UNIVERSITY OF MYSORE

ORIENTAL RESEARCH INSTITUTE SERIES-155

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಪ್ರಾಚ್ಯವಿದ್ಯಾ ಸಂಶೋಧನಾಲಯ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ-155

VĀTULA ŚUDDHĀGAMA

(with Kannada Translation)

Critically edited by

VIDWAN DR. H. P. MALLEDEVARU, M.A., Ph.D.

ವಾತುಲ ಶುದ್ಧಾಗಮ

(ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಸಹಿತ)

ಸಂಪಾದಕ

ವಿದ್ವಾನ್ ಡಾ. ಹೆಚ್. ಪಿ. ಮಲ್ಲೇದೇವರು, ಎಂ.ಎ., ಪಿಎಚ್.ಡಿ.

ORIENTAL RESEARCH INSTITUTE, MYSORE

ಪ್ರಾಚ್ಯವಿದ್ಯಾ ಸಂಶೋಧನಾಲಯ, ಮೈಸೂರು

1988

Price : Rs. 40-00

UNIVERSITY OF MYSORE

ORIENTAL RESEARCH INSTITUTE SERIES-155

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಪ್ರಾಚ್ಯವಿದ್ಯಾ ಸಂಶೋಧನಾಲಯ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ-155

VĀTULA ŚUDDHĀGAMA

(with Kannada Translation)

Critically edited by

VIDWAN DR. H. P. MALLEDEVARU, M.A., Ph.D.

ವಾತುಲ ಶುದ್ಧಾಗಮ

(ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಸಹಿತ)

ಸಂಪಾದಕ

ವಿದ್ವಾನ್ ಡಾ. ಹೆಚ್. ಪಿ. ಮಲ್ಲೇದೇವರು, ಎಂ.ಎ., ಪಿಎಚ್.ಡಿ.

ORIENTAL RESEARCH INSTITUTE, MYSORE

ಪ್ರಾಚ್ಯವಿದ್ಯಾ ಸಂಶೋಧನಾಲಯ, ಮೈಸೂರು

1988

Price : Rs. 44-00

UNIVERSITY OF MYSORE

ORIENTAL RESEARCH INSTITUTE SERIES-155

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಪ್ರಾಚ್ಯವಿದ್ಯಾ ಸಂಶೋಧನಾಲಯ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ–155

VĀTULA ŚUDDHĀGAMA

(with Kannada Translation)

Critically edited by

VIDWAN DR. H. P. MALLEDEVARU, M.A., Ph.D.

ವಾತುಲ ಶುದ್ಧಾಗಮ

(ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಸಹಿತ)

ಸಂಪಾದಕ

ವಿದ್ವಾನ್ ಡಾ. ಹೆಚ್. ಪಿ. ಮಲ್ಲೇದೇವರು, ಎಂ.ಎ., ಪಿಎಚ್.ಡಿ.

ORIENTAL RESEARCH INSTITUTE, MYSORE

ಪ್ರಾಚ್ಯವಿದ್ಯಾ ಸಂಶೋಧನಾಲಯ, ಮೈಸೂರು

1988

First Edition : 1988
ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : 1988

Published by :
The Oriental Research Institute, University of Mysore
Mysore
ಪ್ರಕಾಶಕರು :
ಪ್ರಾಚ್ಯವಿದ್ಯಾ ಸಂಶೋಧನಾಲಯ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು

Price : Rs. 40–00
ಬೆಲೆ : ರೂ. 40–00

Printed at :
The University Printing Press, Mysore
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಮೈಸೂರು
1988

UNIVERSITY OF MYSORE

ORIENTAL RESEARCH INSTITUTE SERIES-155

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಪ್ರಾಚ್ಯವಿದ್ಯಾ ಸಂಶೋಧನಾಲಯ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ–155

General Editor :

Vidwan Dr. H. P. MALLEDEVARU, M.A., Ph.D.

Director :

Oriental Research Institute
and Professor, Department of Post-Graduate
Studies and Research in Sanskrit, Manasagangotri
University of Mysore, Mysore

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ

ವಿದ್ವಾನ್ ಡಾ. ಹೆಚ್.ಪಿ. ಮಲ್ಲೇದೇವರು, ಎಂ.ಎ., ಪಿಎಚ್.ಡಿ.

ನಿರ್ದೇಶಕ

ಪ್ರಾಚ್ಯವಿದ್ಯಾ ಸಂಶೋಧನಾಲಯ
ಮತ್ತು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ, ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಶೋಧನ
ವಿಭಾಗ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು

ORIENTAL RESEARCH INSTITUTE, MYSORE

ಪ್ರಾಚ್ಯವಿದ್ಯಾ ಸಂಶೋಧನಾಲಯ, ಮೈಸೂರು

1988

UNIVERSITY OF MYSORE
ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
ORIENTAL RESEARCH INSTITUTE SERIES–155
ಪ್ರಾಚ್ಯವಿದ್ಯಾ ಸಂಶೋಧನಾಲಯ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ–155

VĀTULA ŚUDDHĀGAMA
(with Kannada Translation)

ವಾತುಲ ಶುದ್ಧಾಗಮ
(ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಸಹಿತ)

Critically edited by
Vidwan Dr. H. P. MALLEDEVARU, M.A., Ph.D.
ವಿದ್ವಾನ್ ಹೆಚ್. ಪಿ. ಮಲ್ಲೇದೇವರು, ಎಂ.ಎ., ಪಿಎಚ್.ಡಿ.

Assistant Editors
Vidwan R. Ramasastri
Vidwan H. K. Siddhagangaiah
Vidwan N.S. Venkatanathachar

ಸಹಾಯಕ ಸಂಪಾದಕರು
ವಿದ್ವಾನ್ ಆರ್. ರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿ
ವಿದ್ವಾನ್ ಹೆಚ್. ಕೆ. ಸಿದ್ಧಗಂಗಯ್ಯ
ವಿದ್ವಾನ್ ಎನ್. ಎಸ್. ವೆಂಕಟನಾಥಾಚಾರ್

The Oriental Research Institute, University of Mysore, Mysore
ಪ್ರಾಚ್ಯವಿದ್ಯಾ ಸಂಶೋಧನಾಲಯ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
ಮೈಸೂರು
1988

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಮುನ್ನುಡಿ

ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇವುಗಳನ್ನರಿಯಬೇಕಾದರೆ ವೇದಾದಿಗಳ ಮತ್ತು ಆಗಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ವೇದಾದಿಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಷ್ಟು ಆಗಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಬಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಆಗಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಆವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

'ಆಗಮ' ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನ ಇಂತಿದೆ. 'ಗಮ್' ಧಾತುವಿಗೆ 'ಆ' ಎಂಬ ಉಪಸರ್ಗವು ಸೇರಿ ಆಗಮ ಎಂದಾಗಿದೆ. ಸನಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಗುರು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದ ಅಥವಾ ದೇವರಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ 'ಆಗಮ ಶಾಸ್ತ್ರ'ವೆಂದು ಹೆಸರು.[1] ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಜೀವಾವಳಿಯ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು[2] ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ ರಾಶಿಗೆ[3] 'ಆಗಮಶಾಸ್ತ್ರ'ವೆಂದು ಹೆಸರು. 'ಗಮ್' ಧಾತುವು ಗತ್ಯರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು. ಗತ್ಯರ್ಥ ಸೂಚಕ ಧಾತುಗಳೆಲ್ಲವೂ 'ಜ್ಞಾನಾರ್ಥ'ವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದರಿಂದ, ಆಗಮವೆಂದರೆ 'ಜ್ಞಾನ'[4] ಎಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿರುವುದು ಪ್ರಶಸ್ತಜ್ಞಾನ, ಪರಾತ್ಪರಜ್ಞಾನ, ಈ ಅಂಶವು ಆಗಮಗಳ ಉಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮತಂತ್ರದಲ್ಲಿ 'ಶಿವಜ್ಞಾನ'[5]ವೆಂತಲೂ, ಕಾಲೋತ್ತರಾಗಮ ದಲ್ಲಿ 'ಗುಹ್ಯಾದ್ಗುಹ್ಯತರಜ್ಞಾನ'[6]ವೆಂತಲೂ, ಮೃಗೇಂದ್ರಾಗಮದಲ್ಲಿ 'ನಿರಾಕುಲ

---

1 "ಆಗಮೋ ನಾಮ ಆಮಹೇಶ್ವರಾತ್ ಗುರುಪಾರಂಪರ್ಯಾದಾಗತಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ"
ಪಾಶುಪತ ಸೂತ್ರ ಕೌಂಡಿನ್ಯಭಾಷ್ಯ (ಕರ್ನಾಟಕ ಲಾಕುಳಶೈವರ ಇತಿಹಾಸ ಪು. 2)

2 ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲೇ ಮಹೇಶಾನಃ ಪುರುಷಾರ್ಥಪ್ರಸಿದ್ಧಯೇ ।
ವಿಧತ್ತೇ ವಿಮಲಂ ಜ್ಞಾನಂ ಪಂಚಸ್ರೋತೋಭಿಲಕ್ಷಿತಂ ॥
ಮೃಗೇಂದ್ರಾಗಮ, ಉಪೋದ್ಘಾತ ಪ್ರಕರಣ. ಶ್ಲೋ. 21

3 ಆಗತಂ ಪಂಚವಕ್ತ್ರಾತ್ತು ಗತಂಚಗಿರಿಜಾನನೇ ।
ಮತಂ ಚ ವಾಮದೇವಸ್ಯ ತಸ್ಮಾದಾಗಮಮುಚ್ಯತೇ ॥
'ತಂತ್ರಸಾರ ಸಮುಚ್ಚಯ' ಭಾಗ 1, ಪೀಠಿಕೆ ಪು. 9

4 ಯೇ ಗತ್ಯರ್ಥಾಃ ಧಾತವಃ ತೇ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಾಃ ।
ಸಿದ್ಧಾಂತ ಕೌಮುದೀ

5 ಸೂಕ್ಷ್ಮತಂತ್ರಮಹಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಶಿವಜ್ಞಾನೈಕಸಾಧನಂ ।
ಸಮಾಹಿತೇನ ಮನಸಾ ತಂತ್ರಂ ಗೋಪ್ಯಮಿದಂ ಶೃಣು ॥
ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಗಮ, ಕ್ರಿಯಾಪಾದ, ಪಟಲ 1 ಶ್ಲೋ. 13

6 ಏತತ್ತೇ ಶಿವಸದ್ಭಾವಃ ಶಿವವಕ್ತ್ರಾದ್ವಿನಿಃ ಸೃತಾಃ ।
ಗುಹ್ಯಾದ್ಗುಹ್ಯತರಂ ಗುಹ್ಯಂ ಗ್ರಹೀತವ್ಯಂ ಪ್ರಯತ್ನತಃ ॥
ಕಾಲೋತ್ತರಾಗಮ ಪು. 29

ಜ್ಞಾನ'[7]ವೆಂತಲೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರದಲ್ಲಿ 'ದಿವ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ'[8]ವೆಂದೂ, 'ಶಿವಯೋಗ ವರ್ಣನ'ವೆಂಬ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 'ಅವಬೋಧರೂಪಜ್ಞಾನ'[9]ವೆಂದೂ ಮೃಗೇಂದ್ರಾಗಮದಲ್ಲಿ 'ವಿಮಲಜ್ಞಾನ'[10]ವೆಂದೂ ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ವಾಚಸ್ಪತಿಮಿಶ್ರರು ಮಾನವನಿಗೆ ಅಭ್ಯುದಯ ಮತ್ತು ನಿಶ್ರೇಯಸ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸಾಧಕವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಆಗಮ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು[11] ಹೇಳಿರುವರು.

ಆಗಮಗಳನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆ 'ತಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರ'ಗಳೆಂದೂ ಕರೆದಿರುವರು. 'ತಂತ್ರ' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮೇದಿನೀಕೋಶಕಾರನು ಹತ್ತು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. 'ತಂತ್ರ' ಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನವು ಅಜಿತಾಗಮ,[12] ವಿಷ್ಣುಸಂಹಿತೆ,[13] ಈಶಾನಶಿವಗುರುದೇವ ಪದ್ಧತಿ, ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ[14] ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮಥಿತಾರ್ಥವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ತತ್ತ್ವ, ಮಂತ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಖರವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಮಾನವನಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನೀಯುವುದೇ 'ತಂತ್ರ' ಶಾಸ್ತ್ರದ ಉದ್ದೇಶ. ಯಾವುದಾದರೂ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸಪ್ರಮಾಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ

---

7 "ವಕ್ಷ್ಯೇ ನಿರಾಕುಲಂ ಜ್ಞಾನಂ ತದುಕ್ತೈರೇವ ಭೂಯಸಾ"
ಮೃಗೇಂದ್ರಾಗಮ. ಉಪೋದ್ಘಾತ ಪ್ರಕರಣ. ಶ್ಲೋ. 27

8 ದಿವ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಾಣ್ಯಧೀಯೀತ ನಿಗಮಾಂಶ್ಚೈವ ವೈದಿಕಾನ್ ।
ಸರ್ವಾನನುಚರೇತ್ ಸಮ್ಯಕ್ ಸಿದ್ಧಾಂತಾನಾತ್ಮಸಿದ್ಧಯೇ ॥
ಲಕ್ಷ್ಮೀತಂತ್ರ, ಪಟಲ 28. ಶ್ಲೋ. 29

9 ಶಿವಂ ಶಿವಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕಂ ಅವಬೋಧರೂಪಂ ಪರಮಶಿವೇ ವಿದ್ಯತೇ ।
ಶಿವಯೋಗವರ್ಣನಂ, ಪು. 2

10 ವಿಧತ್ತೇ ವಿಮಲಂಜ್ಞಾನಂ
ಮೃಗೇಂದ್ರಾಗಮ, ಉಪೋದ್ಘಾತ ಪ್ರಕರಣ, ಶ್ಲೋ. 21

11 ಆಗಚ್ಛಂತಿ ಬುದ್ಧಿಮಾರೋಹಂತಿ ಯಸ್ಮಾತ್ ಅಭ್ಯುದಯ
ನಿಶ್ರೇಯಸೋಪಾಯಃ ಸ ಆಗಮಃ
ತತ್ತ್ವವೈಶಾರದೀ. 1.7

12 ತನೋತಿ ವಿಪುಲಾನರ್ಥಾನ್ ತತ್ತ್ವ ಮಂತ್ರ ಸಮಾಶ್ರಿತಾನ್ ।
ತ್ರಾಣಂ ಚ ಕುರುತೇ ಪುಂಸಾಂ ತೇನ ತಂತ್ರಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್ ॥
ಅಜಿತಾಗಮ, ಕ್ರಿಯಾಪಾದ, ಪಟಲ. 1 ಶ್ಲೋ. 115

13 ಸರ್ವೇಽರ್ಥಾ ಯೇನ ತನ್ಯಂತೇ ತ್ರಾಯಂತೇ ಚ ಭಯಾಜ್ಜನಾಃ ।
ಇತಿ ತಂತ್ರಸ್ಯ ತಂತ್ರತ್ವಂ ತಂತ್ರಜ್ಞೈಃ ಪರಿಚಕ್ಷತೇ ॥
ವಿಷ್ಣುಸಂಹಿತೆ. ಪಟಲ. 2. ಶ್ಲೋ. 10

14 ತನುತೇ ತ್ರಾಯತೇ ನಿತ್ಯಂ ತಂತ್ರಮಿತ್ಥಂ ವಿದುರ್ಬುಧಾಃ
ಪಿಂಗಲಮತ (ಹಸ್ತಪ್ರತಿ, ದರ್ಬಾರ್ ಗ್ರಂಥಭಂಡಾರ, ನೇಪಾಳ)

ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಆಧಾರಗ್ರಂಥಗಳಿಗೂ ‘ತಂತ್ರ’ವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗದು. ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸಾಂಖ್ಯತಂತ್ರ, ನ್ಯಾಯತಂತ್ರ, ವೈನಾಶಿಕ ತಂತ್ರ, ಯೋಗತಂತ್ರ, ಆಯುರ್ವೇದತಂತ್ರ ಮೊದಲಾದವು.

ವೈಷ್ಣವಾಗಮಗಳು ‘ಸಂಹಿತೆ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ‘ಆಗಮ’ ‘ತಂತ್ರ’ ‘ಸಂಹಿತೆ’ ಇವುಗಳನ್ನು ಪರ್ಯಾಯಪದಗಳೆಂದು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದಾದರೂ, ‘ಆಗಮಶಾಸ್ತ್ರ’ವು ಶೈವಧರ್ಮವನ್ನೂ, ‘ತಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರ’ಗಳು ಶಾಕ್ತಧರ್ಮವನ್ನೂ, ‘ಸಂಹಿತೆ’ಗಳು ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುವು. ಆದರೆ ಇದು ಖಚಿತವಾದ ನಿಯಮವೇನಲ್ಲ.

ಆಗಮಗಳನ್ನು ವೇದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದುವೆಂತಲೂ, ವೇದಕ್ಕೆ ಅವಿರೋಧವಾದುವೆಂತಲೂ ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.[15]

ಶೈವಾಗಮಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಅಪಾರವಾದುದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಗಮದಲ್ಲಿಯೂ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ‘ತಂತ್ರಾವತಾರ ಪಟಲ’ಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ, ಕಾಮಿಕಾದಿ ವಾತುಲಾಂತವಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಪ್ರಧಾನ ಶಿವಾಗಮಗಳು, ‘ವಕ್ತ್ರಾದಿ’ ‘ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕಾಂತ’ವಾದ ಇನ್ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಉಪಾಗಮಗಳಿರುವುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುವುದು. ಒಟ್ಟು ಎರಡುನೂರ ಐವತ್ತುಮೂರು ಆಗಮಗಳಿವೆ. ಕಾಮಿಕಾಗಮ, ಯೋಗಜಾಗಮ, ಚಿಂತ್ಯಾಗಮ, ಕಾರಣಾಗಮ, ಅಜಿತಾಗಮ, ದೀಪ್ತಾಗಮ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಗಮ, ಸಹಸ್ರಾಗಮ, ಅಂಶುಮದಾಗಮ, ಸುಪ್ರಭೇದಾಗಮ ಈ ಹತ್ತು ಆಗಮಗಳಿಗೆ ‘ಶಿವಭೇದ’ವೆಂದೂ; ವಿಜಯಾಗಮ, ನಿಶ್ವಾಸಾಗಮ, ಸ್ವಾಯಂಭುವಾಗಮ, ಅನಲಾಗಮ, ವೀರಾಗಮ, ರೌರವಾಗಮ, ಮಕುಟಾಗಮ, ವಿಮಲಾಗಮ, ಚಂದ್ರಜ್ಞಾನಾಗಮ, ಮುಖಬಿಂಬಾಗಮ, ಪ್ರೋದ್ಗೀತಾಗಮ, ಲಲಿತಾಗಮ, ಸಿದ್ಧಾಗಮ, ಸಂತಾನಾಗಮ, ಶರ್ವೋಕ್ತಾಗಮ, ಪಾರಮೇಶ್ವರಾಗಮ, ಕಿರಣಾಗಮ, ವಾತುಲಾಗಮ ಈ ಹದಿನೆಂಟು ಆಗಮಗಳಿಗೆ ‘ರುದ್ರಭೇದ’ವೆಂದೂ ಹೆಸರು.

ವೇದಗಳು ಅನಾದಿ ಹಾಗೂ ಅಪೌರುಷೇಯ ಎಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳು ಭಾವಿಸಿರುವಂತೆ, ಆಗಮಗಳು ಸಹ ಅನಾದಿ ಹಾಗೂ ಅಪೌರುಷೇಯವೆಂದು ಶಿವಾದ್ವೈತಿಗಳು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಆಧುನಿಕ ವಿಮರ್ಶಕರಿಗೆ ಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಮಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಗ್ರಂಥಗಳಾದ ವಚನಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನರ್ಘ್ಯಕೃತಿಗಳಾದ ಶಿವಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿಯಾರ್, ತಿರು

---

15 ಆಗಮಾ ದ್ವಿವಿಧಾ ಜ್ಞೇಯಾ ವೇದಾನಾಮವಿರೋಧಿನಃ ।
ವಿರೋಧಿನಶ್ಚ ತತ್ರೈತೇ ಶ್ರುತಿಮಾರ್ಗಾನುರೋಧಿನಃ ॥
ಕ್ರಿಯಾಸಾರ, ಉಪೋದ್ಘಾತ, ಭಾ. 1, ಶ್ಲೋ. 14

ಮಂದಿರಂ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುವುದು ಸುಸ್ಪಷ್ಟ. ನೇಪಾಳದ ದರ್ಬಾರ್ (ಲೈಬ್ರರಿ) ಗ್ರಂಥಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ 'ಕಿರಣಾಗಮ' ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯು ಕ್ರಿ.ಶ. 859ರಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ನಕಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು 'ಸೌಂದರ್ಯ ಲಹರಿ'[16]ಯಲ್ಲಿ 64 ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರುವುದು; ವೈಷ್ಣವಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಶೈವಾಗಮಗಳ ಬಗೆಗೆ ಎಲ್ಲೂ ಉಲ್ಲೇಖವಿಲ್ಲದಿರುವುದು; ಕಾಂಚೀಪುರದ ಕೈಲಾಸನಾಥ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಪಲ್ಲವ ಶಾಸನವು, ಪಲ್ಲವರಾಜನಾದ ರಾಜಸಿಂಹನು 'ಆಗಮಾನುಸಾರಿ'ಯೆಂದೂ; ಅಮರಾವತಿಯ ಶಾಸನವು ಪಲ್ಲವರ ಮೂಲ ಪುರುಷನಾದ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತ ಆತನು 'ಸಮಸ್ತಾಗಮಪಾರದೃಶ್ವಾ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು; ಉದಯಗಿರಿ ಗುಹೆ ದೇವಸ್ಥಾನ; ಕುಮಾರಗುಪ್ತನ ಬಿಲ್‌ಗಡಾ ಕಲ್ಲಿನ ಸ್ತಂಭದ ಶಾಸನ ಇವುಗಳು; ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ನಂದೀಮಠರು, ಡಾ. ರಮಣನ್, ಡಾ. ಶಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಡಾ. ಕೆ. ಸಿ. ಪಾಂಡೆ ಇವರ ಪ್ರಮಾಣ ಪೂರ್ವಕ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳು! ಈ ಎಲ್ಲ ಆಧಾರಗಳಿಂದ[17] ಶಿವಾಗಮಗಳು ಕ್ರಿ.ಪೂ. ಒಂದನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದುವೆಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ವೇದಗಳು ಅನಾದಿ ಹಾಗೂ ಅಪೌರುಷೇಯ ಎಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳು ಪರಿಗಣಿಸಿರುವಂತೆ, ಶೈವಾಗಮಗಳೂ ಅನಾದಿ ಹಾಗೂ ಅಪೌರುಷೇಯವೆಂದು ಶಿವಾದ್ವೈತಿಗಳು ಪರಿಗಣಿಸಿರುವರು.

ಸ್ಕಂದ-ಶಿವಸಂವಾದಾತ್ಮಕವಾದ ವಾತುಲಶುದ್ಧಾಗಮವು ಶೈವಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವೂ ಉತ್ತಮವೂ ಆಗಿದ್ದು ಅಪೌರುಷೇಯವಾಗಿದೆ.

ಹತ್ತು ಪಟಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸುಮಾರು ಸಹಸ್ರ ಶ್ಲೋಕಗಳುಳ್ಳ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ದೇವತಾರಹಸ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗವೂ ವಿಜ್ಞಾನ ರಹಸ್ಯಮಯವೂ ಆದ ಪಾದಚತುಷ್ಟಯಾತ್ಮಕವಾದ ಆಗಮದ, ಅದರಲ್ಲೂ

---

16 ಚತುಷ್ಷಷ್ಟ್ಯಾ ತಂತ್ರೈಃ ಸಕಲಮಭಿಸಂಧಾಯ ಭುವನಂ

ಸೌಂದರ್ಯಲಹರೀ ಶ್ಲೋ. 31

17 A close study of the Hindu Society, tradition and the way of life of the people reveals that the society was very much influenced by the Āgamic thought. The flow of the Āgamic thought must be very ancient. "Śaivāgamas and Upaniṣads" Thesis. p. 39. By Dr. H. P. Malledevaru.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಪಾದದ ಸಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೆಡೆ ಉಪದೇಶಿಸುವ ಶ್ರೇಷ್ಠಗ್ರಂಥ ನಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಇದರ ಹತ್ತು ಪಟಲಗಳು ಈ ರೀತಿ ಇವೆ:

1. ತತ್ತ್ವಭೇದ ಪಟಲ
2. ವರ್ಣಭೇದ ಪಟಲ
3. ಚಕ್ರಭೇದ ಪಟಲ
4. ವರ್ಗಭೇದ ಪಟಲ
5. ಮನ್ತ್ರಭೇದ ಪಟಲ
6. ಪ್ರಣವಭೇದ ಪಟಲ
7. ಬ್ರಹ್ಮಭೇದ ಪಟಲ
8. ಅಂಗಭೇದ ಪಟಲ
9. ಮನ್ತ್ರಜಾತ ಪಟಲ
10. ಮನ್ತ್ರಕೀಲ ಪಟಲ

ಈ ಎಲ್ಲ ಪಟಲಗಳ ಸಂಜ್ಞೆಗಳೂ ಸಹ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾದ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಅನ್ವರ್ಥಸಂಜ್ಞೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ.

ಅವತರಣಿಕಾಭಾಗ

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾ—

> " ಸರ್ವಲೋಕಹಿತಾರ್ಥಾಯ ಯೋಗಿನಾಂ ರಕ್ಷಣಾಯ ಚ
> ಪುಂಸಾಂ ಅನುಗ್ರಹಾರ್ಥಾಯ ಜ್ಞಾನಿನಾಂ ಮುಕ್ತಿಕಾರಣಮ್ "

ಎಂದು ಹೇಳಿ—ಈ ಗ್ರಂಥವು ಎಲ್ಲ ಜನರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಯೋಗಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಗಾಗಿಯೂ, ಮಾನವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗ ವನ್ನು ದರ್ಶಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಅವತರಿಸಿದೆ—ಎಂದು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಆದಿಯಲ್ಲೇ (1–6, 2) ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಒಂದನೆಯ ತತ್ತ್ವಭೇದ ಪಟಲ

ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಶಿವ–ಸದಾಶಿವ–ಮಹೇಶ ಎಂಬ ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ–ಶಿವತತ್ತ್ವವು ನಿಷ್ಕಲವೆಂದೂ, ಸದಾಶಿವ ತತ್ತ್ವವು ಸಕಲನಿಷ್ಕಲವೆಂದೂ, ಮಹೇಶತತ್ತ್ವವು ಸಕಲವೆಂದೂ ನಿರೂಪಿಸಿ, ಒಂದೊಂದು ತತ್ತ್ವಕ್ಕೂ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತ, ಆದಿತತ್ತ್ವವಾದ ಶಿವನಮೂಲಕ–ಪರಾ–ಆದಿ–ಇಚ್ಛಾ–ಜ್ಞಾನ–ಕ್ರಿಯಾ –ರೂಪವಾದ ಪಂಚಶಕ್ತಿಗಳ ಆವಿರ್ಭಾವವನ್ನೂ, ಈ ಪಂಚಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ–ಶಿವ–

ಅಮೂರ್ತ–ಮೂರ್ತ–ಕರ್ತೃ–ಕರ್ಮಗಳೆಂಬ ಪ್ರಪಂಚ ಸೃಷ್ಟಿಮೂಲವಾದ ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯಗಳ ಆವಿರ್ಭಾವವನ್ನೂ; ಇವೆಲ್ಲದರ ಉತ್ಪತ್ತಿ–ರೂಪ–ಮತ್ತು ವರ್ಣಗಳನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವಧ್ಯಾನವನ್ನೂ–ಅಂಗಭೇದವನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸಿ, ನಂತರ–ಎರಡನೆಯ ಸದಾಶಿವತತ್ತ್ವದ–ಪಂಚಮುಖಗಳನ್ನೂ, ಆಮುಖಗಳ ದಿಗ್ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ, ಧ್ಯಾನವಿಧಿಯನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ; ಮೂರನೆಯ ಮಹೇಶತತ್ತ್ವದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವಿಧ ಲೀಲಾಮೂರ್ತಿಗಳ ಭೇದವನ್ನೂ ಇವುಗಳ ಆವಿರ್ಭಾವದ ಮೂಲವನ್ನೂ, ಇವುಗಳಿಂದ ಆವಿರ್ಭವಿಸುವ ನಾನಾ ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನೂ, ಉಮಾ–ಅಂಬಿಕಾ–ಗಣಾನೀ–ಈಶ್ವರೀ–ಮನೋನ್ಮನೀ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿಪಂಚಕವನ್ನೂ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮನೋನ್ಮನೀ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉದ್ಭವವಾದ ಗೌರೀ ಶಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ತತ್ತ್ವಭೇದವೆಂಬ ಒಂದನೆಯ ಪಟಲದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎರಡನೆಯ ವರ್ಣಭೇದ ಪಟಲ

ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮಮಯನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ವರ್ಣಗಳೆಲ್ಲ ಶರೀರರೂಪವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಆ ವರ್ಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ರೂಪಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಿವತತ್ತ್ವದಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬಿಂದು–ನಾದ–ಶಕ್ತಿ–ಶಬ್ದ–ವಾಗ್ಭವ–ಎಂಬ ಕಲೆಗಳನ್ನೂ, ಆ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ–ವಿಕೃತಿ ವರ್ಣಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಕ್ರಮವನ್ನೂ ಪ್ರಣವದಿಂದ ಅಕಾರ–ಇಕಾರ–ಉಕಾರಗಳ ಮತ್ತು ಮನ್ತ್ರಗಳ ಉದ್ಭವ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ; ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ಣದ–ಅಂದರೆ ಸಪ್ತಪ್ರಕೃತಿವರ್ಣಗಳ, ನವ ವಿಕೃತಿ ವರ್ಣಗಳ ಕಲಾಭೇದವನ್ನೂ, ಮುಂದಿನ ವಿಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ವ್ಯಂಜನವರ್ಣಗಳ ಭೇದವನ್ನೂ, ಇವುಗಳ ರೂಪತ್ರಯ, ಲಿಂಗಭೇದ, ಇವುಗಳ ಪಂಚಭೂತಬೀಜತ್ವ, ತತ್ತ್ವ–ಮೂರ್ತಿ–ಪ್ರಭಾವ ಇವುಗಳ ಭೇದ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ, ಮಾತ್ರೆ, ಅಧಿದೇವತೆ, ಗುಣ, ಶರೀರ–ಶರೀರಿ ಭಾವ ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮದ ಆಕಾರಭೇದ, ಸಂಯೋಜ್ಯಾ-ಸಂಯೋಜ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ಣದ ದೇವತಾಭೇದ ಇವುಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೂರನೆಯ ಚಕ್ರಭೇದ ಪಟಲ

ಮಂತ್ರಗಳ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಂತ್ರದೇವತಾಮಯವಾದ ಚಕ್ರಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತ, ಚಕ್ರೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೂ, ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಶೋಧನ ಕ್ರಮವನ್ನೂ, ಅಲ್ಲಿ ಮಂಟಪ ಮತ್ತು ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವಿನ್ಯಾಸ ವಿಧಿಯನ್ನೂ, ಆ ಚಕ್ರವಿಸ್ತಾರದ ಪ್ರಮಾಣ, ವೃತ್ತಸಂಖ್ಯೆ, ಪತ್ರಸಂಖ್ಯೆ, ಉಪದಲ, ರಂಧ್ರ, ಕರ್ಣಿಕೆ ಇವುಗಳ ಪ್ರಮಾಣಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಇವುಗಳಿಗೆ

ಅನ್ವಯಿಸುವ ಬಣ್ಣ, ದೇವತಾನ್ಯಾಸ, ಶಕ್ತಿನ್ಯಾಸಗಳ ಕ್ರಮವನ್ನೂ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸ ಬೇಕಾದ ಅಂಬಿಕಾದ್ಯಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳ ಮತ್ತು ಶರ್ವಾದಿ ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿಗಳ ವಿವರಣೆ ಯನ್ನೂ, ಅಷ್ಟವಿದ್ಯೇಶ್ವರರ, ಅಷ್ಟಲೋಕಪಾಲರ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟವಸುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ವನ್ನೂ, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಾಗ್ನಿ ರೇಖಾವಿನ್ಯಾಸಕ್ರಮವನ್ನೂ ಬೀಜಾಕ್ಷರ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅಧಿದೇವತೆಗಳ ನ್ಯಾಸ-ವಿಧಿಯನ್ನೂ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಮಹಿಮೆ, ಚಕ್ರಪೂಜಾವಿಧಿಗಳ ವಿವರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಪಟಲ ವನ್ನು ಮುಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ವರ್ಗಭೇದ ಪಟಲ

ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿವರ್ಗ, ಸ್ಥಿತಿವರ್ಗ ಮತ್ತು ಸಂಹಾರವರ್ಗ ವೆಂಬ ಮೂರು ವರ್ಗವಿಭಾಗಮಾಡಿ, ಇವುಗಳ ಅನುಬಂಧರೂಪವಾದ ಅಷ್ಟವರ್ಗ ಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ, ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಮಂತ್ರಗಳ ಉದ್ಧಾರಕ್ರಮವನ್ನು ವಿವರಿಸ ಲಾಗಿದೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮಕರ್ಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಬೀಜವಾದ 'ಹ' ಕಾರದ ಪರ್ಯಾಯಾದಿ ಗಳನ್ನೂ, ನಾದ-ಗುಹ್ಯ-ಪರ-ಜೀವ-ದೇಹಿ-ಭೂತ-ಪಂಚಮ-ಸಾನ್ತ-ತತ್ತ್ವಾನ್ತ- ಭೂತಾಂತ-ಶಿವಾರ್ಣ ಮತ್ತು ಅವ್ಯಯಪದಾರ್ಥಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಬಿಂದು ರೂಪವಾದ ನಕಾರ, ಆತ್ಮಬೀಜರೂಪವಾದ ಆಕಾರ, ನಾದರೂಪವಾದ ಐಕಾರ, ಎಂಬ ಬೀಜರೂಪವಾದ ಕ್ಷಕಾರಗಳ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸಿ, ಪ್ರಥಮ-ಮಧ್ಯಮ- ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ಆವರಣಗಳಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಂಜನಸ್ವರವರ್ಣ ಸ್ವರೂಪಾದಿಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಪಟಲವನ್ನು ಮುಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಐದನೆಯ ಮನ್ತ್ರಭೇದ ಪಟಲ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮನ್ತ್ರಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಉಗಮ, ಉಪಯೋಗ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತ, ಮನ್ತ್ರಪದಾರ್ಥ, ಮನ್ತ್ರಗಳ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಮಂತ್ರಗಳ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಮಂಟಪರಚನೆ-ಚಕ್ರರಚನೆ-ಬೀಜಾಕ್ಷರ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಂತರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಸಾದಮಂತ್ರವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ಪ್ರಸಾದ ಶಬ್ದಾರ್ಥ, ಅದರ ಶುದ್ಧ-ಮೂಲ-ತತ್ತ್ವ-ಆದಿ-ಆತ್ಮ ಎಂಬ ಐದು ಭೇದಗಳನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರಿದು ಶಿವ ಮತ್ತು ಸದಾಶಿವ ಮನ್ತ್ರೋದ್ಧಾರ ಕ್ರಮವನ್ನೂ, ಸದಾಶಿವಮಂತ್ರದ, ಮುಕ್ತಿದ - ಅಭಿವೃದ್ಧಿ-ಕಾಮ್ಯ - ಶಾನ್ತಿಕ- ಪೌಷ್ಟಿಕಗಳೆಂಬ ಐದು ಭೇದಗಳ ವಿವರಣೆಯನ್ನೂ ಸೂಚಿಸಿ, ಇವುಗಳ ಅಕ್ಷರಸಂಖ್ಯಾ ನಿರ್ಣಯದೊಂದಿಗೆ, ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಾತ್ಮಕವಾದ ತ್ರಿವಿಧಮಹೇಶ ಮಂತ್ರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ, ಶಕ್ತಿಮಂತ್ರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತ ಅದರ ಐದು ವಿಧವಾದ ಸ್ವರೂಪ ಗಳನ್ನೂ, ಅವುಗಳ ಅಧಿದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಂತರ ಲಿಂಗಮಂತ್ರಗಳ ನ್ಯಾಸಕ್ರಮವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾ, ಧ್ಯಾನ-ಆವಾಹನ-ಸ್ಥಾಪನ-ಸನ್ನಿಧೀಕರಣ-ಸನ್ನಿರೋಧ ಮತ್ತು ಪೂಜಾವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯ:ಹೇಳಿ, ಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ನ್ಯಾಸಭೇದವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಂತರ ಕ್ರಿಯಾವಿಧಿಗಳಿಗೂ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧಾನುಬಂಧಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆರನೆಯ ಪ್ರಣವಭೇದ ಪಟಲ

ಪ್ರಣವದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಅದರ ಧ್ಯಾನಕ್ರಮವನ್ನೂ ಹೇಳಿ, ಪ್ರಣವ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನೂ, ಅವುಗಳ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ವಿವರಿಸುತ್ತ, ಪ್ರಣವವೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಂತರ ಪ್ರಣವದ ಸಾಕಲ್ಯ-ಶಾಂಭವ-ಸೌಖ್ಯ-ಸಾವಶ್ಯ-ಮತ್ತು ಸಾಯುಜ್ಯ ಎಂಬ ಐದು ಭೇದಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ಅವುಗಳ ವರ್ಣ, ಛಂದಸ್ಸು, ಋಷಿ, ಭೂತತತ್ತ್ವ, ಅಧಿದೇವತೆ, ಮಾತ್ರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಣವಗಳಲ್ಲಿ 'ಹ' ಕಾರದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತ, ಯಾವುದೇ ಪ್ರಣವದ ಜಪವನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಪಟಲವನ್ನು ಮುಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಏಳನೆಯ ಬ್ರಹ್ಮಭೇದ ಪಟಲ

ಉಪಾಸ್ಯಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನ್ನೂ, ಮೂರ್ತಿ-ತತ್ತ್ವ-ಭೂತ-ಪಿಂಡ ಮತ್ತು ಕಲಾ ಎಂಬ ಪಂಚ ಬ್ರಹ್ಮಭೇದವನ್ನೂ ಸಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದೂ ಐದೈದು ವಿಧವಾಗಿ ಒಟ್ಟು 25 ವಿಧ ಬ್ರಹ್ಮಗಳೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಐದನೆಯ ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮ, ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮಗಳ ಭೇದಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತ, ಸದ್ಯೋಜಾತ, ವಾಮದೇವ, ಅಘೋರ, ತತ್ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಈಶಾನ ಎಂಬ ಪಂಚಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮಗಳನ್ನೂ, ಇವುಗಳ ತತ್ತ್ವಸ್ವರೂಪಗಳಾದ ಪಂಚಕಲಾಬ್ರಹ್ಮಗಳನ್ನೂ, ಈ ಪಂಚಮೂರ್ತಿಗಳ ಪ್ರಣವಸ್ವರೂಪತ್ವವನ್ನೂ, ಈ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಪ್ರಸಾದಾದಿ ಮತ್ತು ಭಾವನಾವಿಧಿಗಳನ್ನೂ, ಪಂಚಭೂತ ಸ್ವರೂಪಭಾವನಾವಿಧಿಗಳನ್ನೂ, ಇವುಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೌಮ್ಯರೂಪಗಳು ವರ್ಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ, ಎಲ್ಲ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಸಾಧಾರಣ ರೂಪ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ ಈ ಪಟಲವನ್ನು ಮುಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎಂಟನೆಯ ಅಂಗಭೇದ ಪಟಲ

ಅಂಗಭೇದವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾರಂಭಿಸಿ, ಅಂಗವನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಶಿವಾಂಗ-ಭೂತಾಂಗ-ಕೂಟಾಂಗ-ವಿದ್ಯಾಂಗ-ಶಕ್ತ್ಯಂಗ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗವೆಂದು ಆರು ಭಾಗವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ, ಆ ಒಂದೊಂದಂಗವನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶಿವಾಂಗವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತ, ಹೃದಯಾದಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಸಿದ್ಧಿಕ್ರಮವನ್ನೂ, ಎರಡನೆಯ ಭೂತಾಂಗದ ಆರು ಬೀಜಗಳನ್ನೂ, ಕೂಟಾಂಗದ ನಂತರ ವಿದ್ಯಾಂಗದ ಶಿವಾಸ್ತ್ರ–ಪಾಶ.ಪತಾಸ್ತ್ರ–ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ–ಕ್ಷುರಿಕಾಸ್ತ್ರ –ವ್ಯೋಮಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಅಘೋರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ, ಷಡ್ಬೀಜಯುತವಾದ ಶಕ್ತ್ಯಂಗವನ್ನೂ, ನಂತರ ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗವನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಂತರ ಈ ಅಂಗಗಳ ವರ್ಣ, ಧ್ಯಾನಾರ್ಹಸ್ವರೂಪ, ವಿಭಾಗ, ವಿನಿಯೋಗ ಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ, ಶಿವಾಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹೃದಯಮಂತ್ರದ ಸ್ವರೂಪ ವಿನಿಯೋಗಗಳನ್ನೂ, ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದ ಭೇದ, ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಮನ್ತ್ರಜಾತ ಪಟಲ

ಮನ್ತ್ರಮಯವಾದ ಲಿಂಗದ ಉದ್ಧರಣಕ್ರಮ, ಪೀಠಸ್ವರೂಪ, ಪೀಠದ ಆರು ಅಂಗಗಳು, ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮನ್ತ್ರನ್ಯಾಸವಿಧಿ, ಆಧಾರಾದಿ ಷಟ್ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಬೀಜ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ ಚಕ್ರಗಳನ್ಯಾಸವಿಧಿ, ವರ್ಣಾದಿದೇವತಾಪರಿಕಲ್ಪನ, ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ನ್ಯಾಸವಿಧಿ, ಭುವನಾದಿ ಷಡಧ್ವನ್ಯಾಸವಿಧಿಗಳನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.
ಲಿಂಗವು ಮನ್ತ್ರಮಯವೆಂದು ಹೇಳಿ, 19 ವಿಧ ಮಂತ್ರನಾಮಗಳನ್ನೂ, ಮನ್ತ್ರಗಳ ಆಕಾರ ವಾಸ–ವಾಹನಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತ, ಶಿವನ ಸರ್ವಾವಾಸತ್ವ, ಸರ್ವವಿದ್ಯಾ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ ಅಂತಹ ಶಿವನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವೇ ಪರಮಧ್ಯೇಯ ವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಅವನು ಸರ್ವದೇವತಾ ಮೂಲವಾದ ಸದಾಶಿವಸ್ವರೂಪನೆಂದೂ, ಅವನಿಂದಲೇ ಮಹೇಶ್ವರ, ಬ್ರಹ್ಮ ಇವರ ಉತ್ಪತ್ತಿಯೆಂದೂ, ಅವನೇ ಸಕಲವಿಧಮಾಯಾ ಶ್ರಯನೆಂದೂ ಹೇಳಿ ಪಟಲವನ್ನು ಮುಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹತ್ತನೆಯ ಮನ್ತ್ರಕೀಲ ಪಟಲ

ಈ ಪಟಲದ ಸಂಜ್ಞೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಮಂತ್ರಕೀಲವು ಇದರ ಕೇವಲ ಆರೂವರೆ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ–ಗ್ರಾಹ್ಯ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಜ್ಯ ಮಂತ್ರಗಳು, ಮಂತ್ರಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣವಿಧಿ, ಮಂತ್ರಗಳ ಅನುಕೂಲ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಕೂಲ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಗುರು–ಲಿಂಗ–ಜಪಮಾಲೆ–ಶಿವಮಂತ್ರ–ಮತ್ತು ವಿಭೂತಿ ಎಂಬ ಐದು ಶಿವಮುದ್ರೆಗಳಲ್ಲೂ ಭಕ್ತಿಯಿಡಬೇಕು. ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಶಿವನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಾತ್ಮೀಯ ಸಮರ್ಪಣವಿಧಿ ಇವುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ-ಮಿಶ್ರ-ಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ವೀರ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಶೈವಭೇದಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯಶೈವ ಮತ್ತು ಮಿಶ್ರಶೈವರ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು, ಮೂರನೆಯ ಶುದ್ಧಶೈವವನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಆತ್ಮಾರ್ಥ-ಪರಾರ್ಥವೆಂಬ ಎರಡುವಿಧ ಲಿಂಗಪೂಜಾವಿಧಿಯನ್ನು, ಶಿವಾವರಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವ ದೇವತಾಂತರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದೆಂದೂ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯದೇ ವೀರಶೈವನಿರೂಪಣ. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಧವಿಧವಾದ ವೀರಶೈವ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ, ವಿಶೇಷ ಮತ್ತು ನಿರಾಭಾರವೆಂಬ ಮೂರುವಿಧ ವೀರ ಶೈವಭೇದಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತ, ಲಿಂಗಧಾರಣಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ, ವೀರಶೈವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಸಾಮಾನ್ಯವಿಧಿ ವಿಶೇಷವಿಧಿಗಳನ್ನೂ, ಶುದ್ಧಶೈವರ ವಿಶೇಷ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ವಿವರಿಸುತ್ತ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಾತುಲ ತಂತ್ರಟೀಕೆ-ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ

ಈ ವಾತುಲ ತಂತ್ರಟೀಕೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ

ಶ್ರೀಮಚ್ಛಬ್ದಾಖ್ಯತಂತ್ರೇಽಸ್ಮಿನ್ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಧೀಮತಾ ।
ಕರ್ನಾಟಭಾಷಯಾ ಟೀಕಾ ಕ್ರಿಯತೇಽದ್ಯ ಮಯಾ ಸ್ಫುಟಮ್ ॥

ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅಮರಗುಂಡ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಅಮರಗುಂಡ ಅಂದರೆ ಗುಬ್ಬಿ. ಗುಬ್ಬಿಯ ಮಲ್ಲಣ್ಣನೇ ವಾತುಲ ತಂತ್ರದ ಟೀಕಾಕಾರ. ಇವನ ಕಾಲ ಸುಮಾರು 1475 ಕ್ರಿ. ಶ. ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. (ಕನ್ನಡ ಕವಿಚರಿತೆ ಭಾಗ 2 ಪು. 60. ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು). ಇವನ ಮತ್ತೊಂದು ಗ್ರಂಥ ಗಣಭಾಷ್ಯರತ್ನಮಾಲೆ. ಇವನು ವೀರಶೈವಾಮೃತಮಹಾಪುರಾಣವನ್ನು ಬರೆದ ಗುಬ್ಬಿಯ ಮಲ್ಲಣಾರ್ಯನ ಪಿತಾಮಹ. ಈ ಅಮರಗುಂಡ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯತಿಯ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿದ್ದಂತೆ ಶಾಂತೇಶನ (1561) ಸಿದ್ಧೇಶಪುರಾಣದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಆಗಮಗಳ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾದುದರಿಂದ ಅಮರಗುಂಡ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಹದಿನೈದನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕನ್ನಡಟೀಕೆಯನ್ನು ಆಧಾರ ವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶ್ಲೋಕಗಳ ಭಾವಾರ್ಥವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಹೃದಯ ವಾಚಕರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಾತುಲಾಗಮಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಿರುವ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಗ್ರಂಥದ ಐದನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಿದೆ. ಉಳಿದ ಐದನೆಯ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಕ್ಕೂ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಬರೆದು ಅದನ್ನು ಮೂಲಗ್ರಂಥದೊಡನೆ ಎರಡು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸ ಲಾಗಿದೆ.

ಅನುಬಂಧಭಾಗ

ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ--ವಾತುಲಶುದ್ಧಾಗಮ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಈ ಆಗಮದ ಕ್ರಿಯಾದಿಪಾದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾತೃಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಹಲವು ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇವೆಲ್ಲದರ ಮಾತೃಕಾಪರಿಚಯ

1. ವಾತುಲಶುದ್ಧಾಗಮದ ಮೂಲಮಾತೃಕೆ, ಸಂಜ್ಞೆ, ಪುಸ್ತಕ ದೊರಕಿದ ಸ್ಥಳ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಮುಂದಣ ಪುಟ ನೋಡಿ.

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮೂಲ ಮಾತೃಕೆಯ ಹೆಸರು	ಸಂಜ್ಞೆ	ಪುಸ್ತಕದೊರಕಿದ ಸ್ಥಳ	ಅಲ್ಲಿನ ಗುರ್ತಿನ ನಂಬರು	ಲಿಪಿ	ಪುಸ್ತಕ ಸ್ವರೂಪ (Memorial)	ಮುದ್ರಿತವೇ ? ಅಮುದ್ರಿತವೇ ?
1	2	3	4	5	6	7	8
೧	ವಾತುಲಾಗಮ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಸಹಿತ	ಕ	—	—	ಕನ್ನಡ	ಕಾಗದ	ಅಮುದ್ರಿತ
೨	ವಾತುಲಾಖ್ಯ ಶುದ್ಧ ತಂತ್ರಂ	ಖ	ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಪ್ರಕಟಣೆ	6	ಕನ್ನಡ		ಮುದ್ರಿತ
೩	ಆಗಮರಹಸ್ಯಂ ವಾತುಲಶುದ್ಧಾಖ್ಯಂ	ಗ	ಆಗಮಿಕ ಕೃಷ್ಣ ದೀಕ್ಷಿತರು		ದೇವನಾಗರಿ		ಮುದ್ರಿತ
೪	ವಾತುಲ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಸಹಿತಂ	ಘ	I. K. S.	K 1149/1- 2	ಕನ್ನಡ	ತಾಳಪತ್ರ	ಅಮುದ್ರಿತ
೫	ಆಗಮ ರಹಸ್ಯಂ ವಾತುಲ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯಂ	ಚ	ಆಗಮಿಕ ಸುಂದರ ದೀಕ್ಷಿತ	—	ತೆಲುಗು		ಮುದ್ರಿತ
೬	ವಾತುಲಾಗಮಃ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ ಸಹಿತ	ಛ	—	1323	ಕನ್ನಡ	ತಾಳಪತ್ರ	ಅಮುದ್ರಿತ
೭	ವಾತುಲ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯಂ ಸವ್ಯಾಖ್ಯ	ಜ	ಶಿವಜ್ಞಾನ ಬೋಧ ಪ್ರೆಸ್ ಮದರಾಸು		ಗ್ರಂಥ		ಮುದ್ರಿತ
೮	ವಾತುಲ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯಂ ಮೂಲಮಾತ್ರ	ಝ	ಶಿವಜ್ಞಾನ ಬೋಧ ಪ್ರೆಸ್. ಮದರಾಸು		ಗ್ರಂಥ		ಮುದ್ರಿತ

1	2	3	4	5	6	7	8
೯	ವಾತುಲಾಗಮಃ ಕನ್ನಡವ್ಯಾಖ್ಯಾನಯುತ	ಟ	O.R.I. ಮೈಸೂರು	7361-7362	ಕನ್ನಡ	ತಾಳಪತ್ರ	ಅಮುದ್ರಿತ
೧೦	ವಾತುಲತಂತ್ರಂ ಶಿವಯೋಗ ಪ್ರದೀಪಿಕೆ ಯೆಂಬ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಯುತ	ಠ	O.R.I. ಮೈಸೂರು	8901-3	ಕನ್ನಡ	ತಾಳಪತ್ರ	ಅಮುದ್ರಿತ
೧೧	ವಾತುಲ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯತಂತ್ರಂ	ಡ	O.R.I. ಮೈಸೂರು	P. 36	ಗ್ರಂಥಲಿಪಿ	ತಾಳಪತ್ರ	ಅಮುದ್ರಿತ
೧೨	ವಾತುಲತಂತ್ರಂ ಕನ್ನಡವ್ಯಾಖ್ಯಾನಯುತ	ಢ	O.R.I. ಮೈಸೂರು	7345-50	ಕನ್ನಡ	ತಾಳಪತ್ರ	ಅಮುದ್ರಿತ
೧೩	ವಾತುಲಾಗಮಃ ಕನ್ನಡವಾಖ್ಯಾನಯುತ	ತ	O.R.I. ಮೈಸೂರು	5088	ಕನ್ನಡ	ತಾಳಪತ್ರ	ಅಮುದ್ರಿತ
೧೪	ವಾತುಲಾಗಮ ಕನ್ನಡವ್ಯಾಖ್ಯಾನಯುತ	ಥ	O.R.I. ಮೈಸೂರು	5078	ನಾಗರಿ	ತಾಳಪತ್ರ	ಅಮುದ್ರಿತ
೧೫	ವಾತುಲಶುದ್ಧಾಖ್ಯತಂತ್ರಂ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸಹಿತ	ದ	I. K. S.	K 1145/4	ಕನ್ನಡ	ತಾಳಪತ್ರ	ಅಮುದ್ರಿತ
೧೬	ವಾತುಲತಂತ್ರಂ	ಧ	Copied from D.O.M.L.	D 5477	ದೇವನಾಗರಿ	ಕಾಗದ	ಅಮುದ್ರಿತ
೧೭	ವಾತುಲಾಗಮಃ	ಪ	O.RI. ಮೈಸೂರು	S.B. 1132	ದೇವನಾಗರಿ	ಕಾಗದ	ತಾಳಪತ್ರ
೧೮	ವಾತುಲಾಗಮಃ	ಫ	O.RI. ಮೈಸೂರು	4151	ಗ್ರಂಥಲಿಪಿ	ತಾಳಪತ್ರ	ಅಮುದ್ರಿತ
೧೯	ವಾತುಲಾಗಮಃ	ಬ	O.RI. ಮೈಸೂರು	924	ಕನ್ನಡ	ತಾಳಪತ್ರ	ಅಮುದ್ರಿತ
೨೦	ವಾತುಲಾಗಮಃ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಯುತ	ಭ	O.RI. ಮೈಸೂರು	3720	ಗ್ರಂಥಲಿಪಿ	ತಾಳಪತ್ರ	ಅಮುದ್ರಿತ
೨೧	ವಾತುಲಾಗಮಃ ಮೂಲಮಾತ್ರ	ಯ	O.R.I. ಮೈಸೂರು	4045	ಗ್ರಂಥಲಿಪಿ	ತಾಳಪತ್ರ	ಅಮುದ್ರಿತ

ಎಂಬ ಒಟ್ಟು 21 (ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು) ಮಾತೃಕೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ವಿವರ—ವಾತುಲಶುದ್ಧಾಗಮದ (ದೇವನಾಗರೀ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತ) 2ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

2.	ಸರ್ವಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ವಿಧಿಪಟಲ	ಓ. ಆರ್. ಐ. ಪಿ. 4996
3.	ಪುಣ್ಯಾಹವಿಧಿ	
4.	ಪಂಚಗವ್ಯವಿಧಿ	
5.	ಚರ್ಯಾಪಾದ	ಓ. ಆರ್. ಐ. ಪಿ. 4045
6.	ಶಿವೋತ್ಸವವಿಧಿ	ಓ. ಆರ್. ಐ. ಪಿ. 174
7.	ಶಿವಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿ	ಮಹಾರಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಪಾಠಶಾಲೆಯ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಶ್ರೀ ವಿದ್ವಾನ್ ಸೀತಾರಾಮ ಸೋಮಯಾಜಿಗಳ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ.
8.	ಏಕರಾತ್ರವಿಧಾನಂ	
9.	ತ್ರಿರಾತ್ರ ಕರ್ಮವಿಧಾನಂ	
10.	ಪಂಚರಾತ್ರವಿಧಿ	
11.	ಸಪ್ತರಾತ್ರವಿಧಿ	
12.	ನವರಾತ್ರೋತ್ಸವ ಕರ್ಮವಿವೃತಿ ವಿಧಾನಂ	

ಈ ಕೃತಿಯ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜನರು ದಯೆಯಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಿದರೆ, ಮುಂದಣ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸರಿಪಡಿಸಲಾಗುವುದು.

ವಾತುಲ ಶುದ್ಧಾಗಮವನ್ನು ಅನೇಕ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಕನ್ನಡ ಭಾವಾರ್ಥದೊಡನೆ ಸಹೃದಯ ವಾಚಕರಿಗೆ ಸಂತಸದಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಎಚ್. ಪಿ. ಮಲ್ಲೇದೇವರು

ವಾತುಲ ಶುದ್ಧಾಗಮದ

ವಿಷಯಸೂಚೀ

—o—

ವಾತುಲಶುದ್ಧಾಗಮ

(ಕನ್ನಡಾನುವಾದಸಹಿತ)

ವಾತುಲಶುದ್ಧಾಗಮ

—∞∞—

೧. ತತ್ತ್ವಭೇದ ಪಟಲ

[1]ವಂದೇ ಶಂಕರಮಾಪ್ತಮಾದ್ಯ[2]ಮಮಲಂ
ತೇಜೋನಿಧಿಂ ಶಾಶ್ವತಮ್
ಬಿಂದುಕ್ಷೋಭಕರಂ ಪರಾತ್ಪರತರಂ
ನಾದಾತ್ಮಕಂ ಬೀಜಿನಮ್[3]
ಸರ್ವಾಂತಸ್ಥಮನೇಕಲೋಕಜನಕಂ
ಸೋಮಂ ಜಗತ್ಪ್ರೇರಕಂ
ಲಿಂಗಸ್ಥಂ ಬಹುಮಂತ್ರಮಂತ್ರಿತ[4]-
ಮಹಾಲಿಂಗಂ ಲಯಾಖ್ಯಂ ಧ್ರುವಮ್ ॥ ೧ ॥

ಯತ್[5] ಬ್ರಹ್ಮ[6] ಪ್ರವದನ್ತಿ ದಿವ್ಯಮತಯಃ
ಸರ್ವಾಂತರಸ್ಥಂ ಶಿವಂ

ಆಪ್ತನೂ, ಆದ್ಯನೂ, ಪರಿಶುದ್ಧನೂ, ತೇಜೋರಾಶಿಯೂ, ಶಾಶ್ವತನೂ, ಬಿಂದುಕ್ಷೋಭವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ, ಪರಾತ್ಪರನೂ, ನಾದಸ್ವರೂಪಿಯೂ, ಬೀಜಾಕ್ಷರಸ್ವರೂಪನೂ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯೂ, ಸಕಲಲೋಕಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನೂ, ಉಮಾಸಹಿತನೂ, ಜಗತ್ಪ್ರೇರಕನೂ, ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪಿಯೂ, ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ ಮಹಾಲಿಂಗಸ್ವರೂಪನೂ, ಲಯಾಧಾರನೂ, ನಿರ್ವಿಕಾರನೂ ಆದ ಶಂಕರನನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೧ ॥

ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಅನುಭಾವಿಗಳು ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಶಿವತತ್ತ್ವವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ, ಯಾವುದರಿಂದ ಈ ಸಮಸ್ತ ತತ್ತ್ವಗಳ ಸಮೂಹವೂ ಉಗಮ

---

[1] ಈ ಮಂಗಳಪದ್ಯವು ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ

[2] ಮಾತ್ಮಮಧ್ಯ—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಧ. ಮಾಪ್ತಮಧ್ಯ—ಕ, ಗ.

[3] ಬೀಜನಂ—ಕ, ಛ, ಢ, ದ.

[4] ತಂತ್ರಿತ-ಘ.

[5] ಈ ಮಂಗಳಪದ್ಯ, ಕ, ಥ, ಬ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

[6] ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ—ಢ.

ಯಸ್ಮಾಜ್ಜಾತಮನೇಕತತ್ತ್ವನಿಚಯಂ[1]
ಯಸ್ಮಿನ್ ಪುನರ್ಲೀಯತೇ ।
ಯೇನೇದಂ ಪ್ರವಿಚಿತ್ರಿತಂ[2] ಬಹುವಿಧಂ[3]
ವಿಶ್ವಂ ಜಗತ್ ಸ್ಥೀಯತೇ
ತತ್ ತತ್ತ್ವಂ ಸತತಂ ಭಜೇಽಮೃತಮಯಂ
ತೇಜೋಮಯಂ ಚಿನ್ಮಯಮ್ ॥ ೨ ॥

[4]ಕೈಲಾಸಶಿಖರೇ ರಮ್ಯೇ
ನಾನಾರತ್ನೋಪಶೋಭಿತೇ[5]
ನಾನಾದ್ರುಮಲತಾಕೀರ್ಣೇ
ನಾನಾಪುಷ್ಪೋಪಶೋಭಿತೇ ॥ ॥ ೩ ॥

ತತ್ರ ಸಿಂಹಾಸನಾಸೀನಂ
ಶ್ರೀಕಂಠಂ[6] ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರಮ್ ।
ಪ್ರಣಮ್ಯ ಚರಣೌ ತಸ್ಯ
ಸ್ಕಂದೋ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ॥ ೪ ॥

ಹೊಂದುತ್ತದೆಯೋ, ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಆ ತತ್ತ್ವಸಮೂಹವೆಲ್ಲವೂ ಲೀನವಾಗುತ್ತದೆಯೋ, ನಾನಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಈ ಅಖಿಲ ಜಗತ್ತೂ ಯಾವುದರಿಂದ ಸ್ಥಿತಿ ಹೊಂದಿದೆಯೋ, ಅಂತಹ ನಾಶರಹಿತವೂ ತೇಜೋಮಯವೂ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವೂ ಆದ ಶಿವತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅನವರತವೂ ಭಜಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೨ ॥

ರಮಣೀಯವಾದ, ವಿವಿಧ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ, ನಾನಾಬಗೆಯ ತರುಲತೆಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ, ನಾನಾಜಾತಿಯ ಹೂಗಳಿಂದಲಂಕೃತವಾದ ಕೈಲಾಸ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ— ॥ ೩ ॥

—ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ್ದ ದೇವದೇವನಾದ ಶಿವನನ್ನು ನೋಡಿ, ಷಣ್ಮುಖನು ಅವನ ಪಾದಗಳಿಗಭಿವಂದಿಸಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ॥ ೪ ॥

---

1 ನಿಚಯತತ್ತ್ವಂ–ಬ.
2 ಪ್ರತಿಚಿತ್ರಿತಂ–ಕ (ಪಾ)
3 ಬಹುತರಂ–ಬ, ಕ, (ಪಾ)
4 ಇಲ್ಲಿಂದ ೫ ಪದ್ಯಗಳು—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಥ, ತ, ದ, ಬ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.
5 ರತ್ನವಿರಾಜಿತೇ––ಪ.
6 ಮೃಕಂಡುಂ—ಪ.

ದೇವದೇವ! ಜಗನ್ನಾಥ!
ಸರ್ವಜ್ಞ ! ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ!
[1]ಸ್ಥಿತ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಲಯೇಶಾನ!
ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರ! ಪ್ರಭೋ! ॥ ೫ ॥

[2]ಸರ್ವಲೋಕಹಿತಾರ್ಥಾಯ
ಯೋಗಿನಾಂ ರಕ್ಷಣಾಯ ಚ।
ಮಂತ್ರಂ ತಂತ್ರಂ[3] ಪುರಾ ದೇವ![4]
ತ್ವಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತು ವಿಸ್ತರಾತ್ ॥ ೬ ॥

ಪುಂಸಾಂ ಅನುಗ್ರಹಾರ್ಥಾಯ
ಜ್ಞಾನಿನಾಂ ಮುಕ್ತಿಕಾರಣಮ್ ।
ಶಿವಜ್ಞಾನಂ ಪರಂ ಗುಹ್ಯಂ
ಸಂಕ್ಷೇಪಾತ್ ವದ ಮೇ ಪ್ರಭೋ ॥ ॥ ೭ ॥

ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ :—
ಅಥಾತಃ ಸಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ
ಯತ್ ತ್ವಯಾ ಪರಿಚೋದಿತಮ್ ।

ದೇವದೇವನೂ, ವಿಶ್ವಪ್ರಭುವೂ, ಸರ್ವಜ್ಞನೂ, ತ್ರಿಪುರಾರಿಯೂ, ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿಲಯುಗಳಿಗೆ ಕರ್ತೃವೂ, ಶರಣಾಗತರ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವವನೂ ಆದ ಪ್ರಭುವೇ!— ॥ ೫ ॥

—ಸರ್ವಲೋಕಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಯೋಗಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ, ನೀನು ಹಿಂದೆ ಮಂತ್ರ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದೆ ॥ ೬ ॥

ಸರ್ವೇಶ್ವರನೇ! ಮಾನವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವೂ ನಿಗೂಢವೂ ಆದ ಶಿವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ನನಗೆ ಹೇಳು ॥ ೭ ॥

ಷಣ್ಮುಖನೇ! 'ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದ ಶಿವಜ್ಞಾನತತ್ತ್ವವನ್ನು'

---

[1] ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯವು 'ಡ' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
[2] ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯವು 'ಡ' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
[3] ಮಂತ್ರತಂತ್ರಂ—ಜ, ಝ.
[4] ಮಂತ್ರತಂತ್ರಕ್ರಿಯಾರೂಪಂ — ಥ.
ಮಂತ್ರಂ ತಂತ್ರಂ ಮಹಾದೇವ—ಖ, ಝ.

ತತ್ ಸರ್ವಂ ಹಿ ಸಮಾಸೇನ[1]
ಶ್ರೂಯತಾಮಿಹ[2] ಷಣ್ಮುಖ ! ॥ ೮ ॥
ಸಾಧಕಾನಾಂ ಹಿತಾರ್ಥಾಯ
ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಪ್ರದಾಯಕಮ್[3] ।
ವಾತುಲಾಖ್ಯೇ[4] ಮಹಾತಂತ್ರೇ
ದಧ್ನೋ ಘೃತಮಿವೋದ್ಧೃತಮ್[5] ॥ ॥ ೯ ॥
ಸಾರಾತ್ ಸಾರಂ ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ
ಶುದ್ಧಾಖ್ಯಂ ತಂತ್ರಮುತ್ತಮಮ್[6] ।
ಸಹಸ್ರಗ್ರಂಥಸಂಯುಕ್ತಂ
ಸರ್ವಜ್ಞಾನಸಮುಚ್ಚಯಮ್ ॥ ೧೦ ॥
[7]ಗುಹ್ಯಾದ್ಗುಹ್ಯತಮಂ ತಂತ್ರಂ
ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಸಮುದ್ಧೃತಮ್[8] ।

ನೀನು ತಿಳಿಯಬಯಸಿದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು. ॥ ೮ ॥

ಶಿವಸಾಧಕರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ, ಮೊಸರಿನಿಂದ ತುಪ್ಪವನ್ನು ತೆಗೆಯುವಂತೆ ವಾತುಲ ಮಹಾತಂತ್ರದಿಂದ ತೆಗೆದು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ, ಮತ್ತು ಭೋಗಮೋಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ— ॥ ೯ ॥

—ಅತ್ಯಂತ ಸಾರವೂ ಸಾವಿರ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ಸರ್ವಜ್ಞಾನಭಂಡಾರವೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವೂ ಆದ ಶುದ್ಧವೆಂಬ ಈ ತಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ॥ ೧೦ ॥

ಈ ತಂತ್ರವು ರಹಸ್ಯಕ್ಕಿಂತ ರಹಸ್ಯವೂ, ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಉದ್ಧೃತವೂ,

---

[1] ಮಹಾಸೇನ—ಫ

[2] ಮಸಿ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಝ, ಟ. ಠ. ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಬ, ಭ. ಮಿತಿ—ಫ.

[3] ಪ್ರದಾಯ ಚ—ಜ.

[4] ವಾತೂಲಾಖ್ಯೇ—ಕ, ಘ, ಛ, ತ, ಢ.

[5] ನವನೀತಮಿವೋದ್ಧೃತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ದ, ಬ.

[6] ಮಂತ್ರಮುತ್ತಮಂ—ಛ.
ತಂತ್ರಸಂಜ್ಞಕಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ.
ತಂತ್ರಸಂಜ್ಞಿಕಂ—ತ, ದ, ಢ, ಸ, ಬ.

[7] ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ 'ಅತಿದುರ್ಲಭಂ' ವರೆಗೆ—'ಫ' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

[8] ಸಮುಚ್ಚಯಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಚ, ಛ, ಡ, ಢ, ತ, ದ, ಪ, ಬ.
ಸಮನ್ವಿತಂ—ಧ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮಾತ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮತರಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ[1]
ಸಾರಾತ್ ಸಾರಂ ಮಹೋದಯಮ್ ‖ ‖ ೧೧ ‖

ಅಪ್ರಕಾಶ್ಯಮಿದಂ ತಂತ್ರಂ
ರಹಸ್ಯಂ ಅತಿದುರ್ಲಭಮ್[2] ।
ಶಿವಜ್ಞಾನಂ ಮಹಾಸೇನ[3] !
ಸಂಕ್ಷೇಪಾತ್ ವಕ್ಷ್ಯತೇಽಧುನಾ ‖ ‖ ೧೨ ‖

*ಶಿವಸ್ಯ ಪುರುಷಾಖ್ಯಸ್ಯ
ದರ್ಶನಂ ಶೃಣು ಷಣ್ಮುಖ ।
ಪ್ರಥಮಃ ತತ್ತ್ವಭೇದಶ್ಚ[4]
ದ್ವಿತೀಯೋ ವರ್ಣಭೇದಕಃ । ‖ ೧೩ ‖

ತೃತೀಯಃ ಚಕ್ರಭೇದಶ್ಚ[5]
ಚತುರ್ಥೋ ವರ್ಗಭೇದಕಃ[6] ।

ಸೂಕ್ಷ್ಮಕ್ಕಿಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ, ಸಂಗ್ರಹರೂಪವೂ, ಸಾರಕ್ಕಿಂತ ಸಾರವೂ, ಮೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನನಿಧಿಯೂ ಆಗಿದೆ. ‖ ೧೧ ‖

ಮಹಾಸೇನನೇ ! ಶಿವಭಕ್ತಿಪರಾಙ್ಮುಖರಿಗೆ ಅಪ್ರಕಾಶ್ಯವೂ, ಅಮೂಲ್ಯವೂ, ಪರಮದುರ್ಲಭವೂ ಶಿವತತ್ತ್ವಬೋಧಕವೂ ಆದ ಈ ತಂತ್ರವನ್ನು ಈಗ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ‖ ೧೨ ‖

ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಪುರುಷನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಶಿವತತ್ತ್ವವನ್ನು ಕೇಳು. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ—ಒಂದನೆಯ ಪಟಲವು ತತ್ತ್ವಭೇದ, ಎರಡನೆಯದು ವರ್ಣಭೇದ,
‖ ೧೩ ‖

---

[1] ಜೈವ—ಜ, ಝ. ಫ, ಭ.
[2] ರಹಸ್ಯಂ ಪರದುರ್ಲಭಂ—ಜ.
ಗುಹ್ಯಂ ಪರಮದುರ್ಲಭಂ—ಥ, ದ, ಧ.
[3] ಶಿವಜ್ಞಾನಮಹಾತಂತ್ರಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ದ, ಪ, ಬ.
* ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ
[4] ಪ್ರಥಮಂ ತತ್ತ್ವಭೇದಂ ತು—ಗ, ಚ, ಜ.
[5] ತೃತೀಯಂ ಚಕ್ರಭೇದಂ ತು—ಗ, ಚ, ಜ.
[6] ಚತುರ್ಥಂ ವರ್ಗಭೇದಕಂ—ಗ, ಚ, ಜ.

ಪಂಚಮೋ ಮಂತ್ರಭೇದಸ್ತು[1]
ಷಷ್ಠಃ ಪ್ರಣವ ಉಚ್ಯತೇ[2] । ॥ ೧೪ ॥

ಸಪ್ತಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಭೇದಃ ಸ್ಯಾತ್[3]
ಅಙ್ಗಭೇಧದಸ್ತು ಚಾಷ್ಟಮಃ[4] ।
ನವಮೋ[5] ಮನ್ತ್ರಜಾತಂ ತು
ದಶಮಃ ಕೀಲಮುಚ್ಯತೇ[6] ॥ ॥ ೧೫ ॥

ಏತೇ ವೈ ದಶಭೇದಾಸ್ತು[7]
ಕೀರ್ತಿತಾಶ್ಚ[8] ಕ್ರಮೇಣ ವೈ[9] ।
ಏತೇಷಾಮೇವ ಪೂರ್ವಂ ತು
ತತ್ತ್ವಭೇದಂ ವದಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ ॥ ೧೬ ॥

ಮೂರನೆಯದು ಚಕ್ರಭೇದ, ನಾಲ್ಕನೆಯದು ವರ್ಗಭೇದ, ಐದನೆಯದು ಮಂತ್ರಭೇದ, ಆರನೆಯದು ಪ್ರಣವಭೇದ, ॥ ೧೪ ॥

ಏಳನೆಯದು ಬ್ರಹ್ಮಭೇದ, ಎಂಟನೆಯದು ಅಂಗಭೇದ, ಒಂಭತ್ತನೆಯದು ಮಂತ್ರಜಾತ, ಹತ್ತನೆಯದು ಮಂತ್ರಕೀಲ. ॥ ೧೫ ॥

ಈ ಹತ್ತು ಭೇದಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ತತ್ತ್ವಭೇದವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ—

---

[1] ಪಂಚಮಂ ಮಂತ್ರಭೇದಂ ತು—ಗ, ಚ, ಜ.
[2] ಷಷ್ಠಂ ಪ್ರಣವಮುಚ್ಯತೇ—ಕ, ಗ, ಚ, ಜ.
[3] ಸಪ್ತಮಂ ಬ್ರಹ್ಮಭೇದಂ ಸ್ಯಾತ್—ಕ, ಗ, ಚ, ಜ, ಝ. ಭೇದಸ್ತು-ಕ.
[4] ಅಂಗಭೇದಮಥಾಷ್ಟಕಂ—ಗ, ಚ, ಜ.
[5] ನವಮಂ—ಕ, ಗ, ಘ. ಚ, ಛ. ಡ, ಢ.
[6] ದಶಮಂ ಕೀಲಕಂ ತಥಾ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ. ಛ, ಡ, ಢ.
[7] ಏತಾನಿ ದಶಭೇದಾನಿ—ಗ, ಚ, ಜ.
[8] ಕೀರ್ತಿತಾನಿ—ಗ, ಚ, ಜ.
[9] ಕ್ರಮೇಣ ತು—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ.

ತತ್ತ್ವಂ ತು[1] ತ್ರಿವಿಧಂ ಜ್ಞೇಯಂ
 ತಸ್ಯ ಭೇದಂ ಶೃಣುಷ್ವ ಚ[2] ।
ಶಿವಃ ಸದಾಶಿವಶ್ಚೈವ
 ಮಹೇಶಶ್ಚ ತ್ರಿಧಾ ಸ್ಮೃತಮ್[3] ॥ ॥ ೧೭ ॥

ಶಿವತತ್ತ್ವಂ ಮಹಾಸೇನ !
 ನಿಷ್ಕಲಂ ತ್ವಿತಿ[4] ಕೀರ್ತಿತಮ್ ।
ಸಕಲೋ ನಿಷ್ಕಲಶ್ಚೈವ
 ಸದಾಶಿವ ಇಹೋಚ್ಯತೇ[5] ॥ ॥ ೧೮ ॥

ಮಹೇಶಂ ಸಕಲಂ ವಿದ್ಯಾತ್[6]
 ತ್ರಿವಿಧಾಸ್ತೇ ಭವಂತಿ ವೈ ।
ಶಿವಮೇಕಂ ವಿಜಾನೀಯಾತ್
 ಸಾದಾಖ್ಯಂ ಪಂಚಧಾ ಭವೇತ್ । ॥ ೧೯ ॥

ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಕೇಳು—ತತ್ತ್ವವು, ಶಿವ, ಸದಾಶಿವ, ಮಹೇಶವೆಂದು ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿದೆ. ॥ ೧೭ ॥

ಅದರಲ್ಲಿ ಶಿವತತ್ತ್ವವು ನಿಷ್ಕಲವಾದುದು. ಸದಾಶಿವತತ್ತ್ವವು ಸಕಲನಿಷ್ಕಲ. ॥ ೧೮ ॥

ಮಹೇಶತತ್ತ್ವವು ಸಕಲ. ಹೀಗೆ ತತ್ತ್ವವು ಮೂರು ವಿಧ. ಅದರಲ್ಲಿ ಶಿವ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಒಂದೇ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು ; ಸಾದಾಖ್ಯ (ಸದಾಶಿವ) ತತ್ತ್ವವು ಐದು ವಿಧ. ॥ ೧೯ ॥

---

[1] ಚ—ಭ.

[2] ಹಿ—ಚ.

[3] ಶಿವಂ ಸದಾಶಿವಂ ಚೈವ ಮಹೇಶಂ ಚ ತ್ರಿಧಾ ಸ್ಮೃತಃ—ಕ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಬ.

[4] ನಿಷ್ಕಲಶ್ಚೇತಿ—ಭ.
ನಿಷ್ಕಲಂ ತತ್ರ—ಫ.

[5] ಸಕಲಂ ನಿಷ್ಕಲಂ ಚೈವ ಸಾದಾಖ್ಯಮಿತಿ ಚೋಚ್ಯತೇ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ.

[6] ವಿಂದ್ಯಾತ್—ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ.

ಮಹೇಶಸ್ತು[1] ಮಹಾಸೇನ !
ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಭೇದಕಃ[2] ।
ಏತೇಷಾಂ[3] ತತ್ತ್ವಸಂಯುಕ್ತಂ
ಏಕತ್ರಿಂಶದಿತಿ[4] ಸ್ಮೃತಮ್ ॥ ॥ ೨೦ ॥

ಶಿವಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ
ಸಮಾಸಾತ್ ಶೃಣು ಷಣ್ಮುಖ !
ಶಿವಂ ಪರಾತ್ಪರಂ[5] ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ
ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಗಮವ್ಯಯಮ್[6] ॥ ೨೧ ॥

ಅನಿಂದಿತಂ ಅನೌಪಮ್ಯಂ
ಅಪ್ರಮೇಯಂ[7] ಅನಾಮಯಮ್ ।
ಶುದ್ಧತ್ವಾತ್ ಶಿವಮುದ್ದಿಷ್ಟಂ
ಪರಾದೂರ್ಧ್ವಂ ಪರಾತ್ಪರಮ್[8] ॥ ॥ ೨೨ ॥

ಮಹೇಶತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಈ ಶಿವ, ಸದಾಶಿವ ಮಹೇಶ, ಇವರ ಒಟ್ಟು ಭೇದಗಳು ಮೂವತ್ತೊಂದು. ॥ ೨೦ ॥

ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಶಿವತತ್ತ್ವದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು —ಈ ತತ್ತ್ವವು ಮಂಗಳವೂ ಪರಾತ್ಪರವೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ ನಿತ್ಯವೂ ಸರ್ವಗತವೂ ಅವ್ಯಯವೂ— ॥ ೨೧ ॥

—ಅನಿಂದಿತವೂ ಉಪಮಾತೀತವೂ, ಅಪ್ರಮೇಯವೂ ಅನಾಮಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಇದು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಮದಮೋಹಾದಿ ಸಪ್ತವಿಧ ಮಲಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದೇ ಶುದ್ಧವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶಿವವೂ ; ಮಾನವರಿಗಿಂತ ಪರರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ಪರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪರಾತ್ಪರವೂ ಆಗಿದೆ ॥ ೨೨ ॥

---

1 ಮಹೇಶಂ ತು—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ.
2 ಭೇದಕಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಡ, ಢ.
3 ಏತತ್ತು--ಜ.
4 ಏಕತ್ರಿಂಶಮಿತಿ—ಜ.
5 ಪರಾಪರಂ—ಥ, ಬ, ದ.
6 ಸರ್ವಗತಾವ್ಯಯಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ. ಝ, ಟ, ಠ, ದ, ಫ.
7 ಅಪ್ರಮಾಣಂ--ಕ, ಖ, ಘ, ಟ, ಠ, ಡ, ಥ, ತ, ದ, ಬ.
8 ಪರಾಪರಂ—ಥ.

ವ್ಯೋಮಾತೀತಂ ಚ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಹಿ[1]
ನಿತ್ಯಂ ಕಾರಣಶೂನ್ಯತಃ[2] ।
ವ್ಯಾಪ್ತ್ಯಾ[3] ಸರ್ವಗತಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ಅಕ್ಷೀಣಂ ಚಾವ್ಯಯಂ[4] ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೨೩ ॥

ಅಮಲಂ ತ್ವನಿಂದಿತಂ ತತ್[5]
ಅಸಾದೃಶ್ಯಾದ್[6]ನೌಪಮಮ್ ।
[7]ಪ್ರಮಾಣ[8]ವ್ಯತಿ[9]ರಿಕ್ತತ್ವಾತ್
ಅಪ್ರಮೇಯ[10]ಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್ ॥ ॥ ೨೪ ॥

ಇದು ಚಿದಾಕಾಶವನ್ನೂ ಮೀರಿ ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತರಹಿತವೂ ದೃಗದೃಶ್ಯವೂ ಆದ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ, ತನಗೊಂದು ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿ ನಿತ್ಯವೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ತೃಣಾಂತವಾದ ಪಿಂಡಗಳನ್ನೂ ಶಿವಲೋಕಾದಿ ಸಮಸ್ತವಾದ ಅಂಡಗಳನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ವಗತವೂ, ಅನಂತಪ್ರಳಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾಶರಹಿತವಾದ್ದರಿಂದ ಅವ್ಯಯವೂ ಆಗಿದೆ. ॥ ೨೩ ॥

ಮೋಹ ಮದ ರಾಗ ವಿಷಾದ ತಾಪ ಶೋಷ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವೆಂಬ ಸಪ್ತ ದೋಷ ರಹಿತವಾದ್ದರಿಂದ ಅನಿಂದಿತವೂ, ಉಪಮಾತೀತವಾದ್ದರಿಂದ ಅನೌಪಮ್ಯವೂ, ಪ್ರಮಾಣಾತೀತವಾದ್ದರಿಂದ ಅಪ್ರಮೇಯವೂ ಸಹ ಇದಾಗಿದೆ ॥ ೨೪ ॥

---

1 ತೀತಂ ತನುಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ.
2 ಕಾರಣಕಾರಣಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ
ಕಾರ್ಯಕಾರಣಂ—ಘ.
3 ವ್ಯಾಪ್ತಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಝ, ತ, ಡ.
4 ಅಕ್ಷೀಣಾದವ್ಯಯಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ.
5 ಅಮಲೋಽನಿಂದಿತಂ ಜ್ಞೇಯಂ—ಗ, ಚ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ತ, ಥ.
6 ಅಸಾದೃಶ್ಯಮ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ.
7 ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಶಿವರೂಪಮಿಹೋಚ್ಯತೇ' ವರೆಗಿನ ಭಾಗ. ಕ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
8 ಪ್ರಮಾಣಾತ್—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ.
9 ಪ್ರಮಾಣಾದ್ವ್ಯತಿ—ಖ, ಝ.
10 ಅಪ್ರಮಾಣ—ಕ, ತ, ದ, ಧ.

ನಿರ್ಗುಣತ್ವಾದ್ವಿಶೇಷೇಣ
ಹ್ಯ[1]ನಾಮಯಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್[2] ।
ಇತ್ಯೇತೈರ್ಲಕ್ಷಣೈರ್ಯುಕ್ತಂ
ಶಿವರೂಪಮಿಹೋಚ್ಯತೇ[3] ॥ ॥ ೨೫ ॥

ಸೃಷ್ಟ್ಯರ್ಥಂ ಸರ್ವತತ್ತ್ವಾನಾಂ
ಲೋಕಸ್ಯೋತ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಮ್ ।
ಯೋಗಿನಾಮುಪಕಾರಾಯ
ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಚಿಂತಿತಃ ಶಿವಃ[4] ॥ ॥ ೨೬ ॥

ತಚ್ಛಿವಾತ್ತು[5] ಪರಾಶಕ್ತಿಃ
ಸಹಸ್ರಾಂಶೇನ ಜಾಯತೇ ।
ತಚ್ಛಕ್ತೇಸ್ತು[6] ಸಹಸ್ರಾಂಶಾತ್
ಆದಿಶಕ್ತಿಸಮುದ್ಭವಃ ॥ ॥ ೨೭ ॥

ಸತ್ತ್ವರಜಸ್ತಮೋಗುಣರಹಿತವಾದ್ದರಿಂದ ಇದು ಅನಾಮಯ. ಶಿವತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪವು ಮೇಲಿನ ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೆಂದು ಈ ತಂತ್ರವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ ॥ ೨೫ ॥

ಸರ್ವತತ್ತ್ವಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗಾಗಿಯೂ ಲೋಕದ ಉತ್ಪತ್ತಿನಿಮಿತ್ತವಾಗಿಯೂ, ಶುದ್ಧಾಧ್ವವರ್ತಿಗಳಾದ ಯೋಗಿಗಳ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಶಿವನು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದನು— ॥ ೨೬ ॥

ಆ ಶಿವನ ಸಾವಿರದಲ್ಲೊಂದಂಶದಿಂದ ಪರಾಶಕ್ತಿಯೂ, ಆ ಶಕ್ತಿಯ ಸಾವಿರ ದಲ್ಲೊಂದಂಶದಿಂದ ಆದಿಶಕ್ತಿಯೂ— ॥ ೨೭ ॥

---

1 ಚಾ—ಖ, ಝ.
ಆ—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ.
2 ಮಿತೀರಿತಂ—ಧ
3 ಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್—ಖ, ಝ.
4 ಚಿಂತ್ಯತೇ ಶಿವಮ್—ಛ.
5 ತಚ್ಛಿವೇ ತು—ಖ, ಗ, ಚ, ಜ, ಝ, ದ.
ತಸ್ಯ ಚಿಂತಾ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ.
6 ತಚ್ಛಕ್ತಿಸ್ತು—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಡ.

ಆದಿಶಕ್ತಿ[1]ಸಹಸ್ರಾಂಶಾತ್
ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಸಮುದ್ಭವಃ ।
ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ[2]ಸಹಸ್ರಾಂಶಾತ್
ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಸಮುದ್ಭವಃ ॥ ॥ ೨೮ ॥

ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ[3]ಸಹಸ್ರಾಂಶಾತ್
ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಸಮುದ್ಭವಃ ।
ಏತಾ ವೈ ಶಕ್ತಯಃ ಪಂಚ[4]
ನಿಷ್ಕಲಾಶ್ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥ ॥ ೨೯ ॥

ಶಿವಸೃಷ್ಟಿ[5]ರಿಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತಾ
ಶಕ್ತೀನಾಂ ಸೃಷ್ಟಿರುಚ್ಯತೇ ।
ಯೋಗಿನಾಂ ಚ ಯತೀನಾಂ ಚ
ಜ್ಞಾನಿನಾಂ[6] ಮಂತ್ರಿಣಾಂ ತಥಾ ॥ ॥ ೩೦ ॥

ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಸಾವಿರದಲ್ಲೊಂದಂಶದಿಂದ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯೂ, ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಸಾವಿರದಲ್ಲೊಂದಂಶದಿಂದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯೂ— ॥ ೨೮ ॥

ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಸಾವಿರದಲ್ಲೊಂದಂಶದಿಂದ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಈ ಐದು ಶಕ್ತಿಗಳೂ ನಿಷ್ಕಲಶಕ್ತಿಗಳು. ॥ ೨೯ ॥

ಶಿವತತ್ತ್ವದ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಈಗ ನಿಷ್ಕಲ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಶಿವತತ್ತ್ವವೇ ಯೋಗಿಗಳ ಯತಿಗಳ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳ ಶಿವ ಮಂತ್ರಪರಾಯಣರ— ॥ ೩೦ ॥

---

1 ತಚ್ಛಕ್ತಿ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಫ.
2 ತಚ್ಛಕ್ತೇಸ್ತು—ಥ, ದ, ಪ, ಬ, ಡ, ಧ, ತ.
3 ತಚ್ಛಕ್ತೇಸ್ತು—ಠ, ಡ, ಧ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
4 ಏಷಾ ವೈ ಪಂಚಧಾ ಶಕ್ತಿಃ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ.
5 ಶಕ್ತಿ—ಬ.
6 ಮುನೀನಾಂ—ಪ.

ಧ್ಯಾನಪೂಜಾನಿಮಿತ್ತಾಯ[1]
ಸಕಲಂ ನಿಷ್ಕಲಂ ಭವೇತ್ ।
ತದ್ರೂಪಂ ಹಿ ಮಹಾಸೇನ[2]
ಸಾದಾಖ್ಯಮಿತಿ ಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥ ॥ ೩೧ ॥

ಸಾದಾಖ್ಯಂ ಪಂಚಧಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ತೇಷಾಂ ಲಕ್ಷಣಮುಚ್ಯತೇ ।
ಪರಾಶಕ್ತ್ಯಾದಿಶಕ್ತ್ಯೈಶ್ಚ[3][ಶಕ್ತಿಭ್ಯಃ]
ಸಾದಾಖ್ಯಸ್ಯ ಸಮುದ್ಭವಃ ॥ ॥ ೩೨ ॥

ಪ್ರಥಮಂ ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯಂ
ಅಮೂರ್ತಂ ತು[4] ದ್ವಿತೀಯಕಮ್ ।
ತೃತೀಯಂ ಮೂರ್ತ[5]ಸಾದಾಖ್ಯಂ
ಚತುರ್ಥಂ ಕರ್ತೃನಾಮಕಮ್ ॥ ॥ ೩೩ ॥

ಪಂಚಮಂ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯಂ
ಉಕ್ತಂ ಸಾದಾಖ್ಯಪಂಚಕಮ್[6] ।

—ಧ್ಯಾನಪೂಜೆಗಳಿಗಾಗಿ ಸಕಲನಿಷ್ಕಲವಾದ ಸದಾಶಿವರೂಪವನ್ನು ತಾಳುತ್ತದೆ. ಈ ರೂಪವೇ ಸಾದಾಖ್ಯ. ॥ ೩೧ ॥

ಈ ಸಾದಾಖ್ಯವು ಐದು ಬಗೆಯಾಗಿದೆ. ಈಗ ಅವುಗಳ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪಂಚಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಾದಾಖ್ಯವು ಆವಿರ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ ॥ ೩೨ ॥

ಮೊದಲನೆಯದು ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯ, ಎರಡನೆಯದು ಅಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯ, ಮೂರನೆಯದು ಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯ, ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯ— ॥ ೩೩ ॥

---

1 ಶಿವಪೂಜಾನಿಮಿತ್ತಾಯ—ಖ.
2 ಸಮಾಸೇನ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಜ.
3 ಪಂಚಶಕ್ತ್ಯಾದಿಶಕ್ತೇಶ್ಚ—ಗ, ಚ, ಛ, ಝ.
4 ಅಮೂರ್ತಿಸ್ತು—ಪ.
5 ಮೂರ್ತಿ—ಟ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಬ.
6 ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯಮುಚ್ಯತೇ—ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ. ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಬ.

ಸದಾಶಿವಸ್ತಥೇಶಶ್ಚ
ಬ್ರಹ್ಮೇಶಶ್ಚೇ[1]ಶ್ವರಸ್ತಥಾ[2] ॥ ॥ ೩೪ ॥

ಈಶಾನಶ್ಚೇತಿ ಪಂಚೈತೇ[3]
ತತ್ತ್ವ[4]ಭೇದಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
[5]ಏತೇಷು ಪಂಚತತ್ತ್ವೇಷು
ವಿಶೇಷಸ್ತ್ವಧುನೋಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೩೫ ॥

[6]ಶಿವಂ ಸದಾಶಿವೋ[7] ಜ್ಞೇಯಂ
ಅಮೂರ್ತಂ ಚೇಶ ಉಚ್ಯತೇ ।
ಮೂರ್ತಂ[8] ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ವಿಜ್ಞೇಯಂ
ಕರ್ತೃ ಚೈವೇಶ್ವರಃ ಸ್ಮೃತಮ್ ॥ ॥ ೩೬ ॥

ಕರ್ಮೇಶಾನ ಇತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ಇತ್ಯೇವಂ ದ್ವಿವಿಧಂ ಸ್ಮೃತಮ್ ।

ಐದನೆಯದು ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯ, ಹೀಗೆ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳು ಐದು. ಸದಾಶಿವ, ಈಶ, ಬ್ರಹ್ಮೇಶ, ಈಶ್ವರ— ॥ ೩೪ ॥

—ಈಶಾನವೆಂದು ಈ ಐದು ಸಾದಾಖ್ಯ ತತ್ತ್ವಭೇದಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ॥ ೩೫ ॥

ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವವು ಸದಾಶಿವ ; ಅಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವವು ಈಶ ; ಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವವು ಬ್ರಹ್ಮೇಶ ; ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವವು ಈಶ್ವರ ; ॥೩೬॥

—ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವವು ಈಶಾನ ;—ಹೀಗೆ ಶಿವತತ್ತ್ವವು ಶಿವಸಾದಾ

---

1 ಬ್ರಹ್ಮಾ ವೈ ಚೇ—ಗ, ಚ, ಜ, ಝ, ಫ, ಭ.
2 ರಃ ಸ್ಮೃತಃ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ. ತ, ಥ, ದ, ಫ.
3 ಪಂಚೈನ—ಕ, ಘ, ಛ.
4 ಮೂರ್ತಿ—ಫ.
5 ಶಿವಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಫ.
6 ಮೂರ್ತಿಂ—ಪ.
7 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ ಕ, ಖ, ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
8 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ ಝ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

[1]ಪರಾತ್ಪರತರಂ ಚೈವ
ಸೂಕ್ಷ್ಮಾತ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮೇವ ಚ[2] ॥ ॥ ೩೭ ॥

[3]ಸ್ಥೂಲಾತ್ ಸ್ಥೂಲಂ ಕ್ರಮೇಣೈವ[4]
ಶಿವಾದಿ ಪರಿಲಕ್ಷ್ಯತೇ ।
*ತದೀಯಂ ತ್ರಿವಿಧಂ ರೂಪಂ
ಸ್ಥೂಲಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ತತಃ ಪರಮ್[5] ॥ ॥ ೩೮ ॥

ಅಸ್ಮದಾದ್ಯಮರೈರ್ದೃಶ್ಯಂ[6]
ಸ್ಥೂಲಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಚ ಯೋಗಿಭಿಃ[7] ।
ತತಃ ಪರಂ ತು ಯನ್ನಿತ್ಯಂ
ಜ್ಞಾನಮಾನನ್ದಮವ್ಯಯಮ್ ॥ ॥ ೩೯ ॥

ಖ್ಯಾದಿರೂಪ, ಮತ್ತು ಸದಾಶಿವಾದಿರೂಪಗಳಿಂದ ಎರಡು ಬಗೆಯಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಪರಕ್ಕೂ ಪರವಾದ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಕ್ಕೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ— ॥ ೩೭ ॥

—ಸ್ಥೂಲಕ್ಕೂ ಸ್ಥೂಲವಾದ ಶಿವತತ್ತ್ವ ಸದಾಶಿವತತ್ತ್ವ ಮಹೇಶತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶಿವತತ್ತ್ವಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ವರೂಪವು–ಸ್ಥೂಲತತ್ತ್ವ, ಸೂಕ್ಷ್ಮತತ್ತ್ವ, ಮತ್ತು ಪರಾತ್ಪರತತ್ತ್ವವೆಂದು ಮೂರು ವಿಧ. ॥ ೩೮ ॥

ಸ್ಥೂಲತತ್ತ್ವವು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮತತ್ತ್ವವು ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ, ನಿತ್ಯವೂ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವೂ ಆನನ್ದಮಯವೂ ಅವ್ಯಯವೂ ಆದ ಪರಾತ್ಪರತತ್ತ್ವವು— ॥ ೩೯ ॥

---

1 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ ಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಸೂಕ್ಷ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ತಥೈವ ಚ—ಫ.
3 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ ಬ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
4 ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಕ್ರಮೇಣೈವ—ಖ, ಗ, ಚ, ಛ.
* ಇಲ್ಲಿಂದ 'ತದ್ರೂಪಮಾಸ್ತಿಕೈಃ' ವರೆಗೆ—ಥ, ಫ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
5 ತದೇತತ್ತ್ರಿವಿಧಂ ಸ್ಥೂಲಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮತತ್ತ್ವಂ ತತಃ ಪರಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಛ.
6 ಮುನಿರ್ದಿಶ್ಯಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
7 ಯೋಗಿನಃ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.

ತನ್ನಿಷ್ಠೈಃ ತತ್ಪರೈರ್ಭಕ್ತೈಃ[1]
ದೃಶ್ಯಂ ತದ್ರೂಪ[2]ಮಾಸ್ತಿಕೈಃ ।
[3]ಏತೇಷು ಪಞ್ಚತತ್ತ್ವೇಷು
ವಿಶೇಷಸ್ತ್ವಧುನೋಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೪೦ ॥

ತತ್ತ್ವಮೂರ್ತಿಪ್ರಭಾವಂ ಚ
ತ್ರಿವಿಧಂ[4] ವಿದ್ಯತೇ[5] ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಶಿವಶ್ಚ ತತ್ತ್ವಮಿತ್ಯುಕ್ತಃ[6]
ಮೂರ್ತಿಶ್ಚೈವ[7] ಸದಾಶಿವಃ[8] ॥ ॥ ೪೧ ॥

ತಯೋರ್ಯೋಗೇನ[9] ಯದ್ರೂಪಂ[10]
ತದ್ರೂಪಂ ಭಾವ[11] ಉಚ್ಯತೇ[12] ।

—ತತ್ತ್ವಾನುಷ್ಠಾನಪರರೂ ತತ್ತ್ವಮಗ್ನರೂ ಆಸ್ತಿಕರೂ ಆದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಈಗ ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯಾದಿ ಪಂಚತತ್ತ್ವಗಳ ವಿಶೇಷವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ ॥ ೪೦ ॥

ತತ್ತ್ವ, ಮೂರ್ತಿ, ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವವೆಂದು ಮೂರು ಬಗೆಗಳಿವೆ. ನಿಷ್ಕಲ ಶಿವನು ತತ್ತ್ವ, ಸದಾಶಿವನು ಮೂರ್ತಿ. ॥ ೪೧ ॥

---

1 ರ್ಭಕ್ತ್ಯಾ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
2 ತದ್ವ್ರತ—ಕ, ಖ, ಛ, ದ, ಧ.
3 'ಏತೇಷು' ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು 'ವಿದ್ಯತೇ ಕ್ರಮಾತ್' ವರೆಗಿನ ಭಾಗ ಡ, ಪ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
4 ತ್ರಿಭೇದಂ—ಕ, ಖ, ಪ, ಫ, ಬ.
5 ವಿಂದ್ಯತೇ—ಕ, ದ.
6 ಶಿವಾದಿತತ್ತ್ವಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ—ಫ.
7 ಮೂರ್ತಂ ಚೈವ—ಥ.
8 ಮಹೇಶ್ವರಃ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
9 ಯೋಗಸ್ಯ—ಡ, ಪ.
10 ಭಾವೇನ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಬ.
11 ಈ ಭಾವವನ್ನೇ ಕೆಲವು ಸಾರಿ ಪ್ರಭಾವವೆಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.
12 ಭಾವಸಂಜ್ಞಕಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.

ಭಾವಃ ಸಾದಾಖ್ಯಂ[1] ಇತ್ಯುಕ್ತಃ
ಇತ್ಯೇವಂ ಪರಿಕಲ್ಪಿತಮ್[2] ॥ ॥ ೪೨ ॥

[3]ಸಂತತಂ ಶಿವಭಾವತ್ವಾತ್
ಸಾದಾಖ್ಯಮಿತಿ ಕೀರ್ತಿತಮ್ ।
ನಿಷ್ಕಲಂ ತತ್ತ್ವಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ
ಸಕಲಂ ಮೂರ್ತಿರುಚ್ಯತೇ[4] ॥ ॥ ೪೩ ॥

ಸಕಲಂ ನಿಷ್ಕಲಂ ಚೈವ
ಪ್ರಭಾವ[5] ಇತಿ ಕೀರ್ತಿತಮ್ ।
ದೇಹೀ ನಿಷ್ಕಲ ಇತ್ಯುಕ್ತಃ[6]
ದೇಹಃ ಸಕಲ ಈರಿತಃ[7] ॥ ॥ ೪೪ ॥

ಆ ಶಿವತತ್ತ್ವ ಮತ್ತು ಸದಾಶಿವತತ್ತ್ವಗಳ ಸಮಾಯೋಗದಿಂದ ಆದ ರೂಪವೇ ಭಾವ. ಈ ಭಾವತತ್ತ್ವವೇ ಸಾದಾಖ್ಯ. ಹೀಗೆ ಶಿವತತ್ತ್ವವು ವಿಭಾಗವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೪೨ ॥

ಯಾವಾಗಲೂ ಶಿವರೂಪವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಭಾವತತ್ತ್ವವನ್ನು ಸಾದಾಖ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಿಷ್ಕಲವಾದ ಶಿವಸ್ವರೂಪವು ತತ್ತ್ವ. ಸಕಲವಾದ ಸದಾಶಿವಸ್ವರೂಪವು ಮೂರ್ತಿ. ॥ ೪೩ ॥

ಸಕಲನಿಷ್ಕಲಸ್ವರೂಪಗಳ ಸಮಾಯೋಗ ಪ್ರಭಾವ. ನಾದಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಿವತತ್ತ್ವವು ನಿಷ್ಕಲ. ದೇಹಸ್ವರೂಪವಾದ ಅಕ್ಷರಗಳು ಸಕಲ. ॥ ೪೪ ॥

---

1 ಭಾವಸಾದಾಖ್ಯಂ—ಡ, ಪ.
ಏವಂ ಸಾದಾಖ್ಯಂ—ಥ

2 ಪರಿಲಕ್ಷ್ಯತೇ—ಫ,

3 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಬ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

4 ರೀರಿತಾ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.

5 ಪ್ರಭಾವಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಚ. ಛ. ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ, ಬ.

6 ದೇಹೀ ನಿಷ್ಕಲಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಝ, ಡ, ಢ, ಪ, ಫ.
ನಿಷ್ಕಲಂ ಜೀವಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ—ಫ.

7 ಸಕಲಮೀರಿತಮ್—ಚ, ಝ, ಗ.
ಸಕಲ ಉಚ್ಯತೇ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ.

ದೇಹಿದೇಹಸುಸಂಬಂಧಾತ್
ಭಾವರೂಪಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್[1] ।
ಸರ್ವೇಷಾಂ ಧ್ಯಾನಪೂಜಾರ್ಥಂ
ಸಕಲಂ ನಿಷ್ಕಲಂ ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೪೫ ॥

ಏವಂ[2] ತತ್ತ್ವವಿಶೇಷೇಣ
ಸರ್ವಂ ಕರ್ಮ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ಪಞ್ಚಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವಾನಾಂ
ಉದ್ಭವಂ ಹಿ[3] ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ॥ ॥ ೪೬ ॥

ತೇಷಾಂ ರೂಪಂ ಚ ವರ್ಣಂ ಚ
ಸಮಾಸಾತ್ ಶೃಣು ಷಣ್ಮುಖ ।
ಶಾನ್ತ್ಯತೀತಾ ಪರಾ ಶಕ್ತಿಃ
ತಸ್ಯಾಃ ಪರ್ಯಾಯವಾಚಕಃ ॥ ॥ ೪೭ ॥

ದೇಹಿದೇಹಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಭಾವರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ತಭಕ್ತರ ಧ್ಯಾನಪೂಜೆಗಳಿಗಾಗಿ ಶಿವತತ್ತ್ವವು ಸಕಲನಿಷ್ಕಲಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ॥ ೪೫ ॥

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾದ ತತ್ತ್ವವಿಶೇಷವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಸಕಲಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನೂ— ॥ ೪೬ ॥

—ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವರ್ಣಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೂ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿಯೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು—ನಿಷ್ಕಲಪರಾಶಕ್ತಿಯೇ ಶಾಂತ್ಯತೀತಕಲೆಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದು ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಪರ್ಯಾಯನಾಮ. ॥ ೪೭ ॥

---

[1] ದೇಹೀ ದೇಹಸ್ಯ ಸಂಬಂಧಂ ಏವಂರೂಪಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್ ।—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಝ, ಟ, ತ, ಡ.

[2] ಜ್ಞಾತ್ವಾ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
ಶಿವ—ಥ.

[3] ತು—ಟ.

ಪರಾಶಕ್ತೇಃ ದಶಾಂಶೇನ[1]
ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯಸಂಭವಃ[2] ।
ಪರಾಶಕ್ತ್ಯುದ್ಭವತ್ವಾಚ್ಚ
ಶುದ್ಧತ್ವಾತ್ ಶಿವಮೀರಿತಮ್[3] ॥ ॥ ೪೮ ॥

ಪ್ರಸಾದಂ[4] ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪಂ ಚ[5]
ಜ್ಯೋತೀರೂಪಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್ ।
ವಿದ್ಯುದ್ರೂಪಮಿವಾಕಾಶೇ
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಸರ್ವತೋಮುಖಮ್ ॥ ॥ ೪೯ ॥

ಶಿವತತ್ತ್ವಮಿದಂ[6] ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ತತ್ತ್ವಾನಾಮಖಿಲಾಲಯಮ್[7] ।
ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ[8]
ಅಮೂರ್ತಂ ತು[9] ತತಃ ಶೃಣು[10] ॥ ॥ ೫೦ ॥

ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಹತ್ತರಲ್ಲೊಂದಂಶದಿಂದ ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯವು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ನಿಷ್ಕಲಪರಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೂ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಇದನ್ನು ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ॥ ೪೮ ॥

ಶುದ್ಧಪ್ರಸಾದಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪವೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪವೂ ಆದ ಈ ತತ್ತ್ವವು ತೇಜೋರೂಪವಾದುದು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತೋರಿ ಅಡಗುವ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಸಕಲಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಾಙ್ಮನೋಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ— ॥ ೪೯ ॥

—ಈ ಶಿವತತ್ತ್ವವು ಮಹದಾದಿ ಸಮಸ್ತತತ್ತ್ವಗಳಿಗೂ ಏಕಾಶ್ರಯ. ಇದೇ ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ. ಇನ್ನು ಅಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ॥ ೫೦ ॥

---

1 ಪರಾಶಕ್ತಿದಶಾಂಶೇನ—ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ದ, ಥ.
2 ಖ್ಯಮುದ್ಭವಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ.
3 ಶಿವಮುಚ್ಯತೇ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ದ, ಥ, ಪ, ಫ.
4 ಪ್ರಾಸಾದಂ—ಜ. ತದ್ರೂಪಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
5 ಪೇಣ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
6 ಮಿತಿ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
7 ಲಾಶ್ರಯಮ್—ಠ.
8 ಮೇವೋಕ್ತಂ—ಫ.
9 ಅಮೂರ್ತಿಂ—ಚ, ಪ.
10 ಅಮೂರ್ತಿಂ ಶೃಣು ಷಣ್ಮುಖ—ಫ.

ಶಾನ್ತಿರೇವಾದಿಶಕ್ತಿಶ್ಚ[1]
ತಸ್ಯಾಃ ಪರ್ಯಾಯವಾಚಕಃ ।
ಆದಿಶಕ್ತೇರ್ದಶಾಂಶೇನ[2]
ಹ್ಯಮೂರ್ತಸ್ಯ ಸಮುದ್ಭವಃ[3] ॥ ॥ ೫೧ ॥

ಆದಿಶಕ್ತೇ[4]ರಮೂರ್ತತ್ವಾತ್[5]
ಅಮೂರ್ತಂಚೇತಿ[6] ಕೀರ್ತಿತಮ್ ।
ಅಮೂರ್ತತ್ವಾತ್[7] ಕಲಾಹೀನಮ್
ತದ್ರೂಪಂ ಲಿಂಗವದ್ಭವೇತ್[8] ॥ ॥ ೫೨ ॥

ಸೂರ್ಯಕೋಟಿಪ್ರತೀಕಾಶಂ
ಜ್ಯೋತಿಃಸ್ತಮ್ಭಾಕೃತಿ ಸ್ಥಿತಮ್ ।

ನಿಷ್ಕಲರೂಪವಾದ ಆದಿಶಕ್ತಿಯೇ ಶಾಂತಿಕಲೆಯು ; ಇದು ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಪರ್ಯಾಯನಾಮ. ಆದಿಶಕ್ತಿಯ ಹತ್ತರಲ್ಲೊಂದಂಶದಿಂದ ಅಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯದ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೫೧ ॥

ಆದಿಶಕ್ತಿಯು ಅಮೂರ್ತವಾದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಅಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಅಮೂರ್ತವಾದುದರಿಂದ ಶಾನ್ತಿಕಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೂ ಕಲಾ ರಹಿತವಾದ ಇದರ ರೂಪವು ಲಿಂಗದಂತಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೫೨ ॥

ಈ ಲಿಂಗವು ಕೋಟಿಸೂರ್ಯರಿಗೆ ಸದೃಶವಾಗಿ ಜ್ಯೋತಿಸ್ತಂಭದ ಆಕಾರವುಳ್ಳ

---

1 ಆದಿಶಕ್ತಿಶ್ಚ ಶಕ್ತಿಶ್ಚ—ಫ.
ಶಾಂತಿಶ್ಚೈವಾದಿಶಕ್ತಿಶ್ಚ—ಖ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ಪ, ಫ.

2 ಆದಿಶಕ್ತಿದಶಾಂಶೇನ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ,

3 ಹ್ಯಮೂರ್ತಂ ಚ ಸಮುದ್ಭವಂ—ಢ, ದ, ಬ.
ಹ್ಯಮೂರ್ತಿಶ್ಚ ಸಮುದ್ಭವಾ—ಪ.
ಹ್ಯಮೂರ್ತಂ ತು ಸಮುದ್ಭವಂ— ಕ, ಟ, ಠ, ತ, ಥ.

4 ಆದಿಶಕ್ತಿ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.

5 ರ್ತಿತ್ವಾತ್—ಫ.

6 ರ್ತಿತ್ವಾತ್—ಫ.

7 ಅಮೂರ್ತಿಶ್ಚೇತಿ—ಫ.

8 ಲಿಂಗಮುದ್ಭವಮ್—ಕ, ಖ, ಘ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ಥ.

ತಸ್ಯಾಭ್ಯಂತರ್ಗತಾ ಮೂರ್ತಿಃ
ಅಮೂರ್ತತ್ವಾದಗೋಚರಾ[1] ॥ ॥ ೫೩ ॥

ಏತದ್ವೈ ದಿವ್ಯಲಿಂಗಂ ತು
ಮೂಲಸ್ತಂಭ ಇಹೋಚ್ಯತೇ ।
ಲಿಂಗಾತ್[2] ಸರ್ವಂ ಸಮುತ್ಪನ್ನಂ
ಲಯಂ ತಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್[3] ॥ ॥ ೫೪ ॥

[4]ಸೃಷ್ಟಿಸಂಹಾರಮೇವೋಕ್ತಂ
ಲಿಂಗನಾಮ್ನಾತ್ರಿಹೋಚ್ಯತೇ[5] ।
ಅಮೂರ್ತಮೇವಮಾಖ್ಯಾತಂ[6]
ಸಮೂರ್ತಂ ತು[7] ತತಃ ಶೃಣು ॥ ॥ ೫೫ ॥

ದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಶಿವಮೂರ್ತಿಯು ಅಮೂರ್ತವಾದುದರಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಾಗೋಚರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೫೩ ॥

ಅಗೋಚರವಾದ ಈ ದಿವ್ಯಲಿಂಗವು ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯನಿರೂಪಣಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತಕ್ಕೂ ಆದಿಸ್ತಂಭವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದಿಂದಲೇ ಸಕಲಜಗತ್ತೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಸಕಲ ಜಗತ್ತೂ ಅಡಗುತ್ತದೆ. ॥ ೫೪ ॥

ಸೃಷ್ಟಿಸಂಹಾರಗಳಿಗಾಧಾರವಾದ ಅಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯವು ಇಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಅಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯದ ವಿವರಣೆ. ಇನ್ನು ಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು. ॥ ೫೫ ॥

---

1 ಅಮೂರ್ತಾದಿರಿಹೋಚ್ಯತೇ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.

2 ಲಿಂಗೇ—ಫ.

3 ಲಯಂ ತತ್ರೈವ ಚೋಚ್ಯತೇ—ಫ.

4 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯವು—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಫ, ಬ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

5 ಲಿಂಗನಾಮಾಸ್ಯ ಚೋಚ್ಯತೇ—ಫ

6 ಅಮೂರ್ತಿರೇವಮಾಖ್ಯಾತಾ—ಪ.

7 ಸಮೂರ್ತಿಂ ತು—ಫ.
ಸಮೂರ್ತಂ ಚ—ಪ.

ಇಚ್ಛಾಭಕ್ತಿಶ್ಚ ವಿದ್ಯಾ ಚ
ತಸ್ಯಾಃ[1] ಪರ್ಯಾಯವಾಚಕಃ ।
ತಚ್ಛಕ್ತೇಸ್ತು[2] ದಶಾಂಶೇನ
ಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯಸಂಭವಃ[3] ॥ ॥ ೫೬ ॥

ಇಚ್ಛಾಭಕ್ತೇಃ ಗುಣತ್ವಾಚ್ಚ[4]
ತಸ್ಮಾನ್ಮೂರ್ತಮುದಾಹೃತಮ್[5] ।
ಮೂರ್ತತ್ವಾಚ್ಚ[6] ಕಲಾಯುಕ್ತಂ
ರೂಪಂ ಚೇತಿ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥ ॥ ೫೭ ॥

ಜ್ವಾಲಾಗ್ನಿಸದೃಶಪ್ರಖ್ಯಾ[7]
ದಿವ್ಯಲಿಂಗಾಕೃತಿರ್ಭವೇತ್[8] ।
ತಸ್ಯಾರ್ಧಾರ್ಧೈಕ[9]ಭಾಗೇ ತು[10]
ಚೈಕವಕ್ತ್ರಸಮನ್ವಿತಮ್[11] ॥ ॥ ೫೮ ॥

ಶಿವನ ನಿಷ್ಕಲಸ್ವರೂಪವಾದ ಇಚ್ಛಾಭಕ್ತಿಯೇ ವಿದ್ಯಾಕಲೆ. ಇದು ಇಚ್ಛಾಭಕ್ತಿಯ ಪರ್ಯಾಯನಾಮ. ಇಚ್ಛಾಭಕ್ತಿಯ ಹತ್ತರಲ್ಲೊಂದಂಶದಿಂದ ಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವವು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೫೬ ॥

ಇಚ್ಛಾಭಕ್ತಿಯ ಗುಣವಾದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮೂರ್ತಿರೂಪವಾದುದರಿಂದ ಕಲಾಸಹಿತವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನುಳ್ಳದ್ದು. ॥೫೭॥

ಈ ಸ್ವರೂಪವು ಉರಿಯುವ ಅಗ್ನಿಗೆ ಸದೃಶವಾದ ಕಾಂತಿಯುನ್ನು ಹೊಂದಿ ದಿವ್ಯಲಿಂಗಾಕಾರವನ್ನುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ದಿವ್ಯಲಿಂಗದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಖ— ॥ ೫೮ ॥

---

1 ತಸ್ಯ—ಕ, ಚ, ಡ, ಪ.
2 ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತೇಃ—ಫ.
3 ಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯಸಂಭವಃ—ಥ.
ಜ್ಯೋತೀರೂಪಮಿಹೋಚ್ಯತೇ—ಖ, ಗ, ಚ.
4 ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಗುಣತ್ವಾಚ್ಚ—ಕ, ಘ, ಛ, ದ, ಧ, ಪ, ಬ.
5 ರ್ತಿರುದಾಹೃತಾ—ಖ. ಗ. ಚ, ಝ.
6 ಮೂರ್ತಿತ್ವಾಚ್ಚ—ಥ, ಬ.
7 ಮೂಲಾಗ್ನಿಸದೃಶಪ್ರಖ್ಯ—ಪ.
8 ಕೃತಿರ್ಭವಮ್—ಥ.
9 ತಸ್ಯೋರ್ಧ್ವಾಂಶೈಕ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
10 ಭಾಗೇನ—ಕ.
11 ಚೈಕವಕ್ತ್ರೇಣ ಸಂಯುತಮ್—ಫ.

ತ್ರಿಣೇತ್ರಂ[1] ಚಾರುವದನಂ
ಸರ್ವಾವಯವಸುಂದರಮ್[2] ।
[3]ಕೃಷ್ಣಾ ಪರಶುಹಸ್ತಂ ಚ
ವರಾಭಯಚತುರ್ಭುಜಮ್ ॥ ॥ ೫೯ ॥

[4]ಏವಂ ಲಕ್ಷಣಸಂಯುಕ್ತಂ
ಲಿಂಗಮೂರ್ತಮುದಾಹೃತಮ್ ।
ಏವಮೇಕಾನನೋಪೇತಾ[5]
ದಿವ್ಯಲಿಂಗಾಕೃತಿರ್ಭವೇತ್[6] ॥ ॥ ೬೦ ॥

[7]ಮೂರ್ತ[8]ಸಾದಾಖ್ಯಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ[9]
ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯಮುಚ್ಯತೇ ।

—ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳು, ಸುಂದರವಾದ ಮುಖ, ಸುಂದರವಾದ ಸಮಸ್ತ ಅವಯವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಮೃಗ ಮತ್ತು ಪರಶುಗಳನ್ನೂ, ಮತ್ತೆರಡು ಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವರ ಮತ್ತು ಅಭಯ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿದ ॥ ೫೯ ॥

—ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಲಿಂಗರೂಪವಾದ ಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದು ಮುಖವನ್ನುಳ್ಳ ದಿವ್ಯಲಿಂಗಾಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೬೦ ॥

ಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯನಿರೂಪಣೆಯ ನಂತರ ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

---

1 ತ್ರಿಣಯನಂ—ಟ, ಠ.
2 ಸಂಯುತಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
3 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ. ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ. ಪ, ಬ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
4 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಬ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ
5 ಏವಮೇಕಾಸನೋಪೇತಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
ಏಕಮೇಕಾನಮೋಪೇತಂ—ಥ, ದ, ಬ.
6 ಲಿಂಗಾಕೃತಿರಿತೀರಿತಾ—ಧ.
ಲಿಂಗಮೂರ್ತಿರುದಾಹೃತಾ—ಝ. (ಪಾ)
7 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ. ತ, ಥ, ಧ ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
8 ಮೂರ್ತಿ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
9 ಮೇವೋಕ್ತಂ—ಢ.

ಜ್ಞಾನಂ ಚೈವ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಚ[1]
ತಸ್ಯ[2] ಪರ್ಯಾಯವಾಚಕಃ ॥ ॥ ೬೧ ॥

ಜ್ಞಾನಶಕ್ತೇರ್ದಶಾಂ[3]ಶೇನ
ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯಸಂಭವಃ[4] ।
ಜ್ಞಾನಂ ಕರ್ತೃಸ್ವಭಾವತ್ವಾತ್[5]
ಕರ್ತೃನಾಮೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥ ॥ ೬೨ ॥

[6]ಜ್ಞಾನಂ ಹಿ[7] ಶುದ್ಧಭಾವತ್ವಾತ್[8]
ಸ್ಫಾಟಿಕಾಭಾಸ[9]ಮುಚ್ಯತೇ ।
ದಿವ್ಯಲಿಂಗಂ ಮಹಾಸ್ಥೂಲಂ
ಮಹಾದೀರ್ಘತಯಾಽನ್ವಿತಮ್ ॥ ॥ ೬೩ ॥

ನಿಷ್ಕಲಸ್ವರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಲೆ. ಇದು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಪರ್ಯಾಯನಾಮ. ॥ ೬೧ ॥

ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಹತ್ತರಲ್ಲೊಂದಂಶದಿಂದ ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯವು ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಗೆ ಜಗನ್ನಿರ್ಮಾಣಸ್ವಭಾವವಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ॥ ೬೨ ॥

ಜ್ಞಾನತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅದರ ಶುದ್ಧಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಸ್ಫಟಿಕಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳದ್ದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶಿವಲಿಂಗವು ಅತಿಸ್ಥೂಲವೂ ಅತಿದೀರ್ಘವೂ ಆದುದು. ॥ ೬೩ ॥

---

1 ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಚ—ಫ.
2 ತಸ್ಯಾಃ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
3 ಶಕ್ತಿದಶಾಂ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
4 ಖ್ಯಮುದ್ಭವಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ.
5 ಜ್ಞಾನಶಕ್ತೇಃ ಸ್ವಭಾವತ್ವಾತ್—ಫ.
6 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
7 ಜ್ಞಾನಸ್ಯ—ಫ.
8 ರುದ್ಧರೂಪತ್ವಾತ್—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
9 ಸ್ಫಟಿಕಾಭಾಸ—ಕ, ಠ.

[1]ತಸ್ಯ ಮಧ್ಯ[2]ಸ್ಥಿತಾ ಮೂರ್ತಿಃ
ಈಶ್ವರಃ ಸರ್ವಕಾರಣಮ್ ।
ಚತುರ್ಮೂರ್ಧಂ ಚತುರ್ವಕ್ತ್ರಂ[3]
ನೇತ್ರದ್ವಾದಶಸಂಯುತಮ್[4] ॥ ॥ ೬೪ ॥

ಚತುರಾಸ್ಯಚತುರ್ವರ್ಣಂ
ವಸುಶ್ರೋತ್ರಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ಅಷ್ಟಹಸ್ತಂ ದ್ವಿಪಾದಂ ಚ
ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಯುತಮ್[5] ॥ ॥ ೬೫ ॥

ಶೂಲಂ ಪರಶುಖಡ್ಗಂ ಚಾ-
ಪ್ಯಭಯಂ ದಕ್ಷಿಣೇ ಕರೇ ।
ಪಾಶಂ ನಾಗಂ ಚ ಘಂಟಾಂ ಚ
ವರದಂ ವಾಮಹಸ್ತಕೇ ॥ ॥ ೬೬ ॥

ಆ ಶಿವಲಿಂಗದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾದ ಮೂರ್ತಿಯು ಈಶ್ವರ. ಈ ಮೂರ್ತಿಯು:—ನಾಲ್ಕು ತಲೆಗಳು, ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳು, ಹನ್ನೆರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು— ॥ ೬೪ ॥

—ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಬಣ್ಣಗಳು, ಎಂಟು ಕಿವಿಗಳು, ಎಂಟು ಕೈಗಳು ಮತ್ತು ಎರಡು ಪಾದಗಳನ್ನುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಸಕಲ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ— ॥ ೬೫ ॥

ಬಲದ ನಾಲ್ಕು ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತ್ರಿಶೂಲ, ಪರಶು, ಖಡ್ಗಾಯುಧ, ಅಭಯಮುದ್ರೆಗಳನ್ನೂ, ಮತ್ತು ಎಡದ ನಾಲ್ಕು ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಾಶ, ಸರ್ಪ, ಘಂಟೆ ಮತ್ತು ವರದ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿ— ॥ ೬೬ ॥

---

1 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಡ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಮಧ್ಯೇ—ಠ, ಢ, ತ, ದ.
3 ಚತುರ್ಮೂರ್ಧಚತುರ್ವಕ್ತ್ರ—ಝ.
ಪಂಚಮೂರ್ಧ್ನಾಚತುರ್ವಕ್ತ್ರಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಬ.
4 ಭಿರ್ಯುತಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಬ.
5 ಸಂಯುಕ್ತಂ—ಛ, ಧ.

[1]ಸರ್ವಾಯವಸಂಯುಕ್ತಂ
ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಮ್ ।
[2]ಏವಂ ತಮೀಶ್ವರಂ ವಿದ್ಯಾತ್
ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯಲಿಂಗಕಮ್[3] ॥ ॥ ೬೭ ॥

ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ[4]
ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯಮುಚ್ಯತೇ ।
ನಿವೃತ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಃ
ತಸ್ಯಾಃ ಪರ್ಯಾಯವಾಚಕಃ ॥ ॥ ೬೮ ॥

ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತೇಃ ದಶಾಂಶೇನ[5]
ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯಸಂಭವಃ[6] ।

ಸಕಲಾವಯುವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸಮಸ್ತಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಈಶ್ವರಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯಲಿಂಗವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ॥ ೬೭ ॥

ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯದನಂತರ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ನಿಷ್ಕಲವಾದ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯೇ ನಿವೃತ್ತಿಕಲೆ. ಇದು ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯ ಪರ್ಯಾಯನಾಮ. ॥ ೬೮ ॥

ನಿಷ್ಕಲಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯ ಹತ್ತರಲ್ಲೊಂದಂಶದಿಂದ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯದ ಆವಿರ್ಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಮನ್ತ್ರಜಾತಪಟಲದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುವ

---

1 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ ಡ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ ಪ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
3 "ಏವಂ ತದ್ಧೀಶ್ವರಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಕರ್ತೃಲಿಂಗಮಿಹೋಚ್ಯತೇ"—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ಪ.
4 ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯಮೇವೋಕ್ತಂ—ಫ.
ಕರ್ತೃಲಿಂಗಸಮಾಹ್ವಯಂ—ಥ.
5 ಶಕ್ತಿದಶಾಂಶೇನ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
6 ಖ್ಯಮುದ್ಭವಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ದ, ಪ, ಬ.
ಖ್ಯಮುದ್ಭವಃ—ಥ, ಫ.

ಕ್ರಿಯಾ ಕರ್ಮೇತಿ[1] ವಿಜ್ಞೇಯಾ[2]
 ತಸ್ಮಾತ್ ಕರ್ಮೇತಿ[3] ನಾಮತಃ ।
ಲಿಂಗಪೀಠಪ್ರಕಾರೇಣ
 ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯಲಕ್ಷಣಮ್ ॥ ॥ ೧೯ ॥

ನಾದೋ ಲಿಂಗಮಿತಿ ಜ್ಞೇಯಃ[4]
 ಬಿಂದುಃ ಪೀಠಮುದಾಹೃತಃ[5] ।
ನಾದಬಿಂದುಯುತಂ[6] ರೂಪಂ
 ಲಿಂಗಾಕಾರಮಿಹೋಚ್ಯತೇ[7] ॥ ॥ ೨೦ ॥

ಲಯಾದಿಭೇದಃ ಪ್ರಾಗುಕ್ತಃ
 ಯ ಉಪಾಧೌ ಶಿವಸ್ಯ ತು ।
ಸ ಬಿಂದುರಿತಿ ಮನ್ತವ್ಯಃ[8]
 ಸೈವ[9] ಕುಣ್ಡಲಿನೀ ಮತಾ ॥ ॥ ೨೧ ॥

ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯಮುಖವಾದ ಲಿಂಗದ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತತತ್ತ್ವಗಳ ಜನ್ಮಸ್ಥಲವಾದ ಪೀಠದ ಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೂ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ॥ ೧೯ ॥

ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಪತಿಯೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ನಾದ. ಈ ನಾದವನ್ನು ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಲಿಂಗವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಬಿಂದುವು ಸಮಸ್ತಮಂತ್ರದೇವತಾಜನ್ಮಸ್ಥಲವಾದ ಪೀಠ. ಈ ನಾದ ಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವರೂಪವೇ ಲಿಂಗ. ॥ ೨೦ ॥

ಹಿಂದೆ ಶಿವತತ್ತ್ವದ ಉಪಾಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾದ ಲಯಾದಿಗಳ ಅಧಿಕಾರ ವೆಂಬ ತ್ರಿತತ್ತ್ವಭೇದವು ಬಿಂದು. ಈ ಬಿಂದುರೂಪವಾದ ಪರಾಶಕ್ತಿಯೇ ಕುಂಡಲಿನೀ ಶಕ್ತಿ. ॥ ೨೧ ॥

---

1 ಕರ್ಮಾಣಿ—ಡ.
2 ವಿಜ್ಞೇಯಂ—ಡ.
3 ಕರ್ಮಾಣಿ—ಡ.
4 ನಾದಲಿಂಗಮಿತಿ ಜ್ಞೇಯಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
5 ಹೃತಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
6 ಬಿಂದುನಾದಯುತಂ—ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಬ.
7 ಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
8 ಮನ್ತವ್ಯಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ.
9 ಶೈವ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಡ, ಥ.

ಚತ್ವಾರಿ ಕರ್ತೃರೂಪಾಣಿ[1]
ಕೇವಲಂ ನಾದ ಉಚ್ಯತೇ[2] ।
ಲಿಂಗಂ ಶಿವ[3] ಇತಿ ಜ್ಞೇಯಃ
ಪೀಠಂ ಶಕ್ತಿರುದಾಹೃತಾ[4] ॥ ॥ ೭೨ ॥

ಯೋನಿಲಿಂಗ[5]ಪ್ರಕಾರೇಣ
ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟ್ಯರ್ಥಕಾರಣಮ್ ।
ತಥಾ[6] ಸಂಯೋಗಭಾವಸ್ಯ[7]
ತತ್ತ್ವಂ ಕರ್ಮೇತ್ಯುದಾಹೃತಮ್[8] ॥ ॥ ೭೩ ॥

ಬಿಂದು ಮಧ್ಯಗತೋ ನಾದಃ[9]
ನಾದಮಧ್ಯೇ ತು ಮೂರ್ತಯಃ ।

ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯ, ಅಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯ, ಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯ ಮತ್ತು ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯವೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಸಾದಾಖ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾದಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಾದಬ್ರಹ್ಮರೂಪವಾದ ಈ ಶಿವತತ್ತ್ವವನ್ನು ಲಿಂಗವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಜ್ಞಾನಶಕ್ತ್ಯಾದಿ ಚತುರ್ವಿಧಶಕ್ತಿಯು ನಾದಬ್ರಹ್ಮರೂಪಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪೀಠವಾಗಿದೆ. ॥ ೭೨ ॥

ಮಂತ್ರಜಾತಪಟಲದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಪೀಠಲಿಂಗಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಲೋಕಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಶಿವಶಕ್ತಿಗಳ ಅವಿನಾಭಾವಸಂಯೋಗಭಾವರೂಪವಾದ ತತ್ತ್ವವು ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯ. ॥ ೭೩ ॥

ಪರಾಶಕ್ತಿಸ್ವರೂಪವಾದ ಬಿಂದುವಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾದಬ್ರಹ್ಮವಾದ ಶಿವತತ್ತ್ವ

---

1 ರೂಪಾದಿ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ.
2 ನಾದಮೀರಿತಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
3 ಶಿವಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ಪ.
ಶಮ್ಭುಃ—ಫ.
4 ರುದಾಹೃತಮ್—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ.
5 ನಾದಬಿಂದು—ಧ.
6 ಸದಾ—ಫ.
7 ಭಾವೇನ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
ಭಾವತ್ವಾತ್—ಫ.
8 ಕರ್ಮರೂಪಮುದಾಹೃತಮ್—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ, ಫ.
9 ಗತಂ ನಾದಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಬ.

ಮೂರ್ತಿಮಧ್ಯಗತಂ ತತ್ತ್ವಂ
ತತ್ತ್ವಮಧ್ಯಗತಃ ಶಿವಃ ॥ ॥ ೭೪ ॥

[1]ಶಿವಮಧ್ಯಗತಂ ನೃತ್ತಂ
ನೃತ್ತಮಧ್ಯೇ ತು ಶಾಂತಕಮ್ ।
ಅತೀತಂ ಶಾಂತಮಧ್ಯೇ ತು
ಶಾಂತ್ಯತೀತಂ ಪರಾತ್ಪರಮ್ ॥ ॥ ೭೫ ॥

ಏವಂ ತತ್ತ್ವಮಯಂ[2] ಲಿಂಗಂ
ಸರ್ವತತ್ತ್ವಾಲಯಂ[3] ವಿದುಃ ।
ಲಿಂಗೇನ[4] ಜಾಯತೇ ತತ್ತ್ವಂ[5]
ಜಗತ್ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಮ್ ॥ ॥ ೭೬ ॥

ವಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಶಿವತತ್ತ್ವದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಮೂರ್ತಿಭೇದಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆ ಶಿವ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಶಕ್ತಿಗಳ ಕೂಟವಾದ ಲಿಂಗತತ್ತ್ವವಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಲಿಂಗ ತತ್ತ್ವದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರರೂಪನಾದ ಶಿವನು ಇರುತ್ತಾನೆ. ॥ ೭೪ ॥

ನೃತ್ತವು ಶಿವನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಶಾಂತಿಕಲೆಯು ನೃತ್ತದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರು ತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿ ನಿಂತ ಪರಾತ್ಪರವಾದ ಶಾಂತ್ಯತೀತ ಕಲೆಯು ಶಾಂತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೭೫ ॥

ಹೀಗೆ ಶಿವಶಕ್ತಿಗಳ ಕೂಟವಾದ ಲಿಂಗವನ್ನು ಮಹದಾದಿ ಸಮಸ್ತ ತತ್ತ್ವಗಳಿಗೂ ಆಶ್ರಯವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಲಿಂಗದಿಂದ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಜಗತ್ತತ್ತ್ವವು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ॥ ೭೬ ॥

---

1 ಈ ಪದ್ಯ ಡ, ಪ, ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಏತಚ್ಛಿವಮಯಂ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
ಏತತ್ತತ್ತ್ವಮಯಂ—ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಬ.
3 ತತ್ತ್ವಾಶ್ರಯಂ—ಘ.
4 ಲಿಂಗೇ ತು—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
5 ಸರ್ವಂ—ಕ, ಗ, ಜ, ಝ.
ತತ್ರ—ಥ.

[1]ತಸ್ಮಾಲ್ಲಿಂಗಂ ವಿಶೇಷೇಣ
ಕರ್ಮರೂಪಮುದಾಹೃತಮ್ ।
ಕರ್ಮೋದಯೇ ಚ ಸೃಷ್ಟಿಃ ಸ್ಯಾತ್[2]
ಕರ್ಮಾಂತೇ ಸಂಹೃತಿರ್ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೭೭ ॥

ಏತತ್ಕರ್ಮಸ್ವ[3]ರೂಪಂ ತು[4]
ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಾವಹಮ್[5] ।
ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯಮೇವೋಕ್ತಂ[6]
ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯಮುಚ್ಯತೇ[7] ॥ ॥ ೭೮ ॥

ಶಿವಸಾದಂ ವಿಶೇಷೇಣ
ಶಿವರೂಪಂ ಸಮಾಶ್ರಿತಮ್ ।

ಆದ್ದರಿಂದ ಲಿಂಗವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ಮೋದಯದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ಮಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತಿನ ಸಂಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೭೭ ॥

ಈ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯಸ್ವರೂಪವೇ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ. ಈ ವರೆಗೆ ಶಿವಾದಿ ಕರ್ಮಾಂತವಾದ ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈಗ ಕರ್ಮ ಸಾದಾಖ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತೆ ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೭೮ ॥

ಮಹಾಸೇನನೇ ! ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶಿವತತ್ತ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ,

---

1 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ ಡ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಸೃಷ್ಟಿಶ್ಚ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಥ, ತ, ಪ, ಬ.
3 ಏತತ್ಕರ್ಮೇಶ—ಜ, ಝ.
ಏತತ್ಕರ್ಮ ಚ—ಫ.
4 ಚ—ಫ.
5 ಲಯಾವಹಃ—ಕ.
ಲಯಾನ್ವಿತಂ—ಫ.
6 ಖ್ಯಯೋಗೇನ—ಗ, ಚ, ಝ.
7 ಸರ್ವಸಾದಾಖ್ಯಮುಚ್ಯತೇ—ಟ.
ಶಿವರೂಪಂ ಸಮಾಶ್ರಿತಮ್—ಫ.

[1]ಅಮೂರ್ತಂ[2] ತು[3] ಮಹಾಸೇನ ।
ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯಮಾಶ್ರಿತಮ್ ॥ ॥ ೭೯ ॥

ಮೂರ್ತ[4]ರೂಪಂ ವಿಶೇಷೇಣ
ತ್ವಮೂರ್ತಾದಿ ಸಮಾಶ್ರಿತಮ್ ।
[5]ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯಮೇವಂ ಹಿ
ಸಮೂರ್ತಾದಿ[6] ಸಮಾಶ್ರಿತಮ್ ॥ ॥ ೮೦ ॥

[7]ಕರ್ಮರೂಪಂ ಕ್ರಮೇಣೈವ
ಕರ್ತ್ರಾದಿ ತು ಸಮಾಶ್ರಿತಮ್ ।
ಅನೇನೈವ ಪ್ರಕಾರೇಣ[8]
ಚೈಕೈಕಂ[9] ತು ಸಮಾಶ್ರಿತಮ್ ॥ ॥ ೮೧ ॥

ಅಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯವು ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯವನ್ನೂ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೭೯ ॥

ಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯರೂಪವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಮೂರ್ತಾದಿ ಸಾದಾಖ್ಯಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯವು ಮೂರ್ತಾದಿಸಾದಾಖ್ಯಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೮೦ ॥

ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯರೂಪವು ಪೂರ್ವೋಕ್ತಕ್ರಮದಿಂದ ಕರ್ತ್ರಾದಿಸಾದಾಖ್ಯಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿಯೇ ಒಂದೊಂದು ಸಾದಾಖ್ಯವೂ ಪೂರ್ವ ಪೂರ್ವಸಾದಾಖ್ಯಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೮೧ ॥

---

1 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ ಧ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಅಮೂರ್ತಿಂ—ಪ.
3 ಹಿ—ಫ.
4 ಮೂರ್ತಿ—ಪ, ಬ.
5 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಧ, ಬ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
6 ಸಮೂರ್ತ್ಯಾದಿ—ಕ, ಘ, ತ, ಥ, ಫ.
ಸ್ವಮೂರ್ತ್ಯಾದಿ—ಟ.
7 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ ಫ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
8 ಕ್ರಮೇಣೈವ—ಫ.
9 ಏಕೈಕಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ದ, ಪ, ಬ.

ತಸ್ಮಾತ್ ಕರ್ಮಸ್ವ[1]ರೂಪಂ ತು
ಪಂಚತತ್ತ್ವಾ[2]ಶ್ರಿತಂ[3] ವಿದುಃ ।
ಸರ್ವ[4]ತತ್ತ್ವಾತ್ಮಕಂ ಜ್ಞೇಯಂ
ತತ್ತ್ವಾ[5]ಧಾರಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್[6] ॥ ॥ ೮೨ ॥

[7]ಏತದ್ವೈ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯಂ
ಪಿಂಡರೂಪಮಿಹೋಚ್ಯತೇ ।
ಪಿಂಡಸ್ಥಂ ಪಿಂಡಮಧ್ಯಸ್ಥಂ
ಪಿಂಡೇನ ತು ಘಟೀಕೃತಮ್[8] ॥ ॥ ೮೩ ॥

ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯಸ್ವರೂಪವು ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯಾದಿ ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯವು ಸಮಸ್ತ ತತ್ತ್ವಗಳ ಸ್ವರೂಪವಾದುದು ಮತ್ತು ಇದು ಶಿವಾದಿ ಪೃಥಿವ್ಯಂತವಾದ ಸರ್ವತತ್ತ್ವಗಳಿಗೂ ಆಶ್ರಯ. ॥ ೮೨ ॥

ಈ ತಂತ್ರವು ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯವನ್ನು ಪಿಂಡರೂಪವಾದುದೆಂದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಮಂತ್ರರೂಪವಾದ ಶಿವತತ್ತ್ವವು ಈ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯಲಿಂಗತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಪಿಂಡವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮೂರ್ತಿರೂಪವಾದ ಪಿಂಡಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಪಿಂಡಮಧ್ಯಸ್ಥವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮೊದಲೇ ಇದ್ದ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಘಟವಾಗುವಂತೆ ಇದು ಪೂರ್ವಪಿಂಡದಿಂದ ಆವಿರ್ಭಾವಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ॥ ೮೩ ॥

---

1 ಕರ್ಮೇಶ—ಝ.
2 ಪಂಚಮೂರ್ತಿ—ಫ.
3 ಶ್ರಯಂ—ದ.
4 ಪಂಚ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
5 ಸರ್ವಾ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
6 ಸಮಾಶ್ರಿತಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಝ.
7 ಏತದ್ವೈ ಮೂರ್ತಿಪಿಂಡತ್ವಾತ್ ಪಿಂಡಕಾಯಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್—ಖ, ಗ, ಝ.
ಏತದ್ವೈ ಮೂರ್ತಿಪಿಂಡತ್ವಾತ್ ಪಿಂಡಕಾರ್ಯಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್—ಚ.
8 ಪುಟೀಕೃತಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.

ಪಿಂಡೇನ ಪಿಂಡಿತಂ ಪಿಂಡಂ
ಪಿಂಡರೂಪಮುದಾಹೃತಮ್ ।

[1]ಅತೀತಕಾಲೇ ಮೃತ್ಪಿಂಡಂ
ರೂಪಂ ಕುಂಭೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಮ್ ॥ ॥ ೮೪ ॥

ಪಂಚಾತ್ಮಕಮಭೂತ್ ಪಿಂಡಂ
ಧಾತುಬದ್ಧಗುಣಾತ್ಮಕಮ್ ।
[2]ತಸ್ಮಾದ್ವೈ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯಂ
ಪಿಂಡರೂಪಮುದಾಹೃತಮ್ ॥ ॥ ೮೫ ॥

[3]ಏತಚ್ಛಿವಮಯಂ ಪಿಂಡಂ
ಸರ್ವತತ್ತ್ವಾಲಯಂ[4] ವಿದುಃ

ಈ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವವು ಮೊದಲೇ ಇದ್ದ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಪಿಂಡದಿಂದ ಪಿಂಡರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಇದು ಶಿವಾದಿ ಪೃಥಿವ್ಯಂತವಾದ ಸಮಸ್ತ ತತ್ತ್ವಗಳಿಗೆ ತಾನೂ ಪಿಂಡವಾಗಿದೆ. ಆದರಿಂದ ಈ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯವನ್ನು ಪಿಂಡವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಮಣ್ಣುಮುದ್ದೆಯಾಗಿದ್ದುದೇ ಘಟಾಕಾರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವಂತೆ ಈ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯವು ಪೂರ್ವಪಿಂಡದಿಂದ ರೂಪು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.
॥ ೮೪ ॥

ರಕ್ತಾದಿ ಸಪ್ತಧಾತುಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಗುಣವನ್ನುಳ್ಳ ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಸೃಷ್ಟಿಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವವನ್ನು ಪಿಂಡರೂಪವಾದುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ॥ ೮೫ ॥

ಈ ಶಿವಲಿಂಗತತ್ತ್ವಾತ್ಮಕವಾದ ಪಿಂಡವನ್ನು ಸರ್ವತತ್ತ್ವಗಳಿಗೂ ಆಶ್ರಯ

---

[1] ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಗ, ಜ, ಝ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
[2-3] ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಡ, ಧ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
[4] ಶ್ರಯಂ—ಫ.

ಪಂಚಮೂರ್ತಿಮಯಂ ದೇಹಂ[1]
ಪಂಚತತ್ತ್ವಾತ್ಮಕಂ ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೮೬ ॥

ಮೂರ್ತೀನಾಂ[2] ದೇಹಭೇದೈಶ್ಚ[3]
ಗುಣೈಃ ಪಂಚಾನನಂ ವಿದುಃ[4] ।
[5]ತತ್ತದ್ಧೀತು[6]ಮಹೇಶಾದಿ-
ಸರ್ವತತ್ತ್ವಸಮುದ್ಭವಃ[7] ॥ ॥ ೮೭ ॥

[8]ತಸ್ಯ ವಕ್ತ್ರೇಷು[9] ಸಮುದ್ಭೂತಾಃ
ಸಿದ್ಧಾಂತಾಃ ಶೈವತಂತ್ರಕಾಃ[10] ।
ತತ್ತ್ವಾರ್ಥೇ ತು ಮಹೇಶಾದಿ-
ಸರ್ವತತ್ತ್ವಸಮುದ್ಭವಃ ॥ ॥ ೮೮ ॥

ವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಪಂಚಮೂರ್ತಿಸ್ವರೂಪವಾದ ಈ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯ ಪಿಂಡವು ಪಂಚತತ್ತ್ವಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳದ್ದು. ॥ ೮೬ ॥

ಇವನ್ನು ಮಹೇಶಾದಿಮೂರ್ತಿಗಳ ದೇಹಭೇದ ಮತ್ತು ಗುಣಭೇದಗಳಿಂದ ಐದು ಮುಖಗಳನ್ನುಳ್ಳದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯದಿಂದಲೇ ಆಯಾಯಾ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಹೇಶ್ವರ ಚಂದ್ರಧರಾದಿ ಸರ್ವತತ್ತ್ವಗಳ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೮೭ ॥

ಈ ತತ್ತ್ವದ ಮುಖಗಳಿಂದ ಶೈವತಂತ್ರಗಳೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಈ ತತ್ತ್ವದಿಂದಲೇ ಮಹೇಶಾದಿ ಸರ್ವತತ್ತ್ವಗಳು ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ. ॥ ೮೮ ॥

---

1 ದೇಪಂ— ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
2 ಮೂರ್ತಾನಾಂ—ಟ, ಬ.
3 ಭೇದಸ್ತು—ಠ, ಭೇದೈಸ್ತು—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
4 ನೈರ್ಯುತಂ—ಕ, ಠ, ಪ.
5 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಢ, ಧ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
6 ತದ್ದೇಹಂ ತು—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
7 ತತ್ತ್ವಾದಿಸಂಭವಃ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
8 ಈ ಪದ್ಯ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ತ, ಥ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
9 ವಕ್ತ್ರೇ ತು—ಫ.
10 ಸಿದ್ಧಾಂತಾದೀತಿ ಸಂಜ್ಞಿಕಾಃ—ಫ. ಸಿದ್ಧಾಂತಾಃ ಶೈವತಾಂತ್ರಿಕಾಃ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.

ಸರ್ವಜ್ಞಾನಮಯಂ ದೇವಂ[1]
ಸರ್ವಕಾರಣಕಾರಣಮ್ ।
ಏವಂ ಲಿಂಗೇ ತು[2] ಕರ್ಮೇಶಂ
ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸಕಲನಿಷ್ಕಲಮ್ ॥ ॥ ೮೯ ॥

ದೇಹಸ್ಥಂ ಸಕಲಂ ಜ್ಞೇಯಂ
ನಿಷ್ಕಲಂ ದೇಹವರ್ಜಿತಮ್[3] ।
ದೇಹಸ್ಯ ತತ್ಕಲಾಭೇದಃ
ಧಾತುಪಿಂಡ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಃ[4] ॥ ॥ ೯೦ ॥

ಷಟ್ಕಲಾಶ್ಚೈವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಃ[5]
ಷಡಂಗೇಷು[6] ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್
ಸರ್ವಾಂಗೈರಪಿ[7] ಸಮ್ಪೂರ್ಣಂ
ಸರ್ವಾವಯವಸುಂದರಮ್[8] ॥ ॥ ೯೧ ॥

ಹೀಗೆ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಸ್ತಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನೂ, ಸಮಸ್ತಕಾರಣಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನೂ, ಸಕಲನಿಷ್ಕಲಸ್ವರೂಪನೂ ಆದ ಈಶಾನ (ಕರ್ಮೇಶ)ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ॥ ೮೯ ॥

ಮಹೇಶಾದಿದೇಹವುಳ್ಳ ಶಿವತತ್ತ್ವವನ್ನು ಸಕಲವೆಂದೂ, ದೇಹರಹಿತವಾದ ಪರಾತ್ಪರತತ್ತ್ವವನ್ನು ನಿಷ್ಕಲವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಲೀಲಾಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಶಾಂತ್ಯತೀತಾದಿ ಕಲೆಗಳ ಭೇದವು ರಕ್ತಾದಿ ಧಾತುಪಿಂಡವೆಂದು ಸ್ಮರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ॥ ೯೦ ॥

ಶಿವತಂತ್ರಜ್ಞನು ಶಾಂತ್ಯತೀತಾದಿ ಆರು ಕಲೆಗಳನ್ನು ಹೃದಯಾದಿ ಅಸ್ತ್ರಾಂತವಾದ ಆರು ಶಿವಾಂಗಗಳಲ್ಲೂ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಲೀಲಾಮೂರ್ತಿಯು ಸಮಸ್ತ ಅಂಗಗಳಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವೂ ಸುಂದರವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೯೧ ॥

---

1 ದೇಹಂ—ಪ.
2 ಲಿಂಗಂ ತು—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
3 ದೇಹಸ್ಥಃ ಸಕಲೋ ಜ್ಞೇಯಃ ನಿಷ್ಕಲೋ ದೇಹವರ್ಜಿತಃ—ಡ.
4 ದೇಹಸ್ತ್ವೇತತ್ಕಲೋಪೇತಂ ಧಾತುಪಿಂಡಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
5 ಧಾತ್ರೀಶ್ಚ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
6 ಷಡಂಗೇ ತು—ಪ, ಷಡಂಗೈಸ್ತು—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ, ಷಡಂಗೈಶ್ಚ—ಧ.
7 ಸರ್ವಾಂಗಾನಿ ಚ—ಕ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.
8 ಸಂಯುತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಬ.

[1]ಏವಂ ತತ್ಸ್ಮೃತಿ[2]ಮಾತ್ರೇಣ
ಮೂರ್ತಿಃ[3] ಸಕಲರೂಪಧೃತ್[4] ।
ನಿಷ್ಕಲಂ ತದಭಾವೇ ತು[5]
ತಸ್ಮಾತ್[6] ಸಕಲನಿಷ್ಕಲಮ್ ॥ ॥ ೯೨ ॥

ಸವೀರ್ಯಂ ಚೈವ[7] ನಿರ್ದೇಹಂ
ಮಾಂಸಾಸ್ಥಿರುಧಿರಂ ನ ಚ[8] ।
ಇಂದ್ರಚಾಪಮಿವಾಕಾಶೇ
ದರ್ಪಣೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವತ್ ॥ ॥ ೯೩ ॥

[9]ಇತ್ಯೇತನ್ಮನಸಾऽಕಲ್ಪ್ಯ
ಸಕಲಂ ನಿಷ್ಕಲಂ ಭವೇತ್ ।

ಹೀಗೆ ಸರ್ವಾವಯವಗಳ ಸ್ಮರಣಮಾತ್ರದಿಂದ ಕರ್ಮೇಶತತ್ತ್ವವು ಸಕಲಕಲೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಸಾಕಾರಮೂರ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಯವಸ್ಮರಣೆಯು ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅದ ನಿಷ್ಕಲತತ್ತ್ವವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮೇಶತತ್ತ್ವವು ಸಕಲ–ನಿಷ್ಕಲತತ್ತ್ವವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೯೨ ॥

ಈ ಕರ್ಮೇಶತತ್ತ್ವವು ವೀರ್ಯವುಳ್ಳದ್ದಾದರೂ ದೇಹರಹಿತವಾದುದು ಮತ್ತು ಮಾಂಸ ಮೂಳೆ ರಕ್ತಗಳಿಲ್ಲದ್ದು. ಇದು ಗಗನದಲ್ಲಿ ಮೂಡುವ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಯೋಗಿಗಳ ಹೃದಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಂತೆ ಯೋಗಿಗಳ ಧ್ಯಾನದರ್ಪಣದಲ್ಲಿಯೂ ತೋರುತ್ತದೆ. ॥ ೯೩ ॥

ಹೀಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಕರ್ಮೇಶತತ್ತ್ವವು ಸಕಲವೂ ನಿಷ್ಕಲವೂ

---

1 ಈ ಪದ್ಯ—ಡ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಏವಂ ತು ಸ್ಮೃತಿ—ಫ, ಏತತ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ—ಥ.
3 ಮೂರ್ತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಬ.
4 ಧೃಕ್—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
5 ತದಭಾವೇನ—ಫ.
6 ತತ್ ಸ್ಯಾತ್—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
7 ವೈ ಚ—ಕ, ಟ, ಠ, ಪ.
8 ರುಧಿರಾಣಿ ಚ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
9 ಈ ಪದ್ಯ—ಡ, ಪ, ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಧ್ಯಾನಲಕ್ಷಣಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ[1]
ಅಂಗಭೇದಸ್ತ್ವಥೋಚ್ಯತೇ[2] ॥ ॥ ೯೪ ॥

ಅಂಗಭೇದೋ[3] ಮಹಾಸೇನ !
ಚತುರ್ಭಿರ್ಭೇದ[4] ಉಚ್ಯತೇ[5] ।
ಅಙ್ಗಂ ಪ್ರತ್ಯಙ್ಗಸಾಙ್ಗಂ ಚೋ-
ಪಾಙ್ಗಂ ಚತ್ವಾರಿ ಚ ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ॥ ೯೫ ॥

ಶಿರೋ ವಕ್ತ್ರಂ ಚ ಹೃದಯಂ
ಅಂಗಂ ಚೇತಿ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್ ।
ಮಧ್ಯಃ ಕಣ್ಠಃ ತಥಾ ಬಾಹೂ
ನಾಭಿಃ ಗುಹ್ಯೋದರಂ ತಥಾ[6] ॥ ॥ ೯೬ ॥

ನೇತ್ರೇ ಚ ನಾಸಾ ಕರ್ಣೌ ಚ
ಪಾಣೀ ಪಾದೌ[7] ತಥಾಽಙ್ಗುಲಿಃ ।

ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಕರ್ಮೇಶತತ್ತ್ವದ ಧ್ಯಾನಸ್ವರೂಪವು. ಇನ್ನು ಅಂಗಭೇದವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ॥ ೯೪ ॥

ಎಲೈ ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಅಂಗಭೇದವು—ಅಂಗ, ಪ್ರತ್ಯಂಗ, ಸಾಂಗ ಮತ್ತು ಉಪಾಂಗವೆಂದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಾಲ್ಕುವಿಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೯೫ ॥

ಶಿರಸ್ಸು, ಮುಖ, ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಅಂಗವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ॥ ೯೬ ॥

ಸೊಂಟ ಕುತ್ತಿಗೆ ತೋಳು ಹೊಕ್ಕಳು ಗುಹ್ಯಸ್ಥಾನ ಹೊಟ್ಟೆ ಕಣ್ಣು ಮೂಗು ಕಿವಿ ಕಾಲು ಬೆರಳು ತೊಡೆ ಮಂಡಿ ಕಣಕಾಲುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಂಗವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ॥ ೯೭ ॥

---

1 ಮೇವೋಕ್ತಂ—ಪ, ಫ.
2 ಅಂಗಭಾವಮಥೋಚ್ಯತೇ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
3 ಭೇದಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ಪ.
4 ರ್ಭೇದಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ಪ.
5 ಅಂಗಭೇದಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತಚ್ಚತುರ್ವಿಧಮುಚ್ಯತೇ—ಫ.
6 ವಕ್ಷಃ ಕಣ್ಠಸ್ತನೌ ಬಾಹುನಾಭಿಗುಹ್ಯೋದರಾಣಿ ಚ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
7 ಪಾಣಿಪಾದೌ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.

ಊರೂ ಚ ಜಾನುಜಂಘೆ ಚ
ಪ್ರತ್ಯಂಗಂ ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಮ್[1] ॥ ॥ ೯೭ ॥

ಮೂರ್ತಂ ಚ[2] ಗುಣರೂಪಂ ಚ[3]
ಸಾಂಗಂ ಚೇತಿ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್ ।
ಗುಣಚಿಹ್ನ[4]ಮಿತಿ ಜ್ಞೇಯಂ
ತದ್ಗುಣೋ ದಶಧಾ[5] ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೯೮ ॥

ತ್ರಿಗುಣಂ ಕರ್ತೃ ಪ್ರತಾಪಂ[6]
ದುರ್ಭೇದ್ಯೋऽನುಗ್ರಹಸ್ತಥಾ[7] ।
ವಿಧಿರ್ಮಾಯಾ ವಿವರ್ಣಂ ಚ
ವರ್ಣಂ[8]ಸಂಹಾರ ಏವ ಚ ॥ ॥ ೯೯ ॥

ಆಕಾರಗೊಂಡ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸಾಂಗವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಗುಣಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಶಿವತತ್ತ್ವವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಆ ಗುಣವು ಹತ್ತು ವಿಧ. ॥ ೯೮ ॥

ಗುಣತ್ರಯ ಕರ್ತೃ ಪ್ರತಾಪ ದುರ್ಭೇದ್ಯ ಅನುಗ್ರಹ ವಿಧಿ ಮಾಯೆः ವಿವರ್ಣ ವರ್ಣ ಮತ್ತು ಸಂಹಾರ ಇವು ಹತ್ತು ಗುಣಗಳು. ಇನ್ನು ಅವುಗಳ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ :— ॥ ೯೯ ॥

---

1 ಚೇತಿ ಚೇಷ್ಯತೇ—ಫ.
2 ಮೂರ್ತಿನಾಂ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
ಮೂರ್ತಿಂ ಚ—ಫ.
3 ತು—ಫ.
4 ಗುಣಭಿನ್ನ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಬ.
5 ಣಸ್ತು ತಥಾ—ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಬ.
6 ತ್ರಿಗುಣಂ ಶಕ್ತಿಖಂಡಂ ಚ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ,
ತ್ರಿಗುಣಂ ಕರ್ತೃಪ್ರತಾಪಶ್ಚ—ದ.
7 ದುರ್ಭೇದ್ಯಾನುಗ್ರಹಂ ತಥಾ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಫ, ಬ.
8 ವರ್ಣಾಃ— ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.

ಏತೇ ದಶಗುಣಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ
ತೇಷಾಂ ಲಕ್ಷಣಮುಚ್ಯತೇ ।
ತ್ರಿಗುಣಂ ಶೂಲಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ
ಕರ್ತಾ ಪರಶುರುಚ್ಯತೇ[1] ॥ ॥ ೧೦೦ ॥

ಖಡ್ಗಸ್ತ್ವೀಶ[2]ಪ್ರತಾಪಃ[3] ಸ್ಯಾತ್
ದುರ್ಭೇದ್ಯೋ ವಜ್ರಮಿಷ್ಯತೇ ।
ಈಶಸ್ಯಾನುಗ್ರಹಶ್ಚೈವ[4]
ತ್ವಭಯಂ ತು ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ ॥ ॥ ೧೦೧ ॥

ನಿಧಿಃ[5] ಸ್ಯಾತ್ ನಾಗರೂಪಂ ತು
ಪಾಶೋ ಮಾಯಾಸ್ವರೂಪಕಃ[6] ।
ನಿವರ್ಣಮಙ್ಕುಶಂ[7] ಚೈವ
ವರ್ಣಂ ನಾದಾತ್ಮಕಂ[8] ವಿದುಃ ॥ ॥ ೧೦೨ ॥

ಪರಮೇಶ್ವರನಿಂದ ಸಂಭೂತವಾದ ಸತ್ತ್ವರಜಸ್ತಮೋರೂಪವಾದ ಮೂರು ಗುಣಗಳನ್ನು ತ್ರಿಶೂಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಭವಾರಣ್ಯವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವ ಕರ್ತೃಗುಣವು ಕೊಡಲಿ. ॥ ೧೦೦ ॥

ಪರಮೇಶ್ವರನ (ಕರ್ಮೇಶನ) ದುಷ್ಟರನ್ನು ದಂಡಿಸುವ ಪ್ರತಾಪವು ಖಡ್ಗ. ದುರ್ಭೇದ್ಯಗುಣವು ವಜ್ರಾಯುಧ. ಅವನ ಅನುಗ್ರಹಗುಣವು ಅಭಯಮುದ್ರೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೧೦೧ ॥

ಪರಮೇಶ್ವರನ ನಿಯತಿಗುಣವು ಸರ್ಪರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಪಾಶವು ಮಾಯಾಗುಣದ ಸ್ವರೂಪ. ಬರೆಯಲಾಗದ ಮೇಘಾದಿಗಳ ಧ್ವನಿಯು ನಿವರ್ಣ. ಇದನ್ನು ಅಂಕುಶವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಬರೆಯಬಹುದಾದ ವರ್ಣವನ್ನು ನಾದವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ॥ ೧೦೨ ॥

---

1 ಶಕ್ತಿಃ ಪರಶುರೀರಿತಃ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
2 ಖಡ್ಗಂ ತ್ವೀಶ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
3 ಪ್ರತಾಪಂ—ಕ, ಘ, ಠ, ದ, ಪ. ಬ.
4 ನುಗ್ರಹಂ ಚೈವ--ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ, ಬ.
5 ಋದ್ಧಿಃ—ಫ.
6 ಪಾಶಂ ಮಾಯಾಸ್ವರೂಪಕಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಚ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ಫ.
7 ಮಙ್ಗಲಿಂ—ಡ.
8 ಸಾದಾತ್ಮಕಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಛ.

ಸಂಹಾರಸ್ತ್ವಗ್ನಿರೂಪಃ[1] ಸ್ಯಾತ್
　　ತೇಷಾಂ ಆಖ್ಯಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ[2] ।
ಏತಾನಿ ಗುಣರೂಪಾಣಿ[3]
　　ಸಾಂಗಾನಿ ಚ ಯಥಾಕ್ರಮಮ್[4] ॥ ॥ ೧೦೩ ॥

ವಸ್ತ್ರೋಪವೀತಮಾಲ್ಯಾನಿ[5]
　　ಗಂಧಾಶ್ಚಾಭರಣಂ[6] ತಥಾ[7] ।
ತಥೈವಾವರಣಂ[8] ಚೈವ
　　ಹ್ಯುಪಾಂಗಂ ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಮ್[9] ॥ ॥ ೧೦೪ ॥

[10]ಅಂಗಭೇದಸ್ತ್ವಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಃ[11]
　　ತತ್ಸ್ವರೂಪ[12]ಮಿಹೋಚ್ಯತೇ ।

ಸಕಲಜಗತ್ತನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವ ಗುಣವು ಶಿವನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಅಗ್ನಿಯು. ಈ ದಶಗುಣಗಳನ್ನು ಸಾಂಗಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ॥ ೧೦೩ ॥

ವಸ್ತ್ರ ಉಪವೀತ ಮಾಲ್ಯ ಗಂಧ ಆಭರಣ ಮತ್ತು ಆವರಣಗಳನ್ನು ಉಪಾಂಗವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ॥ ೧೦೪ ॥

ಹೀಗೆ ಅಂಗಭೇದವು ಉಕ್ತವಾಯಿತು. ಈಗ ಧ್ಯಾನಾರ್ಹ ಸದಾಶಿವನ ಸ್ವರೂಪ

---

1 ಸಂಹಾರಮಗ್ನಿರೂಪಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ನ, ಬ.
2 ಯೇಷಾಂ ನಾಮಾನಿ ಕೀರ್ತಿತಾಃ—ಕ, ಘ, ಛ, ಝ, ಟ,
ಪಾಶಾನಾಂ ಭಸ್ಮಸಾತ್ಕೃತಿಃ ಖ. (ಪಾ),
ಪಾಶಾನಾಂ ಭಸ್ಮಸಾತ್ಕೃತಂ—ಫ.
3 ಏತೇ ವೈ ಗುಣರೂಪಂ ಚ—ಫ.
4 ಸಾಂಗಶ್ಚೇತಿ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ—ಫ.
5 ವಸ್ತ್ರೋಪವೀತಮಾಲ್ಯಂ ಚ—ಕ, ಘ, ಡ.
ವಸ್ತ್ರೋಪವೀತಂ ಮಾಲ್ಯಂ ಚ—ಟ, ಠ, ತ, ದ.
6 ಗಂಧಮಾಭರಣಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಛ, ಟ, ಢ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
7 ಯಥಾ—ಕ, ಢ, ತ, ದ, ಬ.
8 ಅಥೈವಾವರಣಂ—ಧ. ಆಸನಾವರಣಂ—ಫ.
9 ಹ್ಯುಪಾಂಗಂ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇಽಪಿ ಚ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ,
ಹ್ಯುಪಾಂಗಂ ಚೇತಿ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ—ಕ, ಘ, ಛ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಬ.
10 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಡ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
11 ಅಂಗಭೇದಮಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
ಅಂಗಭೇದಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಕ, ಘ, ಚ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಬ.
12 ತಸ್ಯ ರೂಪ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.

ಕುಂದೇಂದುಸ್ಫಟಿಕಾ[1]ಭಾಸಂ
ಜಟಾಮುಕುಟಮಣ್ಡಿತಮ್ ॥ ॥ ೧೧೫ ॥

ಪಂಚಮೂರ್ಧ[2]ಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಪಂಚವಕ್ತ್ರಸಮಾಯುತಮ್ ।
[3]ಪ್ರತಿವಕ್ತ್ರಂ[4] ವಿಶೇಷೇಣ
ತ್ರಿಲೋಚನಸಮಾಯುತಮ್ ॥ ॥ ೧೧೬ ॥

ದಿಗ್ಭುಜಂ ತು ಮಹಾಸೇನ !
ದ್ವಿಪಾದಂ ಪದ್ಮಸಂಸ್ಥಿತಮ್ ।
ಶೂಲಂ ಪರಶುಖಡ್ಗೌ ಚಾ-
ಭಯವಜ್ರೇ[5] ಚ ದಕ್ಷಿಣೇ ॥ ॥ ೧೧೭ ॥

ನಾಗಂ ಪಾಶಾಂಕುಶಂ ಚೈವ
ಘಂಟಾಂ ವಹ್ನಿಂ ಚ ವಾಮಕೇ ।

ವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಲೈ ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಕುಂದಕುಸುಮ, ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಸ್ಫಟಿಕಗಳ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಜಟಾಕಿರೀಟದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ,— ॥ ೧೧೫ ॥

ಪಂಚಶಿರಸ್ಸುಗಳನ್ನೂ ಪಂಚಮುಖಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿ ಪ್ರತಿಮುಖದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನುಳ್ಳ, — ॥ ೧೧೬ ॥

ಹತ್ತು ಭುಜ ಮತ್ತು ಎರಡು ಪಾದಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥವಾಗಿರುವ, ಬಲಗೈಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶೂಲ ಪರಶು (ಕೊಡಲಿ), ಖಡ್ಗ, ಅಭಯಮುದ್ರೆ ಮತ್ತು ವಜ್ರಾಯುಧಗಳನ್ನೂ, ॥ ೧೧೭ ॥

ಎಡಗೈಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಪ ಪಾಶ ಅಂಕುಶ ಘಂಟೆ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಸಮಸ್ತಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಸಕಲ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ,— ॥ ೧೧೮ ॥

---

1 ಸ್ಫಾಟಿಕಾ—ಖ, ಗ, ಜ, ಛ, ಝ, ದ, ಬ.
2 ಮೂರ್ಧ್ನಾ—ಥ, ಫ, ಬ.
3 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಘ, ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
4 ವಕ್ತ್ರಂ ಪ್ರತಿ—ಛ.
5 ಚ ವಜ್ರಾಭಯಂ—ಫ.

ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಯುಕ್ತಂ
ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಮ್[1] ॥ ॥ ೧೦೮ ॥

ದಿವ್ಯಾಂಬರಧರಂ ದೇವಂ
ದಿವ್ಯರೂಪಮುದಾಹೃತಮ್ ।
[2]ದಿವ್ಯಗಂಧಾನುಲಿಪ್ತಾಂಗಂ
ದಿವ್ಯಮಾಲಾವಿಭೂಷಿತಮ್ ॥ ॥ ೧೦೯ ॥

[3]ಶಾನ್ತರೂಪಮಿದಂ ವತ್ಸ !
ಕಿಂಚಿತ್ ಪ್ರಹಸಿತಾನನಮ್ ।
ಏತದ್ರೂಪಂ ಸ್ಮರೇನ್ನಿತ್ಯಂ
ಧರ್ಮಕಾಮಾರ್ಥಮೋಕ್ಷದಮ್ ॥ ॥ ೧೧೦ ॥

ಧ್ಯಾನರೂಪಮಿದಂ[4] ಪ್ರೋಕ್ತಂ[5]
ವಿಶೇಷಸ್ತ್ವಧುನೋಚ್ಯತೇ ।

ದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ತೇಜೋಮಯವಾದ ದಿವ್ಯಗಂಧಗಳಿಂದ ಲಿಪ್ತವಾದ ಅವಯವಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ದಿವ್ಯಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಧ್ಯಾನಾರ್ಹಸದಾಶಿವನ ರೂಪವು ದಿವ್ಯವಾದುದು. ॥ ೧೦೯ ॥

ಎಲೈ ವತ್ಸನೇ ! ಮುಗುಳುನಗೆಯ ಮುಖವನ್ನುಳ್ಳ ಈ ರೂಪವು ಶಾಂತವಾದುದು. ಧರ್ಮ ಕಾಮ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಈ ರೂಪವನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೧೦ ॥

ಇದು ಧ್ಯಾನಯೋಗ್ಯವಾದ ರೂಪವು. ಈಗ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯವು ಈ ಸ್ವರೂಪದ ಪೂರ್ವಮುಖ. ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯವು ದಕ್ಷಿಣಮುಖ. ॥ ೧೧೧ ॥

---

1 ಣಸಂಯುತಂ—ತ.

2 "ದಿವ್ಯಗಂಧಾ—ತಾನನಂ"—ಭಾಗವು ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಬ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

3 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

4 ಮಿತಿ—ಟ.

5 ಧ್ಯಾನಲಕ್ಷಣಮೇವೋಕ್ತಂ—ಡ, ಫ.

[1]ಕರ್ಮೇಶಃ[2] ಪೂರ್ವವಕ್ತ್ರಂ ಸ್ಯಾತ್
ಕರ್ತೃ ಸ್ಯಾತ್ ದಕ್ಷಿಣಾನನಮ್[3] ॥ ॥ ೧೧೧ ॥

ಅಪರಂ ಮೂರ್ತ[4]ವಕ್ತ್ರಂ ಸ್ಯಾತ್[5]
ಅಮೂರ್ತಂ ಚೋತ್ತರಾನನಮ್ ।
ಊರ್ಧ್ವಂ ತು ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯಂ
ಏವಂ ಪಂಚಾನನಂ ವಿದುಃ ॥ ॥ ೧೧೨ ॥

ಕರ್ಮೇಶಾನಾದಿ ಮೂರ್ತಾಂತಂ[6]
ತಥಾ ಕರ್ಮಾಖ್ಯಮುಚ್ಯತೇ[7] ।
ಪ್ರಾಗ್ವಕ್ತ್ರಂ ಪೂರ್ವಮುದ್ದಿಷ್ಟಂ
ಪಶ್ಚಿಮಂ ಪಶ್ಚಿಮಾನನಮ್[8] ॥ ॥ ೧೧೩ ॥

ಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯವು ಪಶ್ಚಿಮಮುಖ. ಅಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯವು ಉತ್ತರ ಮುಖ. ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯವು ಊರ್ಧ್ವಮುಖ. ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನಾರ್ಹವಾದ ಸದಾಶಿವನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಐದು ಮುಖಗಳನ್ನುಳ್ಳದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ॥ ೧೧೨ ॥

ಕರ್ಮೇಶತತ್ತ್ವದಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಮೂರ್ತತತ್ತ್ವದವರೆಗಿನ ತತ್ತ್ವ ತ್ರಯವನ್ನು ಕರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸದಾಶಿವಸ್ವರೂಪದ ಪೂರ್ವಮುಖವು ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪಶ್ಚಿಮಮುಖವು ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ರುತ್ತದೆ. ॥ ೧೧೩ ॥

---

1 ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಕರ್ಮಾಂತವದ್ಭವೇತ್' ವರೆಗಿನ ಭಾಗ—'ಥ' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

2 ಕರ್ಮೇಶಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ,

3 ಪೂರ್ವರೂಪಂ ತು ಕರ್ತೃಸವ್ಯಾನನಂಭವೇತ್—ಖ, ಗ. ಚ, ಝ,
ಪೂರ್ವವಕ್ತ್ರಂ ಸ್ಯಾತ್ ಕರ್ತಾರಂ ದಕ್ಷಿಣಾನನಂ—ಫ.

4 ಮೂರ್ತಿ—ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಝ, ದ, ಧ.

5 ಅಪರಂ ಮೂರ್ತವಕ್ತ್ರಂ ತು—ಕ, ಫ, ಥ, ದ, ಧ,
ಪಶ್ಚಿಮಂ ಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.

6 ಕರ್ಮೇಶಾದಿ ಚ ಮೂರ್ತ್ಯಂತಂ—ಕ.

7 ಈಶಾನಾದೀನಿ ಮೂರ್ಧಾದಿ ತಥಾ ಕರ್ಮಾಂತವದ್ಭವೇತ್—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.

8 ಪಶ್ಚಿಮಾಯಾಂ ತು ಪಶ್ಚಿಮಂ—ಫ.

ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖಂ ಯಾಮ್ಯಂ
ಉತ್ತರಂ ಚೋತ್ತರಾನನಮ್ |
[1]ಊರ್ಧ್ವೇ ತು ದಕ್ಷಿಣಂ ಸವ್ಯಂ
ಇತರಂ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮಮ್[2] || || ೧೧೪ ||

ಕಿಂಚಿದಸ್ಮಿನ್[3] ವಿಶೇಷೋಽಸ್ತಿ
ಚೋರ್ಧ್ವವಕ್ತ್ರೇ ತು[4] ಷಣ್ಮುಖ !
ಮೂಲಸಂಚಿತತದ್ವಕ್ತ್ರಂ[5]
ಪರಂ ಮುಖಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್ || || ೧೧೫ ||

ಪೂಜಾಕರ್ಮಣಿ ತು[6] ತದ್ಧ್ಯಾತ್ವಾ[7]
ಚಾರ್ಚಯೇತ್ ಕರ್ತೃ[8] ವಕ್ತ್ರವತ್ |

ದಕ್ಷಿಣಮುಖವು ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿಗೂ, ಉತ್ತರಮುಖವು ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೂ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಊರ್ಧ್ವಮುಖದಲ್ಲಾದರೋ ದಕ್ಷಿಣ ಉತ್ತರ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಮುಖಗಳು ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. || ೧೧೪ ||

ಎಲೈ ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಈ ಊರ್ಧ್ವಮುಖದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶೇಷವುಂಟು. ಮೂಲಮಂತ್ರಸಹಿತವಾದ ಊರ್ಧ್ವಮುಖವನ್ನು ಉತ್ಕೃಷ್ಟಮುಖನೆಂದು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾರೆ.
|| ೧೧೫ ||

ಪೂಜೆಮಾಡುವವನು ಊರ್ಧ್ವಮುಖವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯಮುಖ-

---

1 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಬ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಇತರಂ ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರಂ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
3 ಭೇದೇ ಚಾಸ್ಮಿನ್—ಕ, ಖ. (ಪಾ) ಟ, ಠ, ಢ, ಧ,
ಭೇದೇ ತಸ್ಮಿನ್—ಪ.
4 ಚೋರ್ಧ್ವವಕ್ತ್ರಸ್ಯ—ಕ, ಗ, ಜ, ಝ,
ಚೋರ್ಧ್ವಾನನಸ್ಯ—ಫ.
5 ಮೂಲಂ ಸಂಚಿಂತ್ಯತದ್ವಕ್ತ್ರಂ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ,
ಮೂಲಸಂಚಿತಂ ತದ್ವ್ರಕ್ತ್ರಂ—ಘ.
6 ಪೂಜಾಕಾಲೇ ತು—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ, ಪೂಜಾಕರ್ಮಣಿ—ಥ.
7 ತಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ—ಪ, ಫ.
8 ಕರ್ಮ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.

ಏವಂ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ವಿಧಿವತ್
ಪೂಜಾಂತೇ ಪೂರ್ವವದ್ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೧೧೬ ॥

ತಸ್ಮಾನ್ನಾದಾತ್ಮತತ್ತ್ವಂ[1] ಚ[2]
ಸರ್ವಕಾರಣಕಾರಣಮ್ ।
ಸದಾಶಿವ[3] ಇತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ಇತಿ ಶಾಸ್ತ್ರೇಷು ನಿಶ್ಚಿತಮ್ ॥ ॥ ೧೧೭ ॥

ಏತದ್ವೈ ಕರ್ಮರೂಪಂ ತು
ಕರ್ಮ ವರ್ಮೇತಿ[4] ಕಾರಯೇತ್ ।
ಕರ್ಷಣಾದಿಕ್ರಿಯಾದೀನಿ
ಕರ್ಮ ಚೇತಿ ನಿಗದ್ಯತೇ ॥ ॥ ೧೧೮ ॥

ತಸ್ಮಾದ್ವೈ ಸ್ಥಾಪನಾದೀನಿ
ಕರ್ಮಮೂರ್ತ್ಯಾ[5] ತು ಕಾರಯೇತ್ ।

ದಂತೆ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಯಥಾವಿಧಿ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ಪೂಜೆಯ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಂತಾಗಬೇಕು. ॥ ೧೧೬ ॥

ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಸಾದಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಿವತತ್ತ್ವವನ್ನು ಸರ್ವಕಾರಣಗಳಿಗೂ ಕಾರಣವಾದ ಸದಾಶಿವತತ್ತ್ವವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ನಿಷ್ಕಲಬ್ರಹ್ಮವೆನಿಸಿದ ಶಿವತತ್ತ್ವವು ನಿಷ್ಕಲಸದಾಶಿವತತ್ತ್ವವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿದೆ. ॥ ೧೧೭ ॥

ಇದು ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವದ ಸ್ವರೂಪ. ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯವನ್ನು ವಜ್ರಕವಚವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ವಿಹಿತಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಆವಾಹನಾದಿಕ್ರಿಯೆಗಳೇ ಕರ್ಮಗಳು. ॥ ೧೧೮ ॥

ಆದುದರಿಂದ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯಮೂರ್ತಿಗೆ ಸ್ಥಾಪನಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡ

1 ತ್ಮಕತ್ವಂ—ದ, ಧ, ಪ,. ಬ.
2 ಏತತ್ವಂ ಚಾತ್ಮಕತ್ವಾತ್ತು—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
3 ಶಿವಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಜ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ.
4 ಪತ್ವಾತ್ ಕರ್ಮಕರ್ಮಣಿ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ,
ಪತ್ವಾತ್ ಕರ್ಮಕರ್ಮೇತಿ—ಧ, ಫ.
5 ಕರ್ಮರೂಪಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಬ.

ಲಿಂಗೇ ವಾ ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ವಾಽಪಿ[1]
ಕುಮ್ಭೇ ವಾ[2] ಹೃದಯೇಽಪಿ ವಾ ॥ ॥ ೧೧೯ ॥

ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಸದಾಶಿವಂ ಪೂಜ್ಯ
ವಿಧಿವತ್ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ತತಃ[3] ।
ಕರ್ತ್ರಾದಿಕಚತುರ್ಣಾಂ ತು[4]
ಸ್ಥಾಪನಂ ಚ ನ ಕಾರಯೇತ್ ॥ ॥ ೧೨೦ ॥

[5]ಆವಾಹನಂ ಸ್ವಾತ್ಮನಿ ಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶಃ[6]
ತತ್ರ ಸ್ಥಿತಿಃ ಸ್ಥಾಪನಮೀಶ್ವರಸ್ಯ ।
ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಮಾತ್ರೇಶ್ವರ[7]ಸನ್ನಿಧಾನಂ
ಸಂರೋಧನಂ ಸ್ವಸ್ಯ ಶಿವೇ ನಿರೋಧಃ ॥ ॥ ೧೨೧ ॥

ಬೇಕು. ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಪರಿಷ್ಕೃತ ಪವಿತ್ರಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ, ಕಲಶದಲ್ಲಾಗಲಿ ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಾಗಲಿ,— ॥ ೧೧೯ ॥

ಸದಾಶಿವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಧ್ಯಾನಪೂಜೆ ಕ್ರಿಯಾಪೂಜೆ ಭಾವಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ, ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯವೇ ಮುಂತಾದ ನಾಲ್ಕು ಸಾದಾಖ್ಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ॥ ೧೨೦ ॥

ಶಿವಧ್ಯಾನನಿರತನಾದ ಶಿವಭಕ್ತನು ತನ್ನ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಿವತತ್ತ್ವವನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವುದೇ ಆವಾಹನ. ತನ್ನ ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುವುದೇ ಸ್ಥಾಪನ. ಜೀವಾತ್ಮ ಮತ್ತು ಪರಮೇಶ್ವರರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವೇ ಸನ್ನಿಧಾನ. ತನ್ನ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಶಿವನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವುದೇ ಸನ್ನಿರೋಧ. ॥ ೧೨೧ ॥

---

1 ವಹ್ನೌ—ಕ, ಗ, ಚ, ಝ.
2 ಮಂಡಲೇ—ಕ. ಘ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ಮಂಟಪೇ—ಧ.
3 ಸ್ಥಾಪನಂ ಕುರು—ಫ. ಸ್ಥಾಪನಂ ತದಾ—ತ.
4 ಚ—ಧ, ಫ.
5 ಈ ಪದ್ಯ—ದ, ಫ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
6 ಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
7 ಮಾತ್ರೇಶ್ವರ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.

ಯೋಗಿನಾಂ ಮನ್ತ್ರಿಣಾಂ ಚೈವ
ಸ್ತುತಿಮಾತ್ರಂ ಭವೇದ್ಗುಹ! ।
ಇತ್ಯೇತೈರ್ಲಕ್ಷಣೈರ್ಯುಕ್ತಂ
ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯಮುಚ್ಯತೇ[1] ॥ ॥ ೧೨ ॥

[2]ಶಿವಾದಿಕರ್ಮಪರ್ಯಂತಂ
ಕ್ರಮೇಣೈವ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್[3] ।
ಸಾದಾಖ್ಯಲಕ್ಷಣಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ಮಹೇಶಂ[4] ಶೃಣು ಷಣ್ಮುಖ ॥ ॥ ೧೩ ॥

ಕರ್ಮೇಶಸ್ಯ ಸಹಸ್ರಾಂಶಾತ್
ಮಹೇಶಸ್ಯ ಸಮುದ್ಭವಃ ।
ಮಹೇಶಂ ಸಕಲಂ ವಿದ್ಯಾತ್[5]
ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಾವಹಮ್[6]॥ ॥ ೧೪ ॥

ಎಲೈ ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಶಿವಯೋಗಿಗಳಿಗೂ, ಮಂತ್ರಜ್ಞರಿಗೂ, ಈಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ತೋತ್ರವೇ ಸಾಕು. ಈ ವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವರೂಪವು ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯ. ॥ ೧೨ ॥

ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯದವರೆಗೆ ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವಗಳನ್ನೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಎಲೈ ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವದನಂತರ ಮಹೇಶತತ್ತ್ವವನ್ನು ಕೇಳು. ॥ ೧೩ ॥

ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯವೆಂಬ ದಿವ್ಯಲಿಂಗದ ಸಹಸ್ರದಲ್ಲೊಂದಂಶದಿಂದ ಮಹೇಶತತ್ತ್ವದ ಆವಿರ್ಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಗಳಿಗೆ ಕರ್ತೃವಾದ ಮಹೇಶತತ್ತ್ವವನ್ನು ಸಕಲತತ್ತ್ವಸ್ವರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ॥ ೧೪ ॥

---

1 ಖ್ಯಲಿಂಗಕಮ್—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.

2 ಈ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮೊದಲು—"ತತೋ ನಾಹೋ ನ ರಾತ್ರಿಶ್ಚ ನ ವಿಷ್ಣುಃ ನ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ। ಆಕಾಶಾದೀನಿ ಭೂತಾನಿ ಕಿಂ ಪುನರ್ಭೌತಿಕಂ ಜಗತ್ ॥ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ—ಕ. ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ.

3 ಕ್ರಮೇಣ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಮ್—ಫ.

4 ಮಾಹೇಶಂ—ಠ.

5 ವಿಂದ್ಯಾತ್—ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ಬ.

6 ಲಯಾತ್ಮಕಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.

ಪಂಚವಿಂಶತಿಭೇದೈಸ್ತು
    ತನ್ಮೂರ್ತಿರ್ವಿವಿಧಾ ಭವೇತ್[1] ।
ನಾನಾರೂಪಧರಂ ದೇವಂ
    ನಾನಾರೂಪ[2]ಸಮನ್ವಿತಮ್ ॥ ॥ ೧೫ ॥

ನಾನಾಚಿಹ್ನ[3]ಸಮೋಪೇತಂ
    ನಾನಾಲೀಲಾಧರಂ ಹರಿಮ್[4] ।
ಸ್ಥಾನಯಾನ[5]ಸಮಾಸೀನಂ
    ನೃತ್ಯಕೋಪಮಸೌಮ್ಯಕಮ್[6] ॥ ॥ ೧೬ ॥

ಅನೇಕಾಕಾರಸಂಯುಕ್ತಂ
    ದೇವದೇವಂ ಮಹೇಶ್ವರಮ್ ।

ಮಹೇಶತತ್ತ್ವವು ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳ ಪರಿವರ್ತನಕಾರ್ಯನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಸೋಮಧರಾದಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಲೀಲಾರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹೇಶತತ್ತ್ವವು ನಾನಾರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹೇಶತತ್ತ್ವವು ನಾನಾರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ನಾನಾಸ್ವರೂಪವನ್ನುಳ್ಳ,— ॥ ೧೫ ॥

ಅನೇಕಲಾಂಛನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಾನಾಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ಸಂಹಾರಕರ್ತೃವಾದ, ಅನೇಕಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಅನೇಕವಾಹನಗಳನ್ನಲಂಕರಿಸಿದ, ನಾಟ್ಯಸದೃಶಸೌಂದರ್ಯವನ್ನುಳ್ಳ,— ॥ ೧೬ ॥

ಅನಂತ ಆಕಾರಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಇಂದ್ರಾದಿ ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರಭುವಾದ,

---

1 ತನ್ಮೂರ್ತಯಃ ಪಂಚವಿಂಶತಿಃ—ಕ, ಖ, (ಪಾ) ಘ, ಛ.
ಮೂರ್ತಯಃ ಪಂಚವಿಂಶತಿಃ—ಥ.

2 ನಾನಾಭೇದ—ಫ.

3 ಲಿಂಗ—ಫ.

4 ಲೀಲಾಮನೋಹರಂ—ಫ.

5 [illegible]ಾನಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.

6 ನೃತ್ತಂ ಕೋಪಂ ಚ ಸಾಮ್ಯಕಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
ನೃ[illegible] ಕೋ[illegible]ಸೌಮ್ಯಕಂ—ಥ, ಪ, ಬ.

ಜಟಾಮುಕುಟಸಂಯುಕ್ತಂ
ಏಕವಕ್ತ್ರಂ ತ್ರಿಣೇತ್ರಕಮ್ ॥ ॥ ೧೨ ॥

[1]ಚತುರ್ಭುಜಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಏಕಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥಿತಮ್ ।
ವರದಾಭಯಹಸ್ತಂ ಚ
ಮೃಗೀಪರಶುಧಾರಕಮ್ ॥ ॥ ೧೩ ॥

ಸರ್ವಾಭರಣಸಂಯುಕ್ತಂ
ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಯುತಮ್[2] ।
ಮಹೇಶರೂಪಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ[3]
ರೂಪಭೇದಸ್ತ್ವಥೋಚ್ಯತೇ[4] ॥ ॥ ೧೪ ॥

ಪ್ರಥಮಂ ಸೋಮಧಾರೀ ಸ್ಯಾತ್[5]
ದ್ವಿತೀಯಮುಮಯಾ ಸಹ

ಮಹೇಶ್ವರತತ್ತ್ವವೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ, ಜಟೆಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಕಿರೀಟವನ್ನುಳ್ಳ, ಒಂದು ಮುಖ, ಮೂರು ಕಣ್ಣು— ॥ ೧೨ ॥

—ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ, ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ವರದಮುದ್ರೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಅಭಯಮುದ್ರೆಯನ್ನೂ ಉಳಿದೆರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಂಕೆ–ಪರಶುಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವ,— ॥ ೧೩ ॥

ಸಕಲ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತವಾದ, ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಹೇಶನ ಲೀಲಾರೂಪಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ॥ ೧೪ ॥

೧ ಮಹೇಶನು ರೋಹಿಣೀನಿಮಿತ್ತವಾದ ದಕ್ಷಶಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಚಂದ್ರಧರನಾದುದು ಮೊದಲನೆಯ ಲೀಲೆ.

---

1 ಈ ಪದ್ಯ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಫ, ಬ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಏಕಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥಿತಮ್—ಕ.
3 ಮೇವೋಕ್ತಂ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
4 ರೂಪಭೇದಂ ತ್ವಥೋಚ್ಯತೇ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
ರೂಪಭೇದಮಿಹೋಚ್ಯತೇ—ಟ, ಢ, ಥ, ದ.
ರೂಪಭೇದಮಥಶೃಣು—ಫ.
5 ಧಾರೀ ಚ—ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಬ.

ತೃತೀಯಂ ತು ವೃಷಾರೂಢಃ[1]
ಚತುರ್ಥಂ ನೃತ್ಯಕೋಪಮಮ್[2] ॥ ॥ ೧೩೦ ॥

ವೈವಾಹಂ[3] ಪಂಚಮಂ ವಿದ್ಯಾತ್[4]
ಷಷ್ಠಂ ಭಿಕ್ಷಾಟನಂ ಭವೇತ್[5] ।
ಕಾಮಾರಿಃ[6] ಸಪ್ತಮಂ ವಿದ್ಯಾತ್[7]
ಕಾಲಾರಿಶ್ಚಾ[8]ಷ್ಟಮಂ[9] ಭವೇತ್[10] ॥ ॥ ೧೩೧ ॥

---

೨ ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಉಮಾಶಕ್ತಿಸಹಿತನಾದುದು ಎರಡನೆಯ ಲೀಲೆ.

೩ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ವೃಷಭಾಕಾರದಿಂದ ತನ್ನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದ ಧರ್ಮವನ್ನು ವಾಹನವನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದುದು ಮೂರನೆಯ ಲೀಲೆ.

೪ ಪ್ರಳಯನರ್ತನವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಮತ್ತೆ ನರ್ತಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದುದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಲೀಲೆ. ॥ ೧೩೦ ॥

೫ ಉಮಾದೇವಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾದುದು ಐದನೆಯ ಲೀಲೆ.

೬ ಅಹಂಕಾರಿಯಾದ ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಚಿವುಟಿ ಅವನ ಕಪಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡಿದುದು ಆರನೆಯ ಲೀಲೆ.

೭ ತಾನು ಶಕ್ತಿಸಹಿತನಾದರೂ ಕಾಮಿಯಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಕಾಮನನ್ನು ದಹಿಸಿದುದು ಏಳನೆಯ ಲೀಲೆ.

೮ ಭಕ್ತಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಯಮನನ್ನು ಮರ್ದಿಸಿದುದು ಎಂಟನೆಯ ಲೀಲೆ. ॥ ೧೩೧ ॥

---

1 ರೂಢಂ—ಟ, ತ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಬ.
2 ನೃತ್ತರೂಪಕಂ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
ನೃತ್ತಕೋಪಮಂ—ಧ, ಪ, ಬ.
3 ವೈವಾಹ್ಯಂ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
4 ಪಂಚಮಂ ತು ವಿವಾಹಂ ಸ್ಯಾತ್—ಡ, ಪ.
ವಿವಾಹಂ ಪಞ್ಚಮಂ ವಿದ್ಯಾತ್—ಧ.
5 ಷಷ್ಠಂ ಪಾಶುಪತಂ ತಥಾ—ಫ.
6 ಕಾಮಾರಿಂ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
7 ವಿನ್ದ್ಯಾತ್—ಟ, ತ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಬ.
8 ಕಾಲಾರಿಂ ಚಾ—ಕ, ಘ, ಛ.
9 ಶ್ಚಾಷ್ಟಮೋ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
10 ಭಿಕ್ಷಾಟನಂ ಸಪ್ತಮಂ ಸ್ಯಾತ್ ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರಮಷ್ಟಮಮ್—ಫ.

ನವಮಂ ತ್ರಿಪುರಾರಿಃ ಸ್ಯಾತ್
ಜಲಂಧರವಧೋ ದಶಮ್ ।
ಏಕಾದಶಮಜಾರಿಃ[1] ಸ್ಯಾತ್
ದ್ವಾದಶಂ[2] ವೀರಭದ್ರಕಃ[3] ॥ ॥ ೧೩೨ ॥

ತ್ರಯೋದಶಂ[4] ಹರಿಧ್ವಂಸೀ[5]
ತ್ವರ್ಧನಾರೀ[6] ಚತುರ್ದಶಮ್ ।
ಕಿರಾತಃ ಸ್ಯಾತ್ ಪಂಚದಶಂ[7]
ಕಂಕಾಲೀ[8] ಷೋಡಶಂ[9] ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೧೩೩ ॥

---

೯ ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಟಪರಿಪಾಲನೆಗಾಗಿ ತ್ರಿಪುರವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ್ದು ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಲೀಲೆ.

೧೦ ದುಷ್ಟ ಜಲಂಧರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದುದು ಹತ್ತನೆಯ ಲೀಲೆ.

೧೧ ಮಗಳನ್ನು ರಮಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದುದು ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಲೀಲೆ.

೧೨ ವೀರಭದ್ರನ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ದಕ್ಷನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದುದು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಲೀಲೆ. ॥ ೧೩೨ ॥

೧೩ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಮತ್ಸ್ಯಾದ್ಯವತಾರಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದುದು ಹದಿಮೂರನೆಯ ಲೀಲೆ.

೧೪ ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರನಾಗಿ ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿದುದು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಲೀಲೆ.

೧೫ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಕಿರಾತವೇಷ ಧರಿಸಿದುದು ಹದಿನೈದನೆಯ ಲೀಲೆ.

೧೬ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನನ್ನು ಮರ್ದಿಸಿ ಅವನ ಕಂಕಾಲನನ್ನು (ಮೂಳೆಯನ್ನು) ಧರಿಸಿದುದು ಹದಿನಾರನೆಯ ಲೀಲೆ. ॥ ೧೩೩ ॥

---

1 ಏಕಾದಶ ಗಜಾರಿಃ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
2 ದ್ವಾದಶಃ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
3 ವೀರಭದ್ರಕಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಫ, ಬ.
4 ತ್ರಯೋದಶೋ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
5 ಹರೇರರ್ಧಂ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
ಹರಿಹರಾರ್ಧಂ—ಫ.
6 ತ್ವರ್ಧನಾರಿಃ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
7 ಪಂಚದಶ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
8 ಕಂಕಾಲಃ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
9 ಷೋಡಶೋ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.

ಚಣ್ಡೇಶಾನುಗ್ರಹಶ್ಚೈವ
ತಥಾ ಸಪ್ತದಶಂ ಭವೇತ್[1] ।
ವಿಷಾಪಹರಣಂ ಚೈವ[2]
ತ್ವಷ್ಟಾದಶಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್[3] ॥ ॥ ೧೩೪ ॥

ಚಕ್ರದಾನಸ್ವರೂಪಂ ಚ[4]
ಹ್ಯೇಕೋನವಿಂಶತಿ ಸ್ಮೃತಮ್[5] ।
ವಿಘ್ನಪ್ರಸಾದೋ ವಿಂಶಃ ಸ್ಯಾತ್[6]
ಸೋಮಾಸ್ಕಂದಃ ತತಃ ಪರಮ್[7] ॥ ॥ ೧೩೫ ॥

---

೧೭ ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಚಂಡೇಶನೆಂಬ ವಿಪ್ರನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದುದು ಹದಿನೇಳನೆಯ ಲೀಲೆ.

೧೮ ಅಮೃತಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷೀರಸಾಗರವನ್ನು ಮಥಿಸಿದಾಗ ಜನಿಸಿದ ವಿಷವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದುದು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಲೀಲೆ. ॥ ೧೩೪ ॥

೧೯ ದಿವ್ಯಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಚಕ್ರವನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದ ಸ್ವರೂಪವು ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಲೀಲೆ.

೨೦ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾದುದು ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಲೀಲೆ.

೨೧ ನಂತರ ಮಹೇಶನು ಅಂಧಕಾಸುರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಾಗ ಉಮೆ ಮತ್ತು ಸ್ಕಂದನೊಡನಿದ್ದುದು—ಈ ಸೋಮಾಸ್ಕಂದಸ್ವರೂಪವೇ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಲೀಲೆ. ॥ ೧೩೫ ॥

---

1 ಚಂಡೇಶಾನುಗ್ರಹಃ ಸಪ್ತದಶೇತಿ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ— ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
ಚಂಡೇಶಾನುಗ್ರಹಂ ಚೈವ ತತಃ ಸಪ್ತದಶಂ ಭವೇತ್—ಪ.

2 ವಿಷಸಂಹಾರಿಣಂ ಚೈವ—ಡ.

3 ವಿಷಾಪಹರಣಶ್ಚಾಷ್ಟಾದಶೇತಿ ಸಮುದಾಹೃತಃ—ಡ.

4 ತು—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ಪ.

5 ಏಕೋನವಿಂಶತಿಶ್ಚೈವ ಚಕ್ರದಾನಸ್ವರೂಪಕಮ್—ಫ.

6 ವಿಂಶತಿರ್ವಿಘ್ನಪ್ರಸಾದಃ—ಖ, ಗ, ಚ, ಛ.

7 ಉಮಾಸ್ಕನ್ದಸ್ತತಃ ಪರಮ್—ಫ.

ಸೋಮಾಸ್ಕಂದಶ್ಚೈಕವಿಂಶಃ[1]
ದ್ವಾವಿಂಶಶ್ಚೈಕಪಾದಕಃ[2] ।
ಸುಖಾವಹಸ್ತ್ರಯೋವಿಂಶಃ[3]
[4]ಭವೇಚ್ಚ[5] ತದನಂತರಮ್ ॥ ॥ ೧೩೬ ॥

ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿರೂಪಂ ತು[6]
ಚತುರ್ವಿಂಶಮಿತೀರಿತಮ್[7] ।
ಲಿಂಗೋದ್ಭವಸ್ವರೂಪಂ ತು[8]
ಪಂಚವಿಂಶಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥ ॥ ೧೩೭ ॥

ಏತೇ ಮಹೇಶರೂಪಾಶ್ಚ[9]
ಮೂರ್ತಿಭೇದಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

---

೨೨ ಕಲ್ಪಾಂತದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಒಂದು ಪಾದದಿಂದ ಸಂಚರಿಸಿದುದು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಲೀಲೆ.

೨೩ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸುಖದಾಯಕನಾಗಿ ಶಂಕರನಾದುದು ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಲೀಲೆ. ॥ ೧೩೬ ॥

೨೪ ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿಯ ರೂಪವು ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಲೀಲೆ.

೨೫ ಲಿಂಗರೂಪವಾಗಿ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದುದು ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಲೀಲೆ. ॥ ೧೩೭ ॥

ಮಹೇಶತತ್ತ್ವದ ಈ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಲೀಲಾಮೂರ್ತಿಗಳೆಂದು

---

1 ಉಮಾಸ್ಕನ್ದೈಕವಿಂಶತಿಃ—ಖ, (ಪಾ).

2 ಜಾಹ್ನವೀಧರಮೂರ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ದ್ವಾವಿಂಶತ್ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾ—ಪ.

3 ತ್ರಯೋವಿಂಶತ್ ಸುಖಾಸನಮ್—ಫ.

4 ಈ ಪಾದ—ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

5 ಸ್ಯಾದ್ಭವೇತ್—ಕ.

6 ದಕ್ಷಿಣೇಶಂ ತತಃ ಪರಂ—ಡ.

7 ಈ ಪಾದ ಡ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

8 ಉರು ಲಿಂಗೋದ್ಭವಂ ಚೈವ—ಥ.

9 ಏವಂ ಮಹೇಶರೂಪಾಣಿ—ಥ.
ಏತೇ ಮಹೇಶರೂಪಾಣಿ—ಫ.
ಏತೇ ಮಹೇಶರೂಪಾಃ ಸ್ಯುಃ—ಕ, ಫ, ಛ.'
ಏತೇ ಮಹೇಶರೂಪಾಸ್ತು—ಢ, ಥ, ದ.

ಸೋಮಧಾರ್ಯಾದಿಲಿಂಗಾಂತಂ[1]
ಕರ್ಮಣಶ್ಚ ಸಮುದ್ಭವಮ್[2] ॥ ॥ ೧೩೮ ॥

ಏತೇ ಮಹೇಶರೂಪಾಶ್ಚ
ಕರ್ಮಾಖ್ಯಾಚ್ಚ[3] ಸಮುದ್ಭವಾಃ
[4]ಪಂಚವಿಂಶತಿಭೇದೇನ[5]
ರೂಪಭೇದಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ[6] ॥ ॥ ೧೩೯ ॥

[7]ಮಹೇಶಸ್ಯ ಸಹಸ್ರಾಂಶಾತ್
ರುದ್ರದೇವಸಮುದ್ಭವಃ ।
ತನ್ಮಹೇಶ್ವರಕೋಟ್ಯಂಶಾತ್
ವಿಷ್ಣುದೇವಸಮುದ್ಭವಃ[8] ॥ ॥ ೧೪೦ ॥

ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸೋಮಧರನಿಂದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗದ ಸ್ವರೂಪದ ವರೆಗಿನ ಸಕಲಸ್ವರೂಪಗಳು ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯದಿಂದ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದವು. ॥ ೧೩೮ ॥

ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಇವು ಮಹೇಶತತ್ತ್ವದ ಸ್ವರೂಪಗಳು. ಹೀಗೆ ಮಹೇಶನ ಲೀಲಾರೂಪಗಳು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು. ॥ ೧೩೯ ॥

ಮಹೇಶನ ಸಾವಿರದಲ್ಲೊಂದಂಶದಿಂದ ರುದ್ರದೇವನ ಆವಿರ್ಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮಹೇಶನ ಕೋಟಿಯಲ್ಲೊಂದಂಶದಿಂದ ವಿಷ್ಣುದೇವನ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೧೪೦ ॥

---

1 ಸೋಮಧಾರಾದಿ ಲಿಂಗಾಂತಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
ಇಂದುದರಾದಿ ಸ್ಥಾಣ್ವಂತಂ—ಕ, ಖ, (ಪಾ) ಟ, ಫ, ಛ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ಇಂದುಧರಾದಿ ಸ್ಥಾಣ್ವಂತಂ—ತ, ಡ.
ಸ್ಥಾಣ್ವಂತಮಿಂದುಧಾರ್ಯಾದಿ—ಫ.

2 ಸಮುದ್ಭವಃ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.

3 ಕರ್ಮಾಖ್ಯಾದಿ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
ಕರ್ಮಾದಿಷು—ಫ.

4 ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಗಲೋದ್ಭವಃ' ವರೆಗೆ 'ಫ' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

5 ಪಂಚವಿಂಶತ್ ಪ್ರಕಾರೇಣ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.

6 ರೂಪಂ ಪ್ರತಿ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.

7 ಈ ಅರ್ಧ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

8 ವಿಷ್ಣುದೇವಸಮುದ್ಭವಂ—ಘ.
ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಸಮುದ್ಭವಾ—ಕ, ಖ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.

[1]ವಿಷ್ಣುದೇವಸ್ಯ ಕೋಟ್ಯಂಶಾತ್
ಬ್ರಹ್ಮದೇವಸಮುದ್ಭವಃ ।
ನೇತ್ರೇ ದಕ್ಷಿಣವಾಮೋರ್ಧ್ವೇ[2]
ಸೂರ್ಯಸೋಮಾಗ್ನಿಸಂಭವಃ[3] ॥ ॥ ೧೪೧ ॥

ಘ್ರಾಣೇ ವಾಯುಃ ಸಮುತ್ಪನ್ನಃ
[4]ಶ್ರೋತ್ರೇ ಕೀಲಾದಿ ಸಂಭವಃ[5] ।
ಆಸ್ಯೇ ಜ್ಞಾನಂ ಸಮುತ್ಪನ್ನಂ
ಗಣೇಶಸ್ತು ಗಲೋದ್ಭವಃ ॥ ॥ ೧೪೨ ॥

ಷಣ್ಮುಖೋ ಹೃದಯೇ ಜಾತಃ
ನಾಭೇಃ ದೇವಾದಿಸಂಭವಃ[6] ।
ಪಞ್ಚಾಶತ್ಕೋಟಿದೇವಾಶ್ಚ
ಮಹೇಶಸ್ವೇದಸಂಭವಾಃ ॥ ॥ ೧೪೩ ॥

ವಿಷ್ಣುದೇವನ ಕೋಟಿಯಲ್ಲೊಂದಂಶದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಜನಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಾಮ–ದಕ್ಷಿಣ–ಊರ್ಧ್ವ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಅಗ್ನಿಗಳ ಉದಯವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೧೪೧ ॥

ನಾಸಿಕದಿಂದ ವಾಯುವು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೀಲಾದಿಗಳ ಜನನವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಖದಿಂದ ಜ್ಞಾನವು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಗಣೇಶನು ಕಂಠದಿಂದ ಜನಿಸಿದನು. ॥ ೧೪೨ ॥

ಷಣ್ಮುಖನು ಹೃದಯದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದನು. ನಾಭಿಯಿಂದ ದೇವಾದಿಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿದರು. ಐವತ್ತು ಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳು ಮಹೇಶನ ಬೆವರಿನಿಂದ ಜನಿಸಿದರು. ॥ ೧೪೩ ॥

---

1 ಈ ಅರ್ಧ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

2 ನೇತ್ರೇಷು ಸವ್ಯವ್ಯಾಮೋರ್ಧ್ವೇ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.

3 ತ್ರಿಕೋಣಮುಮಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ಸೋಮಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿಲೋಚನಮ್—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.

4 'ಶ್ರೋತ್ರೇ' ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಜ್ಞಾನಂ ಸಮುತ್ಪನ್ನಂ' ವರೆಗೆ ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

5 ಶ್ರೋತ್ರೇ ಚೈವ ದಿಶೇಶ್ವರಃ—ಢ.

6 ನಾಭೌ ದೇವಾಶ್ಚ ಸಂಭವಾಃ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.

ಋಷಯಶ್ಚ ತಥಾ ಕೋಟ್ಯಃ
ರೋಮ್ಣಿ ಚೈವ ಸಮುದ್ಭವಾಃ ।
ತತ್ತ್ವಾನಾ ಮುದ್ಭವಃ ಪ್ರೋಕ್ತಃ
ಶಕ್ತೀನಾಮುದ್ಭವಂ ಶೃಣು ॥ ॥ ೧೪೪ ॥

ಬಿಂದುರೂಪದಶಾಂಶೇನ
ಚೋಮಾಶಕ್ತೇಃ ಸಮುದ್ಭವಃ[1] ।
ಉಮಾಽಮ್ಬಿಕಾ ಗಣಾನೀ ಚ[2]
ತ್ವೀಶ್ವರೀ ಚ ಮನೋನ್ಮನೀ[3] ॥ ॥ ೧೪೫ ॥

[4]ಏಕೈಕೈಸ[5] ದಶಾಂಶೇನ
ಜಾಯತೇ ಕ್ರಮಶಸ್ತಥಾ ।
ಏತಾ ವೈ ಶಕ್ತಯಃ ಪಞ್ಚ
ಶಿವಾದೀನಾಂ ತು[6] ಶಕ್ತಯಃ ॥ ॥ ೧೪೬ ॥

ಅನೇಕಕೋಟಿ ಋಷಿಗಳು ಮಹೇಶನ ರೋಮದಿಂದ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ವರೆಗೆ ತತ್ತ್ವಗಳ ಉದ್ಭವವನ್ನು ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಷಣ್ಮುಖನೇ! ಇನ್ನು ಶಕ್ತಿಗಳ ಉದ್ಭವವನ್ನು ಕೇಳು. ॥ ೧೪೪ ॥

ಬಿಂದುರೂಪವಾದ ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಹತ್ತರಲ್ಲೊಂದಂಶದಿಂದ ಉಮಾಶಕ್ತಿಯ ಆವಿರ್ಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಉಮಾ, ಅಂಬಿಕಾ, ಗಣಾನೀ, ಈಶ್ವರೀ ಮತ್ತು ಮನೋನ್ಮನೀ ಶಕ್ತಿಗಳು— ॥ ೧೪೫ ॥

—ಕ್ರಮವಾಗಿ ಒಂದೊಂದರ ಹತ್ತರಲ್ಲೊಂದಂಶದಿಂದ ಒಂದೊಂದು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಐದು ಶಕ್ತಿಗಳು ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯಾದಿ ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಕ್ತಿಗಳು. ॥ ೧೪೬ ॥

---

1 ಶಕ್ತಿಃ ಸಮುದ್ಭವಾ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
ಶಕ್ತಿಸಮುದ್ಭವಃ—ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ ದ, ಧ, ಪ.
2 ಗಣೇಶೀ ಚ—ಖ, ಗ. ಜ, ಝ.
3 ಗಣೋನ್ಮನೀ—ತ.
4 ಈ ಅರ್ಧ ಛ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
5 ಏಕೈಕಂ ತು—ಫ.
6 ಚ—ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.

[1]ಮನೋನ್ಮನೀಸಹಸ್ರಾಂಶಾತ್[2]
ಗೌರೀ ಜಾತೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಾ ।
ತಸ್ಯಾಃ[3] ಸರಸ್ವತೀ ದುರ್ಗಾ
ಹ್ಯುಮಾಯಾಶ್ಚ ಪ್ರಭಾವತಃ ॥ ॥ ೧೪೭ ॥

ಶಚೀ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಚ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ಚ[4]
ತಥಾ ಚಾನ್ಯಾಶ್ಚ ಶಕ್ತಯಃ[5] ।
[6]ಕೋಟಿಶಕ್ತಯಃ ಏತಾ ವೈ[7]
ಗೌರೀದೇಹಸಮುದ್ಭವಾಃ ॥ ॥ ೧೪೮ ॥

ಶಕ್ತಿಭೇದೋ[8] ವಿಶೇಷೇಣ
ಸಮಾಸಾತ್ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ[9] ।

ಮನೋನ್ಮನಿಯ ಸಾವಿರದಲ್ಲೊಂದಂಶದಿಂದ ಗೌರೀಶಕ್ತಿಯು ಉದ್ಭವಿಸಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಉಮಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾದ ಗೌರೀಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸರಸ್ವತೀ ದುರ್ಗಾ,— ॥ ೧೪೭ ॥

—ಶಚೀ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಗಳ ಮತ್ತು ಚಾಮುಂಡೀ ಕಾಲೀ ಮುಂತಾದ ಇತರ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಗಳ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಗೌರಿಯ ದೇಹದಿಂದ ಈ ಕೋಟಿಕೋಟಿ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಗಳ ಆವಿರ್ಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೧೪೮ ॥

ಹೀಗೆ ಶಕ್ತಿಭೇದವನ್ನು ವಿಶೇಷರೂಪದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು.

---

1 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ ಛ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಸಹಸ್ರಾಶೇ—ಫ.
3 ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
ತ್ರಯಾ—ಕ, ಘ, ಟ, ಥ, ಧ.
ಶ್ರಿಯಾ—ಫ.
4 ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ತಥಾ ಶಾನ್ತಾ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
5 ತದನ್ಯಾಶ್ಚೈವ ಶಕ್ತಯಃ—ಧ.
6 ಈ ಅರ್ಧ ಛ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
7 ಏತಾ ವೈ ಕೋಟಿಶಕ್ತಿಶ್ಚ—ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.
ಶಕ್ತೀನಾಂ ಕೋಟಯಶ್ಚೈವ—ಧ.
8 ಶಕ್ತಿಭೇದಂ—ಘ, ಛ, ಪ, ಫ.
9 ಪರಿಕೀರ್ತಿತಂ—ಘ, ಛ, ಪ, ಫ, ಳ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಪಟಲಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗಿದೆ.

[1]ಶಿವಾದಯೋ ಮಹೇಂಶಾಂತಾಃ
ಹ್ಯೇಕತ್ರಿಂಶತ್ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥ ॥ ೧೪೯ ॥

ಯೋ ವೇತ್ತಿ ತತ್ತ್ವಭೇದಂ ಹಿ
ಸಪೂಜಾಸ್ಥಾಪನಾರ್ಹಕಃ ।
[2]ಏವಂ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಭೇದಸ್ತು
ಸಮಾಸಾತ್ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ ॥
ತತ್ತ್ವಭೇದೋ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಃ[3]
ವರ್ಣಭೇದಮಥ ಶೃಣು[4] ॥ ॥ ೧೫೦ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀವಾತುಲತಂತ್ರೇ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ಸಹಸ್ರಗ್ರಂಥಸಂಹಿತಾಯಾಂ
ತತ್ತ್ವಭೇದೋ ನಾಮ ಪ್ರಥಮಃ ಪಟಲಃ

ಇದು ಶಿವತತ್ತ್ವ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಮಹೇಶತತ್ತ್ವದವರೆಗಿನ ಮೂವತ್ತೊಂದು ಭೇದಗಳ ವಿವರಣೆ. ॥ ೧೪೯ ॥

ಈ ತತ್ತ್ವಭೇದವನ್ನರಿತವನು ಶಿವತತ್ತ್ವದ ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾಪನೆಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಶಿವ ಸದಾಶಿವ ಮಹೇಶರೂಪವಾದ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಭೇದವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ತತ್ತ್ವಭೇದವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ವರ್ಣಭೇದವನ್ನು ಕೇಳು. ॥ ೧೫೦ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀವಾತುಲತಂತ್ರೇ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ಸಹಸ್ರಗ್ರಂಥಸಂಹಿತಾಯಾಂ
ತತ್ತ್ವಭೇದೋ ನಾಮ ಪ್ರಥಮಃ ಪಟಲಃ

---

1 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಘ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಫ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
3 ತತ್ತ್ವಭೇದಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಗ, ಟ, ಠ, ಧ, ಬ. ತತ್ತ್ವಭೇದಃ ಸಮಾಖ್ಯಾತಃ—ಜ. ತತ್ತ್ವಭೇದಮಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತಃ—ಝ.
4 ಈ ಅರ್ಧ—ಕ, ಘ, ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ದ್ವಿತೀಯ—ವರ್ಣಭೇದ ಪಟಲ

[1]ಸಮಸ್ತಬೀಜ[2]ಪ್ರಭವಸ್ಯ[3] ಕಾರಣಂ
ನಮಾಮಿ ದೇವಂ ಪ್ರಣವಾಂತರಸ್ಥಿತಮ್ ।
ತ್ರಿವರ್ಣ[4]ಸಂಭೂತವಿವರ್ಣ[5]ವರ್ಣಗಂ
ಸ್ವಶಕ್ತಿಸಂಕ್ಷೋಭಕರಂ ಪರಂ ಹರಮ್ ॥ ॥ ೧ ॥

ಅಥಾತಃ ಸಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ
ವರ್ಣಭೇದವಿಧಿಂ[6] ಪರಮ್[7] ।

ಅಕಾರದಿಂದ ಕ್ಷಕಾರದವರೆಗಿನ ಸಕಲ ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ, ಓಂಕಾರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ, ತತ್ತ್ವ-ಮೂರ್ತಿ-ಪ್ರಭಾವಗಳಿಂದ ಮೂರುಬಗೆಯಾದ, ಶುಕ್ಲಾದಿ ವಿಭಿನ್ನ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಅಕಾರಾದಿ ಕ್ಷಕಾರಾಂತ ವರ್ಣಗತನಾದ, ತನ್ನ ಪರಾಶಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಬಿಂದುವನ್ನು ಕ್ಷೋಭೆಗೊಳಿಸುವವನಾದ, ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ, ಸಂಸಾರಬಂಧವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವವನಾದ ಹರನನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೧ ॥

ತತ್ತ್ವಪ್ರಭೇದವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ವರ್ಣಗಳ ಭೇದವಿಧಾನವನ್ನೂ, ಸಮಸ್ತ ಮಂತ್ರಗಳ ಉದ್ಭವವನ್ನೂ, ಅಕ್ಷರಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೇಳುವೆನು. ॥ ೨ ॥

---

1 ಈ ಪದ್ಯ—ಖ, ಜ, ಫ, ಭ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಬೀಜಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ದ.
3 ಪ್ರಭಾವಸ್ಯ—ಕ, ಪ.
4 ತ್ರಿವರ್ಗ—ಟ.
5 ವಿವರ್ಣಂ—ಟ.
6 ಭೇದಂ ವಿಧಂ—ಕ.
ಭೇದವಿಧಂ—ಘ.
7 ಕ್ರಮಂ—ಡ, ಪ.

ಮನ್ತ್ರಾಣಾಮುದ್ಭವಂ ಚೈವ[1]
ವರ್ಣಾನಾಂ ಚ ಸಮುದ್ಭವಮ್[2] ॥ ॥ ೨ ॥

ಅಕಾರಾದಿಕ್ಷಕಾರಾನ್ತಾಃ[3]
ಏಕಪಂಚಾಶದಕ್ಷರಮ್[4] ।
ಏತೇ ವರ್ಣಾಃ ಪ್ರಶಸ್ಯಂತೇ
ಕಾಮಿತಾರ್ಥಪ್ರದಾಯಕಾಃ[5] ॥ ॥ ೩ ॥

ಸ್ತ್ರೀರೂಪಾಶ್ಚೈವ ಪುಂರೂಪಾಃ[6]
ತಥಾ ಚೋ[7]ಭಯರೂಪಕಾಃ[8] ।
ಸರ್ವೇ ವೈ[9] ದೇವತಾರೂಪಾಃ[10]
ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ವರ್ಣರೂಪಧೃತ್[11] ॥ ॥ ೪ ॥

ಅಕಾರ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಕ್ಷಕಾರದವರೆಗಿನ ಅಕ್ಷರಗಳು ಐವತ್ತೊಂದು. ಈ ಅಕ್ಷರಗಳು ಬಯಸಿದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ॥ ೩ ॥

ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗವಾಗಿಯೂ ಪುಲ್ಲಿಂಗವಾಗಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ಸಮಸ್ತವರ್ಣಗಳು ದೇವತಾಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಧರಿಸಿವೆ. ॥ ೪ ॥

---

1 ಮುದ್ಭವತ್ವಂ ಚ—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಟ, ಠ, ಥ.
ಮುದ್ಭವಂ ಕಿಂಚಿತ್—ಪ.
2 ವರ್ಣಾನಿ ಚ ಸಮುದ್ಭವಂ—ಡ, ಪ.
ವರ್ಣನಾಮುದ್ಭವಂ ಭವೇತ್—ಥ.
ವರ್ಣಾನಿ ಚ ಸಮುದ್ಭವಃ—ಪ, ಡ.
3 ಕ್ಷಕಾರಾನ್ತಾ—ಚ, ಜ, ತ.
4 ದಕ್ಷರಾಃ—ಚ, ಜ, ತ.
5 ಪ್ರದಾಯಕಮ್—ಪ, ಡ.
6 ಸ್ತ್ರೀರೂಪಂ ಪುಂಸರೂಪಂ ಚ—(ಡ)
ಸ್ತ್ರೀರೂಪಂ ಪುಂರೂಪ ಚ—(ಪ)
7 ಸ್ಥಿತಾಶ್ಚೋ—ಛ.
8 ರೂಪಕಂ—ಘ, ಠ, ಡ, ಪ.
9 ಸರ್ವೇ ಚ—ಜ.
10 ರೂಪಂ—ಡ, ಪ, ಘ.
11 ಧೃಕ್—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.

ವರ್ಣಂ[1] ಬೀಜಂ ತಥಾರ್ಣಶ್ಚ[2]
ಲಿಂಗಮಕ್ಷರಮಾತೃಕಮ್[3] ।
ಏತಾನಿ[4] ಷಟ್ ಚ ನಾಮಾನಿ[5]
ವರ್ಣಪರ್ಯಾಯವಾಚಕಾಃ ॥ ॥ ೫ ॥

ತೇಭ್ಯಃ[6] ಸಮುದ್ಭವೋ[7] ನಾಮ-
ರೂಪಭೇದಸ್ತ[8]ಥಾಂಶಕಃ[9] ।
ತತ್ತ್ವಮನ್ತ್ರಾದಿ[10]ಭೇದಶ್ಚಾ[11]-
ಪ್ಯಧಿದೈವ[12]ಫಲಂ ತಥಾ[13] ॥ ॥ ೬ ॥

ವರ್ಣ ಬೀಜ ಅರ್ಣ ಲಿಂಗ ಅಕ್ಷರ, ಮಾತೃಕೆ, ಈ ಆರೂ ವರ್ಣಪರ್ಯಾಯ ನಾಮಗಳು. ॥ ೫ ॥

ಆ ಐವತ್ತೊಂದಕ್ಷರಗಳಿಂದ ನಾಮ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪಗಳ ಭೇದವೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಅಂಶರೂಪವಾಗಿ ತತ್ತ್ವ ಮಂತ್ರಾದಿಗಳ ಭೇದವೂ ಮತ್ತು ಅಧಿದೈವ ಹಾಗೂ ಫಲ ಭೇದಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದವು. ॥ ೬ ॥

---

[1] ವರ್ಣೇ—ಕ, ಖ.

[2] ತಥಾ ಕೂಟಂ—ಡ, ಪ.
ತಥಾರ್ಣಂ ಚ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.

[3] ಮಾತೃಕಾ—ಝ, ಡ, ಪ.

[4] ಏತೇ ವೈ—ಖ, ಗ, ಚ, ಜ, ಝ.

[5] ಷಟ್ ಸುಕಂಮಾನಿ—ಫ.
ಷಟ್ ಚ ಭೇದಾನಿ—ಡ, ಪ.

[6] ತೇಷಾಂ—ಕ, ಖ, ಝ.
ಏಷಾಂ—ಥ.

[7] ಸಮುದ್ಭವಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.

[8] ರೂಪಭೇದಂ ತ—ಖ, ಗ, ಚ, ಜ, ಝ.
ರೂಪಂ ಭೇದಂ—ಟ.

[9] ಥಾಂಶಕಂ ಖ, ಗ, ಚ, ಜ, ಝ.
ಥಾಂಶಕಂ—ಭ.
ರೂಪಭೇದಾಶ್ಚ ಕ್ರಮಂ ತಥಾ – ಡ.

[10] ತತ್ತ್ವಮೂರ್ತ್ಯಾದಿ—ಥ.

[11] ಭೇದಂ ಚಾ—ಖ, ಗ, ಚ, ಜ, ಝ.

[12] ದೇವಂ—ಡ, ಥ, ಪ, ಫ.

[13] ಯಥಾ—ಘ, ಛ, ಟ, ತ.

ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಾಕೃತಿಂ ಚೈವ[1]
ಜೀವೋಪಾಧಿವಿಭೇದಕಮ್ ।
ಏತದ್ಭೇದಂ[2] ಸಮಾಸೇನ[3]
ಸಂಕ್ಷೇಪಾತ್ ಶೃಣು[4] ಷಣ್ಮುಖ ॥ ॥ ೭ ॥

ಶಿವತತ್ತ್ವಾತ್ ಪರಾತ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾತ್[5]
ಬಿಂದುರೂಪಂ ಚ ಜಾಯತೇ ।
ಬಿಂದೋರ್ನಾದಃ[6] ಸಮುತ್ಪನ್ನಃ[7]
ನಾದಾತ್ ಶಕ್ತಿರಜಾಯತ[8] ॥ ॥ ೮ ॥

ಶಕ್ತೇಸ್ತು ಜಾಯತೇ ಶಬ್ದಃ
ಶಬ್ದಾಜ್ಜಾತಂ ತು[9] ವಾಗ್ಭವಮ್[10] ।

ಎಲೈ ಷಣ್ಮುಖನೇ! ವರ್ಣಗಳ ಸ್ಥೂಲಾಕಾರ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಕಾರ ಜೀವಭೇದ ಮತ್ತು ಉಪಾಧಿಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ॥ ೭ ॥

ಉತ್ಕೃಷ್ಟವೂ ವ್ಯೋಮಾತೀತವೂ ಆದ ಶಿವತತ್ತ್ವದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಬಿಂದುಸ್ವರೂಪವು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಕುಂಡಲಿನೀಶಕ್ತಿಯಾದ ಬಿಂದುವಿನಿಂದ ನಾದವು ಜನಿಸುತ್ತದೆ. ನಾದದಿಂದ ಶಕ್ತಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ॥ ೮ ॥

ಶಕ್ತಿಯು ದೆಸೆಯಿಂದ ಶಬ್ದವು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಶಬ್ದದಿಂದ ವಾಗ್ಭವವು ಹುಟ್ಟು

---

1 ಕೃತಿಶ್ಚೈವ—ಡ, ಪ, ಪ.
2 ಏತತ್ಸರ್ವಂ—ಡ, ಪ.
3 ಮಹಾಸೇನ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
4 ಶ್ರೂಯತಾಮಪಿ—ಡ, ಪ.
5 ಶಿವತತ್ತ್ವೇ ಪರೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮೇ—ಖ, ಗ, ಚ, ಜ, ಝ.
6 ನ್ನಾದಂ—ಥ.
7 ಸಮುತ್ಪನ್ನಂ—ಛ, ಟ, ತ, ಥ. ದ, ಪ.
8 ನಾದಾನ್ತೇ ಶಕ್ತಿ ಜಾಯತೇ—ಗ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
9 ಚ್ಛಾಯೇತ—ಗ, ಚ.
10 ವಾಗ್ಭವೇತ್—ಥ.

ವಾಗ್ಭವಾಚ್ಚ[1] ಕಲಾಃ ಜಾತಾಃ
ಕಲಾಭ್ಯೋ ಸಕಲಾಸ್ತಥಾ[2] ‖ ‖ ೯ ‖

ಕಲಾಶ್ಚ ವಿಕಲಾಶ್ಚೈವ
ವರ್ಣಾಶ್ಚೈವ ಸಮುದ್ಭವಾಃ ।
ಪ್ರಣವಃ ಪ್ರಥಮಂ ಪ್ರೋಕ್ತಃ
ಆ ಈ ಊ ತದನಂತರಮ್[3] ‖ ‖ ೧೦ ‖

[4]ತಸ್ಮಾದ್ವೈ ವಾಚಕೋ ಮನ್ತ್ರಃ
ಮನ್ತ್ರಸ್ತೈರೇವ[5] ಭಿದ್ಯತೇ ।
ಏವಂ[6] ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮಃ ಪ್ರೋಕ್ತಃ[7]
ತೇಷಾಂ[8] ಲಕ್ಷಣಮುಚ್ಯತೇ ‖ ‖ ೧೧ ‖

ತ್ತದೆ. ವಾಗ್ಭವದಿಂದ ಕಲಾಕ್ಷರಗಳೂ, ಕಲಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ವಿಕಲಾಕ್ಷರಗಳೂ ಹುಟ್ಟು ತ್ತವೆ. ‖ ೯ ‖

ಹೀಗೆ ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಿಕಲೆಗಳೆಂಬ ಸಮುಸ್ತವರ್ಣಗಳೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಮೊದಲು ಓಂಕಾರವು ಉಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ತರುವಾಯ ಅ, ಇ, ಉ—ವರ್ಣಗಳು ಉಕ್ತ ವಾಗುತ್ತವೆ. ‖ ೧೦ ‖

ವರ್ಣೋದ್ಧೃತವಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಮಂತ್ರವು ವಾಚಕವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆ ಬಿಂದ್ವಾದಿಗಳಿಂದಲೇ ಮಂತ್ರವು ಭೇದವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ಮವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇನ್ನೂ ಆ ಬಿಂದ್ವಾದಿಗಳ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ‖ ೧೧ ‖

---

1 ವಾಗ್ಭವೇ ತು—ಡ, ಪ, ಫ.

2 ಲಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ—ಫ.

3 ಈ ಪದ್ಯ—ಫ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

4 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಫ, ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ "ತಸ್ಯ ವಾಚಕಮು ಕ್ತಾಶ್ಚ ಮಂತ್ರಸ್ತೈರೇವ ಭಿದ್ಯತೇ" ಎಂಬ ಪಾಠವಿದೆ.

5 ಸ್ತೇನೈವ—ಪ.

6 ಏತತ್—ಕ, ಖ, ಗ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
ತತ್—ಛ.

7 ಕ್ರಮಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.

8 ತತೋ—ಚ.

[1]ಬಿಂದುರೂಪಾ[2] ಪರಾ ಶಕ್ತಿಃ
ನಾದಶ್ಚೈವಾದಿರುಚ್ಯತೇ[3] |
ಶಕ್ತಿರಿಚ್ಛೇತಿ ವಿಜ್ಞೇಯಾ[4]
ಶಬ್ದೋ ಜ್ಞಾನಮಿಹೋಚ್ಯತೇ[5] || || ೧೨ ||

ವಾಗ್ಭವಂ[6] ಸ್ಯಾತ್ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಃ
ಕಲಾ ವೈ ಷೋಡಶಸ್ವರಾಃ
ತೇಷಾಂ ರೂಪಂ ದ್ವಿಧಾ[7] ಪ್ರೋಕ್ತಃ
ಪ್ರಕೃತಿರ್ವಿಕೃತಿಸ್ತಥಾ || || ೧೩ ||

ಪ್ರಕೃತಿಃ ಸಪ್ತ ವರ್ಣಾಶ್ಚ[8]
ವಿಕೃತಿಸ್ತು ನವಾರ್ಣಕಾಃ[9] |

ಶಿವನ ಪರಾಶಕ್ತಿಯು ಬಿಂದುರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾದವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಶಕ್ತಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿಯೇ ಶಬ್ದವು. || ೧೨ ||

ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯು ವಾಗ್ಭವ ತತ್ತ್ವ. ಹದಿನಾರು ಸ್ವರಗಳು ಕಲೆಗಳೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಸ್ವರಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ವಿಕೃತಿಯೆಂದು ಎರಡು ವಿಧ. || ೧೩ ||

ಏಳು ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂದೂ ಒಂಭತ್ತು ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ವಿಕೃತಿಯೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಅಕಾರ, ಇಕಾರ, ಉಕಾರ, ಋಕಾರ— || ೧೪ ||

---

1 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಡ, ಫ, ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ರೂಪಂ—ಛ, ಟ, ಠ, ದ, ಧ, ಪ, ಬ.
3 ದಿರೀರಿತಃ—ಖ.
4 ವಿಜ್ಞೇಯಂ—ಕ.
5 ಶಬ್ದಶ್ಚ ಜ್ಞಾನಮೀರಿತಃ—ಖ, ಝ.
6 ವಾಗ್ಭವಾ—ಕ, ಖ, ತ.
7 ಯಥಾ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
8 ವರ್ಣಾನಿ—ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಬ.
9 ನವಾರ್ಣಕಂ—ಗ, ಚ, ಜ, ತ, ದ.

ಅಕಾರಶ್ಚ ಇಕಾರಶ್ಚ[1]
ಉಕಾರಶ್ಚ[2] ಋಕಾರಕಃ[3] ॥ ॥ ೧೪ ॥

ಇಕಾರಶ್ಚೈವ ಏಕಾರಃ
ಓಕಾರಶ್ಚ ತಥೈವ ಚ ।
ಏತೇ ಸಪ್ತಸ್ವರಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ
ಪ್ರಕೃತಿಸ್ತು ಸಮೀರಿತಾಃ ॥ ॥ ೧೫ ॥

ಶೇಷಾಸ್ತು ವಿಕೃತಿಃ[4] ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ[5]
ತೇಷಾ[6]ಮುದ್ಭವ[7] ಉಚ್ಯತೇ ।
ಅಕಾರಜನ್ಯಶ್ಚಾಕಾರಃ[8]
ಇಕಾರೇ ತ್ವೀಸಮುದ್ಭವಃ[9] ॥ ॥ ೧೬ ॥

—ಲೃಕಾರ ಏಕಾರ ಮತ್ತು ಓಕಾರ ಈ ಏಳು ಸ್ವರವರ್ಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ॥ ೧೫ ॥

ಉಳಿದ ಒಂಬತ್ತು ಸ್ವರವರ್ಣಗಳು ವಿಕೃತಿಗಳು. ಇನ್ನು ಅವುಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆಕಾರವು ಅಕಾರದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿತು. ಇಕಾರದಲ್ಲಿ ಈಕಾರ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೧೬ ॥

---

1 ರಂ ಚ—ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಫ.

2 ಕಾರಂ ಚ—ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ. ಫ.
ತಥೋಕಾರ—ಚ.

3 ಋಕಾರಕಃ—ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.

4 ಶೇಷಾ ವಿಕೃತಯಃ—ಕ, ಖ, ಚ, ಝ, ಧ.

5 ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಘ.

6 ತಾಸಾಂ—ಚ.

7 ಮುದ್ಭವಂ—ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

8 ಅಕಾರೇ ಚೋದ್ಭವಾಕಾರಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.

9 ತ್ವೀಕಾರಸಂಭವಃ—ಘ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ.
ತ್ವೀಸಮುದ್ಭವಂ—ಛ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.

ಉಕಾರೇ ಚೈವ ಊಕಾರಃ[1]
ಋಕಾರೇ ಋೂಸಮುದ್ಭವಃ[2] ।
ಇಕಾರೇ ಚೈವ ಈಕಾರಃ[3]
ಏಕಾರಾದೈ[4]ಸಮುದ್ಭವಃ[5] ॥ ॥ ೧೭ ॥

ಓಕಾರಾದೌ[6]ಸ್ತಥಾ ಜ್ಞೇಯಃ
ಕ್ರಮೇಣೈವ ಸಮುದ್ಭವಾಃ[7] ।
ಏತೇ ವಿಕೃತಯಃ[8] ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ
ಆಕಾರಾದಿನವಾರ್ಣಕಾಃ ॥ ೧೮ ॥

ಅಕಾರಾದಿ ವಿಸರ್ಗಾಂತಾಃ[9]
ಏತೇ[10] ವೈ ಷೋಡಶ ಸ್ವರಾಃ ।

ಉಕಾರದಿಂದ ಊಕಾರವೂ, ಋಕಾರದಿಂದ ಋೂಕಾರವೂ, ಇಕಾರದಿಂದ ಈಕಾರವೂ, ಏಕಾರದಿಂದ ಐಕಾರವೂ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ. ॥ ೧೭ ॥

ಓಕಾರದಿಂದ ಔಕಾರವು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅಕಾರಾದಿ ಹ್ರಸ್ವಗಳಿಂದ ಆಕಾರಾದಿದೀರ್ಘಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಆ, ಈ, ಊ, ಋೂ, ೡ, ಐ, ಔ, ಅಂ, ಅಃ ಈ ಒಂಭತ್ತು ವರ್ಣಗಳು ವಿಕೃತಿಗಳು. ॥ ೧೮ ॥

ಅಕಾರದಿಂದ ವಿಸರ್ಗದವರೆಗಿನ ಈ ಹದಿನಾರು ವರ್ಣಗಳು ಸ್ವರಗಳೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಕಲಾ, ಮಾತ್ರಾ, ಸ್ವರ, ಜೀವ ಪ್ರಕೃತಿ, ಹಾಗೂ ವಿಕೃತಿ— ॥ ೧೯ ॥

---

1 ಊಕಾರಂ—ಛ, ಟ, ಡ, ಥ, ಠ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
2 ತು ಋಕಾರಕಂ—ಫ. ಋೂಸಮುದ್ಭವಂ—ಡ.
3 ೡಕಾರಂ—ಘ, ಡ, ಥ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ, ಭ.
4 ಏಕಾರೇ ತ್ವೈ—ಗ, ಜ, ಜ, ಪಾ.
5 ಸಂಭವಃ—ಟ, ಠ, ಥ, ತ, ಥ, ದ.
6 ಓಕಾರೇ ಚೌ—ಖ, ಗ, ಚ, ಜ, ಝ.
ಓಕಾರೇ ಔ—ಘ, ಥ, ಧ, ಪ.
7 ಸಮುದ್ಭವಃ—ಖ, ಗ, ಚ, ಜ, ಝ.
8 ಏತೇ ವೈ ವಿಕೃತಿಃ—ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಪ.
9 ವಿಸರ್ಗಾಂತಂ—ಝ, ಡ, ಪ.
10 ಚೈತೇ—ಧ. ಏತಾ—ಡ.

ಕಲಾ ಮಾತ್ರಾಃ[1] ಸ್ವರಾಃ ಜೀವಾಃ
ಪ್ರಕೃತಿರ್ವಿಕೃತಿಸ್ತಥಾ ॥ ॥ ೧೯ ॥

ಪ್ರಾಣ ಆತ್ಮಾ ನಾ ಚ ದೇಹೀ[2]
ಕಲಾ ಪರ್ಯಾಯವಾಚಕಾಃ[3] ।
[4]ಏತಾನಿ ದಶ ನಾಮಾನಿ
ಕಲಾಸ್ವೇವ ಪ್ರಯುಂಜತೇ[5] ॥ ॥ ೨೦ ॥

ಕಾಲಭೇದಸ್ತ್ವಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತಃ[6]
ವಿಕಲಾಭೇದಕಂ[7] ಶೃಣು ।
ಕಕಾರಾದಿಕ್ಷಕಾರಾನ್ತಾಃ[8]
ವರ್ಣಾಶ್ಚ ವಿಕಲಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ[9] ॥ ॥ ೨೧ ॥

—ಪ್ರಾಣ, ಆತ್ಮಾ ನಾ—ಪುರುಷ ಮತ್ತು ದೇಹೀ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಕಲಾ ಶಬ್ದದ ಪರ್ಯಾಯಗಳು. ಈ ಹತ್ತು ನಾಮಗಳನ್ನು ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ॥ ೨೦ ॥

ಕಲಾಭೇದವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ವಿಕಲಾಭೇದವನ್ನು ಕೇಳು. ಕಕಾರ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಕ್ಷಕಾರದವರೆಗಿನ ವರ್ಣಗಳು ವಿಕಲಗಳು. ॥ ೨೧ ॥

---

1 ಮಂತ್ರಾಃ—ಕ.
2 ಪ್ರಾಣಾ ಆತ್ಮಾ ಚ ದೇಹೀ ಚ—ಗ, ಚ.
ಪ್ರಾಣಾತ್ಮನಾ ಚ ದೇಹೀ ಚ—ಕ, ಘ, ಥ, ಟ, ಭ.
ಪ್ರಾಣಾತ್ಮನೌ ಚ ದೇಹೀ ಚ—ಖ, ಝ.
ಪ್ರಾಣಶ್ಚಾತ್ಮಾ ಚ ದೇಹೀ ಚ—ಧ.
ಪ್ರಾಣಾತ್ಮನಶ್ಚ ದೇಹೀ ಚ—ಫ.
3 ವಾಚಕಃ—ಡ, ಪ.
4 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ಧ, ಫ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
5 ಕಲಾನಾಮೇವ ಯುಜ್ಯತೇ—ಖ, ಗ, ಚ, ಜ.
6 ಭೇದಮಿದಂ— ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ. ತ, ಥ, ದ.
7 ಭೇದಮುಥ—ಡ, ಬ.
8 ಕ್ಷಕಾರಾನ್ತಂ—ಡ. ಥ, ಧ, ಪ, ಫ.
9 ವಿಕಲಾನಿ ತತಃ—ಫ.

[1]ಕಕಾರಾದೀತಿ ಪಂಚಾರ್ಣಂ
ಅಕಾರಾತ್ತು ಸಮುದ್ಭವಮ್[2] |
ಚಕಾರಾದೀತಿ ಪಞ್ಚಾರ್ಣಂ
ಇಕಾರಾತ್ತು ಸಮುದ್ಭವಮ್[3] || || ೨೨ ||

[4]ಟಕಾರಾದೀತಿ ಪಞ್ಚಾರ್ಣಂ
ಋಕಾರಾತ್ತು ಸಮುದ್ಭವಮ್ |
ತಕಾರಾದೀತಿ ಪಞ್ಚಾರ್ಣಂ
ಇಕಾರಾತ್ತು ಸಮುದ್ಭವಮ್ || || ೨೩ ||

[5]ಪಕಾರಾದೀತಿ ಪಂಚಾರ್ಣಂ
ಉಕಾರಾತ್ತು ಸಮುದ್ಭವಮ್[6] |

ಕಕಾರದಿಂದ ಮೊದಲಾಗುವ ಐದು ವರ್ಣಗಳು ಅಕಾರದಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಚಕಾರದಿಂದ ಮೊದಲಾಗುವ ಐದು ವರ್ಣಗಳು ಇಕಾರದಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. || ೨೨ ||

ಟಕಾರ ಮೊದಲಾದ ಐದು ವರ್ಣಗಳು ಋಕಾರದಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ತಕಾರ ಮೊದಲಾದ ಐದು ವರ್ಣಗಳು ಇಕಾರದಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. || ೨೩ ||

---

1 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಭ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

2 ಕಕಾರಾದೀನಿ ವರ್ಣಾನಿ ಅಕಾರೇ ತು ಸಮುದ್ಭವಾಃ—ಜ.
ಕಕಾರಾದೀನಿ ವರ್ಣಾನಿ ಇ(ಅ)ಕಾರೇ ತು ಸಮುದ್ಭವಾಃ—ಗ, ಚ.
ಕಕಾರಾದೀನಿ ಪಂಚಾರ್ಣಾಃ ಇಕಾರೇ ತು ಸಮುದ್ಭವಾಃ—ಝ.
ಕಕಾರಾದೀತಿ ಪಂಚಾರ್ಣಂ ಅಕಾರೇ ತು ಸಮುದ್ಭವಂ—ಡ, ಪ.

3 ಚಕಾರಾದೀತಿ ಪಂಚಾರ್ಣಾ ಉಕಾರೇ ತು ಸಮುದ್ಭವಾಃ—ಗ, ಚ, ಝ, ತ, ಥ, ದ, ಢ
ಚಕಾರಾದೀತಿ ಪಂಚಾರ್ಣಂ ಉಕಾರೇ ತು ಸಮುದ್ಭವಂ—ಡ, ಪ.

4 ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ದೊರೆಯದ ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ಸಂದರ್ಭದ ಮತ್ತು ಕ್ರಮದ ಔಚಿತ್ಯದಿಂದ ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

5 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ಪ, ಫ, ಬ, ಭ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

6 ಪಕಾರಾದೀನಿ ಪಂಚಾರ್ಣಾ ಏಕಾರೇ ತು ಸಮುದ್ಭವಾಃ—ಗ, ಚ, ಝ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.
ಪಕಾರಾದೀತಿ ಪಂಚಾರ್ಣಮೇಕಾರೇ ತು ಸಮುದ್ಭವಂ—ಡ, ಪ.

[1]ಓಕಾರಾತ್ತು ಸಮುದ್ಭೂತಾ
ಯಕಾರಾದಿ ದಶ ಸ್ಮೃತಾಃ[2] ॥ ॥ ೨೪ ॥

[3]ಕಕಾರಾಚ್ಚ [4]ಸಮುದ್ಭೂತಾಃ
ಯಕಾರಾದಿ ದಶಾ[ರ್ಣಕಾಃ]ಕ್ಷರಾಃ ।
ಏತೇ ವೈ ವಿಕಲಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ
ತೇ ಪಞ್ಚತ್ರಿಂಶದ[ರ್ಣಕಾಃ]ಕ್ಷರಾಃ[5] ॥ ॥ ೨೫ ॥

ದೇಹೋಪಾಧಿಶರೀರಾಣಿ[6]
ಕ್ಷೇತ್ರಾಧಾರೌ[7] ತನುಸ್ತಥಾ ।
ವ್ಯಂಜನಂ ವಿಕಲಾ ಶಕ್ತಿಃ
ಬಿನ್ದುಪರ್ಯಾಯವಾಚಕಾಃ[8] ॥ ॥ ೨೬ ॥

ಪಕಾರ ಮೊದಲಾದ ಐದು ವರ್ಣಗಳು ಉಕಾರದಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಯಕಾರ ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತು ವರ್ಣಗಳು ಓಕಾರದಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ॥ ೨೪ ॥

ಯಕಾರ ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತು ವರ್ಣಗಳು ಕಕಾರದಿಂದಲೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಈ ಮೂವತ್ತೈದು ವರ್ಣಗಳು ವಿಕಲಗಳು. ॥ ೨೫ ॥

ದೇಹ, ಉಪಾಧಿ, ಶರೀರ, ಕ್ಷೇತ್ರ, ಆಧಾರ, ತನು, ವ್ಯಂಜನ, ವಿಕಲಾ, ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿಶಬ್ದಗಳು ಬಿಂದುವಿನ ಪರ್ಯಾಯಶಬ್ದಗಳು. ॥ ೨೬ ॥

---

1 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಭ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಓಂಕಾರೇ ತು ಸಮುದ್ಭೂತಾ ಷದಕಾರಾದೀನಿ ಪಂಚಮಂ—ಡ, ಪ, ಫ.
3 ಈ ಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ಪ, ಫ, ಬ, ಭ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
4 ಕಕಾರೇ ಚ—ಕ, ಖ, ಗ, ಚ.
ತಕಾರೇ ಚ—ಝ.
5 ಕಕಾರಾದಿ ಕ್ಷಕಾರಾನ್ತಂ ಪಂಚತ್ರಿಂಶಾಕ್ಷರಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ—ಡ, ಪ.
6 ಶರೀರಂ ಚ—ಖ, ಗ, ಚ.
7 ಕ್ಷೇತ್ರಾಧಾರಃ—ಗ, ಚ. ಕ್ಷೇತ್ರಾಧಾರೇ—ಖ, ಝ.
ಕ್ಷೇತ್ರಾಧಾರಂ—ಕ.
8 ವಾಚಕಃ—ಘ, ಠ, ಢ, ಫ.

ಕಲಾನಾಂ ವಿಕಲಾನಾಂ ತು[1]
ರೂಪತ್ರಯಮಿಹೋಚ್ಯತೇ[2] ।
ಶಿವಾಗ್ನಿಭೂತರುದ್ರಾಶ್ಚ
ತ್ರಯೋದಶತಿಥಿಸ್ತಥಾ ॥ ॥ ೨೭ ॥

ಏತೇ ವೈ ಸ್ವರವರ್ಣಾಶ್ಚ[3]
ಪುಲ್ಲಿಂಗಾಶ್ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
ಪಕ್ಷೋ ವೇದೋ ರಸೋ ಭಾನುಃ
ಮನುಶ್ಚೈವಾಧಿಕಾರಕಮ್[4] ॥ ॥ ೨೮ ॥

ಏತಾನಿ ಷಟ್ ಚ ಬೀಜಾನಿ[5]
ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಾನೀತಿ[6] ಕೀರ್ತಿತಮ್[7] ।

ವರ್ಣಭೇದವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಲೆಗಳಿಗೂ ವಿಕಲೆಗಳಿಗೂ ಮೂರು ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. (ಶಿವ=) ಮೊದಲನೆಯ, (ಅಗ್ನಿ=) ಮೂರನೆಯ, (ಭೂತ=) ಐದನೆಯ (ರುದ್ರ=) ಹನ್ನೊಂದನೆಯ, ಹದಿಮೂರನೆಯ ಹಾಗೂ (ತಿಥಿ=) ಹದಿನೈದನೆಯ— ॥ ೨೭ ॥

—ಅಂದರೆ ಅ, ಇ, ಉ, ಏ, ಓ, ಅಂ ಎಂಬ ಆರು ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳು ಪುಲ್ಲಿಂಗಗಳು. ಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿ (ಪಕ್ಷ=) ಎರಡನೆಯ, (ವೇದ=) ನಾಲ್ಕನೆಯ, (ರಸ=) ಆರನೆಯ, (ಭಾನು=) ಹನ್ನೆರಡನೆಯ, (ಮನು=) ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಮತ್ತು (ಅಧಿಕಾರಕ=) ಹದಿನಾರನೆಯ— ॥ ೨೮ ॥

—ಅಂದರೆ ಆ, ಈ, ಊ, ಐ, ಔ, ಅಃ ಎಂಬ ಈ ಆರು ಅಕ್ಷರಗಳು ಸ್ತ್ರೀ

---

1 ಚ—ಝ.
2 ತ್ರೀಣಿ ರೂಪಾಣಿ ವಕ್ಷ್ಯತೇ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ,
ತ್ರಯೋ ಭೇದಾಶ್ಚ ವಕ್ಷ್ಯತೇ—ಡ, ಪ.
3 ಸ್ವರವರ್ಣಾನಿ—ಕ, ಗ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
4 ವಾದಿ ಷೋಡಶ—ಪ.
ವಾನುಷೋಡಶ—ಡ.
5 ಏತೇ ವೈ ಷಟ್ ಚ ನಾಮಾನಿ—ಗ, ಪ.
6 ಗಾಶ್ಚೇತಿ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.
7 ಕೀರ್ತಿತಾಃ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.

ಋ ೠ ಌ ೡ ಚ ಚತ್ವಾರಃ
ನಪುಂಸಕಾಃ[1] ಇತಿ ಸ್ಮೃತಾಃ[2] ॥ ॥ ೨೯ ॥

ಕಕಾರಶ್ಚ ಗಕಾರಶ್ಚ
ಚಕಾರಶ್ಚ ಜಕಾರಕಃ ।
ಟಕಾರಶ್ಚ ಡಕಾರಶ್ಚ
ತಕಾರಶ್ಚ ದಕಾರಕಃ[3] ॥ ॥ ೩೦ ॥

ಪಕಾರಶ್ಚ ಬಕಾರಶ್ಚ
ಷಕಾರಶ್ಚ[4] ಕ್ಷಕಾರಕಃ[5] ।
ಏತೇ ದ್ವಾದಶವರ್ಣಾಶ್ಚ[6]
ಪುಲ್ಲಿಂಗಾಶ್ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಾಃ[7] ॥ ॥ ೩೧ ॥

ಲಿಂಗಗಳು. ಋ, ೠ, ಌ, ೡ, ಎಂಬ ಈ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳು ನಪುಂಸಕಲಿಂಗಗಳು. ॥ ೨೯ ॥

ಕಕಾರ, ಗಕಾರ, ಚಕಾರ, ಜ,ಕಾರ, ಟಕಾರ, ಡಕಾರ ॥ ೩೦ ॥

ತಕಾರ, ದಕಾರ, ಪಕಾರ, ಬಕಾರ, ಷಕಾರ ಮತ್ತು ಕ್ಷಕಾರ ಈ ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳು ಪುಲ್ಲಿಂಗಗಳು. ॥ ೩೧ ॥

---

1 ನಪುಂಸಕಂ—ಕ, ಡ, ಥ, ಪ.

2 ಸ್ಮೃತಂ—ಧ, ಫ.
ಸ್ಮೃತಃ—ಘ, ಝ.

3 ಕಕಾರಂ ಚ ಗಕಾರಂ ಚ
ಚಕಾರಂ ಚ ಜಕಾರಕಮ್ ।
ಟಕಾರಂ ಚ ಡಕಾರಂ ಚ
ತಕಾರಂ ಚ ದಕಾರಕಮ್—
ಕ, ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಬ, ಭ.

4 ಪಕಾರಂ ಚ ಬಕಾರಂ ಚ
ಷಕಾರಂ ಚ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಬ, ಭ.

5 ಹಕಾರಕಃ—ಖ, ಝ.
ಕ್ಷಕಾರಕಂ—ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಭ.

6 ವರ್ಣಾನಿ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಫ, ಭ.
ಬೀಜಾನಿ—ಡ, ಪ.

7 ಗಾನಿ ವಿನಿರ್ದಿಶೇತ್—ಫ.

ಖಕಾರಶ್ಚ ಘಕಾರಶ್ಚ
ಛಕಾರಶ್ಚ ಝಕಾರಕಃ |
ಠಕಾರಶ್ಚ ಢಕಾರಶ್ಚ
ಥಕಾರಶ್ಚ ಧಕಾರಕಃ[1] || ||೩೨||

ಫಕಾರಶ್ಚ ಭಕಾರಶ್ಚ
ಶಕಾರಶ್ಚ ಸಕಾರಕಃ[2] |
ಏತಾನಿ[3] ಭಾನುಬೀಜಾನಿ
ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಾನೀತಿ ಕೀರ್ತಿತಮ್[4] || ||೩೩||

ಶೇಷಂ[5] ನಪುಂಸಕಂ[6] ವಿದ್ಯಾತ್[7]
ತ್ರಯೋ ಭೇದಾಃ[8] ಇತಿ ಸ್ಮೃತಾಃ[9] |

ಖಕಾರ, ಘಕಾರ, ಛಕಾರ, ಝಕಾರ, ಠಕಾರ ||೩೨||

ಢಕಾರ, ಥಕಾರ, ಧಕಾರ, ಫಕಾರ, ಭಕಾರ, ಶಕಾರ, ಸಕಾರ ಈ ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳು. ||೩೩||

ಉಳಿದ ಜ ಞ ಣ ನ ಮ ಯ ರ ಲ ವ ಹ ಳ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ನಪುಂಸಕಗಳೆಂದು

1-2 ಖಕಾರಂ ಚ ಘಕಾರಂ ಚ
ಛಕಾರಂ ಚ ಝಕಾರಕಮ್ |
ಠಕಾರಂ ಚ ಢಕಾರಂ ಚ
ಥಕಾರಂ ಧಕಾಕರಂ ||
ಫಕಾರಂ ಚ ಭಕಾರಂ ಚ
ಶಕಾರಂ ಚ ಸಕಾರಕಮ್ |—
ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಭ.

3 ಏತೇ ವೈ --ಕ, ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ, ಭ.

4 ಜ್ಞಾಯಾತ್ಸ್ತ್ರೀತಿ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ—ಕ, ಖ, ಘ, ಚ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಭ.
ಜಾಯಾಸ್ತ್ರೀತಿ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ—ಫ.

5 ಶೇಷಾಃ—ಖ, ಝ.
ಶೇಷಾಃ—ಟ, ಢ, ಧ, ಫ,

6 ನಪುಂಸಕಾಃ—ಖ, ಝ.
ನಪುಂಸಕಾಃ—ಧ.

7 ವಿಂದ್ಯಾತ್—ಟ, ಢ, ತ, ದ, ಧ.
ಜ್ಞೇಯಾಃ—ಪ, ಫ.

8 ರೂಪಾಃ—ಡ, ಪ.

9 ಸ್ಮೃತಮ್—ಫ.

ಅಕಾರಾದಿ ತ್ರಯೋ ವ್ಯೋಮ
[1]ತ್ರೀಕಾರಾದಿತ್ರಯೋಽನಿಲಃ ॥ ॥ ೩೪ ॥

ಋಕಾರಾದಿ ತ್ರಯೋ ವರ್ಣಾಃ[2]
ವೈಶ್ವಾನರ[3] ಇತಿ ಸ್ಮೃತಾಃ
ಌಕಾರಾದಿ[4]ತ್ರಯೋ ಹ್ಯಾಪಃ
ಓಕಾರಾದಿ[5]ತ್ರಯೋ ಮಹೀ ॥ ॥ ೩೫ ॥

[6]ಕಕಾರಾದಿಙಕಾರಾನ್ತಾಃ
ಲಕಾರಶ್ಚ ಳಕಾರಕಃ ।

ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಮೂರು ಭೇದಗಳಿವೆ. ಅಕಾರಾದಿ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳು (ಅ, ಆ, ಇ) ಆಕಾಶತತ್ತ್ವಬೀಜಗಳು. ಈಕಾರಾದಿ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳು (ಈ, ಉ, ಊ) ವಾಯುತತ್ತ್ವಬೀಜಗಳು. ॥ ೩೪ ॥

ಋಕಾರಾದಿ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳು (ಋ, ೠ, ಌ) ಅಗ್ನಿತತ್ತ್ವಬೀಜಗಳು. ಌಕಾರಾದಿ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳು (ಌ, ಏ, ಐ,) ಅಪ್ತತ್ತ್ವ ಬೀಜಗಳು ಓಕಾರಾದಿ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳು (ಓ, ಔ, ಅಂ) ಭೂಮಿತತ್ತ್ವಬೀಜಗಳು. ॥ ೩೫ ॥

ಕಕಾರಾದಿ ಙಕಾರದವರೆಗಿನ ಐದು ವರ್ಣಗಳು (ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಙ) ಲಕಾರ

---

[1] 'ತ್ರೀಕಾರಾದಿ' ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಹ್ಯಾಪಃ' ವರೆಗಿನ ಭಾಗ ಘ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
[2] ಋಕಾರಾದೀನಿ ವರ್ಣಾನಿ—ಕ, ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಫ, ಭ.
ಋಕಾರಾದಿ ತ್ರಿವರ್ಣಾಶ್ಚ—ಖ, ಝ.
ಉಕಾರಾದಿ ತ್ರಿವರ್ಣಾಶ್ಚ—ಧ.
ಋಕಾರಾದಿ ಚತುರ್ಣಾಂ ತು—ಡ, ಪ.
[3] ತೇಷಾಮಗ್ನಿ—ಕ, ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ. ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಫ, ಭ.
ಅಗ್ನಿರಿತ್ಯುಚ್ಯತೇ ತಥಾ— ಧ.
ತೇಜೋಮುಕ್ತಿರಿತಿ ಸ್ಮೃತಂ—ಪ.
[4] ಏಕಾರಾದಿ—ಖ, ಗ, ಚ, ಜ, ಝ, ತ, ಥ.
ಓಕಾರಾದಿ—ಕ, ಧ.
ಲೃಕಾರಾದಿ—ಢ.
[5] ಓಕಾರಾದಿ—ಗ, ಚ, ಟ, ಧ, ಫ, ಭ.
[6] ಇಲ್ಲಿಂದ ''ಳಕಾರಶ್ಚ ಕ್ಷಕಾರಕಃ'' ವರೆಗಿನ ಭಾಗ—ಘ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದೆ.

ಪೃಥಿವ್ಯಂಶಾಃ ಇತಿ ಜ್ಞೇಯಂ
ಚಕಾರಾದೀತಿ ಪಞ್ಚಕಮ್[1] || || ೩೬ ||

ವಕಾರಶ್ಚ ಶಕಾರಶ್ಚ
ಜಲಾಂಶಕಾಃ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಾಃ |
ಟಕಾರಾದಿ ಣಕಾರಾನ್ತಾಃ
ರಕಾರಶ್ಚ ಸಕಾರಕಃ[2] || || ೩೭ ||

ತೇಜೋಽಂಶಕಾಃ ಇತಿ ಜ್ಞೇಯಂ
ತಕಾರಾದೀತಿ ಪಞ್ಚಕಮ್ |
ಯಕಾರಶ್ಚ ಷಕಾರಶ್ಚ
ಹ್ಯನಿಲಾಂಶಾಃ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಮ್[3] || || ೩೮ ||

ಮತ್ತು ಳಕಾರಗಳನ್ನು ಭೂಮಿತತ್ತ್ವಬೀಜಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಚಕಾರಾದಿ ಐದು ವರ್ಣಗಳು ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಞ)— || ೩೬ ||

ವಕಾರ ಮತ್ತು ಶಕಾರಗಳು ಅಪ್ತತ್ತ್ವಬೀಜಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಟಕಾರದಿಂದ ಣಕಾರದವರೆಗಿನ ಐದು ವರ್ಣಗಳು (ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ಣ) ರಕಾರ ಮತ್ತು ಸಕಾರಗಳು— || ೩೭ ||

—ಅಗ್ನಿತತ್ತ್ವಬೀಜಗಳು ತಕಾರಾದಿಯಾದ ಐದು ವರ್ಣಗಳು (ತ, ಥ, ದ, ಧ, ನ) ಯಕಾರ ಮತ್ತು ಷಕಾರಗಳು ವಾಯುತತ್ತ್ವಬೀಜಗಳು || ೩೮ ||

---

[1] ಕಕಾರಾದಿ ತಕಾರಾನ್ತಂ
ಲಕಾರಂ ಚ ಳಕಾರಕಮ್ ।
ಪೃಥಿವ್ಯಂಶಮಿತಿ ಜ್ಞೇಯಂ
ಚಕಾರಾದೀನಿ ಪಂಚಕಮ್ ॥—ಫ.

[2] ವಕಾರಂ ಚ ಶಕಾರಂ ಚ
ಜಲಾಂಶಕಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್ ।
ಗಕಾರಾದಿ ಣಕಾರಾನ್ತಂ
ರಕಾರಂ ಚ ಸಕಾರಕಮ್—ಫ.

[3] ತೇಜೋಽಂಶಕಮಿತಿ ಜ್ಞೇಯಂ
ತಕಾರಾದೀನಿ ಪಂಚಕಮ್ ।
ಯಕಾರಂ ಚ ಷಕಾರಂ ಚ
ಹ್ಯನಿಲಾಂಶಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್ ॥—ಫ.

ಪಕಾರಾದಿ ಮಕಾರಾನ್ತಾಃ
ಹಕಾರಶ್ಚ ಕ್ಷಕಾರಕಃ ।
ವ್ಯೋಮಾಂಶಕಾಃ ಇತಿ ಜ್ಞೇಯಂ
ಹ್ಯೇಷಾ ವೈ ತ್ವಂಶಕಸ್ಮೃತಿಃ[1] ॥ ॥ ೬೯ ॥

ಪ್ರಕೃತಿಃ ತತ್ತ್ವಬೀಜಂ[2] ಸ್ಯಾತ್
ವಿಕೃತಿಃ ಮೂರ್ತಿರುಚ್ಯತೇ[3] ।
ಪ್ರಭಾವೋ[4] ವಿಕಲಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ[5]
ಇತ್ಯೇತೇ[6] ತ್ರಿವಿಧಾಃ[7] ಸ್ಮೃತಾಃ[8] ॥ ॥ ೭೦ ॥

ಪ್ರಕೃತಿಃ ಹ್ರಸ್ವ[9] ಇತ್ಯುಕ್ತಾ[10]
ವಿಕೃತಿಃ ದೀರ್ಘ[11] ಉಚ್ಯತೇ[12] ।

ಪಕಾರದಿಂದ ಮಕಾರದವರೆಗಿನ ಐದು ವರ್ಣಗಳು (ಪ, ಫ, ಬ, ಭ, ಮ) ಹಕಾರ ಮತ್ತು ಕ್ಷಕಾರಗಳು ಆಕಾಶತತ್ತ್ವಬೀಜಗಳು. ಇದೇ ವರ್ಣಗಳ ಪಂಚ ತತ್ತ್ವಾಂಶಕಜ್ಞಾನ. ॥ ೬೯ ॥

ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂದು ಕರೆಯುವ ಏಳು ಹ್ರಸ್ವಸ್ವರಗಳು ತತ್ತ್ವಬೀಜಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ವಿಕೃತಿಯೆಂದು ಕರೆಯುವ ಒಂಭತ್ತು ದೀರ್ಘಸ್ವರಗಳು ಮೂರ್ತಿಬೀಜಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ವಿಕಲಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವ ವ್ಯಂಜನಗಳು ಪ್ರಭಾವಬೀಜಗಳು. ಹೀಗೆ ಅಕಾರಾದಿ ವರ್ಣಗಳು ತತ್ತ್ವಾದಿನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿವೆ. ॥ ೭೦ ॥

ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಹ್ರಸ್ವವೆಂದೂ, ವಿಕೃತಿಯನ್ನು ದೀರ್ಘವೆಂದೂ, ಒಂದು

---

1 ಪಕಾರಾದಿ ಮಕಾರಾನ್ತಂ
ಹಕಾರಂ ಚ ಕ್ಷಕಾರಕಂ ।
ವ್ಯೋಮಾಂಶಕಮಿತಿ ಜ್ಞೇಯಂ
ಏತೇ ವಾ ತ್ವಂಶಕಸ್ಮೃತಿಃ—ಘ.

2 ಸಪ್ತಬೀಜಾ—ಪ. ತತ್ತ್ವಭೇದಃ—ಝ, ಧ.

3 ಮೂರ್ತಿರೀರಿತಾ—ಝ.

4 ವಿಭಾವೋ—ಝ. ಪ್ರಭಾವಂ—ಛ, ಡ, ಘ.

5 ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಪ. ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ—ಚ.

6 ಇತ್ಯೇವಂ—ಟ, ಠ, ಧ. ಇತ್ಯೇತತ್—ಥ.

7 ತ್ರಿವಿಧಂ—ಖ, ಚ, ಝ, ಧ. ತ್ರಿವಿಧಃ—ಘ.

8 ಸ್ಮೃತಂ—ಜ, ಧ. ಭವೇತ್—ಖ, ಗ, ಝ.

9 ಹ್ರಸ್ವಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಝ, ಘ.

10 ತ್ಯುಕ್ತಾಃ—ಚ. ತ್ಯುಕ್ತಂ—ಘ.

11 ದೀರ್ಘಂ—ಖ, ಝ.

12 ಈರಿತಾ—ಖ, ಝ.

ಏಕಮಾತ್ರೋ[1] ಭವೇತ್ ಹ್ರಸ್ವಃ[2]
ದ್ವಿಮಾತ್ರೋ ದೀರ್ಘ ಉಚ್ಯತೇ[3] ॥ ॥ ೪೧ ॥

[4]ತ್ರಿಮಾತ್ರಸ್ತು ಪ್ಲುತೋ ಜ್ಞೇಯಃ
ವ್ಯಂಜನಂ ತ್ವರ್ಧಮಾತ್ರಕಮ್[5] ।
ಮಾತ್ರಾಸಂಖ್ಯಾ ತ್ವಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಾ
ತಾಸಾಂ ಲಕ್ಷಣಮುಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೪೨ ॥

ಅಕಾರಃ[6] ಸರ್ವದೈವತ್ಯಃ[7]
ರಕ್ತಃ[8] ಸರ್ವವಶೀಕರಃ[9] ।

ಮಾತ್ರೆಯುಳ್ಳದ್ದನ್ನು ಹ್ರಸ್ವವೆಂದೂ, ಎರಡು ಮಾತ್ರೆಯುಳ್ಳದ್ದನ್ನು ದೀರ್ಘವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ॥ ೪೧ ॥

ಪ್ಲುತವನ್ನು ಮೂರು ಮಾತ್ರೆಗಳನ್ನುಳ್ಳದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ವ್ಯಂಜನವು ಅರ್ಧಮಾತ್ರೆಯನ್ನುಳ್ಳದ್ದು. ಹೀಗೆ ಮಾತ್ರೆಗಳ ಗಣನೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಈಗ ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಿಕಲಾಕ್ಷರಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ॥ ೪೨ ॥

ಅಕಾರವು ಸರ್ವದೇವತಾಮಯವೂ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೂ ಸಕಲಕಾರ್ಯ

---

[1] ಏಕಮಾತ್ರಂ—ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
[2] ಹ್ರಸ್ವಂ—ಟ, ಡ.
[3] ದ್ವಿಮಾತ್ರಂ ದೀರ್ಘಮಿಷ್ಯತೇ—ಕ. ಘ, ಛ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಫ.
'ಏಕಮಾತ್ರ' ಇತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಧಪದ್ಯ ಫ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
[4] ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಗ, ಚ, ಝ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿದೆ.
[5] ವಿಕಲಾ ತ್ವರ್ಧಮಾತ್ರಂ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯೇತಲ್ಲಕ್ಷಣಂ ಭವೇತ್—ಗ, ಚ, ಝ.
ವ್ಯಂಜಕಂ ತ್ವರ್ಧಮಾತ್ರಂ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯೇವಂ ಲಕ್ಷಣಂ ಭವೇತ್—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಬ, ಭ.
[6] ಅಕಾರಂ—ಕ, ಘ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಫ.
[7] ದೈವತ್ಯಂ—ಠ. ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಫ.
ದೇವತ್ವಂ—ಕ, ಘ, ಡ.
[8] ರಕ್ತಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
[9] ವಶೀಕರಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
ಶರೀರಕಂ—ಗ.

ಆಕಾರಃ[1] ಸ್ಯಾತ್ ಪರಾಶಕ್ತಿಃ
ಶ್ವೇತಶ್ಚಾಕರ್ಷಣೋ[2] ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೪೩ ॥

ಇಕಾರೋ[3] ವಿಷ್ಣುದೈವತ್ಯಃ
ಶ್ಯಾಮೋ[4] ರಕ್ಷಾಕರೋ ಭವೇತ್[5] ।
ಮಾಯಾಶಕ್ತಿರಿತೀಕಾರಃ[6]
ಪೀತಃ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ವಶೀಕರಃ[7] ॥ ॥ ೪೪ ॥

ಉಕಾರೋ[8] ವಾಸ್ತುದೈವತ್ಯಃ[9]
ಕೃಷ್ಣೋ ರಾಜವಶೀಕರಃ ।

ವಶೀಕರಣವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಪರಾಶಕ್ತಿಯು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಬಿಳೀ ಬಣ್ಣವನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಪ್ರಯೋಜನವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆಗಿದೆ. ॥ ೪೩ ॥

ಇಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೂ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಹಳದಿಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೂ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ವಶಗೊಳಿಸುವುದೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೪೪ ॥

ಉಕಾರಕ್ಕೆ ವಾಸ್ತುದೇವತೆಯು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೂ

---

1 ಆಕಾರಂ—ಗ, ಜ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಭ.
2 ಶ್ವೇತಂ ಚಾಕರ್ಷಣಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಬ. ಭ.
3 ಇಕಾರಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಫ, ಬ, ಭ.
4 ವಿಷ್ಣುದೈವತ್ಯಂಶ್ಯಾಮಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
5 ರಕ್ಷಣಮೇವ ಚ—ಡ, ಪ.
ರಕ್ಷಾಕರಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
6 ಈಕಾರಂ—ಕ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ. ಧ, ಭ.
7 ಪೀತಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ವಶೀಕರಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.
8 ಉಕಾರಂ—ಕ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ, ಭ.
9 ವಾಯುದೈವತ್ಯಂ—ಫ.
ವಾಸ್ತುದೈವತ್ಯಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಬ, ಭ.

ಊಕಾರೋ[1] ಭೂಮಿದೈವತ್ಯಃ[2]
ಶ್ಯಾಮೋ ಲೋಕವಶೀಕರಃ[3] ॥ ॥ ೪೫ ॥

ಋಕಾರೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಜ್ಞೇಯಃ
ಪೀತೋ[4] ಗ್ರಹವಿನಾಶಕಃ[5] ।
ಶಿಖಣ್ಡಿರೂಪಃ ೠಕಾರಃ
ಹ್ಯಞ್ಜನೋ[6] ಜ್ವರನಾಶಕಃ[7] ॥ ॥ ೪೬ ॥

ರಾಜರನ್ನು ವಶಗೊಳಿಸುವುದೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಊಕಾರಕ್ಕೆ ಭೂಮಿದೇವತೆಯು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣವನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ಜನರನ್ನು ವಶಗೊಳಿಸುವುದು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೪೫ ॥

ಋಕಾರಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದನ್ನು ಹಳದಿಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೆಂದೂ ಗ್ರಹಪೀಡೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ೠಕಾರಕ್ಕೆ ಶಿಖಂಡಿಯು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದನ್ನು ಅಂಜನವರ್ಣವನ್ನುಳ್ಳದ್ದೆಂದೂ ಜ್ವರರೋಗವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ॥ ೪೬ ॥

---

1 ಕೃಷ್ಣಂ ರಾಜವಶೀಕರಮ್, ಊಕಾರಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಬ, ಭ.

2 ದೈವತ್ಯಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ. ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ. ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಬ, ಭ.

3 ಶ್ಯಾಮಂ ಲೋಕವಶೀಕರಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಬ, ಭ.

4 ಋಕಾರಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಜ್ಞೇಯಂ ಪೀತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ, ಬ, ಭ.

5 ಗ್ರಹವಿನಾಶಕಂ—ಡ.
ಗ್ರಹವಿನಾಶಕಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಜ, ಝ.
ಗ್ರಾಮವರ್ಣನಂ—ಫ.

6 ಶಿಖಣ್ಡಿರೂಪಂ ೠಕಾರಂ ಹ್ಯಂಜನಂ—ಕ, ಖ, ಗ. ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಬ, ಭ.

7 ಜ್ವರನಾಶಕಂ—ಖ, ಝ.
ಜ್ವರನಾಶನಂ—ಕ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ. ಪ, ಫ, ಬ, ಭ.

ಅಶ್ವಿನೀಭ್ಯಾಂ ಌ ೡ ಚೈವ[1]
ಸಿತರಕ್ತೌ ಜ್ವರಾಪಹೌ ।
ಏಕಾರೋ ವೀರಭದ್ರೀಯಃ
ಪೀತಃ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿದಃ ॥ ॥ ೪೭ ॥

ಐಕಾರಂ ವಾಗ್ಭವಂ ವಿದ್ಯಾತ್[2]
ಸ್ಫಾಟಿಕಂ[3] ಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿದಮ್ ।
ಓಕಾರಮೀಶ್ವರಂ ವಿದ್ಯಾತ್[4]
ಜ್ಯೋತಿಃ ಸರ್ವಫಲಪ್ರದಮ್ ॥ ॥ ೪೮ ॥

ಔಕಾರಃ[5] ಆದಿಶಕ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್
ಶುಕ್ಲಃ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿದಃ[6] ।

ಌ ೡ ಕಾರಗಳಿಗೆ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು ಅಧಿದೇವತೆಗಳು. ಇವು ಬಿಳಿ–ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣವುಳ್ಳವುಗಳೂ ಜ್ವರರೋಗವಿನಾಶಕಗಳೂ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಏಕಾರಕ್ಕೆ ವೀರಭದ್ರನು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಹಳದಿಬಣ್ಣವನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ಸಕಲಪ್ರಯೋಜನದಾಯಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೪೭ ॥

ಐಕಾರಕ್ಕೆ ಸರಸ್ವತಿಯು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದನ್ನು ಸ್ಫಟಿಕದ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೆಂದೂ, ಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿದಾಯಕವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಓಕಾರಕ್ಕೆ ಈಶ್ವರನು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದನ್ನು ತೇಜಸ್ಸಿನ ವರ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೆಂದೂ ಸಕಲ ಪ್ರಯೋಜನದಾಯಕವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ॥ ೪೮ ॥

ಔಕಾರಕ್ಕೆ ಆದಿಶಕ್ತಿಯು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಬಿಳಿಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೂ ಸಕಲ

---

1 ಭ್ಯಾಂ ತು ಌ ೡ ಚ—ಕ, ಛ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಠ, ಡ, ಫ.
ಭ್ಯಾಂ ಚ ಌ ೡ ಚ—ಟ, ಪ.
ಭ್ಯಾಂ ಌ ೡ ಕಾರಂ—ಗ, ಜ.
2 ವಿಂದ್ಯಾತ್—ಘ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
3 ಟಿ, ಕಂ–ಪ, ಫ.
4 ವಿಂದ್ಯಾತ್—ಘ, ಟ, ಠ, ಢ, ಥ, ದ, ಧ.
5 ಔಕಾರಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಫ.
6 ಶುಕ್ಲಂ ಸರ್ವತ್ರ ಸಿದ್ಧಿದಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ. ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

ಅಂಕಾರಸ್ತು[1] ಮಹೇಶಃ[2] ಸ್ಯಾತ್
ರಕ್ತವರ್ಣಃ ಸುಖಪ್ರದಃ[3] ॥ ॥ ೪೯ ॥

ಅಃಕಾರಃ ಕಾಲರುದ್ರಶ್ಚ[4]
ರಕ್ತಃ[5] ಪಾಶನಿಕೃನ್ತನಃ[6] ।
ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಃ[7] ಕಕಾರಃ ಸ್ಯಾತ್[8]
ಪೀತಃ[9] ಸೃಷ್ಟಿಕರೋ[10] ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೫೦ ॥

ಪ್ರಯೋಜನದಾಯಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂಕಾರಕ್ಕೆ ಮಹೇಶನೇ ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೂ ಸುಖದಾಯಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೪೯ ॥

ಅಃಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾಲರುದ್ರನು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೂ, ಸಂಸಾರಪಾಶವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವುದೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಕಾರಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಹಳದಿಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೂ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೫೦ ॥

---

1 ಅಂಕಾರಂ ತು—ಕ, ಜ.

2 ಮಹೇಶಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

3 ರಕ್ತವರ್ಣಂ ಸುಖಪ್ರದಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

4 ಅಃಕಾರಂ–ಕಾಲರುದ್ರಂ ಚ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.

5 ರಕ್ತಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

6 ಪಾಶವಿಕೃನ್ತನಂ—ಛ, ಟ.
ಕಾಲಾಗ್ನಿಕೃನ್ತನಂ—ಫ.
ಪಾಶನಿಕೃನ್ತನಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಧ, ದ, ಥ, ಪ.

7 ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

8 ಕಕಾರಂ ಸ್ಯಾತ್—ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.
ಕಕಾರಶ್ಚ--ಕ, ಖ, ಘ.

9 ಪೀತಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಛ,

10 ವೃಷ್ಟಿಕರಂ—ಕ, ಛ, ಝ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಭ.
ಪುಷ್ಟಿಕರಂ—ಖ, ಠ, ಥ, ಪ. ಸೃಷ್ಟಿಕರಂ—ಗ, ಚ, ಜ.

ಖಕಾರೋ[1] ಜಾಹ್ನವೀಬೀಜಂ[2]
ಕ್ಷೀರಾಭಃ ಪಾಪನಾಶನಃ ।
ಗಕಾರೋ[3] ಗಣಬೀಜಂ[4] ಸ್ಯಾತ್[5]
ರಕ್ತಾಭೋ ವಿಘ್ನನಾಶನಃ[6] ॥ ॥ ೫೧ ॥

ಘಕಾರೋ ಭೈರವೋ ಜ್ಞೇಯಃ
ಮುಕ್ತಾಭಃ ಶತ್ರುನಾಶನಃ[7] ।
ಙಕಾರಃ ಕಾಲಬೀಜಂ ಸ್ಯಾತ್[8]
ಕಾಲಃ ಸರ್ವಜಯೋ[9] ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೫೨ ॥

ಖಕಾರಕ್ಕೆ ಗಂಗೆಯು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಹಾಲಿನ ಬಣ್ಣವನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ಪಾಪ ನಾಶಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಗಕಾರಕ್ಕೆ ಗಣಪತಿಯು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಕೆಂಪು ಕಾಂತಿ ಯನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ವಿಘ್ನನಾಶಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೫೧ ॥

ಘಕಾರಕ್ಕೆ ಭೈರವನು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದನ್ನು ಮುತ್ತಿನ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳದ್ದೆಂದೂ ಶತ್ರುನಾಶಕವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಙಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾಲನು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೂ ಸಕಲ ಜಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೫೨ ॥

---

1 ಖಕಾರಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

2 ಜಾಹ್ನವೀ ಜ್ಞೇಯಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.

3 ಕ್ಷಿರಾಭಂ ಪಾಪನಾಶನಂ ಗಕಾರಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

4 ಗಣರೂಪಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

5 ಚ—ಝ, ಢ, ತ, ಥ, ದ

6 ರಕ್ತಾಭಂ ವಿಘ್ನನಾಶನಮ್—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

8 ಘಕಾರಂ ಭೈರವಂ ಜ್ಞೇಯಂ ಮುಕ್ತಾಭಂ ಶತ್ರುನಾಶನಮ್—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

7 ಚ—ಝ,

9 ಕಾಲಂ ಸರ್ವಜಯಮ್—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

ಚಕಾರಃ ಚಣ್ಡರುದ್ರಃ[1] ಸ್ಯಾತ್
ಅಞ್ಜನಃ[2] ತ್ರಿಪುರಾಪಹಃ[3] ।
ಛಕಾರೋ[4] ಭದ್ರಕಾಲೀ[5] ಸ್ಯಾತ್
ರಾಜಾವರ್ತೋ[6] ಜಯಪ್ರದಃ[7] ॥ ॥ ೫೩ ॥

ಜಕಾರೋ[8] ಜಮ್ಭಹಾ[9] ಜ್ಞೇಯಃ
ರಕ್ತಾಭಶ್ಚ[10] ಜಯಾವಹಃ[11] ।

ಚಕಾರಕ್ಕೆ ಚಂಡರುದ್ರನು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣವನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ತ್ರಿಪುರನಾಶಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಛಕಾರಕ್ಕೆ ಭದ್ರಕಾಲಿಯು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ರಾಜಾವರ್ತಶಿಲೆಯ ಬಣ್ಣವನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ, ವಿಜಯದಾಯಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೫೩ ॥

ಜಕಾರಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರನು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದನ್ನು ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೆಂದೂ, ಜಯಪ್ರದವಾದುದೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಝಕಾರಕ್ಕಾದರೋ ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರನು

---

[1] ಚಕಾರಂ ಚಣ್ಡರುದ್ರಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

[2] ಅಂಜನಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಭ.

[3] ಪುರನಾಶನಂ—ಫ.
ತ್ರಿಪುರಾಪಹಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಫ,

[4] ಛಕಾರಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

[5] ಭದ್ರಕಾಲಿಂ—ಥ, ದ.

[6] ರಾಜಾವರ್ತಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ. ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

[7] ಜಯಪ್ರದಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಭ.
ಜಯಪ್ರದಾ—ಫ.

[8] ಜಕಾರಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

[9] ಜಂಭಭಿತ್—ಝ.

[10] ಜ್ಞೇಯಂ ರಕ್ತಾಭಂ ಚ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ. ಭಂಸ್ಯಾತ್—ಫ.

[11] ಜಯಾವಹಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

ಝುಕಾರಸ್ತ್ವ[1]ರ್ಧನಾರೀ ಸ್ಯಾತ್
ಶ್ಯಾಮರಕ್ತೋ[2] ಜಯಾವಹಃ[3] ॥ ॥ ೫೪ ॥

ಞಕಾರಃ[4] ಕೋಟಿರ್ವಿಜ್ಞೇಯಃ[5]
ಪೀತೋ[6] ರೋಗವಿನಾಶನಃ[7] ।
ಭೃಂಗೀಶಃ[8] ಸ್ಯಾತ್ ಟಕಾರಸ್ತು
ರಕ್ತಃ[9] ಸರ್ವಸುಖಾವಹಃ[10] ॥ ॥ ೫೫ ॥

ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಕಪ್ಪು ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣವನ್ನುಳ್ಳದ್ದೆಂದೂ ವಿಜಯದಾಯಕವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ॥ ೫೪ ॥

ಞಕಾರಕ್ಕೆ ಕೋಟಿರುದ್ರನು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದನ್ನು ಹಳದಿಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೆಂದೂ, ರೋಗನಾಶಕವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಟಕಾರಕ್ಕೆ ಭೃಂಗೀಶನು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೂ, ಸಮಸ್ತ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೫೫ ॥

---

[1] ಝುಂಕಾರಂ—ಗ, ಚ.
ಝುಕಾರಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.
[2] ಶ್ಯಾಮಂ ರಕ್ತಂ—ಗ, ಚ, ಜ.
ಶಾಮರಕ್ತಂ—ಘ, ಛ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಭ.
ಸಿತರಕ್ತಂ—ಕ.
[3] ಜಯಾವಹಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಫ.
[4] ಞಕಾರಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.
[5] ಕೋಟಿವಿಜ್ಞಾನಂ—ಥ.
ಕೋಟಿ ವಿಜ್ಞೇಯಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ. ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.
[6] ಪೀತಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ. ಭ.
[7] ರೋಗವಿನಾಶಕಂ—ಥ.
ರೋಗವಿನಾಶಕಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಫ, ದ, ಪ, ಫ, ಭ.
[8] ಭೃಂಗೀಶಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ. ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
[9] ಟಕಾರಂ ತು ರಕ್ತಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.
[10] ಸರ್ವಸ್ಸುಖಪ್ರದಂ—ಫ.
ಸಮಸುಖಾವಹಂ—ಛ.
ಸರ್ವಸುಖಾವಹಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ,

ಠಕಾರಃ[1] ಚನ್ದ್ರಬೀಜಂ ಸ್ಯಾತ್[2]
ಶ್ವೇತೋ[3] ಮೃತ್ಯುವಿನಾಶನಃ ।
ಡಕಾರಶ್ಚೈಕನೇತ್ರಃ ಸ್ಯಾತ್
ಪೀತಃ[4] ಕಾಲಜಯಪ್ರದಃ[5] ॥ ॥ ೫೬ ॥

ಢಕಾರೋ ಯಮಬೀಜಂ ಸ್ಯಾತ್
ನೀಲೋ[6] ಮೃತ್ಯುವಿನಾಶನಃ[7] ।
ಣಕಾರೋ ನನ್ದಿಬೀಜಂ ಸ್ಯಾತ್
ರಕ್ತಾಭಶ್ಚಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿದಃ[8] ॥ ॥ ೫೭ ॥

ಠಕಾರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಬಿಳಿಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೂ ಅಪಮೃತ್ಯು ಪರಿಹಾರಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಡಕಾರಕ್ಕೆ ಏಕನೇತ್ರರುದ್ರನು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಹಳದಿ ಬಣ್ಣವನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ಕಾಲಜಯದಾಯಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೫೬ ॥

ಢಕಾರಕ್ಕೆ ಯಮನು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ನೀಲವರ್ಣವೂ ಅಪಮೃತ್ಯು ವಿನಾಶಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಣಕಾರಕ್ಕೆ ನಂದಿಯು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಕೆಂಪು ಕಾನ್ತಿಯನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ಐಶ್ವರ್ಯಪ್ರದವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೫೭ ॥

---

1 ಡಕಾರಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ,
2 ಚ—ಝ.
3 ಸಿತಂ—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಝ, ಟ, ಡ, ತ.
ಪೀತಂ—ಧ.
ಶ್ವೇತಂ—ಖ, ಘ, ಜ, ಠ, ಢ, ಥ, ದ.
4 ವಿನಾಶನಮ್ । ಡಕಾರಂಚೈಕನೇತ್ರಂ ಸ್ಯಾತ್ ಪೀತಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ. ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ; ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.
5 ಜಯಂ ಭವೇತ್—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಭ.
ಜಯಪ್ರದಂ—ಧ.
ಜಯಾವಹಂ—ಫ.
6 ಢಕಾರಂ ಯಮಬೀಜಂ ಸ್ಯಾನ್ನೀಲಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.
7 ಮೃತ್ಯುಜಯಾವಹಂ—ಫ.
ಮೃತ್ಯುವಿನಾಶನಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಭ.
8 ಣಕಾರಂ ನಂದಿಬೀಜಂ ಸ್ಯಾದ್ರಕ್ತಾಭಂ ಚಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿದಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

ತಕಾರೋ ವಾಸ್ತುದೈವತ್ಯಃ
ಶ್ವೇತಃ ಸರ್ವಜಯೋ ಭವೇತ್ ।
ಥಕಾರೋ ಧರ್ಮಿಣೋ ಜ್ಞೇಯಃ
ಕುನ್ದಾಭಃ ಸ್ಯಾತ್ ಜಯಪ್ರದಃ[1] ॥ ॥ ೫೮ ॥

ದುರ್ಗಾಬೀಜಂ ದಕಾರಃ ಸ್ಯಾತ್
ಶ್ಯಾಮಃ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿದಃ ।
ಧಕಾರೋ ಧನದಃ[2] ಪ್ರೋಕ್ತಃ[3]
ಪೀತಾಭಶ್ಚಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿದಃ[4] ॥ ॥ ೫೯ ॥

ನಕಾರಶ್ಚೈವ[5] ಸಾವಿತ್ರೀ[6]
ಸ್ಫಾಟಿಕಃ[7] ಪಾಪನಾಶನಃ[8] ।

ತಕಾರಕ್ಕೆ ವಾಸ್ತುದೇವತೆಯು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣವನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ಸಮಸ್ತಜಯಪ್ರದವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಥಕಾರಕ್ಕೆ ಧರ್ಮದೇವತೆಯೇ ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಕುಂದಕುಸುಮದ ಕಾಂತಿಯನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ಜಯದಾಯಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೫೮ ॥

ದಕಾರಕ್ಕೆ ದುರ್ಗೆಯು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೂ ಸಕಲ ಪ್ರಯೋಜನದಾಯಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಧಕಾರಕ್ಕೆ ಕುಬೇರನು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಹಳದಿ ಬಣ್ಣವನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ಐಶ್ವರ್ಯದಾಯಕವೂ ಆದುದು. ॥ ೫೯ ॥

ನಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಸ್ಫಟಿಕಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೂ ಪಾಪ

---

1 ತಕಾರಂ ವಾಸ್ತುದೇವತ್ಯಂ ಶ್ವೇತಂ ಸರ್ವಜಯಂ ಭವೇತ್ ।
ಥಕಾರಂ ಧರ್ಮಿಣೇ ಜ್ಞೇಯಂ ಕುನ್ದಾಭಂ ಸ್ಯಾಜ್ಜಯಪ್ರದಮ್ ॥—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

2 ದುರ್ಗಾಬೀಜಂ ದಕಾರಂ ಚ ಶ್ಯಾಮಂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿದಮ್ ।
ಧಕಾರಂ ಧನದಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

3 ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ವಿದ್ಯಾತ್ ಫ.

4 ಪೀತಾಭಂ ಚಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿದಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

5 ನಕಾರಂ ಚೈವ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ, ಭ.

6 ಸಾವಿತ್ರೀಂ—ಥ, ಫ.

7 ಸ್ಫಾಟಿಕಂ—ಕ, ಖ. ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಭ.
ಸ್ಫಟಿಕಂ—ಡ, ಪ, ಫ.

8 ನಾಶನಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

ಪರ್ಜನ್ಯಸ್ತು ಪಕಾರಃ[1] ಸ್ಯಾತ್
ಶುಕ್ಲಾಭೋ[2] ವೃಷ್ಟಿಸಿದ್ಧಿದಃ[3] || || ೬೦ ||

ಫಕಾರಃ[4] ಪಾಶುಪತ್ಯಃ[5] ಸ್ಯಾತ್
ಜ್ಞಾನಂ[6] ಪಾಪನಿಕೃನ್ತನಃ[7] |
ಬಕಾರಸ್ತು[8] ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಃ[9] ಸ್ಯಾತ್
ಪೀತಃ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿದಃ[10] || || ೬೧ ||

ನಾಶಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಪಕಾರಕ್ಕೆ ಪರ್ಜನ್ಯದೇವತೆಯು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಬಿಳಿ ಕಾನ್ತಿಯನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ಮಳೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. || ೬೦ ||

ಫಕಾರಕ್ಕೆ ಪಶುಪತಿಯು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದು ಜ್ಞಾನವರ್ಣ (ಶುಕ್ಲವರ್ಣ) ವುಳ್ಳದ್ದೂ ಪಾಪನಾಶಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಕಾರಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಮಹೇಶರು ಅಧಿದೇವತೆಗಳು. ಇದು ಹಳದಿಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೂ ಸಕಲಪ್ರಯೋಜನದಾಯಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. || ೬೧ ||

---

1 ಪಕಾರಂ ಪರ್ಜಬೀಜಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಜ.
ಪಕಾರಂ ಪರ್ಜನೀಬೀಜಂ—ಡ, ಪ, ಫ.
ಪರ್ಜನ್ಯಂ ಸ್ಯಾತ್ಪಕಾರಂ ತು—ಥ.

2 ಶುಕ್ಲಾಭಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ. ಶುದ್ಧಾಭಂ—ಭ.

3 ವೃದ್ಧಿಸಿದ್ಧಿದಂ—ಪ.
ಪುಷ್ಟಿಸಿದ್ಧಿದಂ—ಥ.
ವೃಷ್ಟಿಸಿದ್ಧಿದಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಫ, ಭ.

4 ಫಕಾರಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

5 ಪಾಶುಪದಂ—ಫ.
ಪಾಶುಪತ್ಯಂ—ಕ, ಖ, ಗ ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಭ.

6 ಶ್ವೇತಂ—ಝ.
ಅಂಜನಂ—ಫ.

7 ಪಾಶನಿಕೃನ್ತನಂ—ಝ.
ಪಾಪನಿಕೃನ್ತನಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

8 ಬಕಾರಂತು—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

9 ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಂ—ಥ, ಡ, ಧ, ಫ.

10 ಪೀತಂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿದಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

ಭಕಾರಂ ಭಾರ್ಗವಂ ವಿದ್ಯಾತ್[1]
ರಕ್ತಂ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿದಮ್[2] ।
ಮಕಾರಂ ಮದನಂ ವಿದ್ಯಾತ್[3]
ಶ್ಯಾಮಂ ಸರ್ವಜಯಪ್ರದಮ್[4] ॥ ॥ ೬೨ ॥

ಯಕಾರೋ ವಾಯುದೈವತ್ಯಃ
ಕೃಷ್ಣ[5] ಉಚ್ಚಾಟಕೋ[6] ಭವೇತ್ ।
ರಕಾರೋ[7] ವಹ್ನಿದೈವತ್ಯಃ[8]
ರಕ್ತಾಭಃ[9] ಸಂಹೃತಿ[10]ರ್ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೬೩ ॥

ಭಕಾರಕ್ಕೆ ಭೃಗುವು ಅಧಿದೇವತೆ. ಇದನ್ನು ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೆಂದೂ, ಸಕಲ ಪ್ರಯೋಜನದಾಯಕವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮಕಾರವನ್ನು ಮನ್ಮಥ ದೇವತಾ ಬೀಜವೆಂದೂ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೆಂದೂ, ಸಕಲ ವಿಜಯದಾಯಕವೆಂದೂ ಅರಿಯ ಬೇಕು. ॥ ೬೨ ॥

ಯಕಾರವು ವಾಯುದೇವತಾಬೀಜವೂ, ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೂ, ಉಚ್ಚಾಟನ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ರಕಾರವು ಅಗ್ನಿದೇವತಾಬೀಜವೂ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣವನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ಮಾರಣಪ್ರಯೋಜನವನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೬೩ ॥

---

1 ವಿಂದ್ಯಾತ್—ಕ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.

2 ರಕ್ತಾಭಂ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿದಂ—ಧ.

3 ವಿಂದ್ಯಾತ್—ಕ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.

4 ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿದಂ—ಡ, ಪ.

5 ಯಕಾರಂ ವಾಯುದೈವತ್ಯಂ ಕೃಷ್ಣಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

6 ಉಚ್ಚಾಟಕಂ—ಛ.
ಉಚ್ಚಾಟನಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

7 ರಕಾರಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

8 ವಹ್ನಿದೈವತ್ಯಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ವಹ್ನಿರೂಪಂ ಸ್ಯಾತ್—ಫ.

9 ರಕ್ತಾಭಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

10 ಸಂಸ್ಕೃತಿ—ಚ. ಸಂಮತಿ—ಕ, ಘ, ಟ, ಢ, ಥ, ಪ.

ಲಕಾರಸ್ತ್ವವನೀಬೀಜಂ[1]
ಪೀತಶ್ಚ ಸ್ತಂಭನೋ[2] ಭವೇತ್ ।
ವಾರುಣಃ[3] ಸ್ಯಾದ್ವಕಾರಸ್ತು
ಶುಕ್ಲಾಭೋ ರೋಗನಾಶನಃ[4] ॥ ॥ ೭೪ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮೀಬೀಜಂ ಶಕಾರಶ್ಚ
ಹೇಮಾಭಃ ಶ್ರೀಕರೋ ಭವೇತ್ ।

ಲಕಾರವು ಭೂಮಿದೇವತಾಬೀಜವೂ, ಹಳದಿಬಣ್ಣವನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ಸ್ತಂಭನ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ವಕಾರವಾದರೋ ವರುಣದೇವತಾಬೀಜವೂ ಬಿಳಿಬಣ್ಣವನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ರೋಗನಾಶಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೭೪ ॥

ಶಕಾರವು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವತಾಬೀಜವೂ ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣವನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ಐಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರದವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಷಕಾರವು ಸೂರ್ಯದೇವತಾಬೀಜವೂ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವನ್ನು ಳ್ಳದ್ದೂ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಯೋಜನದಾಯಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೭೫ ॥

---

1 ಲಕಾರಂ ಪೃಥ್ವೀತತ್ತ್ವಂ ಚ—ಕ.
ಲಕಾರಂ ಕ್ಷಿತಿತತ್ತ್ವಂ ಸ್ಯಾತ್—ಖ.
ಲಕಾರಃ ಪೃಥಿವೀತತ್ತ್ವಂ ಸ್ಯಾತ್—ಝ.
ಲಕಾರಂ ಪೃಥಿವೀತತ್ತ್ವಂ—ಝ.
ಲಕಾರಂ ತ್ವವನೀಬೀಜಂ—ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ, ಭ.

2 ಪೀತಂ ಸ್ಯಾತ್ ಸ್ತಂಭನಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

3 ವಾರುಣಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ, ಭ.
ವಾರುಣೀ—ಧ.

4 ರಸ್ತು ಶುಕ್ಲಾಭಂ ರೋಗನಾಶನಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

ಷಕಾರಃ[1] ಸೂರ್ಯಬೀಜಂ ಸ್ಯಾತ್[2]
ರಕ್ತಃ[3] ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿದಃ[4] ॥ ॥ ೬೫ ॥

ಸಕಾರಃ[5] ಶಕ್ತಿರೂಪಃ[6] ಸ್ಯಾತ್[7]
ರಕ್ತಃ[8] ಸ್ಥಿತಿಕರೋ[9] ಭವೇತ್ ।
ಹಕಾರಃ[10] ಶಿವಬೀಜಂ ಸ್ಯಾತ್[11]
ಶುದ್ಧಃ ಸ್ಫಟಿಕಸನ್ನಿಭಃ[12] ॥ ॥ ೬೬ ॥

ಸಕಾರವು ಶಕ್ತಿದೇವತಾಬೀಜ. ಇದು ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವುಳ್ಳದ್ದೂ ಸ್ಥಿತಕರ್ತೃವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಕಾರವು ಶಿವದೇವತಾಬೀಜರೂಪವಾಗಿಯೂ, ನಿರ್ಮಲವಾದ ಸ್ಫಟಿಕಕ್ಕೆ ಸದೃಶವಾಗಿಯೂ— ॥ ೬೬ ॥

ಅಣಿಮಾದ್ಯಷ್ಟಮಹಾಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನೂ ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುವ

---

1 ಲಕ್ಷ್ಮೀರೂಪಂ ಶಕಾರಂ ಸ್ಯಾತ್ ಹೇಮಾಭಂ
ಶ್ರೀಕರಂ ಭವೇತ್ । ಷಕಾರಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

2 ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯೇ—ಝ.
ದ್ವಾದಶಾತ್ಮಾನಂ—ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಥ, ದ.

3 ರಕ್ತಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ, ಭ.
ರಕ್ತಾಭಂ—ಧ.

4 ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿದಂ—ಢ.
ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿದಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ,

5 ಸಕಾರಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

6 ಶಕ್ತಿರೂಪಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

7 ಚ—ಝ. ತು—ಫ.

8 ರಕ್ತಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

9 ಸ್ಥಿತಿಕರಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಣ.
ಸಿದ್ಧಿಕರಂ—ಧ. ಸ್ಮೃತಿಕರಂ—ಫ.

10 ಹಕಾರಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

11 ಚ—ಝ.

12 ಸನ್ನಿಭಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

ಅಣಿಮಾದ್ಯಷ್ಟಸಿದ್ಧೀಶ್ಚ[1]
ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತ್ಯೋಃ ಪ್ರದಾಯಕಃ[2] ।
ಳಕಾರಶ್ಚಾತ್ಮಬೀಜಂ[3] ಸ್ಯಾತ್
ರಕ್ತಾಭಃ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿದಃ[4] ॥ ॥ ೬೭ ॥

ವಿದ್ಯಾಬೀಜಂ ಕ್ಷಕಾರಃ[5] ಸ್ಯಾತ್[6]
ಕ್ಷೀರಾಭಶ್ಚ ಸುಖಪ್ರದಃ[7] ।
ಇತ್ಯೇವಂ[8] ಅಧಿದೇವತ್ವ[9]–
ಫಲ[10]ವರ್ಣಾಃ[11] ಕ್ರಮೇಣ ತು ॥ ॥ ೬೮ ॥

ದಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಳಕಾರವು ಆತ್ಮದೇವತಾಬೀಜವಾಗಿಯೂ, ಕೆಂಪು ಕಾಂತಿಯನ್ನುಳ್ಳದ್ದಾಗಿಯೂ, ಸಕಲ ಪ್ರಯೋಜನದಾಯಕವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ॥ ೬೭ ॥

ಕ್ಷಕಾರವು ವಿದ್ಯಾದೇವತಾಬೀಜವೂ ಹಾಲಿನ ಕಾಂತಿಯನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ಸುಖದಾಯಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಧಿದೇವತೆ ಪ್ರಯೋಜನ ಮತ್ತು ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ— ॥ ೬೮ ॥

---

1 ಸಿದ್ಧಿಂ ತು—ಗ. ಸಿದ್ಧಿಶ್ಚ—ಚ, ಸಿದ್ಧಿಂ ಚ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಭ, ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ—ಫ.

2 ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಪ್ರದಾಯಕಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ ಥ, ದ, ಪ, ಫ, ಭ.
ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಫಲಪ್ರದಂ—ಧ.

3 ಶ್ಚಾತ್ಮತತ್ತ್ವಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

4 ರಕ್ತಾಭಂ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿದಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

5 ವಿದ್ಯಾತತ್ತ್ವಂ ಕ್ಷಕಾರಂ ಸ್ಯಾತ್—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

6 ಚ—ಝ, ಫ.

7 ಕ್ಷೀರಾಭಂ ಚ ಸುಖಪ್ರದಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

8 ಯತ್ರ್ಯೈತೇ—ಧ. ಇತ್ಯೇತೇ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಭ.

9 ಹ್ಯಾಧಿದೇವಾಶ್ಚ—ಕ, ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
ಅಧಿದೇವಾಶ್ಚ—ಜ, ಅಧಿದೈವಾಶ್ಚ—ಘ, ಛ, ಢ, ತ, ದ, ಪ.

10 ಫಲಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಜ, ಝ.

11 ವರ್ಣ—ಖ, ಝ, ಪ. ವರ್ಣಃ—ಕ, ಠ, ತ.

ಅಕಾರಾದಿಕ್ಷಕಾರಾನ್ತಾಃ[1]
ಸಮಾಸಾತ್ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ[2] ।
ಕಲಾ[3] ಜೀವ[4] ಇತಿ ಖ್ಯಾತಂ
ವಿಕಲಾ ದೇಹ ಇಷ್ಯತೇ[5] ॥ ॥ ೧೯ ॥

ಕಲಾಶ್ಚ[6] ವಿಕಲಾಶ್ಚೈವ[7]
ದೇಹೀ ದೇಹ[8] ಇತಿ ಸ್ಮೃತಮ್[9] ।
ದೇಹಿರೂಪಂ[10] ದ್ವಿಧಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ಸ್ಥೂಲಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ[11] ತಥೈವ ಚ ॥ ॥ ೨೦ ॥

—ಅಕಾರದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಕ್ಷಕಾರದವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ವರ್ಣಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಯಿತು. ಕಲಾವರ್ಣಗಳು ಜೀವವೆಂದೂ, ವಿಕಲಾವರ್ಣಗಳು ಶರೀರವೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ॥ ೧೯ ॥

ಹೀಗೆ ಕಲಾಕ್ಷರಗಳು ಮತ್ತು ವಿಕಲಾಕ್ಷರಗಳು ಜೀವಶರೀರಗಳೆಂದು ಸ್ಮರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಸ್ಥೂಲವೆಂದೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೆಂದೂ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿವೆ. ॥ ೨೦ ॥

---

1 ಕ್ಷಕಾರಾನ್ತಂ—ಝ, ಡ, ಥ, ಧ, ಪ, ಫ.
2 ಸಾದಿತಿ ಕೀರ್ತಿತಂ—ಛ, ಠ, ತ.
ಸಾತ್ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಂ—ಝ, ಡ, ಧ, ಪ, ಫ.
3 ಸಕಲಾ—ಛ.
4 ಜೀವಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.
5 ಸಕಲಂ ದೇಹಮುಚ್ಯತೇ—ಗ, ಚ, ಜ.
6 ಕಲಾ ಚ—ಥ, ಫ.
7 ಸಕಲಾಶ್ಚೈವ—ಛ,
8 ದೇಹೀ ದೇಹಂ—ಗ, ಚ, ಜ.
ದೇಹಿದೇಹಂ—ಕ, ಖ, ಟ, ಠ, ಪ.
9 ಸ್ಮೃತಃ—ಕ.
10 ದೇಹರೂಪಂ—ಫ.
11 ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಂ—ಗ, ಚ, ಛ, ಠ, ಡ, ಪ, ಫ.

ದೇಹ ಏಕೋ[1] ವಿನಿರ್ದಿಷ್ಟಃ[2]
ಕೇವಲಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ[3] ಉಚ್ಯತೇ ।
ಅಕಾರಾದಿ ವಿಸರ್ಗಾನ್ತಂ
ಕೇವಲಂ ತು ಸ್ವರಾಕ್ಷರಮ್[4] ॥ ॥ ೭೧ ॥

ತತ್ ಸ್ಥೂಲಮಿತಿ ವಿಜ್ಞೇಯಂ
ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಮಧ್ಯೆ[5]ಸ್ಥಿತಿರ್ಭವೇತ್ ।
ಕಕಾರಾದೀನಿ[6] ವರ್ಣಾನಿ[7]
ವಿಕಲಾಶ್ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಮ್[8] ॥ ॥ ೭೨ ॥

ವಿಕಲಾಕ್ಷರವು ಕೇವಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಒಂದೇ ಪ್ರಕಾರ. ಅಕಾರದಿಂದ ವಿಸರ್ಗದ ವರೆಗಿನ ಹದಿನಾರು ವರ್ಣಗಳು ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳು. ॥ ೭೧ ॥

ಕೇವಲ ಸ್ವರಾಕ್ಷರವನ್ನು ಸ್ಥೂಲಸ್ವರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸ್ವರವು ವ್ಯಂಜನದೊಡನೆ ಕೂಡಿದಾಗ (ಗುಣಿತಾಕ್ಷರ) ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಕಾರದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವ ಮೂವತ್ತೈದು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಲಾಕ್ಷರರಹಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವಿಕಲಾಕ್ಷರಗಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ॥ ೭೨ ॥

---

1 ದೇಹಮೇಕಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಬ.

2 ಸಮುದ್ದಿಷ್ಟಂ—ಗ, ಚ.
ವಿನಿರ್ದಿಷ್ಟಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಛ.

3 ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

4 ಸ್ವರಾಕೃತಿಃ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

5 ಸೂಕ್ಷ್ಮಮಧ್ಯೇ—ಕ, ಖ, ಚ, ಜ.

6 ಕಕಾರಾದಿಷು—ಫ.

7 ವರ್ಣೇಷು—ಫ.

8 ವಿಕಲಂ ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಂ—ಗ, ಚ.
ವಿಕಲಂ ತು ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ—ಭ.
ಯತ್ಕಲಾಯೋಪರಿಸ್ಥಿತಂ—ಫ.

ತದ್ರೂಪಂ ಚಾರ್ಧಮಾತ್ರಂ ತು
ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪಮಿಹೋಚ್ಯತೇ[1] ।
ಏವಂ ಕಲಾ ಚ ವಿಕಲಾ
ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಾಕೃತಿರ್ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೭೩ ॥

ಕಲಾನಾಂ ತತ್ತ್ವವರ್ಣಾಶ್ಚ[2]
ಸಂಜೀವಾರ್ಣಾ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಃ[3] ।
ಕಲಾಹೀನಂ ತು ಯದ್ವರ್ಣಂ
ದೇಹಂ ತಸ್ಯ ವಿನಿರ್ದಿಶೇತ್[4] ॥ ॥ ೭೪ ॥

ದೇಹೀ ದೇಹೇ ಸುಸಂಯೋಜ್ಯಃ[5]
ಜೀವೇ ಜೀವಂ ನ ಯೋಜಯೇತ್[6] ।

ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಮಾತ್ರೆಯನ್ನುಳ್ಳ ಆ ವ್ಯಂಜನರೂಪವು ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕಲಾಕ್ಷರಗಳು ಮತ್ತು ವಿಕಲಾಕ್ಷರಗಳು ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಕಾರಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ॥ ೭೩ ॥

ಕಲಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಹ್ರಸ್ವಾಕ್ಷರಗಳು ಜೀವಾಕ್ಷರಗಳೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಕಲಾಕ್ಷರದಿಂದ ಕೂಡಿರದ ವಿಕಲಾಕ್ಷರಗಳು ಆ ಜೀವಾಕ್ಷರಗಳ ದೇಹವೆಂದು ನಿರ್ದೇಶವಿದೆ. ॥ ೭೪ ॥

---

1 ಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್—ಝ.
2 ಕಲಾದಿಸಹವರ್ಣಾನಿ—ಫ.
3 ಜೀವಾರ್ಣಾ ಇತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಃ--ಝ.
ಸಜೀವಾರ್ಣಾ ವಿನಿರ್ದಿಶೇತ್—ಫ.
ಸಂಜೀವನಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್—ಗ, ಚ.
ಸ ಜೀವಾರ್ಣಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್—ಛ.
4 ಜೀವಹೀನಂ ತು ನಿರ್ದಿಶೇತ್—ಫ.
5 ದೇಹೇ ದೇಹೀಂ ಸುಸಂಯೋಜ್ಯ—ಖ, ಗ, ಚ, ಜ.
ದೇಹಿದೇಹೇಷು ಸಂಯುಜ್ಯ—ಕ.
ದೇಹೇ ದೇಹೀ ಸ್ವಸಂಯೋಜ್ಯ—ಪ.
ದೇಹೀ ದೇಹಂ ಸ್ವಸಂಯೋಜ್ಯ—ಫ.
ದೇಹೇ ದೇಹೀ ಸುಸಂಯೋಜ್ಯ—ಟ, ಥ, ಥ.
ದೇಹಂ ದೇಹೀ ಸುಸಂಯುಜ್ಯಂ—-ತ, ಫ.
ದೇಹೇ ದೇಹಃ ಸುಸಂಯೋಜ್ಯಃ—ಥ.
6 ನಿಯೋಜಯೇತ್—ಖ, ಗ, ಚ, ಜ.

ಸರ್ವೇಷಾಂ ದೇಹಭೇದೋಽಸ್ತಿ
ಹ್ಯಾತ್ಮಭೇದೋ[1] ನ ವಿದ್ಯತೇ ॥ ॥ ೭೫ ॥

ಆತ್ಮಾ ಚ[2] ಜೀವ ಇತ್ಯುಕ್ತಃ[3]
ಜೀವಃ ಶಿವ[4] ಇತಿ[5] ಸ್ಮೃತಃ[6] ।
ತಸ್ಮಾತ್ ಜೀವಾತ್ ಪರಂ[7] ನಾಸ್ತಿ
ಪಶ್ಚಾ[8]ದನ್ಯಂ ನ ನಿರ್ದಿಶೇತ್[8] ॥ ॥ ೭೬ ॥

ದೇಹವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಕಲಾಕ್ಷರದೊಡನೆ ದೇಹಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಲಾಕ್ಷರವನ್ನು ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಜೀವಾಕ್ಷರದೊಡನೆ ಜೀವಾಕ್ಷರವನ್ನು ಕೂಡಿಸಬಾರದು. ಸಮಸ್ತ ದೇಹಿವರ್ಣಗಳಿಗೆ ದೇಹಭೇದವಿದೆ. ಆತ್ಮಭೇದವಾದರೋ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ॥ ೭೫ ॥

ಆತ್ಮವನ್ನು ಜೀವವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜೀವವನ್ನು ಶಿವತತ್ತ್ವವೆಂದು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಜೀವಕ್ಕಿಂತ ಪರವಾದುದು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಜೀವಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಬಾರದು. ॥ ೭೬ ॥

---

[1] ಹ್ಯಾತ್ಮಭೇದಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
[2] ಆತ್ಮಾನಂ—ಗ, ಚ, ಜ.
ಆತ್ಮಾನಾಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ.
ಆತ್ಮನಂ—ಡ, ಪ.
ಆತ್ಮಾನಂ—ಥ, ಪ.
[3] ಜೀವಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.
[4] ಜೀವೇ ಜೀವಂ—ಗ, ಚ, ಜ.
ಜೀವಂ ಜೀವಂ—ಕ, ಖ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.
ಜೀವಜೀವಂ—ಡ, ಪ.
ಜೀವೋ ಜೀವಃ—ಥ.
[5] ಸ್ಮೃತಂ—ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ದ, ಪ.
[6] ತಸ್ಮಾತ್ಪರತರಂ—ಪ.
[7] ತಸ್ಮಾ—ಝ.
[8] ನ್ನ ಚ ವಿನಿರ್ದಿಶೇತ್—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

ತಸ್ಮಾದ್ವ್ಯೈ ಜೀವದೇಹೇಷು[1]
ಕಲಾಬೀಜಂ ಸು[2]ಯೋಜಯೇತ್ ।
ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ವರ್ಣರೂಪಂ ಚ
ದೇವತಾತ್ಮಕಮುಚ್ಯತೇ[3] ॥ ॥ ೭೭ ॥

ದೇವಾನಾಂ ಬೀಜನಾಮಾನಿ
ವರ್ಣಾಸ್ತ್ವತ್ರ[4]ಪ್ರಕಲ್ಪಿತಾಃ[5] ।
ತಸ್ಮಾತ್ ಬೀಜಾನಿ[6] ಚೋಕ್ತಾನಿ
ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಮಂತ್ರಂ[7] ಸಮುದ್ಧರೇತ್ ॥ ॥ ೭೮ ॥

ಆದ್ದರಿಂದ ಜೀವವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥಾನವಾಗಿ ದೇಹವೆನಿಸುವ ವಿಕಲಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಮಂತ್ರದೇವತಾಸ್ವರೂಪಗಳಾದ ಕಲಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಬೇಕು. ಜೀವಾಕ್ಷರಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವ ಅಕ್ಷರ ಸ್ವರೂಪವು ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಅಧಿದೇವತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೭೭ ॥

ಈ ವರ್ಣಭೇದ ಪಟಲದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳ ಬೀಜಾಕ್ಷರನಾಮಗಳನ್ನೂ ದೇವತಾಸ್ವರೂಪಗಳ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಅಧಿದೇವತೆ ಬಣ್ಣ ಮತ್ತು ಫಲಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು. ॥ ೭೮ ॥

---

1 ದೇಹಿನಂ ದೇಹೇ—ಝ, ಥ.
ಜೀವಭೇದೇಷು—ಪ.
ದೇಹಜೀವೇಷು—ಫ.

2 ಚ—ಝ.
ಸಂ—ಫ.

3 ಮಿಷ್ಯತೇ—ಝ.

4 ಸ್ತತ್ರ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

5 ಪ್ರಕಲ್ಪಿತಂ—ಫ.
ಪ್ರಕಲ್ಪಿತಃ—ಟ.

6 ವರ್ಣಾನಿ—ಕ, ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

7 ಮಂತ್ರಾರ್ಣ—ಕ, ಖ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಭ.

ದೇವತಾಸ್ಥಾಪನಾ[1]ಕಾಲೇ
ಲಿಂಗೇ ವಾ ಕೌತುಕೇಽಪಿ[2] ವಾ ।
ದೀಕ್ಷಾಯಾಂ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೇ ಕಾಲೇ[3]
ಸಕಲೀ[4]ಕರಣೇ ತಥಾ ॥ ॥ ೭೯ ॥

ವರ್ಣಾನಿ[5] ವಿನ್ಯಸೇತ್ ಧೀಮಾ
ಮೂರ್ಧಾದಿಕ್ರಮಶಸ್ತಥಾ[6] ।
ಏವಮೇವ[7] ಕ್ರಮೇಣೈವ[8]
ಜ್ಞಾತ್ವಾ ವರ್ಣಾ ವಿಶೇಷತಃ[9] ॥ ॥ ೮೦ ॥

ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಲಿಂಗೋದ್ಧರಣ ದಲ್ಲಿಯೂ, ಕೌತುಕಬಂಧನದಲ್ಲಿಯೂ, ದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಮಾಡುವ ವೇಳೆ ಯಲ್ಲಿಯೂ, ಆಚಾರ್ಯರು ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರನ್ಯಾಸ ಮಾಡುವಾಗಲೂ,— ॥ ೭೯ ॥

—ಆಗಮವನ್ನು ತಿಳಿದವನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿಗಳಿಗೆ ವಿಹಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಧಾದಿಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆಯೇ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷರೂಪದಿಂದ ತಿಳಿದು— ॥ ೮೦ ॥

---

1 ಸ್ಥಾಪನೇ—ಖ, ಗ, ಚ, ಜ, ಝ, ಥ.

2 ಪ್ರತಿಮೇಽಪಿ—ಫ.

3 ದೀಕ್ಷಾಪ್ರೋಕ್ಷಣಕಾಲೇ ತು—ಛ, ಫ.

4 ಸಕಲೇ—ತ, ಥ.

5 ಬೀಜಾಃ—ಖ, ಚ, ಝ.

6 ಸ್ತದಾ—ಘ.

7 ಏವಮೇತತ್—ಗ, ಜ, ಚ.

8 ಕ್ರಮೇ ಜ್ಞೈವ—ಚ.

9 ವರ್ಣವಿಶೇಷತಃ—ಕ, ಘ. ಛ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ವರ್ಣಂ ವಿಶೇಷತಃ—ಫ.

ತತ್ತದ್ವರ್ಣಾಕೃತಿಂ[1] ಧ್ಯಾತ್ವಾ
ಜಪೇತ್ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿದಾಮ್[2] ।
ವರ್ಣಭೇದೋ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಃ[3]
ಚಕ್ರಭೇದಂ ತತಃ[4] ಶೃಣು ॥ ॥ ೮೧ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಾತುಲತಂತ್ರೇ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ಸಹಸ್ರಗ್ರಂಥ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ
ವರ್ಣಭೇದೋ ನಾಮ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಟಲಃ

—ಸಕಲಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುವ ಆಯಾ ಬೀಜಾಕ್ಷರದ ಆಕಾರವನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಎಲೈ ಷಣ್ಮುಖನೇ! ವರ್ಣಭೇದವನ್ನು ಹೇಳಿದೆನು. ಇನ್ನು ಚಕ್ರಭೇದವನ್ನು ಕೇಳು. ॥ ೮೧ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಾತುಲತಂತ್ರೇ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ಸಹಸ್ರಗ್ರಂಥಸಂಹಿತಾಯಾಂ
ವರ್ಣಭೇದೋ ನಾಮ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಟಲಃ

---

[1] ರ್ಣಕ್ರಮೇ—ಫ. ರ್ಣಾಕೃತಂ—ಠ.

[2] ಸಿದ್ಧಿದಂ—ಥ ಬಿಟ್ಟು ಬಾಕಿ.

[3] ವರ್ಣಭೇದಮಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಗ, ಚ, ಜ.
ವರ್ಣಭೇದಮಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತಃ—ಝ.
ವರ್ಣಭೇದಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಃ—ಕ, ಖ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ಣ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಭ.

[4] ಅಥ—ಕ, ಝ, ತ, ಫ.
ಅಥಃ—ಥ, ಧ.
ಇದಂ—ಛ, ಢ.

ತೃತೀಯಂ—ಚಕ್ರಭೇದ ಪಟಲ

[1]ಶ್ರೀ ಶಾಜಾಖಿಲ[2]ದೇವತಾಪ್ರತಿಲಸ[3]
ದ್ದೃಗ್ಭಿಃ ಜಗತ್ ಕಾಶಯತ್[4]
ಸಾಂನಿಧ್ಯಾತ್[5] ಸಕಲಸ್ಯ ಜನ್ಮನಿಲಯ
ಸ್ಥೈರ್ಯಂ[6] ಸದಾ ಕಾರಯತ್[7] ।
ಸಾಕ್ಷಿತ್ವೇನ ಹೃದಂಬುಜೇ[8] ಚ ವಿದುಷಾಂ
ಚಕ್ರಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಂ[9]

ವಿಷ್ಣುಬ್ರಹ್ಮರು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತದೇವತಾರೂಪವಾದ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುವ, ತನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯಿಂದ ಸರ್ವದಾ ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ, ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳ ಹೃತ್ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವದಾ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವ, ಶಿವಚಕ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಬೀಜವಾದ ಹಕಾರರೂಪವಾಗಿರುವ, ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ

---

1 ಈ ಪದ್ಯ—ಖ, ಡ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

2 ಶ್ರೀಣಾರ್ತಾಮಖಿಲ—ಘ, ಟ, ಥ,
ಶ್ರೀಜಾತಾಖಿಲ—ಛ.

3 ನ್ಯತಿಲಸ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ,

4 ಕಾರಯತ್—ಛ.

5 ಸಾಂವಿದ್ಯಾತ್—ಕ.

6 ಸ್ಥೈತ್ಯಂ—ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ.
ಸ್ತ್ರಿಜ್ಯಂ—ಛ.
ಸ್ಥಾಭ್ಯಂ—ಭ.

7 ಕಾರಯೇತ್—ಕ, ಛ, ಟ, ಥ, ಭ.

8 ಹೃದಂಬುದಂ—ಟ.
ಹೃದಂಬುಜಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ, ಭ.

9 ಮಧ್ಯಸ್ಥಿತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಧ, ಭ.

ಪ್ರಾಸಾದಂ[1] ಪರಮಂ ಪರಾತ್ಪರತರಂ
ಲಿಂಗಂ[2] ಬಭೌ[3] ಹಂಸವತ್[4] ॥ ॥ ೧ ॥

ಅಥಾತಃ ಸಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ[5]
ಚಕ್ರಭೇದವಿಧಿಂ ಪರಮ್ ।
ಸರ್ವದೇವಪ್ರಿಯಾರ್ಥಾಯ[6]
ಸರ್ವಲೋಕಹಿತಾಯ ಚ[7] । ॥ ೨ ॥

ಮಂತ್ರಾಣಾಂ ಬೋಧನಾರ್ಥಾಯ
ಚಕ್ರರೂಪಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್ ।

ಪ್ರಸಾದಮಂತ್ರರೂಪವಾಗಿರುವ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಲಿಂಗವು ಶಿವಚಕ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಶಿವಬೀಜವಾದ ಹಕಾರದಂತೆ (ಹಂಸದಂತೆ) ವಿರಾಜಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೧ ॥

ಹೀಗೆ ವರ್ಣಭೇದವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಸಮಸ್ತದೇವತಾಸಂಪ್ರೀತಿಗಾಗಿಯೂ ಸರ್ವಜನಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಚಕ್ರಭೇದವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ॥ ೨ ॥

ಮಂತ್ರಗಳ ಬೋಧನೆಗಾಗಿ ಮಂತ್ರದೇವತಾಮಯವಾದ ಚಕ್ರಸ್ವರೂಪವನ್ನು

---

[1] ಪ್ರಸಾದಂ—ಘ, ಥ.

[2] ಬ್ರಹ್ಮಂ—ಛ.

[3] ಭಜೇ—ಥ.

[4] ಈ ಪದ್ಯದ ನಂತರ—
“ಸಾದೀಶಾಖಿಲದೇವತಾವೃತಿಲಸತ್ ದಿಗ್ವ್ಯಾಜಗತ್ಕಾಶ್ರಯಾ
ಸಾಂನಿಧ್ಯಂ ಸಕಲಸ್ಯ ಜನ್ಮನಿಲಯಂ ಸ್ಥಿತ್ಯಂ ಸದಾಕಾರಯೇತ್ ।
ಸಾಕ್ಷಾತ್ತೇನ ಹೃದಂಬುಜಂ ಚ ವಿದುಷಾಂ ಚಕ್ರಸ್ಯ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿತಂ
ಪ್ರಾಸಾದಂ ಪರಮಂ ಪರಾತ್ಪರತರಂ ಲಿಂಗಾಂತಭೌಮಸ್ಥವತ್ ॥
ಎಂಬ ಪದ್ಯವಿದೆ.

[5] ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ—ಥ.

[6] ಹಿತಾರ್ಥಾಯ—ತ.

[7] ಹಿತಾರ್ಥಾಯ ಚ—ಛ, ತ, ಪ.
ಸರ್ವಲೋಕಹಿತಾರ್ಥಾಯ
ಸರ್ವದೇವಪ್ರಿಯಾಯ ಚ—ಥ.

ಸರ್ವದೇವಮಯಂ ಚಕ್ರಂ
ಸರ್ವವರ್ಣಾತ್ಮಕಂ ವಿದುಃ ॥ ॥ ೩ ॥

ಚಕ್ರರೂಪಂ ತು ತತ್ಸಾಕ್ಷಾತ್[1]
ಶಿವಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಕಮ್[2] ।
ತಸ್ಮಾತ್ ತಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪಂ ತು[3]
ಲಕ್ಷಣಂ ಚಾಧಿದೈವತಮ್ ॥ ॥ ೪ ॥

[4]ವರ್ಣನ್ಯಾಸಕ್ರಮಂ ಚೈವ[5]
ಸಂಕ್ಷೇಪಾತ್ ಶೃಣು ಷಣ್ಮುಖ !
ಮಹೇಂದ್ರೇ[6] ಮಲಯೇ ಸಹ್ಯೇ[7]
ಕೇದಾರೇ ಮನ್ದರಾಚಲೇ[8] ॥ ॥ ೫ ॥

ಹೇಳುವೆನು. ಮಂತ್ರಜ್ಞರು ಶಿವಚಕ್ರವನ್ನು ಸಮಸ್ತ ದೇವತಾಸ್ವರೂಪವೆಂದೂ ಸಕಲವರ್ಣಸ್ವರೂಪವೆಂದೂ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ॥ ೩ ॥

ಚಕ್ರರೂಪವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ ಶಿವಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲೈ ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಈ ಚಕ್ರದ ಸ್ವರೂಪ, ಉದ್ಧರಿಸುವ ಬಗೆ, ಅಧಿದೇವತೆಗಳು— ॥ ೪ ॥

—ಮತ್ತು ವರ್ಣವಿನ್ಯಾಸ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು. ಮಹೇಂದ್ರಪರ್ವತ, ಮಲಯಪರ್ವತ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ, ಕೇದಾರಪರ್ವತ, ಮಂದರ ಪರ್ವತ— ॥ ೫ ॥

---

1 ಚಕ್ರರೂಫಮಿದಂ ಸಾಕ್ಷಾತ್—ಟ.
ಚಕ್ರರೂಪಂ ತಥಾ ಸಾಕ್ಷಾತ್—ಫ.
ಚಕ್ರರೂಪಂ ತು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತು—ಘ.
ಚಕ್ರರೂಪಂ ತು ಯಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್—ಢ.

2 ಶಿವರೂಪಮಿಹೋಚ್ಯತೇ—ಫ.

3 ತಸ್ಯ ತಚ್ಚಕ್ರರೂಪಂ ತು—ಫ.

4 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಝು. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

5 ಕ್ರಮಂಚೈವ—ಠ.

6 ಮಹೇಂದ್ರ—ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ದ, ಪ.

7 ಸಿಂಹೇ—ಗ, ಚ, ಜ.
ಸಿಂಹ್ಯೇ—ಘ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ, ದ, ಪ.

8 ನಿರ್ದಮಾವರೇ—ಫ.

ಗಂಗಾತೀರೇ ತಥಾ ವಿಂಧ್ಯೇ[1]
ಗಹ್ವರೇ[2] ವಾರ್ಧಿತೀರಕೇ[3] ।
ಶಿವಾಲಯೇ[4] ಗವಾಂ ಗೋಷ್ಠೇ[5]
ನದೀತೀರೇ ತಟಾಕಿಕೇ[6] ॥ ॥ ೬ ॥

ಅನ್ಯೇಷು ಶುದ್ಧದೇಶೇಷು[7]
ದೇಶಿಕಸ್ಯ ಗೃಹೇಽಪಿ ವಾ[8] ।
ಇತ್ಯೇತೈರ್ಯುಕ್ತ[9]ದೇಶೇಷು
ಚಕ್ರಮುದ್ಧಾರಯೇತ್ ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ॥ ೭ ॥

—ಗಂಗಾತೀರ, ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತ, ಗುಹೆ, ಸಮುದ್ರತೀರ, ಶಿವಾಲಯ, ಗೋಷ್ಠ, (ಕೊಟ್ಟಿಗೆ) ನದೀತೀರ, ಕೆರೆಯ ದಡ— ॥ ೬ ॥

—ಶುದ್ಧವಾದ ಆಚಾರ್ಯರ ಮನೆ, ಅಥವಾ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವರಿತು ಚಕ್ರವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು. ॥ ೭ ॥

---

1 ವಿಂಧ್ಯ—ಗ, ಚ, ಜ.
2 ಸಾಗರೇ—ಫ.
3 ನಾಬ್ಧಿತೀರಕೇ—ಜ.
ಸ್ಥಿತಕಾರಯೇತ್—ಫ.
4 ದೇವಾಲಯೇ—ಗ, ಚ, ಜ, ಝ, ಫ.
5 ಗೌಷ್ಠ—ಛ.
6 ನದ್ಯಾಸ್ತೀರೇತಟಾಕಿಕೇ—ಫ.
ನದೀತೀರತಟಾಕಯೋಃ—ಖ, ಝ.
7 ಪುಣ್ಯದೇಶೇಷು—ಚ, ಜ,
ಸಿದ್ಧದೇಶೇಷು—ಧ, ಝ.
8 ಗೃಹೇ ತಥಾ—ಗ, ಚ.
ಗೃಹೇಽಪಿ ಚ—ಫ.
9 ಇತ್ಯೇತೇಷೂಕ್ತ—ಖ, ಝ, ಧ.
ಅನ್ಯತೇತ್ಯುಕ್ತ—ಫ.

[1]ಭೂಪ್ರದೇಶೇ[2] ಶುಭೇ[3] ರಮ್ಯೇ
ನಿಮ್ನೋನ್ನತವಿವರ್ಜಿತೇ ।
ನಾಭಿಮಾತ್ರಂ ಖನಿತ್ವಾ ತು[4]
ಪಾಂಸುನಾ ಪೂರಯೇತ್ ತತಃ ॥ ॥ ೮ ॥

ತಸ್ಯೋರ್ಧ್ವೇ[5] ಮಂಟಪಂ[6] ಕುರ್ಯಾತ್
ದ್ವಾದಶಸ್ತಂಭಸಂಯುತಮ್[7] ।
ಚತುರ್ದ್ವಾರಸಮಾಯುಕ್ತಂ[8]
ರಂಧ್ರಾಷ್ಟಭಿರಲಂಕೃತಮ್ ॥ ॥ ೯ ॥

ವಿತಾನಧ್ವಜಸಂಯುಕ್ತಂ
ದರ್ಭಮಾಲಾವಿರಾಜಿತಮ್[9] ।

ಪವಿತ್ರವಾದ ರಮಣೀಯವಾದ ಮತ್ತು ತಗ್ಗು ದಿಣ್ಣೆಗಳಿಲ್ಲದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಾಭಿಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಅಗೆದು, ತರುವಾಯ ಆ ರಂಧ್ರವನ್ನು ಶುದ್ಧವಾದ ಮಳಲಿನಿಂದ ತುಂಬಬೇಕು. ॥ ೮ ॥

ಮಳಲು ತುಂಬಿದ ಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ಪುರುಷಪ್ರಮಾಣದ ಹನ್ನೆರಡು ಕಂಬಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ನಾಲ್ಕು ಬಾಗಿಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಎಂಟು ಕಿಟಕಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ— ॥ ೯ ॥

---

1 ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಯಂತ್ರಮುದ್ಧರೇತ್' ವರೆಗೆ—ಡ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಸುಪ್ರದೇಶೇ—ಫ.
3 ಸುಖೇ—ಫ.
4 ಖನಿತ್ವಾಂಕು—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ.
5 ತದೂರ್ಧ್ವೇ—ಫ.
ತತ್ರೋರ್ಧ್ವೇ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಭ
6 ಮಣ್ಡಲಂ—ಥ.
7 ಸಂಯುಕ್ತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಥ, ಧ, ಫ.
8 ಚತುರ್ದ್ವಾರವಿಭೂಷಿತಂ—ಕ, ಘ, ಟ, ಥ, ಧ.
ಚತುರ್ದ್ವಾರಸಮಾಯುತಂ—ಛ.
ದರ್ಭಮಾಲಾಸಮನ್ವಿತಂ—ಫ.
9 ವಿಭೂಷಿತಂ—ಥ.
ಸಮಾಯುಕ್ತಂ—ಥ.
ಸಮೋಯುತಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ದ, ಪ, ಫ.

ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಸಂಯುಕ್ತಂ
ತರಂಗೇಣೈವ ವೇಷ್ಟಿತಮ್ ॥ ॥ ೧೦ ॥

ದರ್ಪಣೋದರಸಂಕಾಶಂ
ಗೋಮಯೇನೋಪಲೇಪಯೇತ್[1] ।
ದೇಶಿಕಸ್ತು ಶುಚಿರ್ಭೂತ್ವಾ
ಕ್ಷೀರಭುಕ್ ವಿ[2]ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥ ॥ ೧೧ ॥

ಪೂರ್ವರಾತ್ರಾಧಿವಾಸಶ್ಚ[3]
ಪ್ರಭಾತೇ ಯಂತ್ರ[4]ಮುದ್ಧರೇತ್ ।
ಸುಸ್ನಾಯಾ[5]ಚಮ್ಯ ವಿಧಿವತ್
ಸಕಲೀಕೃತವಿಗ್ರಹಃ[6] ॥ ॥ ೧೨ ॥

—ಮೇಲುಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಧ್ವಜಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ದರ್ಭಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ, ದರ್ಪಣ ಚಾಮರಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತೆರೆಬಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದ ಮಂಟಪವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೦ ॥

ಆ ಮಂಟಪವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಯ ಹಾಗೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರುವಂತೆ ಗೋಮಯದಿಂದ ಸಾರಿಸಬೇಕು. ಆಚಾರ್ಯನು ಶುಚಿಯಾಗಿ ಕೇವಲ ಕ್ಷೀರಾಹಾರಿಯಾಗಿ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ— ॥ ೧೧ ॥

—ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಶಾಯಿಯಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಅಚಮನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತರೀತಿಯಿಂದ ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ನ್ಯಾಸೀಕರಿಸಿದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಚಕ್ರವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೨ ॥

---

[1] ನಾನುಲೇಪಯೇತ್—ಕ, ಖ.
ನಾಪಿ ಲೇಪಯೇತ್—ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಭ.
ನ ವಿಲೇಪಯೇತ್—ಖ.
ನಾನುಲೇಪಿತಂ—ಥ, ಫ.

[2] ಸು—ಫ.

[3] ರಾತ್ರೋಪವಾಸೀ ಚ—ಖ, ಝ, ಥ.
ರಾತ್ರೋಪವಾಸಂ ಚ—ಫ.

[4] ಮಂತ್ರ—ಥ, ದ, ಫ,

[5] ಸುಸ್ನಾಯ್ಯಾ—ಖ, ಗ, ಚ, ಜ, ಝ.

[6] ವಿಗ್ರಹಂ—ಫ.

ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾ ತು[1]
ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇತ್ ರುದ್ರಿಯೇಣ[2] ತು ।
ರಂಗೇಣ[3] ಧಾತುನಾ ಚೈವ
ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಚಕ್ರಮಾಲಿಖೇತ್[4] ॥ ॥ ೧೩ ॥

ಪೂರ್ವಾಪರಗತಂ ತತ್ರ[5]
ಯುಗ್ಮಸೂತ್ರಂ ತು ಕಾರಯೇತ್ ।
ವಿಸ್ತಾರಂ[6] ದ್ವಾದಶಾಂಗುಲ್ಯಂ
ತಥಾ[7] ವೈ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಮ್[8] ॥ ॥ ೧೪ ॥

ಮಧ್ಯಮೇ ಚತುರಸ್ರಂ ತು
ವೃತ್ತಂ ತತ್ಕರ್ಣಿಕಾ ಭವೇತ್ ।

ಪುಣ್ಯಾಹವನ್ನು ಹೇಳಿಸಿ, ಶ್ರೀರುದ್ರಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಂಟಪವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಮಂಟಪದ ಭೂಮಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣದ ಗೈರಿಕಾದಿ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಶಿವಚಕ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ॥ ೧೩ ॥

ಗೋಮಯಲಿಪ್ತವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಅಂಗುಲಗಳ ವಿಸ್ತಾರವಿರುವಂತೆ ಎರಡು ದಾರಗಳನ್ನು ಮೂಡಣ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಪಡುವಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮಿಡಿಯಬೇಕು. ಹೀಗೆಯೇ ತೆಂಕಣ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಬಡಗಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಎರಡುದಾರಗಳನ್ನು ಮಿಡಿಯಬೇಕು. ॥ ೧೪ ॥

---

1 ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕೃತ್ವಾ—ಥ.
2 ಹೃದಯೇನ ತು—ಖ, ಥ, ಫ.
ಹೃದಯೇನ ತತ್—ಝ.
ರುದ್ರಸೂಕ್ತಕಂ—ಡ, ಪ.
3 ರಕ್ತೇನ—ಫ.
4 ಚಕ್ರಲೇಖ್ಯಕಮ್—ಕ, ಜ.
5 ತಂ ತು—ಖ, ಝ.
ತಂತ್ರೇ—ಘ.
ಚೈವ—ಥ.
6 ವಿಸ್ತರಂ—ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಪ, ಪ.
7 ತದಾ—ಪ.
8 ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರೇ—ಥ.

ಯುಗ್ಮಾಂಗುಲೇನ[1] ತದ್ಬಾಹ್ಯೇ
ತ್ರಿವೃತ್ತಂ[2] ಭ್ರಾಮಯೇದ್ಬುಧಃ[3] ॥ ॥ ೧೫ ॥

ಏಕಾಂಗುಲೇನ ತದ್ಬಾಹ್ಯೇ
ತ್ರೀಣಿ ವೃತ್ತಾನಿ ಕಾರಯೇತ್[4] ।
ಬಾಹ್ಯೇ ತು ಮುಕುಲಾಕಾರಾ[5]
ದ್ವಾತ್ರಿಂಶತ್ ಪರಿತೋ ಲಿಖೇತ್[6] ॥ ॥ ೧೬ ॥

ಕರ್ಣಿಕಾಯಾಸ್ತು[7] ಪರಿತ
ಶ್ಚಾಷ್ಟಪತ್ರಾಣಿ[8] ವೈ ಲಿಖೇತ್

ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹನ್ನೆರಡು ಹನ್ನೆರಡು ಅಂಗುಲವಿರುವ ಚಚ್ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ದಕ್ಷಿಣ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಆರು ಆರು ಅಂಗುಲವಿರುವಂತೆ ಗುರುತಿಸಿದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡಂಗುಲದ ವೃತ್ತವನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಕರ್ಣಿಕಾವೃತ್ತವೆಂದು ಹೆಸರು. ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ಆಚಾರ್ಯನು ಈ ಕರ್ಣಿಕಾವೃತ್ತದ ಹೊರಗಡೆ ಮೂರು ವೃತ್ತಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೫ ॥

ಕರ್ಣಿಕಾವೃತ್ತದ ಹೊರಗಡೆ ಒಂದೊಂದು ಅಂಗುಲವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂರುವೃತ್ತಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು. ಹೊರಗಡೆಯ ವೃತ್ತಥಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಮುಕುಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ॥ ೧೬ ॥

ಕರ್ಣಿಕಾವೃತ್ತದ ಹೊರಗಣ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ಎಂಟು ಮುಕುಲಾಕೃತಿ

---

1 ಯುಗಾಂಗುಲೇನ—ಕ, ಗ, ಘ, ಟ, ಠ, ಡ, ಧ, ಫ.
2 ತ್ರಿರ್ವೃತ್ತಂ—ದ.
3 ಯೇತ್ತತಃ—ಥ.
4 ತ್ರಯೋ ವೃತ್ತಂ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್—ಫ.
5 ತದ್ಬಾಹ್ಯೇ ಮುಕುಲಾಕಾರೇ—ಫ.
6 ಭವೇತ್—ಖ, ಝ.
7 ಕರ್ಣಿಕಾಯಾಂ ತು—ಥ.
8 ಅಷ್ಟಂಪತ್ರಂ—ಥ.
ಅಷ್ಟಪತ್ರಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.

ತದ್ಬಾಹ್ಯೇ ಚಾಷ್ಟಪತ್ರಾಣಿ[1]
ಕೃತ್ವಾ ಚೋಪದಲಾನಿ ವೈ ॥೧೭॥

ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಸಮನ್ತಾತ್ತು[2]
ಪಕ್ಷೇ ಪಕ್ಷೇ ಗುಣಾಗುಣಮ್[3] ।
ತೃತೀಯಾವರಣೇ ಬಾಹ್ಯೇ
ದಲಾನ್ಯುಪದಲಾನ್ಯುತ[4] ॥ ॥ ೧೮ ॥

ಕರ್ಣಿಕಾಮಧ್ಯಕೇ[5] ಕುರ್ಯಾತ್
ರಂಧ್ರಂ[6] ತತ್ಸೂಕ್ಷ್ಮಕರ್ಣಿಕಾ[7] ।

(ದಳ)ಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ಎಂಟು ದಳಗಳನ್ನುಳ್ಳ ವೃತ್ತದ ಹೊರಗಣ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ದಳಗಳನ್ನೂ ಎಂಟು ಉಪದಳಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಹದಿನಾರು ಉಪದಳಗಳನ್ನೂ ಬರೆಯಬೇಕು. ॥ ೧೭ ॥

ಹೊರಗಣ ಮೂರನೆಯ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಎಂಟೂ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರತಿದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು–ಎರಡು ಇರುವಂತೆ ಹದಿನಾರು ದಳಗಳನ್ನೂ ಬರೆಯಬೇಕು. ॥ ೧೮ ॥

ಕರ್ಣಿಕಾವೃತ್ತದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಂಧ್ರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ರಂಧ್ರಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ

---

1 ವೃತ್ತಪತ್ರೇಷು—ಫ.
ಅಷ್ಟಪತ್ರಂ ತು—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಭ.

2 ಸಮಂತಾಚ್ಚ—ಖ, ಝ.
ಸಮಂತ್ರಾಸ್ತು—ಥ.

3 ಗುಣಂ ಗುಣಂ—ಕ
ಗುರ್ಣಾ ಗುರ್ಣಾ—ಖ, ಝ, ಥ.
ಗುರ್ಣಾ ಗುಣಂ—ಖ (ಪಾ).

4 ದಲಾಂಶ್ಚೋಪದಲಾನುತ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಭ.
ದಲಂ ಚೋಪದಲಂಉತ—ಫ.

5 ಮಧ್ಯಮೇ—ಖ, ಥ, ಪ,
ಮಧ್ಯಮಃ—ಫ.

6 ರಂಗುಂ—ಪ.
ವೃತ್ತಂ—ಫ.

7 ಕರ್ಣಿಕಾಃ—ಥ, ದ.
ಕರ್ಣಿಕಂ—ಝ.

ತದ್ಬಾಹ್ಯೇ ಪರಿತೋ ಲೇಖ್ಯಂ[1]
ಚತುಷ್ಪತ್ರಂ[2] ಸಕೇಸರಮ್[3] ॥ ॥ ೧೯ ॥

ರಾಜಸೇನೈವ ಸೂತ್ರಂ ತು[4]
ಸಾತ್ವಿಕೇನ ದಲಾನಿ ವೈ ।
ಕರ್ಣಿಕಾಂ[5] ಪೀತವರ್ಣೇನ
ಬೀಜಾನಿ ತಾಮಸೇನ ತು[6] ॥ ॥ ೨೦ ॥

ರಕ್ತಕೃಷ್ಣಸಿತೇನೈವ
ಬಾಹ್ಯೇ ವೃತ್ತತ್ರಯಂ ಲಿಖೇತ್[7] ।

ಕರ್ಣಿಕೆ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಕರ್ಣಿಕಾವೃತ್ತದ ಹೊರಗಡೆ ಸುತ್ತಲೂ ಕೇಸರ ಸಹಿತವಾದ ನಾಲ್ಕು ದಳಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ॥ ೧೯ ॥

ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಸೂತ್ರಪಾತವನ್ನೂ. ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಬಾಹ್ಯದಳಗಳನ್ನೂ, ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ದಳಗಳನ್ನು, ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕರ್ಣಿಕಾವೃತ್ತವನ್ನೂ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳನ್ನೂ ಬರೆಯಬೇಕು. ॥೨೦ ॥

ಕೆಂಪು, ಕಪ್ಪು, ಮತ್ತು ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕರ್ಣಿಕಾವೃತ್ತದ

---

[1] ಲೇಖ್ಯಾ ಗ.
[2] ಚತುಃಪತ್ರಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ದ, ಪ.
ಚತುಷ್ಪತ್ರೇಷು—ಫ.
[3] ಸಕೇಶರಂ—ಕ.
[4] ರಾಜಸಂ ಚಕ್ರಸೂತ್ರಂ ತು--ಫ.
[5] ಕರ್ಣಿಕಾಃ—ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.
ಕರ್ಣಿಕಾ—ಗ, ಚ, ಜ.
[6] ಬೀಜಾನಿ ತಮಸೈವ ತು—ಗ, ಚ, ಝ.
ಬೀಜಾನಿ ತಮಸೈವ ತತ್—ಥ.
ಸೂತ್ರಪಾತಂ ತು ಕಾರಯೇತ್--ಜ,
[7] ಬಾಹ್ಯೇ ವೃತ್ತತ್ರಯೋಽಪಿ ಚ—ಕ, ಪ.
ಬಾಹ್ಯವೃತ್ತತ್ರಯೋಽಪಿ ಚ—ಘ, ಛ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ, ದ.
ಬಾಹ್ಯವೃತ್ತತ್ರಯೇಷು ಚ—ಫ.
ಬಾಹ್ಯವೃತ್ತತ್ರಯಾಣಿ ಚ—ಗ, ಚ, ಜ.

ತದ್ಬಾಹ್ಯೇ ಮುಕುಲಾನ್ ಸರ್ವಾನ್
ರಕ್ತವರ್ಣೇನ[1] ಲೇಖಯೇತ್[2] ॥ ॥ ೨೧ ॥

ಚಕ್ರನ್ಯಾಸೋ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಃ[3]
ದೇವತಾನ್ಯಾಸ[4] ಉಚ್ಯತೇ ।
ಕರ್ಣಿಕಾಮಧ್ಯಕೇ[5] ಪೂಜ್ಯಾ
ಶಕ್ತಿರಾಧಾರರೂಪಿಣೀ[6] ॥ ॥ ೨೨ ॥

ಅಂಬಿಕಾದಿಚತುಶ್ಶಕ್ತೀಃ[7]
ಚತುಷ್ಪ[8]ತ್ರೇಷು ಸಂಯಜೇತ್ ।

ಹೊರಗಣ ಮೂರು ವೃತ್ತಗಳ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ಹೊರಗಣ ಮೂರನೆಯ ವೃತ್ತದ ಸಮಸ್ತ ದಳಗಳನ್ನು ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಬರೆಯಬೇಕು. ॥ ೨೧ ॥

ಚಕ್ರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ದೇವತಾನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಕರ್ಣಿಕೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತಕ್ಕೂ ಆಧಾರವಾದ ಪರಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ॥ ೨೨ ॥

ಸೂಕ್ಷ್ಮಕರ್ಣಿಕೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ನಾಲ್ಕು ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಬಿಕಾ, ಗಣಾನೀ, ಈಶ್ವರೀ, ಮನೋನ್ಮನಿಯರೆಂಬ ನಾಲ್ವರು ಶಕ್ತಿಯರನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಥಮಾವರಣದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಳದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಎಂಟು ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಾಮಾ,

---

[1] ರಕ್ತವರ್ಣಾತ್—ಕ, ಛ, ಢ, ಥ, ದ.
[2] ಕಾರಯೇತ್—ಢ.
ಸಮಾಲಿಖೇತ್—ಕ, ಘ, ಛ, ಢ, ಥ, ದ, ಫ.
[3] ಚಕ್ರನ್ಯಾಸಮಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತಃ—ಝ.
ಚಕ್ರನ್ಯಾಸಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.
[4] ದೇವತಾನ್ಯಾಸಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ ಭ.
[5] ಮಧ್ಯಮೇ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ, ಧ, ಫ.
[6] ಶಕ್ತಿಮಾಧಾರರೂಪಿಣೀಂ—ಫ.
[7] ಚತುಶ್ಶಕ್ತಿ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ದ.
[8] ಚತುಃಪ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಭ.

ವಾಮಾದಿಶಕ್ತೀಶ್ಚಾಷ್ಟೌ[1] ತು
ಪ್ರಥಮಾವರಣೇ ಯಜೇತ್ ॥ ॥ ೨೩ ॥

ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿಗಣೇಶಾಂಶ್ಚ[2]
ದ್ವಿತೀಯಾವರಣೇ ಯಜೇತ್ ।
[3]ಶರ್ವಃ ಪಶುಪತಿಶ್ಚೋಗ್ರಃ
ರುದ್ರಶ್ಚೈವ ಭವಸ್ತಥಾ ॥ ॥ ೨೪ ॥

ಈಶಾನಶ್ಚ ಮಹಾದೇವಃ
ಭೀಮಶ್ಚೇತ್ಯಷ್ಟಮೂರ್ತಯಃ[4] ।
ವಿದ್ಯೇಶಾ ಲೋಕಪಾಲಾಂಶ್ಚ[5]
ವಸೂಂಶ್ಚೈವ ತೃತೀಯಕೇ ॥ ॥ ೨೫ ॥

ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ, ರೌದ್ರೀ, ಕಾಳೀ, ಕಲವಿಕರಣೀ, ಬಲವಿಕರಣೀ, ಬಲಪ್ರಮಥಿನೀ ಸರ್ವ ಭೂತದಮನೀ ಎಂಬ ಎಂಟು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ॥ ೨೩ ॥

ಎರಡನೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ ಹದಿನಾರು ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಶರ್ವ ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಉಮಾ ಚಂಡೇಶ್ವರ, ನಂದಿಕೇಶ್ವರ, ಮಹಾಕಾಲ, ಭೃಂಗೀ, ಭೃಂಗಿರಿಟಿ, ಗಣೇಶ್ವರ, ವೃಷಭೇಶ್ವರ, ಷಣ್ಮುಖರೆಂಬ ಅಷ್ಟಗಣೇಶ್ವರರನ್ನೂ ಪೂಜಿಸ ಬೇಕು.

ಶರ್ವ–ಪಶುಪತಿ–ಉಗ್ರ–ರುದ್ರ–ಭವ— ॥ ೨೪ ॥

—ಈಶಾನ ಮಹಾದೇವ ಭೀಮರೇ ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿಗಳು. ಮೂರನೆಯ ಆವರ ಣದ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂತ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಶಿವೋತ್ತಮ, ಏಕನೇತ್ರ, ಏಕ ರುದ್ರ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ, ಶ್ರೀಕಂಠ, ಶಿಖಂಡಿಯೆಂಬ ಅಷ್ಟವಿದ್ಯೇಶ್ವರರನ್ನೂ; ಇಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ಯಮ, ನಿರ್ಋತಿ, ವರುಣ, ವಾಯು, ಕುಬೇರ, ಈಶಾನರೆಂಬ ಅಷ್ಟ ಲೋಕ ಪಾಲಕರನ್ನೂ ಧರಾದಿ ಅಷ್ಟ ವಸುಗಳನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ॥ ೨೫ ॥

---

1 ಚಾಷ್ಟ—ಝ.

2 ಗಣಾಂಶ್ಚೈವ—ಖ, ಝ, ಢ, ಥ, ದ. ಗಣಾಶ್ಚೈವ—ಗ, ಚ.

3 ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಯಃ' ವರೆಗಿನ ಭಾಗವು—ಕ, ಖ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

4 ಮೂರ್ತಿಪಾಃ—ಜ.

5 ಪಾಲಾಶ್ಚ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಪ, ಫ,

[1]ಧರೋ ಧ್ರುವಶ್ಚ ಸೋಮಶ್ಚ
ಹ್ಯಾಪಶ್ಚೈವಾನಿಲೋऽನಲಃ ।
ಪ್ರತ್ಯೂಷಶ್ಚ ಪ್ರಭಾಸಶ್ಚ
ವಸವೋऽಷ್ಟಾವಿತಿ ಸ್ಮೃತಾಃ ॥ ॥ ೨೬ ॥

ಬಾಹ್ಯರೇಖಾತ್ರಯೇ[2] ಪೂಜ್ಯಂ[3]
ಮಣ್ಡಲ[4]ತ್ರಿತಯಂ[5] ತಥಾ ।
ತತ್ಪತ್ರೇ[6] ಮುಕುಲಾಕಾರೇ
ವಾಸ್ತುದೇವಾನ್ ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್[7] ॥ ॥ ೨೭ ॥

ಗನ್ಧಪುಷ್ಪಾದಿಭಿಶ್ಚೈವ
ಪೂರ್ವಾದೀನಿ ಸ್ವನಾಮತಃ[8] ।

ಧರ, ಧ್ರುವ, ಸೋಮ, ಆಪ, ಅನಿಲ, ಅನಲ, ಪ್ರತ್ಯೂಷ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾಸ ವೆಂಬ ಅಷ್ಟವಸುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ॥ ೨೬ ॥

ಹೊರಗಣ ಮೂರು ರೇಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರರನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಚಕ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಮುಕುಲಾಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ॥ ೨೭ ॥

ಆಧಾರಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ವಾಸ್ತುದೇವತೆಗಳ ವರೆಗಿನ ದೇವತಾ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಅವರವರ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣಪೂರ್ವಕ ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ ಮೊದಲಾದ

---

1 ಈ ಪದ್ಯವು—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಫ. ಪುಸ್ತಕ ಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ತ್ರಯಂ—ಝ.
3 ಪೂಜ್ಯ—ಥ, ಫ.
4 ಮಣ್ಡಲಂ—ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ.
5 ತೃತೀಯಂ—ಛ, ಢ, ತ, ದ.
ತ್ರಿತಯಾನಿ ವೈ—ಫ.
6 ತತ್ಪತ್ರಂ—ಕ, ಟ.
ತದ್ಬಾಹ್ಯೇ—ಫ.
ತತ್ರತ್ಯ—ಥ.
7 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಗ, ಚ, ತ, ದ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
8 ಗನ್ಧಪುಷ್ಪಾದಿಭಿಃ ಪೂಜ್ಯಃ ಸರ್ವಾದೀನ್ ಸ್ವಸ್ವನಾಮತಃ—ಫ.

ದೇವತಾನ್ಯಾಸ ಏವೋಕ್ತಃ
ವರ್ಣನ್ಯಾಸಸ್ತ್ವಥೋಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೨೮ ॥

ಕರ್ಣಿಕಾಯಾಂ ತು ತನ್ಮಧ್ಯೇ
ಶಿವಬೀಜಂ ತು ವಿನ್ಯಸೇತ್ ।
ಪೂರ್ವಪತ್ರೇ[1] ನ್ಯಸೇದ್ಬಿನ್ದುಂ
ಆತ್ಮಬೀಜಂ ತು ದಕ್ಷಿಣೇ ॥ ॥ ೨೯ ॥

ವಾರುಣೇ[2] ಸೂಕ್ಷ್ಮನಾದಂ ತು
ವಿದ್ಯಾಬೀಜಂ ತಥೋತ್ತರೇ ।
ಏವಂ ತತ್ತದ್ದಲೇ[3] ನ್ಯಸ್ಯೇತ್[4]
ಪಂಚರೂಪಂ ಷಡಾನನ ॥ ॥ ೩೦ ॥

ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ದೇವತಾನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ವರ್ಣನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗುವುದು. ॥ ೨೮ ॥

ಕರ್ಣಿಕಾವೃತ್ತದ ನಾಲ್ಕುದಳಗಳ ನಡುವೆ ಶಿವಬೀಜವಾದ ಹಕಾರವನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಪೂರ್ವದಳದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಬೀಜವಾದ ಸಕಾರವನ್ನೂ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಬೀಜವಾದ ಅಕಾರವನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೨೯ ॥

ಪಶ್ಚಿಮದಳದಲ್ಲಿ ಐಕಾರವನ್ನೂ, ಉತ್ತರದಳದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಬೀಜವಾದ ಕ್ಷಕಾರವನ್ನೂ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಎಲೈ ಷಣ್ಮುಖನೇ! ಹೀಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮಕರ್ಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ನಾಲ್ಕು ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಹಕಾರ, ಸಕಾರ, ಅಕಾರ, ಐಕಾರ ಮತ್ತು ಕ್ಷಕಾರಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೩೦ ॥

---

1 ಪತ್ರಂ—ಥ, ಪ.

2 ವರುಣೇ—ಗ, ಚ, ಜ.

3 ತದ್ದಲೇ—ತ.

4 ನ್ಯಸೇತ್—ಪ.

ನ್ಯಸ್ಯ—ಗ, ಚ, ಜ.

ಏತದ್ಬಾಹ್ಯ[1]ದಲೇ[2] ಸರ್ವಾ[3]
ಕ್ರಮಾದ್ವರ್ಣಾ ಪ್ರವಿನ್ಯಸೇತ್[4]
ಏಕದ್ವಿತ್ರಿತಯೇ ಚೈವ
ಹ್ಯೇಕದ್ವಿತ್ರಿತಯಂ ನ್ಯಸೇತ್ ॥ ॥ ೩೧ ॥

ಸಂ ಚ ಅಂ ಚ[5] ಸಮೂರ್ತಿಂ ಚ[6]
ಕಂ ಚ ಭಾವಂ ಚ ಗಂ ಚ ವೈ[7] ।

ಕರ್ಣಿಕಾವೃತ್ತದ ಹೊರಗಣಪ್ರಥಮ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕಾಕ್ಷರಗಳನ್ನೂ, ದ್ವಿತೀಯವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ತೃತೀಯವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಶಾಕ್ಷರಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಥಮ ವೃತ್ತದ ಪೂರ್ವದಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವ್ಯಾಪಕಾಕ್ಷರವನ್ನೂ, ದ್ವಿತೀಯವೃತ್ತದ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿ ದಳದಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವಬೀಜ ಮೂರ್ತಿಬೀಜಗಳೆಂಬ ಎರಡು ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳನ್ನೂ ತೃತೀಯ ವೃತ್ತದ ಇಂದ್ರದಳ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಮಧ್ಯದಳ ಮತ್ತು ಇವೆರಡರ ಮಧ್ಯದಳ ಈ ಮೂರು ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಬೀಜಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಸ್ಪರ್ಶಾಕ್ಷರಗಳನ್ನೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೩೧ ॥

ಪ್ರಥಮವೃತ್ತದ ಪೂರ್ವದಳದಲ್ಲಿ ಸಕಾರವನ್ನೂ, ದ್ವಿತೀಯವೃತ್ತದ ಪೂರ್ವದಳ ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದಣ ದಳ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅ, ಆ, ಕಾರಗಳನ್ನೂ, ತೃತೀಯವೃತ್ತದ ಪೂರ್ವದಳ ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದಣ ಎರಡು ವಿದಿಗ್ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮ ವಾಗಿ ಕ, ಖ, ಗಕಾರಗಳನ್ನೂ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಮೂರನೆಯ ವಿದಿಗ್ದಳಕ್ಕೆ

---

1 ತಾದ್ಬಾಹ್ಯೇ ತು—ಗ, ಚ, ಜ.
ತತ್ತದ್ಬಾಹ್ಯ—ಖ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
ತದ್ಬಾಹ್ಯ—ಫ.
2 ದಲಾ—ಗ, ಚ, ಜ.
ದಳೈಃ—ಫ.
ದಲೇಷ್ವೇವಂ—ಖ, ಝ.
3 ವರ್ಣಾ—ಕ, ಟ, ಥ.
ಸರ್ವೈಃ—ಫ.
4 ವರ್ಣಾನಿ ವಿನ್ಯಸೇತ್—ಫ.
5 ಸಶ್ಚ ಅಶ್ಚ—ಫ.
6 ಸಮೂರ್ತಿಶ್ಚ—ಫ.
ಸಮೂರ್ತಂ ಚ—ಥ.
7 ಕಶ್ಚ ಭಾವಶ್ಚಗಶ್ಚ ವೈ—ಫ.

ಷಂ ಚ ಇಂ ಚ[1] ಸಮೂರ್ತಿಂ ಚ[2]
ಘಂ ಚ ಭಾವಂ ಚ ಚಂ ಚ ವೈ[3] ॥ ॥ ೩೨ ॥

ಶಂ ಚ ಉಂ ಚ[4] ಸಮೂರ್ತಿಂ ಚ[5]
ಛಂ ಚ ಭಾವಂ ಚ ಝಂ ಚ ವೈ[6] ।
ವಂ ಚ ಋಂ ಚ[7] ಸಮೂರ್ತಿಂ ಚ[8]
ಙಂ ಚ[9] ಭಾವಂ ಚ[10] ಠಂ ಚ ವೈ[11] ॥ ॥ ೩೩ ॥

ವರ್ಣವಿನ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಥಮವೃತ್ತದ ಅಗ್ನಿದಳದಲ್ಲಿ ಷಕಾರವನ್ನೂ, ದ್ವಿತೀಯ ವೃತ್ತದ ಅಗ್ನಿದಳ ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದಣ ದಳ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇ ಈ ಕಾರಗಳನ್ನೂ, ತೃತೀಯವೃತ್ತದ ಅಗ್ನಿದಳ ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದಣ ಎರಡು ವಿದಿಗ್ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಘ, ಙ, ಚಕಾರಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಹಿಂದಿನಂತೆ ಮೂರನೆಯ ವಿದಿಗ್ದಳಕ್ಕೆ ವರ್ಣ ವಿನ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ॥ ೩೨ ॥

ಪ್ರಥಮವೃತ್ತದ ದಕ್ಷಿಣದಳದಲ್ಲಿ ಶಕಾರವನ್ನೂ, ದ್ವಿತೀಯವೃತ್ತದ ದಕ್ಷಿಣದಳ ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದಿನ ದಳ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಉ, ಊ, ಕಾರಗಳನ್ನೂ, ತೃತೀಯ ವೃತ್ತದ ದಕ್ಷಿಣದಳ ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದಿನ ಎರಡು ವಿದಿಗ್ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಛ, ಜ, ಝ

---

1 ಸಶ್ಚಅಶ್ಚ—ಘ.
2 ಸಮೂರ್ತಿಶ್ಚ—ಘ.
ಸಮೂರ್ತಂಚ—ಥ.
3 ಕಶ್ಚ ಭಾವಶ್ಚ ಗಶ್ಚ ವೈ—ಘ.
4 ಕ್ಷಶ್ಚ ಇಶ್ಚ—ಘ,
5 ಸಮೂರ್ತಿಶ್ಚ—ಘ.
ಸಮೂರ್ತಂ ಚ—ಡ.
6 ಘುಶ್ಚ ಭಾವಶ್ಚ ಚಶ್ಚ ವೈ—ಘ.
7 ವಶ್ಚ ಖುಶ್ಚ—ಘ. ವಶ್ಚರುಂಚ—ಕ, ಘ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಥ, ದ.
8 ಸಮೂರ್ತಿಶ್ಚ—ಘ.
9 ಙಾಶ್ಚ—ಘ.
ಟಂ ಚ—ಗ, ಜ, ಝ, ಥ.
ಇಂ ಚ—ಕ.
ಥಂ ಚ—ಧ.
ಜಂ ಚ—ಪ.
10 ಭಾವಶ್ಚ—ಘ.
11 ಠಶ್ಚ ವೈ—ಘ.
ಪಂ ಚ ವೈ—ಥ.

ಲಂ ಚ[1] ಌಂ ಚ[2] ಸಮೂರ್ತಿಂ ಚ[3]
ಡಂ ಚ[4] ಭಾವಂ ಚ ಣಂ ಚ ವೈ[5] ।
ರಂ ಚ ಏಂ ಚ[6] ಸಮೂರ್ತಿಂ ಚ[7]
ತಂ ಚ ಭಾವಂ ಚ ದಂ ಚ ವೈ[8] ॥ ॥ ೩೪ ॥

ಕಾರಗಳನ್ನೂ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಮೂರನೆಯ ವಿದಿಗ್ದಳಕ್ಕೆ ವರ್ಣವಿನ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಥಮವೃತ್ತದ ನೈರ್ಋತದಳದಲ್ಲಿ ವಕಾರವನ್ನೂ, ದ್ವಿತೀಯವೃತ್ತದ ನೈರ್ಋತ ದಳ ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದಿನ ದಳ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಋ ೠಕಾರಗಳನ್ನೂ, ತೃತೀಯ ವೃತ್ತದ ನೈರ್ಋತದಳ ಮತ್ತು ಅದರಮುಂದಿನ ಎರಡು ವಿದಿಗ್ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಇ, ಟ, ಠ, ಕಾರಗಳನ್ನೂ, ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಮೂರನೆಯ ವಿದಿಗ್ದಳಕ್ಕೆ ವರ್ಣವಿನ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ॥ ೩೩ ॥

ಪ್ರಥಮವೃತ್ತದ ಪಶ್ಚಿಮದಳದಲ್ಲಿ ಲಕಾರವನ್ನೂ, ದ್ವಿತೀಯವೃತ್ತದ ಪಶ್ಚಿಮ ದಳ ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದಣ ದಳ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಌ ೡ ಕಾರಗಳನ್ನೂ, ತೃತೀಯ ವೃತ್ತದ ಪಶ್ಚಿಮದಳ ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದಣ ಎರಡು ವಿದಿಗ್ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಡ, ಢ, ಣ ಕಾರಗಳನ್ನೂ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಮೂರನೆಯ ವಿದಿಗ್ದಳಕ್ಕೆ ವರ್ಣವಿನ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಥಮವೃತ್ತದ ವಾಯುದಳದಲ್ಲಿ ರಕಾರವನ್ನೂ ದ್ವಿತೀಯವೃತ್ತದ ವಾಯುದಳ ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದಣದಳ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಏ, ಐ ಕಾರಗಳನ್ನೂ, ತೃತೀಯವೃತ್ತದ ವಾಯುದಳ ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದಣ ಎರಡು ವಿದಿಗ್ದಳಗಳಲ್ಲಿ ತ, ಥ, ದ, ಕಾರ ಗಳನ್ನೂ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಮೂರನೆಯ ವಿದಿಗ್ದಳಕ್ಕೆ ವರ್ಣವಿನ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ॥ ೩೪ ॥

---

1 ಲಶ್ಚ—ಫ. ಮಂ ಚ—ಧ.
2 ಲೃಶ್ಚ—ಫ.
ಲುಂ ಚ—ಕ, ಟ. ಞಂ ಚ—ತ. ಅಂ ಚ—ಧ.
3 ಸಮೂರ್ತಿಶ್ಚ—ಫ.
4 ಡಶ್ಚ—ಫ.
ದಂ ಚ—ಡ.
5 ಭಾವಶ್ಚ ಣಶ್ಚ ವೈ—ಫ.
6 ರಶ್ಚ ಏಶ್ಚ—ಫ.
7 ಸಮೂರ್ತಿಶ್ಚ—ಫ.
8 ತಶ್ಚ ಭಾವಶ್ಚ ದಶ್ಚ ವೈ—ಫ.

ಯಂ ಚ ಓಂ ಚ[1] ಸಮೂರ್ತಿಂ ಚ[2]
ಧಂ ಚ[3] ಭಾವಂ ಚ ಪಂ ಚ ವೈ ।
ಮಂ ಚ ಅಂ ಚ ಸಮೂರ್ತಿಂ ಚ
ಫಂ ಚ ಭಾವಂ ಚ[4] ಭಂ ಚ ವೈ[5] ॥ ॥ ೩೫ ॥

[6]ಏತಾನ್ ವರ್ಣಾಂಶ್ಚ ಪೂರ್ವಾದೀನ್
ವಿನ್ಯಸೇತ್ ಪ್ರಥಮಾದಿಷು ।
ಏತಚ್ಚಕ್ರಂ ಮಹಾಸೇನ !
ರಹಸ್ಯಮತಿದುರ್ಲಭಮ್ ॥ ॥ ೩೬ ॥

ಪ್ರಥಮವೃತ್ತದ ಉತ್ತರದಳದಲ್ಲಿ ಯಕಾರವನ್ನೂ ದ್ವಿತೀಯವೃತ್ತದ ಉತ್ತರ ದಳ ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದಿನ ದಳ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಓ, ಔ ಕಾರಗಳನ್ನೂ, ತೃತೀಯ ವೃತ್ತದ ಉತ್ತರದಳ ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದಿನ ಎರಡು ವಿದಿಗ್ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಥ, ನ, ಪ ಕಾರಗಳನ್ನೂ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಮೂರನೆಯ ವಿದಿಗ್ದಳಕ್ಕೆ ವರ್ಣವಿನ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಥಮವೃತ್ತದ ಈಶಾನದಳದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದಿನ ದಳದಲ್ಲಿ ಅಂ, ಅಃಕಾರ ಗಳನ್ನೂ, ತೃತೀಯವೃತ್ತದ ಈಶಾನದಳ ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದಿನ ಎರಡು ವಿದಿಗ್ದಳ ಗಳಲ್ಲಿ ಫ, ಬ, ಭ ಕಾರಗಳನ್ನೂ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಮೂರನೆಯ ವಿದಿಗ್ದಳಕ್ಕೆ ವರ್ಣವಿನ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ॥ ೩೫ ॥

ಪ್ರಥಮವೃತ್ತವೇ ಮೊದಲಾದ ಮೂರು ವೃತ್ತಗಳ ದಳಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕಾಕ್ಷರ[7]

---

[1] ಯಶ್ಚ ಓಶ್ಚ—ಫ.

[2] ಸಮೂರ್ತಿಶ್ಚ—ಫ.
ಸಮುಕ್ತಿಂ ಚ—ಪ.

[3] ಧಶ್ಚ—ಫ.
ದಂ ಚ—ಛ, ಕ, ಥ, ತ, ದ.

[4] ಭಾವಶ್ಚ ಪಶ್ಚ ವೈ । ಮಶ್ಚ ಅಂಶ್ಚ ಸಮೂರ್ತಿಶ್ಚ ಫಶ್ಚ ಭಾವಶ್ಚ—ಫ.

[5] ಭಶ್ಚ ವೈ—ಫ.
ಕ್ಷಂ ಚ ವೈ—ಗ, ಚ.

[6] ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಡ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

[7] ಅವರ್ಗೀಯ ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಕಾಕ್ಷರಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ —ಯ ರ ಲ ವ ಶ ಷ ಸ ಕಾರಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಕರ್ಣಿಕಾವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಕಾರವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮಕರ್ಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಕಾರವನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಲ, ಳ. ಕಾರಗಳಿಗೆ ಅಭೇದವಿರುವುದರಿಂದ ಳಕಾರವು ಲಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗುತ್ತದೆ.

ವರ್ಣಾನಾಮಧಿದೇವಾಂಶ್ಚ[1]
ಪೂಜಯೇತ್ತು[2] ಯಥಾಕ್ರಮಮ್ ।
ಪ್ರಾಸಾದಾದೀನಿ[3] ಮನ್ತ್ರಾಣಿ[4]
ಸರ್ವಮಸ್ಮಿನ್ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಮ್[5] ॥ ॥ ೩೭ ॥

ಸ್ವರಾಕ್ಷರ[6] ಮತ್ತು ಸ್ಪರ್ಶಾಕ್ಷರ[7]ಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ವದಳದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಎಲೈ ಷಣ್ಮುಖನೇ! ಈ ಶಿವಚಕ್ರವು ಗೂಢವೂ ಬಹಳ ದುರ್ಲಭವೂ ಆದುದು. ॥ ೩೬ ॥

ಶಿವಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಸ್ತವಾದ ವರ್ಣಗಳ ಅಧಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಈ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಪ್ರಸಾದವೇ ಮೊದಲಾದ ಶಿವಮಂತ್ರ, ಸದಾಶಿವಮಂತ್ರ, ಮಹೇಶಮಂತ್ರಗಳೂ ಮತ್ತು ಆಧಾರಶಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ದೇವತಾಮಂತ್ರಗಳೂ ವರ್ಣರೂಪವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಂಡಿವೆ. ॥ ೩೭ ॥

ಅಥವಾ ಆತ್ಮಬೀಜವಾದ ಳಕಾರವು ಕರ್ಣಿಕಾವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಸ್ತವಾದ ಆತ್ಮಬೀಜವಾದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಅನ್ತರ್ಗತವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ವ್ಯಾಪಕಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

1 ದೈವಾಂಶ್ಚ—ಡ, ಥ, ದ, ಪ.

2 ಪೂಜಯೇತ್ತಾನ್—ಕ, ಭ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ಪೂಜಯತ್ವಾ—ಝ, ದ, ಪ.

3 ಪ್ರಸಾದಾದೀನಿ—ಕ, ಘ, ಟ, ಥ, ತ, ದ.

4 ಮಹಾಮಂತ್ರಾ—ಥ.

5 ಸರ್ವೇ ತಸ್ಮಿನ್ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ—ಘ.

6 ತತ್ತ್ವಬೀಜ ಮತ್ತು ಮೂರ್ತಿಬೀಜವೆಂದು ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿರುವ ಹದಿನಾರು ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ದ್ವಿತೀಯವೃತ್ತದ ದಳೋಪದಳಗಳಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು.

7 ವರ್ಗೀಯವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಮಕಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಸ್ಪರ್ಶಾಕ್ಷರಗಳನ್ನೂ ತೃತೀಯವೃತ್ತದ ದಳೋಪದಳಗಳಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು.. ಮಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಥಮವೃತ್ತದ ಈಶಾನದಳದಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸ್ಪರ್ಶಾಕ್ಷರಗಳನ್ನೂ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ.
ಐಕಾರವು ಕರ್ಣಿಕಾವೃತ್ತದಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಿತೀಯವೃತ್ತದಲ್ಲಿಯೂ ವಿನ್ಯಸ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಕಾರವು ಕರ್ಣಿಕಾವೃತ್ತದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಥಮವೃತ್ತದಲ್ಲಿಯೂ ವಿನ್ಯಸ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಕಾರವು ಕರ್ಣಿಕಾವೃತ್ತದಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಿತೀಯವೃತ್ತದಲ್ಲಿಯೂ ವಿನ್ಯಸ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಟ್ಟು ಐವತ್ತಮೂರುದಳಗಳಲ್ಲಿ ಐವತ್ತೊಂದು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ತಚ್ಚಕ್ರಂ[1] ಪೂಜಯೇನ್ನಿತ್ಯಂ
ಸರ್ವ[2]ಪೂಜಾಸಮಂ ಭವೇತ್ ।
ರೋಚನಾ[3]ಕುಂಕುಮಾಭ್ಯಾಂ ತು[4]
ಕರ್ಪೂರಾಗರುಚನ್ದನೈಃ ॥ ॥ ೩೮ ॥

ಭೂರ್ಜಪತ್ರೇ ಲಿಖೇಚ್ಚಕ್ರಂ
ಗುಲಿಕಾಂ[5] ಕಾರಯೇದ್ಬುಧಃ[6] ।
ಶಿರಸಾ ಧಾರಯಿತ್ವಾ ತು[7]
ಸರ್ವಕಾಮಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿದಮ್ ॥ ॥ ೩೯ ॥

ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಮೈಶ್ವರ್ಯಂ[8]
ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿ[9]ವರ್ಧನಮ್ ।

ಆದ್ದರಿಂದ ಚಕ್ರವನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಈ ಪೂಜೆಯು ಸಕಲಸ್ವರೂಪನಾದ ಶಿವನ ಪೂಜೆಗೆ ಸಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಗೋರೋಚನ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರ, ಕರ್ಪೂರ, ಅಗರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಗಂಧಗಳಿಂದ— ॥ ೩೮ ॥

—ಪಂಡಿತನಾದವನು ಭೂರ್ಜಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ಮತ್ತು ತಾಮ್ರವೇ ಮುಂತಾದ ತಗಡಿನಿಂದ ಗುಳಿಕೆ (=ತಾಯತಿ)ಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದರೆ ಸಮಸ್ತ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ. ॥ ೩೯ ॥

ಈ ಚಕ್ರವು ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಐಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನುಂಟು

---

[1] ಏತಚ್ಚಕ್ರಂ—ಗ, ಚ, ಜ.
[2] ಶರ್ವ—ಛ.
[3] ರೋಚನಾತ್—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಥ, ತ, ಥ, ದ.
[4] ಕುಂಕುಮೋಪೇತೈಃ—ಖ, ಝ, ಧ.
ಕುಂಕುಮೇನಾಪಿ—ಠ, ಘ, ಛ, ಟ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.
[5] ಕರ್ಣಿಕಾಂ—ಜ.
ಕಂಡಿಕಾಂ—ಕ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ಕಂಠೇವಾ—ಧ.
[6] ಧಾರಯೇದ್ಬುಧಃ—ಧ.
[7] ಚೇತ್—ಛ.
[8] ಗ್ಯವಿಜಯಂ—ಘ.
ಗ್ಯಮೈಶ್ವರ್ಯ—ಪ,
[9] ಪೌತ್ರಾಭಿ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ, ಧ.
ಶ್ರೀಸಿದ್ಧಿ—ಘ.

ಸರ್ವರಕ್ಷಾಕರಂ ಚೈವ
ಸರ್ವವ್ಯಾಧಿವಿದಾರಣಮ್[1] ॥ ॥ ೪೦ ॥

ಸರ್ವದುಃಖಪ್ರಶಮನಂ
ಸರ್ವಕ್ಷುದ್ರನಿವಾರಣಮ್ ।
ಭೂತಪ್ರೇತಪಿಶಾಚಾಶ್ಚ
ವೇತಾಲ[2]ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಾಃ ॥ ॥ ೪೧ ॥

ಯಂತ್ರರೂಪಧರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ
ದೂರಂ[3] ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಭೀರವಃ ।

ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಚಕ್ರದಿಂದ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಕಲ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೂ ಸರ್ವರೋಗನಿವಾರಣೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ॥ ೪೦ ॥

ಈ ಚಕ್ರವು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾದಿ ಸಕಲ ದುಃಖಗಳ ನಾಶವನ್ನೂ, ಸಮಸ್ತಕ್ಷುದ್ರೋಪದ್ರವಗಳ ನಿವಾರಣೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಭೂತ ಪ್ರೇತ ಪಿಶಾಚ, ಬೇತಾಳ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸರು— ॥ ೪೧ ॥

—ಈ ಶಿವಚಕ್ರಯಂತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನನ್ನು ಕಂಡು ಹೆದರಿ ದೂರ ಸರಿಯುತ್ತಾರೆ.

---

1 ನಿವಾರಕಂ—ಖ.
ನಿವಾರಣಂ—ಚ, ಝ, ಫ, ಥ,
ವಿನಾಶಕಂ—ಪ.

2 ಭೇತಾಲ—ಗ, ಚ, ಥ.
ಭೇತಾಲಾಃ—ಡ, ಪ.

3 ದೂರಾತ್—ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಭ.
ದೂರೇ—ಫ.

ಚಕ್ರಭೇದೋ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಃ[1]
ವರ್ಗಭೇದಮಥ[2] ಶೃಣು ॥ ॥ ೪೨ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಾತುಲತಂತ್ರೇ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ಸಹಸ್ರಗ್ರಂಥ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ
ಚಕ್ರಭೇದೋ ನಾಮ ತೃತೀಯಃ ಪಟಲಃ

ಎಲೈ ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಚಕ್ರಭೇದವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ವರ್ಗಭೇದವನ್ನು ಕೇಳು. ॥ ೪೨ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಾತುಲತಂತ್ರೇ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ಸಹಸ್ರಗ್ರನ್ಥಸಂಹಿತಾಯಾಂ
ಚಕ್ರಭೇದೋ ನಾಮ ತೃತೀಯಃ ಪಟಲಃ

---

1 ಚಕ್ರಭೇದಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ ಧ, ಪ, ಫ, ಭ.
ಚಕ್ರಭೇದಮಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತಃ—ಝ.

2 ದಮಿದಂ—ಥ.
ದಂತತಃ—ಗ, ಚ, ಜ, ಝ.

ಚತುರ್ಥ—ವರ್ಗಭೇದ ಪಟಲ

ಅಥ ವರ್ಗಭೇದೋ ನಾಮ
ಚತುರ್ಥಃ ಪಟಲಃ

[1]ಅಷ್ಟತ್ರಿಪಂಚಪರ[2]ಭೇದಕಲಾದಿವರ್ಗಂ[3]
ವರ್ಗ[4]ತ್ರಯೋದ್ಧೃತಸುಭೂರಿ[5]ಮಹಾ[6]ಮನೂನಾಮ್ ।
ಮಧ್ಯೇಽ[7]ದ್ವಯಂ[8] ಪರಮಮಾದ್ಯಮನನ್ತಶಕ್ತಿಂ
ಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರ[9]ಮನಿಶಂ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ನಿತ್ಯಮ್ ॥ ೧ ॥

ವರ್ಗಭೇದಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ
ಸಮಾಸಾತ್ ಶೃಣು ಷಣ್ಮುಖ ।

ಕಲಾದ್ಯಕ್ಷರಗಳ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸೃಷ್ಟಿ–ಸ್ಥಿತಿ–ಸಂಹಾರವರ್ಗಗಳ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಂಟು ಮೂರು ಐದು ಬಗೆಯ ಅವಾಂತರ ವಿಭಾಗಗಳುಳ್ಳದ್ದೂ, ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿವರ್ಗಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಉದ್ಧರಿಸಿದ ಮಹಾಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಪಮವೂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವೂ ಆದ್ಯವೂ ಅನಂತಶಕ್ತಿಯನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ನಿತ್ಯವೂ ಆದ ಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರವನ್ನು ಸದಾ ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೧ ॥

---

1 ಈ ಪದ್ಯ—ಖ, ಫ, ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಪರಿ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
3 ವರ್ಣಂ—ಕ, ಘ, ಝ, ಥ, ಪ.
ವರ್ಣ—ಟ, ಠ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ 'ಸ್ಥಿತಿಮಾರ್ಗಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ, ವರೆಗೆ—ಠ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
4 ವರ್ಘ—ಪ.
5 ಭೂತಿ—ಕ, ಡ, ಫ, ಪ.
6 ಗುಹಾ—ಛ.
7 ಮಧ್ಯ—ಢ, ದ.
8 ದ್ವಯಂ—ಗ, ಚ, ಜ.
ತ್ರಯಂ—ಝ.
9 ಮೇವ—ಧ.

ವರ್ಗಸ್ತು[1] ತ್ರಿವಿಧಃ[2] ಪ್ರೋಕ್ತಃ[3]
ಪ್ರಥಮಃ[4] ಸ್ಥಿತಿರುಚ್ಯತೇ[5] ॥ ॥ ೧ ॥

ಸೃಷ್ಟಿವರ್ಗೋ ದ್ವಿತೀಯಃ[6] ಸ್ಯಾತ್
ಸಂಹಾರಸ್ತು[7] ತೃತೀಯಕಃ[8] ।
ಸ್ಥಿತಿಮಾತ್ರಃ[9] ತ್ರಿವರ್ಗಃ[10] ಸ್ಯಾತ್
ಸೃಷ್ಟಿರಷ್ಟವಿಧಾ ಭವೇತ್[11] ॥ ॥ ೨ ॥

ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ವರ್ಗಭೇದವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು. ವರ್ಗವು ಮೂರು ವಿಧ, ಮೊದಲನೆಯದು ಸ್ಥಿತಿವರ್ಗ, ॥ ೧ ॥

ಎರಡನೆಯದು ಸೃಷ್ಟಿವರ್ಗ, ಮೂರನೆಯದು ಸಂಹಾರವರ್ಗ, ಸ್ಥಿತಿಮಾರ್ಗವು ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿಯೂ ಸೃಷ್ಟಿಮಾರ್ಗವು ಎಂಟು ವಿಧವಾಗಿಯೂ ಇವೆ. ॥ ೨ ॥

---

1 ವರ್ಗಂ ತು—ಕ, ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
2 ತ್ರಿವಿಧಂ—ಚ, ಫ.
ತ್ರಿತಯಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಟ, ಡ, ಢ.
ತೃತೀಯಂ—ಛ, ಢ, ದ, ಪ.
ತ್ರಿತಯಃ— ಖ (ಪಾ)
ತೃತೀಯಕಂ—ತ.
3 ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಟ, ಢ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ. ಇಲ್ಲಿಂದ 'ರಾಜಸಂ ತು ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ' ವರೆಗಿನ ಭಾಗ ಫ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
4 ಪ್ರಥಮಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಡ, ತ, ಥ, ಧ, ಪ, ಫ.
5 ಸ್ಥಿತಿವರ್ಗಕಃ—ಖ, ಝ.
6 ದ್ವಿತೀಯಂ ಸೃಷ್ಟಿವರ್ಗಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.
ದ್ವಿತೀಯಃ ಸೃಷ್ಟಿವರ್ಗಃ—ಖ, (ಪಾ) ಧ,
7 ಸಂಹಾರಂ ತು—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಡ, ಢ, ಥ.
ಸಂಹಾರಕಂ—ತ.
8 ತೃತೀಯಕಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
9 ಮಾತ್ರಂ—ಕ, ಖ, (ಪಾ) ಘ, ಛ, ಟ, ಢ, ಧ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
10 ತ್ರಿವರ್ಗಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
11 ಸೃಷ್ಟಿಶ್ಚಾಷ್ಟವಿಧಂ ಭವೇತ್—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ಸೃಷ್ಟಿಶ್ಚಾಷ್ಟವಿಧಾ ಭವೇತ್—ಖ, ಗ, ಚ, ಜ.

ಸಂಹಾರಃ[1] ಪಂಚವರ್ಗಃ[2] ಸ್ಯಾತ್
ತೇಷಾಂ ಲಕ್ಷಣಮುಚ್ಯತೇ ।
ಚಕ್ರೇ ಯಥಾ ಸ್ಥಿತಾ ವರ್ಣಾಃ[3]
ತಥಾ ಸೈ ಸ್ಥಿತಿರುಚ್ಯತೇ[4] ॥ ॥ ೪ ॥

[5]ಪ್ರಥಮಾವರಣೇ ವರ್ಣಂ[6]
ಸಕಾರಾದೀತಿ[7] ಚಾಷ್ಟಕಮ್ ।
ಪ್ರಥಮೋ ವರ್ಗ ಇತ್ಯುಕ್ತಃ
ಸಾತ್ತ್ವಿಕೋ[8] ನಾಮ ಚೋಚ್ಯತೇ[9] ॥ ॥ ೫ ॥

ದ್ವಿತೀಯಾವರಣೇ ವರ್ಣಂ[10]
ಅಕಾರಾದೀತಿ[11] ಷೋಡಶಮ್[12] ।

ಮೂರನೆಯ ಸಂಹಾರವರ್ಗ ಐದು ಬಗೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಈಗ ಅವುಗಳ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಚಕ್ರದಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಣಗಳ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸ್ಥಿತಿವರ್ಗವೆಂದು ಹೆಸರು. ॥ ೪ ॥

ಪ್ರಥಮವೃತ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಸ, ಷ, ಶ, ವ, ಲ, ರ, ಯ, ಮ ಎಂಬ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳು ಸ್ಥಿತಿವರ್ಗದ ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಗ, ಇದಕ್ಕೆ ಸಾತ್ವಿಕವೆಂದು ಹೆಸರು. ॥ ೫ ॥

---

1 ಸಂಹಾರಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
2 ವರ್ಗಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
3 ಸ್ಥಿತಂ ವರ್ಣಂ—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
4 ಸ್ಥಿತಿರೀರಿತಾ—ಖ, ಝ.
5 ಈ ಅರ್ಧದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ—ಸಕಾರಾದ್ಯಷ್ಟವರ್ಣಾಂಶ್ಚ ಪ್ರಥಮಾವರಣೇ ಲಿಖೇತ್—ಖ, ಝ.
ಸಕಾರಾದ್ಯಕ್ಷರಾಣಾಂ ತು ಪ್ರಥಮಾವರಣೇ ಯಜೇತ್—ಧ.
6 ವರ್ಗಂ—ಗ, ಚ, ಜ.
7 ದೀನಿ—ಕ, ಗ, ಚ, ಜ.
8 ಪ್ರಥಮಂ—ವರ್ಗಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಸಾತ್ವಿಕಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.
9 ನಾಮಧೇಯಕಮ್—ಖ, ಝ.
10 ವರ್ಣಾ—ಖ, ಝ.
ವರ್ಣಾಃ—ಧ.
11 ದೀನೀ—ಕ, ಗ, ಚ, ಜ.
ದ್ಯಾಶ್ಚ—ಖ, ಝ.
12 ಷೋಡಶ—ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.

ದ್ವಿತೀಯೋ[1] ವರ್ಗ ಇತ್ಯುಕ್ತಃ[2]
ರಾಜಸಸ್ತು ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ[3] ॥ ॥ ೬ ॥

ತೃತೀಯೋ ತು ಕಕಾರಾದಿ
ಚತುರ್ವಿಂಶತಿವರ್ಣಕಾಃ[4] ।
ತೃತೀಯೋ[5] ವರ್ಗ ಇತ್ಯುಕ್ತಃ[6]
ತಾಮಸಶ್ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಃ[7] ॥ ॥ ೭ ॥

ವರ್ಗಾಣಾಂ ತ್ರಿತಯಂ ಚೈವ
ಸ್ಥಿತಿಮಾರ್ಗೇ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್[8] ।

ಎರಡನೆಯ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಅಕಾರಾದಿ ಹದಿನಾರು ಸ್ವರಗಳು ಸ್ಥಿತಿವರ್ಗದ ಎರಡನೆಯ ವರ್ಗ, ಇದಕ್ಕೆ ರಾಜಸವೆಂದು ಹೆಸರು. ॥ ೬ ॥

ಮೂರನೆಯ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಕಕಾರದಿಂದ ಭಕಾರದವರೆಗಿನ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳು ಸ್ಥಿತಿವರ್ಗದ ಮೂರನೆಯ ವರ್ಗ, ಇದಕ್ಕೆ ತಾಮಸವೆಂದು ಹೆಸರು.॥ ೭ ॥

---

1 ದ್ವಿತೀಯಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.

2 ವರ್ಗಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ—ಕ. ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ವರ್ಗಮಿತ್ಯಾಖ್ಯಂ—ಝ.

3 ರಾಜಸಂ ಸಂಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್– ಖ, ಝ.
ರಾಜಸಂ ತು ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ. ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ದ.

4 ವಿಂಶಾಕ್ಷರಂ—ತಥಾ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಢ.
ವಿಂಶತಿವರ್ಣಕಾಃ—ಖ, ಝ.

5 ತೃತೀಯ—ಕ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ತೃತೀಯಂ—ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಡ, ಢ.

6 ವರ್ಗಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ

7 ತಾಮಸಂ ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ತಾಮಸಂ ನಾಮಧೇಯಕಂ—ಖ, ಝ.

8 ವರ್ಗಭೇದೋ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಸ್ಥಿತಿಮಾರ್ಗೇ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ—ಖ
ವರ್ಗಭೇದಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸ್ಥಿತಿಮಾರ್ಗಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ತ್ರಿವರ್ಗಭೇದಾಶ್ರುತಿಜ್ಞಾನಂ ಸ್ಥಿತಿಮಾರ್ಗಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ—ಫ.

ಪಂಚಪ್ರಾಸಾದ[1]ಮಂತ್ರಾಶ್ಚ[2]
ಸ್ಥಿತಿಮಾರ್ಗೇಣ ಚೋದ್ಧರೇತ್ || ||೮||

ಏವಂ ಸ್ಥಿತಿಕ್ರಮಃ ಪ್ರೋಕ್ತಃ[3]
ಸೃಷ್ಟಿಮಾರ್ಗಂ ತತಃ[4] ಶೃಣು |
ಅಕಾರಾದಿ ಕ್ಷಕಾರಾನ್ತಂ[5]
ವರ್ಣಾನಾಂ ಸೃಷ್ಟಿರುಚ್ಯತೇ || ||೯||

ತಸ್ಮಾತ್ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮೇಣೈವ
ವಕ್ಷ್ಯನ್ತೇ ಚಾಷ್ಟವರ್ಗಕಾಃ[6] |

ಹೀಗೆ ಸ್ಥಿತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಾತ್ತ್ವಿಕ ರಾಜಸ ಮತ್ತು ತಾಮಸವೆಂಬ ಮೂರು ವರ್ಗಗಳಿವೆ. ಶುದ್ಧ ಮೂಲ ತತ್ತ್ವ ಆದಿ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವೆಂಬ ಪಂಚ ಪ್ರಾಸಾದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿತಿಮಾರ್ಗದಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು. || ೮ ||

ಸ್ಥಿತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕೇಳು. ಅಕಾರದಿಂದ ಕ್ಷಕಾರದ ವರೆಗಿನ ವರ್ಣಗಳ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಮಾರ್ಗವೆಂದು ಹೆಸರು. || ೯ ||

ಸೃಷ್ಟಿವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಉಪವರ್ಗಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಕಾರದಿಂದ ವಿಸರ್ಗದ ವರೆಗಿನ ಸ್ವರವರ್ಗವು ಮೊದಲನೆಯದು. ಇದು ಐಂದ್ರವರ್ಗ. || ೧೦ ||

---

[1] ಪ್ರಸಾದ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ತ, ದ.

[2] ಮಂತ್ರಾಣಿ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.

[3] ಕ್ರಮಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಜ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.

[4] ವರ್ಗಮತಃ—ಫ.
ಮಾರ್ಗಂತ್ವತಃ—ಥ.

[5] ಕ್ಷಕಾರಾನ್ತಂ—ಫ.

[6] ಅಷ್ಟವರ್ಗಾಣಿ ಚೋಚ್ಯತೇ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.
ಅಷ್ಟವರ್ಗಾ ನಿರೂಪ್ಯತೇ —ಥ.

ಆವರ್ಗಂ ಪ್ರಥಮಂ ವಿದ್ಯಾತ್[1]
ಐಂದ್ರವರ್ಗ[2] ಉದಾಹೃತಃ[3] ॥ ॥ ೧೦ ॥

ದ್ವಿತೀಯಸ್ತು[4] ಕವರ್ಗಶ್ಚ[5]
ವಹ್ನಿವರ್ಗಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ[6] ।
ಚವರ್ಗಸ್ತು ತೃತೀಯಶ್ಚ
ಯಾಮ್ಯವರ್ಗ ಉದಾಹೃತಃ[7] ॥ ॥ ೧೧ ॥

ಟವರ್ಗಸ್ತು ಚತುರ್ಥಶ್ಚ[8]
ನೈರ್‌ಋತೋ[9] ವರ್ಗ ಈರಿತಃ ।

ಕವರ್ಗವು ಎರಡನೆಯದು. ಇದು ವಹ್ನಿವರ್ಗ. ಚವರ್ಗವು ಮೂರನೆಯದು. ಇದು ಯಾಮ್ಯವರ್ಗ. ॥ ೧೧ ॥

ನಾಲ್ಕನೆಯದಾದ ಟವರ್ಗವು ನಿಋರ್‌ತಿವರ್ಗ. ಐದನೆಯದಾದ ತವರ್ಗವು ವರುಣವರ್ಗ. ॥ ೧೨ ॥

---

1 ವಿಂದ್ಯಾತ್—ಕ, ಟ, ಥ, ತ, ಥ, ದ, ಫ.

2 ಐಂದ್ರೀವರ್ಗಂ—ಗ.
ಐಂದ್ರವರ್ಗಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಫ.
ಐಂದ್ರಂ ವರ್ಗಂ—ಥ.
ಐಂದುವರ್ಗ—ಪ.

3 ಉದಾಹೃತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ದ, ಪ,
ಪ್ರಧಾನಕಂ—ಫ.

4 ದ್ವಿತೀಯಂ ತು—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.
ದ್ವಿತೀಯೋ ವೈ—ಥ.

5 ಕವರ್ಗಂ ಸ್ಯಾತ್—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.

6 ವಹ್ನಿವರ್ಗಮುದಾಹೃತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.

7 ಚವರ್ಗಂ ತು ತೃತೀಯಂ ಸ್ಯಾತ್
ಯಾಮ್ಯವರ್ಗಮುದಾಹೃತಮ್—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ಧ, ಪ, ಫ.

8 ಟವರ್ಗಂ ತು ಚತುರ್ಥಂ ಸ್ಯಾತ್—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

9 ನೈರುತ್ಯಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
ನೈಋತ್ಯಂ—ಚ.
ಅನೈನ್ದ್ರಂ—ಫ.

ಪಞ್ಚಮಸ್ತು ತವರ್ಗಶ್ಚ[1]
ವಾರುಣೋ[2] ವರ್ಗ[3] ಈರಿತಃ[4] ॥ ॥ ೧೨ ॥

ಷಷ್ಠಂ ವಿದ್ಯಾತ್ ಪವರ್ಗಂ ಚ[5]
ಮರುದ್ವರ್ಗ ಉದಾಹೃತಃ[6] ।
ಸಪ್ತಮಸ್ತು[7] ಯವರ್ಗಶ್ಚ
ಕೌಬೇರೋ ವರ್ಗ[8] ಈರಿತಃ[9] ॥ ॥ ೧೩ ॥

ಆರನೆಯದಾದ ಪವರ್ಗವು ಮರುದ್ವರ್ಗ. ಏಳನೆಯದಾದ ಯವರ್ಗವು ಕುಬೇರವರ್ಗ. ॥ ೧೩ ॥

---

1 ವರ್ಗಮುಚ್ಯತೇ । ಪಂಚಮಂತು ತವರ್ಗಂ ಸ್ಯಾತ್—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
ವರುಣಂ—ಪ
2 ವಾರುಣಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಫ.
3 ವರ್ಗಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ನಾಮ—ಫ.
4 ಉಚ್ಯತೇ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.
ಇಷ್ಯತೇ—ಧ.
5 ಪವರ್ಗಂ—ಷಷ್ಠಮಾಖ್ಯಾತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.
ಪವರ್ಗಂ ಷಷ್ಠ ಆಖ್ಯಾತಃ—ಖ (ಪಾ)
ಷಷ್ಠಂ ವಿಂದ್ಯಾತ್ ಪವರ್ಗಂ ಚ—ಖ
ಪವರ್ಗಂ ಷಷ್ಠಮೇವ ಹಿ—ಧ
6 ಮಾರುತಂ ನಾಮಮುಚ್ಯತೇ—ಫ
ಮರುದ್ವರ್ಗಮುದಾಹೃತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ
7 ಸಪ್ತಮಂ ತು—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ
ಸಪ್ತಮಶ್ಚ—ಖ, ಧ
8 ಯವರ್ಗಂ ತು ಕೌಬೇರಂ ವರ್ಗಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
9 ಉಚ್ಯತೇ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ
ಏವ ಹಿ—ಧ
ಯವರ್ಗಂ ಸಪ್ತಮಂ ವಿದ್ಯಾತ್ ಸೋಮವರ್ಗಮುದಾಹೃತಂ—ಫ.

ಶವರ್ಗಂ ಚಾಷ್ಟಮಂ ವಿದ್ಯಾತ್[1]
ಈಶವರ್ಗ ಉದಾಹೃತಃ[2] ||
ಏತೇ ವೈ[3] ಚಾಷ್ಟವರ್ಗಾಶ್ಚ[4]
ಸೃಷ್ಟಿಮಾರ್ಗ[5]ಸಮೀರಿತಾಃ[6] || || ೧೪ ||

ಸದಾಶಿವಸ್ಯ[7] ಮನ್ತ್ರಾಂಶ್ಚ[8]
ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಾಂಗಮೇವ ಚ[9] |

ಎಂಟನೆಯದಾದ ಶವರ್ಗವು ಈಶವರ್ಗ. ಈ ಎಂಟುವರ್ಗಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಮಾರ್ಗ ವೆನಿಸುತ್ತವೆ. || ೧೪ ||

ಸದಾಶಿವಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ,

---

1 ಅಷ್ಟಮಸ್ತು ಶವರ್ಗಃ ಸ್ಯಾತ್—ಖ (ಪಾ)
ಅಷ್ಟಮಂ ತು ಶವರ್ಗಂ ತತ್—ಥ.
ಅಷ್ಟಮಂ ತು ಶವರ್ಗಂ ಸ್ಯಾತ್—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.

2 ಈಶಾನಸ್ಯಮುದಾಹೃತಮ್—ಡ, ಪ.
ವರ್ಗಭೇದಮುದಾಹೃತಮ್—ಫ.
ಈಶವರ್ಗಮುದಾಹೃತಮ್—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.

3 ಏತೇಷಾಂ—ಫ.

4 ಚಾಷ್ಟಭೇದಾಃ—ಪ.
ಚಾಷ್ಟವರ್ಗಾಣಾಂ—ಫ.
ಚಾಷ್ಟವರ್ಗಾಸ್ತೇ—ಖ.
ಚಾಷ್ಟವರ್ಗಾಃ ಸ್ಯಾತ್—ಟ.

5 ಮಾರ್ಗಂ—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ವರ್ಗಂ—ಪ.

6 ಉದಾಹೃತಃ—ಖ.
ಉದಾಹೃತಂ—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.

7 ಸದಾಶಿವಸ್ತು—ಪ.
ಸದಾಶಿವ—ಛ.

8 ಮನ್ತ್ರಸ್ತು—ಗ, ಚ.
ಮನ್ತ್ರಾಂಸ್ತು—ಖ (ಪಾ) ಠ, ದ.
ಮನ್ತ್ರಾಸ್ತು—ಕ, ಗ, ಛ, ಜ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.

9 ತು—ಥ.

ಸೌಮ್ಯಮನ್ತ್ರಾ[1] ಸಮಸ್ತಾಂಶ್ಚ[2]
ಸೃಷ್ಟಿಮಾರ್ಗೇಣ[3] ಚೋದ್ಧರೇತ್[4] ॥ ॥ ೧೫ ॥

ಏವಂ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮಃ ಪ್ರೋಕ್ತಃ[5]
ಸಂಹಾರಂ ಚ ತತಃ ಶೃಣು ।
[6]ಕ್ಷಕಾರಾದಿ ಅ(ತ್ವ)ಕಾರಾನ್ತಂ
ಸಂಹಾರಶ್ಚೇತಿ[7] ಕೀರ್ತಿತಮ್[8] ॥ ॥ ೧೬ ॥

ಕ್ಷಕಾರಾದಿಯಕಾರಾನ್ತಂ[9]
ದಶಾರ್ಣಂ[10] ಪ್ರಥಮಂ ವಿದುಃ ।

ಹೃದಯಾದಿ ಷಡಂಗಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಸಮಸ್ತ ಸೌಮ್ಯ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾರ್ಗದಿಂದಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೫ ॥

ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಸಂಹಾರಕ್ರಮವನ್ನು ಕೇಳು. ಕ್ಷಕಾರದಿಂದ ಅಕಾರದವರೆಗಿನ ವಿಲೋಮವರ್ಣಗಳು ಸಂಹಾರವರ್ಗವು. ॥ ೧೬ ॥

---

1 ಮಂತ್ರಾಸ್ತು—ಚ.
ಮಂತ್ರಾಶ್ಚ—ಕ, ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

2 ಸರ್ವೇ ಚ—ಕ, ಖ, (ಪಾ) ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ಥ, ದ, ಪ.
ಸರ್ವಾಶ್ಚ—ಫ.
ಸರ್ವೇ ವೈ—ಧ.
ಸರ್ವೇಭ್ಯಃ—ತ.

3 ಅಷ್ಟವರ್ಗೇಣ—ಫ.

4 ಗೇಚರೇತ್—ಫ.
ಚೋದ್ಧೃತಾ—ಕ, ಘ, ಟ, ತ, ದ, ಪ.
ಚೋದ್ಫೃತಾಃ—ಖ (ಪಾ) ಗ, ಚ, ಜ, ಠ, ಡ, ಢ, ಥ, ದ.

5 ಕ್ರಮಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.

6 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಡ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

7 ಸಂಹಾರಂ ಚೇತಿ—ಫ. ಸಂಹಾರಮಿತಿ—ಕ, ಖ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.

8 ಕೀರ್ತಿತಃ—ಧ. ಚೋಚ್ಯತೇ—ಖ (ಪಾ) ಗ, ಚ, ಜ.

9 ಯಕಾರಾನ್ತ—ಝ.

10 ದಶಕಂ—ಕ, ಖ, (ಪಾ) ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

[1]ಪಾರ್ಥಿವೋ ವರ್ಗ[2] ಇತ್ಯುಕ್ತಂ[3]
ಮಕಾರಾದಿ[4] ದಶಾಕ್ಷರವಮ್[5] ॥ ॥ ೧೭ ॥

ದ್ವಿತೀಯೋ ವರ್ಗ[6] ಇತ್ಯುಕ್ತಂ[7]
ಹ್ಯಾಪೋ[8]ವರ್ಗ ಉದಾಹೃತಃ[9] ।
ಣಕಾರಾದಿ ಚಕಾರಾನ್ತಂ
ತೃತೀಯಂ ಚಾನಲಂ ವಿದುಃ ॥ ॥ ೧೮ ॥

[10]ಙಕಾರಾದಿ[11] ಕಕಾರಾನ್ತಂ
ಚತುರ್ಥಂ[12] ಮಾರುತಂ ವಿದುಃ ।

ಕ್ಷಕಾರದಿಂದ ಯಕಾರದವರೆಗಿನ ಹತ್ತು ವರ್ಣಗಳು ಸಂಹಾರಕ್ರಮದ ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಗವು. ಇದು ಪಾರ್ಥಿವವರ್ಗ, ಮಕಾರದಿಂದ ತಕಾರದವರೆಗಿನ ಹತ್ತು ಅಕ್ಷರಗಳು,— ॥ ೧೭ ॥

—ಎರಡನೆಯ ವರ್ಗ. ಇದು ಆಪೋವರ್ಗ. ಣಕಾರದಿಂದ ಚಕಾರದವರೆಗಿನ ಹತ್ತು ವರ್ಣಗಳ ಮೂರನೆಯ ವರ್ಗವು ಅನಲವರ್ಗವು, ॥ ೧೮ ॥

ಙಕಾರದಿಂದ ಕಕಾರದ ವರೆಗಿನ ಐದು ವರ್ಣಗಳ ನಾಲ್ಕನೆಯ ವರ್ಗವು

---

1 ಇಲ್ಲಿಂದ—''ಚತುರ್ಥಂ ಮಾರುತಂ ವಿದುಃ'' ವರೆಗಿನ ಭಾಗ ಫ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಪೃಥಿವೀವರ್ಗಃ—ಝ. ಪಾರ್ಥಿವಂ ವರ್ಗಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
3 ತ್ಯುಕ್ತಃ—ಖ.
4 ಕ್ಷಕಾರಾದಿ—ಗ, ಚ.
5 ತಕಾರಕಂ—ಝ.
6 ದ್ವಿತೀಯಂ ವರ್ಗಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
7 ತ್ಯುಕ್ತಃ—ಖ (ಪಾ) ತ್ಯೇವ—ಖ, ಝ.
8 ಆಪೋ—ಖ, ಝ.
9 ವರ್ಗಮುದಾಹೃತಂ—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ಥ, ಧ.
10 ಙಕಾರಾದ್ಯೈಕಕಾರಾನ್ತಂ ದಶಾರ್ಣಂ ಮಾರುತಂ ವಿದುಃ—ಝ.
ಙಕಾರಾದಿ ಜ್ಯೈಕಾರಾನ್ತಂ ದಶಾರ್ಣಂ ಮಾರುತಂ ವಿದುಃ—ಖ.
11 ತಕಾರಾದಿ—ಪ.
12 ಪಂಚಕಂ—ಕ, ಖ, (ಪಾ) ಘ, ಚ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ಪಂಚಮಂ—ಜ.

ಅಃಕಾರಾದಿ[1] ಹ್ಯಕಾರಾನ್ತ
ರುದ್ರಾನ್ತಂ[2] ವ್ಯೋಮವರ್ಗಕಮ್[3] ॥ ॥ ೧೯ ॥

ಏತೇ ವೈ ಪಞ್ಚವರ್ಗಾಶ್ಚ[4]
ಸಂಹಾರೇ ತು ಪ್ರ[5]ಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
ಸಮಸ್ತಾನ್ ರುದ್ರಮಂತ್ರಾಂಶ್ಚ[6]
ಸಂಹಾರೇಣ ಸಮುದ್ಧರೇತ್ ॥ ॥ ೨೦ ॥

ಏವಂ ತ್ರಿವರ್ಗಭೇದಾಸ್ತೇ[7]
ಕೀರ್ತಿತಾಶ್ಚ[8] ಸಮಾಸತಃ ।

ಮಾರುತವರ್ಗವು. ವಿಸರ್ಗದಿಂದ ಅಕಾರದವರೆಗಿನ ಹದಿನಾರು ಸ್ವರಗಳ ವರ್ಗವು ಐದನೆಯದು. ಇದು ವ್ಯೋಮವರ್ಗ. ॥ ೧೯ ॥

ಹೀಗೆ ಸಂಹಾರಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಐದು ವರ್ಗಗಳಿವೆ. ಸಮಸ್ತ ರುದ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಹಾರಮಾರ್ಗದಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು. ॥ ೨೦ ॥

ಹೀಗೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರವೆಂಬ ಮೂರು ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ವರ್ಣನಾಮಗಳನ್ನು ಕೇಳು. ॥ ೨೧ ॥

---

1 ಆಃಕಾರಾದಿ—ಛ, ತ, ಪ. ಏಕಾರಾದಿ—ಖ, ಝ.
2 ರುದ್ರಾರ್ಣಂ—ಖ, ಝ. ಪಂಚಮಂ—ಥ.
3 ವರ್ಣಕಂ—ಗ, ಪ.
4 ವರ್ಗಾಸ್ತೇ—ಖ, ಝ. ವರ್ಗಶ್ಚ—ಠ.
5 ಸಂಹಾರಂ ಚೇತಿ—ಕ, ಡ, ಥ, ಪ.
ಸಂಹಾರಶ್ಚೇತಿ—ಛ, ಟ, ಠ, ತ, ಧ.
ಸಂಹಾರಶ್ಚೇತಿ—ಖ (ಪಾ) ಗ, ಚ, ಜ, ಢ, ದ.
6 ರುದ್ರಮಂತ್ರಾಣಿ ಸರ್ವಾಣಿ—ಕ, ಖ, (ಪಾ) ಗ, ಘ, ಚ, ಝ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ರುದ್ರಮಂತ್ರಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವಾಂಶ್ಚ—ಧ.
ರೌದ್ರಮಂತ್ರಾಣಿ ಸರ್ವಾಣಿ—ಫ.
7 ಭೇದಾನಿ—ಕ, ಖ (ಪಾ) ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಫ.
8 ಕೀರ್ತಿತಾನಿ—ಕ, ಖ, (ಪಾ) ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಫ.
ಕೀರ್ತಿತಾಸ್ತೇ—ಧ.

ವರ್ಗಭೇದೋ[1] ಮಯಾ[2] ಪ್ರೋಕ್ತಃ[3]
ವರ್ಣನಾಮಾನ್ಯಥ ಶೃಣು ॥ ॥ ೨೧ ॥

[4]ಚಕ್ರೇ ತು ಕರ್ಣಿಕಾದೀನಿ[5]
ವರ್ಣಾನಿ ಚ[6] ಯಥಾಕ್ರಮಮ್[7] ।
ವಕ್ಷ್ಯೇ ನಾಮಾನಿ ಸಂಕ್ಷೇಪಾತ್
ಶೃಣು ತತ್ತ್ವಂ ಶಿವಾದಿಕಮ್[8] ॥ ॥ ೨೨ ॥

ನಾದಂ(ದೋ)ಗುಹ್ಯಂ[9] ಪರಂ ಜೀವಂ(ವಃ)
ದೇಹೀ[10] ಭೂತಂ ಚ ಪಞ್ಚಮಮ್ ।

ಚಕ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ಣಿಕಾಬೀಜವೇ ಮೊದಲಾದ ವರ್ಣಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಹೆಸರನ್ನೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು. ಈ ಶಿವಬೀಜಾದಿ ವರ್ಣಗಳ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಕೇಳು. ॥ ೨೨ ॥

ನಾದ, ಗುಹ್ಯ, ಪರ, ಜೀವ, ದೇಹೀ, ಭೂತ, ಪಂಚಮ, ಸಾಂತ, ತತ್ತ್ವಾಂತ, ಭೂತಾಂತ, ಶಿವಾರ್ಣ, ಶೂನ್ಯ, ಅವ್ಯಯ ಇವು ಶಿವಬೀಜವಾದ ಹಕಾರಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯನಾಮಗಳು. ॥ ೨೩ ॥

---

1 ವರ್ಗನಾಮ—ಫ.
ವರ್ಗಭೇದಂ—ಖ, ಝ.

2 ಅಯಂ—ಖ, ಝ. ಇಮಂ—ಧ. ಇದಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.

3 ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.
ಪ್ರಾಹುಃ—ಧ.
ವರ್ಗ—ಝ

4 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಡ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

5 ಕರ್ಣಿಕಾದೀಹ—ಧ

6 ವರ್ಣಾನೀಹ—ಖ, ಝ.

7 ಕ್ರಮಾತ್—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.

8 ಶಿವಾಧಿಕಂ—ಗ, ಚ, ಝ.

9 ಗುಣ್ಯಂ—ಢ

10 ದೇಹಿ—ಕ, ಖ. ದೇಹ—ಪ.

ಸಾನ್ತಂ[1] ತತ್ತ್ವಾನ್ತ[2] ಭೂತಾನ್ತಂ[3]
ಶಿವಾರ್ಣಂ ಭೂತಮವ್ಯಯಮ್[4] ॥ ॥ ೨೩ ॥

[5]ಪರ್ಯಾಯನಾಮಾನ್ಯೇತಾನಿ
ಹಕಾರಸ್ಯ ಸ್ಮೃತಾನಿ ಚ ।
ಸೂಕ್ಷ್ಮತ್ವಾತ್[6] ಘೋಷ[7]ರೂಪತ್ವಾತ್
ನಾದಮಿ(ಇ)ತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ ॥ ॥ ೨೪ ॥

ಚರಾಚರಾದಿಭೂತೇಷು
ಜೀವರೂಪಂ[8] ಹೃದಿ ಸ್ಥಿತಮ್ ।
ತಸ್ಮಾತ್ ಗುಹ್ಯಮಿದಂ[9] ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ಪರಂ ಭಾವಾತ್ ಪರಂ ಸ್ಥಿತಮ್[10] ॥ ॥ ೨೫ ॥

ಧ್ಯಾನಯೋಗ್ಯವಾಗಿಯೂ ತತ್ತ್ವಗಳಿಗೆ ಅತೀತವಾಗಿಯೂ ಅವ್ಯಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಹಕಾರವನ್ನು ನಾದವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ॥ ೨೪ ॥

ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾದಿ ಭೂತಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಜೀವರೂಪವಾಗಿರುವುದರಿಂದ

---

1 ಶಾನ್ತಂ—ಕ, ಘ, ಥ, ಪ.
2 ತತ್ತ್ವಾನ್ತಂ—ಝ
3 ಭೂತಾನಿ—ಫ.
4 ಶಿವಾರ್ಣಾ ಶೂನ್ಯಮವ್ಯಯಂ—ಗ, ಚ, ಜ.
ಸರ್ವಶೂನ್ಯಮನಮಯಂ—ಫ.
5 ಏತೇ ಪರ್ಯಾಯನಾಮಾನಿ ಹಕಾರಸ್ಯ ವಿಧೀಯತೇ—ಗ, ಚ, ಝ.
6 ಸೂಕ್ಷ್ಮತತ್ತ್ವಾತ್—ಫ.
7 ಘೋರ—ಝ.
ದೋಷ—ಚ.
ದ್ವೇಷ—ಠ, ಥ, ದ.
8 ರೂಪೋ—ಫ.
9 ಮಿತಿ—ಚ
10 ಪರತತ್ತ್ವಾತ್ ಪರಂ ಸ್ಮೃತಂ—ಫ.
ಇದರ ತರುವಾಯ—ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಥ, ತ, ಥ, ಧ, ಪ—ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ
''ಸ್ಥೂಲಂ ಶಬ್ದ ಇತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಚಿನ್ತಾಮಯಂ ಭವೇತ್ ।
ಚಿನ್ತಯಾ ರಹಿತಂ ಯತ್ತು ತತ್ಪರಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥''
ಎಂಬ ಪದ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಕಾರರು ಇದನ್ನು ತಮ್ಮ 24ನೇ ಪದ್ಯದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ದಲ್ಲಿ ''ತದುಕ್ತಂ ವಾತುಲಕಾಲಜ್ಞಾನೇ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಉದ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜೀವಃ[1] ಶಿವ[2] ಇತಿ ಜ್ಞೇಯಃ[3]
ತಸ್ಮಾತ್ ಜೀವ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಃ[4] ।
ಶಿವಾದ್ಯವನಿಪರ್ಯನ್ತಂ
ದೇಹತ್ವಾತ್ ದೇಹಿ ಚೋಚ್ಯತೇ ॥
[ದೇಹೀ ದೇಹತ್ವತಃ ಸ್ಮೃತಃ] ॥ ೨೬ ॥

ಅಕಾಯತ್ವಾದಜೀವತ್ವಾತ್[5]
ಭೂತಂ ಚೇತಿ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್[6] ।
ತತ್ತ್ವಾದ್ಯೇನ[7] ಕ್ರಮಾತ್ ವ್ಯೋಮ
ಪಂಚ ತತ್ತ್ವಂಚ್ಚ ಪಞ್ಚಮಮ್[8] ॥ ॥ ೨೭ ॥

ಇದು ಗುಹ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಜೀವಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದರೂ ಜೀವಾವಸ್ಥೆಗಿಂತ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ್ದರಿಂದ ಪರವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೨೫ ॥

ಶಿವನು ಜೀವಸ್ವರೂಪವಾದುದರಿಂದ ಶಿವಬೀಜವಾದ ಹಕಾರವು ಜೀವಸ್ವರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿವತತ್ತ್ವದಿಂದ ಪೃಥಿವೀತತ್ತ್ವದ ವರೆಗಿನ ಸಕಲತತ್ತ್ವಗಳೂ ಶಿವನ ದೇಹವಾದುದರಿಂದ ಶಿವಬೀಜವಾದ ಹಕಾರವು ದೇಹಿಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೨೬ ॥

ಔಪಾಧಿಕವಾದ ದೇಹಭಾವವಿದ್ದೂ ತತ್ತ್ವತಃ ತನಗೆ ದೇಹವಿಲ್ಲವಾಗಿ, ಜೀವಭಾವವಿದ್ದೂ ತನಗೆ ಜೀವತ್ತ್ವವಿಲ್ಲವಾಗಿ ಹಕಾರವು ಭೂತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಪಂಚಭೂತಗಳಿಗೆ ಪ್ರಥಮವಾದ ವ್ಯೋಮಭೂತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯ ತತ್ತ್ವಸ್ವರೂಪವಾದ್ದರಿಂದ ಇದು ಪಂಚಮವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೨೭ ॥

---

[1] ಜೀವಂ—ಕ. ಶಿವೋ—ಗ, ಚ, ಜ, ಥ.
[2] ಜೀವಃ—ಗ, ಚ, ಜ, ಥ. ಶಿವಂ—ಠ, ದ, ಫ. ಜೀವಂ—ಫ.
[3] ಜ್ಞೇಯಂ—ಛ, ಥ. ಉಕ್ತಂ—ಫ.
[4] ಜೀವಮಿತಿಸ್ಮೃತಂ—ಘ, ಛ, ಡ.
ಜೀವೋಚ್ಯತೇ ಕ್ರಮಾತ್—ಫ.
[5] ಅಕಾಶತ್ವಾತ್ ಸಜೀವತ್ವಾತ್—ಖ. ಝ.
ಆಕಾಶಸ್ಯ ತ್ವಬೀಜತ್ವಾತ್—ಫ.
[6] ತತ್ತ್ವಂತಂ—ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಂ—ಘ.
[7] ತತ್ತ್ವಾದ್ಯನಃ—ಗ, ಚ, ಜ, ಡ. ತತ್ತ್ವಾದ್ಯನ್ತ—ಥ.
[8] ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ ಫ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಸಕಾರಸ್ಯ ಪರಂ ತಸ್ಮಾತ್
ಸಾಂತಂ[1] ಚೇತಿ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್ ।
ತತ್ಕಲಾದಿ[2]ಶಿವಾನ್ತತ್ವಾತ್[3]
ತತ್ತ್ವಾನ್ತಮಿತಿ ಕೀರ್ತಿತಮ್[4] ॥ ॥ ೨೮ ॥

ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿಕ್ರಮಾತ್ ವ್ಯೋಮ
ಭೂತಾನ್ತಮಿತಿ ಕೀರ್ತಿತಮ್[5] ।
ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ ಪ್ರಭಾವತ್ವಾತ್
ಶಿವಾರ್ಣಮಿತಿ[6] ಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥ ॥ ೨೯ ॥

ವಾಙ್ಮನೋಽತೀತ[7]ಭಾವತ್ವಾತ್
ಶೂನ್ಯಂ[8] ಚೇತಿ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್ ।

ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹಕಾರವು ಸಕಾರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಂತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ನಿವೃತ್ತಿಕಲೆಯಿಂದ ಶಾಂತ್ಯತೀತಕಲೆಯವರೆಗಿನ ಸಮಸ್ತಕಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಸರ್ವತತ್ತ್ವಗಳಿಗೆ ಲಯಸ್ಥಾನವಾದುದರಿಂದಲೂ ಇದನ್ನು ತತ್ತ್ವಾಂತವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ॥ ೨೮ ॥

ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಭೂತಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವ್ಯೋಮವು ಲಯಸ್ಥಾನ. ಆದುದರಿಂದ ವ್ಯೋಮಬೀಜವಾದ ಹಕಾರವು ಭೂತಾಂತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ವರ್ಣತತ್ತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತತತ್ತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಶಿವಾರ್ಣ. ॥ ೨೯ ॥

---

[1] ಶಾನ್ತಂ—ಕ.

[2] ಕಾಲಾಗ್ನ್ಯಾದಿ—ಗ, ಚ, ಜ, ಝ.
ಕಲಾದಿ ಚ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ದ, ಪ.

[3] ಶಿವಂ ತತ್ತ್ವಾತ್—ತ.

[4] ತತ್ತ್ವಾಂತಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ—ಕ.

[5] ಪಂಚತತ್ತ್ವಾಚ್ಚ ಪಂಚಮಂ—ಝ.

[6] ಶೈವಾರ್ಣಮಿತಿ—ಟ, ಢ.
ಶಿವಾರ್ಣಂ ಚೇತಿ—ಝ.
ಜೀವಾನ್ತಂ ಚೇತಿ—ಘ.

[7] ಭಾವನಾಹೀನ—ಫ.

[8] ಶೂನ್ಯಃ—ಥ.

ಅಕ್ಷೀಣತ್ವಾನ್ಮಹಾಸೇನ !
ಹ್ಯವ್ಯಯಂ[1] ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥ ॥ ೩೦ ॥

ಪರ್ಯಾಯನಾಮಾನ್ಯೇತಾನಿ[2]
ಹಕಾರಸ್ಯ ಸ್ಮೃತಾನಿ ಚ[3] ।
ಕರ್ಣಿಕಾಸಂಸ್ಥಿತಂ ಬೀಜಂ
ಇದಂ ಚ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಮ್[4] ॥ ॥ ೩೧ ॥

[5]ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯೇ ಕೇಸರಾಣಾಂ ಚ
ಚತುಷ್ಪತ್ರೇಷು[6] ವರ್ಣಕಾ ।

ವಾಕ್ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಅತೀತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹಕಾರವು ಶೂನ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಾರಗೊಳ್ಳದಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಅವ್ಯಯವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ॥ ೩೦ ॥

ಹೀಗೆ ನಾದಾದಿ ಹದಿಮೂರು ನಾಮಗಳು ಹಕಾರದ ಪರ್ಯಾಯಗಳು. ಸೂಕ್ಷ್ಮಕರ್ಣಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶಿವಬೀಜವಾದ ಹಕಾರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ॥ ೩೧ ॥

---

1 ಅವ್ಯಯಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.
2 ಏತೇ ಪರ್ಯಾಯನಾಮಾನಿ—ಕ, ಖ (ಪಾ) ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
3 ಹಕಾರಸ್ಯಾಭಿಧೀಯತೇ—ಕ, ಖ, (ಪಾ) ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
ಹಕಾರಸ್ಯ ವಿಧೀಯತೇ—ಥ, ಠ, ಢ.
ಹಕಾರಸ್ಯೈವ ಪರ್ಯಾಯನಾಮಾನಿ ಚ ಯಥಾಕ್ರಮಂ—ಥ.
4 ಕರ್ಣಿಕಾಬೀಜಮೇವೋಕ್ತಂ ಕೇಸರಾಣಿ ತಥೋಚ್ಯತೇ—ಕ, ಖ (ಪಾ) ಗ, ಘ, ಚ, ಠ, ಡ, ಢ, ಫ,
ಕರ್ಣಿಕಾಬೀಜಮೇವೋಕ್ತಂ ಕೇಸರಾಣಿ ತಥೋಚ್ಯತೇ—ಥ.
ಕರ್ಣಿಕಾಬೀಜಸಂಯುಕ್ತಂ ಕೇಸರಾಣಿ ತಥೋಚ್ಯತೇ—ಫ.
5 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
6 ಚತುಷ್ಪಾತ್ರೇಷು—ಖ, ಝ.

ಆಧಾರಶಕ್ತಿಕಾರ್ಯಾಣಿ[1]
ಪರಂ[2] ಬಿನ್ದುರನು[3]ಕ್ರಮಾತ್[4] ॥ ॥ ೩೨ ॥

ಬಿನ್ದೋಃ ಪರ್ಯಾಯನಾಮಾನಿ
ಪಂಚೈತಾನಿ ಸ್ಮೃತಾನಿ ಚ[5] ।
ಅಕಾರ[6] ಆತ್ಮಬೀಜಂ ಚ[7]
ದೇಹಿ[8]ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ[9]ಭೋಗಿನಃ[10] ॥ ॥ ೩೩ ॥

ಇನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮಕರ್ಣಿಕೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಕೇಸರಗಳ ನಾಲ್ಕು ದಳಗಳಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು.—ಆಧಾರ, ಶಕ್ತಿ, ಕಾರ್ಯ, ಪರ, ಬಿಂದು—॥ ೩೨ ॥

—ಈ ಐದು ನಾಮಗಳು ಬಿಂದುಸ್ವರೂಪವಾದ ಸಕಾರದ ಪರ್ಯಾಯ ನಾಮಗಳು.

ಅಕಾರ, ಆತ್ಮಬೀಜ, ದೇಹೀ, ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ, ಭೋಗೀ,— ॥ ೩೩ ॥

---

1 ಕಾರ್ಯಂ ಚ—ಕ, ಖ (ಪಾ) ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ಕಾರ್ಯಂ ತು—ಫ.

2 ಪರ—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಟ, ತ, ಥ, ಫ.
ಪರೋ—ಖ (ಪಾ)
ಪರಾ—ಧ

3 ಬಿನ್ದುರಿತಿ—ಕ, ಖ, (ಪಾ) ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಫ.
ಬಿನ್ದುಮಿತಿ—ಝ, ಟ.

4 ಸ್ಮೃತಃ—ಕ, ಖ (ಪಾ) ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.
ಸ್ಮೃತಂ—ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಠ, ಧ, ಪ, ಫ.

5 ಸಮಾಸತಃ—ಥ.
ಏತೇ ವೈ ಪಂಚ ನಾಮಾನಿ ಬಿನ್ದುಪರ್ಯಾಯವಾಚಕಾಃ—ಕ, ಖ (ಪಾ) ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಧ, ಪ.
ಏತೇ ವೈ ಪಂಚ ನಾಮಾನಿ ಬಿನ್ದೋಃ ಪರ್ಯಾಯವಾಚಕಃ—ಫ.
ಏತೇ ವೈ ಪಂಚನಾಮಾನಿ ಬಿನ್ದುಪರ್ಯಾಯವಾಚಕಃ—ಥ.

6 ಳಕಾರಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ, ಧ.
ಆಕಾರಂ—ಥ.

7 ಅಗ್ನಿಬೀಜಂ ಚ—ಫ

8 ದೇಹೀ—ಥ, ಧ.

9 ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಚ—ಟ, ಫ.

10 ಭೋಗಿನಂ—ಫ.

ಏತಾನಿ[1] ಪಞ್ಚನಾಮಾನಿ
    ಅ(ಹ್ಯ)ಕಾರ[2]ಸ್ಯೋದಿತಾನಿ ಚ[3] |
ಐಕಾರಶ್ಚ ಶಿವಾಧೇಯಂ
    ಪರಂ ನಾದಾತ್ಮಮೇವ ಚ[4] ‖ ‖ ೩೪ ‖

ನಾದಪರ್ಯಾಯನಾಮಾನಿ
    ಪಂಚೈತಾನಿ ಸ್ಮೃತಾನಿ ಚ[5] |
ವಿದ್ಯಾಬೀಜಂ ಕ್ಷಕಾರಂ[6] ಚ(ರಶ್ಚ)
    ಕೂಟ[7]ವರ್ಣಂ[8] ತಥೈವ ಚ ‖ ‖ ೩೫ ‖

—ಈ ಐದು ನಾಮಗಳು ಅಕಾರದ ಪರ್ಯಾಯನಾಮಗಳು, ಐಕಾರ, ಶಿವ, ಆಧೇಯ, ಪರ, ನಾದ— ‖ ೩೪ ‖

ಈ ಐದು ಐಕಾರದ ಪರ್ಯಾಯ ನಾಮಗಳು.
ವಿದ್ಯಾಬೀಜ, ಕ್ಷಕಾರ, ಕೂಟವರ್ಣ— ‖ ೩೫ ‖

---

1 ಏತೇ ವೈ—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

2 ಳಕಾರ—ಖ, ಗ, ಚ, ಝ, ಥ

3 ಸ್ಯಾಭಿಧೀಯತೇ—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ಸ್ಯ ವಿಧೀಯತೇ—ಘ, ಠ, ಢ, ಫ.

4 ಆಧೇಯಂ ಚ ಶಿವಂ ಚೈವ ಕರಣಂ ಪರನಾಮಕಂ—ಖ, ಝ.
ಐಕಾರಶ್ಚ ಶಿವಾಧೇಯಂ ಪರಂ ನಾದಾನ್ತಮೇವ ಚ—ಗ, ಚ, ಜ.
ಐಕಾರಂ ಚ ಶಿವಾಧೇಯಂ ಪರಂ ನಾದಾನ್ತಮೇವ—ಖ (ಪಾ) ಛ, ಡ, ಥ.
ಐಕಾರಂ ಚ ಶಿವಾಧೇಯಃ ಪರಂ ನಾದಾನ್ತಮೇವ ಚ—ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಧ.
ಕಾರಣಂ ಚ ಶಿವೋ ಧ್ಯೇಯೋ ಪರಂ ನಾದಾನ್ತಮೇವ ಚ—ಘ.
ಐಕಾರಂ ಚ ಶಿವಾಧೇಯಂ ಪರಂ ನಾದಾತ್ಮಮೇವ ಚ—ಪ.
ಕಾರಣಂ ಚ ಶಿವಾಧೇಯಂ ಪರಂ ನಾದಂ ತಥೈವ ಚ—ಫ.

5 ಏತೇ ವೈ ಪಂಚ ನಾಮಾನಿ ನಾದಪರ್ಯಾಯವಾಚಕಾಃ—ಕ, ಖ (ಪಾ) ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ಏತೇ ವೈ ಪಂಚನಾಮಾನಿ ನಾದೇ ಪರ್ಯಾಯವಾಚಕಃ—ಫ.
ನಾದಪರ್ಯಾಯನಾಮಾನಿ ಪಂಚೈತಾನಿ ವಿದುಃ ಕ್ರಮಾತ್—ಥ.

6 ತ್ವಕಾರಂ—ಛ.

7 ಕೂಟಂ—ಗ, ಚ, ಜ.

8 ವರ್ಣಾ—ಝ.

ವರ್ಗಾನ್ತಂ[1] ದ್ರಾವಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ[2] (ತ್ಯೈವಂ)
ಕ್ಷಕಾರಸ್ಯ ತು ಪಞ್ಚ ವೈ[3] ।
ಬಿಂದ್ವಾದಿವೇದಬೀಜಾನಿ[4]
ಕರ್ಣಿಕಾರ್ಣಾ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಾಃ[5] ॥ ॥ ೩೬ ॥

ಸಕಾರಃ[6] ಶಕ್ತಿ[7]ಬೀಜಂ ಸ್ಯಾತ್[8]
ಪ್ರಥಮಃ[9] ಶುಕ್ಲಧಾತುಕಃ[10] ।

—ವರ್ಗಾಂತ, ದ್ರಾವ ಈ ಐದು ಕ್ಷಕಾರದ ಪರ್ಯಾಯನಾಮಗಳು. ಸಕಾರದಿಂದ ಕ್ಷಕಾರದವರೆಗಿನ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳು ಕರ್ಣಿಕಾಬೀಜಗಳು. ॥ ೩೬ ॥

ಸಕಾರವು ಶಕ್ತಿಬೀಜ, ಶಿವಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಪ್ರಥಮವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಶುಕ್ಲಧಾತುವೆಂದೂ ಹೆಸರು.

---

1 ವರ್ಗಾನ್ತ—ಪ
2 ಚ ಪಂಚೈತೇ—ಖ, ಝ.
ಚ ಸಂಚೈತೇ—ಜ
ಚ ಪಂಚಾನ್ತಂ—ಡ, ಪ.
ಚೈವ ಪಂಚೈತೇ—ಗ, ಚ, ಫ.
3 ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ—ಖ, ಝ.
ಅಭಿಧೀಯತೇ—ಕ, ಖ (ಪಾ) ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ವಿಧೀಯತೇ—ಫ.
4 ಬಿನ್ದ್ವರಾದಿ ಚತುರ್ಥಾನಿ—ಕ, ಖ(ಪಾ)ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ಬಿನ್ದ್ವರಾದಿ ಚತುರ್ಣಾಗ್ನಿ—ಫ.
ಬಿನ್ದ್ವರಾದೀನಿ ಚತ್ವಾರಿ—ಧ.
5 ಕರ್ಣಿಕಾಬೀಜಮಿಷ್ಯತೇ—ಕ, ಖ (ಪಾ) ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ಕಾಮಬೀಜಮಿಹೋಚ್ಯತೇ—ಫ.
ಕೇಸರಾಣಾಂ ವಿದುಃ ಕ್ರಮಾತ್—ಧ.
6 ಸಕಾರಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ಧ, ಪ.
7 ಶುಕ್ಲ—ಫ.
8 ಚ—ಖ, ಝ.
9 ಪ್ರಥಮಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
10 ಕೀಲಮುಚ್ಯತೇ—ಫ.

ಷಕಾರೋ[1] ದ್ವಿತಯಂ[2] (ಯೋಭಾನುಃ)
ರವಿರ್ಮಜ್ಜಾ ದಿವಾಕರಃ[3] ॥ ॥ ೩೭ ॥

ಶಕಾರಃ[4] ಶ್ರೀ ರಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ
ಅಸ್ಥಿ ಚ ತ್ರಿತಯಂ ವಿದುಃ ।
ವಕಾರೋ[5] ವಾರುಣೋ ಹ್ಯಾಪಃ[6]
ಚತುರ್ಥಂ ಮೇದಃ ಈರಿತಮ್[ತಃ][7] ॥ ॥ ೩೮ ॥

ಶಿವಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯದಾದುದರಿಂದ ಕ್ಷಕಾರವು ದ್ವಿತೀಯ, ಇದಕ್ಕೆ ಭಾನು, ರವಿ, ದಿವಾಕರ, ಮುಂತಾದ ಸೂರ್ಯನ ಸಕಲ ಪರ್ಯಾಯನಾಮಗಳೂ ಇವೆ. ಇದನ್ನು ಮಜ್ಜೆ(ಧಾತು)ಯೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ॥ ೩೭ ॥

ಶಕಾರವು—ಶ್ರೀ, ರಮಾ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಅಸ್ಥಿ, ಧಾತು ಮತ್ತು ಶಿವಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತೃತೀಯಬೀಜವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪರ್ಯಾಯನಾಮಗಳೂ ಇವೆ. ವಕಾರವು ವರುಣಬೀಜ. ಇದು—ಅಪ್ಪು, ಶಿವಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥಬೀಜ ಮತ್ತು ಮೇದೋಧಾತುವೆಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಜಲಪರ್ಯಾಯನಾಮಗಳೂ ಇವೆ. ॥ ೩೮ ॥

ಲಕಾರವು ಶಿವಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಬೀಜ, ಇಂದ್ರಬೀಜ ಮತ್ತು ಮಾಂಸಧಾತುವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಧರಣೀ, ಮಹೀ, ಮುಂತಾದ ಭೂ

---

[1] ಷಕಾರಂ—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ದ, ಧ, ಪ.
[2] ದ್ವಿತೀಯಂ—ಕ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ದ, ಧ, ಪ.
[3] ಭಾನುರವಿಮಜ್ಜಾದಿವಾಕರಾಃ—ಖ, ಝ.
ಭಾನುರವಿಮಜ್ಜಾದಿವಾಕರಂ—ಗ, ಚ, ಜ, ಡ, ಪ.
ಷದ್ವಿತೀಯಂ ಚ ಭಾನುರ್ವೈ ರವಿರ್ಮಜ್ಜಾದಿವಾಕರಃ—ಥ.
ದಿವಾಕರಃ—ಥ.
[4] ಶಕಾರಂ—ಕ, ಗ.
[5] ವಕಾರಂ—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
[6] ವಾರುಣೇಪ್ಯಾಽಪಃ—ಝ.
ವಾರುಣಂ ಹ್ಯಾಪಃ—ಕ, ಗ, ಚ, ಜ, ಡ, ಢ, ಪ.
ವರುಣಂ ಹ್ಯಾಪಃ—ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಧ.
[7] ಮೇದಸಿ ಸ್ಥಿತಂ—ಖ (ಪಾ) ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಥ.
ಮೇಧಸಿ ಸ್ಥಿತಂ—ಕ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಧ, ಪ.

ಲಕಾರಃ[1] ಪಞ್ಚಮಂ[2] ಚೈನ್ದ್ರಂ[3]
ಮಾಂಸಂ ಚ ಧರಣೀ ಮಹೀ ।
ರಕಾರಶ್ಚಾ[4]ನಲಂ ರಕ್ತಂ
ಷಷ್ಠಂ ಕ್ರೋಧಶ್ಚ[5] ಪಾವಕಃ[6] ॥ ॥ ೩೯ ॥

ಯಕಾರಶ್ಚಾನಿಲಃ[7] ಸ್ನಾಯುಃ[8]
ಸಪ್ತಮಂ ಮಾರುತಸ್ತಥಾ[9] ।

ಪರ್ಯಾಯನಾಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇವೆ. ರೇಫವು ಶಿವಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠ ಬೀಜ, ಅಗ್ನಿಬೀಜ ಮತ್ತು ರಕ್ತಧಾತುವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಕ್ರೋಧವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪಾವಕ ಮುಂತಾದ ಅಗ್ನಿಪರ್ಯಾಯನಾಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಇವೆ.
॥ ೩೯ ॥

ಯಕಾರವು ವಾಯುಬೀಜ ಸ್ನಾಯುಧಾತು ಮತ್ತು ಶಿವಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಮ ಬೀಜವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ವಾಯುಪರ್ಯಾಯನಾಮಗಳೂ ಇವೆ. ಮಕಾರವು ಕಾಲಮೃತ್ಯುಬೀಜ ಮತ್ತು ಶಿವಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಮಬೀಜ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಎಲ್ಲ ಪರ್ಯಾಯ ನಾಮಗಳೂ ಇವೆ. ॥ ೪೦ ॥

---

1 ಲಕಾರಂ—ಕ, ಗ, ಙ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

2 ಪಂಚಮೇ—ಪ.

3 ಚೇಂದ್ರಂ—ಕ, ಗ, ಙ, ಜ.
ಚಂದ್ರಂ—ಪ.

4 ರಕಾರಂ ಚ—ಕ, ಗ, ಘ, ಙ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ

5 ಕ್ರೋಧಂ ಚ—ಟ, ಥ

6 ಪಾವಕಂ—ಠ.

7 ಯಕಾರಂ ಚಾನಿಲಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಙ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ದ.

8 ಸ್ನಾಯು—ಗ, ಙ, ಧ.
ವಾಯುಃ—ತ

9 ಮಾರುತಂ ತಥಾ—ಗ, ಘ, ಙ, ಛ, ಜ, ಡ, ಢ.
ಮಾರುತಸ್ತತಃ—ಖ, ಝ.

ಮಕಾರಃ[1] ಕಾಲಮೃತ್ಯುಶ್ಚ[2]
ಚಾಷ್ಟಮಂ[3] ಮೃತ್ಯು[4]ಕಾರಕಮ್[5][ಕಃ] ॥ ॥ ೪೦ ॥

ಏತಾನಿ ಚಾಷ್ಟವರ್ಗಸ್ಯ
ನಾಮಾನ್ಯೇವಂ ಸ್ಮೃತಾನಿ ಚ[6] ।
[7]ದ್ವಿತೀಯಂ ತು ಕಲಾ ಜ್ಞೇಯಂ
ತತ್ಕಲಾದ್ಯಕ್ಷರಂ ಶೃಣು ॥ ॥ ೪೧ ॥

ಆದಿಬೀಜಂ ಚ ವರ್ಣಾದಿಃ[8]
ವರ್ಗಾದಿಶ್ಚ[9] ಕಲಾದಿ ಚ ।
ಸ್ವರಾದಿಶ್ಚೈವ ಮಾತ್ರಾದಿಃ
ಆದಿಪ್ರಕೃತಿರೇವ ಚ ॥ ॥ ೪೨ ॥

ಹೀಗೆ ಪ್ರಥಮಾವರಣದ ಅಷ್ಟವರ್ಣಗಳ ಪರ್ಯಾಯನಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ದ್ವಿತೀಯಾವರಣದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು ಸ್ವರವರ್ಣಗಳಿವೆ. ಇನ್ನು ಇವುಗಳ ಪ್ರಥಮಬೀಜಾಕ್ಷರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೪೧ ॥

ಅಕಾರಕ್ಕೆ ಆದಿಬೀಜ, ವರ್ಣಾದಿ, ವರ್ಗಾದಿ, ಕಲಾದಿ, ಸ್ವರಾದಿ, ಮಾತ್ರಾದಿ, ಆದಿಪ್ರಕೃತಿ; ॥ ೪೨ ॥

---

[1] ಮಕಾರಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ಥ, ದ, ಪ.

[2] ಮೃತ್ಯುರ್ವೈ—ಥ.

[3] ಅಷ್ಟಮಂ—ಖ, ಝ.

[4] ಮೂರ್ತಿ—ಪ.

[5] ಕಾರಣಂ—ಥ.

[6] ಏತೇ ಪ್ರಥಮವರ್ಗಸ್ಯ ತ್ವೇತತ್ ನಾಮ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ—ಗ, ಚ, ಜ.
ಏತೇ ಪ್ರಥಮವರ್ಗಸ್ಯ ತ್ವೇವಂ ನಾಮ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ—ಕ, ಘ, ಛ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ಏತೇ ಪ್ರಥಮವರ್ಗಸ್ಯ ತ್ವೇವಂ ನಾಮ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್—ಚ, ಥ.

[7] ದ್ವಿತೀಯಸ್ತು ಕಲಾ ಜ್ಞೇಯಂ—ಖ, ಝ.

[8] ಆದಿವರ್ಣಾದಿಬೀಜಂ ಚ—ಖ, ಝ.

[9] ವರ್ಗಾದಿ ಚ—ಗ, ಚ.

ಜೀವಾದಿಶ್ಚ ಕಲಾ ಮಾತ್ರಾ
ಚಾದಿಶ್ಚೈವ[1] ಸ್ವರಸ್ತಥಾ[2] ।
ಏತತ್ಪರ್ಯಾಯ[3]ನಾಮಾನಿ
ಅ[ಹ್ಯ]ಕಾರಸ್ಯ ಸ್ಮೃತಾನಿ ವೈ[4] ॥ ॥ ೪೩ ॥

[5]ಆಕಾರಾದೀನಿ ಶೇಷಾಣಿ
ಕಲಾಶ್ಚೇತಿ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
ತೃತೀಯಂ[ಯಾ]ವರಣೇ ವರ್ಣಾತ್[ರ್ಣಾಃ]
ವಿಕಲಾಶ್ಚ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥ ॥ ೪೪ ॥

ವರ್ಣಾನಾಂ ಚೈವ ವರ್ಗಾಣಾಂ
ಏವಮೇವ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್ ।

—ಜೀವಾದಿ, ಕಲೆ, ಮಾತ್ರೆ, ಆದಿ, ಸ್ವರವೆಂಬ ಪರ್ಯಾಯನಾಮಗಳಿವೆ. ॥ ೪೩ ॥

ಉಳಿದ ಆಕಾರಾದಿಸ್ವರಗಳು ಕಲಾವರ್ಣಗಳು, ತೃತೀಯಾವರಣದಲ್ಲಿ ಕಕಾರಾದಿ ವಿಕಲಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡುವುದು ॥ ೪೪ ॥

ಹೀಗೆಯೇ ವ್ಯಾಪಕಾದಿವರ್ಗಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ ಐವತ್ತೊಂದು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಆವರಣ ದಳಗಳಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ತವಾಗಿರುವ ವರ್ಣ

---

[1] ಆದಿಶ್ಚೈವ—ಝ

[2] ಸ್ವರಾಸ್ತಥಾ—ಘ, ಛ, ಥ.

[3] ಏತೇ ಪರ್ಯಾಯ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.

[4] ಆಕಾರಸ್ಯ ವಿಧೀಯತೇ—ಝ.

ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಮಂತ್ರಾರ್ಣ ಸಮುದ್ಧರೇತ್—ಕ, ಖ, (ಪಾ) ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

[5] ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಮಂತ್ರಾರ್ಣ ಸಮುದ್ಧರೇತ್' ವರೆಗಿನ ಭಾಗವು ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಏವಂ ಹಿ ವರ್ಗವರ್ಣಾನಿ[1]
ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಮಂತ್ರಾನ್ ಸಮುದ್ಧರೇತ್ ॥ ॥ ೪೫ ॥

ವರ್ಗಭೇದೋ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಃ[2]
ಮನ್ತ್ರಭೇದಮಥ[3] ಶೃಣು ॥ ॥ ೪೬ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಾತುಲತಂತ್ರೇ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ಸಹಸ್ರಗ್ರಂಥಸಂಹಿತಾಯಾಂ
ವರ್ಗಭೇದೋ ನಾಮ ಚತುರ್ಥಃ ಪಟಲಃ

ಗಳ ಪರ್ಯಾಯನಾಮಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು. ॥ ೪೫ ॥

ವರ್ಗಭೇದವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಇನ್ನು ಮಂತ್ರಭೇದವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು. ॥ ೪೬ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಾತುಲತಂತ್ರೇ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ಸಹಸ್ರಗ್ರಂಥ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ
ವರ್ಗಭೇದೋ ನಾಮ ಚತುರ್ಥಃ ಪಟಲಃ

---

[1] ಸ್ವರಪರ್ಯಾಯನಾಮಾನಿ—ಖ.

[2] ವರ್ಗಭೇದಮಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಝ
ವರ್ಗಭೇದಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ವರ್ಗಭೇದಮಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಧ.

[3] ಮತಃ—ಧ.

ಪಂಚಮ—ಮಂತ್ರಭೇದ ಪಟಲ

[1]ಯೋ[2] ಮಂತ್ರೋಽನ್ತರ[3]ದಿವ್ಯಯೋಗನಿರತೈಃ
ಭಾವ್ಯಃ ಸತಾಂ[4][ದಾ] ಹೃತ್‌ಸ್ಥಲೇ
ತಾರಾಗ್ರೇ ಶಿವಲಿಂಗಮೂರ್ಧ್ನಿ ವಿ[5]ಲಸ-
ಚ್ಚಕ್ರಾನ್ತರಾಳೇ ಸ್ಥಿತಃ ।
ಸರ್ವೈರಾತ್ಮಭಿಃ ಆನನೇಷು[6] ಸತತಂ
ಜಪ್ಯಃ[7] ಸ್ವಶಕ್ತ್ಯಾಯುತೇ[ತಂ][8]

ದಿವ್ಯಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಧ್ಯಾನಿಸುವ, ತಾರ ಮಂತ್ರದ=ಪ್ರಣವದ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ, ಶಿವಲಿಂಗದ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವಚಕ್ರದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಕರ್ಣಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ, ಸಮಸ್ತಜೀವಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರವಾಗಿ ಜಪಿಸುವ, ವಿಪರೀತಜಪಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯವೂ, ನಿರ್ದುಷ್ಟವೂ, ಅಮೋಘಫಲದಾಯಕವೂ ಆದ ಶುದ್ಧಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥೧॥

---

[1] ಇಲ್ಲಿಂದ "ಶಿವಸ್ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವೇತ್" ವರೆಗೆ—ಫ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಲುಪ್ತವಾಗಿದೆ.

[2] ಯೇ—ಥ.

[3] ಮನ್ತ್ರಾನ್ತರ—ಗ, ಚ.
ಮನ್ತ್ರೋತ್ತರ—ಢ, ಥ.

[4] ಭಾವಸ್ಯತಾಂ—ಗ, ಚ.
ಭಾವ್ಯಸ್ಯತಾಂ—ದ.
ಭಾತ್ಯಸ್ಯತಾಂ—ಛ

[5] ಮೂರ್ಧನಿ—ಕ, ಢ, ದ

[6] ರಾತ್ಮವಿಲಾಸನೇಷು—ಧ

[7] ಜಪ್ಯಂ—ಗ, ಚ.
ಜಪ್ಯ—ತ.
ಜಲ್ಪಂ—ಥ
ಜಪ್ಯಸ್ಯ—ಘ, ಛ.

[8] ಯುತಃ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ
ಯತೋ—ಧ

ಮನ್ಯೇ ತಂ ವಿಪರೀತಜ[1]ಪ್ಯಮನಘಂ
ಮನ್ತ್ರಂ ಮಹಾಸಿದ್ಧಿದಮ್ ॥ ॥ ೧ ॥

ಅಥಾತಃ ಸಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ
ಮನ್ತ್ರಭೇದವಿಧಿಂ ಪರಮ್ ।
ಭುಕ್ತಿದಂ ಮುಕ್ತಿದಂ ಚೈವ
ಸರ್ವಕಾಮಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿದಮ್ ॥ ॥ ೨ ॥

ಮನ್ತ್ರಸ್ತು[2] ದೇವತಾರೂಪಂ[ಪಃ]
ಮನ್ತ್ರರೂಪಮಿದಂ ಜಗತ್ ।
ಪರಾರ್ಧಕೋಟಿಮನ್ತ್ರಾಶ್ಚ
ಶಿವವಕ್ತ್ರಾದ್ವಿನಿರ್ಗತಾಃ[3] ॥ ॥ ೩ ॥

ಕರ್ಷಣಾದಿಕ್ರಿಯಾಃ ಸರ್ವಾಃ[4]
ಮನ್ತ್ರೇಣೈವ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ಈಗ—ಭೋಗವನ್ನೂ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಸಮಸ್ತ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುವ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮಂತ್ರಭೇದವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ॥ ೨ ॥

ಮಂತ್ರವು ದೇವತಾರೂಪವಾಗಿದೆ, ಜಗತ್ತು ಮಂತ್ರರೂಪವಾಗಿದೆ. ಈ ಪರಾರ್ಧಕೋಟಿಮಂತ್ರಗಳೂ ಶಿವನ ಮುಖದಿಂದ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿವೆ. ॥ ೩ ॥

ಕರ್ಷಣಾದಿ ಸಕಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಮಂತ್ರಗಳಿರುವುದು ಕ್ರಿಯೆಗಾಗಿ, ಮಂತ್ರವಿಲ್ಲದೇ ಯಾವ ಕ್ರಿಯೆಯೂ ಇಲ್ಲವಷ್ಟೇ! ॥ ೪ ॥

---

1 ವಿಪರೀತಮ—ಕ, ಘ, ಥ.

2 ಮನ್ತ್ರಂ ತು—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.

3 ಶಿವಮನ್ತ್ರಾದ್ವಿನಿರ್ಗತಾಃ—ಛ
ಶಿವವಕ್ತ್ರಾದ್ವಿನಿರ್ಗತಃ—ಠ.

4 ಸರ್ವೇ—ಥ.

ತಸ್ಮಾನ್ಮನ್ತ್ರಃ ಕ್ರಿಯಾರ್ಥಃ ಸ್ಯಾತ್[1]
ವಿನಾ ಮನ್ತ್ರಂ ಕ್ರಿಯಾ ನ ಚ ॥ ॥ ೪ ॥

[2]ಮನ್ತ್ರೇಣ ದೇವತಾ ಸ್ಥಾಪ್ಯಾ[3]
ಮನ್ತ್ರೇಣ ಯಜನಾದಯಃ ।
ಸ್ನಾನಂ ಮನ್ತ್ರೇಣ ಕರ್ತವ್ಯಂ
ಮನ್ತ್ರೇಣಾಹುತಿತರ್ಪಣೇ[4] ॥ ॥ ೫ ॥

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ತು ಮನ್ತ್ರೇಣ
ದೀಕ್ಷಾ ಮನ್ತ್ರೇಣ ಚೈವ ಹಿ ।
ಅಣಿಮಾದೀನಿ ಮನ್ತ್ರೇಣ
ಸಾಲೋಕ್ಯಾದಿಪದಂ[5] ತಥಾ[6] ॥ ॥ ೬ ॥

ಮನ್ತ್ರೇಣ ಪಾತಕಾದೀನಿ
ಮುಚ್ಯನ್ತೇ[7] ಸರ್ವಜನ್ಮಿನಾಮ್ ।

ದೇವತಾಸ್ಥಾಪನೆ ಪೂಜೆ ಸ್ನಾನ ಹೋಮ ಮತ್ತು ತರ್ಪಣಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ॥ ೫ ॥

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮತ್ತು ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅಣಿಮಾದಿ ಅಷ್ಟಮಹಾಸಿದ್ಧಿಗಳೂ, ಸಾಲೋಕ್ಯಾದಿ ಚತುರ್ವಿಧ ಮೋಕ್ಷಗಳೂ ಮಂತ್ರದಿಂದಲೇ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ॥ ೬ ॥

ಸಮಸ್ತ ಜನರ ಸಕಲಪಾತಕಗಳು ಮಂತ್ರದಿಂದ ನಶಿಸುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಮಂತ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಕೇಳು. ॥ ೭ ॥

---

[1] ತಸ್ಮಾನ್ಮನ್ತ್ರಕ್ರಿಯಾರ್ಥತ್ವಾತ್—ಖ, ಝ.
ತಸ್ಮಾನ್ಮನ್ತ್ರಂ ಕ್ರಿಯಾರ್ಥತ್ವಾತ್—ಗ, ಚ, ಜ.

[2] ಇಲ್ಲಿಂದ "ಸಾಲೋಕ್ಯಾದಿಪದಂ ತಥಾ"ವರೆಗೆ ಡ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

[3] ಸ್ಥಾಪ್ಯಂ—ಕ.

[4] ಹುತತರ್ಪಣಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.

[5] ಪರಂ—ಥ

[6] ತತಃ—ಗ, ಚ, ಜ

[7] ಮುಂಚತೇ—ಕ
ಮುಚ್ಯತೇ—ಛ, ಡ, ತ, ಧ.

ಸರ್ವಮನ್ತ್ರಕ್ರಿಯಾಶ್ಚೈವ[1]
ಮನ್ತ್ರಂ ಶೃಣು ಷಡಾನನ ॥ ॥ ೭ ॥

ಮನನಂ ಸರ್ವಪಕ್ಷೇಷು[2]
ತ್ರಾಣಂ ಸಂಸಾರಸಾಗರಾತ್ ।
ಮನನತ್ರಾಣಧರ್ಮಿತ್ವಾತ್[3]
ಮನ್ತ್ರ[4] ಇತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ ॥ ॥ ೮ ॥

ಯಥಾऽऽದರಃ[5] ಸ್ವನಾಮ್ನಾ ತು
ಜನಃ[6] ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವೇತ್[7] ।
ತಥಾ ಮನ್ತ್ರಪ್ರಯೋಗೇಣ
ತತ್ರ ಸನ್ನಿಹಿತಃ ಶಿವಃ[8] ॥ ॥ ೯ ॥

ಮಂತ್ರವು[9] ಶಿವನ ನೆನಹನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಸಂಸಾರಸಾಗರದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಮನನ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಗಳೆಂಬ ಈ ಎರಡು ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಇದು ಮಂತ್ರವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೮ ॥

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೂಗಿದಾಗ ಆದರದಿಂದ ಹೇಗೆ ಹತ್ತಿರ ಬರುವರೋ, ಹಾಗೆ ಮಂತ್ರಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಶಿವನು ಸಂನಿಹಿತನಾಗುವನು. ॥ ೯ ॥

---

1 ಕ್ರಿಯಾಂಗತ್ವಾತ್—ಖ, ಝ

2 ಪಕ್ಷೇ ತು—ಧ

3 ಧಮತ್ವಾತ್—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

4 ಮನ್ತ್ರಂ—ಕ, ಗ, ಚ, ಜ, ಟ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ

5 ಆಹ್ವಾನತಃ—ಖ, ಝ.
ಯಥಾ ಪರಃ—ಥ
ಯಥಾ ನರಃ—ಛ.

6 ಜನ—ಗ, ಚ

7 ಯಥಾ—ಖ, ಝ.

8 ಶಿವಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವೇತ್—ಖ, ಝ.

9 'ಮನನಾತ್ ತ್ರಾಯತೇ ಇತಿ ಮನ್ತ್ರಃ' ಎಂದೂ ಮನ್ತ್ರಶಬ್ದದ ನಿರ್ವಚನವಿದೆ.

ತಸ್ಮಾನ್ಮಂತ್ರಂ ಮಹಾಸೇನ !
ರಹಸ್ಯಂ ನ[1] ಪ್ರಕಾಶಯ[2] |
ಪೂರ್ವೋಕ್ತದೇಶೇ[3] ಕೃತ್ವಾ ತು
ಮಣ್ಟಪಂ ಲಕ್ಷಣಾನ್ವಿತಮ್ || || ೧೦ ||

ಗೋಮಯೇನಾನುಲಿಪ್ಯಾಥ[4]
ಮಂಟಪಂ ಭೂಷಯೇತ್ ತತಃ[5] |
ಅಸ್ತ್ರಮನ್ತ್ರೇಣ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ[6]
ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಚಕ್ರಮಾಲಿಖೇತ್[7] || || ೧೧ ||

ಕರ್ಣಿಕಾಃ[8] ಕೇಸರಾಂಶ್ಚೈವ[9]
ದಲಾನ್ಯುಪದಲಾನಿ ವೈ[10] |

ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹಾಸೇನನೇ ! ರಹಸ್ಯವಾದ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಕಟಿಸಬಾರದು. ಚಕ್ರೋದ್ಧಾರಪಟಲದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಶುದ್ಧವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಂಟಪವನ್ನು ರಚಿಸಿ,— || ೧೦ ||

ಗೋಮಯದಿಂದ ಸಾರಿಸಿ, ತರುವಾಯ ಮಂಟಪವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ ಮಂಟಪದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. || ೧೧ ||

---

1 ರಹಸ್ಯಾರ್ಥೈಃ—ಫ.
2 ಪ್ರಕಾಶಿತಃ—ಫ.
ಪ್ರಕಾಶಯೇತ್—ಛ, ಡ, ಢ.
3 ವಿಧಿಮಾರ್ಗೇಣ—ಫ.
4 ಲೇಪ್ಯಾಥ—ಘ, ಛ, ಠ, ಡ, ಢ, ದ, ಪ
5 ಮಂಟಪಂ ತು ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್—ಫ
6 ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇದಸ್ತ್ರಮನ್ತ್ರೇಣ—ಖ, ಝ.
7 ತಾಟಯೇತ್ತು ತ್ರಿಯಂಬಕಂ—ಫ.
8 ಕರ್ಣಿಕಾ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ತ.
ಕರ್ಣಿಕಾ—ಗ, ಚ, ದ, ಧ, ಫ.
ಕರ್ಣಿಕಾಂ—ಖ, ಥ.
9 ರಂಚೈವ—ಫ.
10 ದಲಾಂಶ್ಚೋಪದಲಾಂಸ್ತಥಾ—ಕ, ಗ, ಚ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ದಲಾಶ್ಚೋಪದಲಾಸ್ತಥಾ—ಘ, ಛ, ಠ, ಫ.
ತಥಾನ್ಯುಪಪದಾನಿ ಚ—ಧ.

ಕ್ರಮೇಣೈವ ತು ಸಂಲಿಖ್ಯ[1]
ಚಾಧಾರಾದೀ ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್[2] ॥ ॥ ೧೨ ॥

ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಶಿವಬೀಜಾದಿ-
ವರ್ಣಾನಿ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ಕ್ರಮಾತ್[3] ।
[4]ಬೀಜಾನಾಮಧಿಪಾಂಶ್ಚೈವ
ಗನ್ಧಪುಷ್ಪಾದಿನಾऽರ್ಚಯೇತ್ ॥ ॥ ೧೩ ॥

ತಚ್ಚಕ್ರೇ ಸ್ಥಿತಿಮಾರ್ಗೇಣ
ಪ್ರಾಸಾದಂ ತು[5] ಸಮುದ್ಧರೇತ್ ।
[6]ಪ್ರಸಾದಯೇತಿ ಪ್ರಾಸಾದಃ
ಗುರುವಾಣ್ಯೈವ ಲಕ್ಷಣಾತ್ ॥ ॥ ೧೪ ॥

ಕರ್ಣಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಕೇಸರಗಳನ್ನೂ ದಲಗಳನ್ನೂ ಉಪದಲಗಳನ್ನೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬರೆದು ಆಧಾರಶಕ್ತ್ಯಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೨ ॥

ಶಿವಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿವಬೀಜಾದಿವರ್ಣಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಬೀಜಗಳ ಅಧಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೩ ॥

ಶಿವಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಿತಿಮಾರ್ಗದಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು. ''ಪ್ರಸಾದಯ'' ಎಂಬ ಗುರುವಾಣಿಯಿಂದ ಈ ಮಂತ್ರವು ಪ್ರಾಸಾದವೆನಿಸಿತು. ॥೧೪॥

---

1 ಸಂಲೇಖ್ಯ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ದ, ಧ, ಪ.
ಸಂಲಿಪ್ಯ—ಫ.
2 ಆಧಾರಶಕ್ತಿಯೋಜಯೇತ್—ಫ.
3 ಶಿವಪೂಜಾದೀ ಪ್ರಕುರ್ಯಾತ್ ಪೂರ್ವವತ್ ಕ್ರಮಾತ್—ಕ, ಖ, ಝ.
4 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಝ, ಟ, ತ, ಥ, ಧ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
5 ಪ್ರಸಾದಂ—ತು ಘ, ಛ, ಟ.
ಪ್ರಸಾದಾದಿ—ಫ.
ಮನ್ತ್ರಾಣಾಂ ತು—ಥ
6 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಾಶಬ್ದಃ[1] ಸ್ಯಾತ್ ಶಿವೋ[2] ಜ್ಞೇಯಃ[3]
ಸಾಶಬ್ದಃ[4] ಶಕ್ತಿ[5]ರುಚ್ಯತೇ ।
ತತ್ಸ್ವರೂಪಂ ತು ದಶ್ಶಬ್ದಃ[6]
ತ್ರಿವರ್ಣಮಭಿಧೀಯತೇ ॥ ॥ ೧೫ ॥

ದಾನೇನ[7] ಮುಕ್ತಿದೋ[8] ಯಸ್ಮಾತ್
ತಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರಾಸಾದ[9] ಉಚ್ಯತೇ[10] ।
[11]ಶುದ್ಧಶೈವಮಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ತಸ್ಮಾತ್ ಶುದ್ಧಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್ ॥ ॥ ೧೬ ॥

ಪ್ರಾ ಶಬ್ದವನ್ನು ಶಿವನೆಂದೂ, ಸಾ ಶಬ್ದವನ್ನು ಶಕ್ತಿಯೆಂದೂ, ದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಶಿವಶಕ್ತಿಸ್ವರೂಪವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮೂರು ವರ್ಣಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಪ್ರಾಸಾದ ಶಬ್ದವು ಹೀಗೆ ಮೂರು ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೧೫ ॥

ದ ಶಬ್ದವು ಮುಕ್ತಿದಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದರಿಂದಲೂ ಈ ಮಂತ್ರವು ಪ್ರಾಸಾದ ವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಶುದ್ಧಶೈವವು ನಿರುಕ್ತವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಶುದ್ಧವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ॥ ೧೬ ॥

---

1 ಪ್ರಾಶಬ್ದಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ದ, ಪ.
ಪ್ರಶಬ್ದಂ—ಡ
2 ಶಿವಂ—ಕ, ಗ. ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.
3 ಜ್ಞೇಯಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.
ಜ್ಞಾನಂ—ಫ.
4 ಸಾ ಶಬ್ದಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.
5 ಗತಿ—ಫ.
6 ದಬುದ್ಧ್ಯಾತತ್ಸ್ವರೂಪಂ ಚ—ಫ.
ತತ್ಸ್ವರೂಪಂ ತು ದಶ್ಶಬ್ದಂ—ಕ, ಗ, ಚ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
7 ದಾನೇತಿ—ಕ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ದಾನೇ ತಿ—ಟ
8 ಮುಕ್ತಿದಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
9 ಪ್ರಾಸಾದಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
10 ಇಷ್ಯತೇ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಢ, ತ, ದ, ಪ.
11 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಅಜ್ಞಾನಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞೇಯಂ[1]
ತ್ರಿತಯಂ[2] ವಿದ್ಯತೇ[3] ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಅನ್ಧಕಾರವದಜ್ಞಾನಂ
ದೀಪ್ತಿವತ್[4] ಜ್ಞಾನಮುಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೧೭ ॥

[5]ಜ್ಞೇಯಂ ಭಾಸ್ಕರವತ್ ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ಇತಿ[6] ಜ್ಞಾನಂ ವಿಶಿಷ್ಯತೇ[7] ।
ಶಿವಜ್ಞಾನಾತ್ ಪರಂ ಜ್ಞಾನಂ[8]
ನ ಹಿ ಲೋಕೇಷು ವಿದ್ಯತೇ[9] ॥ ॥ ೧೮ ॥

ಏತದ್ವೈ ತತ್ಪರಂ ಜ್ಞಾನಂ
ಪ್ರಾಸಾದಂ[ದಃ] ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಂ[ತಃ] ।

ಅಜ್ಞಾನ ಜ್ಞಾನ ವಿಜ್ಞೇಯಗಳೆಂಬ ಮೂರು ವಸ್ತುಗಳಿವೆ. ಅಜ್ಞಾನವು ಅಂಧಕಾರದಂತೆಯೂ ಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಕಾಶದಂತೆಯೂ ಇವೆ. ॥ ೧೭ ॥

ಜ್ಞೇಯವು ಸೂರ್ಯನಂತಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಶಿವನನ್ನು ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಅರಿಯಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ವಿಶೇಷವಾದುದು. ಶಿವ ಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಜ್ಞಾನವು ಲೋಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ॥ ೧೮ ॥

ಇದೇ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಶಿವಜ್ಞಾನ. ಇದನ್ನು ಪ್ರಾಸಾದಜ್ಞಾನವೆಂದೂ ಕರೆ

---

1 ವಿಜ್ಞೇಯಾ—ಝ
2 ತ್ರಿವಿಧಂ—ಝ.
3 ವಿಂದ್ಯತೇ—ಕ, ತ
ವಿಂದ್ಯತೇ—ಟ, ಠ, ಢ, ದ
4 ದೀಪವತ್—ಜ, ಝ, ಡ, ಥ, ಧ.
ದೀಪಕಂ—ಫ.
5 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಡ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
6 ತಸ್ಮಾತ್—ಫ.
7 ವಿಶೇಷ್ಯತೇ—ಕ, ದ.
8 ನಾಸ್ತಿ—ಫ
9 ತತ್ಸಮಂ ಚ ನ ವಿದ್ಯತೇ—ಫ.

ಪ್ರಾಸಾದಃ ಪಞ್ಚಧಾ ಪ್ರೋಕ್ತಃ[1]
ತದ್ಭೇದೋ[2] ವಕ್ಷ್ಯತೇಽಧುನಾ[3] ॥ ॥ ೧೯ ॥

ಶುದ್ಧೋ[4] ಮೂಲಂ[5] ತಥಾ ತತ್ತ್ವಂ
ಆದಿರಾತ್ಮೇತಿ ಪಞ್ಚಧಾ ।
[6]ಪಞ್ಚಪ್ರಾಸಾದಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ[7]
ಶುದ್ಧಪ್ರಾಸಾದ[8]ಉಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೨೦ ॥

ಶುದ್ಧಃ[9] ಶಿವ[10] ಇತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಃ[11]
ತಸ್ಮಾತ್ ಶುದ್ಧಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ[12] ।

ಯುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಐದು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಇನ್ನು ಆ ಭೇದಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ॥ ೧೯ ॥

ಶುದ್ಧಪ್ರಾಸಾದ, ಮೂಲಪ್ರಾಸಾದ, ತತ್ತ್ವಪ್ರಾಸಾದ, ಆದಿಪ್ರಾಸಾದ, ಆತ್ಮಪ್ರಾಸಾದವೆಂದು ಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರವು ಐದು ವಿಧ. ಇನ್ನು ಶುದ್ಧಪ್ರಾಸಾದವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ॥ ೨೦ ॥

---

1 ಪ್ರಾಸಾದಂ ಪಞ್ಚಧಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ; ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

2 ತದ್ಭೇದಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

3 ವಕ್ಷ್ಯತೇ ಕ್ರಮಾತ್—ಫ.

4 ಶುದ್ಧ—ಕ, ಧ, ಫ

5 ಮೂಲಃ—ಕ, ಗ, ಚ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ಮನ್ತ್ರಃ—ಛ.

6 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಡ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

7 ಮೇವೋಕ್ತಂ—ಫ
ಪ್ರಾಸಾದಾ ಉದಿತಾಸ್ತೇಷಾಂ—ಝ.

8 ಪಾಸಾದಂ—ಝ

9 ಶುದ್ಧಂ—ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.

10 ಶಿವಂ—ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

11 ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
ಜ್ಞೇಯಂ—ಗ, ಚ, ಜ.

12 ಶುದ್ಧಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ; ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ಶುದ್ಧಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಂ—ಫ.

ನಾದಾಖ್ಯಂ ಯತ್ ಪರಂ ಬೀಜಂ
ಆದಿಸ್ವರಸಮನ್ವಿತಮ್[1] ॥ ॥ ೨೧ ॥

ತಚ್ಛುದ್ಧಮಿತಿ ವಿಜ್ಞೇಯಂ[2]
ಸರ್ವಕಾರಣಕಾರಣಮ್[3] ।
ಮುಕ್ತಿದಂ[4] ಪರಮಂ ದಿವ್ಯಂ[5]
ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕಮ್ ॥ ॥ ೨೨ ॥

ತದ್ವಿದಿತ್ವಾ ಮಹಾಸೇನ !
ದೇಶಿಕಃ[6] ಪಾಶಹಾ[7] ಭವೇತ್ ।

ಶಿವನು ಸಮಸ್ತದೋಷರಹಿತನಾಗಿ ಶುದ್ಧನಾದುದರಿಂದ ಈ ಶಿವರೂಪವಾದ ಮಂತ್ರವು ಶುದ್ಧಪ್ರಾಸಾದವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ನಾದ ಮತ್ತು ಪರವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಹ್ ಎಂಬ ಶಿವಬೀಜವು ಅಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿ ಹ ಎಂಬ ಮಂತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ॥೨೧॥

ಸಮಸ್ತ ಕಾರಣಗಳಿಗೂ ಕಾರಣವಾದ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಶುದ್ಧಪ್ರಾಸಾದವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮೋಕ್ಷಪ್ರದವೂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವೂ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿದೀಪ್ತಿಯನ್ನುಳ್ಳದ್ದೂ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದವೂ ಸಮಸ್ತ ಸಿದ್ಧಿಪ್ರದವೂ— ॥ ೨೨ ॥

—ಆದ ಶುದ್ಧಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯನು ತಿಳಿದರೆ

---

1 ಸರ್ವಭೂತೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
ಸರ್ವಭೂತವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ—ಗ, ಚ, ಜ,

2 ತಿ ಜ್ಞೇಯಂ—ಕ, ಛ, ತ, ಫ.

3 ಸರ್ವಭೂತವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ—ಝ.
ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ—ಗ, ಚ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ—
"ನಾದಂ ಗುಹ್ಯಂ ಪರಂ ಬೀಜಂ ದೇಹೀ ಭೂತಂ ಚ ಪಂಚಮಮ್ ।
ಸಾಂತಂ ಭೂತಾಂತಂ ತತ್ತ್ವಾಂತಂ ಶಿವಾರ್ಣಂ ಭೂತಮವ್ಯಯಮ್"
ಎಂಬ ಪದ್ಯವಿದೆ. ಇದು ಹಿಂದೆ ವರ್ಗಭೇದ ಪಟಲದಲ್ಲಿ 23ನೇ ಶ್ಲೋಕವಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಪುನರುಕ್ತ.

4 ಮುಕ್ತ್ಯರ್ಥಂ—ಫ.

5 ಗುಹ್ಯಂ—ಝ.

6 ದೇಶಿಕೈಃ—ಫ.

7 ಪಾಶಭಿತ್—ಝ.
ಪಾಶಚ್ಛಿತ್—ಡ, ಪ.

ಶುದ್ಧಪ್ರಾಸಾದ[1] ಇತ್ಯುಕ್ತಃ[2]
ಮೂಲಪ್ರಾಸಾದ[3] ಉಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೨೩ ॥

ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ತತ್ತ್ವಾನಾಂ
ಮೂಲಂ[4] ಶಿವ[5] ಇತಿ ಸ್ಮೃತಃ[6] ।
ತಸ್ಮಾನ್ಮೂಲಮಿತಿ[7] ಪ್ರೋಕ್ತಂ[8]
ಮೂಲಮನ್ತ್ರಸ್ತದು[9]ಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೨೪ ॥

ಷಷ್ಠಂ ತ್ರಯೋದಶಾನ್ತಂ ಚ[10]
ಪಞ್ಚಮೇ[11] ವಿನಿಯೋಜಯೇತ್ ।

ಶಿಷ್ಯರ ಪಾಶವಿಮೋಚಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶುದ್ಧಪ್ರಾಸಾದವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮೂಲಪ್ರಾಸಾದವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ॥ ೨೩ ॥

ಶಿವನು ಸಮಸ್ತತತ್ತ್ವಗಳಿಗೂ ಮೂಲಕಾರಣನು. ಆದುದರಿಂದ 'ಹ' ಎಂಬ ಶಿವಬೀಜವು ಮೂಲಪ್ರಾಸಾದವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಈಗ ಈ ಮೂಲಪ್ರಾಸಾದದ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೨೪ ॥

---

1 ಪ್ರಾಸಾದಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ

2 ಏವೋಕ್ತಂ—ಕ ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ಏವೋಕ್ತೋ—ಖ
ಇತ್ಯುಕ್ತಂ—ಘ.

3 ಪ್ರಸಾದಂ—ಕ, ಛ, ಟ
ಪ್ರಾಸಾದಂ—ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ಮೂರ್ತಿಃ—ಚ.
ಮೂಲಃ—ಗ, ಟ, ಡ, ಥ, ಪ

5 ಶಿವಂ—ಕ

6 ಸ್ಮೃತಂ—ಖ, ಟ, ಧ, ಘ

7 ಮೂಲ ಇತಿ—ಟ

8 ಜ್ಞೇಯಃ—ಖ, ಝ

8 ಮನ್ತ್ರಂ ತದು—ಕ, ಗ, ಚ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ಮನ್ತ್ರಮಿಹೋ—ಘ.

10 ತು—ಘ.

11 ಪಂಚಮಂ—ಢ, ದ

ಶಿವಶಕ್ತಿಸಮಾಯುಕ್ತಃ[1]
ಶಿವಮನ್ತ್ರ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಃ[2] ॥ ॥ ೨೫ ॥

ಶಿವಮೇಕಂ[3] ವಿಜಾನೀಯಾತ್
ಮನ್ತ್ರಮೂರ್ತಿಂ[4] ಶಿವಂ ಪರಮ್[5] ।

ಸ್ಥಿತಿಮಾರ್ಗವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಷಷ್ಠಾಭಿಧಾನವಾದ ರೇಫ(ರ), ತ್ರಯೋದಶಾಭಿಧಾನವಾದ ಔಕಾರ, ಪಂಚಮಾಭಿಧಾನವಾದ ಅನುಸ್ವಾರ (ಂ) ಇವುಗಳನ್ನು ಹಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಹ್ರೌಂ ಎಂಬ ಶಿವಮಂತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಮೂಲಪ್ರಾಸಾದ. ॥ ೨೫ ॥

ಅದ್ವಿತೀಯನಾದ ಶಿವನನ್ನು ಮಂತ್ರಮೂರ್ತಿಯೆಂದೂ ಪರಶಿವನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಹ್ರೌಂ ಎಂಬ ಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರಮೂರ್ತಿಗೆ ನಾದವು ಕಿರೀಟ, ಮತ್ತು ಬಿಂದುವು ಮುಖ. ॥ ೨೬ ॥

---

[1] ಯುಕ್ತಂ—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

[2] ಶಿವಮನ್ತ್ರಮಿಹೋಚ್ಯತೇ—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ ಧ, ಪ.
ಮೂಲಮನ್ತ್ರಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಂ—ಫ.
ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ—ಗ, ಚ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳಿವೆ
ಅಥರ್ವವೇದೇ ಯಃ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಮನ್ತ್ರಃ ಪ್ರಾಸಾದಸಂಜ್ಞಕಃ ।
ವೈದಿಕಸ್ತಾಂತ್ರಿಕ ಇತಿ ವಹ್ನಿಯೋಗಪಿಯೋಗತಃ ॥
ಷಷ್ಠತ್ರಯೋದಶಾನ್ತೌ ದ್ವೌ ಬೀಜೇ ತ್ರಿದಶವರ್ತ್ಮನಃ ।
ಬಿನ್ದುನಾದೌ ಪ್ರಯುಂಜೀತ ಯತ್ತತ್ಪ್ರಾಸಾದಮೀರಿತಮ್ ॥
ಸಾನ್ತಸ್ಸದ್ಯಾನ್ತಸಂಯುಕ್ತಃ ಬಿನ್ದುಭೂಷಿತಮಸ್ತಕಃ ।
ಪ್ರಾಸಾದಾಖ್ಯೋ ಮನುಃ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಭಜತಾಂ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿದಃ ॥
ಇವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಕಾರರಿಂದ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಉದ್ಧೃತಗಳು—

[3] ಮೇವಂ—ಝ.

[4] ಮೂರ್ತಿಃ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ದ, ಧ

[5] ಪರಂ ಶಿವಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಜ, ಢ, ತ, ದ, ಧ, ಪ.
ಪರಃ ಶಿವಃ—ಖ, ಠ.
ವರಂ ಶಿವಂ—ಟ

ನಾದಃ[1] ಕಿರೀಟಮಿತ್ಯುಕ್ತಃ[2]
ಬಿನ್ದುಃ ವಕ್ತ್ರಮುದಾಹೃತಃ[3] ॥ ॥ ೨೬ ॥

ಅಕಾರೋ ನಾದ ಇತ್ಯುಕ್ತ-
ಶ್ಚೋಕಾರೋ ಬಿನ್ದುರುಚ್ಯತೇ ।
ಔಕಾರ ಆದಿಶಕ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್
ನಾದಶ್ಚೈವಾದಿರುಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೨೭ ॥

ಹಕಾರೋ ದೇಹ ಇತ್ಯುಕ್ತಃ[4]
ದ್ವೌ[ದ್ವೇ] ಶೃಂಗೇ[5] ತು ಭುಜೌ ತಥಾ[6] ।
ವಹ್ನಿಂ[7] ಪಾದದ್ವಯಂ ವಿದ್ಯಾತ್[8]
ಮನ್ತ್ರಮೂರ್ತಿರುದಾಹೃತಾ[9] ॥ ॥ ೨೮ ॥

ಅಕಾರವನ್ನು ನಾದವೆಂದೂ, ಉಕಾರವನ್ನು ಬಿಂದುವೆಂದೂ ಔಕಾರವನ್ನು ಆದಿ ಶಕ್ತಿಯೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಾದಬಿಂದುಗಳ ಸಂಶ್ಲೇಷದಿಂದ ಔಕಾರವಾಗುವುದ ರಿಂದ ನಾದಕ್ಕೆ ಅದಿಶಕ್ತಿಯೆಂಬ ಪರ್ಯಾಯನಾಮವಿದೆ. ನಾದವೆಂಬ ಆದಿಶಕ್ತಿರೂಪ ವಾದ ಎರಡು ಜ್ವಾಲಾರೇಖೆಗಳೇ ಮಂತ್ರಮೂರ್ತಿಯ ಮುಕುಟ. ॥ ೨೭ ॥

ಹಕಾರವು ಮಂತ್ರಮೂರ್ತಿಯ ದೇಹ, ಎರಡು ಪಾರ್ಶ್ವರೇಖೆಗಳು ಭುಜಗಳು, ಎರಡು ಅಗ್ನಿರೇಖೆಗಳು ಪಾದಗಳು, ಇದು ಮಂತ್ರಮೂರ್ತಿಯ ಆಕಾರ. ॥ ೨೮ ॥

---

1 ನಾದಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

2 ಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

3 ಮುದಾಹೃತಮ್—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

4 ಹಕಾರಂ ದೇಹಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

5 ದ್ವಯೌ ಶೃಂಗೌ—ಕ, ಖ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ದ್ವಯೋಃ ಶೃಂಗ—ಘ, ಡ, ಧ

6 ಭುಜಶೃಂಗಸಮುದ್ಭವಂ—ಫ.

7 ವಹ್ನಿಃ—ಝ.
ವಹ್ನಿ—ಕ, ಖ, ಗ, ಚ, ಛ, ಟ, ಠ, ಥ, ಧ, ಪ.

8 ವಿಂದ್ಯಾತ್—ಕ, ಟ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ

9 ರುದಾಹೃತಂ—ಠ, ಢ, ತ, ದ.
ರುದಾಹೃತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಡ, ಥ, ಧ, ಪ, ಫ.

ಸ್ಥೂಲಂ[ಲಃ] ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ[ಃ][1] ಪರಂ[ಃ] ಚೈವ
ತ್ರಿವಿಧಸ್ತು[2] ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ[3] ।
ಸ್ಥೂಲಂ ವರ್ಣಾಕೃತಿಂ[4] ವಿದ್ಯಾತ್[5]
ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ[ಃ] ತಚ್ಛಬ್ದ[6] ಉಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೨೯ ॥

[7]ವರ್ಣಮಾದಿತ್ರಯಂ ಯತ್ತು
ತತ್ಪರಂ ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಮ್ ।
[8]ದೇಹಂ[9] ಭೂತಾಂಶಕಂ ವಿದ್ಯಾತ್
ಭೂತಾನಾಂ[10] ಚೇನ್ದ್ರಿಯಾವಹಮ್ ॥ ॥ ೩೦ ॥

ಶಿವಮಂತ್ರವು ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಮತ್ತು ಪರವೆಂದು ಮೂರುವಿಧ ; ವರ್ಣದ ಆಕಾರವು ಸ್ಥೂಲ, ವರ್ಣದ ಧ್ವನಿಯು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ॥ ೨೯ ॥

ಈ ಶಿವಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರದ ಹ್ ರ್ ಔ ಎಂಬ ಮೂರು ಆದಿವರ್ಣಗಳು ಪರವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಇಂದ್ರಿಯಾಶ್ರಯವಾದ ದೇಹವು ಪಾಂಚಭೌತಿಕವಾದುದು. ॥ ೩೦ ॥

---

1 ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮ—ಡ, ಥ, ಪ

2 ತ್ರಿವಿಧಂ ತು—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

3 ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ—ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ. ಸಂಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ—ಫ.

4 ವರ್ಣಾತ್ಮಕಂ—ಫ.

5 ವಿನ್ದ್ಯಾತ್—ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ದ, ಧ

6 ತಚ್ಛಬ್ದಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

7 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ ಕೇವಲ—ಝ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದೆ.

8 ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಶಿವಾಂಗಂ ಚೇತಿ ಕಥ್ಯತೇ' ವರೆಗಿನ ಭಾಗವು—ಝ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದೆ.

9 ದೇಹ—ಫ.

10 ಭೂತಾಂಶಂ—ಫ.

ಭೂತೇನ್ದ್ರಿಯಗುಣಾ[ಃ] ಸರ್ವಾ[ರ್ವೇ]
ಶಿವಾಙ್ಗಂ ಚೇತಿ ಕಥ್ಯತೇ[1] ।
[2]ಔಕಾರಂ[ಃ] ಪೃಥಿವೀ ಜ್ಞೇಯಂಃ[ಃ]
ನಾದಂ[ಃ] ವಾಯುಗವಿ[ಗ ಇ]ಷ್ಯತೇ ॥ ॥ ೩೧ ॥

ತೇಜೋ ವಹ್ನಿರಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಂ[ಃ]
ಸಲಿಲಂ ಬಿನ್ದುರಿಷ್ಯತೇ ।
ಆಕಾಶಸ್ಯಾಂಧಕಾರಂ ತು[3]
[ಆಕಾಶಸ್ಯ ಹಕಾರಸ್ತು]
ಪಾಂಚ[4]ಭೌತಿಕಮುಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೩೨ ॥

ಅಕಾರಾದಿ ಕ್ಷಕಾರಾನ್ತಂ
ಪಾಂಚಭೌತಿಕಮುಚ್ಯತೇ
ಪಂಚ ಪಂಚ ಪ್ರಯುಂಜೀತ
ಪಂಚಾಶದ್ವರ್ಣಮೀರಿತಮ್[5] ॥ ॥ ೩೩ ॥

ಸಮಸ್ತ ಭೂತೇಂದ್ರಿಯಗುಣಗಳು ಈ ಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರದ ಅಂಗಗಳು. ಔಕಾರವನ್ನು ಪೃಥಿವಿಯೆಂದೂ, ನಾದವನ್ನು ವಾಯುವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ॥ ೩೧ ॥

ರೇಫವನ್ನು ತೇಜಸ್ಸೆಂದೂ, ಬಿಂದುವನ್ನು ಸಲಿಲವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಹಕಾರವು ಆಕಾಶಸಂಬಂಧವಾದುದು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರವು ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕವಾದುದು. ॥ ೩೨ ॥

ಅಕಾರದಿಂದ ಕ್ಷಕಾರದವರೆಗಿನ ವರ್ಣಗಳೂ ಪಾಂಚಭೌತಿಕವಾದುವು. ಐವತ್ತು ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಭೂತಕ್ಕೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹತ್ತು ಹತ್ತು ವರ್ಣಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ॥ ೩೩ ॥

---

1 ಶಿವಾರ್ಣಾ ಜ್ಯೋತಿರುಚ್ಯತೇ—ಘ.
2 ಇಲ್ಲಿಂದ "ಸಲಿಲಂ ಬಿನ್ದುರಿಷ್ಯತೇ" ವರೆಗಿನ ಭಾಗ ಝ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದೆ.
3 ಅರ್ಧಚನ್ದ್ರಂ ಚಾನ್ಧಕಾರಂ—ಘ.
4 ಪಂಚ— ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ತ, ಥ.
5 ಪಂಚಾಶಯಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಂ—ಘ.

ಅಂತರ್ಯತ್ಪಂಚನಮಂ ಬೀಜಂ[1]
ತತ್ಪರಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಮ್[2] ।
ಪಾಂಚ[3]ಭೌತಿಕಸಂಬಂಧಃ[4]
ಜೀವಾಧಾರ[5] ಇತಿ ಸ್ಮೃತಃ[6] ॥ ॥ ೩೪ ॥

ಏವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತು ಮನ್ತ್ರಜ್ಞಃ[7]
ಸರ್ವಪಾಪಾತ್ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ[8] ।
ಏವಂ ವೈ ಪಂಚಭೂತತ್ವಂ[9]
ಜೀವ[10]ಪ್ರಾಸಾದ[11] ಉಚ್ಯತೇ[12] ॥ ॥ ೩೫ ॥

ಐವತ್ತು ವರ್ಣಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಹಕಾರವು ಪರಬೀಜ. ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕವಾದ ಐವತ್ತು ವರ್ಣಗಳು ಜೀವವೆನಿಸುವ ಹಕಾರಕ್ಕೆ ಪುರ್ಯಷ್ಟಕ. ॥ ೩೪ ॥

ಶಿವಮಂತ್ರಜ್ಞನು ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಸಮಸ್ತಪಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಪಂಚಭೂತಸಂಬಂಧವು ಜೀವಪ್ರಾಸಾದವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೩೫ ॥

---

1 ಅಂತೋ ಯತ್ಪಂಚ ಬೀಜಂ ಚ—ಝ
ಅತಸ್ತತ್ಪಂಚ ಬೀಜಂ ಚ—ಥ
ಅಂತೇ ಯಶ್ಚಾಕ್ಷರಂ ವಿದ್ಯಾತ್—ಫ.
2 ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ—ಕ.
3 ಪಂಚ—ಥ, ದ, ಥ
4 ಸಂಬನ್ಧಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ದ, ಧ, ಪ.
5 ಶಿವಾಧಾರ—ಖ, ಝ
ಶಿವಾಧಾರಂ—ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
ಜೀವಾಧಾರಂ—ಕ, ಜ.
6 ಸ್ಮೃತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
7 ಮನ್ತ್ರಜ್ಞಾ—ಪ
8 ಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ—ಝ
ಪಾಪಕ್ಷಯೋ ಭವೇತ್—ಫ.
9 ಏವಂ ಪಾಂಚಭೌತಿಕತ್ವಂ—ಛ.
ಏವಂ ವೈ ಪಾಂಚಭೌತತ್ವಂ—ಧ, ಪ.
ಏವಂ ವೈ ಪಂಚಭೂತಿತ್ತ್ವಂ—ಕ, ಠ
ಏವಂ ವೈ ಪಂಚಭೂತಿತ್ತಂ—ಗ, ಘ, ಚ, ಜ, ಟ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
ಏವಂ ವೈ ಪಂಚಭೌತಿತ್ವಾತ್—ಡ, ಪ, ಫ.
10 ಜೀವಂ—ತ
11 ಪ್ರಸಾದಂ—ಕ, ಘ, ಟ
ಪ್ರಾಸಾದಂ—ಛ, ಠ, ತ, ಥ
12 ಇಷ್ಯತೇ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ತ, ಥ.

[1]ಚರಾಚರಾದಿಭೂತಾನಾಂ
ಪ್ರಾಣರೂಪಃ ಶಿವಃ[2] ಸ್ಮೃತಃ[3] ।
ಕಲಾದಿ[4]ಶಿವಪರ್ಯನ್ತಂ
ಮನ್ತ್ರೈಃ ಸರ್ವಂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಮ್ ॥ ॥ ೩೬ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಸ್ತಂಬಪರ್ಯನ್ತಂ
ಜಗದ್ಯೋನಿಶ್ಚ[5]ರಾಚರಮ್ ।
ಸ್ಥಾವರಂ ಜಙ್ಗಮಂ ಚೈವ
ದೃಶ್ಯಾದೃಶ್ಯಂ ತಥೈವ ಚ ॥ ॥ ೩೭ ॥

ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಪರಂ ಚೈವ
ಸಕಲಂ ನಿಷ್ಕಲಂ ತಥಾ ।
ಸರ್ವಮೇತಜ್ಜಗಚ್ಚೈವ[6]
ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಸಚರಾಚರಮ್ ॥ ॥ ೩೮ ॥

ಶಿವನು ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಭೂತಗಳಿಗೆ ಜೀವರೂಪನು. ನಿವೃತ್ತಿಕಲೆಯಿಂದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಶಾಂತ್ಯತೀತಕಲೆಯವರೆಗಿನ ಸಮಸ್ತವೂ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿದೆ. ॥ ೩೬ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ತೃಣಾಂತವಾದ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಕಾರಣವಾದುದೂ, ಸ್ಥಾವರವಾಗುದೂ, ಜಂಗಮವಾದುದೂ, ದೃಶ್ಯವಾದುದೂ ಅದೃಶ್ಯವಾದುದೂ,— ॥ ೩೭ ॥

ಸ್ಥೂಲವಾದುದೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದುದೂ, ಪರವಾದುದೂ, ಸಕಲವಾದುದೂ, ನಿಷ್ಕಲವಾದುದೂ, ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ತ್ರಿಲೋಕಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತೂ— ॥ ೩೮ ॥

---

[1] ಇಲ್ಲಿಂದ "ಸಚರಾಚರಂ" ವರೆಗೆ ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

[2] ರೂಪಶಿವ—ಝ
ರೂಪಂ ಶಿವಂ—ಫ

[3] ಸ್ಮೃತಂ—ಫ.

[4] ಕಾಲಾಗ್ನಿ—ಝ
ಏಕಾಗ್ನಿ—ಫ.

[5] ದ್ಯೋನಿ—ಚ, ಘ, ಛ, ಪ.

[6] ಜ್ಜಗದ್ಬ್ರಹ್ಮ—ಗ, ಚ.

ಭೂತಂ ಭವ್ಯಂ[1] ಭವಿಷ್ಯಂ[2] ಯತ್[3]
ಪ್ರಾಸಾದೇ[4] ಸರ್ವಮುದ್ಧೃತಮ್[5] ।
ಮೂಲ[6]ಪ್ರಾಸಾದ[7] ಇತ್ಯುಕ್ತಃ[8]
ತತ್ತ್ವಪ್ರಾಸಾದ[9] ಉಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೩೯ ॥

[10]ತತ್ತ್ವಂ ಹಿ ಶಿವಭಾವತ್ವಾತ್
ಶಿವ[11]ಮನ್ತ್ರ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಮ್ ।
ತತ್ತ್ವಂ[12] ಚೈವಾದಿಬೀಜಂ ಚ
ತತ್ತ್ವಾಂತೇ[13] ವಿನಿಯೋಜಯೇತ್ ॥ ॥ ೪೦ ॥

ಭೂತವೂ ವರ್ತಮಾನವೂ ಭವಿಷ್ಯವೂ ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಮೂಲಪ್ರಾಸಾದದಿಂದ ಉದ್ಧೃತ. ಹೀಗೆ ಮೂಲಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರವು ನಿರೂಪಿತವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ತತ್ತ್ವ ಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೩೯ ॥

ತತ್ತ್ವಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರವೇ ಶಿವಸ್ವರೂಪವಾದುದರಿಂದ ಶಿವಮಂತ್ರವು. ತತ್ತ್ವಾಂತವಾದ ಹಕಾರದಲ್ಲಿ ಆದಿಬೀಜವಾದ ಅಕಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ॥ ೪೦ ॥

---

1 ಭವ್ಯ—ಟ
2 ಭವಿಷ್ಯತ್—ಘ, ಝ, ಡ, ಥ.
3 ಯಃ—ಝ.
ತತ್—ಥ
4 ಪ್ರಾಸಾದಂ—ಪ.
ಪ್ರಾಸಾದಃ—ಡ.
5 ಸರ್ವಮುಚ್ಯತೇ—ಥ.
6 ಜೀವ—ಫ.
7 ಪ್ರಸಾದಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ.
ಪ್ರಾಸಾದಂ—ಗ, ಚ, ಜ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
8 ಇತ್ಯುಕ್ತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
9 ತತ್ರಸಾದಂ—ಕ.
ತತ್ತ್ವಪ್ರಾಸಾದಂ—ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
10 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
11 ಮೂಲ—ಫ.
12 ಷಷ್ಠಂ—ಫ.
13 ತಥಾದಿ—ಛ

ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಸಂಯುಕ್ತಂ
ಸರ್ವತತ್ತ್ವಾತ್ಮಕಂ ವಿದುಃ ।
[1]ತತ್ತ್ವಪ್ರಾಸಾದ[2] ಇತ್ಯುಕ್ತಃ[3]
ಆದಿಪ್ರಾಸಾದ[4] ಉಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೪೧ ॥

[5]ಆದಿಸ್ತು ಪೂರ್ವಭಾವಿತ್ವಾತ್[6]
ಆದಿರಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ ।
ಆದ್ಯಂ[7] ಚತುರ್ದಶಂ ಚೈವ
ಜೀವಾಂತೇ[8] ವಿನಿಯೋಜಯೇತ್ ॥ ॥ ೪೨ ॥

ಆಧಾರಾಧೇಯಸಂಯುಕ್ತಂ
ಆದಿಬೀಜ[9]ಮಿಹೋಚ್ಯತೇ ।

ತರುವಾಯ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಹಂ ಎಂಬ ತತ್ತ್ವಪ್ರಾಸಾದ ಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಸರ್ವತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪವಾದುದೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತತ್ತ್ವಪ್ರಾಸಾದವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಆದಿಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ॥ ೪೧ ॥

ಆದಿಯಾದುದರಿಂದ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಆದಿಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಜೀವಾಂತವಾದ ಹಕಾರದಲ್ಲಿ ಆಕಾರ ಮತ್ತು ಔಕಾರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ॥ ೪೨ ॥

ಅನಂತರ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಹೌಂ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಈ

---

1 ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಆದಿರಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ' ವರೆಗೆ—ಕ, ಖ, ಛ, ಟ, ಠ, ತ, ಥ, ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ
2 ತತ್ತ್ವಪ್ರಾಸಾದಂ—ಗ, ಚ, ಜ, ಡ, ಢ, ದ, ಧ, ಪ.
3 ಇತ್ಯುಕ್ತಂ—ಗ, ಚ, ಜ, ಡ, ಢ, ದ, ಧ, ಪ.
4 ಪ್ರಾಸಾದಂ—ಗ, ಖ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
5 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಜ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
6 ಭಾವತ್ವಾತ್—ಫ.
7 ಪ್ರಥಮಂ—ಧ.
8 ಶಿವಾನ್ತೇ—ಕ, ಟ, ಥ
9 ಲಿಂಗ—ಫ.

[1]ಕಲಾ ಚತುರ್ದಶಾರ್ಣಂ ಚ
ಜೀವಾಂತೇ ವಿನಿಯೋಜಯೇತ್ ॥ ॥ ೪೩ ॥

ಆಧಾರಾಧೇಯಸಂಯುಕ್ತಂ
ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕಮ್ ।
[2]ಆದಿಶಕ್ತೇಃ ಸ್ವಬೀಜೇನ[3]
ಸಂಯೋಗಾದಾದಿರುಚ್ಯತೇ[4] ॥ ॥ ೪೪ ॥

[5]ಏತಚ್ಛಿವ[6]ಮಯಂ ಬೀಜಂ
ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿ[7]ಕರಂ ಪರಮ್ ।

ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಆದಿಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಕಾರ ಔಕಾರಗಳನ್ನು ಹಕಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ॥ ೪೩ ॥

ಅನಂತರ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಹೌಂ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಂತ್ರವು ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿದಾಯಕ. ಆದಿಶಕ್ತಿಬೀಜವಾದ ಔಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದರಿಂದ ಹೌಂ ಎಂಬ ಮಂತ್ರವು ಆದಿಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೪೪ ॥

ಶಿವಸ್ವರೂಪವಾದ ಈ ಹೌಂ ಎಂಬ ಮನ್ತ್ರವು ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವೂ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದವೂ ಆದುದು. ಆದಿಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರವು ನಿರೂಪಿತವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಆತ್ಮಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ॥ ೪೫ ॥

---

1 ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕಂ ವರೆಗೆ—ಕ, ಖ, ಜ, ಟ, ಘ, ಛ,ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಈ ಭಾಗವು 'ಅಥ್ವಂ' ದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ 'ಇಹೋಚ್ಯತೇ' ವರೆಗಿನ ಭಾಗದ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದೇ ಆದಿಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಕಾರಾನ್ತದಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ.

2 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

3 ಆದಿಶಕ್ತ್ಯರ್ಥಬೀಜೇನ—ಫ.

4 ಗಾದಭಿಧೀಯತೇ—ಝ.

5 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಫ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

6 ಏವಂ ಶಿವಮಯಃ—ಥ.

7 ಸ್ಥಿತಿ—ಘ, ಛ, ಟ, ಢ, ತ, ದ.

[1]ಆದಿಪ್ರಾಸಾದ[2] ಇತ್ಯುಕ್ತಃ[3]
ಆತ್ಮಪ್ರಾಸಾದ[4] ಉಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೪೫ ॥

ಆತ್ಮಾನಂ [ವೈ] ಜೀವಂ [ವ] ಇತ್ಯುಕ್ತಂ[ಕ್ತಃ]
ಜೀವಃ ಶಿವ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಃ[5] ।
ತಸ್ಮಾದೇತಚ್ಛಿವಾರ್ಣತ್ವಾತ್
ಆತ್ಮಬೀಜ[6]ಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್ ॥ ॥ ೪೬ ॥

[7]ಭೂತಾಂತಂ ತು ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ
ಆ[ತ್ವಾ]ದಿ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಯುತಮ್[8] ।
[9]ಪ್ರಥಮಂ ತು ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ
ಆ[ತ್ವಾ]ದಿ ಪ್ರಕೃತಿ[10]ಸಂಯುತಮ್ ॥ ॥ ೪೭ ॥

ಆತ್ಮನೇ ಜೀವ, ಜೀವನೂ ಶಿವನೇ, ಹೀಗೆ ಈ ಬೀಜವು ಶಿವಬೀಜವಾದುದರಿಂದ ಆತ್ಮಬೀಜವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೪೬ ॥

ಅಕಾರದೊಡನೆ ಭೂತಾಂತವೆನಿಸುವ ಹಕಾರವನ್ನೂ, ಅಕಾರದೊಡನೆ ಪ್ರಥಮವೆನಿಸುವ ಸಕಾರವನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಿ— ॥ ೪೭ ॥

---

1 ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಆತ್ಮಬೀಜಮಿತಿಸ್ಮೃತಂ' ವರೆಗೆ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

2 ಪ್ರಾಸಾದಂ—ಗ, ಚ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ
ಪ್ರಸಾದಂ—ಘ, ಛ.

3 ಇತ್ಯುಕ್ತಂ—ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ

4 ಪ್ರಸಾದಂ—ಘ, ಛ. ಪ್ರಾಸಾದಂ—ಗ, ಚ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

5 ಶಿವಬೀಜಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಂ—ಫ.

6 ಶಿವಮನ್ತ್ರ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ

7 ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಶಕ್ತಿರಾತ್ಮಬೀಜಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಂ' ವರೆಗೆ ಫ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

8 ಸಂಯುಕ್ತಂ—ಘ

9 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಧ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

10 ಷೋಡಶಸ್ವರ—ಝ.

ತಯೋರ್ಮಧ್ಯಗತಾ[1] ಶಕ್ತಿಃ[2]
ಆತ್ಮಬೀಜಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್ ।
ಹೃತ್ಸರೋರುಹ[3]ಮಧ್ಯೇ ತು[4]
ಸಂಸ್ಥಿತಂ[ಃ] ಸರ್ವಕಾರಣಮ್[5] ॥ ॥ ೪೮ ॥

ಆತ್ಮಪ್ರಾಸಾದ[6] ಇತ್ಯುಕ್ತಃ[7]
ಜೀವ[8]ಪ್ರಾಸಾದ[9] ಉಚ್ಯತೇ ।
ಏತೇ ವೈ ಶಿವಬೀಜತ್ವಾತ್
ಶಿವಮಂತ್ರಾಃ[10] ಇತಿ ಸ್ಮೃತಾಃ[11] ॥ ೪೯ ॥

ಪೂರ್ವೋದ್ಧೃತವಾದ ಹಕಾರ ಸಕಾರಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಂದುವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಹಂಸವೆಂಬ ಆತ್ಮಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೃತ್ಕಮಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾದ— ॥ ೪೮ ॥

ಆತ್ಮಪ್ರಾಸಾದವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜೀವಪ್ರಾಸಾದವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಐದು ಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರಗಳು ಶಿವಬೀಜಗಳಾದುದರಿಂದ ಶಿವಮಂತ್ರಗಳೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ॥ ೪೯ ॥

---

1 ಗತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ
2 ಶಕ್ತಂ—ಗ, ಜ
3 ರೋವರ—ಕ, ಡ, ಪ.
4 ಚ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
5 ಸರ್ವಕಾರಣಸಂಸ್ಥಿತೇ—ಕ
ಸರ್ವಕಾರಣಸಂಸ್ಥಿತಂ—ಟ
6 ಪ್ರಸಾದಂ—ಕ, ಘ.
ಪ್ರಾಸಾದಂ—ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ಧ, ಪ, ಫ.
7 ಇತ್ಯುಕ್ತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ಧ, ಪ, ಫ
ಏವೋಕ್ತಂ—ಗ, ಚ
8 ಪಂಚ—ಘ
9 ಪ್ರಸಾದಂ—ಕ, ಘ, ಛ.
ಪ್ರಾಸಾದಂ—ಗ, ಚ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ
10 ಮನ್ತ್ರಂ—ಗ, ಜ, ಥ, ಫ.
11 ಸ್ಮೃತಂ—ಗ, ಜ, ಫ. ಸ್ಮೃತಃ—ಟ, ಠ, ಥ.

ಶುದ್ಧಾದಿ ಚಾತ್ಮ[1]ಪರ್ಯನ್ತಂ[2]
ಸ್ಥಿತಿಮಾರ್ಗೇಣ ಚೋದ್ಧರೇತ್[3] ।
ಶಿವಮಂತ್ರೋ[4] ಮಯಾ[5] ಪ್ರೋಕ್ತಃ[6]
ಸದಾಶಿವಮಥ[7] ಶೃಣು ॥ ॥ ೫೦ ॥

[8]ಸಾದಾಖ್ಯಂ ಸೌಮ್ಯರೂಪತ್ವಾತ್
ಸೃಷ್ಟಿಮಾರ್ಗೇಣ ಚೋದ್ಧರೇತ್[9] ।

ಶುದ್ಧಪ್ರಾಸಾದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಆತ್ಮಪ್ರಾಸಾದದವರೆಗಿನ ಐದೂ ಪ್ರಾಸಾದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿತಿಮಾರ್ಗದಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು. ಶಿವಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಸದಾಶಿವಮಂತ್ರವನ್ನು ಕೇಳು. ॥ ೫೦ ॥

ಸೌಮ್ಯಗಳಾದುದರಿಂದ ಸಾದಾಖ್ಯಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾರ್ಗದಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸ

---

1 ಶುದ್ಧಾದ್ಯಾತ್ಮ—ಝುವರ್ಜ ಬಾಕಿ.

2 ಪರ್ಯನ್ತಾ—ಘ, ಛ, ತ.

3 ಚೋದ್ಧೃತಾಃ—ಝು.
ಚೋದ್ಧೃತಂ—ಗ, ಚ, ಜ.
ಚೋದ್ಧೃತಃ—ತ, ಥ
ಚೋದಿತಃ—ಪ
ಚೋದಿತಾಃ—ಡ.

4 ಮಂತ್ರಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಝು, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

5 ಅಯಂ—ಝು.
ಇದಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
ಇತಿ—ಥ.

6 ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಬ, ಭ.

7 ಮತಃ—ಥ.

8 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ತ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

9 ಚೋದ್ಧೃತಾಃ—ಝು.
ಚೋದಿತಾಃ—ಡ, ಪ.

ಮೋಕ್ಷದಶ್ಚಾಭಿವೃದ್ಧಿಶ್ಚ[1]
ಕಾಮ್ಯ[2]ಶಾನ್ತಿಕ[3]ಪೌಷ್ಟಿಕಾಃ[4] ॥ ॥ ೫೧ ॥

ಪಂಚಾಕ್ಷರೋ ಮೋಕ್ಷದಃ ಸ್ಯಾತ್[5]
ಅಭಿವೃದ್ಧಿಃ ಷಡಕ್ಷರಃ[6] ।
[7]ಕಾಮ್ಯಮಷ್ಟಾಕ್ಷರಂ ವಿದ್ಯಾತ್[8]
ಶಾಂತಿಕಂ ತು[9] ನವಾಕ್ಷರಮ್[10] ॥ ॥ ೫೨ ॥

ಪೌಷ್ಟಿಕೋ[11] ದಶಬೀಜಂ[ಃ] ಸ್ಯಾತ್
ಮನ್ತ್ರಾಃ[12] ಪಞ್ಚವಿಧಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ[13] ।

ಬೇಕು. ಸದಾಶಿವಮಂತ್ರವು—ಮೋಕ್ಷದ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಕಾಮ್ಯ, ಶಾಂತಿಕ, ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕವೆಂದು ಐದು ವಿಧ. ॥ ೫೧ ॥

ಮೋಕ್ಷದ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಐದಕ್ಷರಗಳೂ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಆರಕ್ಷರಗಳೂ, ಕಾಮ್ಯಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂಟಕ್ಷರಗಳೂ, ಶಾಂತಿಕಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತಕ್ಷರಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ॥ ೫೨ ॥

---

1 ಮೋಕ್ಷದಂ ಚಾಭಿವೃದ್ಧಿಶ್ಚ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ಪ, ಪ, ಫ.
ಮೋಕ್ಷದಂಚಾಪಿವೃದ್ಧಿಶ್ಚ—ಥ.
ಮೋಕ್ಷದಶ್ಚಾಭಿವೃದ್ಧಿಂ ಚ—ಡ ಥ, ಪ, ಫ.
2 ಕಾಮ್ಯಂ—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.
3 ಶಾನ್ತಿಂ ಚ—ಫ.
4 ಪೌಷ್ಟಿಕಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.
5 ಮೋಕ್ಷದಂ ಚಾಕ್ಷರಂ ಪಂಚ—ಖ (ಪಾ) ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ಮೋಕ್ಷಂ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂ ವಿದ್ಯಾತ್—ಫ.
ಮೋಕ್ಷದಂ ಚಾಕ್ಷರಂ ಪಂಚ—ಕ, ಡ.
6 ಅಭಿವೃದ್ಧಿಃಷಡಕ್ಷರಂ—ಕ, ಡ.
ಅಭಿವೃದ್ಧಿಃ ಷಡಾಕ್ಷರಂ—ಢ, ದ, ಫ.
7 ಇಲ್ಲಿಂದ—'ವಕ್ಷ್ಯತೇಽಧುನಾ' ವರೆಗೆ—ಕ, ಡ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
8 ವಿಂದ್ಯಾತ್—ಕ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
9 ಶಾನ್ತಿಕಃ ಸ್ಯಾತ್—ಝ
ಶಾನ್ತಿಕಶ್ಚ—ಖ
10 ನವಾಕ್ಷರಃ— ಝ.
11 ಪೌಷ್ಟಿಕಂ—ಕ. ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
12 ಮನ್ತ್ರಂ—ಫ.
13 ಪಂಚದಶಂ ಸ್ಮೃತಂ—ಫ.

[1]ಮೋಕ್ಷಾದಿಪಂಚಮನ್ತ್ರಾಣಾಂ
ಉದ್ಧಾರೋ ವಕ್ಷ್ಯತೇಽಧುನಾ ॥ ॥ ೫೩ ॥

[2]ಈಶೇ ತುರೀಯಮುದ್ಧೃತ್ಯ[3]
ಚೈಂದ್ರೇ ಚತುರ್ದಶಾನ್ವಿತಮ್[4] ।
[5]ಪರಾಪರಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಶಕ್ತಿಂ ಚಾದಿ[6]ಕಲಾನ್ವಿತಾಮ್[7] ॥ ॥ ೫೪ ॥

[8]ಈಶಾನಾನ್ತಂ[ದ್ಯಂ] ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ
ಐ[ಚೈ]ನ್ದ್ರಾನಲಸಮಾಯುತಮ್ ।

ಪೌಷ್ಟಿಕಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಕ್ಷರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ—ಸದಾಶಿವಮಂತ್ರವು ಐದು ವಿಧ. ಈಗ ಮೋಕ್ಷದ ಮುಂತಾದ ಐದುಮಂತ್ರಗಳ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ॥ ೫೩ ॥

ಸ್ವರವರ್ಗದ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ವರ್ಣವಾದ ಔಕಾರದೊಡನೆ ಈಶವರ್ಗದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ವರ್ಣವಾದ ಹಕಾರವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಬಿಂದುವಿನೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಹೌಂ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಅಕಾರದೊಡನೆ ಶಕ್ತಿಬೀಜವಾದ ಸಕಾರವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ 'ಸ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೫೪ ॥

ಮೂರನೆಯ ಸ್ವರದೊಡನೆ ಈಶವರ್ಗದ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರದ ಶಕಾರವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ 'ಶಿ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯ ಸ್ವರದೊಡನೆ ಕುಬೇರವರ್ಗದ ಅಂತಿಮಾಕ್ಷರ

---

[1] ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ಧ, ಪ, ಫ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

[2] ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಡ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

[3] ಈಶೇ ತುರೀಯಮೈಂದ್ರಂ ಚ—ಝ
ಈಶೇ ಚತುರ್ಥಮುದ್ಧೃತ್ಯ—ಗ, ಚ, ಜ, ಢ, ದ, ಪ.
ಈಶೇ ಚ ತುರ್ಯಮುದ್ಧೃತ್ಯ—ಕ, ಘ, ಛ, ಠ, ಫ.
ಈಶೇ ಚ ತುರೀಯಮುದ್ಧೃತ್ಯ—ಟ, ತ, ಥ, ಧ.

[4] ಚತುರ್ದಶಕಲಾನ್ವಿತಂ—ಝ
ಐಂದ್ರ್ಯೋ ಚತುರ್ದಶಂ ಯುತಂ—ಫ.

[5] ಇಲ್ಲಿಂದ—'ಐಂದ್ರಾನಲಸಮಾಯುತಂ'ವರೆಗೆ ಫ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

[6] ಶಕ್ತಿ ಚಾದಿ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.

[7] ಕಲಾನ್ವಿತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

[8] ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಸೋಮಾನ್ತಂ[1] ದ್ವಿಕಲೋಪೇತಂ[2]
ಸೋಮಾದಿ ತ್ವಾದಿ[3]ಸಂಯುತಮ್ ॥ ॥ ೫೫ ॥

ಅಯಂ ಪಂಚಾಕ್ಷರೋ ಮಂತ್ರಃ
ಪರಮೋ ಮುಕ್ತಿದೋ ಭವೇತ್[4] ।
ಭೂತಾನ್ತಂ[5] ತು ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ
ಚತುರ್ದಶಕಲಾನ್ವಿತಮ್[6] ॥ ॥ ೫೬ ॥

ಕಾರ್ಯಕಾರಣಸಂಯುಕ್ತಂ
ಈಶಾದ್ಯಂ[7] ತ್ರಿಕಲಾನ್ವಿತಮ್[8] ।

ವಾದ ವಕಾರವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ 'ವಾ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಆಕಾರದೊಡನೆ ಕುಬೇರ ವರ್ಗದ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರವಾದ ಯಕಾರವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ 'ಯ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದರೆ 'ಹೌಂ ಸ ಶಿವಾಯ' ಎಂಬ ಸದಾಶಿವ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಹೌಂ' ಎಂಬುದು ಐದೂ ಸದಾಶಿವಮಂತ್ರಗಳಿಗೂ ಆದಿಪ್ರಾಸಾದಬೀಜ. ॥ ೫೫ ॥

ಈ ಪಂಚಾಕ್ಷರಮಂತ್ರವು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವೂ ಮುಕ್ತಿದಾಯಕವೂ ಆದುದು. ಇದು ಮೋಕ್ಷಪ್ರದಮಂತ್ರ. ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಸ್ವರವಾದ ಔಕಾರದೊಡನೆ ಹಕಾರವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ;— ॥ ೫೬ ॥

---

1 ಸೋಮಾಂತಾ—ಝ
ಸೋಮಾಂತೇ—ಗ, ಚ, ಜ.
ಸೋಮಾಂತ—ಡ, ಧ, ಪ.

2 ದ್ವಿತ್ರಿಕಲೋಪೇತೌ—ಝ
ದ್ವಿದ್ವಿಕಲೋಪೇತಾ—ಥ
ದ್ವಿಕಲೋಪೇತಾ—ಜ, ಠ.

3 ಸೋಮಾದಿಮಾದಿ—ಫ.

4 ಪಂಚಾಕ್ಷರಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಮುಕ್ತಿದಂ ಪರಮಂ ವಿದುಃ—ಕ, ಖ, (ಪಾ) ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

5 ಐಶಾನಂ—ಫ.

6 ಸಪ್ತಸಪ್ತಸ್ವರಾನ್ವಿತಂ—ಕ, ಖ (ಪಾ) ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

7 ಈಶಾಖ್ಯಂ—ಗ, ಚ

8 ತ್ರಿಕಲಾಯುತಂ—ಕ, ಖ, (ಪಾ) ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

[1]ಸೋಮಾನ್ತಂ[2] ದ್ವಿಕಲೋಪೇತಂ[3]
ಸೋಮಾದಿ ತ್ವಾದಿ[4]ಸಂಯುತಮ್ ॥ ॥ ೫೭ ॥

ವರುಣಾಂತಂ ಚಾದಿಯುಕ್ತಂ[5]
ಮಾರುತಾಂತಂ[6] ಕಲಾನ್ವಿತಮ್[7] ।
ಏವಂ ಷಡಕ್ಷರಃ[8] ಪ್ರೋಕ್ತಃ[9]
ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕಃ[10] ॥ ॥ ೫೮ ॥

ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಹೌಂ ಎಂಬ ಆದಿಪ್ರಾಸಾದಬೀಜವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂರನೆಯ ಸ್ವರವಾದ ಇಕಾರದೊಡನೆ ಈಶವರ್ಗದ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರವಾದ ಶಕಾರವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ 'ಶಿ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯ ಸ್ವರವಾದ ಆಕಾರದೊಡನೆ ಸೋಮವರ್ಗದ ಅಂತಿಮಾಕ್ಷರವಾದ ವಕಾರವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ 'ವಾ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಿಸ್ವರವಾದ ಅಕಾರದೊಡನೆ ಸೋಮವರ್ಗದ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರವಾದ ಯಕಾರವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ 'ಯ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೫೭ ॥

ವರುಣವರ್ಗದ ಅಂತಿಮವಾದ ನಕಾರವನ್ನು ಅಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ 'ನ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾರುವರ್ಗದ ಅಂತಿಮವಾದ ಮಕಾರವನ್ನು ಅಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ 'ಮ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ 'ಹೌಂ ಶಿವಾಯನಮಃ' ಎಂಬ ಸದಾಶಿವ ಷಡಕ್ಷರಮಂತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಷಡಕ್ಷರಮಂತ್ರವು ಸಮಸ್ತಸಿದ್ಧಿದಾಯಕವಾದುದು. ಇದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಮಂತ್ರ. ॥ ೫೮ ॥

ಗುಹ್ಯವೆಂಬ ಹಕಾರವನ್ನು ಔಕಾರ ಮತ್ತು ಬಿಂದುವಿನೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ

---

1 ಇಲ್ಲಿಂದ—'ಪ್ರಥಮಸ್ವರಸಂಯುತಂ' ವರೆಗೆ ಫ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಸೋಮಾಂತ—ಗ, ಚ
3 ಆಕಾರಯುತಂ—ಝ
4 ಸೋಮಾದಿತ್ಯಾದಿ—ಝ.
5 ಆದಿಸಂಯುಕ್ತಂ—ಕ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ಆಸಂಯುಕ್ತಂ—ಖ (ಪಾ) ಗ, ಚ, ಜ.
6 ಮಾರುತಾಂತ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ಥ, ದ, ಪ.
7 ಕಲಾಯುತಂ—ಕ, ಟ, ಥ.
8 ಷಡಕ್ಷರಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
9 ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ
10 ಪ್ರದಾಯಕಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ

ಗುಹ್ಯಂ ಚತುರ್ದಶೋಪೇತಂ
ಶಿವಶಕ್ತಿಸಮಾಯುತಮ್ ।
ಭೂತಾನ್ತಮಾದಿಪ್ರಕೃತಿ
ಕಾರ್ಯಕಾರಣಸಂಯುತಮ್[1] ॥ ॥ ೫೯ ॥

ಈಶೇ ತೃತೀಯವರ್ಣಶ್ಚ
ಪ್ರಥಮಸ್ವರಸಂಯುತಮ್[ತಃ] ।
ಶಕ್ತಿರ್ಮಾತ್ರಾದಿ[2]ಸಂಯುಕ್ತಾ[3]
ವಾರುಣೇ ದ್ವಿತೃತೀಯಕಮ್[4] ॥ ॥ ೬೦ ॥

ತೃತೀಯಂ ಚಾಸ್ಥಿಸಂಯುಕ್ತಂ[5]
ಸೋಮಾಂತಂ ದ್ವಿಕಲಾಯುತಮ್[6] ।

'ಹೌಂ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಭೂತಾಂತವಾದ ಹಕಾರವನ್ನು ಅಕಾರ ಮತ್ತು ಬಿಂದುವಿನೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ 'ಹಂ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೫೯ ॥

ಈಶವರ್ಗದ ತೃತೀಯವರ್ಣವಾದ ಸಕಾರವು ಅಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧೃತವಾದರೆ 'ಸ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಶಕ್ತಿಬೀಜವಾದ ಸಕಾರವು ಅಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧೃತವಾದರೆ 'ಸ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ವರುಣವರ್ಗದ ತೃತೀಯವರ್ಣವಾದ ದಕಾರ ಆಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧೃತವಾದರೆ ದಾ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೬೦ ॥

---

1 ವರ್ಗಾದಿಜೀವಸಂಯುಕ್ತಂ ಶಕ್ತಂಶಕ್ತ ಕಲಾನ್ವಿತಮ್—ಖ, ಝ.

2 ಶಕ್ತಿಮಾತ್ರಾದಿ—ಡ
ಶಕ್ತಿರ್ವಾಯ್ವಾದಿ—ಝ (ಪಾ)

3 ಸಂಯುಕ್ತಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಚ, ಜ, ಟ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

4 ವಾರುಣೇ ತುರ್ಯಮಾದಿಯುಕ್—ಝ
ವಾರುಣೇ ತು ತೃತೀಯಕಮ್—ಖ, ಗ, ಚ, ಜ.
ವಾರುಣೇತಿ ಚತುರ್ಥಕಂ—ಕ, ಫ, ಠ, ತ, ಥ.
ವಾರುಣೇ ತು ಚತುರ್ದಶಂ—ಛ
ವಾರುಣೇ ತು ದ್ವಿಮಾತ್ರಯುಕ್—ಫ.

5 ಅಸ್ಥಿಂ ಚ ದ್ವಿಕಲಾಯುಕ್ತಂ—ಫ.
ತೃತೀಯೇ ಸ್ವರಸಂಯುಕ್ತಾಃ—ಝ.
ತೃತೀಯಂ ಚಾಸ್ಥಿಸಂಯುತಂ—ಕ, ಟ.

6 ಸೋಮಾಂತದ್ವಿಕಲಾಯುತಂ—ಛ, ಠ, ತ, ಥ, ಫ
ಸಪ್ತಮಾನ್ತಂ ದ್ವಿಸಂಯುತಂ—ಧ.
ದ್ವಿತೀಯೇ ಸ್ವರಸಂಯುಕ್ತಂ—ಝ.
ಸೋಮಾಂತಂ ದ್ವಿಕಲಾನ್ವಿತಂ—ಫ.

[1]ಅನಿಲಾದಿ[2]ಕಲೋಪೇತಂ
ಏವಮಷ್ಟಾಕ್ಷರಂ ವಿದುಃ ॥ ॥ ೬೧ ॥

[3]ಏವಮಷ್ಟಾಕ್ಷರಃ ಪ್ರೋಕ್ತಃ
ಸರ್ವಸಂಪತ್ಪ್ರದಾಯಕಃ ।
ಭೂತಾಂತಂ ತು[4] ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ
ಷಟ್ ಪಂಚ ತ್ರಿ[5]ಕಲಾಯುತಮ್[6] ॥ ॥ ೬೨ ॥

[7]ಕಾರ್ಯಕಾರಣಸಂಯುಕ್ತಂ
ಗುಹ್ಯಂ ಮಾತ್ರಾದಿಬಿಂದುಯುಕ್ ।

ಅಸ್ಥಿಬೀಜವಾದ ಶಕಾರವನ್ನು ಇಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ ಶಿ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಸೋಮವರ್ಗದ ಅಂತಿಮವಕಾರವನ್ನು ಆಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ ವಾ ಎಂದಾಗ್ತುತ್ತದೆ. ಅನಿಲಬೀಜವಾದ ಯಕಾರವನ್ನು ಆಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ ಯ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ 'ಹೌಂ ಹಂ ಸದಾಶಿವಾಯ' ಎಂಬ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಸದಾಶಿವಮಂತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಕಾಮ್ಯಮಂತ್ರ. ॥ ೬೧ ॥

ಹೀಗೆ ಸದಾಶಿವನ ಸಮಸ್ತಸಂಪತ್ಪ್ರದಾಯಕವಾದ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಭೂತಾಂತವಾದ ಹಕಾರವನ್ನು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಸ್ವರವಾದ ಔಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿ,— ॥ ೬೨ ॥

—ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಹೌಂ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಗುಹ್ಯವಾದ ಹಕಾರವನ್ನು ಅಕಾರ ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ ಹಂ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

---

1 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯದ ತರುವಾಯ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ
"ಸೋಮಾಂತಂ ಸೋಮಪ್ರಥಮಂ ಆದಿಸ್ವರಸಮನ್ವಿತಂ"—ಎಂಬ ಅರ್ಧಪದ್ಯವಿದೆ

2 ಆರುದ್ರಾದಿ—ಫ.

3 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಖ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

4 ತತ್ತ್ವಾಂತಂ—ಚ, ಫ.

5 ಚತುರ್ದಶ—ಖ (ಪಾ)
ಷಟ್ ಪಂಚ ಚ—ಝ.

6 ಕಲಾನ್ವಿತಂ—ಖ, ಝ.

7 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಛ, ತ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
ಗುಹ್ಯಮಾತ್ರಾದಿಸಂಯುಕ್ತಂ ಶಕ್ತಂ ತಸ್ಯೋಪರಿನ್ಯಸೇತ್—ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
ಗುಹ್ಯಮಾತ್ರಾದ್ವಿಸಂಯುಕ್ತಂ ಶಕ್ತಂ ತಸ್ಯೋಪರಿ ನ್ಯಸೇತ್—ಡ

[1]ಶಕ್ತಿರ್ಮಾತ್ರಾದಿ[2]ಸಂಯುಕ್ತಾ[3]
ಸಪ್ತಮಾಂತಂ[4] ದ್ವಿಸಂಯುತಮ್[5] ॥ ॥ ೬೩ ॥

[6]ಅನಿಲಾಂತಂ ತ್ವಾದಿ[7]ಯುಕ್ತಂ[8]
ಲಯಾದ್ಯಂ[9] ವರುಣಾದಿಕಮ್[10] ।

ಶಕ್ತಿಬೀಜವಾದ ಸಕಾರವನ್ನು ಅಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿ ಸಪ್ತಮವರ್ಗದ ಅಂತಿಮ ವರ್ಣವಾದ ವಕಾರವನ್ನು ಸಕಾರದೊಡನೆ ಸಂಯೋಗಗೊಳಿಸಿದರೆ 'ಸ್ವ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೬೩ ॥

ಮಾರುತವರ್ಗದ ಅಂತಿಮಮಕಾರವನ್ನೂ, ಲಯಮಾರ್ಗದ ಆದ್ಯಕ್ಷರವಾದ ಕ್ಷಕಾರವನ್ನೂ ವರುಣವರ್ಗದ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರವಾದ ತಕಾರವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಅಕಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಮ' 'ಕ್ಷ' 'ತ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಯಕಾರದ ಮುಂದಿನ ರಕಾರವನ್ನು ಅಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿ ಕ್ಷ ತ ವರ್ಣಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಕ್ಷರತ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೬೪ ॥

---

1 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಟ, ತ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
ಐಶಾನ್ಯೇ ತ್ರಿಲೋಪೇತಂ ಸಪ್ತಮಂ ಚಾದಿಸಂಯುತಂ—ಫ.

2 ಶಕ್ತಿಮಾತ್ರಾದಿ—ಕ, ಖ, ಜ, ಝ, ಥ, ದ, ಪ.
ಶಕ್ತಿರ್ಮನ್ತ್ರಾದಿ—ಗ, ಚ.

3 ಸಂಯುಕ್ತಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಜ, ಡ, ಧ.
ಸಮಾಯುಕ್ತಂ—ಛ, ಝ, ದ, ಪ.

4 ಸಪ್ತಮಾತಂ—ಕ, ಥ.
ಸಪ್ತಮಾಂತ—ಧ.
ಸಪ್ತಮಾಂತ್ಯಂ—ಫ.

5 ಸಮಾಯುತಂ—ಧ.

6 ಅನಿಲಾಂತಮಾದಿಭೂತಾಂತಂ ಲಯಾದಿವರುಣಾಂತಕಮ್—ಗ, ಚ.
ಅನಿಲಾಂತಮಾದಿಸಂಯುಕ್ತಂ ಲಯಾದಿವರುಣಾದಿಕಂ—ತ
ಅನಿಲಾಂತಾ ತ್ರಿಭೂತಾಂತಂ ಪ್ರಲಯಾದ್ವರುಣಾಂತಕಂ—ಫ.

7 ಅನಿಲಾದಿಮಾದಿ—ಪ.

8 ಭೂತಾನ್ತಂ—ಖ (ಪಾ) ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

9 ಲಯಾದಿ—ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ದ, ಧ, ಪ.

10 ವರುಣಾಂತಕಂ—ಜ
ವರುಣಾಧಿಕಂ—ಕ, ದ

ತಯೋರ್ಮಧ್ಯಗತಂ ಯಾಂತಂ[1]
ಆದಿಬೀಜೇನ[2] ಸಂಯುತಮ್[3] ॥ ॥ ೬೪ ॥

ಸಪ್ತಮಾದ್ಯಂ[4] ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ
ಷಟ್ ಪಂಚಮಕಲಾಯುತಮ್[5] ।
ಬಿಂದುನಾದಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ನವಾಕ್ಷರಮಿದಂ ವಿದುಃ[6] ॥ ॥ ೬೫ ॥

ಏತದ್ವೈ[7] ಪರಮಂ ಬೀಜಂ
ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕಮ್[8] ।

ಅನಂತರ ಸಪ್ತಮವರ್ಗದ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರವಾದ ಯಕಾರವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಅಕಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಯ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ತರುವಾಯ ಷಷ್ಠವರ್ಗದ ಪಂಚಮವರ್ಣವಾದ ಮಕಾರವನ್ನು ಅಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ 'ಮ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದ 'ಸ್ವ' ಆದಿಗಳಿಗೆ ಬಿಂದುವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಇವುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದರೆ—ಹೌಂ, ಹಂ, ಸ್ವಂ, ಮಂ, ಕ್ಷಂ. ರಂ, ತಂ, ಯಂ, ಮಂ ಎಂದು ನವಾಕ್ಷರ ಸದಾಶಿವಮಂತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಶಾಂತಿಕಮಂತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೬೫ ॥

ಈ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ನವಾಕ್ಷರಮಂತ್ರವು ಸಮಸ್ತಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕವಾದುದು. ಪರಕ್ಕೂ ಪರವಾದ ಹಕಾರವನ್ನು ಔಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿ— ॥ ೬೬ ॥

---

1 ಶಾನ್ತಂ—ಝ

2 ಆದಿಬೀಜಾನಿ—ಫ.

3 ಸಂಯುಕ್ತಂ—ಝ.

4 ಪ್ರಥಮಾದ್ಯಂ—ಫ.

5 ಕಲಾನ್ವಿತಂ—ಫ.

ಏವಂ ನವಾಕ್ಷರಂ ವಿದುಃ—ಕ, ಖ, (ಪಾ) ಗ, ಘ. ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

6 ಏವಂ ತತ್—ಫ.

7 ದಿವ್ಯಂ—ಧ.

8 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಡ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಪರಾತ್ಪರಂ ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ
ಚೈಂದ್ರೇ ಚತುರ್ದಶಾನ್ವಿತಮ್[1] ॥ ॥ ೬೬ ॥

ಕಾರ್ಯಕಾರಣಸಂಯುಕ್ತಂ
ಶಕ್ತಿ[ಃ]ಜೀವಸಮನ್ವಿತಮ್[ತಾ][2] ।
ಈಶೇ[3] ತೃತೀಯಕಂ ಚಾಥೋ[4]
ಪರಿ[5]ದ್ವಿತೀಯಜೀವ[6]ಯುಕ್[7] ॥ ॥ ೬೭ ॥

ಬಿಂದುವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಹೌಂ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಶಕ್ತಿಬೀಜವಾದ ಸಕಾರವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಜೀವವೆನಿಸುವ ಅಕಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಸ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಈಶವರ್ಗದ ತೃತೀಯಾಕ್ಷರವಾದ ಸಕಾರವನ್ನೂ ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರವಾದ ಷಕಾರವನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಿ ಅಕಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಸ, ಷ, ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ॥೬೭॥

ಸಪ್ತಮವರ್ಗದ ಅಂತಿಮವರ್ಣವಾದ ವಕಾರವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಪೂರ್ವೋದ್ಧೃತವಾದ ಷಕಾರದೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಷ್ವ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಷಷ್ಠವರ್ಗದ ಅಂತಿಮ

---

[1] ಐಂದ್ರೇ ಚತುರ್ದಶಾನ್ವಿತಂ—ಕ, ಘ, ಝ, ಥ.
ಐಂದ್ರೇ ಚತುರ್ದಲಾನ್ವಿತಂ—ಧ
ಆದಿರುದ್ರಗಣಾನ್ವಿತಂ—ಘ.

[2] ಶಿವಶಕ್ತಿಸಮನ್ವಿತಂ—ಥ
ಶಿವಬೀಜಸಮನ್ವಿತಂ—ಜ.

[3] ಈಶ—ಕ

[4] ಚಾಥೋ—ಝ. ಚಾದೌ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ತ, ಥ, ಧ.
ಚಾಥೌ—ಫ.

[5] ಪರೇ—ಕ, ಘ, ಛ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ

[6] ಬೀಜ—ಥ, ಧ

[7] ಯುತ್—ಕ
ಭೂತೇಂದ್ರಿಯಪ್ರಪಂಚಾದೌ
ಪಂಚಾಧನುತ್ರಿಬೀಜಯುಕ್—ಫ.

ಸಪ್ತಮಾಂತಂ[1] ದ್ವಿಸಂಯುಕ್ತಂ[2]
ಷಷ್ಠಾಂತಂ[3] ಷಟ್ಕಲಾನ್ವಿತಮ್[4] ।
ಭೂತಾಂತಂ ತು[5] ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ
ವಹ್ನಿಂ[6] ತಸ್ಯೋಪರಿ[7] ನ್ಯಸೇತ್ ॥ ॥ ೭೮ ॥

ಪಂಚಮಾಂತ[8]ಕಲೋಪೇತಂ
ಭಾಂತಮೇಕಾರಸಂಯುತಮ್ ।
ಪಂಚಪಂಚಮಮಾದಿ ಸ್ಯಾತ್[9]
ಷಷ್ಠಾಂತಂ[10] ಸಪ್ತಮಾದಿಕಮ್[11] ॥ ॥ ೭೯ ॥

ವರ್ಣವಾದ ಮಕಾರವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಷಷ್ಠಸ್ವರವಾದ ಊಕಾರದೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಮೂ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಭೂತಾಂತವಾದ ಹಕಾರವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಅದರೊಡನೆ ಅಗ್ನಿಬೀಜವಾದ ರೇಫವನ್ನೂ,— ॥ ೭೮ ॥

ಷಷ್ಠಸ್ವರವಾದ ಊಕಾರವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಹ್ರೂ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕಾರವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಏಕಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಮೇ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಪಂಚಮವರ್ಗದ ಪಂಚಮಾಕ್ಷರವಾದ ನಕಾರವನ್ನೂ ಷಷ್ಠವರ್ಗದ ಅಂತಿಮವರ್ಣವಾದ ಮಕಾರವನ್ನೂ

---

1 ಸಪ್ತಮೂಂತ—ಥ, ಪ.
2 ಸಮಾಯುಕ್ತಂ—ಥ
ದ್ವಿಸಂಯುಕ್ತ—ಥ
3 ಅಷ್ಟಾಂತಂ—ಥ
4 ಷಟ್ಕಲಾಯುತಂ—ಜ, ಥ.
ಸಪ್ತಮಂ ಚಾಧಿಸಂಯುಕ್ತಂ
ಅಷ್ಟಮಂ ಚಾಧಿಸಂಯುತಮ್—ಫ.
5 ಆದ್ಯಂ ಚೈವ—ಫ.
6 ವಹ್ನಿ—ಕ, ಟ.
7 ಪರಿಂ—ಕ, ದ.
8 ಪಂಚಮೂಂತಂ—ಝ
9 ಪಂಚಮಮಾದಿಬೀಜಂ ಸ್ಯಾತ್—ಕ.
ಪಂಚಪಂಚಮದಾರಿ ಸ್ಯಾತ್—ಕ.
ಪಂಚಪಂಚಮಮಾದಿಃ ಸ್ಯಾತ್—ಗ, ಚ, ಥ.
10 ಅಷ್ಟಾಂತಂ—ಫ.
11 ಸಪ್ತಮಾಧಿಕಂ—ಕ, ಥ
ಪ್ರಥಮಾನ್ತಕಂ—ಫ.

[1]ವಹ್ನಿರ್ನಾ[ನ್ಮಾ]ತ್ರಾದಿಸಂಯುಕ್ತಃ[ಂ]
ವರುಣಾದ್ಯಂ[ನ್ತ್ಯಂ] ನಮಾದಿಯುಕ್ ।
ಸಪ್ತಮಾದ್ಯಂ [ನ್ತ್ಯಂ]ತ್ವಾ[ದ್ವ್ಯಾ]ದಿಯುಕ್ತಂ
ವಾತಾನ್ತಂ ತ್ವಾದಿಸಂಯುತರ್ವ್ ॥ ॥ ೭೦ ॥

ಸಪ್ತಾಕ್ಷರಂ ಬಿನ್ದುಯುಕ್ತಂ
ಭವೇದೇಕಾಕ್ಷರೋ ಮನುಃ ॥ ॥ ೭೧ ॥

ಸಪ್ತಮವರ್ಗದ ಆದಿವರ್ಣವಾದ ಯಕಾರವನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಿ ಅಕಾರದೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿದರೆ —ನ, ಮ, ಯ ಎಂದಾಗುತ್ತವೆ. ॥ ೬೯ ॥

ನ, ಮ ಮತ್ತು ಆದಿಪ್ರಾಸಾದಬೀಜಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವರುಣಾಂತ್ಯ ಶಕಾರವನ್ನು ತೃತೀಯಸ್ವರವಾದ ಇಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ ಹೌಂ ನಮ ಶಿ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಸಪ್ತಮವರ್ಗದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವಕಾರವನ್ನು ದ್ವಿತೀಯಸ್ವರವಾದ ಆಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ ವಾ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾರುತವರ್ಗದ ಸಮೀಪಗತವಾದ ಯಕಾರವನ್ನು ಆದಿಸ್ವರವಾದ ಅಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ ಯ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದರೆ 'ಹೌಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ' ಎಂಬ ಷಡ್ಬೀಜಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ॥ ೭೦ ॥

ಮಾಹೇಶ್ವರಸೂತ್ರಕ್ರಮದಿಂದ ಏಳನೆಯ ವರ್ಣವಾದ ಓಕಾರಕ್ಕೆ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಓಂ' ಎಂಬ ಏಕಾಕ್ಷರಮಂತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಓಂಕಾರವನ್ನು ಪೂರ್ವೋದ್ಧೃತ ಷಡ್ಬೀಜಗಳ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಓಂ ಹೌಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ' ಎಂಬ ಸಪ್ತಾಕ್ಷರಸದಾಶಿವಮಂತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೭೧ ॥

---

[1] ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಏಕಾಕ್ಷರೋ ಮನುಃ' ವರೆಗಿನ ಭಾಗವು ಕೇವಲ ಗ, ಚ, ಝ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿಲ್ಲ.

[1]ಬಿನ್ದುನಾದಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ದಶಬೀಜಮಿಹೋಚ್ಯತೇ[2] ।
[3]ಏತೇ[4] ಪಞ್ಚವಿಧಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ[5]
ಮನ್ತ್ರಾಃ ಪಞ್ಚಾಕ್ಷರಾದಯಃ ॥ ॥ ೭೨ ॥

ಸದಾಶಿವಮಿದಂ[6] ಪ್ರೋಕ್ತಂ [ವಸ್ತ್ವಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತಃ]
ಮಹೇಶಂ[7] ಶೃಣು ಷಣ್ಮುಖ ।

ಪ್ರಥಮ ಸಕಾರದಿಂದ ಮುಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಬೀಜಗಳಿಗೆ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಈಗ—ಹೌಂ ಸಂ ಸಂ ಷ್ವಂ ಮೂಂ ಹ್ರೂಂ ಮೇಂ ನಂ ಮಂ ಯಂ ಎಂದು ದಶಾಕ್ಷರ ಸದಾಶಿವಮಂತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಪೌಷ್ಟಿಕಮಂತ್ರ. ಹೀಗೆ ಸದಾಶಿವನ ಪಂಚಾಕ್ಷರಾದಿಯಾದ ಐದು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ॥ ೭೨ ॥

---

1 ಈ ದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರದಲ್ಲಿ—ಗ, ಚ, ಝ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಪಾಠಾನ್ತರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ—
"ಈಶೇ ವರ್ಗೇ ತುರ್ಯನ್ಯೈಂದ್ರೇ ಚತುರ್ದಶಕಲಾನ್ವಿತಂ ।
ಕಾರ್ಯಕಾರಣಸಂಯುಕ್ತಾ ಶಕ್ತಿರಾದಿಕಲಾನ್ವಿತಾ ॥
ಶಕ್ತಿರ್ಮಾತ್ರಾದಿಸಂಯುಕ್ತಾ ಮಜ್ಜಾಮಾತ್ರಾದಿಸಂಯುತಾ ।
ಸಪ್ತಮಾಂತಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಷಷ್ಠಾನ್ತಂ ಷಷ್ಠಬೀಜಯುಕ್ ॥
ಭೂತಾಂತಂ ತು ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ ಕ್ಷಂ (ಪಂ)ಚಮಾಂತಕಲಾನ್ವಿತಂ ।
ವೈಶ್ವಾನರಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಭಾನ್ತಮೇಕಾರಸಂಯುತಮ್ ।
ವರುಣಾಂತಂ ಚ ಮಾತ್ರಾದಿಯುಕ್ತಂ ಷಷ್ಠಾನ್ತಮಾದಿಯುಕ್ ।
ಸಪ್ತಮಸ್ಯಾದಿಬೀಜಂ ಚ ಪ್ರಥಮಸ್ವರಸಂಯುತಮ್
ನವಾಕ್ಷರಂ ಬಿನ್ದುಯುಕ್ತಂ ದಶವರ್ಣಮನುಸ್ಮೃತಃ ।
ಏತೇ ಪಂಚವಿಧಾ ಮನ್ತ್ರಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಪಂಚಾಕ್ಷರಾದಯಃ ।
ಸದಾಶಿವ ಇತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಮಹೇಶಂ ಶೃಣು ಷಣ್ಮುಖ ॥
ಎಂದು
ಏವಂ ದಶಾಕ್ಷರಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯಪ್ರದಾಯಕಂ—ಫ.

2 ಮಹೋಚ್ಯತೇ—ತ

3 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಪ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

4 ಏವಂ—ಥ

5 ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಠ, ಫ.

6 ಸದಾಮಂತ್ರಮಿದಂ—ಡ, ಪ.

7 ಮಹೇಶಃ—ಗ, ಚ, ಝ.

ಮಹೇಶಂ ರುದ್ರಮೂರ್ತಿತ್ವಾತ್[1]
ಸಂಹಾರೇಣ ಸಮುದ್ಧರೇತ್ ॥ ॥ ೭೩ ॥

ತಸ್ಯ ಭೇದಃ[2] ತ್ರಿಧಾ ಜ್ಞೇಯಃ[3]
ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಾಸ್ತಥಾ[4] ।
ಭೂವರ್ಗೌ[5]ತೃತೀಯಮುದ್ಧೃತ್ಯ
ಚಾನ್ತರಿಕ್ಷಾಂತಬಿನ್ದುಯುಕ್ ॥ ॥ ೭೪ ॥

ತೋಯಾದಿರಭ್ರಾನ್ತಬಿನ್ದು
ಯುಕ್ತೋ ಭೂವರ್ಗೌ ನವಾಕ್ಷರಮ್[6] ।
ನಭೋಽನ್ತಬಿನ್ದುಸಂಯುಕ್ತಂ
ಅಮ್ಬರೇ ತು ಷಡಕ್ಷರಮ್ ॥ ॥ ೭೫ ॥

ಸದಾಶಿವಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮಹೇಶಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಮಹೇಶನು ರುದ್ರಮೂರ್ತಿಯಾದುದರಿಂದ ಮಹೇಶಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಹಾರಕ್ರಮದಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು. ॥ ೭೩ ॥

ಮಹೇಶಮಂತ್ರವು ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯವೆಂದು ಮೂರು ವಿಧ. ಪೃಥಿವೀವರ್ಗದ ತೃತೀಯಾಕ್ಷರವಾದ ಹಕಾರವನ್ನು ಅಕಾರ ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ ಹಂ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೭೪ ॥

ಅಬ್ವರ್ಗದ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರವಾದ ಮಕಾರವನ್ನು ಅಕಾರ ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ ಮಂ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಪೃಥಿವೀವರ್ಗದ ನವಮಾಕ್ಷರವಾದ ರೇಫವನ್ನು ಅಕಾರ ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ 'ರಂ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯೋಮವರ್ಗದ ಷಷ್ಠಾಕ್ಷರವಾದ ಏಕಾರವನ್ನು— ॥ ೭೫ ॥

---

[1] ಮೂರ್ತತ್ವಾತ್—ಟ, ತ, ಥ.
[2] ಭೇದಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
[3] ಜ್ಞೇಯಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ. ಫ.
[4] ಲಯಂತಥಾ—ಕ, ಖ.
ಲಯಸ್ತಥಾ—ಗ, ಚ, ಜ
[5] ಭೌಮಂ—ಝ
[6] ನವಾರ್ಣಕಂ—ಖ.

[1]ಆಧಾರಾಧೇಯಸಂಯುಕ್ತಂ[2]
ಸೃಷ್ಟಿಬೀಜ[3]ಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್[4] ।
[5]ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ತು ತೃತೀಯಾರ್ಣಂ
ಶಾ[ಖಾ]ನ್ತಬಿನ್ದುಸಮನ್ವಿತಮ್ ॥ ॥ ೭೬ ॥

ತದ್ವರ್ಗೇ ತುರ್ಯಮುದ್ಧೃತ್ಯ
ಸುರಮಾರ್ಗಾನ್ತಬಿಂದುಯುಕ್ ।

—ಅನುಸ್ವಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ 'ಏಂ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದರೆ—ಹಂ ಮಂ ರಂ ಏಂ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸೃಷ್ಟಿಮಂತ್ರ. ಪೃಥಿವೀ ವರ್ಗದ ತೃತೀಯಾಕ್ಷರವಾದ ಹಕಾರವನ್ನು ಅಕಾರ ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ ಹಂ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೭೬ ॥

ಪೃಥಿವೀವರ್ಗದ ಚತುರ್ಥಾಕ್ಷರವಾದ ಸಕಾರವನ್ನು ಅಕಾರ ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರ ದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ 'ಸಂ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಲಯಮಾರ್ಗದ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರವಾದ ಕ್ಷಕಾರವನ್ನೂ ವಹ್ನೀಬೀಜವಾದ ರೇಫವನ್ನೂ ಪೃಥಿವೀವರ್ಗದ ಅಂತಿಮವರ್ಣವಾದ ಯಕಾರವನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಿ ಒಂದೊಂದಕ್ಕೂ ಅಕಾರ ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರಗಳನ್ನು ಸೇರಿ ಸಿದರೆ ಕ್ಷಂ ರಂ ಯಂ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೭೭ ॥

---

[1] ಈ ಸೃಷ್ಟಿಬೀಜೋದ್ಧಾರದಲ್ಲಿ—ಗ, ಚ, ಝ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಪಾಠಾಂತರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ—
"ಮಹೇಶಂ ರುದ್ರಮೂರ್ತಿತ್ವಾತ್ ಸಂಹಾರೇಣ ಸಮುದ್ಧರೇತ್ ।
ತಸ್ಯ ಭೇದಃ ತ್ರಿಧಾ ಜ್ಞೇಯಃ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಸ್ತಥಾ ॥
ಭೂಮೌ ತೃತೀಯಮುದ್ಧೃತ್ಯ ಸಲಿಲಾದ್ಯಸಮನ್ವಿತಮ್ ॥
ಭೂಮೌ ನವಾರ್ಣಕಂ ವಿದ್ಯಾದಂಬರೇ ತು ಷಡಕ್ಷರಮ್ ।
ಆಧಾರಾಧೇಯಸಂಯುಕ್ತಂ ಸೃಷ್ಟಿಬೀಜಮಿಹೋಚ್ಯತೇ ॥
ಎಂದು

[2] ಸಂಯುತಂ—ಕ

[3] ರೂಪ—ಘ

[4] ಮಿಹೋಚ್ಯತೇ—ಖ, ಘ.

[5] ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ತು ತೃತೀಯಂ ಸ್ಯಾತ್
ವ್ಯೋಮಾನ್ತೇನ ಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ಶಕ್ತಿಂ ತಸ್ಯೋಪರಿ ನ್ಯಸ್ಯ
ತದ್ವರ್ಗೇ ತುರ್ಯಕಂ ಭವೇತ್—ಗ, ಚ, ಝ.

ಲಯಾದ್ಯಮನಲಂ[1] ಚೈವ
ಪಾರ್ಥಿವಾಂ[2]ತೇನ ಸಂಯುತಮ್ ॥ ॥ ೭೭ ॥

ವ್ಯೋಮ[3]ಷಷ್ಠ[4]ಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಕಾರ್ಯಕಾರಣಸಂಯುತಮ್ ।
ಸ್ಥಿತಿಬೀಜಮಿದಂ[5] ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ಸಂಹಾರಶ್ಚಾ[6]ಧುನೋಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೭೮ ॥

ಮಹೀವರ್ಗೇ[7] ತೃತೀಯಾರ್ಣಂ[8]
ವ್ಯೋಮಾಂತೇನ ಸಮನ್ವಿತಮ್[9] ।

ವ್ಯೋಮವರ್ಗದ ಷಷ್ಠಾಕ್ಷರವಾದ ಏಕಾರವನ್ನು ಅನುಸ್ವಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ "ಏಂ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದರೆ "ಹಂ ಸಂ ಕ್ಷಂ ರಂ ಯಂ ಏಂ" ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸ್ಥಿತಿಮಂತ್ರ. ಇನ್ನು ಸಂಹಾರಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ॥ ೭೮ ॥

ಪೃಥಿವೀವರ್ಗದ ತೃತೀಯಾಕ್ಷರವಾದ ಹಕಾರವನ್ನು ಅಕಾರ ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ 'ಹಂ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಪೃಥಿವೀವರ್ಗದ ಆದ್ಯಕ್ಷರ

---

[1] ಲಯಾದ್ಯ ಮಸಿಲಂ—ಗ, ಚ, ಜ
ಪ್ರಲಯಾದ್ಯವನಿಃ—ಫ.
ಲಯಾದ್ಯಂ ಚಾನಲಂ—ಥ

[2] ಪಾರ್ಥಿವಂ—ದ, ಪ.

[3] ವ್ಯೋಮೇ—ಕ, ಖ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

[4] ಷಷ್ಠಿ—ಧ

[5] ಮಿತಿ—ಫ.

[6] ಸಂಹಾರಮ—ಗ, ಚ
ಸಂಹಾರಂ ಚಾ—ಕ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ದ, ಧ, ಪ

[7] ಮಹೀವರ್ಗಃ—ಫ.
ಮಹೇವರ್ಗಂ—ಪ

[8] ತೃತೀಯಂ ಸ್ಯಾತ್—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

[9] ಸಮಾಶ್ರಿತಂ—ಝ
ಸಮಾಯುತಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ

ಶಿವಶಕ್ತಿಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ[1] ಸಮುದ್ಧರೇತ್ ॥ ॥ ೭೯ ॥

ದ್ವಿತೀಯಾದ್ಯಂ ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ
ತೇಜೋ ವೈ ಪಾರ್ಥಿವಾನ್ತಕಮ್[2] ।
[3]ಅನ್ತರಿಕ್ಷಾಂತಸಂಯುಕ್ತಂ
ಕಾರ್ಯಕಾರಣಸಂಯುತಮ್ ॥ ॥ ೮೦ ॥

ವ್ಯೋಮ್ನಃ[4] ಷಡ್ವರ್ಣಕಂ ಬಿನ್ದುಂ[5]
ಸಂಹಾರಮಿ[ಇ]ತಿ[6] ಕೀರ್ತಿತಮ್[ಃ] ।

ವಾದ ಕ್ಷಕಾರವನ್ನು ಅಕಾರ ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ 'ಕ್ಷಂ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೭೯ ॥

ದ್ವಿತೀಯವರ್ಗದ ಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರವಾದ ಮಕಾರವನ್ನೂ, ಅಗ್ನಿಬೀಜವಾದ ರೇಫವನ್ನೂ ಪೃಥಿವೀವರ್ಗದ ಅಂತಿಮಾಕ್ಷರವಾದ ಯಕಾರವನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಿ, ಒಂದೊಂದಕ್ಕೂ ಅಕಾರ ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ—'ಮಂ ಯಂ ರಂ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೮೦ ॥

ವ್ಯೋಮವರ್ಗದ ಷಷ್ಠಾಕ್ಷರವಾದ ಏಕಾರವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಏಂ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಉದ್ಧೃತವಾದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಬೀಜಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದರೆ 'ಹಂ ಕ್ಷಂ ಮಂ ರಂ ಯಂ ಏಂ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಂಹಾರಮಂತ್ರದ ಉದ್ಧಾರ. ಮಹೇಶಬೀಜಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಶಕ್ತಿಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ॥ ೮೧ ॥

---

1 ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿಂ—ಕ, ಛ, ಟ, ದ, ಧ.
ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ತು—ಥ.

2 ಕಾರ್ಯಕಾರಣಸಂಯುಕ್ತಂ ಜಲಾದ್ಯಂ ಶಾನ್ತಬಿನ್ದುಯುಕ್—ಗ, ಚ, ಝ.

3 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

4 ವ್ಯೋಮ—ತ, ಥ.
ವ್ಯೋಮೇ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ದ, ಪ.

5 ಬಿನ್ದು—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

6 ರಂಜೇತಿ—ಕ, ಖ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ,ದ, ಧ, ಪ.

ಮಹೇಶಬೀಜ[1]ಮಾಖ್ಯಾತಂ
ಶಕ್ತಿಬೀಜಮಥ[2]ಶೃಣು ॥ ॥ ೮೧ ॥

ಶಕ್ತಿಬೀಜಂ ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ
ದ್ವಿಕಲಾ[3]ವಹ್ನಿಸಂಯುತಮ್ ।
ಬಿನ್ದುನಾದಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಶಕ್ತಿ[4]ಬೀಜಮಿದಂ[5] ಪರಮ್ ॥ ॥ ೮೨ ॥

ಪ್ರಥಮಾ[6] ಶಕ್ತಿರಿತ್ಯುಕ್ತಾ[7]
ದ್ವಿತೀಯಾ[8] ಶಕ್ತಿರುಚ್ಯತೇ ।
ನಾದಾದ್ಯಂ[9] ತು ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ
ಷಷ್ಠ[10]ಮಾಯಾಸಮನ್ವಿತಮ್[11] ॥ ॥ ೮೩ ॥

ಶಕ್ತಿಬೀಜವಾದ ಸಕಾರವನ್ನು ರೇಫ ಮತ್ತು ಆಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಸ್ರಾಂ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಪರಾಶಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟಶಕ್ತಿಮಂತ್ರ. ॥ ೮೨ ॥

ಪ್ರಥಮಶಕ್ತಿಮಂತ್ರದ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ದ್ವಿತೀಯ ಶಕ್ತಿಮಂತ್ರದ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ನಾದಾದಿಯಾದ ಸಕಾರವನ್ನು ಷಷ್ಠವೆಂಬ ರೇಫ, ಮತ್ತು ಮಾಯೆಯೆಂಬ ಈ ಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿ,— ॥ ೮೩ ॥

---

1 ಮೇವ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ಧ, ಫ.
2 ಮತಃ—ಥ
3 ವಿಕೃತಿಃ—ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ದ, ಪ.
ಪಿಂಗಲಾ—ಫ.
ವಿಕಲಾ—ಕ, ಟ, ಥ
4 ಶಿವ—ಗ, ಚ
5 ಮಿತಃ—ಫ.
6 ಪ್ರಥಮಂ—ಛ, ಫ.
7 ರಿತ್ಯುಕ್ತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ಧ, ಪ, ಫ.
8 ದ್ವಿತೀಯಂ—ಛ.
9 ನಾದಾನ್ತಂ—ಥ
10 ಷಷ್ಠಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
11 ನಾದಾದ್ಯಂ ತು ಷಷ್ಠಂ ತು ಮಾಯಾಬೀಜಸಮನ್ವಿತಂ—ಫ.

ಬಿನ್ದುನಾದಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ದ್ವಿತೀಯಾ[1] ಶಕ್ತಿರೀರಿತಾ[2] ।
ತತ್ತ್ವಸ್ತಾದ್ಯಂ ಧರಾವಹ್ನಿ[3]
ಬಿನ್ದುನಾದಸಮನ್ವಿತಮ್[4] ॥ ॥ ೮೪ ॥

[5]ತೃತೀಯಾ[6] ಶಕ್ತಿರಿತ್ಯುಕ್ತಾ[7]
ಚತುರ್ಥೀ ಶಕ್ತಿರುಚ್ಯತೇ[8] ।
ಜೀವಾದ್ಯಂ ದ್ವಾದಶಕಲಾ !
ವೈಶ್ವಾನರಸಮನ್ವಿತಮ್[9] ॥ ॥ ೮೫ ॥

—ಅದರೊಡನೆ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಸ್ರೀಂ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ದ್ವಿತೀಯಶಕ್ತಿಮಂತ್ರದ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಹಕಾರಕ್ಕೆ ಆದಿಯಾದ ಸಕಾರವನ್ನು ಧರಾಬೀಜವಾದ ಊಕಾರ, ವಹ್ನಿಬೀಜವಾದ ರೇಫ, ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರಗಳೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ 'ಸ್ರೂಂ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೮೪ ॥

ತೃತೀಯಶಕ್ತಿಮಂತ್ರದ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಚತುರ್ಥ

1 ದ್ವಿತೀಯಂ—ಛ.
2 ರುಚ್ಯತೇ—ಕ, ಖ, (ಸಾ) ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
3 ದ್ಯಷ್ಟಕಲಾವಹ್ನಿ—ಫ
ದ್ಯಂ ಧರಾವಹ್ನಿಂ—ಝ
4 ಸಮಾಯುತಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
5 ಈ ಪದ್ಯ—ಜ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ
6 ತೃತೀಯಂ—ಕ, ಪ, ಫ.
ತೃತೀಯಂ—ಡ, ದ.
7 ಇತ್ಯುಕ್ತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
8 ತದ್ಭೇದಂ ಶೃಣುಷಣ್ಮುಖ—ಕ.
ಚತುರ್ಥಂ ಶಕ್ತಿರುಚ್ಯತೇ—ಫ.
ಜೀವಾದ್ಯಂ ವಹ್ನಿಸಂಯುತಂ—ಝ
9 ಜೀವಾದ್ಯ ವಹ್ನಿಸಂಯುಕ್ತಂ ಕಲಾದ್ವಾದಶಭೇದಕಂ—ಕ.
ಜೀವಾದ್ಯಂ ವಹ್ನಿಸಂಯುಕ್ತಂ ಕಲಾದ್ವಾದಶಕಾಭೇದ್ಯಂ—ಡ, ತ
ಕಲಾದ್ವಾದಶಕಾಭೇದ್ಯಂ ಬಿನ್ದುನಾದಸಮಾಯುತಂ—ಖ, ಟ, ಡ.
ಜೀವಾದ್ಯಂ ವಹ್ನಿಸಂಯುಕ್ತಂ ಕಲಾದ್ವಾದಶಸಂಯುತಂ—ಧ.
ಚತುರ್ಥಾ ಶಕ್ತಿಬೀಜಂ ಸ್ಯಾತ್
ಭೂತಾದ್ಯಂ ವಹ್ನಿಸಂಯುತಂ—ಜ.

[1]ಬಿನ್ದುನಾದಸಮಾಯುಕ್ತಂ[2]
ಶತುರ್ಥೀ[3] ಶಕ್ತಿರೀರಿತಾ[4] ।
[5]ಭೂತಾನ್ತಾದ್ಯಂ ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ
ಚತುರ್ದಶಕಲಾನ್ವಿತಮ್[6] ॥ ॥ ೮೬ ॥

[7]ವಹ್ನಿಬಿನ್ದುಸಮಾಯುಕ್ತಂ[8]
ಪಂಚಮೀ ಶಕ್ತಿರೀರಿತಾ[9] ।
ಏತೇಷಾಂ ಶಕ್ತಿಬೀಜಾನಾಂ
ಶಿವಾಂಗಮಿವಚೋದ್ಧೃತಮ್ ॥ ॥ ೮೭ ॥

ಶಕ್ತಿಮಂತ್ರದ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಹಕಾರಕ್ಕೆ ಅದಿಯಾದ ಸಕಾರವನ್ನು ದ್ವಾದಶಸ್ವರವಾದ ಐಕಾರ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಬೀಜವಾದ ರೇಫದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿ ;— ॥ ೮೫ ॥

—ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಸ್ರೈಂ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಚತುರ್ಥ ಶಕ್ತಿಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರವು ನಿರೂಪಿತವಾಯಿತು. ಹಕಾರಕ್ಕೆ ಆದಿಯಾದ ಸಕಾರವನ್ನು ಔಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿ,— ॥ ೮೬ ॥

—ಅದಕ್ಕೆ ರೇಫ ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಸ್ರೌಂ' ಎಂದಾಗು

---

[1] ಚತುರ್ಥೀ ಶಕ್ತಿರಿತ್ಯುಕ್ತಾ ಭೂತಾದ್ಯಂ ವಹ್ನಿಸಂಯುತಂ—ಖ, ಟ.
ಚತುರ್ದಶಕಲೋಪೇತಂ ಬಿನ್ದುನಾದಸಮನ್ವಿತಂ—ಜ.

[2] ಸಮಾಯುತಂ—ದ

[3] ಚತುರ್ಥಂ—ಕ, ಥ, ಪ.

[4] ರುಚ್ಯತೇ—ಕ, ಥ, ತ, ಥ, ಧ, ಪ.
ರಿತ್ಯುಕ್ತಂ—ಥ, ದ

[5] ಚತುರ್ದಶಕಲೋಪೇತಂ ಬಿಂದುನಾದಸಮನ್ವಿತಂ—ಘ, ಛ, ಜ, ಠ, ಡ, ಥ
ಭೂತಾದ್ಯಂ ವಹ್ನಿಸಂಯುಕ್ತಂ ಚತುರ್ದಶಕಲಾಯುತಂ—ಪ.

[6] ಕಲೋಪೇತಂ—ಕ, ದ.

[7] ಪಂಚಮೀ ಶಕ್ತಿರಿತ್ಯುಕ್ತಾ ಶಿವಾಂಗಮಿವ ಚೋದ್ಧೃತಂ—ಡ.
ಪಂಚಮಃ ಶಕ್ತಿರಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಶಿವಾಂಗಮಿವ ಚೋದ್ಧೃತಂ—ಛ, ಜ, ಠ, ಥ, ತ, ದ
ಪಂಚಮಾ ಶಕ್ತಿರಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಶಿವಾಂಗಮಿವ ಚೋದ್ಧೃತಂ—ಘ, ತ.

[8] ಬಿನ್ದುನಾದಸಮಾಯುಕ್ತಂ—ಥ, ಧ.

[9] ರುಚ್ಯತೇ—ಥ, ಧ.
ರಿತ್ಯುಕ್ತಂ—ದ.

[1]ಏತಾಸಾಂ[2] ಪಞ್ಚಶಕ್ತೀನಾಂ[3]
ಉಮಾಶಕ್ತ್ಯಾದಿರೇವ ಚ[4] ।
[5]ಉಮಾಽಮ್ಬಿಕಾ ಗಣಾನೀ ಚ
ಈಶ್ವರೀ ಚ ಮನೋನ್ಮನೀ ॥ ॥ ೮೮ ॥

ಏತೇಷಾಂ ಪಞ್ಚತತ್ತ್ವಾನಾಂ
ಆದಿಶಕ್ತಿರುಮೈವ ಚ ।
[6]ಮನೋನ್ಮನ್ಯಾಃ[7] ಕ್ರಮೇಣೈವಂ
ಅಂಶ ಏವ ಪ್ರಕೀರ್ತ್ಯತೇ[8] ॥ ॥ ೮೯ ॥

ಗಣವರ್ಣಂ[9] ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ
ವಹ್ನಿಮಾಯಾಸಮನ್ವಿತಮ್ ।

ತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಪಂಚಮ ಶಕ್ತಿಮಂತ್ರಗಳ ಉದ್ಧಾರವು ನಿರೂಪಿತವಾಯಿತು. ಶಿವಾಂಗ ಬೀಜೋದ್ಧಾರದಂತೆ ಈ ಶಕ್ತಿಬೀಜಗಳ ಉದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೮೭ ॥

—ಈ ಪಂಚಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಉಮಾ ಅಂಬಿಕಾ ಗಣಾನೀ ಈಶ್ವರೀ ಮನೋನ್ಮನಿಯರು ದೇವತೆಗಳು. ॥ ೮೮ ॥

ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪಂಚಶಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಮಾಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರಥಮವಾದದ್ದು. ಉಮಾದಿ ಶಕ್ತಿಗಳಂತೆ ಮನೋನ್ಮನಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ದಶಮಾಂಶಕ್ರಮದಿಂದ ಈ ಮುಂದಿನ ಶಕ್ತಿಗಳ ಆವಿರ್ಭಾವವೆಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೮೯ ॥

---

1 ಈ ಪದ್ಯ—ಡ, ದ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ
2 ಏತೇಷಾಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಥ, ಥ
ತೇಷಾಂ—ಥ
ಏತೇ ವೈ—ಫ.
3 ಶಕ್ತೀನಾಂ ಪಂಚಕಂ—ಕ
4 ಶಕ್ತ್ಯಾ ಚ ದೇವ ಚ—ಥ.
5 ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಅಂಶ ಏವ ಪ್ರಕೀರ್ತ್ಯತೇ' ವರೆಗೆ ಖ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
6 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ ಜ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ
7 ಮನೋನ್ಮನೀ—ಫ.
8 ಮಂತ್ರಮೇವಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ—ಘ
ವಂಶ ಏವ ಪ್ರಕೀರ್ತ್ಯತೇ—ಥ, ದ, ಪ.
9 ವಹ್ನಿರ್ಗಣಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ತ, ಥ.
ವಹ್ನೇರ್ಗಣಂ—ಖ, ಫ.

ಬಿನ್ದುನಾದಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಗೌರೀಬೀಜಮಿದಂ[1] ಪರಮ್ ‖ ‖ ೯೦ ‖

ಅನ್ಯಾಸಾಂ[2] ಚೈವ ಶಕ್ತೀನಾಂ
ಸ್ವನಾಮಾದ್ಯಕ್ಷರೇಣ ತು[3] ।
ಕಾರ್ಯಕಾರಣಸಂಯುಕ್ತಂ
ಸರ್ವಾಸಾಂ[4] ಶಕ್ತಿರುಚ್ಯತೇ ‖ ‖ ೯೧ ‖

ಮನ್ತ್ರ[5] ಏವಂ[6] ಸಮಾಖ್ಯಾತಃ[7]
ಮನ್ತ್ರನ್ಯಾಸಮಥ[8] ಶೃಣು[9] ।

ಗಣವರ್ಣವಾದ ಗಕಾರವನ್ನು ಅಗ್ನಿಬೀಜವಾದ ರೇಫ ಮತ್ತು ಮಾಯಾಬೀಜವಾದ ಈಕಾರಗಳೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಗ್ರೀಂ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗೌರೀಬೀಜ. ‖ ೯೦ ‖

ಹೀಗೆಯೇ ಇತರ ಸಮಸ್ತ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರಿನ ಆದ್ಯಕ್ಷರವನ್ನು ಹಿಂದಿನಂತೆ ರೇಫ ಮತ್ತು ಈಕಾರಗಳೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಆ ದೇವತೆಗಳ ಬೀಜೋದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ‖ ೯೧ ‖

ಹೀಗೆ ಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮಂತ್ರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನೂ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ‖ ೯೨ ‖

---

1 ಮಿತಃ—ಫ.
2 ಅನ್ಯೇಷಾಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
3 ಚ—ಝ
4 ಸರ್ವೇಷಾಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.
5 ಮಂತ್ರಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ
ಮಂತ್ರೇಣ—ಫ.
6 ಏವ—ಕ, ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ, ದ, ಪ
7 ಸಮಾಖ್ಯಾತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಧ
8 ತನ್ತ್ರನ್ಯಾಸಮತಃ—ಟ
9 ಘೋಚ್ಯತೇ

ಲಿಂಗಸ್ಯ[1] ಸ್ಥಾಪನಾ[2]ಕಾಲೇ
ತತ್ತ್ವಮನ್ತ್ರಾಂಶ್ಚ[3] ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥ ॥ ೯೨ ॥

ಕುಂಭೇಷ್ವನ್ತರ್ಗತಾ[4] ಮನ್ತ್ರಾ[5]
ಲಿಂಗವತ್ಪೂರಿತಾ[6] ಬಹಿಃ[7] ।
[8]ತಯೋರ್ಯೋಗೇ[9] ಕ್ರಿಯಾವಸ್ಥಾ
ಸು[10]ಪ್ರತಿಷ್ಠೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಾ[11] ॥ ॥ ೯೩ ॥

ಪ್ರಾಣಪ್ರಕೃತಿಯೋಗಂ ತು
ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸ್ಥಾಪನಮುಚ್ಯತೇ ।

ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಕುಂಭಗಳಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಿದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಲಿಂಗದಂತೆ ಕುಂಭಗಳ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಲಿಂಗ ಕುಂಭಗಳ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಾಗುವ ಕ್ರಿಯಾವಸ್ಥೆಯೇ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೯೩ ॥

ಮಂತ್ರಗಳಿಗೂ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿದು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಾಣವೆಂದರೆ ಮಂತ್ರ. ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂದರೆ ಮೂರ್ತಿ. ॥ ೯೪ ॥

---

1 ಅಂಗಸ್ಯ—ಖ
ಲಿಂಗ—ಫ
2 ಸ್ಥಾಪನೇ—ಗ, ಚ, ಜ
3 ತತ್ತ್ವಮಂತ್ರಸ್ಯ—ಟ.
ತತ್ತ್ವಮಂತ್ರಾಶ್ಚ—ಕ, ಥ, ಪ
ತತ್ತ್ವಮಂತ್ರಂ ಚ—ಫ.
4 ಷ್ವಾಂತರ್ಗತಾ—ಕ, ಪ
ಷ್ವಂತರ್ಗತಾ—ಝ
5 ಮಂತ್ರಾಃ—ಝ
6 ತ್ಸ್ಪೂರಿತಾ—ಕ
ತಲ್ಪೂರಿತಾಃ—ಝ
ತ್ಪುರಿ—ಗ, ಚ.
7 ಪೂರಿತಾ—ಗ, ಚ
ಪೂಜಿತಾ—ಥ
8 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ ಫ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
9 ಯೋಗ—ಟ, ಡ, ಪ
10 ಸಾ—ಗ, ಚ, ಜ
11 ಕೀರ್ತಿತಾಃ—ಕ, ಘ, ಛ, ಠ, ಥ, ತ, ದ
ಕೀರ್ತಿತಾಂ—ಟ.

ಪ್ರಾಣೋ[1] ಮನ್ತ್ರ[2] ಇತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಃ[3]
ಪ್ರಕೃತಿರ್ಮೂರ್ತಿರೀರಿತಾ[4] ॥ ॥ ೯೪ ॥

ಮನ್ತ್ರಮೂರ್ತಿಷು[5]ಸಂಯೋಗಃ[6]
ಶಿವ[7]ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಕಾರಣಮ್ ।
ತಸ್ಮಾದ್ವೈ ಮನ್ತ್ರಮೂರ್ತೀಶ್ಚ[8]
ಲಿಂಗ[9]ಮಧ್ಯೇ ತು[10] ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥ ॥ ೯೫ ॥

ಮಂತ್ರ ಮತ್ತು ಮೂರ್ತಿಗಳ ಸಂಬಂಧವು ಶಿವನ ಸಾಂನಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಆದುದರಿಂದ ಲಿಂಗದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನೂ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೯೫ ॥

ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಲಿಂಗದ ಮತ್ತು ಉದ್ಭವಲಿಂಗದ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ 'ಹ' ಎಂಬ ಶುದ್ಧ ಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರವನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಸೂತ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಹ್ರೌಂ' ಎಂಬ

---

1 ಪ್ರಾಣಂ—ಕ, ಛ, ಟ, ಠ, ತ, ದ, ಧ.
2 ಮಂತ್ರಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಧ
3 ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
4 ಪ್ರಕೃತಿಮೂರ್ತಿರುಚ್ಯತೇ—ಕ, ಘ, ಚ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ದ, ಧ, ಪ.
ಪ್ರಕೃತಿಂ ಮೂರ್ತಿರುಚ್ಯತೇ—ಗ, ಜ, ಥ
ಪಂಚ ಪ್ರಕೃತಿಮೂರ್ತಯಃ—ಫ.
5 ಮೂರ್ತಿಷು—ಢ
ಮೂರ್ತಿಸ್ತು—ಡ, ಪ.
6 ಸಂಯೋಗ—ಝ
ಸಂಯೋಗಂ--ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ
ಸಂಯೋಗಾಃ—ಥ
ಸ್ವಸಂಯೋಗಾತ್—ಫ.
7 ದೇವ—ಫ.
8 ಮೂರ್ತಿಂ ಚ—ಝ
ಮೂರ್ತಿಶ್ಚ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಪ ಫ,
9 ಅಂಗ—ಖ
10 ಮಧ್ಯಕೇ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
ಮಧ್ಯಗೇ—ಗ, ಚ.

[1]ಮೂರ್ಧ್ನಿ[2] ಪ್ರವಿನ್ಯಸೇಚ್ಛುದ್ಧಂ
ಮೂಲಂ[3] ವೈ[4] ಸೂತ್ರಮಧ್ಯಕೇ[5] ।
ತತ್ತ್ವಂ ತು ದಕ್ಷಿಣೇ[6] ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ಆದಿಂ[7] ವಾಮೇ ತು ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥ ॥ ೯೬ ॥

ಆತ್ಮಾನಂ ಸೂತ್ರಮೂಲೇ ತು[8]
ವಿನ್ಯಸೇಚ್ಚ[9] ವಿಚಕ್ಷಣಃ ।
ಮನ್ತ್ರನ್ಯಾಸೋ[10] ಮಯಾ[11] ಪ್ರೋಕ್ತಃ[12]
ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಮಥ[13] ಶೃಣು[14] ॥ ॥ ೯೭ ॥

ಮೂಲಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರವನ್ನೂ, ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ 'ಹಂ' ಎಂಬ ತತ್ತ್ವಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರವನ್ನೂ, ವಾಮಭಾಗದಲ್ಲಿ 'ಹೌಂ' ಎಂಬ ಆದಿಪ್ರಾಸಾದ ಮಂತ್ರವನ್ನೂ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೯೬ ॥

ಮಂತ್ರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಬಲ್ಲವನು ಸೂತ್ರಮೂಲದಲ್ಲಿ 'ಹಂಸ' ಎಂಬ ಆತ್ಮ ಪ್ರಾಸಾದಮಂತ್ರವನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಮಂತ್ರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಇನ್ನು ಸದಾಶಿವತತ್ತ್ವವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ॥೯೭॥

---

1 ಇಲ್ಲಿಂದ 'ವಿಚಕ್ಷಣಃ' ವರೆಗೆ—ಫ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಪಾಠವಿದೆ :—'ಶುದ್ಧಮೂಲಂ ಚ ಮಧ್ಯೇ ತು ತತ್ತ್ವಂ ಸವ್ಯೇ ತು ವಿನ್ಯಸೇತ್ । ಮೂರ್ತಿಂ ವಾಮೇ ತು ವಿನ್ಯಸ್ಯ ಆತ್ಮಾನಂ ಸೂತ್ರ ಮೂಲಕೇ'' ಎಂದು.

2 ಮೂರ್ತಿಃ—ಥ, ಪ.

3 ಮೂಲಃ—ಥ, ಪ.

4 ಸ್ಯಾತ್—ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಠ, ಡ, ಥ.

5 ಮಧ್ಯಮೇ—ಝ.

6 ತ್ರಿವಿಧಂ—ಝ.
ದಕ್ಷಿಣಂ—ಠ.

7 ಆದಿ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಥ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

8 ತು—ಗ, ಚ, ಝ

9 ತ್ತು—ಕ, ಖ, ಛ, ಜ, ಟ, ಡ, ಥ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ

10 ಮಂತ್ರ ನ್ಯಾಸಂ—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

11 ಇದಂ—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ
ಅಯಂ—ಝ
ಇತಿ—ಫ

12 ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಥ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.

13 ವಿಹ—ಥ

14 ಉಚ್ಯತೇ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಠ, ಥ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಫ

ಕರ್ಮೇಶಂ ಪುರತೋ[1] ನ್ಯಸ್ಯೈತ್[2]
ಕರ್ತೃ ಸವ್ಯೇ ಚ ವಿನ್ಯಸೇತ್[3] ।
ಮೂರ್ತಂ[4] ಚ[5] ಪಶ್ಚಿಮೇ[6] ನ್ಯಸ್ಯೈತ್[7]
ಅಮೂರ್ತಂ[8] ಚೋತ್ತರೇ[9] ನ್ಯಸೇತ್[10] ॥ ॥ ೯೮ ॥

ಊರ್ಧ್ವೇ ತು ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯಂ
ಪಂಚತತ್ತ್ವಾನಿ ವಿನ್ಯಸೇತ್[11] ।
ಪಂಚಮೂರ್ತಿಮಯಂ[12] ದೇವಂ
ಸರ್ವಕಾರಣಕಾರಣಮ್ ॥ ॥ ೯೯ ॥

ಸೂತ್ರಮೂಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವವನ್ನೂ, ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವವನ್ನೂ, ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವವನ್ನೂ, ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವವನ್ನೂ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ॥೯೮॥

ಊರ್ಧ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವವನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಪಂಚ, ಸದಾಶಿವತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಕರ್ಮೇಶಾದಿ ಪಂಚಮೂರ್ತಿಸ್ವರೂಪನೂ ಸಮಸ್ತ ಕಾರಣಗಳಿಗೂ ಕಾರಣನೂ ;— ॥೯೯॥

---

1 ಪೂರ್ವತೋ—ಡ, ಪ.
2 ನ್ಯಸ್ಯ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಫ.
3 ಕರ್ತೃಪಕ್ಷೇ ಪ್ರವಿನ್ಯಸೇತ್—ಧ
ಕರ್ತೃ ಸವ್ಯೇ ತು ವಿನ್ಯಸೇತ್—ಜ, ಪ.
ಕರ್ತೃ ಸರ್ವೇ ಚ ದಕ್ಷಿಣೇ—ಝ
4 ಮೂರ್ತಿಂ—ಕ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಫ.
5 ವೈ—ಕ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
ಚೈವ—ಧ.
6 ಚಾಪರೇ—ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ
7 ನ್ಯಸ್ಯ—ಕ, ಖ, ಘ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ಧ
8 ತತ್ತ್ವಮೂರ್ತಿಂ—ಕ, ಘ, ಠ
ತ್ವಮೂರ್ತಿಂ—ಖ, ಟ, ತ, ಥ, ಧ
9 ಇತರೇ—ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ತ, ಥ, ದ
10 ನ್ಯಸ್ಯೇತ್—ಕ
11 ವಿನ್ಯಸ್ಯೇತ್
12 ತತ್ತ್ವಮಯಂ—ಫ.

ಅಷ್ಟತ್ರಿಂಶತ್ಕಲೋ[1]ಪೇತಂ
ಧ್ಯಾತ್ವಾ ತು[2] ಸಕಲೀ[3]ಕೃತಮ್ ।
ಆವಾಹಯೇತ್[4] ತತೋ ದೇವಂ
ಪಂಚಾಕ್ಷರವಿಧಾನತಃ[5] ॥ ॥ ೧೦೦ ॥

ಷಡಕ್ಷರೇಣ[6] ಮನ್ತ್ರೇಣ
ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ತು[7] ವಿಚಕ್ಷಣಃ ।
ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರೇಣ[8] ಮನ್ತ್ರೇಣ
ಸನ್ನಿಧೀ[9]ಕರಣಂ[10] ಕುರು ॥ ॥ ೧೦೧ ॥

ಮೂವತ್ತೆಂಟು ಕಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸಕಲನೂ ಆದ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ತರುವಾಯ ಪಂಚಾಕ್ಷರಮಂತ್ರದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೧೦೦ ॥

ಮಂತ್ರವನ್ನು ಬಲ್ಲವನು ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರದಿಂದ ಸಂನಿಧೀಕರಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೦೧ ॥

ನವಾಕ್ಷರಮಂತ್ರದಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ನಿರೋಧಿಸಬೇಕು. ದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಬುದ್ಧಿವಂತನು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಗಮಂತ್ರ

---

[1] ತ್ರಿಂಶಕಲೋ—ಕ
[2] ಮಧ್ಯೇ ತು—ಝ
[3] ಸಕಲಂ—ಕ
[4] ಆವಾಹಯ—ಕ, ಘ, ಛ, ಠ, ತ
[5] ಪಂಚಾಕ್ಷರೇಣ ಮಂತ್ರೇಣ—ಝ. ಫ.
[6] ಣ ತು—ಕ, ಜ, ಥ, ಪ, ಫ.
[7] ಯೇಚ್ಛ—ಖ.
ಯಂತು—ಛ
[8] ಕ್ಷರ—ಕ
[9] ಶಾನ್ತ್ಯರ್ಥ—ಫ.
ಸಂನಿಧಿ—ಪ
[10] ಕಾರಣಂ—ಥ, ದ.

ನಿರೋಧಯೇ[1]ನ್ನ ವಾರ್ಣೇನ
ದಶಬೀಜೇನ ಪೂಜಯೇತ್[2] ।
ಪಾದ್ಯಂ[3] ಗನ್ಧಾದಿಕಂ ದದ್ಯಾತ್
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಗೈಃ ಸಹ ಬುದ್ಧಿಮಾ್ ॥ ॥ ೧೦೨ ॥

ಸಕಲಸ್ಥಾಪನಾ[4]ಕಾಲೇ
ತದ್ಬೀಜಂ ಹೃದಿ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ।
ಸೃಷ್ಟಿಮೂರ್ತೌ[5] ನ್ಯಸೇತ್ ಸೃಷ್ಟಿಂ[6]
ಸ್ಥಿತಿಮೂರ್ತೌ ನ್ಯಸೇತ್ ಸ್ಥಿತಿಮ್ ॥ ॥ ೧೦೩ ॥

ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಾದ್ಯ ಮತ್ತು ಗಂಧಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೦೨ ॥

ಮಹೇಶ್ವರಮೂರ್ತಿಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಬೀಜವನ್ನು ಆ ಮೂರ್ತಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಸೃಷ್ಟಿಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಂತ್ರಬೀಜವನ್ನೂ, ಸ್ಥಿತಿಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತಿಮಂತ್ರ ಬೀಜವನ್ನೂ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೧೦೩ ॥

ಶೈವ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ಕುಶಲನಾದ ಆಚಾರ್ಯನು ಸಂಹಾರಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಹಾರಮಂತ್ರಬೀಜವನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಅವನು ಈ ಮಂತ್ರಭೇದವನ್ನು

---

1 ನಿವೇದಯ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ತ, ಥ, ದ
ನಿರೋಧಯ—ಧ
ನಿವೇದಯೇ—ಚ, ಠ, ಡ.
ನಿರೋಧನ—ಫ

2 ಪೂಜಯಃ—ಕ, ಥ, ದ
ಪೂಜಯ—ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಜ, ಟ, ಠ, ತ
ಪೂರಯ—ಛ
ಪೂಜಯೇಃ—ಪ
ಪೂರಯೇಃ—ಡ
ಪೂರಯೇತ್—ಝ.

3 ಪಾದ್ಯ—ಝ

4 ಸ್ಥಾಪನೇ—ಜ, ಡ, ಫ.
ಸ್ಥಾಪನ—ಪ

5 ಮೂರ್ತಿಂ—ಟ, ಥ

6 ಸೃಷ್ಟಿ—ಕ, ಟ

ಸಂಹಾರೇ ಸಂಹೃತಿಂ[1] ಬೀಜಂ
ವಿನ್ಯಸೇತ್ತು ವಿಚಕ್ಷಣಃ ।
ಶಕ್ತೀನಾಂ ಸ್ಥಾಪನಾಕಾಲೇ[2]
ತತ್ತದ್ಬೀಜಂ ಹೃದಿ ನ್ಯಸೇತ್[3] ॥ ॥ ೧೦೪ ॥

[4]ಮನ್ತ್ರಭೇದಮಿದಂ[ಮಂ] ಜ್ಞಾತ್ವಾ
ತ್ವಾಚಾರ್ಯಃ[5]ಸ್ಥಾಪಕೋತ್ತಮಃ ।
ಕ್ರಿಯಾ ಶರೀರಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ [ಕ್ತಾ][6]
ಮನ್ತ್ರೋ[7] ಜೀವ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಃ[8] ॥ ॥ ೧೦೫ ॥

ತಿಳಿದು ಉಮಾದಿ ಶಕ್ತಿಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಮಂತ್ರಬೀಜವನ್ನು ಆಯಾ ಮೂರ್ತಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೧೦೪ ॥

ಶೈವಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ದೇಹವೆಂದೂ, ಮಂತ್ರವನ್ನು ಬೀಜವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ॥ ೧೦೫ ॥

---

1 ಸಂಹೃತಂ—ಖ
ಸಂಹೃತಿಃ—ಟ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ

2 ಶಕ್ತಿಸ್ಥಾಪನಕಾಲೇ ತು—ಫ.
ಶಕ್ತೀನಾಂ ಸ್ಥಾಪನೇ ಕಾಲೇ—ಗ, ಚ, ಜ, ಥ
ಶಕ್ತೀನಾಂ ಸ್ಥಾಪನಕಾಲೇ—ಡ, ಪ

3 ತದ್ಬೀಜಂ ಹೃದಿ ವಿನ್ಯಸೇತ್—ಝ.

4 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಫ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

5 ಮಂತ್ರಭೇದಂ ಹಿ ಯೋ ಜ್ಞಾತುಮಾಚಾರ್ಯಃ—ಫ.

6 ಮಿತ್ಯುಕ್ತೋ—ಝ

7 ಮನ್ತ್ರಂ—ಕ, ಗ, ಚ,
ಮನ್ತ್ರ—ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ಮನ್ತ್ರೋ—ಫ.

8 ಜೀವಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಫ.
ಬೀಜ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಃ—ಟ.

ಕ್ರಿಯಾಮಂತ್ರಪ್ರಯೋಗೋ[1] ಹಿ
ಶಿವಸಾನ್ನಿಧ್ಯಕಾರಣಮ್[2] ।
ತಸ್ಮಾತ್ ಜೀವಂ[3] ಶರೀರಂ ಚ
ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸರ್ವಂ ಸಮಾಚರೇತ್[4] ॥ ॥ ೧೦೬ ॥

ಮನ್ತ್ರಭೇದೋ[5] ಮಯಾ[6] ಪ್ರೋಕ್ತಃ[7]
ಪ್ರಣವಂ ಚ ತತಃ ಶೃಣು[8] ॥ ॥ ೧೦೭ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಾತುಲತಂತ್ರೇ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ಸಹಸ್ರಗ್ರಂಥಸಂಹಿತಾಯಾಂ
ಮನ್ತ್ರಭೇದೋ ನಾಮ ಪಂಚಮಃ ಪಟಲಃ

ಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಗಳ ಸಂಬಂಧವು ಶಿವನ ಸಾಂನಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಜೀವರೂಪವಾದ ಮಂತ್ರವನ್ನೂ ದೇಹರೂಪವಾದ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಸಮಸ್ತ ಶೈವಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೦೬ ॥

ಎಲೈ ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಮಂತ್ರಭೇದವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಪ್ರಣವಭೇದವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ॥ ೧೦೭ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಾತುಲತಂತ್ರೇ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ಸಹಸ್ರಗ್ರಂಥಸಂಹಿತಾಯಾಂ
ಮಂತ್ರಭೇದೋ ನಾಮ ಪಂಚಮಃ ಪಟಲಃ

---

1 ಪ್ರಯೋಗಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
2 ಕಾರಕಃ—ಫ.
3 ತಸ್ಮಾಜ್ಜೀವ—ಡ, ಪ.
ತಸ್ಯದೀಪ—ಫ.
4 ಕರ್ಮಾರಭೇದ್ಬುಧಃ—ಫ.
5 ಭೇದಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
6 ಇದಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ಅಯಂ—ಝ—ಇತಿ—ಧ.
7 ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ದ
8 ಪ್ರಣವಂ ಚ ಪರಿಶೃಣು—ಕ
ಪ್ರಣವಂ ಚ ತಥಾ ಶೃಣು—ಪ
ಪ್ರಣವ್ಯೋಽಥ ಪ್ರಕಾಶ್ಯತೇ—ಫ.

ಷಷ್ಠ—ಪ್ರಣವಭೇದ ಪಟಲ

[1]ಉಚ್ಚಾರಯನ್ತಿ ಯಮಿನಃ[2] ಶಿವಸಂಗಮಾಯ
ವಾಮಾದಿಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ ಸಕಲಸ್ಯ ಹೇತುಮ್[3] ।
ದೇವಾದಿ[4]ಜನ್ಮವಿಲಯಸ್ಥಿತಿಭೂಮಿಭೂತಂ[5]
ಉಚ್ಚಾರಯಾಮಿ ಹೃದಯಂ ಪ್ರಣವಂ
ತಥಾಽಽನ್ತಮ್[6] ॥ ॥ ೧ ॥

ಅಥ ಪ್ರಣವಭೇದಂ ತು[7]
ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸಮಾಸತಃ ।

ವಾಮಾದಿ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ದೇವಾದಿ ಸಮಸ್ತರ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಪ್ರಣವವನ್ನು ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಶಿವಸಾಯುಜ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಜೀವವಿರುವವರೆಗೂ ಉಚ್ಚರಿಸುವಂತೆ ನಾನೂ ಜೀವವಿರುವ ವರೆಗೆ ಅದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೧ ॥

ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಪರಿಹಾರಕವೂ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದವೂ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವೂ ಆದ ಪ್ರಣವಭೇದವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು. ॥ ೨ ॥

---

1 ಈ ಮಂಗಲಪದ್ಯ—ಖ, ಝ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಫ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

2 ಯಾಮಿನಃ—ಗ

3 ಸಕಲಸ್ಸಮೇತಂ—ಧ

4 ವೇದಾದಿ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಜ, ಟ, ಠ, ಧ, ಪ

5 ಭೂತಃ—ಕ

ಭೂತಿಂ—ಧ

ಭೂತಾಂ—ಘ, ತ

6 ತಥಾ ತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಧ, ಪ.

7 ಚ—ಪ

ಸರ್ವಪಾಪಹರಂ ಚೈವ
ಮುಕ್ತಿದಂ ಪರಮಂ[1] ನೃಣಾಮ್ ॥ ॥ ೨ ॥

ಪ್ರಣವಂ ಸರ್ವದೇವಾಖ್ಯಂ
ಸರ್ವದೇವಮಯಂ ವಿದುಃ ।
ಸರ್ವೇಷಾಂ ಚೈವ ಮಂತ್ರಾಣಾಂ
ಪ್ರಣವಃ ಪ್ರಾಣ[2] ಉಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೩ ॥

ಪ್ರಣವಃ[3] ಪಞ್ಚಭೇದಃ[4] ಸ್ಯಾತ್
ತದ್ಭೇದಂ ಶೃಣು ಷಣ್ಮುಖ ।
ಸಾಕಲ್ಯಂ ಶಾಮ್ಭವಂ ಸೌಖ್ಯಂ
ಸಾವಶ್ಯಂ ಸಾಯುಜಂ[5] ತಥಾ ॥ ॥ ೪ ॥

ಏತೇ ವೈ ಪಂಚ ಭೇದಾಸ್ತು
ಪಂಚವಕ್ತ್ರೇಷು ಚೋದ್ಧೃತಾಃ।

ಈ ಪ್ರಣವವನ್ನು ಸಮಸ್ತ ವರ್ಣಾಧಿದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರನ್ನುಳ್ಳದ್ದೆಂದೂ, ಸರ್ವದೇವಸ್ವರೂಪವಾದುದೆಂದೂ, ಸಮಸ್ತಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪವಾದುದೆಂದೂ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ॥ ೩ ॥

ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಸಾಕಲ್ಯ ಶಾಂಭವ ಸೌಖ್ಯ ಸಾವಶ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಯುಜ್ಯವೆಂಬ ಪಂಚ ಪ್ರಣವಭೇದಗಳನ್ನು ಕೇಳು. ॥ ೪ ॥

ಪ್ರಣವದ ಈ ಪಂಚವಿಧಗಳು ಸದಾಶಿವನ ಪಂಚಮುಖಗಳಿಂದ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿವೆ.

---

[1] ಪ್ರಣಮಂ—ಛ
ಪ್ರಣವಂ—ತ
[2] ಪ್ರಣವಂ ಪ್ರಾಣಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ, ದ, ಧ, ಪ
[3] ಪ್ರಣವಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಜ, ದ, ಧ, ಪ
ಪ್ರಣಮಂ—ಛ, ಟ.
[4] ಭೇದಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಢ, ದ, ಧ, ಪ
[5] ಸಾಯುಜ್ಯಂ—ಕ, ಢ, ಪ.
ಸಯುಜಂ—ಥ

ಅಕಾರಶ್ಚ[1] ಉ[ಹ್ಯ]ಕಾರಶ್ಚ[2]
ಮಕಾರಶ್ಚ[3] ತ್ರಿಧಾ ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೫ ॥

ತ್ರಿತ[4]ಯಾಂತರ್ಗತಂ[ತೋ] ನಾದಂ[ದಃ]
ಚತುರ್ಥಂ[5][ರ್ಥೋ] ಮುಕ್ತಿಕಾರಣಮ್ ।
ಅಕಾರೋ[6] ದಕ್ಷಿಣಾಂಶಃ[7] ಸ್ಯಾತ್
ವಾಮಾಂಶಃ[8] ಸ್ಯಾದುಕಾರಕಃ[9] ॥ ॥ ೬ ॥

ಮಕಾರೋ[10] ಮಧ್ಯದೇಶಃ[11] ಸ್ಯಾತ್
ತಸ್ಮಾತ್ ತ್ರಿಃ[12] ಪ್ರಣವಾತ್ಮಕಮ್[13] ।
ಹಕಾರಃ[14] ತಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ತು
ಸಂಸ್ಥಿತಃ[15] ಸರ್ವಕಾರಣಮ್ ॥ ॥ ೭ ॥

ಪ್ರಣವವು ಅ, ಉ, ಮ ಎಂಬ ವರ್ಣತ್ರಯಾತ್ಮಕವಾದುದು. ॥ ೫ ॥

ಅ, ಉ, ಮ, ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವೂ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವೂ ಆಗಿರುವ ಹಕಾರವು ನಾಲ್ಕನೆಯ ವರ್ಣ. ಅಕಾರವು ಪ್ರಣವದ ಬಲಭಾಗವೂ, ಉಕಾರವು ಎಡಭಾಗವೂ,— ॥ ೬ ॥

—ಮಕಾರವು ಮಧ್ಯಭಾಗವೂ ಆಗಿವೆ. ಈ ಮೂರುವರ್ಣಗಳೂ ಕೂಡಿ

---

1 ಅಕಾರಂ ಚ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಟ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
2 ಕಾರಂ ಚ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಟ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
3 ಮಕಾರಂ ಚ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಟ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
4 ತೃತೀ—ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.
5 ಚತುರ್ಯಂ—ಕ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ
6 ಆಕಾರಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
7 ದಕ್ಷಿಣಾಂಗಂ—ಥ
8 ವಾಮಾಂಗಂ—ಥ
9 ಉಕಾರಕಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ತ, ಥ, ದ, ಥ, ಪ
10 ಮಕಾರಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ತ, ದ, ಧ
11 ದೇಶಂ—ಕ, ಘ, ಟ, ಢ, ತ, ದ, ಧ, ಪ
12 ತ್ರಿ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಢ, ಠ, ಥ, ದ
13 ಪ್ರಥಮಾತ್ಮಕಂ—ಛ
14 ಹಕಾರಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ
15 ಸಂಸ್ಥಿತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

ಅಕಾರಂ[1] ಬ್ರಹ್ಮದೈವತ್ಯಂ
ಉಕಾರಂ[2] ವಿಷ್ಣುದೈವತಮ್[3] ।
ಮಕಾರಂ[4] ರುದ್ರದೈವತ್ಯಂ
ಓಙ್ಕಾರಂ ತು[5] ಸದಾಶಿವಮ್[6] ॥ ॥ ೮ ॥

ನಾದಂ ಶಿವಮಯಂ ವಿದ್ಯಾತ್[7]
ಪಞ್ಚದೇವಾತ್ಮಕಂ[8] ವಿದುಃ ।
ಅಕಾರೋಕಾರಸಂಯೋಗಾತ್
ಓಕಾರಂ[9] ಸ್ವರ[10] ಉಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೯ ॥

ಓಮಿತ್ಯೇಕಾಕ್ಷರಂ ಬ್ರಹ್ಮ[11]
ವದಂತಿ[12] ಸರ್ವ[13]ಯೋಗಿನಃ

ಪ್ರಣವವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ತಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾದ ಹಕಾರವು ಪ್ರಣವದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದೆ ॥ ೭ ॥

ಅಕಾರಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನೂ, ಉಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣುವೂ, ಮಕಾರಕ್ಕೆ ರುದ್ರನೂ ಓಂಕಾರಕ್ಕೆ ಸದಾಶಿವನೂ ಅಧಿದೇವತೆಗಳು. ॥ ೮ ॥

ನಾದವೆಂಬ ಹಕಾರಕ್ಕೆ ಶಿವನು ಅಧಿದೇವತೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಣವವು ಪಂಚದೇವತಾ ರೂಪವಾದುದು. ಅ, ಉ, ವರ್ಣಗಳ ಸಂಯೋಗದಿಂದಾದ ಓ ವರ್ಣವನ್ನು ಸ್ವರ ವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ॥ ೯ ॥

---

1 ಅಕಾರೋ—ಖ, ಝ.
2 ಉಕಾರೋ—ಖ, ಝ.
3 ದೈವತಃ—ಕ
4 ಮಕಾರಃ—ಖ, ಝ.
5 ಓಙ್ಕಾರಸ್ತು—ಖ, ಝ.
6 ಸದಾಶಿವಃ—ಖ, ಝ.
7 ವಿನ್ದ್ಯಾತ್—ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
8 ವೇದಾತ್ಮಕಂ—ಟ
9 ಓಙ್ಕಾರಃ—ಛ, ಥ.
10 ಸ್ವರಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
11 ಬ್ರಹ್ಮಾ—ಕ
12 ವದನ್ತೇ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ತ, ದ.
13 ಶಿವ—ಖ, ಗ, ಚ, ಜ, ಝ, ಡ, ಧ, ಫ.

ಪಞ್ಚಮಂ ಪ್ರಥಮೋಪೇತಂ
ತೃತೀಯಾನ್ತರ್ಗತಂ ಪರಮ್ ॥ ॥ ೧೦ ॥

ಸಾಕಲ್ಯಮಿತಿ ವಿ[1]ಜ್ಞೇಯಂ
ಪೂರ್ವವ[ಕ್ತ್ರಾತ್ತು]ಕ್ತ್ರೇ ತು ಜಾಯತೇ ।
[2]ಆದಿಬೀಜಂ ಚತುರ್ಥಾನ್ತಂ[3]
ಭಾಂತಂ[4] ಭೂತಾನ್ತಸಂಯುತಮ್[5] ॥ ॥ ೧೧ ॥

ಚತುರ್ಥ[6]ಸ್ವರಸಂಯುಕ್ತಂ
ಶಾಮ್ಭವಂ ದಕ್ಷಿಣಾನನೇ[ನಾತ್][7] ।

ಸಮಸ್ತ ಯೋಗಿಗಳು ಓಂ ಎಂಬ ಏಕಾಕ್ಷರವನ್ನು ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಕಾರಸಹಿತವಾದ ಉಕಾರವನ್ನೂ, ಹಕಾರವನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲುಳ್ಳ ಮಕಾರವನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ—ಅ, ಉ, ಮ, ಓಂ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೧೦ ॥

ಇದನ್ನು ಸಾಕಲ್ಯ ಪ್ರಣವವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇದು ಸದಾಶಿವನ ಪೂರ್ವಮುಖದಿಂದ ಆವಿರ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಕಾರವನ್ನೂ ಉಕಾರವನ್ನೂ ಹಕಾರಸಹಿತವಾದ ಮಕಾರವನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಿ— ॥ ೧೧ ॥

ಈ ಕಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಅ, ಉ, ಮ, ಹ, ಈ ಎಂಬ ಶಾಂಭಪ್ರಣವವಾಗು

---

[1] ಲ್ಯಾಖ್ಯಮಿತಿ—ಕ, ಛ.
[2] ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಶಾಮ್ಭವಂ ದಕ್ಷಿಣಾನನಾತ್' ವರೆಗೆ—ಕ, ಘ, ತ, ಥ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ
[3] ಚತುರ್ಥ್ಯನ್ತಂ—ಗ, ಚ, ಜ.
ಚತುರ್ಯಾಂ ಚ—ಛ, ಟ, ಠ, ದ
ಚ ತುರ್ಯಾನ್ತಂ—ಝ.
[4] ಭಾನ್ತ—ಪ
[5] ಸಂಯುಕ್ತಂ—ಛ
ಕಲಾದಿಪಂಚಮಂ ಚೈವ ಅನಿಲಾನ್ತಂ ಸಮುದ್ಧರೇತ್—ಥ.
[6] ದ್ವಾದಶ—ತ, ಥ.
ಪಂಚಮಂ—ಛ, ಟ, ಠ.
ಪಂಚಮ—ಠ, ದ.
[7] ದಕ್ಷಿಣಾನನಂ—ಝ.

ವರ್ಗಾದಿ ಪಂಚಮಂ ಚೈವ
ಷಷ್ಠಾಂತಂ[1] ಜೀವಸಂಯುತಮ್ ॥ ॥ ೧೨ ॥

ತೃತೀಯಸ್ವರಸಂಯುಕ್ತಂ
ಸೌಖ್ಯಂ ವೈ ಪಶ್ಚಿಮಾನನೇ[ನಾತ್][2]
ಅಕಾರಂ ಪಞ್ಚಮಂ ಚೈವ[3]
ಮಕಾರಂ[4] ತತ್ತ್ವಬೀಜಕಮ್ ॥ ॥ ೧೩ ॥

ಏಕಾದಶಕಲೋಪೇತಂ .
ಸಾವಶ್ಯಂ[5] ಸೌಮ್ಯವಕ್ತ್ರಕೇ[ಕಾತ್]
ಆದಿಪ್ರಕೃತಿವರ್ಣಂ ಚ
ಪಂಚಮಂ ಚ[6] ಮಕಾರಕಮ್[7] ॥ ॥ ೧೪ ॥

ತ್ತದೆ. ಇದು ಸದಾಶಿವನ ದಕ್ಷಿಣಮುಖದಿಂದ ಆವಿರ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಅಕಾರವನ್ನೂ ಉಕಾರವನ್ನೂ ಹಕಾರ ಸಹಿತವಾದ ಮಕಾರವನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಿ,— ॥ ೧೨ ॥

—ಇಕಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ—ಅ, ಉ, ಮ, ಹ, ಇ ಎಂಬ ಸೌಖ್ಯಪ್ರಣವವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸದಾಶಿವನ ಪಶ್ಚಿಮಮುಖದಿಂದ ಆವಿರ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಅಕಾರವನ್ನೂ ಉಕಾರವನ್ನೂ ಮಕಾರವನ್ನೂ ಹಕಾರವನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಿ ;— ॥ ೧೩ ॥

ಏಕಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಅ, ಉ, ಮ, ಹ, ಏ ಎಂಬ ಸಾವಶ್ಯ ಪ್ರಣವವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಣವವು ಸದಾಶಿವನ ಉತ್ತರಮುಖದಿಂದ ಆವಿರ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಅಕಾರವನ್ನೂ ಉಕಾರವನ್ನೂ ಮಕಾರವನ್ನೂ ;— ॥ ೧೪ ॥

---

1 ಮಕಾರೋ—ಝ.
2 ಪಶ್ಚಿಮಾನನಂ—ಝ.
3 ಪಞ್ಚಮಾನ್ತಂ ಚ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ದ, ಧ, ಪ.
4 ವಕಾರಂ—ಢ.
5 ಸಾವಸ್ಯಂ—ಧ
6 ಪಂಚಮಾನ್ತ—ದ, ಧ.
ಪಂಚಮಾನ್ತಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ಪ, ಫ.
7 ಷಡಾತ್ಮಕಂ—ಕ.
ಷಡಂಗಕಂ—ಧ
ಷಡಾನ್ತಕಂ—ಛ
ಷಡನ್ತಕಂ—ಖ, ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ಪ, ಫ.

ಗುಹ್ಯಂ[1] ಚತುರ್ದಶೋಪೇತಂ
ಸಾಯುಜ್ಯಂ ಚೋರ್ಧ್ವವಕ್ತ್ರಕೇ[ಕಾತ್] ।
ಸಾಕಲ್ಯಂ ರಕ್ತವರ್ಣಂ ಸ್ಯಾತ್
ಛನ್ದೋಽನುಷ್ಟುಪ್ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್[2] ॥ ॥ ೧೫ ॥

ಋಷಿಃ ಸನತ್ಕುಮಾರಸ್ತು
ಪಾರ್ಥಿವಂ ಭೂತ[3]ಮುಚ್ಯತೇ[4] ।
ತತ್ತ್ವಂ ಕರ್ಮೇಶ[5] ಇತ್ಯುಕ್ತಂ[6]
ಈಶಾನಶ್ಚಾ[7]ಧಿದೈವತಮ್ ॥ ॥ ೧೬ ॥

[8]ಚತುರ್ಮಾತ್ರಾಸಮಾಯುಕ್ತಂ[9]
ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಕರಂ ಪರಮ್ ।

ಹಕಾರವನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಿ, ಔಕಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಅ, ಉ, ಮ, ಹ, ಔ ಎಂಬ ಸಾಯುಜ್ಯಪ್ರಣವವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸದಾಶಿವನ ಊರ್ಧ್ವಮುಖದಿಂದ ಆವಿರ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಕಲ್ಯ ಪ್ರಣವದ ಬಣ್ಣ ಕೆಂಪು. ಛಂದಸ್ಸು ಅನುಷ್ಟುಪ್ ॥ ೧೫ ॥

ಋಷಿಯು ಸನತ್ಕುಮಾರ, ಭೂತವು ಪೃಥಿವೀ, ತತ್ತ್ವವು ಕರ್ಮೇಶ, ಅಧಿದೇವತೆಯು ಈಶಾನ ॥ ೧೬ ॥

---

1 ಗುಹ್ಯ—ತ
2 ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ—ಝ, ಠ, ಡ, ಢ, ಫ.
3 ಬೀಜ—ಥ
4 ಮೀರಿತಂ—ಝ.
5 ಕರ್ಮೇಶಂ ತತ್ತ್ವಂ—ಪ
ತತ್ತ್ವಂ ಕರ್ಮೇಶಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ತ, ದ, ಧ
6 ಇತ್ಯುಕ್ತಃ—ಢ.
7 ಈಶಾನಂ ಚಾ—ಕ, ಖ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
8 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ ಚ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
9 ಮಾತ್ರಾಚತುರ್ಭುಜಸ್ಸಂಯುಕ್ತಂ—ಖ, ಘ, ಜ, ಟ, ದ, ಧ.
ಮಂತ್ರಂ ಚತುರ್ಭಿಸ್ಸಂಯುಕ್ತಂ—ಗ, ಚ.
ಮಾತ್ರಂ ಚತುರ್ಭಿಸ್ಸಂಯುಕ್ತಂ—ಠ, ಪ.
ಮಾತ್ರಾಂ ಚತುರ್ಭಿಸ್ಸಂಯುಕ್ತಂ—ಕ, ಢ.
ಮಾತ್ರಾಶ್ಚತುರ್ಭಿಸ್ಸಂಯುಕ್ತಂ—ತ, ಥ.

ಶಾಮ್ಭವಂ [1]ತ್ವಂಜನ[2]ಪ್ರಖ್ಯಂ
ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛನ್ದಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥ ॥ ೧೭ ॥

ಭಾರದ್ವಾಜ ಋಷಿಃ ಜ್ಞೇಯಃ[3]
ಸಲಿಲಂ ಭೂತಮುಚ್ಯತೇ[4] ।
ತತ್ತ್ವಂ ಕರ್ತೃ ಸಮಾಖ್ಯಾತಂ
ಈಶ್ವರಸ್ತ್ವ[5]ಧಿದೈವತಮ್ ॥ ॥ ೧೮ ॥

ಪಞ್ಚಮಾತ್ರಾ[6]ಸಮೋಪೇತಂ
ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿ[7]ಪ್ರದಾಯಕಮ್ ।
ಸೌಖ್ಯಂ ಗೋಕ್ಷೀರವರ್ಣಂ ಸ್ಯಾತ್
ಬೃಹತೀ ಛನ್ದ ಈರಿತಮ್[8] ॥ ॥ ೧೯ ॥

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿರ್ಜ್ಞೇಯಃ[9]
ತೇಜೋ ಭೂತಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್ ।

ಇದರ ಮಾತ್ರೆಗಳು ನಾಲ್ಕು. ಇದು ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಶಾಂಭವ ಪ್ರಣವದ ಬಣ್ಣ ಕಪ್ಪು, ಛಂದಸ್ಸು ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್. ॥ ೧೭ ॥

ಋಷಿಯು ಭಾರದ್ವಾಜ, ಭೂತವು ಅಪ್ಪು, ತತ್ತ್ವವು ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯ, ಅಧಿದೇವತೆಯು ಈಶ್ವರ. ॥ ೧೮ ॥

ಇದರ ಮಾತ್ರೆಗಳು ಐದು. ಇದು ಸಮಸ್ತ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಸೌಖ್ಯಪ್ರಣವದ ಬಣ್ಣ ಬಿಳುಪು. ಛಂದಸ್ಸು ಬೃಹತೀ ॥ ೧೯ ॥

---

1 ಶಾಮ್ಭವ—ಧ.
2 ತ್ವಂಜನಂ—ತ.
3 ಜ್ಞೇಯಂ—ಕ, ಘ
4 ಮೀರಿತಂ—ಝ.
5 ಈಶಾನಂ ತ್ವ—ಖ, ಚ, ಪ
6 ಚತುರ್ಮಾತ್ರಾ—ಥ
7 ಸರ್ವಸೌಖ್ಯ—ಥ
8 ಛನ್ದೋ ಬೃಹತಿರುಚ್ಯತೇ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ತ, ದ, ಧ, ಪ.
ಛನ್ದೋ ಬೃಹತಿರಿಷ್ಯತೇ—ಖ, (ಪಾ) ಗ, ಚ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ಥ
9 ಜ್ಞೇಯಂ—ಕ, ಥ.

ಸಮೂರ್ತಂ[1] ತತ್ತ್ವಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ
ಬ್ರಹ್ಮಾ ತಸ್ಯಾಧಿದೈವತಮ್[2] ॥ ॥ ೨೦ ॥

ಚತುರ್ಮಾತ್ರಾ[3]ಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಸರ್ವಸಮ್ಪತ್ಕರಂ ಪರಮ್ ।
ಸಾವಶ್ಯಂ ಕುಙ್ಕುಮಾಭಂ[4] ಸ್ಯಾತ್
ಜಗತೀ ಛನ್ದ ಈರಿತಮ್[5] ॥ ॥ ೨೧ ॥

ಗೌತಮೋಽಸ್ಯ[6] ಋಷಿರ್ಜ್ಞೇಯಃ[7]
ಮಾರುತಂ[ತೋ] ಭೂತಮುಚ್ಯತೇ[8] ।

ಇದರ ಋಷಿಯು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಭೂತವು ತೇಜಸ್ಸು, ತತ್ತ್ವವು ಮೂರ್ತ ಸಾದಾಖ್ಯ, ಅಧಿದೇವತೆಯು ಬ್ರಹ್ಮೇಶ ॥ ೨೦ ॥

ಇದರ ಮಾತ್ರೆಗಳು ನಾಲ್ಕು, ಇದು ಸಮಸ್ತ ಐಶ್ವರ್ಯದಾಯಕ, ಸಾವಶ್ಯ ಪ್ರಣವದ ಬಣ್ಣ ಕೆಂಪು, ಛಂದಸ್ಸು ಜಗತೀ,— ॥ ೨೧ ॥

ಋಷಿಯು ಗೌತಮ, ಭೂತವು ಮಾರುತ, ತತ್ತ್ವವು ಅಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯ, ಅಧಿದೇವತೆಯು ಈಶ ॥ ೨೨ ॥

---

1 ಸಮೂರ್ತಿಂ—ಕ, ಜ.
ಸಮೂರ್ತಂ—ಚ, ಡ.
ಅಮೂರ್ತಂ—ಥ

2 ತಸ್ಯಾಧಿದೈವತಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ—ಥ.
ಬ್ರಹ್ಮಾತಸ್ಯಾಧಿದೇವತಾ—ಜ.
ಬ್ರಹ್ಮೇಶಸ್ತ್ವಧಿದೈವತಂ—ಧ.

3 ಪಞ್ಚಮಾತ್ರ—ಧ.

4 ಕುಂಕುಮಾಭಃ—ಥ.

5 ಛನ್ದೋ ಜಗತಿರುಚ್ಯತೇ—ಕ, ಖ, (ಪಾ) ಗ, ಚ, ಜ, ಠ, ಢ, ಥ, ಧ, ಪ
ಜಗತೀ ಛನ್ದ ಈರಿತಃ—ಝ.

6 ಗೌತಮೋ ಹಿ—ಠ
ಗೌತಮಶ್ಚ—ಥ
ಗೌತಮಸ್ತು—ದ

7 ಜ್ಞೇಯಂ—ಕ

8 ಮೀರಿತಂ—ಝ.

ಅಮೂರ್ತಂ[1] ತತ್ತ್ವಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ
ಈಶಃ ತಸ್ಯಾ[2]ಧಿದೈವತಮ್ ॥ ॥ ೨೨ ॥

ಪಞ್ಚಮಾತ್ರಾಸಮೋಪೇತಂ
ಸರ್ವವಶ್ಯಕರಂ ಪರಮ್ ।
[3]ಸಾಯುಜ್ಯಂ ಸ್ಫಟಿಕಾಭಾಸಂ[4]
ಛನ್ದೋ ವೈ ಜಗತೀ ಸ್ಮೃತಮ್[5] ॥ ॥ ೨೩ ॥

ಅಗಸ್ತ್ಯೋಽಸ್ಯ[6] ಋಷಿರ್ಜ್ಞೇಯಃ
ವ್ಯೋಮ ಭೂತಮುದಾಹೃತಮ್[7] ।

ಮಾತ್ರೆಗಳು ಐದು, ಸರ್ವವಶೀಕರಣವು ಇದರ ಪರಮಪ್ರಯೋಜನ, ಸಾಯುಜ್ಯ ಪ್ರಣವದ ಬಣ್ಣ ಬಿಳುಪು. ಛಂದಸ್ಸು ಜಗತೀ. ॥ ೨೩ ॥

ಋಷಿಯು ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಭೂತವು ಆಕಾಶ, ತತ್ತ್ವವು ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯ, ಅಧಿದೇವತೆಯು ಸದಾಶಿವ. ॥ ೨೪ ॥

---

[1] ಅಮೂರ್ತಿಂ—ಕ

[2] ಈಶಸ್ತತ್ತ್ವಾ—ಥ, ದ
ಈಶತತ್ತ್ವಾ—ಘ, ಟ, ತ, ಥ

[3] ಇಲ್ಲಿಂದ "ಸರ್ವಭೀಷ್ಟಫಲಪ್ರದಂ"ವರೆಗೆ—ಕ, ಘ, ತ, ಫ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ—ಖ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ—
"ಸಾಯುಜ್ಯಂ ಶುದ್ಧಪೀತಂ ಸ್ಯಾತ್ ಗಾಯತ್ರೀ ಛನ್ದ ಉಚ್ಯತೇ ।
ನಾರದೋಽಸ್ಯ ಋಷಿರ್ಜ್ಞೇಯಃ ಆಕಾಶಂ ಭೂತಮುಚ್ಯತೇ ।
ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯಮೇವೋಕ್ತಂ ಸದಾಶಿವೋಽಧಿದೈವತಂ ।
ಪಂಚಮಾತ್ರಾಸಮೋಪೇತಂ ಸರ್ವಕಾಮ್ಯಪ್ರದಂ ಮಹತ್ ॥
ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕಗಳಿವೆ.

[4] ಛಂ ಸ್ಯಾತ್—ಝ.
ಕಪ್ರಜ್ಯಂ—ಧ
ಸ್ಫಾಟಿಕಾಭಾಸಂ—ಚ

[5] ಜಗತೀ ಛನ್ದ ಈರಿತಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಝ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ಧ, ಫ.

[6] ಅಗಸ್ತ್ಯೋಽತ್ರ—ಗ, ಘ, ಚ, ಜ, ಝ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.
ಕಶ್ಯಪೋಽಸ್ಯ—ಧ

[7] ಆಕಾಶಂ ಭೂತಮುಚ್ಯತೇ—ಥ

ಶಿವಾಖ್ಯಂ[1] ತತ್ತ್ವಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ
ಅಧಿದೈವಂ[2] ಸದಾಶಿವಃ[3] ॥ ॥ ೨೪ ॥

ಪಞ್ಚಮಾತ್ರಾಸಮೋಪೇತಂ[4]
ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಫಲಪ್ರದಮ್[5] ।
ಪ್ರಣವಃ[6] ಸರ್ವವರ್ಣಾನಾಂ
ಶಿವಬೀಜಮುದಾಹೃತಃ[7] ॥ ॥ ೨೫ ॥

ಬಿನ್ದುನಾದ ಪ್ರಕಾರೇಣ
ಪ್ರಣವಾಕೃತಿರುಚ್ಯತೇ[8] ।
ಸೃಷ್ಟಿ[ಷ್ಟ]ಸ್ಥಿತಿನಿಮಿತ್ತಾಯ
ಚೋಚ್ಚಾರಣ[9]ಮಥೋ[10]ಮುಖಮ್ ॥ ॥ ೨೬ ॥

ಮಾತ್ರೆಗಳು ಐದು. ಇದು ಸಮಸ್ತ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಪಂಚಪ್ರಣವ ಭೇದಗಳ ಸಮಸ್ತವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಬೀಜವಾದ ಹಕಾರವೇ ಪ್ರಣವ. ॥ ೨೫ ॥

ಶಿವಶಕ್ತಿ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪ್ರಣವಾಕಾರವು ಆವಿರ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಸೃಷ್ಟವಾಗಿರುವುದರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಣವವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು. ॥ ೨೬ ॥

---

1 ಅಮೂರ್ತ—ಫ
ಸಾದಾಖ್ಯ—ಝ
2 ಅಧಿದೈವಃ—ಛ, ಜ, ಟ, ಪ.
3 ಸದಾಶಿವಂ—ಛ, ಘ, ಝ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಫ.
4 ಸಮಾಯುಕ್ತಂ—ಘ, ಝ, ಠ, ಡ, ಢ. ತ, ಥ, ಪ
5 ಸಾಯುಜ್ಯಪದಮಾಪ್ನುಯಾತ್—ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ
6 ಪ್ರಣವಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
7 ಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಂ—ಝ.
ಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಃ—ಖ
ಮುದಾಹೃತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಫ, ದ, ಧ, ಪ.
8 ಪ್ರಣಮಾಕೃತಿಮುಚ್ಯತೇ—ಛ, ಠ, ಢ, ಧ.
ಪ್ರಣವಾಕೃತಿರೀರಿತಾ—ಝ.
9 ಉಚ್ಚಾರಣ—ಝ.
10 ಮಥೋ—ಚ.

ಸಾಕಲ್ಯಾದೀಸಿ[ದ್ಯಾಶ್ಚ] ಪಂಚೈತೇ[1]
ಕ್ರಮೇಣ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ[2] ।
[3]ಉಕ್ತಃ ಪ್ರಣವಭೇದಶ್ಚ[4]
ಬ್ರಹ್ಮಭೇದಮಥ[5] ಶೃಣು ॥ ॥ ೨೭ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀವಾತುಲತಂತ್ರೇ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ಸಹಸ್ರಗ್ರಂಥಸಂಹಿತಾಯಾಂ
ಪ್ರಣವಭೇದೋ ನಾಮ ಷಷ್ಠಃ ಪಟಲಃ

ಸಾಕಲ್ಯಾದಿ ಪಂಚ ಪ್ರಣವಭೇದಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿರೂಪಿತವಾದವು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಣವಭೇದವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಭೇದವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ॥ ೨೭ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಾತುಲತಂತ್ರೇ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ಸಹಸ್ರಗ್ರಂಥ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ
ಪ್ರಣವಭೇದೋ ನಾಮ ಷಷ್ಠಃ ಪಟಲಃ

---

[1] ತಂ ಚೈತತ್– ಧ
ಪಂಚಾತ್ರ—ಝ
[2] ಕ್ರಮೇಣೈವ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ—ಕ
[3] ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
[4] ಪ್ರಣವಭೇದಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಗ, ಘ, ಚ, ಜ. ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ.
ಪ್ರಣವುಭೇದಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಥ, ಪ.
ಪ್ರಣವಂ ಭೇದಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ—ಫ.
[5] ಮಿದಂ—ಗ, ಚ, ಜ.
ಮತಃ—ಧ.

ಸಪ್ತಮ—ಬ್ರಹ್ಮಭೇದ ಪಟಲ

[1]ಯೇನೇದಂ[2] ಪರಯಾ ವಿಭಕ್ತ[3]ಮಖಿಲಂ
ಪಂಚಾಶದರ್ಣಂ[4] ಮಹಃ[5]
ಬ್ರಹ್ಮಾಖ್ಯಂ ನಿಜಭೂತಮೇತದಖಿಲಂ[6]
ವಿಶ್ವಾಧಿಕಂ[7] ರಾಜತೇ[8] |
ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಾದಿಸಮಸ್ತವರ್ಣಜನಿತಂ
ವಾಗ್ಬ್ರಹ್ಮಶ್ರುತ್ಯಾದಿಕಂ[9]

ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಐವತ್ತು ವರ್ಣಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿದ, ಸ್ವಸ್ವರೂಪವಾದ ಮೂರ್ತ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುವ, ಅಕಾರಾದಿ ಸಮಸ್ತ ವರ್ಣಗಳಿಂದ ಜನಿಸಿದ ವೇದಾದಿ ಸಮಸ್ತ ವಾಗ್ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವ, ವಿಶ್ವದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಗಳಿಗೆ ಕರ್ತೃವಾದ ಪರಶಿವ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೧ ॥

---

[1] ಈ ಪದ್ಯ—ಖ, ಝ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

[2] ಏವೇದಂ—ಥ.
ಪಲವೇದಂ—ಕ.

[3] ವಿಭಕ್ತಿ—ಘ, ದ.

[4] ಪಞ್ಚಾಶದರ್ಧಂ—ಘ, ಛ, ಥ.
ಪಂಚಾಶದರ್ಧಂ—ಕ, ಟ, ತ, ದ.
ಪಂಚಾಶದರ್ಣಂ—ಗ, ಚ.

[5] ಮಹತ್—ಘ, ಛ, ಟ.
ಮಹಾತ್—ಕ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.

[6] ನಿಜಯಾ ತದೇತದವಿತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಠ, ಢ, ಥ, ದ, ಪ
ನಿಜಯಾ ತದೇದವಿತಂ—ಟ
ನಿಭೂತದೇತದವಿತಂ—ಜ
ನಿಜಯಾತ್ಮಾದಿತದವಿತಂ –ತ

[7] ವಿದ್ಯಾದಿಕಂ—ಘ, ಛ, ತ, ಪ.
ವಿದ್ಯಾಧಿಕಂ—ಕ, ಟ, ಠ, ಢ. ತ, ಥ, ದ.

[8] ಭ್ರಾಜತೇ—ಕ, ಘ, ಛ. ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.

[9] ಶ್ರುತ್ಯಾಧಿಕಂ—ಗ, ಘ, ಜ, ಛ, ಟ, ಢ, ದ, ಪ.

ವಿಶ್ವೋತ್ಪತ್ತಿ ವಿನಾಶಸಂಸ್ಥಿತಿಕೃತೇ[1]
ತಸ್ಮೈ ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ॥ ॥ ೧ ॥

ಅಥ ವಕ್ಷ್ಯೇ ವಿಶೇಷೇಣ
ಬ್ರಹ್ಮಭೇದವಿಧಿಂ ಪರಮ್ ।
ಬೃಹತ್ವಾತ್[2] ಬೃಂಹಣತ್ವಾಚ್ಚ[3]
ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಮ್[4] ॥ ॥ ೨ ॥

ಬ್ರಹ್ಮತತ್ತ್ವಮಿತಿ ಜ್ಞೇಯಂ[5]
ಭವೇತ್ ತದ್ಬ್ರಹ್ಮ ಪಂಚಧಾ[6]
ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಕಾರೇಣ
ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಭೇದಕಮ್[7] ॥ ॥ ೩ ॥

ಇನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಭೇದಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು. ಮಹತ್ತ್ವದಿಂದಲೂ ಕಲಾಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯಿಂದಲೂ ಇದು ಬ್ರಹ್ಮವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೨ ॥

ಈ ಬ್ರಹ್ಮವು ಐದು ವಿಧ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಬ್ರಹ್ಮವೂ ಐದು ವಿಧ. ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಬ್ರಹ್ಮವಿಧಗಳು. ॥ ೩ ॥

---

1 ಶ್ರುತೇ—ಕ

2 ಬ್ರಹ್ಮತ್ವಾತ್—ಪ.

3 ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವಾಚ್ಚ—ಪ.
ಬ್ರಹ್ಮಣತ್ವಾಚ್ಚ—ಘ, ಢ, ತ, ಡ.

4 ಬ್ರಹ್ಮಮಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ—ಗ.
ಬ್ರಹ್ಮ ಇತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ—ಖ, (ಪಾ) ಥ.

5 ಬ್ರಹ್ಮತ್ವಮಿತಿ ವಿಜ್ಞೇಯಂ—ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಡ, ಢ, ತ, ದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ.

6 ತದ್‌ಬ್ರಹ್ಮ ಪಂಚಧಾ ಭವೇತ್—ಖ, ಘ.
ತದ್ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಪಂಚಧಾ ಭವೇತ್—ಕ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

7 ಭೇದಕಃ—ಖ, ಝ.

ಏಭಿರ್ಭೇದೈರ್ಯುತಂ[1] ಪಞ್ಚ-
ವಿಂಶತಿ ಸ್ತತ್ತ್ವಸಂಯುತಮ್[2] ।
ಇತ್ಯೇತತ್ಪಂಚಭೇದತ್ವಾತ್
ಬ್ರಹ್ಮಪಞ್ಚಕಮೀರಿತಮ್[3] ॥ ॥ ೪ ॥

ಮೂರ್ತಿಬ್ರಹ್ಮ[4] ತಥಾ ಪೂರ್ವಂ[5]
ತತ್ತ್ವಬ್ರಹ್ಮ[6] ದ್ವಿತೀಯಕಮ್ ।
ಭೂತಬ್ರಹ್ಮ[7] ತೃತೀಯಂ ಸ್ಯಾತ್
ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮ[8] ಚತುರ್ಥಕಮ್ ॥ ॥ ೫ ॥

ಪಂಚಮಂ ಚ ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮ[9]
ಬ್ರಹ್ಮಪಂಚಕಮೀರಿತಮ್[10] ।

ಸಕಲ ತತ್ತ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮವು ಈ ಭೇದಗಳಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವಿಧ. ನಿಷ್ಕಲ ಶಿವತತ್ತ್ವವಾದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮವು ಸಕಲ ತತ್ತ್ವದಿಂದ ಭೇದಗೊಂಡು ಪಂಚ ಬ್ರಹ್ಮವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೪ ॥

ಮೂರ್ತಿಬ್ರಹ್ಮವು ಒಂದನೆಯದು. ತತ್ತ್ವಬ್ರಹ್ಮವು ಎರಡನೆಯದು. ಭೂತ ಬ್ರಹ್ಮವು ಮೂರನೆಯದು. ಪಿಣ್ಡಬ್ರಹ್ಮವು ನಾಲ್ಕನೆಯದು. ॥ ೫ ॥

---

[1] ಯುರ್ಕ್ತಂ—ಘ.

[2] ಪಂಚವಿಂಶತ್ತತ್ತ್ವ ಸಂಯುತಂ—ಪ
ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ತ್ವಸಂಯುತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಢ, ಜ, ದ, ಧ.

[3] ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಉದಾಹೃತಂ—ಖ, (ಪಾ) ಧ.
ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮುದಾಹೃತಂ—ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.

[4] ಬ್ರಹ್ಮಂ—ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.

[5] ಭವೇತ್ ಪೂರ್ವಂ—ಖ, ಝ.

[6] ಬ್ರಹ್ಮಂ—ಕ, ಧ, ಛ, ಜ, ಥ.

[7] ಭೂತ ಬ್ರಹ್ಮಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ಭೂತಿಬ್ರಹ್ಮ—ಝ.

[8] ಪಿಂಡಂ ಬ್ರಹ್ಮ

[9] ಪಂಚ ಪಂಚ ಕಲಾ ಬ್ರಹ್ಮ—ಝ.
ಪಂಚಮಂ ತು ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮಂ—ಖ, ಘ, ಛ, ಠ, ತ, ಥ, ಪ
ಪಂಚಮಂ ತು ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮ—ಖ, ಟ, ಢ, ದ, ಧ.
ಪಂಚಮಂತು ಕಲಾಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಗ.

[10] ಪಂಚಮಂ ಚ ಮುದಾಹೃತಂ—ಛ, ತ.
ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಉದಾಹೃತಂ—ಗ

ಪಂಚಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಮೇಷಾಂ[1]
ಲಕ್ಷಣಂ[2] ವಕ್ಷ್ಯತೇಽಧುನಾ ॥ ॥ ೬ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಷ್ಣುಶ್ಚ ರುದ್ರಶ್ಚ
ಮೂರ್ತಯಃ[3] ಪ್ರಣವಾಧಿಪಾಃ
ತಸ್ಮಾತ್[4] ಪ್ರಣವ ರೂಪಂ ತು
ಮೂರ್ತಿರೂಪಮುದಾಹೃತಮ್ ॥ ॥ ೭ ॥

ಸಾಕಲ್ಯಾದಿಸ್ತು[ತು] ಯತ್ಪಂಚ
ಮೂರ್ತಿಬ್ರಹ್ಮ ತದುಚ್ಯತೇ[5] ।
ಏತೇಷಾಂ ಚೈವ ತತ್ತ್ವಾನಾಂ[6]
ಶಿವತತ್ತ್ವಂ ಪ್ರಭುಃ ಸ್ಮೃತಮ್ ॥ ॥ ೮ ॥

ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮವು ಐದನೆಯದು ಈಗ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ॥ ೬ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರರು ಪ್ರಣವದ ಅಧಿದೇವತೆಗಳು. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಣವವು ಮೂರ್ತಿಬ್ರಹ್ಮ ॥ ೭ ॥

ಸಾಕಲ್ಯಾದಿ ಪಂಚಪ್ರಣವ ಸ್ವರೂಪವೇ ಮೂರ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿರುವ ಅಕಾರ ಉಕಾರ ಮಕಾರಗಳಿಗೆ ಶಿವಬೀಜವಾದ ಹಕಾರವೇ ಪ್ರಭು. ॥ ೮ ॥

---

[1] ಏತೇಷಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಪಂಚಾನಂ—ಕ. ಜ.
ಏತೇಷಾಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪಂಚಾನಾಂ—ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
[2] ಲಕ್ಷಣೇ—ತ
[3] ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಃ—ಜ, ಧ.
ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಪ
[4] ಏತತ್—ಖ, ಝ.
[5] ಮೂರ್ತಿಬ್ರಹ್ಮಂ ತದುಚ್ಯತೇ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ತ, ಥ.
ಮೂರ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಂ—ಗ
[6] ಏತೇಷಾಂ ತತ್ತ್ವಭೇದಾನಾಂ—ಝ.

ಏತಚ್ಛೈವಮಯಂ[1] ಬೀಜಂ
ಶಿವಾರ್ಣಂ ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಮ್ ।
ತಸ್ಮಾತ್ ಶುದ್ಧಾದಿ ಚಾತ್ಮಾನ್ತಂ[2]
ತತ್ತ್ವಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥ ॥ ೯ ॥

ಪ್ರಥಮಂ ಮಾಂಸಬೀಜಂ ಸ್ಯಾತ್
ದ್ವಿತೀಯಂ ಮೇದಸೋ[3] ಭವೇತ್ ।
ತೃತೀಯಂ ಷಷ್ಠಬೀಜಂ[4] ಸ್ಯಾತ್[5]
ಚತುರ್ಥಂ ಸಪ್ತಮಂ ತಥಾ[6] ॥ ॥ ೧೦ ॥

ಪಂಚಮಂ ಪಂಚಮಂ ವಿದ್ಯಾತ್[7]
ಪಾಂಚ[8]ಭೌತಿಕಮುಚ್ಯತೇ ।

ಈ ಶಿವಸ್ವರೂಪವಾದ ಹಕಾರವು ಶಿವಬೀಜವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಶುದ್ಧಪ್ರಾಸಾದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಆತ್ಮಪ್ರಾಸಾದವರೆಗಿನ ಪಂಚಪ್ರಾಸಾದಸ್ವರೂಪವು ತತ್ತ್ವಬ್ರಹ್ಮ. ॥ ೯ ॥

ಮಾಂಸಬೀಜವಾದ ಲಕಾರವು ಪ್ರಥಮ ಭೂತಬೀಜ. ಮೇದೋಬೀಜವಾದ ವಕಾರವು ದ್ವಿತೀಯ ಭೂತಬೀಜ, ಷಷ್ಠವೆಂಬ ರೇಫವು ತೃತೀಯ ಭೂತಬೀಜ. ಸಪ್ತಮವೆಂಬ ಯಕಾರವು ಚತುರ್ಥ ಭೂತಬೀಜ. ॥ ೧೦ ॥

ಪಂಚಮವೆಂಬ ಹಕಾರವು ಪಂಚಮಭೂತಬೀಜ. ಇವು ಪಂಚಭೂತ ಬೀಜ

---

1 ಏವಂ ಶಿವಮಯಂ—ಘ.
ಏತೇ ಚ್ಚೈವ ಮತಂ—ತ
2 ಚಾತ್ಮಾನಂ—ಗ, ಚ.
3 ಮೇಧಸೋ—ಥ.
4 ಷಷ್ಠಭೇದಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ
ಷಷ್ಠಭೇದಃ—ಬಿ, (ಪಾ)
5 ತು—ಕ, ಖ, (ಪಾ) ಘ, ಛ. ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ. ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
6 ತದಾ—ತ.
ತತಃ—ಝ.
7 ವಿಂದ್ಯಾತ್—ಕ, ಬಿ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
8 ಪಂಚ—ಕ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ಥ, ದ.

[1]ಮಾಂಸಂ ವೈ ಪಾರ್ಥಿವಂ ಬೀಜಂ
ಮೇದಸೋ[2] ಹ್ಯಾಪ[3] ಉಚ್ಯತೇ[4] ॥ ॥ ೧೧ ॥

ಷಷ್ಠಂ[5] ತೇಜೋ ವಿನಿರ್ದಿಷ್ಟಂ[6]
ಸಪ್ತಮಂ ಮಾರುತಾತ್ಮಕಮ್ ।
ಪಂಚಮಂ ವ್ಯೋಮಬೀಜಂ ಸ್ಯಾತ್
ಭೂತಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಮ್[7] ॥ ॥ ೧೨ ॥

ಸಪ್ತಕೇ ಪ್ರಕೃತೌ ವರ್ಣೇ[8]
ತುರೀಯಂ[9] ಪಂಚಮಂ[10] ತ್ಯಜೇತ್[11]

ಗಳು, ಮಾಂಸಬೀಜವಾದ ಲಕಾರವು ಪೃಥಿವೀಬೀಜ, ಮೇದೋಬೀಜವಾದ ವಕಾರವು ಅಬ್ಬೀಜ. ॥ ೧೧ ॥

ಷಷ್ಠಬೀಜವಾದ ರೇಫವು ತೇಜೋಬೀಜ, ಸಪ್ತಮಬೀಜವಾದ ಯಕಾರವು ವಾಯುಬೀಜ, ಪಂಚಮಬೀಜವಾದ ಹಕಾರವು ವ್ಯೋಮಬೀಜ. ಇವು ಭೂತಬ್ರಹ್ಮ. ॥ ೧೨ ॥

---

1 'ಮಾಸಂ ವೈ' ಇಲ್ಲಿಂದ "ಭೂತಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಂ"ವರೆಗೆ ಗ್ರಂಥಾಂತರದ ಉದ್ಧಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದೆ—ಖ.

2 ಮೇದಸಾ – ಢ.

3 ಹ್ಯಾಪಂ—ಕ, ಘ, ಟ. ರೂಪಂ—ಝ.

4 ಈರಿತಂ—ಝ.

5 ಷಷ್ಠ—ಕ.

6 ವಿನಿರ್ದೇಷ್ಟಂ—ತ

7 ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ—ಖ (ಪಾ)
ಬ್ರಹ್ಮಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.

8 ಸಪ್ತತೇ ಪ್ರಕೃತಾ ವರ್ಣೇ—ದ, ಪ.
ಸಪ್ತ ಪ್ರಕೃತಿವರ್ಣೇ—ಖ (ಪಾ)
ಸಪ್ತಪ್ರಕೃತಿ ವರ್ಣೇ ತು—ಝ. (ಪಾ)

9 ಚತುರ್ಥಂ—ಜ, ಪ. ತುರ್ಯಂ—ಘ, ಟ, ಠ, ತ, ದ.
ತುರ್ಯಂ ವೈ—ಥ. ತೂರ್ಯ—ಢ.

10 ಪಂಚಕಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಪ

11 ನ್ಯಸೇತ್—ಝ

ಶೇಷೇಷು ಪಂಚವರ್ಣೇಷು
ಪಂಚಮಂ ಸಹ ಯೋಜಯೇತ್[1] ॥ ॥ ೧೩ ॥

ಬಿನ್ದುನಾದಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಪಞ್ಚಾರ್ಣಾನಾಮನುಕ್ರಮಾತ್[2] ।
[3]ಪ್ರಕೃತಿಸ್[4]ವರಸಂಯುಕ್ತಂ
ಹಕಾರೇಷು ಅ[ಹ್ಯ]ನುಕ್ರಮಾತ್ ॥ ॥ ೧೪ ॥

[5]ತೇಷಾಂ ನಾಮಾನಿ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ
ಸಮಾಸಾತ್ ಶೃಣು ಷಣ್ಮುಖ ।

ಸಪ್ತಪ್ರಕೃತಿಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಋಕಾರವನ್ನೂ, ಐದನೆಯ ಲೃಕಾರವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಐದು ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದಕ್ಕೂ ಹಕಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೩ ॥

ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪಂಚವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದಕ್ಕೂ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಪಂಚ ಹಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದಕ್ಕೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ವರವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸೇರಿಸಿದರೆ ರೇಫರಹಿತವಾದ ಹಂ ಹಿಂ ಹುಂ ಹೇಂ ಹೋಂ ಎಂಬ ಪಂಚತಾಂತ್ರಿಕ ಪಿಂಡ ಬ್ರಹ್ಮಬೀಜಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ರೇಫವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ— ಹ್ರಂ ಹ್ರಿಂ ಹ್ರುಂ ಹ್ರೇಂ ಹ್ರೋಂ ಎಂಬ ಪಂಚವೈದಿಕ ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮಬೀಜಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ॥ ೧೪ ॥

ಎಲೈ ಷಣ್ಮುಖನೇ! ಇನ್ನು ಆ ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮುಖವು ಮೊದಲನೆಯದು. ವಾಮದೇವಮುಖವು ಎರಡನೆಯದು. ॥ ೧೫ ॥

---

1 ಪಂಚಮಂ ಚ ಪ್ರಯೋಜಯೇತ್—ಖ, ಝ.

2 ಪಂಚವರ್ಣೇಷ್ವನುಕ್ರಮಾತ್—ಕ, ಖ, ಘ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ. ಪಂಚವರ್ಣೋಪನುಕ್ರಮಾತ್—ಛ.

3 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

4 ಪ್ರಕೃತ—ಜ

5 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಸದ್ಯೋಜಾತಂ ತಥಾ[1]ಪೂರ್ವಂ
ವಾಮದೇವಂ ದ್ವಿತೀಯಕಮ್ ॥ ॥ ೧೫ ॥

ಅಘೋರಂ ತು[2] ತೃತೀಯಂ ಚ[3]
ಚತುರ್ಥಂ ಪುರುಷಂ ತಥಾ[4] ।
ಈಶಾನಂ ಪಂಚಮಂ ವಿದ್ಯಾತ್[5]
ಏವಮಾಖ್ಯಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ[6] ॥ ॥ ೧೬ ॥

ಪ್ರಣವಾದಿ ಚತುರ್ಥ್ಯನ್ತ[7]
ಸನಾಮಪದಮಧ್ಯಗಾಃ[8] ।

ಅಘೋರಮುಖವು ಮೂರನೆಯದು. ತತ್ಪುರುಷಮುಖವು ನಾಲ್ಕನೆಯದು. ಈಶಾನಮುಖವು ಐದನೆಯದು. ॥ ೧೬ ॥

ಪ್ರಣವ, ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮಬೀಜ, ಚತುರ್ಥ್ಯಂತವಾದ ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ನಾಮ, ನಮಃಪದಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಐದು ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರಗಳ ಉದ್ಧಾರ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮಂತ್ರಗಳು ಇವು :—

"ಓಂ ಹಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹಿಂ ವಾಮದೇವಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹುಂ ಅಘೋರಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹೇಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹೋಂ ಈಶಾಯ ನಮಃ

ವೈದಿಕ ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರಗಳು—ಓಂ ಹ್ರಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ ನಮಃ,

---

1 ತದಾ – ತ.
2 ಚ – ಖ.
3 ಸ್ಯಾತ್—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
4 ತತ್ಪುರುಷಂ ಹಿ ವೈ—ಕ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ
ಪುರುಷಂ ವೈ ಹಿ—ಘ. ಭವೇತ್—ಗ, ಚ.
5 ವಿಂದ್ಯಾತ್—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
6 ಪಂಚನಾಮಾನಿ ಚೋಚ್ಯತೇ—ಗ, ಚ.
7 ಥ್ಯಂತಂ—ಗ, ಚ.
8 ಮಧ್ಯಗಂ—ಗ, ಚ.

ನಮಸ್ಕಾರಾಂತ ಸಂಯುಕ್ತ್ಯಾ[1]
ಸದ್ಯಾದೀ ಯೋಜಯೇತ್[2] ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ॥ ೧೭ ॥

ಶಿವಾರ್ಣೇ ಜೀವವರ್ಣಾನಾಂ[3]
ಸಂಯೋಗಾತ್ ಪಿಣ್ಡಮುಚ್ಯತೇ ।
ಕರ್ಮೇಶಃ[4] ಪಿಣ್ಡರೂಪತ್ವಾತ್
ಪಿಣ್ಡಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಂ[ಃ][5] ॥ ॥ ೧೮ ॥

ಈಶಾನಃ[6] ಪುರುಷ[7]ಶ್ಚೈವಂ[8]
ಅಘೋರೋ[9] ವಾಮದೇವಕಃ[10] ।

ಓಂ ಹ್ರಿಂ ವಾಮದೇವಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹ್ರುಂ ಅಘೋರಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹ್ರೇಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹ್ರೋಂ ಈಶಾನಾಯ ನಮಃ ॥ ೧೭ ॥

ಶಿವಬೀಜವಾದ ಹಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಕಾರಾದಿ ಪಂಚ ಜೀವಸ್ವರಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಪಿಂಡವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಿಂಡಸ್ವರೂಪವಾದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮೇಶನು ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮ. ॥ ೧೮ ॥

(ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮ :—) ಈಶಾನ, ತತ್ಪುರುಷ, ಅಘೋರ ವಾಮದೇವ, ಸದ್ಯೋಜಾತ ಈ ಐದು ತತ್ತ್ವಸ್ವರೂಪಗಳೇ ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮ. ॥ ೧೯ ॥

---

1 ಸಂಯುಕ್ತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ

2 ಪೂಜಯೇತ್—ತ.

3 ಜೀವವರ್ಣಾನಿ—ಕ, ಘ, ಛ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ಶಿವವರ್ಣಾನಿ—ಟ.
ಶಿವವರ್ಣಾನಾಂ—ಗ, ಚ.

4 ಕರ್ಮೇಶಾತ್—ಕ.
ಕರ್ಮೇಶಂ—ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.

5 ಬ್ರಹ್ಮ ಉದಾಹೃತಂ—ಖ, (ಪಾ) ಧ.
ಬ್ರಹ್ಮಮುದಾಹೃತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

6 ಈಶಾನಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

7 ಪುರುಷಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

8 ಚೈವ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

9 ಅಘೋರಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

10 ವಾಮದೇವಕಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

ಸದ್ಯೋಜಾತಶ್ಚ[1] ಸಂಜ್ಞೈತೇ
ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ[2] ॥ ॥ ೧೯ ॥

ಈಶಾನಸ್ಯ[3] ಕಲಾಃ ಪಞ್ಚ
ಪುರುಷಸ್ಯ ಚತುಷ್ಕಲಾಃ[4] ।
ಅಘೋರಸ್ಯ ಕಲಾಶ್ಚಾಷ್ಟೌ[5]
ವಾಮದೇವೇ[6] ತ್ರಯೋದಶ[7] ॥ ॥ ೨೦ ॥

ಸದ್ಯಸ್ಯಾಷ್ಟಕಲಾ ಜ್ಞೇಯಾ[8]
ಅಷ್ಟತ್ರಿಂಶತ್ ಕಲಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ[9] ।

ಈಶಾನದಲ್ಲಿ ಐದು ಕಲೆಗಳೂ, ತತ್ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುಕಲೆಗಳೂ, ಅಘೋರದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಕಲೆಗಳೂ ವಾಮದೇವದಲ್ಲಿ ಹದಿಮೂರು ಕಲೆಗಳೂ— ॥ ೨೦ ॥

ಸದ್ಯೋಜಾತದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಕಲೆಗಳೂ, ಹೀಗೆ ಮೂವತ್ತೆಂಟು ಕಲೆಗಳಿವೆ.

---

[1] ಸದ್ಯೋಜಾತಂ ಚ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
[2] ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ—ಛ, ಠ, ಥ.
ಬ್ರಹ್ಮಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ—ಕ, ಘ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ಬ್ರಹ್ಮಮುದಾಹೃತಂ—ಗ, ಚ.
[3] ಈಶಾನಸ್ಯಾತ್—ಕ.
[4] ಚತುಃ ಕಲಾಃ—ಛ.
ಚತುಕಲಾ—ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.
[5] ಕಲಾಚಾಷ್ಟಂ—ಛ.
ಕಲಾಶ್ಚಾಷ್ಟಾ—ಕ ಟ, ಠ, ಢ.
ಕಲಾ ಚಾಷ್ಟಾ—ಜ, ಠ, ತ.
[6] ವಾಮದೇವಾಃ—ಥ.
ವಾಮದೇವ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ವಾಮದೇವಃ—ಜ.
[7] ತ್ರಯೋದಶಂ—ಢ, ದ.
[8] ಸದ್ಯೋಜಾತಕಲಾಶ್ಚಾಷ್ಟಾ—ಪ.
ಸದಶಾಷ್ಟಕಲಾಜ್ಞೇಯಃ—ಛ.
ಸದ್ಯಸ್ಯಾಷ್ಟಕಲಾ ಜ್ಞೇಯಂ—ಕ, ಠ.
ಸದ್ಯಸ್ಯಾಷ್ಟಕಲಾ ಜ್ಞೇಯಃ—ಘ, ಢ, ತ, ದ.
[9] ಸ್ಮೃತಂ—ಢ, ದ

ಈಶಾನಃ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಾಂ
ಪ್ರಥಮಂ[1] ಪರಿಕೀರ್ತಿತಮ್[2] ॥ ॥ ೨೧ ॥

ಈಶ್ವರಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ
ದ್ವಿತೀಯಂ[3] ಪರಿಕೀರ್ತಿತಮ್[4] ।
ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಪತಿರಿತ್ಯೇವ[5]
ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಧಿಪತಿಸ್ತಥಾ ॥ ॥ ೨೨ ॥

ಬ್ರಹ್ಮೇತೀದಂ[6] ತೃತೀಯಂ ಸ್ಯಾತ್
ಶಿವೋ ಮೇಽಸ್ತು ಚತುರ್ಥಕಮ್[7] ।

'ಈಶಾನಃ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಾಂ' ಎಂಬುದು ಈಶಾನಮಂತ್ರದ ಪ್ರಥಮಕಲೆ. ॥ ೨೧ ॥

'ಈಶ್ವರಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ' ಎಂಬುದು ದ್ವಿತೀಯಕಲೆ. 'ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಪತಿ ಬ್ರ್ಹಹ್ಮಣೋಽಧಿಪತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಾ' ಎಂಬುದು ತೃತೀಯ ಕಲೆ. 'ಶಿವೋಮೇ ಅಸ್ತು' ಎಂಬುದು ಚತುರ್ಥಕಲೆ. 'ಸದಾಶಿವೋಂ' ಎಂಬುದು ಪಂಚಮಕಲೆ. 'ಈಶಾನಃ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಾಂ' ಊರ್ಧ್ವಮುಖ, 'ಈಶ್ವರಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ' ಪೂರ್ವಮುಖ. ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಪತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಧಿಪತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಾ' ದಕ್ಷಿಣಮುಖ, 'ಶಿವೋಮೇ ಅಸ್ತು' ಉತ್ತರಮುಖ, 'ಸದಾಶಿವೋಂ' ಪಶ್ಚಿಮಮುಖ. ॥ ೨೨ ॥

ಈಶಾನಮಂತ್ರ—ಈಶಾನಃ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಾಮೀಶ್ವರಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಪತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಣೋಽಧಿಪತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ಶಿವೋಮೇ ಅಸ್ತು ಸದಾಶಿವೋಮ್ ॥ ೨೩ ॥

---

1 ಪ್ರಥಮಃ—ಝ.

2 ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ—ಝ.

3 ದ್ವಿತೀಯಃ—ಝ.

4 ಚೇತಿಕೀರ್ತಿತಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ ಸಮುದಾಹೃತಃ—ಝ.

5 ಪತಿಶ್ಚೈವ—ಖ, ಜ, ಥ.

6 ತಿ ಚ—ಝ. ತಿ ತತ್—ಥ.

7 ಚತುರ್ಥಕಃ—ಝ.

[1]ಸದಾಶಿವೋಽಮಿತಿ ಜ್ಞೇಯಂ[2]
ಪಂಚಮಂ[3] ಪರಿಕೀರ್ತಿತಮ್[4] ॥ ॥ ೨೩ ॥

ಏತಾ[5] ಈಶಾನ[6]ರೂಪಾಶ್ಚ
ಪಂಚಸಂಖ್ಯಾಃ[7] ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
ತತ್ಪುರುಷಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ
ಪ್ರಥಮಂ ಪರಿವಕ್ಷ್ಯತೇ[8] ॥ ॥ ೨೪ ॥

ಮಹಾದೇವಾಯ ಧೀಮಹಿ
ತನ್ನೋ ಚೇತಿ ದ್ವಿತೀಯಕಮ್[9] ।
ರುದ್ರಃ ತೃತೀಯಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ[10]
ಚತುರ್ಥಂ ತು[11] ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ॥ ೨೫ ॥

ಹೀಗೆ ಈಶಾನಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಂಚಕಲೆಗಳಿವೆ. ತತ್ಪುರುಷಮಂತ್ರದ ಕಲೆಗಳು— 'ತತ್ಪುರುಷಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ' ಎಂಬುದು ಪ್ರಥಮಕಲೆ. ॥ ೨೪ ॥

'ಮಹಾದೇವಾಯ ಧೀಮಹಿ, ತನ್ನೋ' ಎಂಬುದು ದ್ವಿತೀಯ ಕಲೆ. 'ರುದ್ರಃ' ಎಂಬುದು ತೃತೀಯ ಕಲೆ. 'ಪ್ರಚೋದಯಾತ್' ಎಂಬುದು ಚತುರ್ಥಕಲೆ. ॥ ೨೫ ॥

---

1 'ಸದಾಶಿವೋಽಂ' ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಚತುರ್ಥಕಂ'ವರೆಗಿನ ಭಾಗ ಚ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಮಿತಿ ಬ್ರಹ್ಮ—ಝ.
3 ಪಂಚಮಃ—ಝ.
4 ತ್ವಿತಿ ಕೀರ್ತಿತಂ—ಕ, ಘ. ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಂ—ಜ.
5 ಏತೇ—ಗ, ಚ, ಜ.
6 ಚೇಶಾನ—ಖ, ಘ, ಜ, ಧ.
ಚೈಶಾನ—ಕ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಫ, ದ, ಪ.
7 ಸಂಖ್ಯಾ—ಕ, ಘ, ಟ.
8 ಪ್ರಥಮಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ—ಝ.
9 ದ್ವಿತೀಯಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ—ಝ.
10 ತನ್ನೋ ರುದ್ರಃ ತೃತೀಯಃ ಸ್ಯಾತ್—ಝ.
11 ಚತುರ್ಥಸ್ತು—ಝ

ಏವಂ ತತ್ಪುರುಷಸ್ಯೈವ[1]
ಚತಸ್ರಶ್ಚ ಕಲಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ[2] ।
ಅಘೋರೇಭ್ಯಸ್ತಥಾ ಪೂರ್ವಂ
ಅಘೋರೇಭ್ಯೋ ದ್ವಿತೀಯಕಮ್[3] ॥ ॥ ೨೬ ॥

ಘೋರಘೋರ ತೃತೀಯಂ ಸ್ಯಾತ್[4]
ತರೇಭ್ಯಶ್ಚ ಚತುರ್ಥಕಮ್[5] ।
ಸರ್ವತಃ ಪಂಚಮಂ ವಿದ್ಯಾತ್[6]
ಷಷ್ಠಂ ಸರ್ವಮು[ಉ]ದಾಹೃತಮ್[7] ॥ ॥ ೨೭ ॥

ಹೀಗೆ ತತ್ಪುರುಷ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕಲೆಗಳಿವೆ. ತತ್ಪುರುಷಮಂತ್ರ— "ತತ್ಪುರುಷಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಮಹಾದೇವಾಯ ಧೀಮಹಿ, ತನ್ನೋ ರುದ್ರಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್" ಅಘೋರಮಂತ್ರದ ಕಲೆಗಳು—'ಅಘೋರೇಭ್ಯಃ' ಎಂಬುದು ಪ್ರಥಮಕಲೆ, 'ಅಥ ಘೋರೇಭ್ಯಃ' ಎಂಬುದು ದ್ವಿತೀಯ ಕಲೆ, ॥ ೨೬ ॥

'ಘೋರಘೋರ' ಎಂಬುದು ತೃತೀಯ ಕಲೆ, 'ತರೇಭ್ಯಃ' ಎಂಬುದು ಚತುರ್ಥ ಕಲೆ, 'ಸರ್ವತಃ' ಎಂಬುದು ಪಂಚಮ ಕಲೆ, 'ಸರ್ವ' ಎಂಬುದು ಷಷ್ಠ ಕಲೆ. ॥ ೨೭ ॥

'ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ನಮಸ್ತೇ ಅಸ್ತು' ಎಂಬುದು ಸಪ್ತಮಕಲೆ, 'ರುದ್ರರೂಪೇಭ್ಯಃ' ಎಂಬುದು ಅಷ್ಟಮಕಲೆ. ಅಘೋರಮಂತ್ರ—'ಅಘೋರೇಭ್ಯೋಽಥಘೋರೇಭ್ಯೋ

---

[1] ಏವಂ ಪುರುಷಕಲಾಶ್ಚೈವ—ಕ, ಘ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

[2] ಚತ್ವಾರಶ್ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಾಃ—ಕ, ಘ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
ಚತ್ವಾರೇಶಿ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ—ಪ.

[3] ಅಘೋರೇಭ್ಯೋ ಭವೇದಾದ್ಯೋಽಥ ಘೋರೇಭ್ಯೋ ದ್ವಿತೀಯಕಃ—ಗ, ಚ.
ಘೋರೇಭ್ಯಶ್ಚ ದ್ವಿತೀಯಕಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
ಅಘೋರೇಭ್ಯೋ ದ್ವಿತೀಯಕಂ—ಜ.
ಘೋರೇತ್ಯುಕ್ತಂ ದ್ವಿತೀಯಕಂ—ಪ.

[4] ಘೋರಘೋರ ಸ್ತೃತೀಯಂ ಸ್ಯಾತ್—ಖ.
ಘೋರಘೋರಂ ತೃತೀಯಂ ಸ್ಯಾತ್—ಕ, ಜ, ಟ.

[5] ಘೋರಃ ಸ್ಯಾದಪರೋ ಘೋರತರೇಭ್ಯಃ ಸ್ಯಾಚ್ಚತುರ್ಥಕಃ—ಗ, ಚ.

[6] ವಿಂದ್ಯಾತ್—ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.

[7] ಪಂಚಮಃ ಸರ್ವತಃ ಸರ್ವಃ ಶರ್ವೇಭ್ಯಃ ಷಷ್ಠ ಉಚ್ಯತೇ—ಗ, ಚ.

ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ನಮಸ್ತೇ ಅಸ್ತು
ಸಪ್ತಮಂ ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಮ್[1]
ಅಷ್ಟಮಂ ರುದ್ರರೂಪೇಭ್ಯ
ಶ್ಚಾ ಘೋರಸ್ಯಾಷ್ಟಕಂ ಸ್ಮೃತಮ್[2] ॥ ॥ ೨೮ ॥

ಪ್ರಥಮಂ ವಾಮದೇವಾಯ
ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯೇತಿ ದ್ವಿತೀಯಕಮ್ ।
ತೃತೀಯಂ ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ
ಕಾಲಾಯೇತಿ ಚತುರ್ಥಕಮ್[3] ॥ ॥ ೨೯ ॥

ಪಂಚಮಂ ಕಲ ಇತ್ಯುಕ್ತಂ
ವಿಕರಣಾಯ ನಮಸ್ತು ಷಟ್[4] ।

ಘೋರಘೋರ ತರೇಭ್ಯಃ ಸರ್ವತಃ ಶರ್ವಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ನಮಸ್ತೇ ಅಸ್ತು ರುದ್ರ ರೂಪೇಭ್ಯಃ' ಈ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಕಲೆಗಳಿವೆ. ॥ ೨೮ ॥

ವಾಮದೇವ ಮಂತ್ರದ ಕಲೆಗಳು—'ವಾಮದೇವಾಯನಮಃ' ಎಂಬುದು ಪ್ರಥಮಕಲೆ, 'ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯ ನಮಃ' ಎಂಬುದು ದ್ವಿತೀಯಕಲೆ, 'ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ' ಎಂಬುದು ತೃತೀಯಕಲೆ, 'ಕಾಲಾಯ ನಮಃ' ಎಂಬುದು ಚತುರ್ಥಕಲೆ. ॥ ೨೯ ॥

'ಕಲ' ಎಂಬುದು ಪಂಚಮಕಲೆ, 'ವಿಕರಣಾಯ ನಮಃ' ಎಂಬುದು ಷಷ್ಠಕಲೆ, 'ಬಲ' ಎಂಬುದು ಸಪ್ತಮಕಲೆ, 'ವಿಕರಣಾಯ ನಮಃ' ಎಂಬುದು ಅಷ್ಟಮಕಲೆ. ॥ ೩೦ ॥

---

[1] ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ನಮಸ್ತೇ ಅಸ್ತು ಸಪ್ತಮಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಮ್—ಧ.
ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ನಮಸ್ತೇ ಅಸ್ತು ಸಪ್ತಮಂ ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಾಃ—ಕ
ನಮಸ್ತೇ ಅಸ್ತು ರುದ್ರೇತಿ ಸಪ್ತಮಃ ಸಮುದಾಹೃತಃ—ಗ, ಚ, ಝ.

[2] ರೂಪೇಭ್ಯಶ್ಚಾಷ್ಟಮಃ ಪ್ರೋಕ್ತಶ್ಚಾಘೋರಸ್ಯಾಷ್ಟಕಂ ಸ್ಮೃತಂ—ಗ, ಚ, ಝ.
ಅಷ್ಟಮಂ ರುದ್ರರೂಪೇಭ್ಯಃ ಅಘೋರಸ್ಯಾಷ್ಟಕಂ ಸ್ಮೃತಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.
ಅಘೋರಸ್ಯಾಷ್ಟಕಂ ಸ್ಮೃತಂ ರುದ್ರರೂಪೇಭ್ಯಶ್ಚಾಷ.ಮಂ—ಥ, ಪ.

[3] ಶ್ರೇಷ್ಠಾಯೇತಿ ತೃತೀಯಂ ಸ್ಯಾತ್ ರುದ್ರಾಯೇತಿ ಚತುರ್ಥಕಂ—ಗ, ಚ, ಝ.
ತೃತೀಯರುದ್ರಾಯ ನಮಃ ಕಾಲಾಯೇತಿ ಚತುರ್ಥಕಂ—ತ.

[4] ಪಂಚಮಂ ಕಾಲ ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ಕಲವಿಕರಣಾಯ ನಮಸ್ತು ಷಟ್—ಗ, ಚ, ಝ.
ಕಾಲಾಯ ಪಂಚಮಂ ಚೈವ ಕಲಾವಿಕರಣಾಯ ಷಟ್—ಧ.
ಪಂಚಮಂ ಕಾಲಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ವಿಕರಣಾಯ ನಮಸ್ತು ಷಟ್—ಕ, ಘ, ಜ.

ಸಪ್ತಮಂ ಬಲ[1] ಇತ್ಯುಕ್ತಂ
ಅಷ್ಟಮಂ[2] ವಿಕರಣಾಯ ಚ ॥ ॥ ೩೦ ॥

ನವಮಂ ಬಲ ಇತ್ಯುಕ್ತಂ[3]
ದಶಮಂ[4] ಪ್ರಮಥನಾಯ ಚ ।
ಸರ್ವಭೂತದಮನಾಯ
ನಮಶ್ಚೈಕಾದಶಂ ಸ್ಮೃತಮ್[5] ॥ ॥ ೩೧ ॥

[6]ದ್ವಾದಶಂ ಚ ಮನಶ್ಚೇತಿ
ತ್ರಯೋದಶೋನ್ಮನಾಯ ಚ[7] ।

'ಬಲ' ಎಂಬುದು ನವಮಕಲೆ, 'ಪ್ರಮಥನಾಯ ನಮಃ' ಎಂಬುದು ದಶಮಕಲೆ, ಸರ್ವಭೂತದಮನಾಯ ನಮಃ' ಎಂಬುದು ಏಕಾದಶಕಲೆ. ॥ ೩೧ ॥

'ಮನ' ಎಂಬುದು ದ್ವಾದಶಕಲೆ, ಉನ್ಮನಾಯನಮಃ' ಎಂಬುದು ತ್ರಯೋದಶಕಲೆ. ವಾಮದೇವ ಮಂತ್ರ—'ವಾಮದೇವಾಯ ನಮೋ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯ ನಮೋ ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ ಕಾಲಾಯ ನಮಃ ಕಲವಿಕರಣಾಯ ನಮೋ ಬಲವಿಕರಣಾಯ ನಮಸ್ಸರ್ವಭೂತದಮನಾಯ ನಮೋ ಮನೋನ್ಮನಾಯ ನಮಃ' ಈ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹದಿಮೂರು ಕಲೆಗಳಿವೆ. ॥ ೩೨ ॥

---

1 ಬಲಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ದ, ಧ, ಪ.
ಜಲಂ—ಛ.

2 ಅಷ್ಟಾ—ಥ.
ಚಾಷ್ಟಮಂ—ಕ.

3 ಬಲಾಯ ನವಮಂ ಚೇತಿ—ಜ
ನವಮಂ ಬಲಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಪ

4 ದಶ—ಥ.

5 ದಮನಾಯೈಕಾದಶಂ ಚ ದ್ವಾದಶಂ ಮನ ಉಚ್ಯತೇ—ಗ, ಚ, ಝ.
ಸರ್ವಭೂತದಮನಾಯೇತಿ ಏಕಾದಶಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಂ—ಜ.

6 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಗ, ಚ, ಝ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

7 ದ್ವಾದಶ ಮನಶ್ಚೇತಿ ತ್ರಯೋದಶೋನ್ಮನಾಯ—ಚ, ಪ.
ದ್ವಾದಶಂ ಚ ಮನಶ್ಚೇತಿ ಉನ್ಮನಾಯ ತ್ರಯೋದಶಂ—ಖ, ಜ.

ಏತಾಃ ತ್ರಯೋದಶಕಲಾಃ[1]
ವಾಮದೇವಕಲಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ[2] ॥ ॥ ೩೨ ॥

ಸದ್ಯೋಜಾತಂ ಪ್ರಪದ್ಯಾಮಿ
ಪ್ರಥಮಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಮ್[3]
ದ್ವಿತೀಯಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ
ವೈ ನಮಶ್ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಮ್[4] ॥ ॥ ೩೩ ॥

ತೃತೀಯಂ ತು[5] ಭವೇ ಚೈವಾ[6]
ಭವೇ ಚೇತಿ[7] ಚತುರ್ಥಕಮ್[8] ।
ಪಂಚಮಂ ಚ[9] ನಾತಿಭವೇ
ಷಷ್ಠಂ ಚೇತಿ ಭಜಸ್ವಮಾಮ್[10] ॥ ॥ ೩೪ ॥

ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮಂತ್ರದ ಕಲೆಗಳು—'ಸದ್ಯೋಜಾತಂಪ್ರಪದ್ಯಾಮಿ' ಎಂಬುದು ಪ್ರಥಮಕಲೆ, 'ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯವೈ ನಮಃ' ಎಂಬುದು ದ್ವಿತೀಯ ಕಲೆ. ॥ ೩೩ ॥

'ಭವೇ' ಎಂಬುದು ತೃತೀಯ ಕಲೆ, 'ಅಭವೇ' ಎಂಬುದು ಚತುರ್ಥಕಲೆ, 'ನಾತಿಭವೇ' ಎಂಬುದು ಪಂಚಮಕಲೆ, 'ಭಜಸ್ವ ಮಾಂ' ಎಂಬುದು ಷಷ್ಠಕಲೆ. ॥ ೩೪ ॥

---

[1] ಏತತ್ ತ್ರಯೋದಶಕಲಾ—ಗ, ಚ, ಝ.
ಏತೇ ತ್ರಯೋದಶಕಲಾ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.

[2] ವಾಮದೇವೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಾಃ—ಗ, ಚ, ಝ.
ವಾಮದೇವಾಯೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಾಃ—ಘ.
ವಾಮದೇವೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಂ—ಛ.

[3] ಪರಿಕೀರ್ತ್ಯತೇ—ಝ.

[4] ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ ವೈ ನಮಶ್ಚೇತಿ ದ್ವಿತೀಯಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಂ—ಗ, ದ.
ದ್ವಿತೀಯಂ ಪದಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ ವೈ ನಮಃ—ಝ.

[5] ಸ್ಯಾತ್—ಝ.

[6] ಭವಶ್ಚೈವ—ಗ, ಚ.

[7] ಭವೇತಿ ಚ—ಗ, ಚ. ಅಭವೇ ಸ್ಯಾತ್—ಝ.

[8] ಚತುರ್ಥಕಃ—ಝ.

[9] ಚಾ—ಥ.

[10] ಸ್ಯಾತ್ ಪಂಚಮೋ ನಾತಿಭವೇ ತತಷ್ಷಷ್ಠೋ ಭಜಸ್ವ ಮಾಂ—ಝ. ಷಷ್ಠಂಚೇತಿ ಭವಸ್ವ ಮಾಂ—ಖ, ಗ, ಚ.

ಸಪ್ತಮಂ ತು ಭವಂ[1] ವಿದ್ಯಾತ್[2]
ಉದ್ಭವಾಯಾಷ್ಟಮಂ[3] ಭವೇತ್[4] |
ಏವಮಷ್ಟಕಲಾಶ್ಚೈವ[5]
ಸದ್ಯೋಜಾತೇ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ[6] || || ೩೫ ||

ಈಶಾನಾದಿ ಚ[7] ಸದ್ಯಾಂತಂ[8]
ಅಷ್ಟತ್ರಿಂಶತ್ ಕಲಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ |
ಅಷ್ಟತ್ರಿಂಶತ್ಕಲೋಪೇತಂ
ಕಲಾದ್ಯಂ ತತ್ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್[9] || || ೩೬ ||

'ಭವ' ಎಂಬುದು ಸಪ್ತಮಕಲೆ. 'ಉದ್ಭವಾಯ ನಮಃ' ಎಂಬುದು ಅಷ್ಟಮ ಕಲೆ. 'ಸದ್ಯೋಜಾತಮಂತ್ರ—ಸದ್ಯೋಜಾತಂ ಪ್ರಪದ್ಯಾಮಿ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ ವೈ ನಮಃ. ಭವೇ ಭವೇ ನಾತಿಭವೇ ಭಜಸ್ವಮಾಂ ಭವೋದ್ಭವಾಯ ನಮಃ' ಈ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಕಲೆಗಳಿವೆ. || ೩೫ ||

ಈಶಾನದಿಂದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಸದ್ಯೋಜಾತದವರೆಗಿನ ಐದು ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಮೂವತ್ತೆಂಟು ಕಲೆಗಳಿವೆ. ಈ ಮೂವತ್ತೆಂಟು ಕಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವರೂಪವು ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮ. || ೩೬ ||

ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಮೂರ್ತಿಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ

---

1 ಭವೋ—ಥ
2 ವಿಂದ್ಯಾತ್—ಕ, ಚ, ಛ, ಟ, ಠ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
3 ಉದ್ಭವಂ ಚಾಷ್ಟಮಂ—ಗ, ಚ
4 ಭವೇತಿ ಸಪ್ತಮಶ್ಚ ಸ್ಯಾತ್ ಉದ್ಭವಾಯ ನಮೋಽಷ್ಟಮಃ—ಝ.
5 ಕಲಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ—ಖ, ಢ, ದ, ಧ, ಪ,
ಕಲಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಕ, ಛ.
ಕಲಾ ಪ್ರೋಕ್ತ—ಘ, ಜ, ಟ, ಠ, ತ, ಥ.
6 ಸದ್ಯೋಜಾತಮುದಾಹೃತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ
ಸದ್ಯೋಜಾತ ಉದಾಹೃತಃ—ಖ.
7 ಈಶಾನಪೂರ್ವ—ಝ.
ಈಶಾನಾದೀನಿ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
8 ಸದ್ಯಾಂತಾನಿ—ಖ
9 ಇದಾದನಂತರ—'ಚಂ ಳಕಾರೇ ಚ ಮಂತ್ರೇಣ
ಯತ್ತತ್ತ್ವಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಂ'— ಎಂಬ ಅಧಿಕಪಾಠ ಪ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದೆ

ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮ ಇ[ತ್ಯಿ]ತಿ[1] ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ[ಹ್ಮೇತಿ] ಚೋಚ್ಯತೇ[ಕೀರ್ತಿತಂ] ।
ಮೂರ್ತ್ಯಾದೀನಾಂ ಕಲಾನ್ತಾನಾಂ[2]
ಲಕ್ಷಣಂ ವರ್ಣ್ಯತೇ[3] ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ॥ ೩೭ ॥

ಈಶಾನಶ್ಚೇಶ್ವರೋ[4] ಬ್ರಹ್ಮಾ[5]
ಶಿವಶ್ಚೇತಿ ಸದಾಶಿವಃ[6] ।
ಪಂಚಮೂರ್ತ್ಯಾಕೃತಿರ್ಯದ್ಯತ್[7]
ತತ್ತದ್ವೈ[8] ಪ್ರಣವಾಕೃತಿಃ[9] ॥ ॥ ೩೮ ॥

ಸದ್ಯಾದೀನಾಂ ಚ ಪಂಚಾನಾಂ[10]
ಕ್ರಮೇಣ ಪರಿಲಕ್ಷ್ಯತೇ ।

ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮದವರೆಗೆ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮೂರ್ತಿಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮದವರೆಗಿನ ಸಮಸ್ತ ಬ್ರಹ್ಮಗಳ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ॥ ೩೭ ॥

ಈಶಾನ, ಈಶ್ವರ, ಬ್ರಹ್ಮಾ, ಶಿವ, ಸದಾಶಿವ, ಎಂದು ಮೂರ್ತಿಗಳು ಐದು. ಈ ಪಂಚಮೂರ್ತಿಗಳ ಯಾವ ಯಾವ ಸ್ವರೂಪವಿದೆಯೋ ಆಯಾ ಸ್ವರೂಪವೇ ಪಂಚಪ್ರಣವ. ॥ ೩೮ ॥

ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮುಂತಾದ ಪಂಚಮೂರ್ತಿಗಳ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ

---

1 ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮಮಿತಿ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
2 ಮೂರ್ತ್ಯಾದಿಕಲಾಂತಾನಾಂ—ಖ, ಝ.
ಮೂರ್ತ್ಯಾದಿ ಚ ಕಲಾಂತಾನಾಂ—ಘ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ಥ, ದ, ಧ.
3 ವಕ್ಷ್ಯತೇ—ಕ, ಗ, ಚ, ಝ, ಢ, ತ, ಥ, ದ
ಪಂಚೈತೇ—ಖ.
4 ಈಶಾನಂ ಚೈಶ್ವರೋ—ಘ, ದ.
ಈಶಾನ ಈಶ್ವರೋ—ಗ, ಚ
5 ಬ್ರಹ್ಮಂ—ಕ
6 ಸದಾಶಿವಂ—ಕ
7 ರ್ಯದ್ವತ್—ಥ.
8 ತದ್ದೇಹಃ—ಝ.
9 ಪ್ರಣಮಾಕೃತಿಃ—ಛ
10 ವರ್ಣಾನಾಂ—ಝ.

ಕರ್ಮ ಕರ್ತೃ ಸಮೂರ್ತಿಶ್ಚ[ರ್ತಂಚ][1]
ಅ[ತ್ವ]ಮೂರ್ತಿಶ್ಚ[ರ್ತಂಚ][2] ಶಿವಸ್ತಥಾ ॥ ॥ ೩೯ ॥

ಪಂಚ ಸಾದಾಖ್ಯ ತತ್ತ್ವನಾಂ
ಯದ್ಭಾವಂ[ವೋ][3] ವಿನ್ಯಸೇತ್ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ತದ್ಭಾವಮಾತ್ಮಕಾದೀನಿ[4]
ಶುದ್ಧಾನ್ತಾನಿ[5] ಚ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ ॥ ೪೦ ॥

ಪಾರ್ಥಿವಂ ಪೀತವರ್ಣಂ ಸ್ಯಾತ್
ಶುಕ್ಲಾಭಂ ಹ್ಯಾಪ ಈರಿತಂ[ತಾಃ][6] ।
ರಕ್ತಾಭಂ ತೈಜಸಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ[7]
ಕೃಷ್ಣಾಭಂ[8] ಹ್ಯಾನಿಲಂ[9] ವಿದುಃ ॥ ॥ ೪೧ ॥

ಹೇಳುವೆನು. ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯ, ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯ, ಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯ, ಅಮೂರ್ತ ಸಾದಾಖ್ಯ, ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯ,— ॥ ೩೯ ॥

—ಎಂಬ ಪಂಚಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಭಾವವಿದೆಯೋ, ಆ ಭಾವವನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಪಂಚಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಆತ್ಮಪ್ರಾಸಾದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಶುದ್ಧಪ್ರಾಸಾದದವರೆಗಿನ ಪಂಚಪ್ರಾಸಾದಗಳನ್ನು ಈ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ॥ ೪೦ ॥

ಪೃಥಿವಿಯ ವರ್ಣ ಹಳದಿ, ಅಪ್ಪಿನ ವರ್ಣ ಬಿಳುಪು. ಅಗ್ನಿಯ ವರ್ಣ ಕೆಂಪು. ವಾಯುವಿನ ವರ್ಣ ಕಪ್ಪು. ॥ ೪೧ ॥

---

1 ಕರ್ಮಕರ್ತೃ ತಥಾ ಮೂರ್ತಿಃ—ಧ.
2 ಮೂರ್ತಿಶ್ಚೈವ—ಗ, ಚ.
3 ಯುದ್ಭವಂ—ತ, ಪ
4 ಆತ್ಮಾದೀನಿ ಚ ತದ್ಭಾವಂ—ಖ.
ತದ್ಭಾವಮಾತ್ಮದೀನಿ—ಗ, ಚ, ಝ.
5 ಚಂದ್ರಾಂತಾನಿ—ಝ.
6 ಭಂ ಆಪಈರಿತಂ—ಧ.
ಭಂ ಹ್ಯಾಪ ಉಚ್ಯತೇ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ,ಪ
7 ಜ್ಞೇಯಂ—ಥ.
8 ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಂ—ಪ.
9 ಭಂ ಆನಿಲಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
ಭಂ ಹ್ಯಾನಿಲೀ—ಜ.

ವ್ಯೋಮ[1] ಧೂಮ್ರನಿಭಂ[2] ವಿದ್ಯಾತ್[3]
ಏವಂ ಭೂತಾಕೃತಿರ್ಭವೇತ್[4] ।
ಗೋಕ್ಷೀರ[5] ಶಂಖವರ್ಣಾಭಂ
ಜಟಾಮುಕುಟಮಣ್ಡಿತಮ್ ॥ ॥ ೪೨ ॥

ಚತುರ್ವಕ್ತ್ರಂ ಚತುರ್ಬಾಹು[6]
ನೇತ್ರದ್ವಾದಶಭಿರ್ಯುತಮ್ ।
[7]ಸವ್ಯೇ ತು ಟಂಕಶೂಲೇ ಚಾ-
ಭಯಂ ವರದಮನ್ಯಕೇ ॥ ॥ ೪೩ ॥

ಶುಕ್ಲವಸ್ತ್ರಧರಂ ಚೈವ
ಶುಕ್ಲವಸ್ತ್ರೋತ್ತರೀಯಕಮ್ ।

ವ್ಯೋಮವರ್ಣ ಧೂಮ್ರ, ಹೀಗೆ ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಭೂತಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಸದ್ಯೋಜಾತಸ್ವರೂಪ-ಗೋಕ್ಷೀರ ಮತ್ತು ಶಂಖಗಳಂತೆ ಬಿಳುಪಾದ, ಜಟಾಮುಕುಟದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ— ॥ ೪೨ ॥

—ನಾಲ್ಕುಮುಖಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ನಾಲ್ಕುತೋಳುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹನ್ನೆರಡು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಎಡಗಡೆಯ ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಟಂಕ ಶೂಲಾಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ಬಲಗಡೆಯ ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಯ ವರದ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ— ॥ ೪೩ ॥

—ಶ್ವೇತವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಟ್ಟ ಶ್ವೇತ ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ಸಮಸ್ತ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ರೂಪವು ಸದ್ಯೋಜಾತಸ್ವರೂಪ. ॥ ೪೪ ॥

---

1 ವ್ಯೋಮಂ—ಕ, ಘ, ಟ, ಢ, ತ, ದ, ಪ.
2 ಧೂಮನಿಭಂ—ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ಧೂಮ್ರಮಯಂ—ಝ.
3 ವಿಂದ್ಯಾತ್—ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಥ, ದ, ಧ.
4 ಭೂತಾಕೃತಿಂ ಭವೇತ್—ತ.
5 ಗೋಕ್ಷೀರಂ—ಗ, ಚ
6 ಚತುರ್ಬಾಹುಂ—ಗ, ಚ.
7 'ಸವ್ಯೇ ತು' ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಶುಕ್ಲವಸ್ತ್ರೋತ್ತರೀಯಕಂ'ವರೆಗಿನ ಭಾಗ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಸರ್ವಾಭರಣ ಸಂಯುಕ್ತಂ
ಏವಂ[1] ಸದ್ಯಮುದಾಹೃತಮ್ ॥ ॥ ೪೪ ॥

[2]ಈಶಾನಂ ಪಶ್ಚಿಮಮುಖಂ
ಸದ್ಯೋಜಾತಂ ಚ ಮುಕ್ತಿದಮ್ ।
ಜಪಾಪುಷ್ಪನಿಭಂ ವಾಮಂ[3]
ಜಟಾಮಕುಟಮಣ್ಡಿತಮ್ ॥ ॥ ೪೫ ॥

ಚತುರ್ವಕ್ತ್ರಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಚತುರ್ಭುಜ ಸಮನ್ವಿತಮ್[4] ।
ನೇತ್ರೈರ್ದ್ವಾದಶಭಿರ್ಯುಕ್ತಂ[5]
ಸರ್ವಾವಯವಸಂಯುತಮ್[6] ॥ ॥ ೪೬ ॥

ಈ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಈಶಾನವೆಂದೂ ಪಶ್ಚಿಮಮುಖವೆಂದೂ ಸದ್ಯೋಜಾತನೆಂದೂ ಮುಕ್ತಿದಾಯಕನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ವಾಮದೇವಸ್ವರೂಪ—ಜಪಾಪುಷ್ಪದಂತೆ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣವನ್ನುಳ್ಳ ಸುಂದರವಾದ ಜಟಾಮಕುಟದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ— ॥ ೪೫ ॥

—ನಾಲ್ಕುಮುಖಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ನಾಲ್ಕು ತೋಳುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಹನ್ನೆರಡು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಸಮಸ್ತಾವಯವಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದ— ॥ ೪೬ ॥

---

1 ಏವ—ಪ.
2 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ
3 ಜಪಾಪುಷ್ಪಪ್ರವಾಲಾಭಂ—ಝ (ಪಾ)
4 ಸರ್ವಾಭರಣಸಂಯುತಂ—ಗ, ಚ.
ಚತುರ್ದೋರ್ಭಿಃ ಸಮನ್ವಿತಂ—ಕ, ಘ. ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
5 ನೇತ್ರದ್ವಾದಶಭಿರ್ಯುಕ್ತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ನೇತ್ರಡ್ವಾದಶ ಸಂಯುಕ್ತಂ—ಧ.
6 ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಯುತಂ—ಗ, ಚ
ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಶೋಭಿತಂ—ಧ.
ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯದ ಹಿಂದೆ—ಗ, ಚ, ಝ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ 'ಸರ್ವಾವಯವಸಂಯುಕ್ತಂ ಸರ್ವಾಭರಣಸಂಯುತಂ' ಎಂಬ ಪಾಠವಿದೆ. ಇದು ಆಂಶಿಕವಾಗಿ ಪುನರುಕ್ತವಾದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಬಿಡಲಾಗಿದೆ.

ರಕ್ತವಸ್ತ್ರಧರಂ ದೇವಂ
ರಕ್ತವಸ್ತ್ರೋತ್ತರೀಯಕಮ್ ।
ದಕ್ಷಹಸ್ತದ್ವಯೇನೈವಾ-
ಭಯಂ ಟಂಕಂ ದಧಾನಕಮ್[1] ॥ ॥ ೪೭ ॥

ದಧಾನಂ ವರದಂ ಶೂಲಂ
ವಾಮಹಸ್ತದ್ವಯೇನ ಚ ।
ರಕ್ತ[2]ಗನ್ಧಾನುಲಿಪ್ತಾಂಗಂ
ರಕ್ತಮಾಲ್ಯೈರಲಂಕೃತಮ್ ॥ ॥ ೪೮ ॥

ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಯುಕ್ತಂ
ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಮ್ ।
ವಾಮದೇವಮಿದಂ[3] ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ಸರ್ವವಶ್ಯಕರಂ ಪರಮ್[4] ॥ ॥ ೪೯ ॥

—ಕೆಂಪು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನುಟ್ಟ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ, ಕೆಂಪಾದ ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ಬಲಗೈಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಯಮುದ್ರೆ ಮತ್ತು ಟಂಕಾಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ- ॥ ೪೭ ॥

ಎಡಗೈಗಳಲ್ಲಿ ವರದಮುದ್ರೆ ಮತ್ತು ಶೂಲಾಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ಶ್ರೀಗಂಧದಿಂದ ಲೇಪನಗೊಂಡ ಅವಯವಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಕೆಂಪುಹೂಗಳ ಹಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ— ॥ ೪೮ ॥

ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರವಾದ, ಸಮಸ್ತಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ, ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ವಶಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಈ ರೂಪವು ವಾಮದೇವ ಸ್ವರೂಪ. ॥ ೪೯ ॥

---

1 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯದ ಹಿಂದೆ ಗ, ಚ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ—
"ದಕ್ಷಿಣೇಽಭಯಟಂಕಂ ಚ ವಾಮೇ ವರದಶೂಲಭೃತ್"
ಎಂಬ ಪಾಠವಿದೆ. ಅರ್ಥಪುನರುಕ್ತಿ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಇದನ್ನೂ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಬಿಡಲಾಗಿದೆ. 'ದಕ್ಷಹಸ್ತದ್ವಯೇನ' ಇಲ್ಲಿಂದ 'ವಾಮಹಸ್ತದ್ವಯೇನ ಚ' ವರೆಗಿನ ಭಾಗ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

2 ರಕ್ತಂ—ಢ.

3 ವಾಮದೇವ ಇತಿ—ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ

4 ತರಂ—ಕ.

ಮಹೇಶ್ವರೋತ್ತರಮುಖಂ
ವಾಮದೇವಮಭೀಷ್ಟದಮ್[1] ।
ಭಿನ್ನಾಂಜನಸಮಪ್ರಖ್ಯಂ
ಅಘೋರಂ ರೌದ್ರರೂಪಕಮ್ ॥ ॥ ೫೦ ॥

ಚತುರ್ವಕ್ತ್ರಂ ಚತುರ್ಬಾಹು[2]
ಜಟಾಮಕುಟಮಣ್ಡಿತಮ್ ।
ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷಿ[3] ಸಮಾಯುಕ್ತಂ[4]
ದಂಷ್ಟ್ರಾ[5]ಕರಾಳಮಾಸ್ಯಕಮ್[6] ॥ ॥ ೫೧ ॥

ವ್ಯಾಘ್ರಚರ್ಮಾಮ್ಬರಧರಂ
ವ್ಯಾಘ್ರಚರ್ಮೋತ್ತರೀಯಕಮ್ ।

ಈ ವಾಮದೇವಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮಹೇಶ್ವರನೆಂದೂ ಉತ್ತರಮುಖನೆಂದೂ ಅಭೀಷ್ಟಪ್ರದನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಘೋರಸ್ವರೂಪ—ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣವನ್ನುಳ್ಳ, ಭಯಂಕರವಾದ— ॥ ೫೦ ॥

—ನಾಲ್ಕುಮುಖಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ನಾಲ್ಕುತೋಳುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಜಟಾಮಕುಟದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ, ಹನ್ನೆರಡು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಕೋರೆಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಭಯಂಕರವಾದ ಮುಖಗಳನ್ನುಳ್ಳ— ॥ ೫೧ ॥

---

[1] ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
[2] ಚತುರ್ಬಾಹುಂ—ಗ, ಚ.
[3] ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷ—ಗ, ಚ. ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ—ಜ.
[4] ಸಮಾಯುಕ್ತ—ಥ, ದ. ಸಂಯುಕ್ತಂ—ಜ
[5] ದೌಂಷ್ಟ್ರಾ—ಕ, ಛ, ಟ, ಠ, ಥ, ದ, ಪ.
ದೌಷ್ಟ್ರ—ಢ. ದೌಂಷ್ಟ್ರಂ—ತ.
[6] ಈ ಪದ್ಯದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ—ಝ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ
ಚತುರ್ವಕ್ತ್ರಂ ಚತುರ್ಬಾಹುಂ—ನೇತ್ರೈ ರ್ದ್ವಾದಶಭಿರ್ಯುತಂ ।
ದಂಷ್ಟ್ರಾಕರಾಲಮಾಸಂ ಜಟಾಮುಕುಟಮಂಡಿತಂ ॥
ಎಂಬ ಪಾಠವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
ಇದಾದ ನಂತರ—ಗ, ಚ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ
"ಸರ್ವಶತ್ರುಕ್ಷಯಕರಂ ನೀಲಾಂಜನಸಮಪ್ರಭಂ ।
ಚತುರ್ವಕ್ತ್ರಂ—ಚತುರ್ಬಾಹುಂ ಜಟಾಮುಕುಟಮಂಡಿತಂ ॥"
ಎಂಬ ಪಾಠವು ಇದೆ, ಆದರೆ ಅದು ಪುನರುಕ್ತವಾದುದರಿಂದ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಕೈಬಿಡಲಾಗಿದೆ.

ಪಾದನೂಪುರಸಂಯುಕ್ತಂ
ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಮ್ ॥ ॥ ೫೨ ॥

ದಿವ್ಯ[1]ಗನ್ಧಾನುಲಿಪ್ತಾಂಗಂ
ದಿವ್ಯಪುಷ್ಪೈರಲಂಕೃತಮ್ ।
ಟಂಕಶೂಲಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ವರದಾಭಯಸಂಯುತಮ್[2] ॥ ॥ ೫೩ ॥

ಸರ್ವಾವಯವಸಂಯುಕ್ತಂ
ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಯುತಮ್ ।
ಸರ್ವಸಂಪತ್ಪ್ರದಾತಾರಂ[3]
ಸಮಸ್ತದುರಿತಾಪಹಮ್ ॥ ॥ ೫೪ ॥

ಲೂತಾವೃಶ್ಚಿಕಸಂಯುಕ್ತಂ
ಕಣ್ಠಮಾಲಾ ವಿರಾಜಿತಮ್ ।

ವ್ಯಾಘ್ರದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಉಟ್ಟು ವ್ಯಾಘ್ರಚರ್ಮವನ್ನೇ ಉತ್ತರೀಯವಾಗಿ ಧರಿಸಿದ, ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ನೂಪುರಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಸಮಸ್ತಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತ ವಾದ— ॥ ೫೨ ॥

ದಿವ್ಯಗಂಧದಿಂದ ಲೇಪನಗೊಂಡ ಅವಯವಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ದಿವ್ಯಕುಸುಮಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತವಾದ, ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಟಂಕತ್ರಿಶೂಲಗಳನ್ನೂ ವರದಾಭಯ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿದ— ॥ ೫೩ ॥

ಸರ್ವಾವಯವಸುಂದರವಾದ, ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನವಾದ, ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯ ದಾಯಕವಾದ, ಸಮಸ್ತದುರಿತ ವಿನಾಶಕವಾದ— ॥೫೪ ॥

---

[1] ಸರ್ವ—ಖ (ಪಾ)
[2] ಅಭಯಾವರದಾನ್ವಿತಂ—ಪ.
ಅಭಯವರದಾನ್ವಿತಂ—ಕ
ಅಭಯಂ ವರದಾನ್ವಿತಂ—ಗ, ಚ.
[3] 'ಸರ್ವಸಂಪತ್ಪ್ರದಾತಾರಂ' ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಕಂಠಮಾಲಾ ವಿರಾಜಿತಂ' ವರೆಗಿನ ಭಾಗ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

ಅಘೋರ[1]ರೂಪಮೇವಂ ಹಿ[2]
ಸರ್ವಶತ್ರುಂಜಯಂ ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೫೫ ॥

[3]ಭೂತೇಶಂ ತೀಕ್ಷ್ಣವದನಂ
ಏವಂ ಧ್ಯಾಯೇದಭೀಷ್ಟದಮ್ ।
ಪುರುಷಂ[ಃ] ಕುಂಕುಮಾ ಭಂ[ಃ]ಸ್ಯಾತ್
ಚತುರ್ವಕ್ತ್ರಂ[4] ಚತುರ್ಭುಜಮ್[5] ॥ ॥ ೫೬ ॥

ಜಟಾಮಕುಟಸಂಯುಕ್ತಂ
ನೇತ್ರೈರ್ದ್ವಾದಶಭಿರ್ಯುತಮ್[6] ।
ಸರ್ವಾವಯವಸಂಯುಕ್ತಂ
ಪೀತಾಂಬರಧರಂ ಪರಮ್ ॥ ॥ ೫೭ ॥

—ಜೇಡ ಮತ್ತು ಜೋಳುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಕಂಠಮಾಲೆಯಿಂದ ಶೋಭಿತ ವಾದ ಸರ್ವಶತ್ರುವಿನಾಶಕವಾದ ರೂಪವು ಅಘೋರಮೂರ್ತಿಸ್ವರೂಪ. ॥೫೫ ॥

ಕರಾಳಮುಖನೂ, ಸಮಸ್ತ ಇಷ್ಟಾರ್ಥದಾಯಕನೂ ಆದ ಭೂತೇಶನನ್ನು ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ತತ್ಪುರುಷಮೂರ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪ:—ಕುಂಕುಮ ವರ್ಣ ವನ್ನುಳ್ಳ, ನಾಲ್ಕುಮುಖಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಾಲ್ಕು ತೋಳುಗಳನ್ನುಳ್ಳ— ॥ ೫೬ ॥

ಜಟಾಮಕುಟದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ, ಹನ್ನೆರಡು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರವಾದ, ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ, ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ— ॥ ೫೭ ॥

---

1 ಅಘೋರಂ—ಗ, ಚ

2 ಮೇವ ಹಿ—ಛ.

3 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

4 ಚತುರ್ವಕ್ತ್ರ—ಘ.
ಚತುರ್ವಕ್ತ್ರಃ—ಛ, ಥ.

5 ಚತುರ್ಭುಜಃ—ಛ, ಥ.
ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ
"ಸೌದಾಮಿನೀ ಕಾಂಚನಾಭಂ ಚತುರ್ವಕ್ತ್ರಂ ಚತುರ್ಭುಜಂ"
ಎಂದು—ಝ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿವೆ.

6 ನೇತ್ರ ದ್ವಾದಶಭಿರ್ಯುತಂ—ಗ, ಚ.

ಪೀತವಸ್ತ್ರೋತ್ತರೀಯಂ ಚ
ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಮ್ ।
ಸವ್ಯೇ ತು ಟಂಕ[1]ಮಭಯಂ
ಶೂಲಂ ವರದಮನ್ಯಕೇ[2] ॥ ॥ ೫೮ ॥

ದಿವ್ಯಗನ್ಧಾನುಲಿಪ್ತಾಂಗಂ
ದಿವ್ಯಪುಷ್ಪೈರಲಂಕೃತಮ್ ।
ಏವಂ ತತ್ಪುರುಷಂ ವಿದ್ಯಾತ್[3]
ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕಮ್ ॥ ॥ ೫೯ ॥

ಈಶಾನಂ ಸ್ಫಟಿಕಾಭಂ ಸ್ಯಾತ್[4]
ಜಟಾಮುಕುಟಮಣ್ಡಿತಮ್ ।

—ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಉತ್ತರೀಯವನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿದ ಸಮಸ್ತ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ, ಎಡಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಟಂಕಾಯುಧವನ್ನೂ ಅಭಯಮುದ್ರೆಯನ್ನೂ ಧರಿಸಿದ, ಬಲಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನೂ ವರದಮುದ್ರೆಯನ್ನೂ ಧರಿಸಿದ— ॥ ೫೮ ॥

ದಿವ್ಯಗಂಧದಿಂದ ಲೇಪನಗೊಂಡ ಅವಯವಗಳನ್ನುಳ್ಳ ದಿವ್ಯಕುಸುಮಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ, ಸಮಸ್ತ ಸಿದ್ಧಿದಾಯಕವಾದ ರೂಪವನ್ನು ತತ್ಪುರುಷಮೂರ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ॥ ೫೯ ॥

ಈಶಾನಮೂರ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪ—ಈಶಾನಮೂರ್ತಿಯ ವರ್ಣ ಬಿಳುಪು. ಜಟಾಮುಕುಟದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ನಾಲ್ಕುಮುಖಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಹನ್ನೆರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ— ॥ ೬೦ ॥

---

1 ಕಂಟ—ಥ.
2 ಈ ಪದ್ಯದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ—ಖ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ
"ಸವ್ಯೇ ತು ಟಂಕಶೂಲೇ ಚಾಭಯಂ ವರದಮನ್ಯಕೇ ।
ಶುಕ್ಲವಸ್ತ್ರಧರಂ ಚೈವ ಶುಕ್ಲವಸ್ತ್ರೋತ್ತರೀಯಕಮ್ ॥
ಎಂಬ ಪದ್ಯವಿದೆ.
3 ವಿಂದ್ಯಾತ್—ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
4 ಸ್ಫಾಟಿಕಂ ವಿದ್ಯಾತ್—ಕ, ಟ, ಠ. ಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ.
ಸ್ಫಾಟಿಕಾಭಂ ಸ್ಯಾತ್—ಗ, ಚ.

ಚತುರ್ವಕ್ತ್ರ[1] ಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷಿ[2] ಸಮನ್ವಿತಮ್[3] ॥ ॥ ೬೦ ॥

ಚತುರ್ಭುಜಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ ಸಂಯುತಮ್ ।
ಶುಕ್ಲಾಂಬರಧರಂ ಸೌಮ್ಯಂ[4]
ಶುಕ್ಲವಸ್ತ್ರೋತ್ತರೀಯಕಮ್ ॥ ॥ ೬೧ ॥

ಟಂಕಶೂಲ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ವರದಾಭಯಸಂಯುತಮ್[5] ।
ಸರ್ವಾವಯವಸಂಯುಕ್ತಂ
ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಮ್ ॥ ॥ ೬೨ ॥

ದಿವ್ಯಗನ್ಧಾನುಲಿಪ್ತಾಂಗಂ
ದಿವ್ಯಪುಷ್ಪೈರಲಂಕೃತಮ್[6] ।

—ನಾಲ್ಕು ತೋಳುಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಸಮಸ್ತಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶುಕ್ಲವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಸೌಮ್ಯವಾದ ಶುಕ್ಲವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉತ್ತರೀಯವಾಗಿ ಧರಿಸಿದ— ॥ ೬೧ ॥

ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಟಂಕತ್ರಿಶೂಲವೆಂಬ ಆಯುಧಗಳನ್ನೂ ವರದ ಅಭಯವೆಂಬ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರವಾದ ಸಮಸ್ತ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ॥ ೬೨ ॥

ದಿವ್ಯಗನ್ಧದಿಂದ ಲೇಪನಗೊಂಡ ಅವಯವಗಳನ್ನುಳ್ಳ ದಿವ್ಯಕುಸುಮಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ರೂಪವು ಈಶಾನಮೂರ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪ, ಕೂಡಲೇ ಮುಕ್ತಿದಾಯಕವಾದ ಈ ಈಶಾನಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ॥ ೬೩ ॥

---

1 ಚತುರ್ವಕ್ತ್ರಂ—ಕ.

2 ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷ—ಜ, ಥ, ಧ.

3 ಸಮಾನ್ವಿತಂ—ಗ, ಚ

4 ಸಾಮ್ಯಂ—ಥ, ತ.

5 ಅಭಯಾವರದಾನ್ವಿತಂ—ಪ.
ಅಭಯಂ ವರದಾನ್ವಿತಂ—ಗ, ಚ.

6 'ದಿವ್ಯಪುಷ್ಪೈರಲಂಕೃತ್ಯ ದಿವ್ಯಗಂಧಾನುಲೇಪನಂ'—ಗ, ಚ.

ಧ್ಯಾಯೇದೀಶಾನ[1]ರೂಪಂ ತು
ಸದ್ಯೋಽಮೋಕ್ಷಪ್ರದಾಯಕಮ್ ॥ ॥ ೬೩ ॥

ಅಘೋರಂ ರೌದ್ರಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ
ಶೇಷಂ[2] ಸೌಮ್ಯಮುದಾಹೃತಮ್ ।
ಸದ್ಯೋ[ದ್ಯಂ] ಮೂರ್ತಂ[3] ವಿಜಾನೀಯಾತ್
ಅಮೂರ್ತಂ[4] ವಾಮದೇವಕಮ್ ॥ ॥ ೬೪ ॥

ಅಘೋರಂ ಕರ್ತೃರೂಪಂ ಸ್ಯಾತ್
ಕರ್ಮ ತತ್ಪುರುಷಂ ಭವೇತ್[5] ।
ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯಮೀಶಾನಂ
ಪಂಚತತ್ತ್ವಾತ್ಮಕಂ ವಿದುಃ ॥ ॥ ೬೫ ॥

ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಪಂಚಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಘೋರಮೂರ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವು ಉಗ್ರ, ಉಳಿದ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಸೌಮ್ಯ, ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮಭೇದ—ಸದ್ಯೋಜಾತ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯ ತತ್ತ್ವವೆಂದೂ, ವಾಮದೇವಸ್ವರೂಪ ವನ್ನು ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮ ಅಮೂರ್ತಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವವೆಂದೂ, ॥ ೬೪ ॥

ಅಘೋರಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮ ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವವೆಂದೂ, ತತ್ಪುರುಷಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮ ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವವೆಂದೂ, ಈಶಾನಸ್ವರೂಪ ವನ್ನು ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮ ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಪಂಚಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ॥ ೬೫ ॥

---

1 ಏವಮೀಶಾನ—ಗ, ಚ.

2 ಚೇಶಂ—ಖ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಧ.
ಚೈಶಂ—ಥ.
ಈಶಂ—ಕ

3 ಸದ್ಯೋಜಾತಂ—ಗ, ಚ. ಸದ್ಯೋಮುಕ್ತಂ—ಝ.
ಸದ್ಯೋಮೂರ್ತಿಂ—ಕ, ಜ, ಟ, ತ, ಥ, ದ

4 ಅಮೂರ್ತಿಂ—ಗ, ಚ.

5 ಅಘೋರಂ ಕರ್ತೃರೂಪಂ ಚ ಪುರುಷಂ ಕರ್ಮರೂಪಕಂ—ಗ, ಚ. ಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದವುಗಳಲ್ಲಿ
ಅಘೋರಂರಕ್ತ ರೂಪಂ ಚ ಪುರುಷಂ ಕರ್ಮರೂಪಕಂ—ಝ.

ಪಂಚಮೂರ್ತ್ಯಾತ್ಮಕಂ ಯತ್ತತ್[1]
ಪಿಣ್ಡಬ್ರಹ್ಮಾಕೃತಿರ್ಭವೇತ್ ।
ಏವಂ ಪಿಣ್ಡಾಕೃತಿಃ[2] ಪ್ರೋಕ್ತಾ[3]
ಕಲಾರೂಪಮಿಹೋಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೬೬ ॥

ಶಂಖಕುನ್ದೇನ್ದುವರ್ಣಂ ಚ
ಸ್ಫಟಿಕ[4]ಕ್ಷೀರ ಸನ್ನಿಭಮ್[5] ।
ಈಶಾನಸ್ಯ ಕಲಾನಾಂ ತು
ಪಂಚವರ್ಣಾಃ[6] ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ[7] ॥ ॥ ೬೭ ॥

ರಕ್ತಾಸಿತಶ್ವೇತಪೀತಾಃ
ತತ್ಪುರುಷಕಲಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ[8] ।

ಪಂಚಮೂರ್ತಿಸ್ವರೂಪವಾದ ಶಿವತತ್ತ್ವವೇ ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮ. ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ॥ ೬೬ ॥

ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ—ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮವು ಶಂಖ ಕುಂದ ಕುಸುಮ ಚಂದ್ರ ಸ್ಫಟಿಕ ಮಣಿ ಮತ್ತು ಕ್ಷೀರಗಳ ವರ್ಣಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈಶಾನಮೂರ್ತಿಯ ಪಂಚಕಲೆಗಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಪಂಚವರ್ಣಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ. ॥ ೬೭ ॥

ತತ್ಪುರುಷಮೂರ್ತಿಯ ನಾಲ್ಕುಕಲೆಗಳು ರಕ್ತ ಕೃಷ್ಣ ಶುಕ್ಲ ಪೀತವರ್ಣಗಳನ್ನು

---

1 ಯುಕ್ತ—ತ.
2 ಪಿಂಡಾಕೃತಿಂ—ಕ, ಟ, ಥ, ತ, ಥ, ದ.
3 ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಗ, ಚ.
4 ಸ್ಫಾಟಿಕಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಥ, ತ, ದ, ಧ.
ಸ್ಫಟಿಕಂ—ಟ, ಠ, ಪ.
ಸ್ಫಾಟಿಕಾ—ಥ
5 ಸನ್ನಿಭಾಃ—ಝ.
6 ಪಂಚವರ್ಣಂ—ಖ, ಪ.
7 ಪ್ರಸಂಸ್ತುತಾಃ—ಚ.
ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ—ಗ.
8 ರಕ್ತಂ ಕಾಲಂ ಸಿತಂ ಸೀತಂ
ತುರ್ಯಂ ಪುರುಷಕಲಾನಿಭಾಃ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಥ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ

ಅಘೋರಸ್ಯ ಕಲಾಶ್ಚಾಷ್ಟೌ
ಅಂಜನಾರುಣಪೀತಕಾಃ[1] ॥ ॥ ೧೮ ॥

ಶ್ಯಾಮನೀಲ ಶ್ವೇತರಕ್ತ
ಕಾಂಚನಾಭಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
ಜಪಾಪೀತಾಂಜನ[2]ಶ್ಯಾಮ[3]
ಶುಕ್ಲ[4]ಶ್ಯಾಮಾಂಜ[5]ನಾರುಣಾಃ[6] ॥ ॥ ೧೯ ॥

[7]ಅಂಜನಂ[8] ಸ್ಫಟಿಕಂ[9] ರಕ್ತಂ
ನೀಲಂ ಮರಕತಂ[10] ತಥಾ ।

ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಅಘೋರಮೂರ್ತಿಯ ಅಷ್ಟಕಲೆಗಳು ಅಂಜನ ಅರುಣ ಪೀತ— ॥ ೧೮ ॥

—ಶ್ಯಾಮ ನೀಲ ಶ್ವೇತ ರಕ್ತ ಕಾಂಚನವರ್ಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ವಾಮದೇವಮೂರ್ತಿಯ ತ್ರಯೋದಶ ಕಲೆಗಳು—ಜಪಾಕುಸುಮ, ಪೀತ, ಅಂಜನ, ಶ್ಯಾಮ, ಶುಕ್ಲ, ಶ್ಯಾಮ, ಅಂಜನ, ಅರುಣ— ॥ ೧೯ ॥

—ಅಂಜನ ಸ್ಫಟಿಕ ರಕ್ತ ನೀಲ ಮರಕತ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೨೦ ॥

---

1 ಈ ಅರ್ಧದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ—
ಅಂಜನಾರುಣಪೀತಂ ಚ ಶ್ಯಾಮನೀಲಸಿತಾರುಣಾಃ ।
ಕಾಂಚನಂ ಚಾಷ್ಟವರ್ಣಾನಿ ಅಘೋರಸ್ಯಕಲಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ ॥
ಎಂದು ಕ, ಘ, ಛ, ಚ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿವೆ.

2 ಜಟಾಪೀತಾಂಬರಂ—ಕ.

3 ಶ್ಯಾಮಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ಪ.

4 ಶುಕ್ಲಂ—ಕ, ಖ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ಥ, ದ, ಪ.

5 ಶ್ಯಾಮಂಜ—ಛ, ಟ, ಢ.

6 ರುಣಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

7 ಈ ಪದ್ಯಾರ್ಧದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ—
"ಅಂಜನಸ್ಫಟಿಕಾಸ್ರಾಖ್ಯನೀಲಗಾರುತ್ಮತಾಭಕಾಃ"
ಎಂದಿದೆ. ಝ.

8 ಅಂಜನ—ಠ, ಪ.

9 ಸ್ಫಾಟಿಕಂ—ಕ, ಖ, ಜ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.

10 ಮರಕತಂ—ಜ

ಏತೇ ವಾಮಕಲಾನಾಂ ತು[1]
ತ್ರಯೋದಶ ಸಮೀರಿತಾಃ[2] ॥ ॥ ೨೦ ॥

[3]ರಕ್ತಂ[4] ಸಿತಂ[5] ತಥಾ ನೀಲಂ
ಕೃಷ್ಣಂ ಪೀತಂ[6] ಸಕುಂಕುಮಮ್ ।
ಭಿನ್ನಾಂಜನಂ ಚಾರುಣಂ ಚ[7]
ತ್ವಷ್ಟೌ ಸದ್ಯಕಲಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ[8] ॥ ॥ ೨೧ ॥

ಅಷ್ಟತ್ರಿಂಶತ್ಕಲಾಃ ಸರ್ವಾಃ[9]
ತ್ರಿಣೇತ್ರಾಶ್ಚ ಚತುರ್ಭುಜಾಃ[10] । ॥ ೨೨ ॥

ಅಭಯಂ ವರದಂ ಶೂಲಂ
ಪರಶುಂ ಚೈವ ಬಿಭ್ರತಃ[11] ।

ಸದ್ಯೋಜಾತಮೂರ್ತಿಯ ಅಷ್ಟಕಲೆಗಳು ರಕ್ತ, ಶ್ವೇತ, ನೀಲ, ಕೃಷ್ಣ, ಪೀತ, ಕುಂಕುಮ, ಭಿನ್ನಾಂಜನ, ಅರುಣ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ॥ ೨೧ ॥

ಕಲಾಮೂರ್ತಿಗಳ ಸಾಧಾರಣರೂಪ—ಈ ಮೂವತ್ತೆಂಟು ಕಲಾಮೂರ್ತಿಗಳು ಮೂರುಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ತೋಳುಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿ, ॥ ೨೨ ॥

---

1 ಚ—ಝ.
2 ತ್ರಯೋದಶನಿಭಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ. ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ
3 ಈ ಪದ್ಯವು ಝ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
ಈ ಅರ್ಧದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ—ಗ, ಚ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ
"ಸದ್ಯೋಜಾತ ಕಲಾನಾಂ ಚ ರಕ್ತಮಾಲಾ ಸಿತಾಸಿತಾಃ" ಎಂದಿದೆ.
4 ರಕ್ತಾ—ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
5 ಪೀತಂ—ಧ
6 ಕೃಷ್ಣಪೀತಂ—ಖ, ಗ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
7 ಭಿನ್ನಾಂಜನಾರುಣಂ ಚೈವ—ಕ, ಖ, ಝ, ಟ, ಥ, ಧ.
8 ಸದ್ಯೋಜಾತಕಲಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ—ಗ, ಚ.
9 ಕಲಾರೂಪಾಣಿ ಸರ್ವಾಣಿ—ಗ, ಚ.
10 ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ—'ಪೀತಕುಂಕುಮಭಿನ್ನಾಂಜನಾರುಣಾಃ ವರ್ಣಕಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ' ಎಂದು ಅಧಿಕಪಾಠ—ಗ, ಚ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿವೆ.
11 ಅಭಯಂ ವರದಂ ಚೈವ ಶೂಲಂ ಪರಶುಧಾರಿಣಃ—ಗ, ಚ.

ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ ಸಂಯುಕ್ತಾಃ[1]
ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ[2] ॥ ॥ ೭೩ ॥

ಕಲಾರೂಪೇಷು ಸರ್ವೇಷು
ವಾಮಾದ್ಯಾಃ[3] ಶಕ್ತಯಃ ಸ್ಥಿತಾಃ[4] ।
ಅಷ್ಟತ್ರಿಂಶತ್ಕಲಾನಾಂ ತು
ಅ[ಹ್ಯ]ಷ್ಟತ್ರಿಂಶಚ್ಚ[5] ಶಕ್ತಯಃ ॥ ॥ ೭೪ ॥

ಏವಂ ಶಕ್ತಿಸಮೋಪೇತಂ
ನ್ಯಾಸಕಾಲೇ ತು ವಿನ್ಯಸೇತ್ ।
ಮೂರ್ತಿಃ[6] ತತ್ತ್ವಂ ತಥಾ ಭೂತಂ[7]
ಪಿಣ್ಡಂ ಚೈವ ಕಲಾ ತಥಾ[8] ॥ ॥ ೭೫ ॥

ಅಭಯವರದ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನೂ ತ್ರಿಶೂಲ ಪರಶ್ವಾಯುಧಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿ, ಸರ್ವ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಸಮಸ್ತ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ॥ ೭೩ ॥

ಈ ಕಲಾರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ವಾಮಾದಿ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಗಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮೂವತ್ತೆಂಟು ಕಲಾಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೆಂಟು ಶಕ್ತಿದೇವತೆಗಳಿರುತ್ತಾರೆ. ॥ ೭೪ ॥

ಸಕಲೀಕರಣಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಸಹಿತವಾಗಿ ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೂರ್ತಿಬ್ರಹ್ಮ, ತತ್ತ್ವಬ್ರಹ್ಮ, ಭೂತಬ್ರಹ್ಮ, ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮ ಕಲಾಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ— ॥ ೭೫ ॥

---

[1] ಸಂಯುಕ್ತಂ—ಘ.
ಸಂಯುಕ್ತ—ಠ ತ.
[2] ಭೂಷಿತಃ—ಕ.
ಭೂಷಿತಂ—ಘ.
[3] ವಾಮಾದ್ಯಃ—ಛ, ಟ, ಠ.
[4] ಸ್ಮೃತಾಃ—ಘ. ತಥಾ—ಧ.
[5] ತ್ರಿಂಶತಿ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
[6] ಮೂರ್ತಿಂ—ಗ, ಚ. ಮೂರ್ತಿ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
[7] ತತೋ ಭೂತಂ—ಝ.
[8] ತಥಾ ಕಲಾ—ಗ, ಜ.

ಪಂಚ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಜ್ಞೈತಾನಿ[1]
ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು[2] ಯೋಜಯೇತ್ ।
ಬ್ರಹ್ಮಭೇದಃ ಸಮಾಖ್ಯಾತ-
ಶ್ಚಾಂಗ[3]ಭೇದಮಥ[4] ಶೃಣು ॥ ॥ ೭೬ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀವಾತುಲತಂತ್ರೇ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ಸಹಸ್ರಗ್ರಂಥಸಂಹಿತಾಯಾಂ
ಬ್ರಹ್ಮಭೇದೋ ನಾಮ ಸಪ್ತಮಃ ಪಟಲಃ

ಈ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಗಳನ್ನು ಸಮಸ್ತ ಶಿವಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಭೇದವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಅಂಗಭೇದವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು— ॥ ೭೬ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಾತುಲತಂತ್ರೇ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ಸಹಸ್ರಗ್ರಂಥ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ
ಬ್ರಹ್ಮಭೇದೋ ನಾಮ ಸಪ್ತಮಃ ಪಟಲಃ

---

1 ಜ್ಞೋಕ್ತಾನಿ—ಜ.

2 ಸರ್ವಕಾರ್ಯಾಣಿ—ಧ
ಸರ್ವಕಾಲೇಷು—ಕ.

3 ಬ್ರಹ್ಮಭೇದಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಮಂಗ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಕ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ
ಬ್ರಹ್ಮಭೇದೋ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಅಂಗ—ಖ
ಬ್ರಹ್ಮಭೇದಮಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಅಂಗ—ಝ

4 ಮತಃ—ಥ, ಧ.

ಅಷ್ಟಮ—ಅಙ್ಗಭೇದ ಪಟಲ

[1]ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಕಂ ವಿಶ್ವಜಗತ್ಸಮೂಹಂ[2]
ಅಙ್ಗೀಕೃತತ್ವಾತ್ ಪರಮೇಶ್ವರಸ್ಯ ।
ಸರ್ವಾಣಿ ಚಾಂಗಾನಿ ಭವನ್ತಿ ತಸ್ಮಾತ್
ಅಂಗೇಶ್ವರಂ[3] ತಂ[4] ಸತತಂ ಭಜಾಮಿ[5] ॥ ॥ ೧ ॥

[6]ಅತಃ ಪರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯೇಽಹಂ[7]
ಲಿಂಗಭೇದವಿಧಿಂ ಪರಮ್ ।
ಅಂಗಂ[8] ಷಡ್ಭೇದಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ
ಷಡಂಗಂ ತದಿಹೋಚ್ಯತೇ[9] ॥ ॥ ೨ ॥

ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತು ಪರಶಿವನ ಅಂಗ. ಆದುದರಿಂದ ಅಂಗೇಶ್ವರನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೧ ॥

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಅಂಗಭೇದವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಈಗ ಅದರ ಆರು ವಿಧಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು. ॥ ೨ ॥

---

1 ಈ ಪದ್ಯವು—ಖ, ಝ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಜಗತ್ಸ್ವರೂಪಂ—ಥ, ಬ, ಭ.
3 ಅಂಗೀಶ್ವರಂ—ಛ, ಠ.
4 ತ್ವಾಂ—ಘ, ದ.
5 ನಮಾಮಿ—ಥ.
6 ಇಲ್ಲಿ—ಫ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ
"ಅಂಗಭೇದಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಶೃಣು ಷಣ್ಮುಖ ಸಾದರಂ.]
ಅಥಷಡಾನ್ನವೇಕೈಕಂ ಷಟ್‌ತ್ರಿಂಶದ್ದಶತಃ ಸ್ಮೃತಃ ।
ತೇಷಾಂಗೇನಾ ಕ್ರಮೇಣೈವ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ ಸಮ್ಯಗನ್ವಿತಾಃ॥
ಎಂದು ಬರೆದು, ನಂತರ "ಶಿವಾಂಗಂ" ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ಲೋಕಗಳಿವೆ.
7 ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಥ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ
8 ಅಂಗ—ಛ, ಠ, ಥ, ತ, ದ.
9 ತಸ್ಮಾದಂಗಂ ಷಡುಚ್ಯತೇ—ಥ.
ತಸ್ಮಾದಂಗಂ ತದುಚ್ಯತೇ—ಖ, ಜ,
ತಸ್ಮಾತ್ ಷಡಂಗಮುಚ್ಯತೇ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.

ಷಡಂಗಮಂಗ[ಷಡಂಗಾನ್ಯಂಗ] ಭೇದಾಶ್ಚ[1]
ಷಟ್‌ತ್ರಿಂಶದಿತಿ[2] ತೇ ಸ್ಮೃತಾಃ[3] ।
ಏಭಿರ್ಭೇದೈಃ[4] ಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಅಂಗಂ[5] ಷಟ್‌ತ್ರಿಂಶದುಚ್ಯತೇ[6] ॥ ॥ ೩ ॥

ತೇಷಾಂ ತು[7] ಲಕ್ಷಣಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ
ಸಮಾಸಾತ್ ಶೃಣು ಷಣ್ಮುಖ ।
ಶಿವಾಂಗಂ ಚೈವ ಭೂತಾಂಗಂ
ಕೂಟಾಂಗಂ[8] ಚ ತಥೈವ ಚ ॥ ॥ ೪ ॥

ವಿದ್ಯಾಂಗಂಚೈವ[9] ಶಕ್ತ್ಯಂಗಂ[10]
ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗಂ ತಥೈವ ಚ[11] ।
ಏತಾನಿ ಚಾಂಗನಾಮಾನಿ
ಶಿವಾಂಗಾನಿ ಷಡಾ ಸಹ ॥ ॥ ೫ ॥

ಅಂಗವು ಆರುವಿಧ. ಒಂದೊಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಭೇದಗಳಿವೆ. ಇವು ಒಟ್ಟು ಮೂವತ್ತಾರು ವಿಧಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ॥ ೩ ॥

ಎಲೈ ಷಣ್ಮುಖನೇ! ಆ ಆರು ಅಂಗಗಳ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ಅಂಗವು–ಶಿವಾಂಗ ಭೂತಾಂಗ ಕೂಟಾಂಗ— ॥ ೪ ॥

—ವಿದ್ಯಾಂಗ ಶಕ್ತ್ಯಂಗ ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗವೆಂದು ಆರುವಿಧ. ಪ್ರಕೃತ್ಯಕ್ಷರ

---

1 ಭೇದಾನಿ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
2 ಷಟ್ತ್ರಿಂಶದ್ಭೇದಿ—ಥ.
ಷಟ್ತ್ರಿಂಶತಿ—ಜ
3 ತಾ ನಿ ತು—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
4 ಭೇದೇ—ಕ
5 ಅಂಗ—ಛ, ಪ.
6 ಷಟ್ತ್ರಿಂಶದಿತಿ ಕ್ರಮಾತ್—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
7 ಏತೇಷಾಂ—ಥ.
8 ವಿದ್ಯಾಂಗಂ—ಗ, ಚ
9 ವಿದ್ಯಾಂಗಮಥ—ಫ. ಕೂಟಾಂಗಂ ಚೈವ—ಗ, ಚ.
10 ಶಕ್ತ್ಯಾಂಗಂ—ದ, ಪ.
11 ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಶಿವಾಂಗಂ ಪೂರ್ವಮುಚ್ಯತೇ (2)' ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ—ಫ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಶಿವಾಂಗಂ ಪ್ರಥಮಂ ವಿದ್ಯಾತ್
ಭೂತಾಂಗಂ ಚ ದ್ವಿತೀಯಕಮ್ |
ಕೂಟಾಂಗಂ ಚ ತೃತೀಯಂ ಸ್ಯಾತ್
ವಿದ್ಯಾಂಗಂ ಚ ಚತುರ್ಥಕಮ್ ॥ ॥ ೬ ॥

ಶಕ್ತ್ಯಂಗಂ ಪಂಚಮಂ ವಿದ್ಯಾತ್
ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗಂ ಚ ಷಷ್ಠಕಮ್ |
ಏತೇಷಾಂ ಚೈವ ಮಂಗಾನಾಂ[1]
ಶಿವಾಂಗಂ ಪೂರ್ವಮುಚ್ಯತೇ[2] ॥ ॥ ೭ ॥

ನವಾರ್ಣವಿ[3]ಕೃತಿಷ್ವಾಸು[4]
ತುರ್ಯಂ ಪಞ್ಚಮಮಷ್ಟಮಮ್[5] |

ರೂಪವಾದ ನಾದಬ್ರಹ್ಮದ ಅಂಗಗಳಾದ ಈ ವಿದ್ಯಾಂಗಾದಿಗಳು ಆರು ವಿಕೃತ್ಯಕ್ಷರಗಳಾದ ದೀರ್ಘಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ॥ ೫ ॥

ಶಿವಾಂಗವನ್ನು ಪ್ರಥಮವೆಂದೂ, ಭೂತಾಂಗವನ್ನು ದ್ವಿತೀಯವೆಂದೂ, ಕೂಟಾಂಗವನ್ನು ತೃತೀಯವೆಂದೂ, ವಿದ್ಯಾಂಗವನ್ನು ಚತುರ್ಥವೆಂದೂ— ॥ ೬ ॥

ಶಕ್ತ್ಯಂಗವನ್ನು ಪಂಚಮವೆಂದೂ, ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗವನ್ನು ಷಷ್ಠವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಶಿವಾಂಗವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ॥ ೭ ॥

ಈ ಒಂಭತ್ತು ವಿಕೃತಿಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ಋ, ೠ, ಅಂ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಆ ಈ ಊ ಐ ಔ ಅಃ ಈ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಪರವೆಂಬ ಹಕಾರದೊಡನೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ॥ ೮ ॥

---

[1] ಚೈವ ಅಂಗಾನಾಂ—ಜ.

[2] ಪೂರ್ವಮಿಷ್ಯತೇ—ಗ, ಚ, ಜ.

[3] ನವಾರ್ಣೇ ವಿ—ಥ, ನವಾಂಗ ವಿ—ಪ, ನವಾರ್ಣಂ ವಿ—ಕ, ಟ, ನವಾರ್ಣಾವಿ—ಠ, ನವವರ್ಣಾ—ಛ.

[4] ಷ್ವೇಷು—ಕ, ಗ, ಘ, ಬ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ.

[5] ಪಂಚಮಷಷ್ಠಕಂ—ಧ.
ಪಂಚಮ ಸಪ್ತಮಂ—ಫ.

ತ್ರೀಣಿ ವರ್ಣಾನಿ ಸಂತ್ಯಜ್ಯ[1]
ಶೇಷಾಃ[2] ಷಟ್ ಪರಸಂಯುತಾಃ[3] ॥ ॥ ೮ ॥

ಕಾರ್ಯಕಾರಣಸಂಯುಕ್ತಾಃ[4]
ಸರ್ವೇಷಾಂ ಚ ಷಡಾನನ[5] ।
[6]ತೇಷಾಂ ಚ ನಾಮಧೇಯಾನಿ
ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಶೃಣು ಷಣ್ಮುಖ ॥ ॥ ೯ ॥

ಪ್ರಥಮಂ ಹೃದಯಂ[7] ವಿದ್ಯಾತ್[8]
ದ್ವಿತೀಯಂ ತು ಶಿರೋ ಭವೇತ್ ।

ಅಃ ವರ್ಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದವುಗಳಿಗೆ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸೇರಿಸಿದರೆ—ಹಾಂ ಹೀಂ ಹೂಂ ಹೈಂ ಹೌಂ ಹಃ ಎಂಬ ರೇಫರಹಿತವಾದ ಆರು ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿವಾಂಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ರೇಫಸಹಿತವಾದ ಹ್ರಾಂ ಹ್ರೀಂ ಹ್ರೂಂ ಹ್ರೈಂ ಹ್ರೌಂ ಹ್ರಃ ಎಂಬಿವು ವೈದಿಕ ಶಿವಾಂಗಗಳು. ಇನ್ನು ಅವುಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವೆನು— ॥ ೯ ॥

ಹಾಂ ಅಥವಾ ಹ್ರಾಂ ಎಂಬ ಪ್ರಥಮ ಬೀಜವು ಹೃದಯಬೀಜ. ಹೀಂ ಅಥವಾ ಹ್ರೀಂ ಎಂಬ ದ್ವಿತೀಯಬೀಜವು ಶಿರೋಬೀಜ. ಹೂಂ ಅಥವಾ ಹ್ರೂಂ ಎಂಬ

---

1 ಸಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ಸಂನ್ಯಸ್ಯ—ಜ.
2 ಶೇಷಃ—ಖ, ಧ.
ಶೇಷೇ—ಘ.
3 ಷಡ್ವದವರ್ಣಯುಕ್—ಥ.
ಷಟ್ಪದವರ್ಣಯುಕ್—ಛ.
ಷಟ್ಪರವರ್ಣಯುಕ್—ಗ, ಚ.
4 ಸಂಯುಕ್ತಂ—ಗ, ಚ, ಫ.
5 ಷಡ್ವರ್ಣಾನಾಮನುಕ್ರಮಾತ್—ಝ.
6 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
7 ಹೃದಯಂ ಪ್ರಥಮಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
8 ವಿಂದ್ಯಾತ್—ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ

ತೃತೀಯಂ ತು ಶಿಖಾಂ ವಿದ್ಯಾತ್[1]
ಚತುರ್ಥಂ ಕವಚಂ ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೧೦ ॥

ಪಂಚಮಂ ನೇತ್ರತ್ರಯಂ ಸ್ಯಾತ್[2]
ಷಷ್ಠಮಸ್ತ್ರಮುದಾಹೃತಮ್[3] ।
ಏತಚ್ಛಿವಾಂಗ[4]ನಾಮಾನಿ
ಕೀರ್ತಿತಾನಿ ಕ್ರಮಾದ್ವಿದುಃ[5] ॥ ॥ ೧೧ ॥

ಆದೌ ಪ್ರಣವ[6]ಮುಚ್ಚಾರ್ಯ[7]
ಶಿವಾರ್ಣಂ[8] ತದನಂತರಮ್ ।

ತೃತೀಯಬೀಜವು ಶಿಖಾಬೀಜ. ಹ್ಯೆಂ ಅಥವಾ ಹ್ರೈಂ ಎಂಬ ಚತುರ್ಥಬೀಜವು ಕವಚಬೀಜ. ॥ ೧೦ ॥

ಹೌಂ ಅಥವಾ ಹ್ರೌಂ ಎಂಬ ಪಂಚಮಬೀಜವು ನೇತ್ರತ್ರಯಬೀಜ. ಹಃ ಅಥವಾ ಹ್ರಃ ಎಂಬ ಷಷ್ಠಬೀಜವು ಅಸ್ತ್ರಬೀಜ. ಇವು ಕ್ರಮವಾದ ಶಿವಾಂಗನಾಮಗಳು. ॥ ೧೧ ॥

ಪ್ರಣವ ಶಿವಾಂಗಬೀಜ ಚತುರ್ಥ್ಯಂತವಾದ ಹೃದಯಾದ್ಯಭಿಧಾನ, ನಮಃ ಮುಂತಾದ ಪಲ್ಲವಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಹೃದಯಾದ್ಯಂಗಮಂತ್ರಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ—

---

[1] ವಿಂದ್ಯಾತ್—ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

[2] ನೇತ್ರಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ—ಝ.
ನೇತ್ರಯುಗ್ಮಂ ಚ—ಗ, ಚ
ನೇತ್ರಮುದ್ದಿಷ್ಟಂ—ಘ
ನೇತ್ರತ್ರಯಂ ಚೈವ—ಥ.

[3] ಅಸ್ತ್ರಂ ಷಷ್ಠ ಮುದಾಹೃತಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
ಷಷ್ಠಂಚಾಸ್ತ್ರಮುದಾಹೃತಂ—ಝ.
ಷಷ್ಠ ಮಸ್ತ್ರಮುದೀರಿತಂ—ಘ.

[4] ಏತೇ ಶಿವಾಂಗ—ಗ, ಚ.

[5] ಶಿವಾಂಗನಾಮಾನ್ಯೇತಾನಿ ಭಣಿತಾನಿ ಕ್ರಮೇಣ ತು—ಘ.

[6] ಪ್ರಣಮ—ಛ.

[7] ಮುಚ್ಚಾರ್ಯ—ಕ.

[8] ಜೀವಾರ್ಣ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಢ, ತ, ಥ, ಧ.

ಅಭಿಧಾನಂ[1] ಚತುರ್ಥ್ಯನ್ತಂ[2]
ನಮಸ್ಕಾರಾದಿಭಿರ್ಯುತಮ್[3] ॥ ॥ ೧೨ ॥
[4]ಸ್ರಷ್ಟುಃ ವಿಂಶತಿಕಂ[5] ಬೀಜಂ
ಪಂಚವಿಂಶತಿಕಂ ತತಃ[6] ।
ದ್ವ್ಯಕ್ಷರಂ ಸವಿಸರ್ಗಂ ಚ
ಹೃನ್ಮಂತ್ರೇ[7] ಪಲ್ಲವಂ ಸ್ಮೃತಮ್ ॥ ॥ ೧೩ ॥

ಪ್ರಾಣಸ್ಯ ಸಪ್ತಮೇ[8] ಹ್ಯಾಪಃ
ದ್ವಿತೀಯಸ್ವರಯುಕ್ ಕ್ರಮಾತ್[9] ।

ವೈದಿಕ—ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಹೃದಯಾಯನಮಃ, ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಶಿರಸೇಸ್ವಾಹಾ, ಓಂ ಹ್ರೂಂ ಶಿಖಾಯೈವಷಟ್, ಓಂ ಹ್ರೈಂ ಕವಚಾಯ ಹುಂ, ಓಂ ಹ್ರೌಂ ನೇತ್ರ ತ್ರಯಾಯವೌಷಟ್, ಓಂ ಹ್ರಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್. ॥ ೧೨ ॥

ನಕಾರವನ್ನೂ ಮಕಾರವನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಿ, ಮಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಸರ್ಗವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ನಮಃ' ಎಂದು ಹೃದಯಮಂತ್ರಪಲ್ಲವವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೧೩ ॥

ವಾಯುಬೀಜವಾದ ಯಕಾರಕ್ಕೆ ಸಪ್ತಮಬೀಜವಾದ ಸಕಾರವನ್ನೂ, ಅಬ್ಬೀಜ ವಾದ ವಕಾರವನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಿ ಆಕಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ವ್ಯೋಮಬೀಜವಾದ

---

1 ಅಭಿಧಾನ—ಜ.
2 ಚತುರ್ಥಂ ತು—ಕ,
3 ದಿಸಂಯುತಂ—ಘ.
4 ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಕೀರ್ತಿತಂ' (ಶ್ಲೋ ೧೮) ವರೆಗೆ ಖ, ಢ, ಘ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
5 ಪ್ರಸ್ಪುರ್ವಿಂಶತಿ ತಂ—ಟ
ಸೃಷ್ಟಿವಿಂಶತಿಕಂ—ಠ, ಢ.
ಸೃಷ್ಟಿರ್ವಿಂಶತಿಕಂ—ಗ, ಚ, ಥ.
ಸ್ರಷ್ಟಂ ವಿಂಶತಿಕಂ—ಛ
ಸ್ರಷ್ಟವಿಂಶತಿಕಂ—ಢ
6 ತಥಾ—ಟ
7 ಹೃನ್ಮಂತ್ರ—ಕ
ಹೃನ್ನೇತ್ರ—ಥ
ಹೃನ್ಮಂತ್ರಂ—ಘ, ಛ, ಟ, ಢ, ತ, ದ
ಹೃನ್ಮಂತ್ರಃ—ಠ.
8 ಸಪ್ತಮಂ—ಗ, ಚ
9 ಯುಂಜ್ಯಾದ್ವದ್ವಿತೀಯಸ್ವರಂ ಕ್ರಮಾತ್—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ

[1]ಶೇ[2] ದ್ವಿತೀಯ[3]ಸ್ವರಂ ತದ್ವತ್[4]
ಶಿರೋಮಂತ್ರಸ್ಯ ಪಲ್ಲವಮ್ ॥ ॥ ೧೪ ॥

ಪಾರ್ಥಿವಾಂತಾಕ್ಷರಂ ಯಸ್ಯ
ತೃತೀಯಂ[5]ಚಾಕ್ಷರಂ ತತಃ ।
ದಶಾಂತ[6]ವ್ಯಂಜನಂ ತದ್ವತ್
ಶಿಖಾಮಂತ್ರಸ್ಯ ಪಲ್ಲವಮ್ ॥ ॥ ೧೫ ॥

ಚತುರ್ಥಾಂತಂ ಸ್ವರಂ ಬಿಂದು-
ನಾದೌ ಚ ಗಗನಾಕ್ಷರೇ ।
ಯುಂಜ್ಯಾತ್ ಕವಚಮಂತ್ರಸ್ಯ
ಪಲ್ಲವಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥ ॥ ೧೬ ॥

ಬೀಜದ್ವಯೇ ಶಿಖಾಯಾಶ್ಚ
ಪಲ್ಲವೇ ಪೂರ್ವಮಕ್ಷರಮ್ ।

ಹಕಾರವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಆಕಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಆಗ 'ಸ್ವಾಹಾ' ಎಂದು ಶಿರೋಮಂತ್ರಪಲ್ಲವವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೧೪ ॥

ಪಾರ್ಥಿವಾನ್ತ್ಯಾಕ್ಷರವಾದ ವಕಾರವನ್ನು ಅದರ ತೃತೀಯಾಕ್ಷರವಾದ ಷಕಾರವನ್ನೂ ಅಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ವರ್ಗೀಯವ್ಯಂಜನವಾದ ಟಕಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ವಷಟ್' ಎಂದು ಶಿಖಾಮಂತ್ರಪಲ್ಲವವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೧೫ ॥

ವ್ಯೋಮಬೀಜವಾದ ಹಕಾರಕ್ಕೆ ಪಂಚಮಸ್ವರವಾದ ಉಕಾರವನ್ನೂ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಹುಂ' ಎಂದು ಕವಚಮಂತ್ರಪಲ್ಲವವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೧೬ ॥

---

1 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಪ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ
2 ಖ—ಘ.
3 ದ್ವಿತೀಯಂ—ಕ
4 ತತ್—ತ.
5 ಪಾರ್ಥಿವಾಂತಂ ತತಸ್ತಸ್ಮಾತ್ ತ್ರಿತಯಂ—ಘ.
6 ದಶಾಂತಂ—ಖು, ಛ, ಟ, ಥ, ತ, ಥ, ಪ, ಪ.
ದಶಾಂತ್ಯ—ಶ.

ಚತುರ್ದಶಸ್ವರೋಪೇತಂ
ನೇತ್ರಮಂತ್ರಸ್ಯ ಪಲ್ಲವಮ್ ॥ ॥ ೧೭ ॥

[1]ಏಕವಿಂಶತಿವರ್ಣಾಂತಂ[2]
ದಶಾಂತ[3]ವ್ಯಂಜನಂ ತಥಾ[4] ।
ಏತದಾಯುಧಮಂತ್ರಸ್ಯ
ಪಲ್ಲವಂ ಚೇತಿ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥ ॥ ೧೮ ॥

ನಮೋಽನ್ತಂ ಹೃದಯಂ ವಿದ್ಯಾತ್[5]
ಸ್ವಾಹಾನ್ತಂ ಚ ಶಿರೋ ಭವೇತ್[6] ।
ವಷಡನ್ತಂ[7] ಶಿಖಾ ಜ್ಞೇಯಾ[8]
ಹುಂ ಕಾರಂ ಕವಚಂ ಭವೇತ್[9] ॥ ॥ ೧೯ ॥

ಶಿಖಾಮಂತ್ರಪಲ್ಲವದ ಪ್ರಥಮಬೀಜವಾದ ವಕಾರಕ್ಕೆ ಚತುರ್ದಶಸ್ವರವಾದ ಔಕಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ವೌಷಟ್' ಎಂದು ನೇತ್ರಮಂತ್ರಪಲ್ಲವವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೧೭ ॥

ಅಕಾರಸಹಿತವಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ವರ್ಗೀಯ ವ್ಯಂಜನವಾದ ಫಕಾರವನ್ನೂ, ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ವರ್ಗೀಯ ವ್ಯಂಜನವಾದ ಟಕಾರವನ್ನೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ 'ಫಟ್' ಎಂದು ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದ ಪಲ್ಲವವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೧೮ ॥

ಹೃದಯಮಂತ್ರವನ್ನು ನಮೋಂತವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಶಿರೋಮಂತ್ರವನ್ನು

---

1 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಟ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ,
2 ಕರ್ಣಾಂತು—ಕ
ಕರ್ಣಾಂತಂ—ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ.
3 ದಶಾಂಶ—ಘ. ಠ, ತ, ಪ.
4 ತತಃ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಪ.
5 ವಿಂದ್ಯಾತ್—ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಧ, ಪ.
6 ಶಿರಸೋ ಭವೇತ್—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
7 ತಾಪಟ್ಕಾರಂ—ಫ.
8 ಜ್ಞೇಯಂ—ಕ, ತ, ಥ, ಫ.
9 ಕವಚಂ ಭವೇತ್—ಝ.
ಕವಚಂ ಸ್ಮೃತಂ—ಧ
ಕವಚಾಯ ತು—ಫ.

[1]ವೌಷಡನ್ತಂ ತು ನೇತ್ರಂ ಸ್ಯಾತ್[2]
ಫಟ್ಕಾರಶ್ಚಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರತಃ[3] ।
ಏವಂ ಶಿವಾಂಗ ಮುದ್ದಿಷ್ಟಂ[4]
ಭೂತಾಂಗಂ ಚ ತತಃ ಶೃಣು[5] ॥ ॥ ೨೦ ॥

ಪಾರ್ಥಿವಂ[6] ಜೀವಸಂಯುಕ್ತಂ[7]
ದ್ವಿತೀಯಸ್ವರಭೂಷಿತವಮ್[8] ।

ಸ್ವಾಹಾಂತವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಶಿಖಾಮಂತ್ರವನ್ನು ವಷಡನ್ತವನ್ನಾಗಿಯೂ ಕವಚ ಮಂತ್ರವನ್ನು 'ಹುಂ'ಕಾರಾನ್ತವನ್ನಾಗಿಯೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ॥ ೧೯ ॥

ನೇತ್ರಮಂತ್ರವು ವೌಷಂಡತವಾಗಿಯೂ ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರವು ಫಟ್‌ಕಾರಾನ್ತ ವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಶಿವಾಂಗವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಭೂತಾಂಗ ವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೨೦ ॥

ಪೃಥಿವೀಬೀಜವಾದ ಲಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜೀವವೆಂಬ ಹಕಾರವನ್ನು ದ್ವಿತೀಯ

---

[1] ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಬೀಜಮುಚ್ಯತೇ' ವರೆಗೆ—ಪ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
[2] ವೌಷಣ್ಣೇತ್ರತ್ರಯಂ ವಿದ್ಯಾತ್—ಖ, ಝ.
ವೌಷಣ್ಣೇತ್ರತ್ರ್ಯಯಸ್ಯಾಂತಂ—ಥ.
ವೌಷಣ್ಣೇತ್ರತ್ರಯಂ ಸ್ಯಾತ್ತು—ಧ.
ವೌಷಣ್ಣೇತ್ರತ್ರಯಂ ಸ್ಯಾಚ್ಚ—ಘ, ಠ, ಢ, ಪ
ವೌಷಟ್ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಂತಂ ಸ್ಯಾತ್—ಕ, ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಬ, ಭ.
[3] ಷಟ್‌ಕಾರಃ ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರತಃ—ಫ.
[4] ಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ—ಗ, ಚ
[5] ಭೂತಾಂಗಾನಿ ತಥೋಚ್ಯತೇ—ಗ, ಚ
ಭೂತಾಂಗಾನಿ ತು ಚೋಚ್ಯತೇ—ಫ.
[6] ವಾಗ್ಭವಂ—ಥ
[7] ಪಾರ್ಥಿವಾಗ್ನೀವ ಸಂಯುಕ್ತಂ—ಥ
ಪಾರ್ಥಿವಂ ಬೀಜಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ—ಜ
ಪಾರ್ಥಿವಂ ಬೀಜಸಂಯುಕ್ತ—ಥ
[8] ದ್ವಿತೀಯಂ ಸ್ವರ ಸಂಯುತಂ—ಗ, ಚ
ದ್ವಿತೀಯಃ ಸ್ವರಭೂಷಿತಂ—ಖ (ಪಾ)

ಬಿನ್ದುನಾದ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಪ್ರಥಮಂ ಬೀಜಮುಚ್ಯತೇ[1] ॥ ॥ ೨೧ ॥

[2]ಶಿವಾರ್ಣಂ[3] ಜೀವನೋಪೇತಂ
ಚತುರ್ಥ[4]ಸ್ವರಭೂಷಿತಮ್ ।
ಶಿವಶಕ್ತಿಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ದ್ವಿತೀಯಂ[5] ಬೀಜಮುಚ್ಯತೇ[6] ॥ ॥ ೨೨ ॥

ಪಂಚಮಂ ಷಷ್ಠಸಂಯುಕ್ತಂ[7]
ಪಂಚಮಾನ್ತ[8]ಕಲಾಯುತಮ್[9] ।
ಆಧಾರಾಧೇಯ ಸಂಯುಕ್ತಂ
ತೃತೀಯಂ[10] ಬೀಜಮುಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೨೩ ॥

ಸ್ವರವಾದ ಆಕಾರ ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರಗಳೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ 'ಹ್ಲಾಂ' ಎಂಬ ಪ್ರಥಮ ಭೂತಾಂಗಬೀಜವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೨೧ ॥

ಶಿವಬೀಜವಾದ ಹಕಾರವು, ವರುಣಬೀಜವಾದ ವಕಾರ, ಚತುರ್ಥಸ್ವರವಾದ ಈಕಾರ ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿ 'ಹ್ವೀಂ' ಎಂಬ ದ್ವಿತೀಯ ಭೂತಾಂಗ ಬೀಜವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೨೨ ॥

ಪಂಚಮಬೀಜವಾದ ಹಕಾರವು, ಷಷ್ಠಬೀಜವಾದ ರೇಫ, ಷಷ್ಠಸ್ವರವಾದ ಊಕಾರ ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿ 'ಹ್ರೂಂ' ಎಂಬ ತೃತೀಯಭೂತಾಂಗ ಬೀಜವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೨೩ ॥

---

1 ಮೀರಿತಂ—ಝ.
2 ಈ ಪದ್ಯ—ಫ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ
3 ಶಿವಾಂಗಂ—ತ.
4 ಚತುರ್ಥಂ—ಘ, ದ
5 ದ್ವಿತೀಯಾಂ—ಘ.
6 ಜೀವ ಉಚ್ಯತೇ—ಥ, ದ
ಬೀಜಮೀರಿತಂ—ಝ.
7 ಮಂತ್ರಸಂಯುಕ್ತಂ—ಫ.
8 ಪಂಚಮಾಂತಂ—ಠ.
ಪಂಚಮಾತ್ರ—ಫ.
9 ಕಲಾನ್ವಿತಂ—ಪಿ, ಠ
10 ದ್ವಿತೀಯಂ—ಫ.

ಭೂತಾಂತಮನಿಲೋಪೇತಂ[1]
ಪಂಚಸಪ್ತಕಲಾನ್ವಿತಮ್ ।
ಪರಾಪರಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಚತುರ್ಥಂ ಬೀಜಮುಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೨೪ ॥

ತತ್ತ್ವಾಂತಂ[2] ತತ್ತ್ವಸಂಯುಕ್ತಂ
ಕಲಾನ್ತೇನ[3] ಸಮನ್ವಿತಮ್[4] ।
ಕಾರ್ಯಕಾರಣಸಂಯುಕ್ತಂ
ಪಂಚಮಂ ಬೀಜಮುಚ್ಯತೇ[5] ॥ ॥ ೨೫ ॥

ಶಕ್ತ್ಯಂತಂ ಶಿವಸಂಯುಕ್ತಂ
ಆದಿಬೀಜಂ[6] ಕಲಾನ್ವಿತಮ್[7] ।

ಭೂತಾಂತಬೀಜವಾದ ಹಕಾರವು, ಅನಿಲಬೀಜವಾದ ಯಕಾರ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ವರವಾದ ಐಕಾರ ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿ ಹ್ಯೈಂ ಎಂಬ ಚತುರ್ಥ ಭೂತಾಂಗಬೀಜವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೨೪ ॥

ತತ್ತ್ವಾಂತವಾದ ಹಕಾರವು, ತತ್ತ್ವವಾದ ಹಕಾರ ಅಂತ್ಯಸ್ವರವಾದ ಔಕಾರ ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿ 'ಹೌಂ' ಎಂಬ ಪಂಚಮಭೂತಾಂಗಬೀಜವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೨೫ ॥

ಎರಡು ಹಕಾರಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಪ್ರಥಮಹಕಾರಕ್ಕೆ ಅಕಾರವನ್ನೂ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಹಂಹ್ ಎಂಬ ಷಷ್ಠಭೂತಾಂಗಬೀಜವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೨೬ ॥

---

1 ಥೇಜನಾನ್ತಮನಿಲೋಪೇತಂ—ಪ
ಭೂತಾಂತಮನಲೋಪೇತಂ—ಫ.
2 ತತ್ತ್ವಾನಾಂ—ಫ.
3 ಚತುರ್ದಶ—ಖ, ಝ.
4 ಕಲಾನ್ವಿತಂ—ಖ, ಝ. ಸಮನ್ವಿತಂ—ಫ.
5 ಬೀಜಮೀರಿತಂ—ಝ.
6 ಬೀಜ—ಧ. ಶಕ್ತಿ—ಫ.
7 ಕಲಾಯುತಂ—ಫ.

ತಯೋರ್ಮಧ್ಯಗತೋ[1]ಬಿನ್ದುಃ[2]
ಷಷ್ಠಂ[3] ಬೀಜಮುದಾಹೃತಮ್[4] ॥ ॥ ೨೬ ॥

ಪಂಚಭಿರ್ಗ್ರನ್ಥಿಭಿರ್ಯುಕ್ತಂ[5]
ಭೇದ್ಯಮಂತ್ರೇಣ[6] ಚಾತ್ಮನಿ ।
ಏವಂ ಭೂತಾಂಗಮಾಖ್ಯಾತಂ
ಕೂಟಾಂಗಾನಿ ತತಃ ಶೃಣು ॥ ॥ ೨೭ ॥

ಪ್ರಥಮಸ್ಯ[7] ದ್ವಿತೀಯಂ ತು[8]
ಚತುರ್ಥಂ ಪಂಚಮಾಂತಕಮ್[9] ।

ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರ ಮತ್ತು ಪಂಚಭೂತಗ್ರಂಥಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಭೂತಾಂಗ ಬೀಜವು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಭೂತಾಂಗವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಕೂಟಾಂಗವನ್ನು ಕೇಳು. ॥ ೨೭ ॥

ಸ್ವರವರ್ಗದ ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರವಾದ ಆಕಾರ, ಚತುರ್ಥಾಕ್ಷರವಾದ ಈಕಾರ, ಷಷ್ಠಾಕ್ಷರವಾದ ಊಕಾರ, ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರವಾದ ಐಕಾರ ಚತುರ್ದಶಾಕ್ಷರವಾದ

---

1 ಮಧ್ಯೇಗತಂ—ಕ.
ಮಧ್ಯಗತಂ—ಘ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ
2 ಬಿಂದು—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಪ
ಬಿಂದುಂ—ಝ, ಥ.
3 ಷಷ್ಠಮಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ
ಪಂಚಮಂ—ಥ
4 ಬೀಜಮುಚ್ಯತೇ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ
5 ಪಂಚವರ್ಗಾದಿಭಿರ್ಯುಕ್ತಂ—ಪ
ಪಂಚಮಗ್ರಂಥಿ ಸಂಯುಕ್ತಂ—ಢ, ಫ.
6 ಭೇದ್ಯಮಂತ್ರೇಣ—ಚ, ಧ.
ವಿದ್ಯಮಂತ್ರೇಣ— ಪ.
ಶಿವಮಂತ್ರೇಣ—ಛ.
ಚೋಕ್ತಮಂತ್ರೇಣ—ಫ.
7 ಪ್ರಥಮಂ ಸ್ಯಾತ್—ಗ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ
8 ಸ್ಯಾತ್—ಧ, ಚ—ಫ.
9 ಪಂಚಮಾತ್ರಕಂ—ಝ.

ರುದ್ರಾಂತಂ[1] ರುದ್ರತುರ್ಯಾರ್ಣಂ[2]
ಅನ್ತ್ಯಂ ಕೂಟಾಕ್ಷರೇಣ ಯುಕ್[3] ॥ ॥ ೨೮ ॥

ಬಿನ್ದುನಾದಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಕೂಟಾಂಗಮಿದಮೀರಿತಮ್[4] ।
[5]ಏವಂ ಕೂಟಾಂಗಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ
ವಿದ್ಯಾಂಗಾನಿ ತತಃ ಶೃಣು ॥ ॥ ೨೯ ॥

[6]ಪ್ರಕಾರಂ ತು ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ
ತಕಾರಂ ತು ಸಮುದ್ಧರೇತ್[6] ।

ಔಕಾರ ಮತ್ತು ಅಂತ್ಯದ ವಿಸರ್ಗವನ್ನು ಕೂಟಾಕ್ಷರವಾದ ಕ್ಷಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿ— ॥ ೨೮ ॥

ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಕ್ಷಾಂ ಕ್ಷೀಂ ಕ್ಷೂಂ ಕ್ಷೈಂ ಕ್ಷೌಂ ಕ್ಷಃ ಎಂದು ಕೂಟಾಂಗಬೀಜಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ವಿದ್ಯಾಂಗವನ್ನು ಕೇಳು. ॥ ೨೯ ॥

---

1 ರುದ್ರಾಂಗಂ—ಫ.
2 ರುದ್ರತುರ್ಯಂ ಚ—ಗ, ಛ, ಜ.
ರುದ್ರಮಧ್ಯಂ ಚ—ಧ.
ರುದ್ರ ತುರ್ಯಂ ತು—ಫ.
3 ಮಂತ್ರಕೂಟಾಕ್ಷರೇಣ ಯತ್—ಜ, ಘ
ಮಂತ್ರಕೂಟಾಕ್ಷರೇಣ ಯುತ್—ಕ
4 ಕೂಟಾಂಗಾನಿ ಸ್ಫುಟಾನಿ ವೈ—ಫ.
5 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಫ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
6 ಪ್ರಾಕಾರಂ—ಕ, ಖ, ದ, ಪ
ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಸ್ವಾಹಾಕಾರ ಸಮಾಯುತಂ'ವರೆಗಿನ ಭಾಗವು—ಧ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
ಗ, ಚ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ—ಇದಾದ ನಂತರ
'ನಕಾರಪೂರ್ವಕಂ ಶಸ್ತಂ ಹಕಾರಂತು ಸಮುದ್ಧರೇತ್' ಎಂಬ ಅಧಿಕ ಅರ್ಧಪದ್ಯ ಇದೆ.

ದಕಾರೋಪೇತರಾಕಾರಂ[1]
ಯಕಾರಂ ಚ ನಮೋಽಂತಕಮ್[2] ॥ ॥ ೩೦ ॥

ಏವಂ ವಿದ್ಯಾಂಗಮಾಖ್ಯಾತಂ[3]
ಪ್ರಾಕಾರಂ ಚ[4] ಸಮುದ್ಧರೇತ್ ।
ನಕಾರಂ ಚೈವ ವಾಕಾರಂ[5]
ತಕಾರೇಣ ಮಕಾರಯುಕ್[6] ॥ ॥ ೩೧ ॥

[7]ನಮೋಽಂತಂ ತು[8] ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ
ಸ್ವಾಹಾಂತಂ ಶಿರಸಾ[9] ವಿದುಃ[10] ।

---

[1] ದಕಾರೋಪೇತ ರಂ ಕಾರಂ—ಜ
ದಕಾರೋಪೇತ ರಕಾರಂ—ಘ
ದಕಾರೋಪೇತ ವಾಕಾರಂ—ಛ
ತಕಾರೋಪೇತ ಏಕಾರಂ—ಝ.

[2] ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ—ಫ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ
'ಪ್ರಕಾರಂ ಚ ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ
ತಕಾರಂ ಚ ದಕಾರಕಂ ।
ತಕಾರಂ ಚ ಯಕಾರಂ ಚ
ನಮೋಽಂತಂ ಪ್ರತಿಕಲ್ಪ್ಯತಾಂ ॥" ಎಂದಿದೆ

[3] ಏವಂ ವಿದ್ಯಾ ಸಮಾಖ್ಯಾತಂ—ಫ.

[4] ಪ್ರಕಾರಂ—ಗ, ಚ, ಜ, ಝ
ಪಕಾರಂ—ಫ.

[5] ನಕಾರಂ ಚ ಯವಾಕಾರಂ—ಫ.
ನಕಾರಂ ಚೈವ ಮಾಕಾರಂ—ಜ

[6] ಯಕಾರಂ ಚ ನಮೋಽಂತಕಂ—ಗ, ಚ, ಝ.
ತಕಾರೇಣ ಮಕಾರಕಃ—ಫ.

[7] ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆ—ಗ, ಚ, ಜ, ಝ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ
"ಏವಂ ವಿದ್ಯಾಂಗಮಾಖ್ಯಾತಂ
ತಕಾರೇಣ ಮಕಾರಯುಕ್" ಎಂಬ ಅರ್ಧವಿದೆ.

[8] ನಮೋಂತೇನ—ಫ.

[9] ಶಿರಸೋ—ಝ, ತ.
ಶಿರಸೇ—ಫ.

[10] ಭವೇತ್—ತ

ಶಕಾರಂ[1] ಚೈವ ವಾಕಾರಂ
ಫಟ್ ಚ ಹುಂಕಾರಮೇವ ಚ[2] ॥ ॥ ೩೨ ॥

ವಷಟ್ಕಾರಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಶಿಖಾಬೀಜಮುದಾಹೃತಮ್ ।
ಶಿಕಾರಂ ಚೈವ ವಾಕಾರಂ
ತಕಾರೇಣ[3] ಮಕಾರಯುಕ್ ॥ ॥ ೩೩ ॥

[4]ತಕಾರಂ ಚ ಮಕಾರಂ ಚ
ಹಕಾರಂ ಚ[5] ಸಮುದ್ಧರೇತ್ ।
ತಕಾರಂ[6] ಚ ಜಕಾರಂ[7] ಚ
ಅನುಸ್ವಾರಂ ಚ ಸರ್ವತಃ ॥ ॥ ೩೪ ॥

ಜಕಾರೇ[8] ತು ಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಮಕಾರಂ ಚ ಪಕಾರಕಮ್[9] ।

---

[1] ವಕಾರಂ—ತ

[2] ಫಟ್ಕಾರಂ ಹುಂಕಾರಮೇವ ಚ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ
ವಷಡ್ಢುಂಕಾರಮೇವ ಚ—ಖ.
ಷಟ್ ಚ ಹುಂಕಾರಮೇವ ಚ – ಝ.
ಫಟ್ಕಾರಂ ಹುಂ ತಥೈವ ಚ—ಫ.

[3] ರಕಾರೇಣ—ಪ.

[4] ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ— ಛ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ
'ದೇಕಾರಂಚ ಜಕಾರಂಚ ನಕಾರಂಚ ಮಕಾರಯುಕ್' ಎಂಬ ಅಧಿಕ ಅರ್ಧವಿದೆ.

[5] ಹಕಾರೇಣ—ಪ

[6] ತೇಕಾರಂ—ಘ, ಛ, ತ, ಥ, ಫ.

[7] ಮಕಾರಂ—ಛ, ಜ, ಗ, ಚ.
ದಕಾರಂ—ಥ.
ರಕಾರಂ—ಫ.

[8] ಝಕಾರೇ—ಗ, ಚ
ತುಕಾರೇ—ಝ

[9] ಫಕಾರಕಂ—ಖ, ಗ, ಚ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ,
ಜಂ ಚ ಮಂ ಚ ಪಕಾರಂ ಚ
ರೇಫಂ ಚಾಥ ಶಿಕಾರಕಂ—ಫ.

ತಕಾರಂ ಚ[1] ಶಿಕಾರಂ ಚ
ಮಕಾರಂ ಚ ಸಮುದ್ಧರೇತ್[2] ॥ ॥ ೩೫ ॥

ಆಕಾರಂ[3] ಚ ವಕಾರಂ ಚ[4]
ನಕಾರಂ ಚ ವಕಾರಯುಕ್[5] ।
ವಹ್ನಿಶಿಖಾರ[6]ಸಂಯುಕ್ತಂ
ಯಕಾರಂ ತು[7] ಮಕಾರಯುಕ್ ॥ ॥ ೩೬ ॥

ಯ ಹಕಾರಂ ಪ್ರಕಾರಂ ಚ[8]
ಅನುಸ್ವಾರ ಸಮಾಯುತಮ್[9] ।

---

[1] ರಕಾರಂ ಚ—ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ
ನಕಾರಂ ಚ—ಗ, ಚ
[2] ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ ಫ. ಪುಸ್ತಕವಲ್ಲಿಲ್ಲ.
[3] ಅಕಾರಂ—ಖ, ಗ, ಘ, ಛ, ಢ, ತ, ಥ.
[4] ಯಕಾರಂ ಚ—ಗ, ಚ.
[5] ತಕಾರಂ ಚ ಮಕಾರಯುಕ್—ಗ, ಚ:
ರಕಾರಂ ಚ ಮಕಾರಯುಕ್—ಪ.
ನಕಾರೇಣ ತಕಾರಕಃ—ಫ.
ಆಕಾರಂ ಚ ಯಕಾರಂ ಚ
ರಕಾರಂ ಚ ಮಕಾರಯುಕ್—ಜ, ಝ.
ರಕಾರಂ ಚ ಮಕಾರಯುತ್—ಕ.
ರಕಾರಂ ಚ ಮಕಾರಕಂ—ಥ.
[6] ಶೇಖರ—ಝ, ಚ.
[7] ಯಕಾರಂ ಚ—ಫ, ಐಕಾರಂ ಚ—ಝ.
[8] ಯೌಕಾರಂ ಕಕಾರಂ ಚ—ಘ, ಟ, ಠ, ಢ, ಥ, ದ
ಯಕಾರಂ ಕಕಾರಂ ಚ—ಪ.
ಯೋಕಾರಂ ಕಕಾರಂ ಚ—ಛ, ತ.
ಐಕಾರಂ ಸಕಾರಂ ಚ—ಗ
ಐಕಾರಂ ಕಕಾರಂ ಚ—ಚ
ಯ ಹಕಾರಂ ಕ್ರಕಾರಂ ಚ—ತ
[9] ಯೌಕಾರಂ ಚ ಸಕಾರಂ ಚ ರಕಾರಂ ಚ ಮಕಾರಯುಕ್—ಝ.
ಯೋಗಂ ಚ ಮನುತಃ ಸ್ವಾರಃ ಕಶ್ಚ ಪಶ್ಚ ವಕಾರಕಃ—ಫ.

[1]ಕಕಾರಂ[2] ಚ ಮಕಾರಂ ಚ
ಪಕಾರಂ ಚ[3] ಶಿಕಾರಕಮ್[4] ॥ ॥ ೩೭ ॥

ಅನುಸ್ವಾರಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಗ್ರಕಾರಂ[5] ಚ ಲಕಾರಕಮ್[6] ।

---

1 ಇಲ್ಲಿಂದ—'ಶಕ್ತ್ಯಂಗಾನಿ ತತಃ ಶೃಣು' (ಶ್ಲೋ-೬೪)ವರೆಗಿನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ—ಘ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಪಾಠವಿದೆ—
ಶಿಶ್ಚ ನ್ಯಸ್ವಾರಸಂಯುಕ್ತೇಃ ಗಶ್ಚ ಲಶ್ಚ ಪುಕಾರಕಃ ।
ಮಶ್ಚ ಅಶ್ಥಾಥ ವಾಕಾರಃ ಹಿಶ್ಚ ಪಿಶ್ಚ ಶಿಕಾರಕಃ ॥
ಲಶ್ಚ ಮಶ್ಚ ತಥಾ ಭಶ್ಚ ಕ್ಷಶ್ಚ ಕ್ಷಪ್ರಶ್ಚ ಕಾರಕಃ ॥
ಪಶ್ಚ ನಶ್ಚ ಕತಾಬನ್ಯಯಶ್ಚ ಪೂರ್ಣಯಸಂಯುತಂ !
ಕಹ ಕಹ ಕಿರಿ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಮಾಯುತಂ ॥
ಊಚ ದಶ್ಚ ನಿಕಾರಶ್ಚ —ಮಶ್ಚ ಉಕಾರಕಃ ।
ಪ್ರಶ್ಚ ವಿಶ್ಚ ನ್ಯಕಾರಶ್ಚ ವ ಚ ಥೈವ ಇಕಾರಕಃ ।
ಫಟ್ಕಾರಸ್ತಂ ಭಯೇತ್ಯೇವ ಸ್ತಂಭಶಬ್ದಸ್ತಥಾಪುನಃ ॥
ಯಶ್ಚ ಉಕಾರ ಫಟ್ಕಾರೋ ವ ಚ ಮ ಸರ್ವರಕ್ಷಣಃ ।
ಪ್ರಶ್ಚ ಸ್ಪೃಶ್ಚ ತಥಾ ರಶ್ಚ ಸ್ಫುಶ್ಚ ರಶ್ಚಾಥಸೋ ರಚ ।
ಸೋರಶ್ಚ ತರತಶ್ಚಾಪಿ ತತಶ್ಚ ಶ್ಚಾಪಿ ಸೂಪ ಚ ॥
ಚಶ್ಚ ದಶ್ಚ ಚ ಕಂಚೈವ ಪ ಚಂಟಪ್ರಚಟಃಪುನಃ ।
ಕಹಶ್ಚಾಪಿ ಕಹಶ್ಚಾಪಿ ವಮುಶ್ಚಾಪಿ ಪುನರ್ವಮಃ ॥
ಸಾತಯಶ್ಚ ಸಾತಯಶ್ಚಾಥ ಹುಂ ಫಟ್ ವಾರಸಮಾಯುತಂ ॥
ಸ್ವರಂ ಚೈವ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಅಸ್ತ್ರಂ ವ್ಯಾಪ್ಯಾನಿವಾರಕಂ ।
ಓಂಕಾರಶ್ಚೈವ ಹುಂಕಾರಂ ನ್ಯಕಾರಂ ಸವಿಸರ್ಗಕಂ ।
ಲೇಪನಂ ಚೇತಿ ವಿಖ್ಯಾತಂ ವಿದ್ಯಾಂಗಂ....ವಸ್ಥಿತವ್ ॥
2 ಅಕಾರಂ—ಝ
ಮಕಾರಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
3 ಫಟ್ಕಾರಂ—ಗ, ಚ, ಝ.
ಥಕಾರಂ—ಖ.
ಸಕಾರಂ—ಢ, ದ
4 ನಿಕಾರಕಂ—ಖ.
5 ಖುಕಾರಂ—ಜ, ಗಕಾರಂ—ಖ, ಝ.
ಲೃಕಾರಂ—ಗ, ಗ್ರಾಕಾರಂ—ಢ, ದ.
6 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಪ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ರುಕಾರಂ[1] ಚ ಭಕಾರಂಚ[2]
ಮಕಾರೇಣ ಸಮುಚ್ಚಯಮ್ ॥ ॥ ೩೮ ॥

ಅಕಾರಂ[3] ಚೈವ ವಾಕಾರಂ
ಹಕಾರಂ ಚ[4] ಏಕಾರಕಮ್[5] ।
ಶಿಕಾರಂ ಚ ಲಕಾರಂ ಚ[6]
ಮಕಾರಂ ಹಾರಮೇವ ಚ[7] ॥ ॥ ೩೯ ॥

ಕ್ಷಕಾರಂ[8] ಚ ವಕಾರಂ[9] ಚ
ಕಕಾರಂ ಚ ವಿಕಾರಕಮ್[10] ।

---

[1] ಮಕಾರಂ—ಗ, ಚ, ಜ, ಝ.
ಖುಕಾರಂ—ಚ, ಛ.
ರಕಾರಂ—ಥ
[2] ಹಕಾರಂ ಚ—ಚ, ಜ, ಝ
[3] ಕಕಾರಂ—ಥ
[4] ಧಕಾರಂ—ಚ, ಛ.
[5] ಮಕಾರಕಂ—ಜ, ಝ
ಯಕಾರಕಂ—ಛ, ಠ, ಢ. ತ, ದ.
ಯೇಕಾರಕಂ—ಟ
[6] ಅಕಾರಂ ಚ—ಛ.
[7] ಮಕಾರಂ ಚ ಹಕಾರಕಂ—ಝ.
ಹಕಾರಂ ಹಾರಮೇವ ಚ—ಪ.
ಫಕಾರಂ ಹಾರಮೇವ ಚ—ಛ.
[8] ದಕಾರಂ—ಥ
[9] ಜಕಾರಂ—ಗ, ಚ, ಝ.
ಉಕಾರಂ—ಖ.
ವೃಕಾರಂ—ಧ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ.
[10] ಅಕಾರಂ ಚ ವಕಾರಕಂ—ಗ
ರಕಾರಂ ಚ ವಿಕಾರಕಂ—ಛ.
ತಕಾರಂ ಚ ವಿಕಾರಕಂ—ಢ, ದ.
ಕಕಾರಂಚ ಏಕಾರಕಂ—ಖ
ಕಕಾರಂ ಚ ವಕಾರಕಂ—ಝ.

ನಕಾರೇಣ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ[1]
ಬನ್ಧಶಬ್ದಮುದಾಹೃತಮ್[2] ॥ ॥ ೪೦ ॥

ಪೂರ್ಣಂ ಚೈವ ತು ಪೂರ್ಣಂ ಚ
ಕಹತ್ಕಹ[3] ಸಮಾಯುತಮ್[4] ।
ಕಿರಿ[5] ದ್ವಂದ್ವ[6] ಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಸೂಕ್ಷ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಮಾಯುತಮ್ ॥ ॥ ೪೧ ॥

ಈಕಾರಂ[7] ಚ ಏಕಾರಂ[8] ಚ
ರಿಕಾರಿ ಹಾರಮೇವ ಚ[9] ।

---

1 ಸಮಾಯುಕ್ತೋ—ಖ.
2 ಮುದಾಹೃತಃ—ಖ.
3 ಕಹಾಕಹ—ಜ, ಝ.
4 ಕಹಕಹ—ಖ, ಜ, ಫ
ಕಹ ಚೈವ—ಪ.
5 ಪೂರ್ವಂ ಚೈವ ತು ಪೂರ್ವಂ ಚ ಕಹಾಕಹಸಮಾಯುತಂ—ಗ, ಚ.
6 ಕರಿ—ಜ, ಝ
ಗಿರಿ—ಗ, ಚ
7 ದ್ವಂದ್ವಂ—ಫ, ದ.
8 ರಂ ಕಾರಂ—ಪ
ರ್ ಕಾರಂ—ಫ
9 ದಕಾರಂ—ಖ, ಝ. ಉಕಾರಂ—ಘ, ಛ, ಫ, ದ, ಪ.
ಟಿಕಾರಂ—ಟ, ಥ ಮುಕಾರಂ—ತ
10 ರಿಕಾರೋ ಹಾರಮೇವ ಚ—ಖ.
ವಿಕಾರಿ ಹಾರಮೇವ ಚ—ಟ
ಶಿಕಾರೇ ಕಾರಮೇವ ಚ—ಥ
ರಿಕಾರಿ ಹಾರಮೇವ ಚ—ಥ
ರಕಾರಂಚ ದಕಾರಂಚ ನಿಕಾರೇಹಾರಮೇವಚ— ಜ, ಝ.
ರಕಾರಂಚ ಚಕಾರಂಚ ಶಿಕಾರೇಕಾರಮೇವ ಚ—ತ.

ಚಕಾರಂ[1] ಚ ಮಕಾರಂ ಚ
ಏಕಾರಂ ಚ ಪ್ರಕಾರಕಮ್[2] ॥ ॥ ೪೨ ॥

ಷಿಕಾರಂ[3] ಚ ಶ್ಯಕಾರಂ ಚ[4]
ಸ ಷ ಚ್ಚೈವ ಮಕಾರಕಮ್[5] ।
ಷಟ್ಕಾರಂ ಸ್ತಂಭಯಶ್ಚೇತಿ
ಸ್ತಂಭಶಬ್ದಂ ತಥೈವ ಚ[6] ॥ ॥ ೪೩ ॥

---

1 ಫಕಾರಂ—ಗ, ಚ.
ರಿ ಕಾರಂ—ಪ
ಛ ಕಾರಂ—ಝ
2 ಇಕಾರಂ ಚ ಪಕಾರಕಂ—ಗ, ಚ.
ಟಕಾರಂ ಚ ಪಕಾರಕಂ—ಪ, ಫ.
ರಾಕಾರಂ ಚ ಪಕಾರಕಂ—ಟ, ಠ.
3 ವಿಕಾರಂ—ಖ, ಝ.
ಪಿ ಕಾರಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಪ
4 ಶಕಾರಂ—ಖ.
ಸ್ಯ ಕಾರಂ—ಥ
ಶಕಾರಂ ಚ ಶಫಟ್ ಚ್ಚೈವ—ಗ, ಚ
5 ಶಕಾಂ ಚ್ಚೈವ ಮಕಾರಂ - ಛ.
ಸಷ ಚ್ಚೈವ ಟುಕಾರಕಂ—ಗ, ಚ
ಸಷ ಚ್ಚೈವ ಡು ಕಾರಕಂ—ಖ, ಘ. ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ.
ಸಷ ಚ್ಚೈವ ಯುಕಾರಕಂ—ಝ.
ಸಷ ಚ್ಚೈವ ಮುಕಾರಕಂ—ಪ
6 ಫಟ್ಕಾರಃ ಸ್ತಂಭಕಚ್ಚೈವ ಸ್ತಂಭಶಬ್ದಸ್ತಥೈವ ಚ—ಗ, ಚ, ಖ, ಜ,
ಫಟ್ಕಾರಃ ಸ್ತಂಭತಶ್ಚೈವ ಸ್ತಂಭಶಬ್ದಸ್ತಥೈವದ್ಧಂ—ಝ.
ಫಟ್ಕಾರ ಸ್ತಂಭಯೊಶ್ಚೈವ—ಪ.
ಫಟ್ಕಾರ ಸ್ತಂಭಯಶ್ಚೇತಿ—ಟ, ತ, ಪ
ಫಟ್ಕಾರಂ ಸ್ತಂಭಯಶ್ಚೈವ—ಢ, ದ.

ಯಕಾರಂ[1] ಚೈವ ಹುಂಕಾರಂ[2]
ಫಟ್ಕಾರೇಣ[3] ಸಮಾಯುತಮ್ ।
ಏವಂ ಕವಚಮಾಖ್ಯಾತಂ
ಸರ್ವರಕ್ಷಾಕರಂ ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೪೪ ॥

[4]ಶಿವಾಸ್ತ್ರಂ ಪಶುಪತ್ಯಸ್ತ್ರಂ[5]
ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಂ ಕ್ಷುರಿಕಾಸ್ತ್ರಕಮ್ ।
ವ್ಯೋಮಾಸ್ತ್ರಮಿತ್ಯ ಘೋರಾಸ್ತ್ರಂ
ಏತದ್ವಿದ್ಯಾಂಗಮೀರಿತಮ್ ॥ ॥ ೪೫ ॥

[6]ಶಿವಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರಂ ಚ
ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯೇ ಶೃಣು ಷಣ್ಮುಖ ।

ವಿದ್ಯಾಂಗವಾದ ಅಸ್ತ್ರವು ಶಿವಾಸ್ತ್ರ, ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ, ಕ್ಷುರಿಕಾಸ್ತ್ರ, ವ್ಯೋಮಾಸ್ತ್ರ, ಮತ್ತು ಅಘೋರಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಆರುವಿಧ. ॥ ೪೫ ॥

ಇನ್ನು ಶಿವಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಶಿವಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಓಂಕಾರವು ಪ್ರಥಮಬೀಜ, ಶಿಕಾರವು ದ್ವಿತೀಯಬೀಜ. ॥ ೪೬ ॥

---

1 ಯಂಕಾರಂ—ಗ, ಚ
2 ಹಂಕಾರಂ—ಕ
ಊ(ಹಂ)ಕಾರಂ—ಗ
ಹೂಂಕಾರಂ—ಘ, ಥ.
ಊಕಾರಂ—ಝ.
3 ಫಟ್‌ಕಾರೇಣ—ಕ, ಟ, ಥ.
4 ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಅಘೋರಾಸ್ತ್ರಮಥ ಶೃಣು' (ಶ್ಲೋ. ೫೪)ವರೆಗೆ ಕ, ಖ, ಜ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
5 ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಂ—ಝ, ಥ.
6 ಶೈವಾಗಮಸಾರದಲ್ಲಿ (1893 Ed. ಆಗಮಿಕ ನಂಜುಂಡದೀಕ್ಷಿತರು) 'ಓಂ ಹ್ರಃ ಶಿವಾಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್' ಎಂದು ಶಿವಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು, ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ—'ಓಂ ಹ್ರೌಂ ಅನನ್ತಶಕ್ತಿಧಾಮ್ನೇ ಜ್ಯೋತೀರೂಪಾಯ ಶಿವಾಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್' ಎಂದು ಪಾಠಾಂತರವನ್ನೂ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದೆ.

ಓಂಕಾರಂ[ರಃ][1]ಪ್ರಥಮಂ ಬೀಜಂ
ಶಿಕಾರಂ [ರಃ] ಚ ದ್ವಿತೀಯಕಮ್ ॥ ॥ ೪೬ ॥

ತೃತೀಯ ಬೀಜಂ ವಾಕಾರಂ [ರಃ]
ಸ್ತ್ರಾಕಾರಂ [ರಃ] ಚ ಚತುರ್ಥಕಮ್ ।
ಪಂಚಮಂ ತು ಯಕಾರಂ [ರಃ] ಸ್ಯಾತ್
ಷಷ್ಠಂ ಫಟ್ಕಾರಮೇ[ಏ]ವ ಚ ॥ ॥ ೪೭ ॥

ಶಿವಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಃ ಷಡ್ವರ್ಣಃ[2]
ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕಃ ।
ಶಿವಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಃ ಸಂಪ್ರೋಕ್ತಃ
ಶೃಣು ಪಾಶುಪತಂ ಮನುಮ್[3] ॥ ॥ ೪೮ ॥

ಓಂಕಾರಂ[ಃ] ಪ್ರಥಮಂ ಬೀಜಂ
ಶ್ಲೀಂಕಾರಂ[4][ಃ] ಚ ದ್ವಿತೀಯಕಮ್ ।
ಪಕಾರಂ[ಃ] ಸ್ಯಾತ್ ತೃತೀಯಂ ತು
ಶುಕಾರಂ[ಃ] ಚ[5] ಚತುರ್ಥಕಮ್ ॥ ॥ ೪೯ ॥

ವಾಕಾರವು ತೃತೀಯಬೀಜ, ಸ್ತ್ರಾಕಾರವು ಚತುರ್ಥಬೀಜ, ಯಕಾರವು ಪಂಚಮಬೀಜ, ಫಟ್ಕಾರವು ಷಷ್ಠಬೀಜ. ॥ ೪೭ ॥

ಹೀಗೆ 'ಓಂ ಶಿವಾಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್' ಎಂಬ ಶಿವಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಆರುವರ್ಣಗಳಿವೆ. ಈ ಮಂತ್ರವು ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕವಾದುದು. ಶಿವಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೇಳು. ॥ ೪೮ ॥

ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಓಂಕಾರವು ಪ್ರಥಮಬೀಜ, ಶ್ಲೀಂಕಾರವು ದ್ವಿತೀಯಬೀಜ, ಪಕಾರವು ತೃತೀಯಬೀಜ. ಶುಕಾರವು ಚತುರ್ಥಬೀಜ. ॥ ೪೯ ॥

---

1 ಹೌಂಕಾರಂ—ಥ.

2 ಷಟ್ಪ್ರೋಕ್ತಃ—ಥ.

3 ಮನು—ಥ.

4 ಶ್ಲಂಕಾರಂ—ಥ.

5 ಮಕಾರಂ ಚ—ಥ.

ಹುಂಕಾರಂ[ಃ] ಪಂಚಮಂ ಬೀಜಂ
ಫಟ್ಕಾರಂ[ಃ] ಷಷ್ಠಬೀಜಕಮ್ ।
ಏಷ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಾಖ್ಯಃ
ಮನ್ತ್ರಃ[1] ಷಡ್ವರ್ಣಕೋ ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೫೦ ॥

ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಂ ಹಿ[2]
ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಂ ಚ ತತಃ ಶೃಣು ।
ಓಂಕಾರಂ[ಃ] ಪ್ರಥಮಂ ಬೀಜಂ
ಬ್ರಕಾರಸ್ತು[3]ದ್ವಿತೀಯಕಮ್ ॥ ॥ ೫೧ ॥

ಹ್ಮಾಕಾರಂ[ರಃ] ಸ್ಯಾತ್ ತೃತೀಯಂ ತು
ಸ್ತ್ರಾಕಾರಸ್ತು[4] ಚತುರ್ಥಕಮ್ ।
ಯಕಾರಂ[ರಃ] ಪಂಚಮಂ ಬೀಜಂ
ಷಷ್ಠಂ ಫಟ್ಕಾರಕೋ ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೫೨ ॥

ಹುಂಕಾರವು ಪಂಚಮಬೀಜ. ಫಟ್ಕಾರವು ಷಷ್ಠಬೀಜ. ಹೀಗೆ 'ಓಂ ಶ್ಲೀಂ ಪಶು ಹುಂ ಫಟ್' ಎಂಬ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಆರು ವರ್ಣಗಳಿವೆ. ॥ ೫೦ ॥

ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೇಳು. ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಓಂಕಾರವು ಪ್ರಥಮಬೀಜ. ಬ್ರಕಾರವು ದ್ವಿತೀಯಬೀಜ. ॥ ೫೧ ॥

ಹ್ಮಾಕಾರವು ತೃತೀಯಬೀಜ. ಸ್ತ್ರಾಕಾರವು ಚತುರ್ಥಬೀಜ. ಯಕಾರವು ಪಂಚಮಬೀಜ. ಫಟ್ಕಾರವು ಷಷ್ಠಬೀಜ. ॥ ೫೨ ॥

---

[1] ಶೈವಾಗಮಸಾರದಲ್ಲಿ (1893 Ed. ಆಗಮಿಕ ನಂಜುಂಡದೀಕ್ಷಿತರು) 'ಓಂ ಶ್ಲಿಂ ಪಶುಂ ಹುಂ ಫಟ್' ಎಂದು ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು, ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ 'ಓಂ ಶ್ಲಿಂ ಪಶು ಹುಂ ಫಟ್' ಎಂದು ಪಾಠಾಂತರವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದೆ.

[2] ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಾಖ್ಯಃ—ಧ.

[3] ಬ್ರಕಾರಂ ತು—ಗ, ಝ, ಧ.

[4] ಸ್ತ್ರಾಕಾರಂ ತು—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

ಅಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಶ್ಚ
ಷಡ್ವರ್ಣಃ ಶುಭದೋ ಭವೇತ್ ।
ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಃ ಸಂಪ್ರೋಕ್ತಃ
ಕ್ಷುರಿಕಾಸ್ತ್ರಮಥ ಶೃಣು ॥ ॥ ೫೩ ॥

[1]ಶಿಕಾರಂ[ಃ][2] ಪ್ರಥಮಂ ಬೀಜಂ
ಛಿಕಾರಂ[ಃ] ತು ದ್ವಿತೀಯಕಮ್ ।
ಕ್ಷುಕಾರಃ ಸ್ಯಾತ್ ತೃತೀಯಂ ಚ
ರಿಕಾರಂ[ಃ] ಚ ಚತುರ್ಥಕಮ್ ॥ ॥ ೫೪ ॥

ಕಾಕಾರಂ[ಃ] ಪಂಚಮಂ ಬೀಜಂ
ಸ್ತ್ರಾಕಾರಂ[ಃ] ಷಷ್ಠವರ್ಣಕಮ್ ।
ಯಕಾರಂ[ಃ] ಸಪ್ತಮಂ ಬೀಜಂ
ಫಟ್ಕಾರಂ[ಃ] ಚಾಷ್ಟಮಂ ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೫೫ ॥

ಕ್ಷುರಿಕಾಸ್ತ್ರಮನುಶ್ಚಾಷ್ಟ-
ವರ್ಣೋಽಯಂ ಸ್ಯಾದ್ರಸಪ್ರದಃ ।
ಕ್ಷುರಿಕಾಸ್ತ್ರಮನುಃ ಪ್ರೋಕ್ತಃ
ವ್ಯೋಮಾಸ್ತ್ರಂ ಚ ತತಃ ಶೃಣು ॥ ॥ ೫೬ ॥

'ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಾಯಫಟ್' ಎಂಬ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಆರುವರ್ಣಗಳಿವೆ. ಇದು ಮಂಗಳಪ್ರದಾಯಕವಾದ ಮಂತ್ರ. ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಕ್ಷುರಿಕಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರವನ್ನು ಕೇಳು. ॥ ೫೩ ॥

ಕ್ಷುರಿಕಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಶಿಕಾರವು ಪ್ರಥಮಬೀಜ. ಛಿಕಾರವು ದ್ವಿತೀಯಬೀಜ. ಕ್ಷುಕಾರವು ತೃತೀಯಬೀಜ. ರಿಕಾರವು ಚತುರ್ಥಬೀಜ. ॥ ೫೪ ॥

ಕಾಕಾರವು ಪಂಚಮಬೀಜ. ಸ್ತ್ರಾಕಾರವು ಷಷ್ಠಬೀಜ. ಯಕಾರವು ಸಪ್ತಮಬೀಜ. ಫಟ್ಕಾರವು ಅಷ್ಟಮಬೀಜ. ॥ ೫೫ ॥

ಹೀಗೆ 'ಶಿ ಛಿ ಕ್ಷುರಿಕಾಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್' ಎಂಬ ಕ್ಷುರಿಕಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂಟು

---

[1] ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಅಥಶೃಣು' (ಶ್ಲೋ. ೬೦)ವರೆಗೆ ಥ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

[2] ಛಿಕಾರಂ—ಗ, ಜ, ಝ.

ಓಂಕಾರಂ[ಃ] ಪ್ರಥಮಂ ಬೀಜಂ
ಮಾಂಕಾರಂ[ಃ] ಚ ದ್ವಿತೀಯಕಮ್ ।
ತೃತೀಯಬೀಜಂ ವಿೀಂಕಾರಂ[ಃ]
ಸರ್ವಕಾರಣಕಾರಣಮ್ ॥ ॥ ೫೭ ॥

ಚತುರ್ಥಬೀಜಂ ಮೂಂಕಾರಂ[ಃ]
ವ್ಯೋಕಾರಂ[ಃ] ಪಂಚಮಂ ಭವೇತ್ ।
ಷಷ್ಠವರ್ಣಂ ಮಕಾರಂ[ಃ] ಚ
ವ್ಯಾಕಾರಂ[ಃ] ಸಪ್ತಮಂ ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೫೮ ॥

ಪಿಕಾರಮ[ಶ್ಚಾ]ಷ್ಟಮಂ ಬೀಜಂ
ನೇಕಾರಂ[ಃ] ನವಮಂ ಸ್ಮೃತಂ[ಃ] ।
ಓಂಕಾರಂ[ಃ] ದಶಮಂ ಬೀಜಂ
ವ್ಯೋಮಾಸ್ತ್ರಂ ತು ದಶಾರ್ಣಕಮ್ ॥ ॥ ೫೯ ॥

ವ್ಯೋಮಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಃ ಸಂಪ್ರೋಕ್ತ
ಶ್ಚಾಘೋರಾಸ್ತ್ರಮಥ ಶೃಣು ।

ವರ್ಣಗಳಿವೆ. ಇದು ರಸಪ್ರದವಾದ ಮಂತ್ರ. ಕ್ಷುರಿಕಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ವ್ಯೋಮಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರವನ್ನು ಕೇಳು. ॥ ೫೬ ॥

ವ್ಯೋಮಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಓಂಕಾರವು ಪ್ರಥಮಬೀಜ. ಮಾಕಾರವು ದ್ವಿತೀಯಬೀಜ. ವಿೀಂಕಾರವು ತೃತೀಯಬೀಜ. ॥ ೫೭ ॥

ಮೂಂಕಾರವು ಚತುರ್ಥಬೀಜ. ವ್ಯೋಕಾರವು ಪಂಚಮಬೀಜ. ಮಕಾರವು ಷಷ್ಠಬೀಜ. ವ್ಯಾಕಾರವು ಸಪ್ತಮಬೀಜ. ॥ ೫೮ ॥

ಪಿಕಾರವು ಅಷ್ಟಮಬೀಜ. ನೇಕಾರವು ನವಮಬೀಜ. ಓಂಕಾರವು ದಶಮಬೀಜ. 'ಓಂ ಮಾಂ ವಿೀಂ ಮೂಂ ವ್ಯೋಮವ್ಯಾಪಿನೇ ಓಮ್' ಎಂಬ ವ್ಯೋಮಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ವರ್ಣಗಳಿವೆ. ॥ ೫೯ ॥

ವ್ಯೋಮಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಅಘೋರಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ಸ್ಫುಕಾರ, ರಕಾರ, ಸ್ಫುಕಾರ, ॥ ೬೦ ॥

[1]ಪ್ರಕಾರಂ ಚ ಸ್ಫುಕಾರಂ ಚ
ರಕಾರಂ ಚ ಸ್ಫುಕಾರಕಮ್ ॥ ॥ ೬೦ ॥

ರಕಾರಂ ಚೈವ ವಿನ್ಯಸ್ಯ
ಘೋೀರಂ ಚೈವ ತು ಘೋೀರಕಮ್[2] ।
ತಕಾರಂ ಚೈವ ವಿನ್ಯಸ್ಯ
ರಕಾರಂ ಚೈವ ವಿನ್ಯಸೇತ್[3] ॥ ॥ ೬೧ ॥

ತಕಾರಂ ಚ ನುಕಾರಂ ಚ[4]
ರೂಕಾರಂ ಚ ಪಕಾರಕಮ್ ।

ರಕಾರ, ಘೋೀರ, ಘೋೀರ, ತಕಾರ, ರಕಾರ— ॥ ೬೧ ॥

ತಕಾರ ನುಕಾರ ರೂಕಾರ, ಪಕಾರ, ಚಟಚಟ ಪ್ರಚಟ ಪ್ರಚಟ, ॥ ೬೨ ॥

---

[1] ಇಲ್ಲಿಂದ—'ಹೇತಿರುದಾಹೃತಃ' (ಶ್ಲೋ. ೬೪) ವರೆಗಿನ ಭಾಗದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ—
"ಪ್ರಕಾರಂ ಚ ಸ್ಫುಕಾರಂ ಚ ರಕಾರಂ ಪ್ರಸ್ಫುಕಾರಕಂ ।
ರಕಾರಂಚೈವ ವಿನ್ಯಸ್ಯ ಘೋೀರಂ ಚೈವ ತು ಘೋೀರಕಂ ।
ತಕಾರಂ ಚ ನುಕಾರಂ ಚ ರೂಕಾರಂ ಚ ಪಕಾರಕಂ ।
ಚಟಶ್ಚೈವ ಚಟಶ್ಚೈವ ಪ್ರಚಟಃ ಪ್ರಚಟಸ್ತಥಾ ।
ಕಹಶ್ಚೈವ ಕಹಶ್ಚೈವ ವಮುಶ್ಚೈವ ವಮುಸ್ತಥಾ ॥
ಪೂತಯುಶ್ಚೈವ ಹುಂಫಟ್ ಚ ಸ್ವಾಹಾಕಾರಸಮಾಯುತಂ"—ಗ.
"ಪ್ರಕಾರಂ ಚ ಸ್ಫುಕಾರಂ ಚ ರಕಾರಂ ಚ ಸ್ಫುಕಾರಕಂ ।
ಪ್ರಕಾರಂ ಚೈವ ವಿನ್ಯಸ್ಯ ಘೋೀರಂ ಚೈವ ತು ಘೋೀರಕಂ ।
ತಕಾರಂ ಚೈವ ವಿನ್ಯಸ್ಯ ಮಕಾರಂ ಚೈವ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ।
ತಕಾರಂ ಚ ನುಕಾರಂ ಚ ರಕಾರಂ ಚ ಪಕಾರಕಂ
ಪೂತಶ್ಚೈವ ಚ ಹುಂಫಟ್ ಚ ಸ್ವಾಹಾಕಾರಸಮಾಯುತಂ ।
ಸ್ವರೇಣೈವ ತು ಸಂಯುಕ್ತಂ ಮಂತ್ರಭೇದಮುದಾಹೃತಂ ॥"—ಚ. ಎಂದಿದೆ.
[2] ಸ್ಫುಕಾರಂ ಚ ರಕಾರಂ ಚ ಘೋೀರಂಚೈವ ತು ಘೋೀರಕಂ—ಥ.
[3] ಅತಃ ಪರಂ ತಕಾರಂ ಚ ರಕಕಾರಂ ಚ ತಾರಕಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಫ.
ಅತಃ ಪರಂ ತಕಾರಂ ಚ ಮಕಾರಂ ಚ ತಕಾರಕಂ—ಧ
[4] ಮಕಾರಂ ಚ—ಧ.

ಚಟಶ್ಚೈವ ಚಟಶ್ಚೈವ
ಪ್ರಚಟಃ[1] ಪ್ರಚಟಸ್ತಥಾ ॥ ॥ ೬೨ ॥

ಕಹಶ್ಚೈವ ಕಹಶ್ಚೈವ
ವಮಶ್ಚೈವ ವಮಸ್ತಥಾ ।
ಘಾತಯ ಘಾತಯ ಬ್ರೂಯಾತ್
ತತೋ ಹುಂ ಫಟ್ ಸಮಾಯುತಮ್ ॥ ॥ ೬೩ ॥

ಸ್ವಾಹಾಶ್ಚೈವ [ಚೈವ] ಸಮಾಯುಕ್ತಂ[2]
ಮಂತ್ರೋ[3] ಹೇತಿರುದಾಹೃತಃ[4] ।
ಏವಂ ವಿದ್ಯಾಂಗಮಾಖ್ಯಾತಂ
ಶಕ್ತ್ಯಂಗಾನಿ ತತಃ ಶೃಣು ॥ ॥ ೬೪ ॥

ಆಧಾರ[5]ಶಕ್ತಿಬೀಜಂ ಚ
ಬಿಂದುನಾದಸಮನ್ವಿತಮ್ ।

ಕಹಕಹ, ವಮವಮ, ಘಾತಯಘಾತಯ, ಹುಂ ಮತ್ತು ಫಟ್‌ಕಾರಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉದ್ಧರಿಸಿ, ॥ ೬೩ ॥

ಸ್ವಾಹಾಕಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಪ್ರಸ್ಫುರ ಸ್ಫುರ ಘೋರ ಘೋರತರ ತನುರೂಪ ಚಟಚಟ ಪ್ರಚಟಪ್ರಚಟ ಕಹಕಹ ವಮವಮ ಘಾತಯಘಾತಯ ಹುಂ ಫಟ್ ಸ್ವಾಹಾ' ಎಂದು ಅಘೋರಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾಂಗವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಶಕ್ತ್ಯಂಗಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ॥ ೬೪ ॥

ಆಧಾರಬೀಜವಾದ ಸಕಾರವನ್ನೂ ಶಕ್ತಿಬೀಜವಾದ ಆಕಾರವನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಿ

---

1 ಪ್ರಚತಃ—ಥ.
2 ಸ್ವಾಹಾಶ್ಚೈವ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ—ಥ
ಸ್ವರೇಣೈವ ಸುಸಂಯುಕ್ತಃ—ಖ. (ಪಾ)
ಸ್ವರೇಣೈವ ತು ಸಂಯುಕ್ತಂ—ಥ
3 ಮಂತ್ರಂ—ಥ.
4 ಹೇತಿರುದಾಹೃತಂ—ಖ. (ಪಾ)
ಏತದುದಾಹೃತಂ—ಥ.
5 ಆಧಾರಂ—ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.

[1]ಪ್ರಥಮಂ ಶಕ್ತಿಬೀಜಂ ಸ್ಯಾತ್
ಸಾಮಿತೀಬೀಜಮಿತ್ಯಪಿ ॥ ॥ ೬೫ ॥

ಪ್ರಥಮಂ ಬೀಜಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ
ದ್ವಿತೀಯಂ ಬೀಜಮುಚ್ಯತೇ[2] ।
ಸೀತಾಭಯುಕ್ ಶಕ್ತಿಬೀಜಂ
ಬಿಂದುನಾದಸಮಾಯುತಮ್[3] ॥ ॥ ೬೬ ॥

[4]ದ್ವಿತೀಯಂ ಬೀಜಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ
ತೃತೀಯಂ ಬೀಜಮುಚ್ಯತೇ ।

ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಸಾಂ' ಎಂದು ಪ್ರಥಮಶಕ್ತಿಬೀಜವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಈ' ಎಂಬ ಬೀಜವೂ ಶಕ್ತಿಬೀಜ. ॥ ೬೫ ॥

ಇದು ಪ್ರಥಮಶಕ್ತಿಬೀಜ. ಇನ್ನು ದ್ವಿತೀಯ ಶಕ್ತಿಬೀಜವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸಕಾರ ಈಕಾರಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಸೀಂ ಎಂದು ದ್ವಿತೀಯ ಶಕ್ತಿಬೀಜವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೬೬ ॥

---

1 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ. ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

2 ಪ್ರಥಮಂ ಬೀಜಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಪೀತಾಭಂ ಶಕ್ತಿಬೀಜಕಂ—ಖ.
ಪ್ರಥಮಂ ಚೈವ ಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಪೀತಾಭಂ ಶಕ್ತಿಬೀಜಕಂ—ಠ, ಢ, ದ, ಧ. ಪ.
ಪ್ರಥಮಂ ಚೈವ ಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ರತಾಭಂ ಶಕ್ತಿಬೀಜಕಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ.
ಪ್ರಥಮಂ ಚೈವ ಆಧಾರಂ ಶಕ್ತಿಸಂಯುತಂ—ಥ.

3 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ—ಥ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ
"ಶಕ್ತಿಂ ಚತುರ್ದಶೋಪೇತಂ ಬಿನ್ದುನಾದಸಮನ್ವಿತಂ ।
ದ್ವಿತೀಯಮಿತಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಂ ತೃತೀಯಮಧುನೋಚ್ಯತೇ ।
ಶಿವಾದ್ಯಂ ಷಷ್ಠಮೋಪೇತಂ ಬಿನ್ದುನಾಪಸಮನ್ವಿತಂ ।
ತೃತೀಯ ಬೀಜಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಐಕಾರಂ ಶಕ್ತಿಸಂಯುತಂ ।
ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಸಂಯುಕ್ತಂ ಚತುರ್ಥಂ ಬೀಜಮುಚ್ಯತೇ ।"
ಎಂದಿದೆ.
ಬಿನ್ದುನಾದ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಬೀಜಮುಚ್ಯತೇ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ಪ್ರಥಮಂ ಶಕ್ತಿಬೀಜಂ ಸ್ಯಾತ್ ಪೀತಾಭಂ ಶಕ್ತಿಬೀಜಕಂ—ಜ.

4 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಧ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

[1]ಊಕಾರಯುಕ್ ಶಕ್ತಿಬೀಜಂ[2]
ಬಿಂದುನಾದಸಮನ್ವಿತಂ ॥ ॥ ೬೭ ॥

ತೃತೀಯಂ ಬೀಜಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ[3]
ಚತುರ್ಥಂ ಬೀಜಮುಚ್ಯತೇ[4] ।
[5]ಶಕ್ತ್ಯರ್ಣಂ ವಾಗ್ಭವೋಪೇತಂ
ಕಾರ್ಯಕಾರಣಸಂಯುತಮ್[6] ॥ ॥ ೬೮ ॥

[7]ಚತುರ್ಥಂ ಬೀಜಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ
ಪಂಚಮಂ ಬೀಜಮುಚ್ಯತೇ ।

ಇದು ದ್ವಿತೀಯಶಕ್ತಿಬೀಜ. ಈಗ ತೃತೀಯ ಶಕ್ತಿಬೀಜವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಕಾರ ಊಕಾರಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಸೂಂ ಎಂದು ತೃತೀಯಶಕ್ತಿಬೀಜವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೬೭ ॥

ತೃತೀಯಶಕ್ತಿ ಬೀಜವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾಯಿತು, ಈಗ ಚತುರ್ಥಶಕ್ತಿ ಬೀಜವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಸಕಾರ ಐಕಾರಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಸೈಂ' ಎಂದು ಚತುರ್ಥಶಕ್ತಿ ಬೀಜವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೬೮ ॥

ಇದು ಚತುರ್ಥಶಕ್ತಿಬೀಜದ ಉದ್ಧಾರ, ಇನ್ನು ಪಂಚಮಶಕ್ತಿಬೀಜದ

---

1 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಜ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಊಕಾರಂ ಶಕ್ತಿಬೀಜಂ ಚ—ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಥ.
ಊಕಾರಂ ಶಕ್ತಿಬೀಜಂ ಚ—ಕ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
ಷಕಾರಂ ಶಕ್ತಿಬೀಜಂ ಚ—ಪ.
3 ಬೀಜಂ ಸ್ಯಾತ್—ಬ
4 ಐಕಾರಂ ಶಕ್ತಿಸಂಯುತಂ—ಗ, ಚ.
5 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಥ, ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ
6 ಕಾರ್ಯಕಾರಣಸಂಯುಕ್ತಂ ಚತುರ್ಥಂ ಬೀಜಮುಚ್ಯತೇ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.
ಐಕಾರಂ ಶಕ್ತಿ ಸಂಯುಕ್ತಂ ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಸಂಯುತಂ—ಪ.
7 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಘ, ಛ, ಚ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಶಕ್ತಿಶ್ಚತುರ್ದಶೋಪೇತಾ[1]
ಶಿವಶಕ್ತಿಸಮಾಯುತಾ[2] ॥ ॥ ೯ ॥

ಪಂಚಮಂ[3] ಬೀಜಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ[4]
ಷಷ್ಠಂ ಬೀಜಮಥೋಚ್ಯತೇ[5]
ಸ್ವರಾಂತಂ ಶಕ್ತಿಸಂಯುಕ್ತಂ
ವರ್ಣಂ ಚೈವ [ವರ್ಣೇನೈವ] ತು ಸಂಯುತಮ್[6] ॥ ೨೦ ॥

ಏವಂ[7] ಶಕ್ತ್ಯಂಗಮಾಖ್ಯಾತಂ
ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗಮಥೋಚ್ಯತೇ ।

ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸಕಾರವನ್ನು ಔಕಾರ ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರಗಳೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ ಸೌಂ ಎಂದು ಪಂಚಮ ಶಕ್ತಿ ಬೀಜವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೯ ॥

ಇದು ಪಂಚಮ ಶಕ್ತಿ ಬೀಜದ ನಿರೂಪಣೆ, ಇನ್ನು ಷಷ್ಠ ಶಕ್ತಿ ಬೀಜವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸಕಾರವನ್ನು ಅಕಾರ ಮತ್ತು ವಿಸರ್ಗಗಳೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ ಸಃ ಎಂದು ಷಷ್ಠಶಕ್ತಿ ಬೀಜವಾಗುತ್ತದೆ. ರೇಫರಹಿತವಾದ ಸಾಂ ಸೀಂ ಸೂಂ ಸೈಂ ಸೌಂ ಸಃ ಎಂಬ ಬೀಜಗಳು ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಕ್ತಿ ಬೀಜಗಳು, ಇವು ರೇಫ ಸಹಿತವಾದ ವೈದಿಕ ಶಕ್ತಿ ಬೀಜಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ॥ ೨೦ ॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶಕ್ತ್ಯಂಗ ಬೀಜಗಳ ಉದ್ಧಾರವು ಮುಗಿಯಿತು. ಇನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗ

---

[1] ಪೇತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಜ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
[2] ಸಮಾಯುತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಛ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
[3] ಪಂಚ—ಛ, ತ.
[4] ಶಕ್ತಿರಿತ್ಯುಕ್ತಂ—ಪ.
ಬೀಜಮಾಖ್ಯಾತಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ದ, ಧ.
ಬೀಜ ಸಮಾಖ್ಯಾತಂ—ಛ, ತ.
[5] ಸ್ವರಾಂತರ ಶಕ್ತಿ ಸಂಯುತಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಫ, ಟ, ಠ, ಢ. ತ, ಥ, ದ, ಧ. ತ, ಥ,
ಷಷ್ಠಮಂ ಬೀಜಮುಚ್ಯತೇ—ಪ.
[6] ವರ್ಣಂಚೈವ ತು ಸಂಯುಕ್ತಂ ಷಷ್ಠಕಂ ಬೀಜಮುಚ್ಯತೇ—ಖ.
ವರ್ಣಂ ಚೈವ ತು ಸಂಯುಕ್ತಂ ಷಷ್ಠಮಂ ಬೀಜಮುಚ್ಯತೇ—ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ದ, ಧ.
[7] ಏತೇ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ಥ, ದ.

[1]ಆದಿವರ್ಗೇಽಶ್ವಿನೌ ವೇದಾಃ
ರಸೋ ಭಾನುರ್ಮನುಸ್ತಥಾ[2] ॥ ॥ ೭೧ ॥

ಷೋಡಶಾರ್ಣಂ ಷಡೇತೇ ಚ[3]
ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗಮಿತೀರ್ಯತೇ[4] ।
ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣು[5]ಸುರೇಂದ್ರಾಶ್ಚ[6]
ಆ[ಹ್ಯಾ]ದಿತ್ಯೇಂದು ಗುಹಾಸ್ತಥಾ ॥ ॥ ೭೨ ॥

ಮದನಕ್ಷೇತ್ರ[7]ವಿಘ್ನೇಶಾ-
ಶ್ಚಾಷ್ಟ[8]ಮೂರ್ತಿರ್ವಸು[9]ಸ್ತಥಾ ।

ಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವರವರ್ಗದ ಆಕಾರ, ಈಕಾರ, ಊಕಾರ, ಐಕಾರ, ಔಕಾರ, ॥ ೭೧ ॥

ಮತ್ತು ವಿಸರ್ಗವೆಂಬ ಆರು ವಿಕೃತಿವರ್ಣಗಳು ಸರ್ವದೇವತಾಮಂತ್ರಗಳಿಗೂ ಸಾಧಾರಣವಾದುದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗಗಳೆನಿಸುತ್ತವೆ, ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಷ್ಣು ಇಂದ್ರ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಷಣ್ಮುಖ— ॥ ೭೨ ॥

ಮನ್ಮಥ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ ವಿಘ್ನೇಶ ಭವಾದ್ಯಷ್ಟಮೂರ್ತಿಗಳು ಧರಾದ್ಯಷ್ಟವಸುಗಳು

---

[1] ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಝ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ—
"ಆದಿವರ್ಗೇ ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಣಂ ಚತುರರ್ಣಮನಂತರಂ ।
ಷಷ್ಠವರ್ಣಂ ದ್ವಾದಶಾರ್ಣಂ ತಚ್ಚತುರ್ದಶವರ್ಣಕಂ ।
ಷೋಡಶಾರ್ಣಂ ಷಡೇತೇ ಚ ಸಾಮಾನ್ಯಂಗಮಿತೀರ್ಯತೇ''
ಎಂದಿದೆ.

[2] ವೇದರಸೌ ಭಾನುಮನುಸ್ತಥಾ— ಗ, ಚ.

[3] ಷೋಡಶಶ್ಚೇತಿ ಷಡ್ವರ್ಣಾ :— ಟ. ಥ.
ಷೋಡಶಂ ಚೈವ ಷಡ್ವರ್ಣಾ ;— ಢ. ತ. ದ. ಧ.
ಷೋಡಶಂ ಚೇತಿ ಷಡ್ವರ್ಣ— ಕ. ಖ. ಘ. ಛ. ಟ.

[4] ಮಥೋಚ್ಯತೇ—ಧ.
ಮಿತೀರಿತಂ — ಥ.

[5] ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣೂ— ಪ.

[6] ಸುರೇಂದ್ರಶ್ಚ— ಕ. ಘ, ಪ.

[7] ಮದನೋ ಕ್ಷೇತ್ರ — ಕ, ಘ, ಛ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.

[8] ವಿಘ್ನಾಶ್ಚಾಷ್ಟ -- ಥ, ವಿಘ್ನಾಶ್ಚ ಚಾಷ್ಟ – ಕ, ಘ, ಛ, ಛ.

[9] ಮೂರ್ತಿವಸು — ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ದ.

ವಿದ್ಯೇಶಾಶ್ಚ ಗಣೇಶಾಶ್ಚ
ಲೋಕಪಾಲಾಯುಧಾನಿ ಚ [1]॥ ॥ ೭೩ ॥

ಸಿದ್ಧವಿದ್ಯಾಧರಾಶ್ಚೈವ
ಗನ್ಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಸ್ತಥಾ[2] ।
ಯಕ್ಷಕಿನ್ನರಭೂತಾಶ್ಚ
ಋಷಯ : ಖೇಚರಾಸ್ತಥಾ ॥ ॥ ೭೪ ॥

[3]ಅನ್ಯೇಷಾಂ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ
ಸ್ವನಾಮಾದ್ಯಕ್ಷರಂ ತಥಾ ।
[4]ಸಾಮಾನ್ಯೇಷು[5] ಸಮಾಯೋಗಾತ್[6]
ಬಿನ್ದುನಾದಸಮನ್ವಿತಮ್ ॥ ॥ ೭೫ ॥

ತೇಷಾಮ್ನನಿ ಚೋಕ್ತಾಙ್ಗಾನಿ
ಮೂಲಂ ತದ್ಬೀಜಮುಚ್ಯತೇ[7] ।

ಶ್ರೀಕಣ್ಠಾದ್ಯಷ್ಟ ವಿದ್ಯೇಶ್ವರರು ಉಮಾದಿಗಣೇಶರು ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಪಾಲರು ವಜ್ರಾದ್ಯಾಯುಧಗಳು ॥ ೭೩ ॥

ಸಿದ್ಧರು ವಿದ್ಯಾಧರರು ಗಂಧರ್ವರು ಅಪ್ಸರೆಯರು ಯಕ್ಷರು ಕಿನ್ನರರು ಭೂತಗಳು ಋಷಿಗಳು ಗಗನಗಾಮಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳು— ॥ ೭೪ ॥

ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರಿನ ಆದ್ಯಕ್ಷರವನ್ನು ಆಕಾರಾದಿ ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗ ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಆಯಾ ದೇವತಾ ಬೀಜ ಮಂತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ ॥ ೭೫ ॥

ಆಕಾರಾದಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗಗಳು. ಆಯಾಯ ದೇವತಾಮೂಲಬೀಜವು

---

1 ಲೋಕಪಾಲಾಯುಧಾಸ್ತಥಾ — ಗ. ಚ.
ಲೋಕಪಾಲಾಯುಧ ಸ್ತಥಾ — ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಥ, ಪ.
2 ಗಂಧರ್ವಾಶ್ಚಾ ಪ್ಸರಾ ಸ್ತಥಾ — ಖ.
3 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ — ಪ, ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
4 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ — ಚ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
5 ಸಾಮಾನ್ಯಂಗೇಷು — ಠ.
ಸಾಮಾತ್ಮೇತು — ಪ.
6 ಸಂಯೋಗಾತ್ — ಠ.
7 ತ ದ್ವೀಭಂ ಮೂಲಮುಚ್ಯತೇ — ಭ

ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ
　　ತೇಷಾಂ ವರ್ಣಮ [ಸ್ತು] ಥೋಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೭೬ ॥

ಹೃದಯಂ ಶುಕ್ಲವರ್ಣಂ ಸ್ಯಾತ್
　　ಪೀತವರ್ಣಂ ಶಿರಸ್ತಥಾ[1] ।
ಶಿಖಾಂ [2]ರಕ್ತಸಮಾಂ ವಿದ್ಯಾತ್[3]
　　ಕವಚಂ ಸ್ಫಟಿಕಪ್ರಭಮ್ ॥ ॥ ೭೭ ॥

ನೇತ್ರಂ ಶ್ಯಾಮನಿಭಂ ವಿದ್ಯಾತ್[4]
　　ಕೃಷ್ಣಾಭಂ ಚಾಸ್ತ್ರಮುಚ್ಯತೇ[5] ।
[6]ಏವಂ ಶಿವಾಂಗ ಮಾಖ್ಯಾತಂ
　　ಭೂತಾಂಗಂ ಚ ತಥೋಚ್ಯತೇ[7] ॥ ॥ ೭೮ ॥

ವರ್ಣಭೇದ ಪಟಲದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ, ಈ ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗ ಮತ್ತು ಮೂಲಬೀಜಗಳ ಸಮಾಯೋಗದಿಂದ ಆಯಾಯ ದೇವತಾ ಬೀಜ ಮಂತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ– ಕಕಾರವು ಬ್ರಹ್ಮಬೀಜ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ– ಕಾಂ ಕೀಂ ಕೂಂ ಕೈಂ ಕಾಂ ಕಃ ಎಂದು ಆರು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಗ ಬೀಜ ಮಂತ್ರಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಜಕಾರವು ಇಂದ್ರಬೀಜ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ–ಜಾಂಜೀಂ ಜೂಂ ಜೈಂ ಜೌಂ ಜಃ ಎಂದು ಆರು ಇಂದ್ರಾಂಗ ಬೀಜಮಂತ್ರಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಠಕಾರವು ಚಂದ್ರ ಬೀಜ. ಮಕಾರವು ಮದನಬೀಜ, ಗಕಾರವು ವಿಘ್ನೇಶ್ವರ ಬೀಜ ಇತ್ಯಾದಿ ದೇವತಾ ಬೀಜಗಳಿಂದಲೂ ಆಯಾಯ ದೇವತಾ ಬೀಜ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ದೇವತಾ ಬೀಜ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸುವಾಗ ಮೊದಲು ದೇಹನ್ಯಾಸ ಕರನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಅಂಗನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇನ್ನು ಶಿವಾಂಗಾದಿ ಷಡಂಗಗಳ ಸಂಬಂಧವಾದ ಹೃದಯಾದಿ ಮೂವತ್ತಾರು ಅಂಗಗಳ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೭೬ ॥

ಶಿವಾಂಗದ ಹೃದಯದ ವರ್ಣ ಶುಕ್ಲ, ಶಿರಸ್ಸಿನ ವರ್ಣ ಪೀತ, ಶಿಖೆಯ ವರ್ಣ ರಕ್ತ, ಕವಚದ ವರ್ಣ ಸ್ಫಟಿಕ ವರ್ಣ, ॥ ೭೭ ॥

ನೇತ್ರದ ವರ್ಣ ಶ್ಯಾಮ, ಅಸ್ತ್ರದ ವರ್ಣ ಕೃಷ್ಣ, ಇವು ಶಿವಾಂಗಗಳ ವರ್ಣಗಳು ಇನ್ನು ಭೂತಾಂಗಗಳ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ॥ ೭೮ ॥

---

[1] ಶಿರಸಾ ಪೀತವರ್ಣಕಂ — ಧ.

[2] ಶಿಖಾದಿ — ಚು.

[3–4] ವಿಂದ್ಯಾತ್ — ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಥ, ತ, ಫ, ದ, ಧ.

[5] ಅಸ್ತ್ರಂ ಕೃಷ್ಣಾಭಮುಚ್ಯತೇ — ಧ.

[6] ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ – ಥ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

[7] ಭೂತಾಂಗಾನಿ ತಥೋಚ್ಯುತೇ — ಕ, ಗ, ಚ, ಭ.

ಪೀತಂ[1] ಶುಕ್ಲನಿಭಂ[2] ರಕ್ತಂ[3]
ಕೃಷ್ಣಂ ಧೂಮ್ರಂ[4] ಚ ಪಾವಕಮ್ ।
ಭೂತಾಂಗಾನಾಂ ವರ್ಣಭೇದಾಃ[5]
ಸಮಾಸಾತ್ ಕೀರ್ತಿತಾ ಇಮೇ[6] ॥ ॥ ೭೯ ॥

ಶ್ವೇತಂ ರಕ್ತಂ ತಥಾ[7] ನೀಲಂ
ಕುಂಕುಮಂ ಪೀತಮಂಜನಮ್ ।
ಕೂಟಾಂಗಾನಾಂ ತು[8] ವರ್ಣಾಶ್ಚ[9]
ಸಮಾಸಾತ್ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ[10] ॥ ॥ ೮೦ ॥

ಭೂತಾಂಗದ ಹೃದಯದ ವರ್ಣ ಪೀತ, ಶಿರಸ್ಸಿನ ವರ್ಣ ಶುಕ್ಲ, ಶಿಖೆಯ ವರ್ಣ ಅರುಣ, ಕವಚದ ವರ್ಣ ಕೃಷ್ಣ, ನೇತ್ರದ ವರ್ಣ ಧೂಮ, ಮತ್ತು ಅಸ್ತ್ರದ ವರ್ಣ ಅಗ್ನಿವರ್ಣ, ಇವು ಆರು ಭೂತಾಂಗಗಳ ವರ್ಣಗಳು, ॥ ೭೯ ॥

ಕೂಟಾಂಗದ ಹೃದಯದ ವರ್ಣ ಶುಕ್ಲ, ಶಿರಸ್ಸಿನ ವರ್ಣ ರಕ್ತ, ಶಿಖೆಯ ವರ್ಣ ನೀಲ, ಕವಚದವರ್ಣ ಕುಂಕುಮ ವರ್ಣ, ನೇತ್ರದ ವರ್ಣ ಪೀತ ಮತ್ತು ಅಸ್ತ್ರದ ವರ್ಣ ಅಂಜನ ವರ್ಣ, ಇವು ಆರು ಕೂಟಾಂಗಗಳ ವರ್ಣಗಳು. ॥ ೮೦ ॥

---

1 ಶುಕ್ಲಂ — ಕ.
2 ಶುಕ್ಲಾರುಣಂ — ಖ, ಘ, ಛ, ಭ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ಪೀತಾರುಣಂ — ಕ.
3 ಚೈವ — ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಭ. ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
4 ತಾಮ್ರಂ — ಪ
5 ಚುವರ್ಣಾನಿ — ಗ
ತುವರ್ಣಾನಿ — ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಭ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ಠ. ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
6 ಕೀರ್ತಿತಾನಿ ತು — ಕ, ಖ, ಗ, ತ, ಛ, ಭ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ.
ತ, ಥ, ದ, ಪ.
7 ರಕ್ತನಿಭಂ — ಖ. (ಪಾ)
8 ಚು — ಭ
9 ವರ್ಣಾನಿ — ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಛ ಭ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
10 ಸಮಾಸಾತ್ ಉದಿತಾನಿ ತು — ಖ.
ಸಮಾಸಾತ್ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಂ — ಕ, ಗ, ತ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.

ಜಪಾ[1]ಕುಸುಮಕುಂದಾಭಂ
ಪಾವಕಂ ಚೇಂದ್ರ[2]ನೀಲಕಮ್ ।
ಸಿಂದೂರಂ[3] ಹರಿತಾಲಂ ಚ[4]
ವಿದ್ಯಾಂಗಾನಾಂ[5] ನಭಸ್ತಥಾ[6] ॥ ॥ ೮೧ ॥

ಪೀತಂ ಶ್ಯಾಮಂ ಥಾ ತಥಾ ರಕ್ತಂ
ಕೃಷ್ಣಂ ಮರಕತಂ ತಥಾ ।
ಏತೈರೇವ ಸವರ್ಣಾನಿ
ಶಕ್ತ್ಯಂಗಾನಾಂ ಕ್ರಮೇಣ ತು[7] ॥ ॥ ೮೨ ॥

ವಿದ್ಯಾಂಗದ ಹೃದಯದ ವರ್ಣ ದಾಸವಾಳಹೂವಿನ ಬಣ್ಣ, ಶಿರಸ್ಸಿನ ವರ್ಣ ಕುಂದಕುಸುಮವರ್ಣ, ಶಿಖೆಯ ವರ್ಣ ಅಗ್ನಿಯ ವರ್ಣ, ಕವಚದ ವರ್ಣ ಇಂದ್ರನೀಲ ಮಣಿಯ ವರ್ಣ, ನೇತ್ರದ ವರ್ಣ ಸಿಂದೂರವರ್ಣ ಮತ್ತು ಅಸ್ತ್ರದ ವರ್ಣ ಹರಿತಾಲದ ವರ್ಣ, ಇವು ಆರು ವಿದ್ಯಾಂಗಗಳ ವರ್ಣಗಳು. ಶಕ್ತ್ಯಂಗದ ಹೃದಯದ ವರ್ಣ ಆಕಾಶದ ವರ್ಣ, ಶಿರಸ್ಸಿನ ವರ್ಣ ಪೀತ ವರ್ಣ, ಶಿಖೆಯ ವರ್ಣ ಶ್ಯಾಮವರ್ಣ ಕವಚದ ವರ್ಣ ರಕ್ತವರ್ಣ, ನೇತ್ರದ ವರ್ಣ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣ ಮತ್ತು ಅಸ್ತ್ರದ ವರ್ಣ ಮರಕತ ಮಣಿಯವರ್ಣ ಇವು ಆರು ಶಕ್ತ್ಯಂಗಗಳ ವರ್ಣಗಳು, ॥ ೮೨ ॥

ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗದ ಹೃದಯದ ವರ್ಣ ಸ್ಫಟಿಕ ವರ್ಣ, ಶಿರಸ್ಸಿನ ವರ್ಣ ರಕ್ತವರ್ಣ ಶಿಖೆಯ ವರ್ಣ ಪೀತವರ್ಣ, ಕವಚದ ವರ್ಣ ಶ್ಯಾಮವರ್ಣ, ನೇತ್ರದ ವರ್ಣ

---

[1] ಜಟಾ — ಕ. ಖ.
[2] ಚಂದ್ರ — ಥ.
[3] ಸಿಂಧೂರಂ — ಕ, ಘ, ಠ, ಥ.
[4] ಹರಿತಾ ಭಂ ಚ — ಪ.
[5] ವಿದ್ಯಾಂಗಾನಿ — ಖ.
[6] ನಭಸ್ತಥಾ — ಗ. ಚ. ಭ. ದ.
ಅನುಕ್ರಮಾತ್ — ಥ
[7] ಕ್ರಮಾಣಿ ತು — ಗ, ಚ, ಭ.
ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ :– ಝ.

ಸ್ಫಟಿಕಂ[1] ರಕ್ತಪೀತಂ ಚ[2]
ಶ್ಯಾಮಂ ಸ್ಯಾತ್[3] ಕಾಂಚನಾರುಣೇ[4] ।
ಏತಾನ್ಯುಕ್ತಾನಿ ವರ್ಣಾನಿ[5]
ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗಮುದೀರಿತಮ್[6] ॥ ॥ ೮೩ ॥

[7]ಚತುರ್ಭುಜಂ [8]ತ್ರಿಣೇತ್ರಂ ಚ
ಜಟಾಮಕುಟಮಣ್ಡಿತಮ್ ।
ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಯುಕ್ತಂ
ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಮ್ ॥ ॥ ೮೪ ॥

ತ್ರಿಶೂಲಮಭಯಂ ಸವ್ಯೇ
ಕಪಾಲಂ ವರಮನ್ಯಕೇ[9]

ಕಾಂಚನವರ್ಣ, ಮತ್ತು ಆಸ್ರ್ರದ ವರ್ಣ ಅರುಣವರ್ಣ, ಇವು ಆರು ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗಗಳ ವರ್ಣಗಳು, ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗವು ನಿರೂಪಿತವಾಯಿತು, ॥ ೮೩ ॥

ಇನ್ನು ಧ್ಯಾನಾರ್ಹಸ್ವರೂಪದ ನಿರೂಪಣೆ— ಈ ಸ್ವರೂಪವು ನಾಲ್ಕು ಹಸ್ತಗಳನ್ನು ಮೂರು ನೇತ್ರಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸಮಸ್ತ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿ, ॥ ೮೪ ॥

ದಕ್ಷಿಣ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶೂಲ ಅಭಯ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ವಾಮಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಕಪಾಲ

---

1 ಸ್ಫಾಟಿಕಂ — ಖ, ಗ, ಜ, ಝ.
2 ರಕ್ತಂ ಪೀತಂ ಚ — ಕ, ಘ, ಛ. ಟ, ಠ, ಡ, ಢ.
ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ, ಬ. ಭ.
3 ಶ್ಯಾಮಾಂಗಂ — ಖ, ಗ, ಚ, ಭ, ಝ.
4 ಕಾಂಚನಾ ರುಣಂ — ಕ, ಖ, ಗ ಘ, ಚ, ಛ ಭ, ಝ.
ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
5 ಏತಾನಿ ವರ್ಣಾನ್ಯುಕಾನಿ — ಟ, ಥ.
6 ಜ್ಞಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ — ಕ, ಖ, ಘ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ಜ್ಞಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ :— ಛ.
7 ಇಲ್ಲಿಂದ – 'ಭೂತ ಶೋಧನಂ' – (ಶ್ಲೋ, ೮೨) ವರೆಗೆ
ಢ, ದ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
8 ಚುತುರ್ಭುಜ — ಠ.
9 ವರದವಾಮಕೇ — ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ತ, ಥ, ಪ.
ವರವಾಮಕೇ — ಛ, ಥ.

ಹಾರಕೇಯೂರಸಂಯುಕ್ತಂ
ಕಟಕೈ : ಕುಣ್ಡಲೈರ್ಯುತಮ್ ॥ ॥ ೮೫ ॥

ಹೃದಾದಿವರ್ಣಾ[1] ಪರ್ಯನ್ತಂ
ಸ್ವರೂಪಂ ಸೌಮ್ಯ[2]ಮುಚ್ಯತೇ ।
ಶೇಷಾ :[3] ತಾದ್ರಾ[4] ಕೃತಿರ್ಜ್ಞೇಯಾ :[5]
ಸರ್ವೇಷಾಂ ರೂಪಮೀರಿತಮ್[6] ॥ ॥ ೮೬ ॥

ಶಿವಾಂಗೈಸ್ತು ಯಜೇದ್ದೇವಂ
ಸ್ಥಾಪನಾದೀನಿ ಸರ್ವಶ :[7] ।

ಮತ್ತು ವರದ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿ ಹಾರ ತೋಳ್ಬಳೆ ಕಡಗ ಕುಂಡಲಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ॥೮೫ ॥

ಹೃದಯಾದಿ ವರ್ಣ ಪರ್ಯಂತವಾದ ಈ ಸ್ವರೂಪವು ಸೌಮ್ಯವಾದುದು. ಉಳಿದವು ರೌದ್ರಸ್ವರೂಪಗಳು, ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ರೂಪಗಳನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ॥ ೮೬ ॥

ಶಿವಾಂಗ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪರಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು ; ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿ

---

1 ಹೃದಾದಿವರ್ಣ — ಗ, ಚ.
ಹೃದಾದಿ ವಾನು — ಖ (ಪಾ), ಭ.
ಹೃದಯಾಪ್ಯಸ್ಯ — ಧ.
ಹೃದಯಾದಿ — ಘ, ಛ, ಟ, ತ, ಪ.
ಹೃದಯಾದಿಂ — ಥ.
ಹೃದಯಾದಿಷು — ಕ.

2 ಸಾಮ್ಯ — ಠ, ತ.

3 ಶೇಷಂ, ತ, ಥ, ಪ.

4 ರೌದಂ — ತ, ಥ, ಪ.

5 ಜ್ಞೇಯಂ — ತ, ಥ, ಪ. ಜ್ಞೇಯ :- ಕ.

6 ರೂಪಮುಚ್ಯತೇ — ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಭ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

7 ಶಿವಾಂಗೈಸ್ತು ಯಜೇ ದ್ದೇವಂ ಸ್ಥಾಪನಾದೌ ಚ ಸರ್ವಶ :- ಚು.
ಶಿವಾಂಗೈರ್ಯಃ ಪೂಜಯೇದ್ದೇವಂ ಸ್ಥಾಪನಾದಿಷು ಸರ್ವಶಃ- ಪ.

ಭೂತಾಂಗೈಶ್ಚೈವ[1] ಷಡ್ವಕ್ತ್ರ[2]
ಪಾದಾದೇ : ಭೂತ[3]ಶೋಧನಮ್ ॥ ॥ ೮೭ ॥

ಅಣೌ[4] ನಾಮಾನಿ ಸಂಯೋಜ್ಯ[5]
ಭೂತಾಂಗೇಷು ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ಕೂಟಾಂಗೈಶ್ಚೈವ[6] ವಿದ್ಯಾಂಗೈ :[7]
ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ತು ಕಾರಯೇತ್ ॥ ॥ ೮೮ ॥

ಶಕ್ತೀನಾಂ ಸ್ಥಾಪನಾಕಾಲೇ[8]
ಶಕ್ತ್ಯಂಗೈಸ್ತು[9] ಸಮಾಚರೇತ್ ।

ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಭೂತಾಂಗ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪಾದಾದಿ ಮಸ್ತಕ ಪರ್ಯನ್ತವಾಗಿ ಪಂಚ ಭೂತ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೮೭ ॥

ಹೀಗೆ ಭೂತಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಭೂತಾಂಗ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾಯ ಭೂತನಾಮವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು, ಶೈವಾಚಾರ್ಯರ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯರ ಸಮಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿ ಬಂದಾಗ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕೂಟಾಂಗ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾಂಗ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೮೮ ॥

ಉಮಾದಿ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವಾಗ ಶಕ್ತ್ಯಂಗ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ

---

1 ಭೂತಾಂಗೇಷು ಚ — ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಙ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
2 ವೈ ವತ್ಸ ! — ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
3 ಪಾದಾದಿಭೂತ — ಕ, ಖ, ಘ ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ತ, ಪ.
4 ಅರ್ಣ — ಧ, ಅಣು — ಛ.
5 ಸಂಯುಜ್ಯ — ಘ.
6 ಕೂಟಾಂಗಂ ಚೈವ — ಜ. ಟ.
7 ವಿದ್ಯಾಂಗಂ — ಜ.
8 ಸ್ಥಾಪನೇ ಕಾಲೇ — ಖ, ಗ, ಙ, ಜ, ಝ.
9 ಶಕ್ತ್ಯಂಗೇಷು — ಥ. ಧ.

ಅನ್ಯೇಷಾಂ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ
ಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗೈಸ್ತು ಯೋಜಯೇತ್ । ॥ ೮೯ ॥

ಏವಂ ಷಡಂಗಮಾಖ್ಯಾತಂ
ವಿಶೇಷಸ್ತ್ವಧುನೋಚ್ಯತೇ[1] ।
ಕೇವಲಂ ಜ್ಞಾನಜಂ ಚೈವ
ಯೋಗಜಂ ಭೂತಜಂ ತಥಾ ॥ ॥ ೯೦ ॥

ಕಾಮದಂ ಚ [2]ಕ್ರಮೇಣೈವ
ಹೃದಯಂ ಪಂಚಧಾ ಭವೇತ್ ।
ಶಿವಾಂಗಂ[3] ಹೃದಯಂ ಯತ್ತು[4]
ಕೇವಲಂ ಸಮುದಾಹೃತಮ್ ॥ ॥ ೯೧ ॥

ಸಾಂತಂ[5] ಯಾಂತ[6]ಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಆದಿವರ್ಗಾಂತ[7]ಸಂಯುತಮ್ ।

ಸಮಸ್ತಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನುಸಾಮಾನ್ಯಾಂಗ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ॥೮೯॥

ಇನ್ನು ಷಡಂಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇವಲಹೃದಯ ಜ್ಞಾನಜಹೃದಯ ಯೋಗಜಹೃದಯ ಭೂತಜಹೃದಯ— ॥ ೯೦ ॥

ಕಾಮದಹೃದಯವೆಂದು ಹೃದಯವು ಐದುವಿಧ. ಹ್ರಾಂ ಎಂಬ ಶಿವಾಂಗ ಹೃದಯಬೀಜವು ಕೇವಲಹೃದಯ. ॥ ೯೧ ॥

ಸಾಂತವಾದ ಹಕಾರವನ್ನು ಯಾಂತವಾದ ರೇಫ ಔಕಾರ ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರಗ

---

1 ವಿಶೇಷಮಧುನೋಚ್ಯತೇ —
ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಛ, ಭ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

2 ಕಾಮದಶ್ಚ — ಥ.

3 ಶಿವಾಂಗ — ಕ, ಘ, ಟ, ಥ.

4 ಯತ್ತ್ರ್ — ಢ.

5 ಸಾಂತ — ಕ, ಛ.

6 ಯಾನ — ಖ
ಯಾಂತಂ — ಘ, ಛ, ಠ, ತ.

7 ವರ್ಗಾಂಗ — ದ.

ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಹೃದಯಂ ಬಿನ್ದು:[1]
ಸಮಾಸಾತ್ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥ ॥ ೬೨ ॥

ಭೂತಾಂತಮನಿಲೋಪೇತಂ
ತತ್ತ್ವಾಂತಂ ಸ್ವರಸಂಯುತಮ್ ।
ಶಿವಶಕ್ತಿಸಮೋಪೇತಂ[2]
ಯೋಗಜಂ[3] ಹೃದಯಂ ವಿದು: ॥ ॥ ೬೩ ॥

[4]ಪಂಚಮಂ ಪಾರ್ಥಿವೋಪೇತಂ
ದ್ವಿತೀಯ[5]ಸ್ವರ ಸಂಯುತಮ್ ।
ಬಿನ್ದುನಾದಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಭೂತಜಂ ಹೃದಯಂ ವಿದು: ॥ ॥ ೬೪ ॥

ಳೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ ಹ್ರಾಂ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಹೃದಯವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೬೨ ॥

ಅನಿಲಬೀಜವಾದ ಯಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭೂತಾಂತವಾದ ಹಕಾರವನ್ನು, ತತ್ತ್ವಾಂತವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಹಕಾರವನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಿ ಎರಡಕ್ಕೂ ಅಕಾರ ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ 'ಹ್ಯಂ ಹಂ' ಎಂದು ಯೋಗಜಹೃದಯಬೀಜ ವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೬೩ ॥

ಪಾರ್ಥಿವ ಬೀಜವಾದ ಲಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಂಚಮವೆಂಬ ಹಕಾರವನ್ನು ಆಕಾರ ಮತ್ತು ಅನುಸ್ವಾರಗಳೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿದರೆ ಹ್ಲಾಂ ಎಂದು ಭೂತಜಹೃದಯ ಬೀಜವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೬೪ ॥

---

[1] ಬಿಂದು — ಗಾ, ಜ.
[2] ಸಮಾಯುಕ್ತಂ — ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ತ, ದ, ಧ, ಪ.
ಸಮಾಯುಕ್ತ — ಥ.
[3] ಯೋಗಜ — ಛ.
[4] ಈ ಪದ್ಯ — ಕ, ಘ, ಛ, ಭ, ಟ, ಠ, ಥ
ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
[5] ದ್ವಿತೀಯಂ — ಕ, ಗ, ಘ, ಜ, ಛ, ಭ, ಝ,
ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

ತತ್ತ್ವಾನ್ತಮನಿಲಾಂತಂ ಚ
ದಶಾನ್ತಾನ್ತ[1]ಕಲಾನ್ವಿತಮ್ ।
ಬಿನ್ದುನಾದಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಹೃದಯಂ ಸರ್ವಕಾಮದಮ್ ॥ ॥ ೯೫ ॥

ಹೃದಯಾದಿ ನಮೋಽನ್ತಂ ತು[2]
ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸಹ[3] ಯೋಜಯೇತ್ ।
ಈಶಾನಂ ಪ್ರಥಮಂ ವಿದ್ಯಾತ್[4]
ಶುಕ್ಲವರ್ಣಮುದಾಹೃತಮ್[5] ॥ ॥ ೯೬ ॥

ಈಶ್ವರಂ ಜ್ಞಾನಹೃದಯಂ
ತಪ್ತಕಾಂಚನಸಂನಿಭಮ್ ।

ತತ್ತ್ವಾಂತವಾದ ಹಕಾರ ಮತ್ತು ಅನಿಲಾಂತವಾದ ರೇಫಗಳನ್ನು ಐಕಾರದೊಡನೆ ಉದ್ಧರಿಸಿ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಹ್ರೈಂ ಎಂದು ಸಮಸ್ತ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಕಾಮದ ಹೃದಯ ಬೀಜವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೯೫ ॥

ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪಂಚಹೃದಯಗಳನ್ನು ಆಯಾಯ ಹೃದಯಾದಿಯಾಗಿಯೂ ನಮೋಂತವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಹೇಗೆಂದರೆ— ಹ್ರಾಂ ಕೇವಲಹೃದಯಾಯನಮಃ, ಹ್ರೌಂ ಜ್ಞಾನಜಹೃದಯಾಯ ನಮಃ, ಹ್ಯಂ ಹಂ ಯೋಗಜ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ, ಹ್ಲಾಂ ಭೂತಜಹೃದಯಾಯನಮಃ, ಹ್ರೈಂ ಕಾಮದ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ. ಕೇವಲ ಹೃದಯವು ಈಶಾನ ಸ್ವರೂಪ, ಇದರ ವರ್ಣ ಶುಕ್ಲ. ॥ ೯೬ ॥

ಜ್ಞಾನಜಹೃದಯವು ಈಶ್ವರಸ್ವರೂಪ, ಇದು ಪುಟವಿಟ್ಟ ಸುವರ್ಣದ ವರ್ಣವನ್ನು

---

[1] ದಶಾಂತಂ ಚ — ಭ, ಫ.
ದಶಾಂತಾಂತಂ — ಕ.
[2] ಚ — ಧ.
[3] ಸಮ — ಥ.
[4] ವಿಂದ್ಯಾತ್ — ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಧ
[5] ಸಮನ್ವಿತಂ— ಚ.

ಯೋಗಜಂ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಂ ಸ್ಯಾತ್
ಪೀತವರ್ಣಂ ತು ನಿರ್ದಿಶೇತ್ । ॥ ೯೭ ॥

ಭೂತಜಂ ಚೇಶರೂಪಂ ತು[1]
ರಕ್ತ[2]ವರ್ಣಮುದಾಹೃತಮ್ ।
ಸಾದಾಖ್ಯಂ ಕಾಮದಂ ವಿದ್ಯಾತ್[3]
ಶುದ್ಧಸ್ಫಟಿಕಸನ್ನಿಭಮ್ ॥ ॥ ೯೮ ॥

ಯಜನಂ ಕೇವಲೇನೈವ
ಸ್ಥಾಪನಂ ಜ್ಞಾನಜೇನ ತು ।
ಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ[4] ಯೋಗಜೇನೈವ
ದೀಕ್ಷಾಕರ್ಮ ತು ಭೂತಜಮ್[5] ॥ ॥ ೯೯ ॥

ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಯೋಗಜಹೃದಯವು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ, ಇದರ ಬಣ್ಣ ಹಳದಿ. ॥ ೯೭ ॥

ಭೂತಜ ಹೃದಯವು ಈಶಸ್ವರೂಪ, ಇದರ ಬಣ್ಣ ಕೆಂಪು, ಕಾಮದ ಹೃದಯವು ಸಾದಾಖ್ಯತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪ, ಇದು ಶುದ್ಧಸ್ಫಟಿಕವರ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೯೮॥

ಕೇವಲ ಹೃದಯಾಂಗಮಂತ್ರದಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಜ್ಞಾನಜಹೃದಯಾಂಗ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಯೋಗಜಹೃದಯಾಂಗ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಭೂತಜ ಹೃದಯಾಂಗ ಮಂತ್ರದಿಂದ ದೀಕ್ಷಾಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ॥ ೯೯॥

---

1 ಚೇಶ್ವರಂ ರೂಪಂ — ಗ, ಚು, ಟ,
ಚೈಶ್ವರಂ ರೂಪಂ — ಖ
ಭೂತಮೀಶ್ವರ ರೂಪಂ ತು — ಥ.
2 ರತ್ನ — ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
3 ವಿಂದ್ಯಾತ್ ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
4 ಪ್ರೋಕ್ಷ್ತ್ರಣೀ — ಪ.
5 ದೀಕ್ಷಾ ವೈ ಭೂತಜೇನ ತು — ಖ, ಪಾ
ದೀಕ್ಷಾಕರ್ಮಣಿ ಭೂತಜಂ — ಥ.

ಸರ್ವಕರ್ಮ ವಿಶೇಷೇಣ
ಕಾಮದೇನೈವ ಕಾರಯೇತ್ ।
ಏವಂ ಹೃದಯ ಮಾಖ್ಯಾತಂ
ಅಸ್ತ್ರಭೇದ ಮಥ ಶೃಣು[1] ॥ ॥ ೧೦೦ ॥

ಶಿವಾಸ್ತ್ರಂ ಕ್ಷುರಿಕಾಸ್ತ್ರಂ ಚ
ತಥಾ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಕಮ್ ।
ವ್ಯೋಮಾಸ್ತ್ರಂ ಚೈವಾಘೋರಾಸ್ತ್ರಂ
ಅಸ್ತ್ರಂ ಪಂಚವಿಧಂ ಭವೇತ್[2] ॥ ॥ ೧೦೧ ॥

ಷಡಕ್ಷರಂ ಶಿವಾಸ್ತ್ರಂ ಸ್ಯಾತ್
ಕ್ಷುರಿಕಾ ತ್ವಷ್ಟ[3] ವರ್ಣಕಮ್ । [ಕಾ]

ಕಾಮದ ಹೃದಯಾಂಗ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪೂಜಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಕೇವಲ ಹೃದಯಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳ ಉದ್ಧಾರ ಮತ್ತು ವಿನಿಯೋಗ ಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಅಸ್ತ್ರಭೇದವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ॥೧೦೦॥

ಶಿವಾಸ್ತ್ರ ಕ್ಷುರಿಕಾಸ್ತ್ರ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ ವ್ಯೋಮಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಅಘೋರಾಸ್ತ್ರ ವೆಂದು ಅಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರವು ಐದುವಿಧ. ॥ ೧೦೧ ॥

ಶಿವಾಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಆರಕ್ಷರಗಳೂ, ಕ್ಷುರಿಕಾಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂಟಕ್ಷರಗಳೂ

---

[1] ಅಂಗಭೇದ ಮಥ ಶೃಣು — ಪ.
ಮಂತ್ರಭೇದ ಮಥ ಶೃಣು — ಕ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
ಅಥ ಮಂತ್ರಭೇದಮುಚ್ಯತೇ — ಛ.

[2] ಪಂಚಾಸ್ತ್ರಂ ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಂ — ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

[3] ಕ್ಷುರಿಕಂ ತ್ವಷ್ಟ — ಪ.
ಕ್ಷುರಿಕಾ ಚಾಷ್ಟ — ಧ.
ಕ್ಷುರಿಕಾಸ್ತ್ರಂಚ — ಚ.
ಕ್ಷುರಿಕಾದ್ಯಷ್ಟ — ತ.

ಪಾಶುಪತಂ ತು ಪಂಚಾರ್ಣಂ[1]
ವ್ಯೋಮಾಸ್ತ್ರಂ ತು ದಶಾರ್ಣಕಮ್[2] ॥ ॥ ೧೦೨ ॥

ಚತ್ವಾರಿಂಶದಘೋರಾಸ್ತ್ರಂ
ಏವಂ[3] ಪಂಚಾಸ್ತ್ರಮುಚ್ಯತೇ ।
ಸರ್ವಕರ್ಮಾರ್ಹಕಂ[4] ವಿದ್ಯಾತ್[5]
ಪೂಜಕ[6] : ಸರ್ವಕರ್ಮಸು ॥ ॥ ೧೦೩ ॥

ಶಿವಾಂಗಾದಿ[7] ಷಡಂಗಾನಿ
ಕೀರ್ತಿತಾನಿ ಷಡಾನನ ।
ಅಂಗಭೇದೋ[8] ಮಯಾ ऽऽ ಖ್ಯಾತ :
ಮಂತ್ರಜಾತ[9]ಮಥ[10] ಶೃಣು ॥ ॥ ೧೦೪ ॥

ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಐದಕ್ಷರಗಳೂ, ವ್ಯೋಮಾಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಕ್ಷರಗಳೂ ಇವೆ. ॥ ೧೦೨ ॥

ಅಘೋರಾಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತು ವರ್ಣಗಳಿವೆ. ಸಮಸ್ತತತ್ವಗಳಿಗೂ ಜನ್ಮ ಸ್ಥಲವಾದ ಮಹಾಲಿಂಗವನ್ನು ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸುವ ಬಾಹ್ಯಪೂಜಕನಾದ ಶುದ್ಧಶೈವನು ಈ ಐದೂ ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳ್ನು ಶಿವಪೂಜಾದಿ ಸಮಸ್ತಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೂ ಅರ್ಹವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೦೩ ॥

ಷಣ್ಮುಖನೇ ಶಿವಾಂಗಾದಿ ಷಡಂಗಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ॥ ೧೦೪ ॥

ಇನ್ನು ಮಂತ್ರಜಾತವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ॥ ೧೦೫ ॥

---

1 ಪಂಚಾಸ್ತ್ರಂ — ಛ.
2 ದಶಾಕ್ಷರಂ — ಥ.
3 ಏವ — ಛ,
4 ಕರ್ಮಾರ್ಣಕಂ — ಚ.
5 ವಿಂದ್ಯಾತ್ — ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
6 ಪೂಜಕಂ — ಢ, ದ, ಪ.
7 ಶಿವಾಂಗಾನಿ — ಗ, ಚು.
8 ಅಂಗಭೇದೋ ಮಯಾऽऽಖ್ಯಾತ :— ಚು
ಅಂಗಭೇದಮಿದಂ ಖ್ಯಾತಂ — ಥ.
ಅಂಗಭೇದಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ —ಪ.
9 ಮಂತ್ರಭೇದ — ಛ.
10 ಮತ :— ಥ, ಧ.

ಇತಿ ಶ್ರಿ ವಾತುಲತಂತ್ರೇ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ಸಹಸ್ರ ಗ್ರಂಥ
ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಅಂಗಭೇದೋ ನಾಮ
ಅಷ್ಟಮು : ಪಟಲ :

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಾತುಲತಂತ್ರೇ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ಸಹಸ್ರಗ್ರಂಥ
ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಅಂಗಭೇದೋ ನಾಮ
ಅಷ್ಟಮಃ ಪಟಲ :

ಅಥ ಮಂತ್ರಜಾತಪಟಲ :

ನವಮ :

[1]ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮ[2] ಸುರೇಂದ್ರ ಚಂದ್ರ[3]ರವಿಭಿ : ಸದ್ಭೂತಿಮದ್ಭಿ : ಪರ್ವೈ[4] :
ದೇವಾದ್ಯೈ : ಪರಮಂತ್ರವಿದ್ಭಿರಖಿಲೈ :[5] ಸದ್ಭಕ್ತಿಮದ್ಭಿ : ನೃಭಿ : ।
ಸದ್ಭಿ : ಸತ್ಪಥ[6]ವರ್ತಿಭಿ :[7] ಮನುಮುನಿವ್ರಾತೈ :[8] ಉಪಾಸ್ಯಂ ಮಹತ್
ಶ್ರೀಲಿಂಗಂ ಶಿವತತ್ತ್ವ ಮುಖ್ಯ ನಿಲಯಂ ಹೃದ್ಯಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ನಿಶಮ್[9] ॥ ॥ ೧ ॥

ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವೇಂದ್ರ ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರು, ಮಹಾವಿಭೂತಿ ಶಾಲಿಗಳು, ದೇವಾದಿಗಳು, ಪ್ರಾಸಾದಾದಿ ಮಂತ್ರಜ್ಞರು, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಮಾನವರು, ಸತ್ಪುರುಷರು, ಸನ್ಮಾರ್ಗಗಾಮಿಗಳು, ಮನುಗಣ, ಮುನಿಗಣ ಈ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇವಿಸುವ ಪನಮಪೂಜ್ಯವಾದ ಶಿವತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಸ್ಥಾನವಾದ ಮನೋಹರವಾದ ಶ್ರೀ ಶಿವ ಲಿಂಗವನ್ನು ನಾನು ಸದಾ ಭಜಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೧ ॥

---

1 ಈ ಪದ್ಯ—ಖ, ಝ, ಫ, ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು—ಗ, ಚ.
3 ಇಂದ್ರ—ಭ.
4 ಪದ್ಯೈ:—ಥ.
5 ರ ಪರ್ವೈ:—ಗ, ಚ.
6 ಸತ್ಪದ—ಕ
ತತ್ಪಥ—ಪ
7 ವರ್ತ್ಮಭಿ:—ಗ, ಚ.
8 ಮುನಿಮುನೀಂದ್ರಾದ್ಯೈ:—ಥ
9 ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಧಿಯಾ—ಗ, ಚ, ಜ.

ಅಥಾತ : ಸಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ
ಮಂತ್ರಜಾತವಿಧಿಂ ಶೃಣು[1] |
ಯಸ್ಮಾನ್ಮಂತ್ರಾಶ್ಚ ಜಾಯನ್ತೇ[2]
ಮಂತ್ರಜಾತಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್[3] || || ೧ ||

ತಸ್ಮಾನ್ಮನ್ತ್ರ ಮಯಂ ಲಿಂಗಂ
ವಕ್ಷ್ಯೇ ಸಂಕ್ಷೇಪತ : ಶೃಣು |
ಸರ್ವಲೋಕ ಹಿತಾರ್ಥಾಯ
ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿ ಹಿತಾಯ ಚ || || ೨ ||

ಸರ್ವಮನ್ತ್ರ[4]ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ
ಭುಕ್ತಿ ಮುಕ್ತ್ಯರ್ಥ ಮುಚ್ಯತೇ |

ಎಲೈ ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಅಂಗಭೇದನಿರೂಪಣದ ತರುವಾಯ ಮಂತ್ರಜಾತವಿಧಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಸ್ಥಾನವಾದ ಯಾವಲಿಂಗದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ದೇವತಾರೂಪವಾದ ಮಂತ್ರಗಳು ಮೂಡುತ್ತವೆಯೋ ಆ ಲಿಂಗವು ಮಂತ್ರಜಾತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. || ೧ ||

ಆದ್ದರಿಂದ ಜಗಜ್ಜನ್ಮಾದಿ ಸ್ಥಲವೆನಿಸಿದ ಶಿವಲಿಂಗವು ಮಂತ್ರಮಯವಾದುದು. ಸರ್ವಲೋಕಹಿತ, ಸರ್ವಾತ್ಮಹಿತ, || ೨ ||

ಸರ್ವಮಂತ್ರ ಸಿದ್ಧಿ, ಭುಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಿಗಳಿಗಾಗಿ ಆ ಮಂತ್ರಮಯವಾದ ಲಿಂಗದ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ಗೋಮಯಲಿಪ್ತವಾದ

---

1 ಮಂತ್ರಜಾತಂ ತತಃ ಶೃಣು—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ಮಂತ್ರಜಾತಮಥ ಶೃಣು—ಗ, ಜ.
ಮಂತ್ರಜಾತಂ ಷಡಾನನ—ಫ.

2 ಮಂತ್ರಾಣಿ ಜಾಯ ತೇ ಯಸ್ಮಾತ್—ಕ, ಗ, ಜ.
ಮಂತ್ರಶ್ಚ ಜಾಯ ತೇ ಯಸ್ಮಾತ್—ಖ, (ಪಾ)
ಯಸ್ಮಾತ್ಮಂತ್ರಾಣಿ ಜಾಯಂತೇ—ಥ, ಪ.
ಯತೋ ಮಂತ್ರಾಣಿ ಜಾಯಂತೇ—ಚ.

3 ಮತಃ ಸ್ಮೃತಂ—ಚ.
ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಇದಂಮತಂ' (ಶ್ಲೋ 22) ವರೆಗೆ ಫ, ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

4 ತಂತ್ರಮಂತ್ರ—ಧ.

ಶಾಲಿಪಿಷ್ಟಾಕ್ತ ಸೂತ್ರೇಣ
ಸೂತ್ರಪಾತಮಥಾಚರೇತ್[1] ॥ ॥ ೪ ॥

ಗೋಮಯಾಲೇಪಿತೇ[2] ಕ್ಷೇತ್ರೇ
ನಿಮ್ನೋನ್ನತ ವಿವರ್ಜಿತೇ ।
ಪ್ರಾಕ್ ಸೂತ್ರಾಣಿ ಸಪ್ತದಶ
ತಥೈವೋದಗ್ಗತಾನಿ ಚ[3] ॥ ॥ ೫ ॥

ಪಂಕ್ತಯ : ಷೋಡಶ ಸ್ಯುಸ್ತಾ :
ಪ್ರಾಗುತ್ತರ ಮುಖಾಸ್ತಥಾ[4] ।
ಷಟ್ಪಂಚಾ ಶತ್ಸಮಾಧಿಕ್ಯ
ಕೋಷ್ಠಾನಿ ದ್ವಿಶತಾನಿ ಚ ॥ ॥ ೬ ॥

ಪಶ್ಚಿಮಾದಿಂದ್ರ ಪರ್ಯನ್ತಂ[5]
ಲಿಂಗಾರ್ಥಂ ವೀಥಿಕಾಸ್ತ್ಯಜೇತ್[6] ।

ತಗ್ಗು ದಿಣ್ಣೆಗಳಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಣ್ಡಿಲಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಸೂತ್ರ (ರೇಷ್ಮೆದಾರ)ವನ್ನು ಅಕ್ಕಿಹಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಎಳೆಗಳು ಬೀಳುವಂತೆ ಮಿಡಿಯುವುದು. ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ಹದಿನೇಳು ಸೂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಮಿಡಿಯುವುದು. ॥ ೪–೫ ॥

ಹೀಗೆ ಮಿಡಿದರೆ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮ ಮುಖವಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಮುಖವಾಗಿಯೂ, ಹದಿನಾರು ಹದಿನಾರು ಪಂಕ್ತಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ, ಈ ಹದಿನಾರು ಪಂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಇನ್ನೂರ ಐವತ್ತಾರು ಕೋಷ್ಠಕ (ಚತುರಸ್ರ) ಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ॥ ೬ ॥

ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಪೂರ್ವದವರೆಗೆ ಲಿಂಗನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ವೀಥಿ (ಬೀದಿ) ಗಳನ್ನು

---

[1] ಸೂತ್ರಪಾತ ಮುದಾಚರೇತ್—ಟ.
[2] ಗೋಮಯಾಲೇಪನೇ—ಥ.
[3] ಪ್ರಾಕ್ ಪಶ್ಚಿಮಾಃ ಷೋಡಶಸ್ಯುಃ ಪ್ರಾಗುತ್ತರಮುಖಾಸ್ತಥಾ—ಗ, ಚ, ಜ.
ಪ್ರಾಚೀಸ್ತಂತರ್ಘಾ ಯಥಾಸಪ್ತದಶೋತ್ತರಗತಾಂಸ್ತಥಾ—ಝ.
[4] ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಾಶ್ಚೋತ್ತರಾಮುಖಾಃ—ಖ, ಗ, ಘ.
ಪ್ರಾಗುದಙ್ಮುಖಾಸ್ತಥಾ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಧ, ಪ.
[5] ಪಶ್ಚಿಮಾದೀಂದ್ರಪರ್ಯಾಂತಂ—ಗ, ಝ.
ಪಶ್ಚಿಮಾದ್ರಿಪರ್ಯಂತಂ—ಘ, ಟ.
[6] ವೀಥಿಕಾಂ ತ್ಯಜೇತ್—ಗ, ಚ, ಝ.
ವೀಥಿಕಾಃ ಸೃಜೇತ್—ಢ.

ಪಶ್ಚಾಚ್ಚತ್ವಾರಿ ಚತ್ವಾರಿ
ವೀಥ್ಯೋ :[1] ಕೋಷ್ಠಾನಿ ಮಧ್ಯಮೇ ॥ ॥ ೭ ॥

ಸಂರಕ್ಷ್ಯ ಪಾರ್ಶ್ವದ್ವಿತಯೇ[2]
ಷಟ್ ಷಟ್ ಕೋಷ್ಠಾನಿ ಲೋಪಯೇತ್ ।
ತದೂರ್ಧ್ವ[3] ಪಂಕ್ತಿಂ ಸಂರಕ್ಷ್ಯ
ತದೂರ್ಧ್ವಂ[4] ದ್ವಾದಶ[5]ಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥ ॥ ೮ ॥

ಪಾರ್ಶ್ವಯೋರುಭಯೋ ಸ್ತತ್ರ[6]
ದ್ವೆದ್ವೇ ಕೋಷ್ಠೇ ಚ[7] ಲೋಪಯೇತ್ ।

ಬಿಡಬೇಕು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡೆರಡು ವೀಧಿಗಳ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಕೋಷ್ಠಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು, ॥ ೭ ॥

ಅವುಗಳ ಎರಡೂ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಆರಾರು ಕೋಷ್ಠಗಳನ್ನು ಲೋಪಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಲೋಪಗೊಳಿಸಿದ ಪಂಕ್ತಿಗಳ ಮುಂದಣ ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನುಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಕೋಷ್ಠಕಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ॥ ೮ ॥

ಅದರ ಎರಡೂ ಪಾರ್ಶ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡೆರಡು ಕೋಷ್ಠಗಳನ್ನು ಲೋಪಗೊಳಿಸಬೇಕು.

---

[1] ವಿಥ್ಯೋಃ—ಘ, ಟ, ಛ, ದ,ಧ.
ವಿಥ್ಯಃ—ಡ, ಪ.
ವೀಥ್ಯಾಃ—ಢ.
ವೀಥ್ಯಃ—ಗ, ಚ, ಜ, ಝ.

[2] ಪಾರ್ಶ್ವದ್ವಿತಯೋಗಃ—ಗ, ಚ.
ಪಾರ್ಶ್ವದ್ವಿತೀಯೋಃ—ಕ.
ಪಾರ್ಶ್ವದ್ವಿತಯ ಯೋಃ—ಥ.

[3] ತದೂರ್ಧ್ವಂ—ಥ.
ತದೂರ್ಧ್ವೇ—ಟ.

[4] ತದೂರ್ಧ್ವೇ—ಗ, ಚ, ಝ.

[5] ದ್ವಾದಶಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

[6] ತಸ್ಯಾಃ ಪಾರ್ಶ್ವಯೋರುಭಯೋಃ—ಠ, ಢ, ಥ.
ಪಾರ್ಶ್ವಯೋರುಭಯೋ ಸ್ತಸ್ಯಾಃ—ಕ, ಖ, ದ, ಪ.
ಪಾರ್ಶ್ವಯೋರುಭಯೋಸ್ತಸ್ಯಾ—ಘ, ಛ, ಟ, ತ, ದ.
ಕೋಷ್ಠಾನಿ—ಗ, ಚ, ಝ.

[1]ತದೂರ್ಧ್ವೇ ದಶಕೋಷ್ಠಾನಿ
ರಕ್ಷೇತ್[2] ಪಾರ್ಶ್ವತ್ರಯಂ[3] ತ್ಯಜೇತ್ ॥ ॥ ೯ ॥

[4]ತತ : ಷಟ್ ಕೋಷ್ಠಕಂ ರಕ್ಷೇತ್[5]
ಪಾರ್ಶ್ವಯೋ : ಪಞ್ಚಪಞ್ಚ ಚ[6] ।
[7]ಲೋಪಯೇ ಚ್ಚ ತದೂರ್ಧ್ವೇ ತು
ರಕ್ಷೇತ್[8] ಚತ್ವಾರಿ ಪಾರ್ಶ್ವಯೊ : ॥ ॥ ೧೦ ॥

ಷಟ್ ಷಟ್ ಕೋಷ್ಠಾನಿ[9] ಸಂತ್ಯಾಜ್ಯ[10]
ತದೂರ್ಧ್ವೇ ತದ್ವದಾಚರೇತ್[11]

ಅದರ ಮುಂದಿನ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಕೋಷ್ಠಗಳನ್ನುಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಎರಡೂ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮೂರು ಕೋಷ್ಠಗಳನ್ನು ಲೋಪಗೊಳಿಸಬೇಕು. ॥ ೯ ॥

ಅದರ ಮುಂದಿನ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆರು ಕೋಷ್ಠಗಳನ್ನುಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಪಂಕ್ತಿಯ ಎರಡು ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಐದೈದು ಕೋಷ್ಠಗಳನ್ನು ಲೋಪಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅದರ ಮುಂದಿನ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕೋಷ್ಠಗಳನ್ನುಳಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಪಂಕ್ತಿಯ ಎರಡು ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ॥ ೧೦ ॥

ಆರಾರು ಕೋಷ್ಠಗಳನ್ನು ಲೋಪಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅದರ ಮುಂದಣ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂದಿನಂತೆ ನಾಲ್ಕು ಕೋಷ್ಠಗಳನ್ನುಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಪಂಕ್ತಿಯ ಎರಡು

---

1 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ತ, ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ರಕ್ಷಯೇತ್—ಛ.
3 ಪಾರ್ಶ್ವದ್ವಯಂ—ಥ.
4 ಇಲ್ಲಿಂದ ತದವ್ದಾಚರೇತ್ (ಶ್ಲೋ ೧೧) ವರೆಗೆ ತ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
5 ರಕ್ಷ್ಯ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
6 ಪಂಚ ಲೋಪಯೇತ್—ಕ.
7 ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಲೋಪಯೇತ್' (ಶ್ಲೋ-೧೧) ವರೆಗೆ ಕ, ಚ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
8 ರಕ್ಷ್ಯ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಫ.
ರಕ್ಷಯೇತ್—ದ, ರಕ್ಷ್ಯಃ—ಟ.
9 ಷಟ್‌ಕೋಷ್ಠಾಽಚ—ಗ, ಚ, ಝ.
10 ಸಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾ—ಘ, ಛ, ಠ, ಢ, ಥ, ದ, ಧ.
11 ಊರ್ಧ್ವೇ ತು—ಪ.

ತತಃ ಷಟ್ ಕೋಷ್ಠಕಂ ರಕ್ಷೇತ್[1]
ಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ ಪಞ್ಚ ಲೋಪಯೇತ್[2] ॥ ॥ ೧೧ ॥

[3]ತದೂರ್ಧ್ವೇ ದಶ ಸಂರಕ್ಷ್ಯ[4]
ಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ ತ್ರಿ [ತ್ರೀಣಿ] ಲೋಪಯೇತ್
ತದೂರ್ಧ್ವೇ[5] ದ್ವಾದಶಂ [ಶಾ] ರಕ್ಷೇತ್[6]
ದ್ವೇದ್ವೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಚ ಲೋಪಯೇತ್ ॥ ॥ ೧೨ ॥

ತದೂರ್ಧ್ವ[7] ಪಂಕ್ತಿಂ ಸಂರಕ್ಷ್ಯ
ತತೋ ಲಿಂಗಂ ದ್ವಿಪಂಕ್ತಿತಃ ।

ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆರಾರು ಕೋಷ್ಠಗಳನ್ನು ಲೋಪಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅದರ ಮುಂದಿನ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆರು ಕೋಷ್ಠಗಳನ್ನುಳಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಪಂಕ್ತಿಯ ಎರಡು ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಐದೈದು ಕೋಷ್ಠಗಳನ್ನು ಲೋಪಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೧೧ ॥

ಈ ಆರು ಕೋಷ್ಠಗಳ ಪಂಕ್ತಿಯ ಮುಂದಿನ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಕೋಷ್ಠಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಪಂಕ್ತಿಯ ಎರಡೂ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮೂರು ಕೋಷ್ಠಗಳನ್ನು ಲೋಪಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅದರ ಮುಂದಿನ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಕೋಷ್ಠಗಳನ್ನುಳಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಪಂಕ್ತಿಯ ಎರಡೂ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡೆರಡು ಕೋಷ್ಠಗಳನ್ನು ಲೋಪಗೊಳಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೨ ॥

ಹನ್ನೆರಡು ಕೋಷ್ಠಗಳ ಪಂಕ್ತಿಯ ಮುಂದಿನ ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಪಂಕ್ತಿಯ ತರುವಾಯ ಎರಡು ಪಂಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಲಿಂಗಾಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

---

1 ಇದಾದನಂತರ—ಗ, ಚ, ಝ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ
"ತದೂರ್ಧ್ವ ಪಂಕ್ತಿದ್ವಿತಯೇ
ಚತುಷ್ಕೋಷ್ಠಾನಿ ರಕ್ಷಯೇತ್ ।
ಪಾರ್ಶ್ವಯೋಶ್ಚ ದ್ವಯೋಃ ಷಷ್ಠ
ಕೋಷ್ಠಾನಿ ಚ ಪರಿತ್ಯಜೇತ್ ॥"
ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವು ಇದೆ. ಆದರೆ ಇತರ ಯಾವ ಪುಸ್ತಕವಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲಿಲ್ಲ.
ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯವು —ತ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

2 ರಕ್ಷ್ಯ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.

3 ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಪೀಠಕಂ' (೧೪) ವರೆಗೆ—ಪ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

4 ಸಂರಕ್ಷೇತ್—ಖ.

5 ತದೂರ್ಧ್ವಂ—ಘ.

6 ರಕ್ಷ್ಯ—ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ಥ.

7 ತದೂರ್ಧ್ವಂ—ಕ.
ತದೂರ್ಧ್ವೇ—ಢ, ದ, ಧ.

ಪಂಕ್ತ್ಯೋಃ ಚತ್ವರಿ[1] ಚತ್ವಾರಿ
ಕೋಷ್ಠಾನ್ಯೂರ್ಧ್ವೇ[2] ಚ ರಕ್ಷಯೇತ್[3] ॥ ॥ ೧೩ ॥

ಷಟ್ ಷಟ್ ಕೋಷ್ಠಾನಿ ಪಂಕ್ತ್ಯೋಶ್ಚ
ಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ ಶುಭಯೋಃ ಸ್ತ್ಯಜೇತ್[4] ।
ಏವಂ ಲಿಂಗಂ[5] ಸಮಾಸಾದ್ಯ
ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣ್ವೀಶ ಪೀಠಕಮ್[6] । ॥ ೧೪ ॥

ಪಟ್ಟಿಕಾ ಕಂಜ[7] ಕಂಠಾಬ್ಜ
ಪಟ್ಟಿ ಕಾಜ್ಯ ಪ್ರಧಾರಿ ಕಾಃ[8]

ಈ ಎರಡು ಪಂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುನಾಲ್ಕು ಕೋಷ್ಠಗಳನ್ನುಳಿಸಿಕೊಂಡು, ॥ ೧೩ ॥

ಆ ಎರಡೂ ಪಂಕ್ತಿಗಳ ಎರಡೂ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಆರಾರು ಕೋಷ್ಠಗಳನ್ನು ಲೋಪ ಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯ ಕರ್ತೃಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರರರೂಪವಾದ ಪೀಠವನ್ನುಳ್ಳ ಲಿಂಗವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೪ ॥

ಎಲೈಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಅಧಃಪಟ್ಟಿಕೆ ಅಧಃಕಂಜ ಕಣ್ಠ (ವೃತ್ತ) ಊರ್ಧ್ವಾಬ್ಜ,

---

[1] ಪಂಕ್ತ್ಯೋಶ್ಚತ್ವಾಂ—ಟ.

[2] ನ್ಯೂರ್ಧ್ವಂ—ಗ, ಚ, ಝ.

[3] ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಪ. ಪುಸ್ತಕವನ್ನುಳಿದ ಇತರ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ॥ಏಕಾ ಸರ್ವಾಂತರಾ ಶಕ್ತಿಃ ಕರೋತಿ ವಿವಿಧಂ ಜಗತ್। ಆಸ್ಥಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೋರೂಪಂ ಮನ್ಮಯೀ ಮದ ಧಿಷ್ಠಿತಾ॥" ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವೂ, ಇದಾದ ನಂತರ—ಎಲ್ಲ ಮಾತೃಕೆಗಳಲ್ಲೂ ॥ ಅನ್ಯಾ ಚ ಶಕ್ತಿರ್ವಿಪುಲಾ ಸಂಸ್ಥಾಪಯತಿ ಮೇ ಜಗತ್ । ಭೂತ್ವಾ ನಾರಾಯಣೋಽನಂತಃ ಜಗನ್ನಾಥೊ ಜಗನ್ಮಯಃ । ತೃತೀಯಾ ಮಹತೀ ಶಕ್ತಿಃ ನಿಹಂತಿ ಸಕಲಂ ಜಗತ್ । ತಾಮಸೀ ಮೇ ಸಮಾ ಖ್ಯಾತಾಕಾಲಃಖ್ಯಾ ರುದ್ರರೂಪಿಣೀ॥ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ.

[4] ಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ ರುಭಯೋಶ್ಚೈವ ಷಟ್‌ಕೋಷ್ಠಾನಿ ಪರಿತಜ್ಯೇತ್—ಗ, ಚ, ಝ. ಷಟ್‌ಷಟ್ ಕೋಷ್ಠಾಶ್ಚ ಪಂಕ್ತ್ಯೋಶ್ಚ ಪಾರ್ಶ್ವಯೋರುಭಯೋಸ್ತ್ಯಜೇತ್—ಠ, ತ, ಥ. ಷಟ್‌ಷಟ್ ಕೋಷ್ಠಾನಿ ಪಂಕ್ತ್ಯೋಶ್ಚ ಪಾರ್ಶ್ವಯೋರುಭಯೋಸ್ತ್ಯಜೇತ್—ಕ.

[5] ಅಂಗಂ—ಖ.

[6] ಪೀಠಿಕಂ—ಥ.

[7] ಕರ್ಣ—ಗ, ಚ, ಝ.

[8] ಪ್ರಧಾರಿಕಾ—ಕ, ಘ, ಛ, ಠ, ಥ, ತ, ಪ.

ಷಡಂಗಾನಿ ಚ ಪೀಠಸ್ಯ
ಕ್ರಮಾತ್ ಪ್ರೋಕ್ತಾನಿ ಷಣ್ಮುಖ ॥ ॥ ೧೫ ॥

ಮಂತ್ರನ್ಯಾಸ ಕ್ರಮಂ ಲಿಂಗೇ
ಶೃಣು ವತ್ಸ ಸಮಾಸತ[1] : ।
ಅಂಗಭೇದೇ[2] ಷಡಂಗಾನಿ
ಪ್ರೋಕ್ತಮಂತ್ರಾಣಿ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥ ॥ ೧೬ ॥

ಹೃದಯಂ ಪಟ್ಟಿಕಾಯಾಂ ತು
ಶಿರ : ಕಂಜೇ ಶಿಖಾಂ ಗಲೇ
ಕವಚಂ ಕಮಲೇ ನೇತ್ರಂ
ಪಟ್ಯಾಮಸ್ತ್ರಂ ಚ ಧಾರಿಕೇ[3] ॥ ॥ ೧೭ ॥

ಪ್ರೋಕ್ತ : ಷಡಂಗವಿನ್ಯಾಸ :[4]
ವಕ್ಷ್ಯೇ ವ್ಯಾಧಾರ[5] ಷಟ್ ಕ್ರಮಾತ್ ।

ಊರ್ಧ್ವಪಟ್ಟಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಜ್ಯಪ್ರಧಾರಿಕೆಯೆಂದು ಪೀಠಕ್ಕೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆರು ಅಂಗಗಳಿವೆ. ॥ ೧೫ ॥

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರನ್ಯಾಸ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು. ಅಂಗಭೇದಪಟಲದಲ್ಲಿ ಷಡಂಗಗಳೆಂದು ನಿರೂಪಿತವಾದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೧೬ ॥

ಅಧಃ ಪಟ್ಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೃದಯಮಂತ್ರವನ್ನೂ, ಅಧಃ ಕಂಜದಲ್ಲಿ ಶಿರೋಮಂತ್ರವನ್ನೂ, ಕಣ್ಠದಲ್ಲಿ ಶಿಖಾಮಂತ್ರವನ್ನೂ ಊರ್ಧ್ವಕಂಜದಲ್ಲಿ ಕವಚಮಂತ್ರವನ್ನು, ಊರ್ಧ್ವಪಟ್ಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೇತ್ರಮಂತ್ರವನ್ನೂ, ಆಜ್ಯಪ್ರಧಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರವನ್ನೂ ನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೧೭ ॥

ಷಡಂಗ ಮಂತ್ರವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಆಧಾರಮೊದಲಾದ

---

1 ಸಮಾಹಿತಃ—ಜ (ಪಾ)
2 ಅಂಗಭೇದ—ಗ, ಚ, ಝ.
3 ಮಸ್ತ್ರಂಪ್ರಧಾರಿಕೇ—ಚ.
ಮಸ್ತ್ರಂ ಚಾಧಾರಿಕೇ—ಪ.
4 ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಷಡಂಗವಿನ್ಯಾಸಂ—ಕ, ಗ, ಛ, ಜ.
5 ವಕ್ಷ್ಯೇ ಚಾಧಾರ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

ಕಂಜಸ್ಯ ಚಾಧ[1] ಆಧಾರಂ[2]
ವಾದಿಸಾನ್ತಂ[3] ಚತುರ್ದಲೇ[4] ॥ ॥ ೧೮ ॥

ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನೇ ಚ ಷಟ್ಪತ್ರೇ
ಬಾದಿಲಾನ್ತಂ[5] ಕ್ರಮಾನ್ನ್ಯಸೇತ್[6] ।
ತತೋ ಮಣೌ[7] ದಶದಲೇ
ಡಾದಿ ಫಾನ್ತಂ[8] ನ್ಯಸೇತ್ತ ತ :[9] ॥ ॥ ೧೯ ॥

ಆರು ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು ಅಧಃಕಂಜದ ಕೆಳಗಣ ಅಧಃ ಪಟ್ಟಿಕೆಯು ಆಧಾರಸ್ಥಾನ, ನಾಲ್ಕು ಕೋಷ್ಠಗಳೇ ನಾಲ್ಕುದಳಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವ ಶ ಷ ಸ ಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಸಬೇಕು. ॥ ೧೮ ॥

ಅಧಃ ಕಂಜವು ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ, ಅದರ ಆರು ಕೋಷ್ಠಗಳೇ ಆರು ಪತ್ರಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬ ಭ ಮ ಯ ರ ಲ ಎಂಬ ಆರಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನದ ಮುಂದಿನಸ್ಥಾನವು ಮಣಿಪೂರಕ. ಇದರ ಹತ್ತು ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಡ ಢ ಣ ತ ಥ ದ ಧ ನ ಪ ಫ, ಎಂಬ ಹತ್ತು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೧೯ ॥

---

1 ಕಂಜಸ್ಯಾಧಶ್ಚ—ಥ.
2 ಕಂಜಸ್ಯಾಧ ಅಥಾಧಾರಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ದ, ಚ.
ಕಂಜಸ್ಯ ಚಾಧಮಾಧಾರೇ—ಧ.
ಕಂಜಸ್ಯ ಚ ಮದಾಧಾರಂ—ತ.
3 ಶಾಂತಂ—ಧ.
4 ಚತುರ್ದಶೇ—ಚ.
5 ವಾದಿಲಾಂತಂ—ಗ, ಚ, ಜ, ಪ.
6 ತತೋ—ಗ, ಚ, ಜ.
7 ಇಲ್ಲಿ—ಖ, ಟಿಪ್ಪಣೀ—ಮಣಾ ಮಣಿಪೂರೇ ಹ, ಓ, ಮ, ಉ, ಅ ಎಂದಿದೆ.
8 ಕಾದಿಬಾಂತಂ—ಧ.
9 ತತೋ ನ್ಯಸೇತ್—ಗ, ಚ.
ಪ್ರವಿನ್ಯಸೇತ್—ಝ.

[1]ಹೃದಯೇ ದ್ವಾದಶದಲೇ
ಕಾದಿ ಠಾನ್ತಂ ನ್ಯಸೇತ್ತತಃ[2] ।
ಷಟ್ಯಾಂ ಕಣ್ಠೇ[3] ಷೋಡಶಕ–
ಆದಿವರ್ಗಂ[4] ನ್ಯಸೇತ್ತತಃ ॥ ॥ ೨೦ ॥

ಆಜ್ಞಾಯಾಂ ದ್ವಿದಲೇ ಚೋರ್ಧ್ವಂ[5]
ಳಕ್ಷಯುಗ್ಮಂ ನ್ಯಸೇತ್ತತಃ[6] ।
[7]ಇತ್ಯೇಕ ಪಂಚಾಶದ್ವರ್ಣಾಃ
ರುದ್ರ ಬೀಜಾನಿ ಮುಖ್ಯತಃ ॥ ॥ ೨೧ ॥

ಮಣಿಪೂರಕದ ಮುಂದಿನ ಊರ್ಧ್ವಕಂಜವೆಂಬುದು ಹೃದಯಸ್ಥಾನ. ಇದರ ಹನ್ನೆರಡು ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಕ ಖ ಗ ಘ ಙ, ಚ ಛ ಜ ಝ ಞ, ಟ ಠ ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಹೃದಯಸ್ಥಾನದ ಮುಂದಿನ ಊರ್ಧ್ವಷಟ್ಕೆಯೆಂಬ ಕಣ್ಠಸ್ಥಾನದ ಹದಿನಾರು ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಅ ಆ ಇ ಈ ಉ ಊ ಋ ೠ ಇ ಇ ಏ ಐ ಓ ಔ ಅಂ ಅಃ ಎಂಬ ಹದಿನಾರು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೨೦ ॥

ಕಣ್ಠಸ್ಥಾನದ ಮುಂದಿನ ಆಜ್ಯಪ್ರಧಾರಿಕೆಯೆಂಬ ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರದ ನಾಲ್ಕು ಕೋಷ್ಠಗಳ ಮಧ್ಯದ ಎರಡು ಕೋಷ್ಠಗಳಲ್ಲಿ ಳ. ಕ್ಷ ಎಂಬ ಎರಡು ವರ್ಣಗಳನ್ನೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಿದ ಐವತ್ತೊಂದು ಅಕ್ಷರಗಳು ರುದ್ರಬೀಜಗಳೆನಿಸುತ್ತವೆ. ॥ ೨೧ ॥

---

1 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ ಥ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
2 ಠಾಂತಂ ಪ್ರವಿನ್ಯಸೇತ್—ಗ, ಚ, ಝ.
3 ಕರ್ಣೇ—ಗ, ಚ, ಝ.
4 ಸರ್ಗಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಥ, ತ.
5 ಚೋರ್ಧ್ವೇ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಝ, ಠ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
6 ಹಕ್ಷಯುಗ್ಮಂ ನ್ಯಸೇತ್ತತಃ—ಗ, ಚ.
ಹಂಕ್ಷಂಯುಗ್ಮಂ ನ್ಯಸೇತ್ತತಃ—ಕ.
ಹಂಕ್ಷಂಯುಗ್ಮಂ ಪ್ರವಿನ್ಯಸೇತ್—ಝ.
7 ಈ ಅರ್ಧವು—ಖ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಏತಾನಿ ಶಿವಚಕ್ರಾಣಿ
ಶಕ್ತಿಚಕ್ರಾಣ್ಯ ಥೋ ನ್ಯಸೇತ್[1] ।
ಆಧಾರಾದಿ ಗಲಾಂತಂ ಚ[2]
ವರ್ಣಾನಿ[3] ಪೂರ್ವವನ್ನ್ಯಸೇತ್[4] ॥ ॥ ೨೨ ॥

ಆಜ್ಞಾಯಾಂ ತು ವಿಶೇಸೋಸ್ತಿ[5]
ಶಕ್ತಿಪಕ್ಷೇ ಹಳೇ[6] ನ್ಯಸೇತ್ ।
ವರ್ಣಾಧಿ[7] ದೇವತಾಸ್ತತ್ರ[8]
ಪೂರ್ವವತ್ಪರಿಕಲ್ಪಯೇತ್ ॥ ॥ ೨೩ ॥

ಆಧಾರ, ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ, ಮಣಿಪೂರಕ, ಅನಾಹತ, ವಿಶುದ್ಧಿ ಆಜ್ಞಾ ಎಂಬ ಈ ಆರುಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಬೀಜಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳಿಗೆ ಶಿವಚಕ್ರಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಶಿವಚಕ್ರನ್ಯಾಸದ ಅನನ್ತರ ಶಕ್ತಿಚಕ್ರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ರುದ್ರಬೀಜಗಳೆಂಬ ಈ ಐವತ್ತೊಂದು ಅಕ್ಷರಗಳು ಶಿವಶಕ್ತ್ಯುಭಯರೂಪಗಳಾದುವದರಿಂದ ಶಿವಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಬೀಜಗಳೂ ಆಗುತ್ತವೆ. ಆಧಾರ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಮಣಿಪೂರಕ ಆನಾಹತ ವಿಶುದ್ಧಿ ಎಂಬ ಐದು ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವ ಚಕ್ರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿದಂತೆ ಶಕಾರಾದಿ ಶಕ್ತಿ ಬೀಜಗಳನ್ನೂ ನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೨೨ ॥

ಆಜ್ಞಾ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿವಚಕ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಶೇಷವಿದೆ. ಶಕ್ತಿ ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡುವಾಗ ಆಜ್ಞಾ ಚಕ್ರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಎರಡು ಚಕ್ರಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಚತುಷ್ಕೋಷ್ಠಗಳ ಮಧ್ಯದ ಎರಡುದಳಗಳಲ್ಲಿ ಳಕಾರಕ್ಷಕಾರಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಹಕಾರಳಕಾರಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಚಕ್ರಭೇದ ಪಟಲದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ರುದ್ರರನ್ನೂ ರುದ್ರ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ॥ ೨೩ ॥

---

1 ಣ್ಯಥೋಚ್ಯತೇ—ಗ, ಚ, ಝ.
2 ಗಲಾಂತಂ ತು—ಥ.
3 ವರ್ಣಾಂಶ್ಚ—ಥ.
4 ನ್ಯಸೇದ್ವರ್ಣಾನಿ ಪೂರ್ವವತ್—ಗ, ಚ, ಝ.
5 ಷಟ್ಚಕ್ರಾಸ್ಯಾದಿ ತಾನ್ಯೇವಂ—ಝ.
ಆಜ್ಞಾಯಾಂ ತು ವಿಶೇಷೇಣ—ಗ, ಚ, ಝ.
6 (ಹ) ಕ್ಷಳಂ—ಚ.
ಹಳಂ—ಪ.
7 ವರ್ಣಾದಿ—ಗ, ಚ, ಝ.
8 ದೈವತಂ ತತ್ರ—ಟ, ಠ, ಥ.

ಏವಂ ಷಟ್ಚಕ್ರ ಮಾಖ್ಯಾತಂ
ಮೂರ್ತಿಮನ್ತ್ರಂ[1]ನ್ಯ ಸೇತ್ತತ:[2]
ನಾದಂ ಲಿಂಗೇಚ[3] ವಿನ್ಯಸ್ಯ[4]
ಬಿನ್ದು ಮಾಜ್ಯಪ್ರಧಾರಿಕೇ[5] ॥ ॥ ೨೪ ॥

ಪಟ್ಯಾದಿ ಕಂಜ ಪರ್ಯನ್ತಂ
ಮಕಾರಂ ವಿನ್ಯಸೇತ್ತತ: [6] ।
ವೃತ್ತೇ ತೂಕಾರಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯ[7]
ಚಾಕಾರಂ[8] ಕಂಜಪಟ್ಟಕೇ[9] ॥ ॥ ೨೫ ॥

ಹೀಗೆ ಆರು ಚಕ್ರಗಳ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಚಕ್ರನ್ಯಾಸದ ತರುವಾಯ ಮೂರ್ತಿಮನ್ತ್ರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆಜ್ಯ ಪ್ರಧಾರಿಕೆಯ ಮೇಲಣ ಚತುಷ್ಕೋಷ್ಠಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಕಾರವನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಓಂಕಾರವನ್ನು ಆಜ್ಯ ಪ್ರಧಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೨೪ ॥

ಊರ್ಧ್ವಪಟ್ಟಿಕೆ ಮೊದಲಾಗಿ ಊರ್ಧ್ವಕಂಜದವರೆಗೆ ಮಕಾರವನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ವೃತ್ತವೆಂದು ಕರೆಯುವ ಕಣ್ಠಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉಕಾರವನ್ನೂ ಅಧಃ ಕಂಜಪಟ್ಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಕಾರವನ್ನೂ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೨೫ ॥

---

1 ಮೂರ್ತಂ ತಂತ್ರಂ—ಥ.
ಮೂಲಮಂತ್ರಂ—ಧ.
ಮೂರ್ತಮಂತ್ರಂ—ಘ, ಛ, ಟ, ಢ, ತ, ದ.
2 ಪ್ರವಿನ್ಯಸೇತ್—ಗ, ಚ, ಝ.
3 ತು—ಪ.
4 ವಿನ್ಯಸೇತ್—ಟ.
5 ಪ್ರಸಾರಿಕೇ—ಗ, ಚ, ಝ, ಥ.
6 ವಿನ್ಯಸೇತ್ ಕ್ರಮಾತ್—ಗ, ಚ, ಜ, ಝ.
7 ವೃತ್ತೇ ಉಕಾರಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯ—ಗ, ಚ, ಜ, ಝ.
ವೃತ್ತೆತೂಕಾರಂ ನ್ಯಸ್ಯ—ಪ.
ವೃತ್ತೇತೂಕಾರಂ ನ್ಯಸ್ತ್ಯ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ತ, ಥ, ದ.
ವೃತ್ತೇ ಕ್ಷಕಾರಕಂ ನ್ಯಸ್ಯ—ಧ.
8 ಹಕಾರಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ಯಕಾರಂ—ಘ.
9 ಕಮಲಪಟ್ಟಿಕೇ—ಕ, ಘ, ಚ, ಟ, ಡ, ತ, ಥ, ದ.
ಕಮಲಪಟ್ಟಿಕೇ—ಖ.
ಕಂಜಪಟ್ಟಿಕೇ—ಗ, ಜ, ಝ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ[1]
ಸ್ಥೂಲಪಂಚಾಕ್ಷರಂ ಶೃಣು ।
ನಕಾರಾದಿ[2] ಯಕಾರಾನ್ತಂ
ಪಂಚಾರ್ಣಂ ತತ್ರವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥ ॥ ೨೬ ॥

ಪಂಚಾಕ್ಷರಮಿದಂ[3] ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ಷಡಕ್ಷರ ಮಥೋಚ್ಯತೇ ।
ತಾರಂ[4] ಲಿಂಗೇ ಪ್ರವಿನ್ಯಸ್ಯ
ಪಟ್ಟಿಕಾಯಾಂ ನಕಾರಕಮ್[5] ॥ ॥ ೨೭ ॥

ಮಕಾರ ಮೂರ್ಧ್ವ ಕಂಜೇ ತು[6]
ಶಿಕಾರಂ ವೃತ್ತ ಮಧ್ಯಕೇ[7] ।

ಹೀಗೆ ಹ. ಓಂ ಮ ಉ ಅ ಎಂಬ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪಂಚಾಕ್ಷರಗಳ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಸ್ಥೂಲ ಪಂಚಾಕ್ಷರಗಳ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು, ನ, ಮಃ, ಶಿ, ವಾ, ಯ, ಎಂಬ ಪಂಚಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಆಧಾರ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ ಮಣಿಪೂರಕ ಅನಾಹತ ವಿಶುದ್ಧಿ ಎಂಬ ಚಕ್ರಗಳ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೨೬ ॥

'ನಮಃ ಶಿವಾಯ' ಎಂಬ ಸ್ಥೂಲಪಂಚಾಕ್ಷರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಷಡಕ್ಷರ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಓಂಕಾರವನ್ನೂ ಊರ್ಧ್ವಪಟ್ಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಕಾರವನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೨೭ ॥

ಊರ್ಧ್ವಕಂಜದಲ್ಲಿ ಮಕಾರವನ್ನು, ವೃತ್ತ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿಕಾರವನ್ನು, ಅಧಃ ಕಂಜದಲ್ಲಿ ವಾಕಾರವನ್ನು ಅಧಃಪಟ್ಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಯಕಾರವನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು.

---

[1] ನ್ಯಸ್ತಂ—ಛ, ಠ, ಥ, ದ, ಧ.
ನ್ಯಸ್ಯ—ಪ.
[2] ಅಕಾರಾದಿ—ಪ.
[3] ಮಿತಿ—ಪ.
[4] ಓಂಕಾರಂ—ಪ.
[5] ಅಕಾರಕಂ—ತ.
[6] ಕಂಠ ಂ ತು—ಥ.
[7] ಮಧ್ಯಮೇ—ಝ.
ಮಧ್ಯಗೇ—ಗ, ಚ.

ಅಧ: ಕಂಜೇ ಚ ವಾಕಾರಂ[1]
ಚಾಧ : ಪಟ್ಯಾಂ ಯಕಾರಕಮ್[2] ॥ ॥ ೨೮ ॥

[3]ಏವಂ ಷಡಕ್ಷರಂ [ಃ] ಪ್ರೋಕ್ತಂ [ಃ]
ಷಡಧ್ವನ್ಯಾಸ[4] : ಉಚ್ಯತೇ ।
ಜಗತ್ಯಾಂ ಭುವನಾಧ್ವಾನಂ
ಪದಾಧ್ವಾನಂ[5] ಚ[6] ಪಂಕಜೇ ॥ ॥ ೨೯ ॥

[7]ವರ್ಣಾಧ್ವಾನಂ ಚ ವೃತ್ತೇತು
ಕಲಾಧ್ವಾನಂ ಚ ಪಂಕಜೇ ।
ತತ್ತ್ವಾಧ್ವಾನಂ ಪಟ್ಟಿಕಾಯಾಂ
ಮನ್ತ್ರಾಧ್ವಾನಂ ಪ್ರಧಾರಿಕೇ[8] ॥ ॥ ೩೦ ॥

ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ 'ಓಂನಮಃ ಶಿವಾಯ' ಎಂಬ ಷಡಕ್ಷರಮಂತ್ರವನ್ನು ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೨೮ ॥

ಹೀಗೆ ಷಡಕ್ಷರ ಮನ್ತ್ರನ್ಯಾಸವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಭುವನಾದಿ ಷಡಧ್ವನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಪೃಥ್ವೀಸ್ಥಾನವಾದ ಆಧಾರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭುವನಾಧ್ವಾನವನ್ನೂ, ಅಧಃ ಕಂಜದಲ್ಲಿ ಪದಾಧ್ವಾನವನ್ನೂ. ॥ ೨೯ ॥

ವೃತ್ತವೆಂಬ ಮಣಿಪೂರಕಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಾಧ್ವಾನವನ್ನೂ, ಊರ್ಧ್ವಪಂಕಜದಲ್ಲಿ ಕಲಾಧ್ವಾನವನ್ನೂ ವಿಶುದ್ಧಿಸ್ಥಾನವಾದ ಊರ್ಧ್ವಪಟ್ಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವಧ್ಯಾನವನ್ನೂ ಆಜ್ಞಪ್ರಧಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾಧ್ವಾನವನ್ನೂ ನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೩೦ ॥

---

1 ವಕಾರಂ—ಗ, ಚ.
2 ಮಕಾರಕಂ ಛ.
3 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಛ, ಜ, ಟ, ಫ, ತ, ದ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
4 ನ್ಯಾಸಂ—ಘ, ಠ, ಥ.
5 ಷಡಾಧ್ವಾನಂ—ದ.
6 ತು—ಥ.
7 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ತ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
8 ಪ್ರಸಾರಿಕೇ—ಗ, ಚ, ಝ.

ಏವಂ ಷಡಧ್ವನೋ[1] ನ್ಯಸ್ಯ[2]
ಸರ್ವಮನ್ತ್ರಾತ್ಮಕಂ ಶಿವಮ್[3] ।
ಸಪ್ತಕೋಟಿಮಹಾಮನ್ತ್ರೈಃ
ಮನ್ತ್ರಿತಂ ಲಿಂಗಮುಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೩೧ ॥

ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸಮರ್ಚಯೇನ್ಮನ್ತ್ರೀ[4]
ತ್ವನ್ಯಥಾ[5] ನಿಷ್ಫಲಂ ಭವೇತ್ ।
ಕಾಮಿಕಾದಿಷು ತಂತ್ರೇಷು[6]
ಹ್ಯಷ್ಟಾ[7]ವಿಂಶತಿಭೇದತಃ[8] ॥ ॥ ೩೨ ॥

ಪ್ರೋಕ್ತಾನಿ ಮನ್ತ್ರಜಾತಾನಿ
ತತ್ಸರ್ವಂ ವಿನ್ಯಸೇದ್ಬುಧಃ ।

ಹೀಗೆ ಷಡಧನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಸರ್ವ ಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಶಿವಲಿಂಗ ಏಳುಕೋಟಿ ಮಹಾಮಂತ್ರ ಗಳಿಂದ ಮಂತ್ರಿತವಾದುದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ॥ ೩೧ ॥

ಶಿವಮಂತ್ರಜ್ಞನಾದ ಮಹಾತ್ಮನು ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಸಪ್ತಕೋಟಿ ಮಹಾ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿದು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಆ ಪೂಜೆಯು ನಿಷ್ಫಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ವಿಧವಾದ ಕಾಮಿಕಾದಿ ವಾತುಲಾಂತ ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿ— ॥ ೩೨ ॥

—ಹೇಳಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಆಗಮಜ್ಞನಾದ ವಿದ್ವಾಂಸನು ಶಿವ

---

1 ಷಡಧ್ವಕಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಬ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
ಷಡಕ್ಷರಂ—ಪ.
2 ನ್ಯಸ್ತ್ವಾ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.
3 ನ್ಯಸೇತ್—ಝ.
ತ್ಮಕಂ ವಿದುಃ—ಪ.
4 ನ್ಮಂತ್ರಂ—ಗ, ಜ, ಡ, ತ, ಧ.
5 ಅನ್ಯಥಾ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಪ.
ಚಾನ್ಯಥಾ—ಧ.
6 ಮನ್ತ್ರೇಷು—ಜ, ತ.
7 ಅಷ್ಟಾ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ಚಾಷ್ಟಾ—ಧ.
8 ಭೇದಕಾಃ—ಢ.

ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನೇನ
ಮಂತ್ರಜಾತಮಿದಂ ಮತಮ್ ॥ ॥ ೩೩ ॥

ಅತಿಬಾಲಂ[1] ಸಬಾಲಂ ಚ[2]
ಕೌಮಾರಂ ಚ ತ್ರಿಕೋಣಕಮ್ ।
ಯೌವನಂ ಚೈವ ಜಾತೀನಾಂ[3]
ಪ್ರಕೃತಿ ರ್ವಿಕೃತಿಸ್ತಥಾ[4] ॥ ॥ ೩೪ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ : ಕ್ಷತ್ರಿಯೋ ವೈಶ್ಯಃ
ಶೂದ್ರಜಾತಿರನನ್ತವರ್[5] ।
ಸ್ತ್ರೀ ಪುಂನಪುಂಸಕಂ ಚೈವ[6]
ಚಲನ[7] ಸ್ಥಾನಮಾಸನಮ್ ॥ ॥ ೩೫ ॥

ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ ಶಿವ ಲಿಂಗವನ್ನು ಮಂತ್ರ ಸಮೂಹಾತ್ಮಕವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ॥ ೩೩ ॥

ಅತಿಬಾಲ ಸಬಾಲ ಕೌಮಾರ ಯೌವನ ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೃತಿ ॥ ೩೪ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯ ಶೂದ್ರ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ನಪುಂಸಕ ಚಲನ ಸ್ಥಾನ ಆಸನ— ॥ ೩೫ ॥

---

1 ಆದಿಬಾಲಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
2 ಸ್ವಬಾಲಂ ಚ—ಫ.
3 ಸರ್ವೇಷಾಂ—ಚ.
4 ಕೃತಿಸ್ತು ವಾ—ಖ, ಗ, ಚ, ಬ, ಝ.
5 ಜಾತಿಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ—ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಥ, ಪ.
ಜಾತಿಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ—ಖ.
ಜಾತಿಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ—ಛ, ಢ, ತ, ದ, ಫ.
ಜಾತಿಸ್ತಥಾ ಪುನಃ—ಫ.
6 ಪುಂಸಕೇಂದ್ರಾದಿ—ಬ.
ಪುಂಗಕಂ ಚಾತಿ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
7 ಶಯನಂ—ಫ.
ಶಯನ—ಗ, ಚ.

ಶುದ್ಧಂ ಮಿಶ್ರಂ ಚ ಸಂಕೀರ್ಣಂ[1]
ಮಂತ್ರರೂಪ ಮಥ[2] ಶೃಣು[3] ।
[4]ಏಕೋನವಿಂಶತಿರ್ಮನ್ತ್ರಾಃ
ತೇಷಾಂ ಲಕ್ಷಣಮುಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೩೬ ॥

ಶುದ್ಧಂ ಚಾಕಾರಸಂಯುಕ್ತಂ
ಅತಿಬಾಲಂ[5] ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್ ।[6]
ಅಷ್ಟ ಬೀಜ[7]ಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಸಬಾಲಮಿತಿ[8] ಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥ ॥ ೩೭ ॥

ಪಂಚಾಕ್ಷರ[9] ಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಕೌಮಾರಂ ತು ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್[10] ।

—ಶುದ್ಧ ಮಿಶ್ರ ಸಂಕೀರ್ಣ ಎಂದು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ಮಂತ್ರನಾಮಗಳಿವೆ. ಇನ್ನು ಅತಿಬಾಲಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು— ॥ ೩೬ ॥

ಅಕಾರ ಸಹಿತವಾದ ಶುದ್ಧಪ್ರಸಾದಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಅತಿಬಾಲವೆಂದು ಹೆಸರು. ಎಂಟು ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಂತ್ರವು ಸಬಾಲ. ॥ ೩೭ ॥

ಐದು ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಂತ್ರವು ಕೌಮಾರ. ಸಮಸ್ತ ದೇವತಾ

---

1 ಮಿಶ್ರಮಸಂಕೀರ್ಣಂ—ಫ.
ಮಿಶ್ರಂ ತು ಸಂಕೀರ್ಣಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಧ, ಪ, ಫ.
2 ಮತಃ—ಕ, ಘ, ತ, ಧ.
3 ಮಥೋಚ್ಯತೇ—ಫ.
4 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಛ, ಟ, ಢ, ತ, ಥ, ದ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
5 ಅದಿಬಾಲಂ—ಕ, ಘ, ಛ.
6 ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ—ಪ.
ಇತಿ ಸ್ಮೃತಂ—ಗ, ಚ.
7 ಅಷ್ಟಬೀಜಂ—ಕ, ಘ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ.
8 ಸಬಾಲಂಚೇತಿ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
9 ಪಂಚಸ್ವರ—ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
10 ಕೌಮಾರಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಂ—ಚ.
ಕೌಮಾರಂ ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಂ—ಚ.

ಯೌವನಂ ಚೈವ ಸರ್ವೇಷಾಂ
ಮಂತ್ರಜಾತಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್[1] ॥ ॥ ೩೮ ॥

ಏಕಾಕ್ಷರಂ [ಃ] ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ [ಃ] ಸ್ಯಾತ್
ಕ್ಷತ್ರಂ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂ ಭವೇತ್[2] ।
ಷಡಕ್ಷರ[3] ಸಮಾಯುಕ್ತಂ [ಃ]
ವೈಶ್ಯಂ [ಃ] ಶೂದ್ರಂ[4] [ಃ] ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ[5] ॥ ॥ ೩೯ ॥

[6]ಏವಂ ಕ್ರಮೇಣ ನಿರ್ಣೀತಂ[7]
ಚತುರ್ಥ್ಯಾನ್ತಂ[8] ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್ ।
ಸ್ವಾಹಾಕಾರೋ ಭವೇನ್ನಾರೀ
ನಮೋಽನ್ತಂ ಪುರುಷಾಕೃತಿ[9] ॥ ॥ ೪೦ ॥

ಮಂತ್ರ ಸಮೂಹವು ಯೌವನ. ॥ ೩೮ ॥

ಏಕಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಂತ್ರವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವು ಕ್ಷತ್ರಮಂತ್ರ, ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವು ವೈಶ್ಯಮಂತ್ರವೂ ಶೂದ್ರಮಂತ್ರವು ಆಗುತ್ತದೆ. ॥ ೩೯ ॥

ಹೀಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಗೊಂಡ ವರ್ಣಮಂತ್ರವು ನಾಲ್ಕು ವಿಧ. ಸ್ವಾಹಾ ಪಲ್ಲವವನ್ನುಳ್ಳ ಮಂತ್ರವು ಸ್ತ್ರೀಮಂತ್ರ. ನಮಃ ಪಲ್ಲವವನ್ನುಳ್ಳ ಮಂತ್ರವು ಪುರುಷಮಂತ್ರ. ॥ ೪೦ ॥

---

1 ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೃತಿಗಳ ಲಕ್ಷಣಭಾಗವು ಮೂಲದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
ಶಿವಾಕ್ಷರಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಜಾತಂ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂ ನೃಪಸ್ಯ ತು—ಕ.
2 ಶಿವಾಕ್ಷರಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಜಾತಂ ಪಂಚಾರ್ಣಂ ತು ಶಿವಸ್ಯ ತು—ಧ.
3 ಷಡಕ್ಷರಂ—ಕ, ಥ.
4 ವೈಶ್ಯಶೂದ್ರಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಪ.
ವೈಶ್ಯಾದೀನಾಂ—ಖ (ಪ.)
ವೈಶ್ಯಶೂದ್ರೌ—ಧ.
5 ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಧ, ಪ.
ಇತಿ ಸ್ಮೃತಂ—ಝ.
6 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಝ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
7 ಗಣಿತಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಡ, ತ, ದ, ಧ, ಪ.
8 ಚತುರ್ಥ್ಯಂತಂ—ಗ, ಚ, ಜ, ಝ.
9 ಕೃತಿಃ—ಕ, ಖ, ಘ, ಚ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

ಫಟ್ಕಾರಂ ಚ ವಷಟ್ಕಾರಂ
ನಪುಂಸಕಮಿತಿ[1] ಸ್ಮೃತಮ್ ।
ವಿಪ್ರಂ[2] ಸ್ವಾಹಾನ್ತಕಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ನೃಪವೈಶ್ಯಾದಿ ಸಂಯುತಮ್ ॥ ॥ ೪೧ ॥

[3]ಶೂದ್ರಾಣಾಂ ತು ನಮಶ್ಚೈವ
ಮನ್ತ್ರಜಾತಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್[4] ।
ಇಂದ್ರಾದಿಶಯನಸ್ಥಾನಂ
ಮನ್ತ್ರಜಾತಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್[5] ॥ ॥ ೪೨ ॥

ಶುದ್ಧಮೇಕಾಕ್ಷರಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ವೇದವರ್ಣಾಶ್ಚ ಮಿಶ್ರಕಾಃ[6] ।

ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಫಟ್ಕಾರವನ್ನಾಗಲಿ ವಷಟ್ಕಾರವನ್ನಾಗಲಿ ಹೊಂದಿರುವ ಮಂತ್ರವು ನಪುಂಸಕಮಂತ್ರ. ಸ್ವಾಹಾನ್ತವಾದ ಮಂತ್ರವು ಕ್ಷತ್ರಿಯ–ವೈಶ್ಯ–ಶೂದ್ರ–ಸಮನ್ವಿತ ವಾದ ವಿಪ್ರಮನ್ತ್ರ. ॥ ೪೧ ॥

ನಮೋಂತವಾದ ಮಂತ್ರಸಮೂಹವು ಶೂದ್ರಮಂತ್ರ. ಮಂತ್ರಗಳ ಸಮೂ ಹವು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಅಧಿಷ್ಠಾನ. ॥ ೪೨ ॥

ಏಕಾಕ್ಷರಮಂತ್ರವು ಶುದ್ಧ. ಚತುರಕ್ಷರಮಂತ್ರವು ಮಿಶ್ರ. ಬಹುಪ್ರಕಾರಾಕ್ಷರ

---

1 ನಪುಂಸಕ ಇತಿ—ಟ.
2 ವಿಪ್ರೇ—ಧ.
3 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
4 ಆಸನಂ ಮಂತ್ರಪೀಠಕಂ—ಖ (ಪಾ) ಗ, ಚ, ಝ.
5 ಚಲನ—ಆಸನಗಳ ಸ್ವರೂಪ ವಿವರಣಭಾಗವು ಮೂಲದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
6 ವೇದಾಕ್ಷರಂ ತು ಮಿಶ್ರಕಂ—ಖ, ಘ, ಛ, ಠ, ತ, ಧ.
ವೇದಾಕ್ಷರಂ ತು ಮಿಶ್ರಿತಂ—ಕ, ಟ, ಢ, ದ.

ಸಂಕೀರ್ಣೋ[1] ಬಹುವರ್ಣಶ್ಚ[2]
ತ್ರಿವಿಧೋ[3] ಮನ್ತ್ರ[4] ಈರಿತಃ ||[5] || ೪೩ ||

ಮನ್ತ್ರಾದೌ ಶೀರ್ಷಕಂ[6] ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ಮನ್ತ್ರೋರ್ಧ್ವೇ ವದನಂ ಮತಮ್[7] |
ಮನ್ತ್ರಬಾಹ್ಯೇ[8] ತು ಬಾಹೂ ಚ[9]
ತಸ್ಯಾಪ್ಯಧರಸಂಯುತಮ್[10] || || ೪೪ ||

ಪಾರ್ಶ್ವೇ ತು ಚಕ್ಷುಃ ಶ್ರೋತ್ರಾಣಿ[11]
ಚತುರ್ಮಧ್ಯೇ[12]ತು ನಾಸಿಕಾ |

ಮಂತ್ರವು ಸಂಕೀರ್ಣ. ಹೀಗೆ ಮಂತ್ರವು ತ್ರಿವಿಧ. || ೪೩ ||

ಮಂತ್ರಾದಿಯೇ ಶಿರಸ್ಸು, ಮಂತ್ರದ ಊರ್ಧ್ವ ಪ್ರದೇಶವೇ ವದನ. ಮಂತ್ರದ ಪಾರ್ಶ್ವದ್ವಯವು ಬಾಹುದ್ವಯ. ಈ ಬಾಹುದ್ವಯವು ಮಂತ್ರದ ಅಧೋಭಾಗ ದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುವುದು. || ೪೪ ||

ಮಂತ್ರದ ಉಭಯ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಕಿವಿಗಳೂ ಇವೆ. ಈ

---

1 ಸಂಕೀರ್ಣಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಢ, ತ, ದ.
2 ಬಹುಧಾ ಮಂತ್ರಃ—ಖ.
ಬಹುಧಾ ಮಂತ್ರಂ—ಧ.
3 ತ್ರಿವಿಧಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಢ, ತ, ದ, ಧ.
ತ್ರಿಭೇದಂ—ಪ.
4 ಮಂತ್ರಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಪ.
5 ಉಚ್ಯತೇ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಧ, ಪ.
6 ಶೀರ್ಷಂ—ಢ, ದ.
7 ವದನಂ ಭವೇತ್—ಜ.
8 ಮಂತ್ರಪಾರ್ಶ್ವೇ—ಕ, ಖ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ.
9 ಬಾಹಾಹೂತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.
10 ಪ್ಯಾಧಾರಸಂಯುತಂ—ಗ, ಚ.
ಪ್ಯದಃ ಸ್ಥಾನ ಸಂಯುತಂ—ಝ.
11 ಶ್ರೋತ್ರಂ ಚ—ಜ.
12 ಚಕ್ಷುರ್ಮಧ್ಯೇ—ಗ, ಚ.
ತಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ—ಜ.

ತಸ್ಯಾ ಊರ್ಧ್ವೇ[1] ಲಲಾಟಂ ಚ[2]
ಬಿನ್ದುರ್ಮಸ್ತಕಮುಚ್ಯತೇ[3] ॥ ॥ ೪೫ ॥

ನಾದೋ ಜಿಹ್ವಾ ಸಮಾಖ್ಯಾತ[4] :
ಶಬ್ದ : ಶಬ್ದ ಇತಿ ಸ್ಮೃತ :[5] ।
ಓಷ್ಠ :[6] ಶಬ್ದೇನ ಭಿನ್ನ :[7] ಸ್ಯಾತ್
ಆಸ್ಯಾನ್ತರ[8] ಸಮನ್ವಿತ :[9] ॥ ॥ ೪೬ ॥

ವಾಗ್ಭವಂ ಮುಖಮಿತ್ಯಾಹು :
ಓಷ್ಠಾನ್ತಂ ಕಣ್ಠ ಏವ ಚ[10] ।

ನಾಲ್ಕರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಸಿಕೆಯಿದೆ. ನಾಸಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಲಲಾಟವಿದೆ. ಬಿಣ್ಣವು ಮಸ್ತಕವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೪೫ ॥

ಮಂತ್ರದ ನಾದವು ಜಿಹ್ವೆ. ಜಿಹ್ವೆಯಿಂದಲುಚ್ಚರಿಸುವ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕಧ್ವನಿಯು ಶಬ್ದ. ಮುಖದಲ್ಲಿರುವ ಓಷ್ಠವು ಶಬ್ದದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೪೬ ॥

ವಾಗ್ಭವವು ಮಂತ್ರದ ಮುಖ. ಓಷ್ಠದವರೆಗಿನ ಭಾಗವು ಮಂತ್ರದ ಕಣ್ಣು.

---

1 ತಸ್ಯಾಪ್ಯೂರ್ಧ್ವೇ—ಜ.
2 ಲಲಾಟಶ್ಚ—ಢ.
3 ಮಸ್ತಕ ಉಚ್ಯತೇ—ಗ, ಚ, ಝ.
4 ನಾದಂ ಜಿಹ್ವಾ ಸಮಾಖ್ಯಾತಃ—ಕ, ಛ, ಜ, ಟ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ಧ.
ನಾದಂ ಜಿಹ್ವಾ ಸಮಾಖ್ಯಾತಾ—ಠ, ದ, ಪ.
ನಾದಂ ಜಿಹ್ವೇಯಮಾಖ್ಯಾತಾ—ಗ, ಝ.
ನಾದ ಜಿಹ್ವೇಯಮಾಖ್ಯಾತಾ—ಚ.
5 ಶಬ್ದಂ ಶಬ್ದ ಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ಶಬ್ದ ಶಬ್ದ ಮಿತೀರಿತಂ—ಢ.
6 ಓಷ್ಠಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
7 ಭಿನ್ನಂ—ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
8 ಆಸ್ಯಾಧಾರ—ಜ.
9 ಸಮನ್ವಿತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ,ಪ.
10 'ಕಂಠ ಏವ ಚ' ಎಂಬುದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶಿವಮೇವ ಚ—ಪ.
ಗ್ರೀವಮೇವ ಚ—ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಧ.
ಶ್ರಿಯಮೇವ ಚ—ಘ.

ಪಾರುಷ್ಯರೂಪ ಮೇವಂ ತು[1]
ವಾಸವಾಹನಮುಚ್ಯತೇ[2] ॥ ॥ ೪೭ ॥

ಪ್ರಣವಾನ್ತಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ಮನ್ತ್ರಾನ್ತೇ ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್[3] ।
[4]ಮನ್ತ್ರರೂಪಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ಮನ್ತ್ರವಾಸಸ್ತಥೋಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೪೮ ॥

ಇದು ಮಂತ್ರದ ಪರುಷರೂಪ. ಇನ್ನು ವಾಸ ಮತ್ತು ವಾಹನವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ॥ ೪೭ ॥

ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರಣವದ ಆದಿಯಿಂದ ಪಲ್ಲವದ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪ. ಇನ್ನು ಮಂತ್ರವಾಸವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ॥ ೪೮ ॥

---

[1] ಪಾರುಷ್ಯರೂಪಮೇವಂ—ಧ. ಪುಸ್ತಕವನ್ನುಳಿದು ಬಾಕಿ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ.
ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಚು ರೂಪಮೇವಂ—ಗ, ಚ.
ಪಾರುಷ್ಯಮೇವ ರೂಪಂ—ಝ, ಪ.

[2] ಇದಾದ ನಂತರ—ಗ, ಚ, ಝ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ.
"ಆಕಾರಂ ಚ ಇಕಾರಂ ಚ ಉಕಾರಂ ಚ ಋಕಾರಕಂ। ಇಕಾರಂ ಚೈವ ಏಕಾರಂ ಓಕಾರಂ ಚ ತಥೈವ ತು। ಏತೇ ಸಪ್ತ ಸ್ವರಾದೀನಿ ಮಂತ್ರ ಪ್ರಕೃತಿ ರುಚ್ಯತೇ" ಎಂದಿದೆ.

[3] ಪ್ರಣವೋದಯ ಮಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಮಂತ್ರಜಾತಸ್ತು ಪಾರ್ಷತಃ—ಫ.
ಪ್ರಣವಾಂತೇ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಮಂತ್ರಾಂತೇ ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ—ಗ, ಚ.
ಪ್ರಣವಾಂತ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಮಂತ್ರಾಂತೇ ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ—ಠ.
ಪ್ರಣವಾಂತ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಮಂತ್ರಾತಂ ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ—ಟ, ಥ, ಪ.
ಪ್ರಣವಾಂತ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಮಂತ್ರಾಂತಾಂತೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ—ಕ, ಛ, ಟ, ಠ, ದ, ಧ.

[4] ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
ಇದಾದ ನಂತರ—ಗ, ಚ, ಝ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ.
"ಪ್ರಣವಾಂತೇ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಮಂತ್ರಾಂತೇ ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ" ಎಂಬ ಅರ್ಧವು ಪುನರುಕ್ತವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಇದೆ.

ಮನ್ತ್ರಾಣಾಂ[1] ಪ್ರಕೃತಿರ್ವಾಸ :
    ವಾಹನಂ ವಿಕೃತಿಸ್ತಥಾ[2] ।
ಪ್ರಕೃತಿರ್ವರ್ಣಭಾವಶ್ಚ[3]
    ವರ್ಣಾನಾಂ[4] ವಾಸಜಿಹ್ವಯಾ[5] ॥ ॥ ೪೯ ॥

ಆಸ್ಯೇ ತು ಜಿಹ್ವಾವಾಸಶ್ಚ[6]
    ಆಸ್ಯಾನಾಂ ಬುದ್ಧಿ[7]ವಾಸನಮ್ ।
ಬುದ್ಧ್ಯರ್ಣಂ ಹೃದಯೇ ವಾಸಂ[8]
    ಹೃದಯಂ ಪಿಂಡವಾಸನಮ್[9] ॥ ॥ ೫೦ ॥

ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಕೃತ್ಯಕ್ಷರವು ಮಂತ್ರಗಳ ವಾಸಸ್ಥಾನ. ಹೀಗೆಯೇ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಕೃತ್ಯಕ್ಷರವು ಮಂತ್ರಗಳ ವಾಹನ. ಮಂತ್ರಗಳ ವಾಸವೆನಿಸಿದ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ವರ್ಣ. ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ವರ್ಣತ್ವವು ಜಿಹ್ವಾವಾಸದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. (ಜಿಹ್ವೆಯಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ವರ್ಣಗಳೆನಿಸುತ್ತವೆ.) ॥ ೪೯ ॥

ಅಕ್ಷರಾಶ್ರಯವಾದ ಜಿಹ್ವೆಗೆ ಮುಖವು ವಾಸಸ್ಥಾನ. ಮುಖಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿಯು ವಾಸಸ್ಥಾನ. ಶಬ್ದಾನುವಿದ್ಧವಾದ ಬುದ್ಧ್ಯಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಹೃದಯವು ವಾಸಸ್ಥಾನ. ಬುದ್ಧಿ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪಿಂಡವು ವಾಸಸ್ಥಾನ. ॥ ೫೦ ॥

---

[1] ಮಂತ್ರಾಣೆ—ಕ.
[2] ಸ್ತತಃ—ಗ, ಚ, ಝ.
[3] ಭಾವಂಚ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ.
ವಾಸಂಚು—ಥ.
[4] ವರ್ಣಾರ್ಣಂ—ಕ, ಘ, ಢ, ತ, ದ.
[5] ವರ್ಣವಾಸೋ ರಸಕಃ—ಖ, ಪ್ರಾ., ಝ.
[6] ಜಿಹ್ವಾಸ್ಯೇ ತು ವಾಸಂ ಚ—ಗ, ಚ.
[7] ಬುದ್ಧ—ಗ, ಚ.
[8] ವಾಸೋ—ಘ.
[9] ವಾಸನೇ—ಘ.
ವಾಸಕಂ—ಥ.

ಪಿಣ್ಡಾರ್ಣಂ ವಾಸಯೋ ನ್ನಾಡ್ಯಾಂ[1]
ನಾಡೀನಾಂ ವಾಯುವಾಸನಮ್[2] ।
ವಾಯುವಾಸಶ್ಚ[3] ಶಕ್ತೀನಾಂ
ಶಕ್ತಿವಾಸಂಚ [ಸಶ್ಚ][4] ವೈ ಶಿವ: ॥ ॥ ೫೧ ॥

ಶಿವವಾಸಂಚ [ಸಶ್ಚ] ಸರ್ವೇಷಾಂ
ಮನ್ತ್ರವಾಸಂ [ಃ][5] ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ [ಃ][6] ।
ನಿತ್ಯೋ ನೈಮಿತ್ತಿಕಶ್ಚೈವ
ಪರಂ ಚಾಪರಮೇವ ಚ[7] ॥ ॥ ೫೨ ॥

ಪಿಂಡಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ ನಾಡಿಯು ವಾಸಸ್ಥಾನ. ನಾಡಿಗಳಿಗೆ ವಾಯುವು ವಾಸಸ್ಥಾನ. ವಾಯುವಿಗೆ ಶಕ್ತಿಗಳು ವಾಸಸ್ಥಾನ. ಆ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಶಿವನು ಆವಾಸ ॥ ೫೧ ॥

ಸರ್ವತತ್ತ್ವಗಳಿಗೂ ಶಿವನು ವಾಸಸ್ಥಾನ. ಹೀಗೆ ಮಂತ್ರವಾಸವು ನಿರೂಪಿತವಾಯಿತು. ಎಲೈ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ನಿತ್ಯ, ನೈಮಿತ್ತಿಕ, ಪರ ಅಪರ,– ॥ ೫೨ ॥

---

[1] ಪಿಂಡಾರ್ಣಂ ವಾಸಯೇನ್ನಾಡೀ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ಪಿಂಡಾತ್ತು ವಾಸಯೋರ್ನಾಡೀ—ಫ.
ಪಿಂಡಾರ್ಣಂ ವಾಸಯೇನ್ನಾಡ್ಯಾಃ—ಗ, ಚ, ಝ.

[2] ವಾಯುರಾಸನಂ—ಫ.
ವಾಯುವಾ ಸಕಂ—ಥ.

[3] ವಾಯುವಾ ಸನಂ—ಪ.
ವಾಯುರಾ ಸಕಂ—ಫ.

[4] ಶಕ್ತ್ಯಾವಾಸಂ—ತ, ಖ, ಘ, ಛ, ಥ, ಕ, ಥ, ದ.

[5] ಮಂತ್ರಾವಾಸಂ—ಪ.

[6] ಉದೀರಿತಂ—ಫ.
ಇದಂಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ. ಧ, ಪ.

[7] ಇಲ್ಲಿಂದ "ಸದಾಶಿವಸಮಾಶ್ರಿತಾ" ವರೆಗಿನ ಭಾಗ ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಜ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ, ಫ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
ಆದರೆ—ಗ, ಚ, ಝ, ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ 'ಆಸ್ಯಾನಾಂ ಬುದ್ಧಿವಾಸನಂ' ಎಂಬುವ ಅರ್ಧ ಪದ್ಯದ ನಂತರ ಕಾಣುವ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ವಿಷಯಾನುಗುಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಚ್ಚಾಸಚ್ಚ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ !
ಕರ್ತೃ ಭರ್ತೃ ತಥೈವ ಚ ।
ಹೃದ್ಯಂ ಚೈವ ತಥಾಽಹೃದ್ಯಂ
ಅದ್ಯ ಹ್ಯ : ಶ್ವಸ್ತಥೈವ ಚ ॥ ॥ ೫೩ ॥

ವಾಚ್ಯಂ ಚ ವಾಚಕಂ ಯತ್ತತ್
ಆಧಾರಾಧೇಯಮೇವ ಚ ।
ಸುಸ್ಥಿತಂ ದುಃಸ್ಥಿತಂ ಚೈವ
ಚಲಂ ಚಾಚಲಮೇವ ಚ ॥ ॥ ೫೪ ॥

ಶೀತ ಮುಷ್ಣಂ ಚ ಯತ್ ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ಸುಖಂ ದು:ಖಂ ತಥೈವ ಚ ।
ಪವಿತ್ರಂ ಚಾಪವಿತ್ರಂ ಚ
ಮೃದು ತೀಕ್ಷ್ಣಂ ತಥೈವ ಚ ॥ ॥ ೫೫ ॥

ರಾಗದ್ವೇಷಂ ಚ ಯದ್ ಜ್ಞಾನಂ
ಯಚ್ಚಾಲಭ್ಯಂ ತಥೈವ ಚ ।
ಉನ್ನತಂ ಚಾನತಂ ಚೈವ
ಸಂಪಚ್ಚಾಸಮ್ಪದೇವ ಚ ॥ ॥ ೫೬ ॥

ಸತ್, ಅಸತ್, ಕರ್ತೃ, ಭರ್ತೃ, ಹೃದ್ಯ, ಅಹೃದ್ಯ, ಇಂದು, ನೆನ್ನೆ, ನಾಳೆ, ॥ ೫೩ ॥

ವಾಚ್ಯ, ವಾಚಕ, ಆಧಾರ, ಆಧೇಯ, ಸುಸ್ಥಿತ, ದುಃಸ್ಥಿತ, ಚಲ, ಅಚಲ, ॥ ೫೪ ॥

ಶೀತ, ಉಷ್ಣ, ಸುಖ, ದುಃಖ, ಪವಿತ್ರ, ಅಪವಿತ್ರ, ಮೃದು, ತೀಕ್ಷ್ಣ ॥ ೫೫ ॥

ರಾಗಬುದ್ಧಿ, ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿ, ಅಲಭ್ಯ, ಉನ್ನತ, ಆನತ, ಸಂಪತ್ತು, ಅಸಂಪತ್ತು,– ॥ ೫೬ ॥

ಸರ್ವಮೇತಚ್ಚ ದೇವೇಶ :
ತಸ್ಮಾದನ್ಯನ್ನ ವಿದ್ಯತೇ ।
ಪ್ರಕೃತಿ : ಶಬ್ದಮಾತ್ರಂ ತು
ರೂಪಮಾತ್ರಂ ತಥಾಪರಮ್ ॥ ॥ ೫೭ ॥

ರಸಮಾತ್ರಂ ಗನ್ಧಮಾತ್ರಂ
ಶ್ರೋತ್ರತ್ವಕ್ ಚಕ್ಷುರೇವ ಚ ।
ಜಿಹ್ವಾಘ್ರಾಣಂ ಚ ವಾಕ್ಪಾಣಿ–
ಪಾದಂ ಪಾಯುರುಪಸ್ಥಕಮ್ ॥ ॥ ೫೮ ॥

ಮನಸಾ ಚ ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ
ಪಂಚಕಂ ಪುರುಷೇಣ ತು ।
ರಾಗ [ಗೋ] ಮಾಯಾ ಚ ವಿದ್ಯಾಂ [ದ್ಯಾ] ಚ
ಕಲಾ ನಿಯಮಮೇ [ಏ]ವ ಚ ॥ ॥ ೫೯ ॥

ವಿಗ್ರಹೇಶಂಚ [ಶ್ಚ] ಶಕ್ತಿಂಚ[ಶ್ಚ]
ಶುದ್ಧಮಾಯಾಂ [ಯಾ] ತಥೈವ ಚ ।
ಶುದ್ಧವಿದ್ಯಾ ಶುದ್ಧಕಲಾ
ಸದಾಶಿವಶ್ಶಿವಂ ವಿದು : ॥ ॥ ೬೦ ॥

ಈ ಎಲ್ಲವೂ ದೇವೇಶನಾದ ಶಿವನೇ, ಶಿವನಿಂದ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನವಾದುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿ, ಶಬ್ದತನ್ಮಾತ್ರ, ರೂಪತನ್ಮಾತ್ರ, ಸ್ಪರ್ಶತನ್ಮಾತ್ರ ॥ ೫೭ ॥

ರಸತನ್ಮಾತ್ರ, ಗಂಧತನ್ಮಾತ್ರ, ಶ್ರೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯ, ತ್ವಗಿಂದ್ರಿಯ, ಚಕ್ಷು ರಿಂದ್ರಿಯ, ಜಿಹ್ವೇಂದ್ರಿಯ, ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯ, ವಾಗಿಂದ್ರಿಯ, ಪಾಣೀಂದ್ರಿಯ, ಪಾದೇಂದ್ರಿಯ, ಪಾಯ್ವಿಂದ್ರಿಯ, ಉಪಸ್ಥೇಂದ್ರಿಯ,– ॥ ೫೮ ॥

ಮನಸ್ಸು, ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಪಂಚಭೂತಗಳು, ಪುರುಷ, ರಾಗ, ಮಾಯೆ, ವಿದ್ಯೆ, ಕಲೆ, ನಿಯತಿ,– ॥ ೫೯ ॥

ವಿಗ್ರಹೇಶ, ಶಕ್ತಿ, ಶುದ್ಧಮಾಯೆ, ಶುದ್ಧವಿದ್ಯೆ, ಶುದ್ಧಕಲೆ, ಸದಾಶಿವ, ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಶಿವನೇ. ॥ ೬೦ ॥

ಈಶ್ವರಂ ಚ [ರಶ್ಚ] ಸ ಏವ ಸ್ಯಾತ್
ಸ ಏವಾಹಂ ಭವಾಂಸ್ತಥಾ ।
ಸ ಏವ ದೇವ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ [ಃ]
ಕಾರ್ಯ [ಶ್ಯ] ಪಾದ್ಯಪ್ರಜಾ ಸೃಜಾ[ಜಃ] ॥ ॥ ೬೧ ॥

ಸ ಏವ ಮುನಯಸ್ಸಪ್ತ
ಚನ್ದ್ರಾದಿತ್ಯೌ ಗ್ರಹೇಶ್ವರೌ ।
ಸ ಏವ ದೇವರಾಜೋಽಪಿ
ಕುಬೇರೋ ವರುಣಸ್ತಥಾ ॥ ॥ ೬೨ ॥

ಸಮಯೋಽಗ್ನಿಶ್ಚ ನಾಗೇಶಃ
ನಿರ್ಋತಿರ್ವಾಯುರೇವ ಚ ।
ಈಶಾನೋ ಗಣಪಾಸ್ಸರ್ವೇ
ವಸವೋಽಷ್ಟೌ ತಥೈವ ಚ ॥ ॥ ೬೩ ॥

ರುದ್ರಾ ಏಕಾದಶಾನ್ಯೇ ಚ
ದೇವದಾನವಪುಂಗವಾಃ ।
ದೈವಮಷ್ಟವಿಕಲ್ಪಂ ಚ
ಧೈರ್ಯಮನ್ಯೋನ್ಯಪಂಚಕಮ್ ॥ ॥ ೬೪ ॥

ಈಶ್ವರನೂ ಶಿವತತ್ತ್ವವೇ ನಾನೂ ನೀನೂ ಶಿವತತ್ತ್ವವೇ, ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ, ಕಾಶ್ಯಪನೇ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳೂ ಶಿವತತ್ತ್ವವೇ. ॥ ೬೧ ॥

ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೂ ಗ್ರಹೇಶ್ವರರಾದ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರೂ ಶಿವತತ್ತ್ವವೆ, ಇಂದ್ರ ಕುಬೇರ ವರುಣ– ॥ ೬೨ ॥

ಯಮ, ಅಗ್ನಿ, ಆದಿಶೇಷ, ನಿರೃತಿ, ವಾಯು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಶಿವತತ್ತ್ವವೇ. ಈಶಾನನೂ ಸಕಲ ಗಣೇಶರೂ, ಎಂಟು ವಸುಗಳೂ,– ॥ ೬೩ ॥

ಏಕಾದಶರುದ್ರರೂ, ದೇವದಾನವಶ್ರೇಷ್ಠರೂ ಎಂಟು ವಿಧವಾದ ದೈವವೂ ಪಂಚವಿಧವಾದ ಧೈರ್ಯವೂ, ॥ ೬೪ ॥

ಮಾನುಷ್ಯಂ ಚ ಜಗತ್ ಕೃತ್ಸ್ನಂ
ಸ ಏವ ಶಿವ ಉಚ್ಯತೇ ।
ಚತ್ವಾರಶ್ಚ ತಥಾ ವೇದಾ :
ರಹ ಸ್ಯೇನ ವದನ್ತಿ ಕಮ್ ॥ ॥ ೬೫ ॥

ಸಿದ್ಧಾನ್ತೇ ಭೂತತನ್ತ್ರೇ ಚ
ವಾಮೇ ಸ್ರೋತಸಿ ದಕ್ಷಿಣೇ ।
ಭೈರವೇಷು ತಥಾನ್ಯೇಷು
ಪಶುಪಾಶುಪತಾದಿಷು ॥ ॥ ೬೬ ॥

ವಿಷ್ಣು ತಂತ್ರೇ ಚ ಬೌದ್ಧೇ ಚ
ತಥಾ ದಿಕ್ಪತಿದರ್ಶನೇ ।
ಅಷ್ಟಾದಶಪುರಾಣೇಷು
ಷಡಂಗೇಷು ಪರೇಷು ಚ ॥ ॥ ೬೭ ॥

ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರೇಷು ಸರ್ವೇಷು
ನ್ಯಾಯವೈಶೇಷಿಕಾದಿಷು ।
ಯೈರ್ಯೈರ್ಯದ್ಯತ್ಪರಿ ಕ್ರಮ್ಯ
ತತ್ಸರ್ವಂ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ ಬುಧೈ : ॥ ॥ ೬೮ ॥

ಮನುಷ್ಯವರ್ಗವೂ, ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತೂ ಶಿವತತ್ತ್ವವೇ, ನಾಲ್ಕೂ ವೇದಗಳು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಮೂಲಕ ಯಾವುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆಯೋ, ಅದೂ, ॥ ೬೫ ॥

ಸಿದ್ಧಾಂತಗ್ರಂಥಗಳು, ಭೂತತತ್ತ್ವಗಳು, ವಾಮಮಾರ್ಗಗ್ರಂಥಗಳು, ದಕ್ಷಿಣ ಮಾರ್ಗಗ್ರಂಥಗಳು, ಭೈರವತಂತ್ರಗಳು, ಪಶುಪಾಶಪತಾದಿಗ್ರಂಥಗಳು– ॥ ೬೬ ॥

ವಿಷ್ಣು ತಂತ್ರಗಳು, ಬೌದ್ಧಗ್ರಂಥಗಳು, ದಿಕ್ಪತಿದರ್ಶನಗ್ರಂಥಗಳು, ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗ್ರಂಥಗಳು, ಶಿಕ್ಷಾದಿ ವೇದಷಡಂಗಗಳು, ಇತರಗ್ರಂಥಗಳು ॥ ೬೭॥

ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತನ್ಯಾಯ ವೈಶೇಷಿಕಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಯಾವ ಯಾವುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆಯೋ,– ॥ ೬೮ ॥

ತತ್ತ್ವತ್ಸ ಏವ ದೇವೇಶ:
ಶಿವಶಾಸ್ತ್ರೇ ಸನಾತನ: ।
ಆದಿ ಮಧ್ಯಾನ್ತ ನಿರ್ಮುಕ್ತಃ
ಸ್ವಭಾವ ವಿಮಲಃ ಪ್ರಭು: ॥ ॥ ೧೯ ॥

ಸರ್ವಜ್ಞ : ಪರಿಪೂರ್ಣಶ್ಚ
ಶಿವೋ ಜ್ಞೇಯ: ಶಿವಾಗಮೇ ।
ಕೇವಲಾದ್ಯನವಚ್ಛಿನ್ನ[1] :
ವಾಮೇನೊದಿತಗೋಚರೇ ॥
[ವಾಙ್ಮನೋಽತೀತಗೋ ಚರ: ॥] ॥ ೨೦ ॥

ನಿಷ್ಕಲೋಽ [ಸಕಲೋ] ನಿಷ್ಕಲಶ್ಚಾಪಿ
ಸರ್ವಗನ್ಧರ್ವದಿಕ್ ಸದಾ ॥
[ಸರ್ವಗ: ಸರ್ವವಿತ್ ಸದಾ] ॥
ಅನ್ತರ್ಯಾಗೇ ಹಿ ತತ್ಪೂಜಾ
ಯೋಗಿನಾಮೇವ ಸಾ ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೨೧ ॥

ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸರತೈ: ಸದ್ಭಿ:
ಹೃತ್ಕುಶೇಶಯಮಧ್ಯಮೇ ।

ಅವೆಲ್ಲವೂ ಶಿವಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ, ಸನಾತನ ಶಿವತತ್ತ್ವವೇ ಆಗಿದೆ. ಶಿವಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತನಾದ ಆ ಶಿವನು ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತ ಶೂನ್ಯನು ಸ್ವತಃ ಶುದ್ಧನೂ, ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಭುವೂ,– ॥ ೧೯ ॥

ಸರ್ವಜ್ಞನೂ, ಪರಿಪೂರ್ಣನೂ; ಕೇವಲಾದ್ಯನವಚ್ಛಿನ್ನನೂ ವಾಙ್ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ನಿಲುಕದೇ ಅನುಭವೈಕವೈದ್ಯನೂ ॥ ೨೦ ॥

ನಿಷ್ಕಲನೂ, ಸಕಲನಿಷ್ಕಲನೂ, ಸಕಲನೂ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನೂ, ಸರ್ವಜ್ಞನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಪೂಜೆಯು ಅನ್ತರ್ಯಾಗರೂಪವಾದುದು. ಅದು ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ॥ ೨೧ ॥

ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸನಿರತರಾದ ಸತ್ಪುರುಷರು ಆ ಶಿವನನ್ನು ಯಮನಿಯಮಾದ್ಯ

---

1 ದೇಶಕಾಲಾನವಚ್ಛಿನ್ನೋ—ಗ.

ಯಮಾದ್ಯಷ್ಟಾಂಗಯೋಗೇನ
　　ವಿಮಲೀಕೃತಮಾನಸೇ ॥ ॥ ೭೨ ॥

ಪೂಜ್ಯತೇ ನೇತರೈಸ್ತಸ್ಯ
　　ಪೂಜಾ ಕರ್ತುಂ ವಿಶಿಷ್ಯತೇ ।
ಹಿತ್ವಾ ತದರ್ಚನಾಂ ನಾನ್ಯತ್[1]
　　ಶ್ರೇಯೋ ಭವತಿ ದೇಹಿನಾಮ್ ॥ ॥ ೭೩ ॥

ಅನ್ತರ್ಯಾಗಾಧಿಕಾರೋಽತ್ರ
　　ಕ್ವಚಿತ್ ಕಸ್ಯಾಪಿ ಜಾಯತೇ ।
ಬಹಿರ್ಯಾಗಾಧಿಕಾರೋಽಯಂ
　　ಕಿಂಚಿತ್ ಜ್ಞಾನೇನ ಜಾಯತೇ ॥ ॥ ೭೪ ॥

ಇತ್ಯವೇತ್ಯ ಸ ದೇವೇಶಃ
　　ಶಿವಃ ಸರ್ವಾನ್ತರಸ್ಥಿತಃ ।
ಲೋಕಾನುಗ್ರಾಹಕೋ ಭೂತ್ವಾ
　　ಜನ್ತೂನಾಂ ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿದಃ ॥ ॥ ೭೫ ॥

ಷ್ಟಾಂಗಯೋಗದಿಂದ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ॥ ೭೨ ॥

ಅನ್ತರ್ಯಾಗರೂಪವಾದ ಪೂಜೆಯು ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗರಹಿತರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಅನ್ತರ್ಯಾಗರೂಪವಾದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೇಹಿಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಧನವಿಲ್ಲ. ॥ ೭೩ ॥

ಈ ಅನ್ತರ್ಯಾಗಪೂಜಾಧಿಕಾರವು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕಡೆ ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಲಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹಿರ್ಯಾಗಪೂಜಾಧಿಕಾರವು ಪೂಜೋಪಯೋಗಿಯಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೭೪ ॥

ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯೂ, ದೇವೇಶನೂ ಆದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಶಿವನು ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಭೋಗ ಮೋಕ್ಷದಾಯಕವಾದ– ॥ ೭೫ ॥

---

[1] ತದರ್ಚನಾದನ್ಯತ್—ಗ, ಝ.

ಪಞ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮತನು : ಸಾಕ್ಷಾತ್
ಸ ಶಿವೋ ಽಭೂತ್ ಸದಾಶಿವ : |
ತಸ್ಮಾದೀಶ್ವರ ಉತ್ಪನ್ನ :
ಸರ್ವದೇವಾದಿರವ್ಯಯ : || || ೭೬ ||

ತತೋ ಹಿ ಮತ್ತ : ಸರ್ವಜ್ಞ :
ಸಮುತ್ಪನ್ನೋ ಜಗದ್ಗುರು : |
ತನ್ನಾಭಿ ಕಮಲೋದ್ಭೂತೋ-
ಹ್ಯಜೋ ಲೋಕಪಿತಾಮಹ : || || ೭೭ ||

ಅಧಿಶ್ರಿತಾ ಭವೇದ್ವಿದ್ಯಾ
ಸೈವ ಮಾಯೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಾ |
ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿರಿತ್ಯೇಷಾ
ಸಾಽಪಿ ಪಞ್ಚಸು ಮು [ಶ] ಕ್ತಿಷು || || ೭೮ ||

ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಭಾವೇನ
ಸ್ಥಿತ : [ತಾ] ತಸ್ಯ [ಸ್ಯಾ :] ಸ್ಥಿತಿಂ ಶೃಣು |
ತಸ್ಯಾ : [ತಾಸಾಂ] ಮನೋನ್ಮ ನೀ ದೇವೀ
ಸದಾಶಿವಸಮಾಶ್ರಿತಾ || || ೭೯ ||

–ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮತನುವುಳ್ಳ ಸದಾಶಿವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸದಾಶಿವನಿಂದ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯನೂ ಅವಿನಾಶಿಯೂ ಆದ ಮಹೇಶ್ವರನು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. || ೭೬ ||

ನನ್ನ ರೂಪವೇ ಆದ ಮಹೇಶ್ವರನಿಂದ ಸರ್ವಜ್ಞನೂ ಜಗದ್ಗುರುವೂ ಆದ ವಿಷ್ಣುವು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಾಭಿಕಮಲದಿಂದ ಲೋಕಪಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. || ೭೭ ||

ವಿದ್ಯೆಯು ಶಿವತತ್ತ್ವವನಾಶ್ರಯಿಸಿರುತ್ತದೆ ಆ ವಿದ್ಯೆಯೇ ಮಾಯೆ, ಈ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯು ಪಂಚ ಶಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ— || ೭೮ ||

ಕಾರ್ಯಕಾರಣಭಾವದಿಂದ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವಿದ್ಯಾರೂಪವಾದ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೇಳು. ಆ ಶಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನೋನ್ಮನೀಶಕ್ತಿಯು ಸದಾಶಿವನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುತ್ತದೆ. || ೭೯ ||

ಮಂತ್ರವಾಸೋ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತ :
ಮಂತ್ರವಾಹನಮುಚ್ಯತೇ ।
ಲಿಂಗೇ ಚ ಪ್ರತಿಮಾಕುಮ್ಭೇ
ವಾಸ್ತೌ ವಹ್ನೌ ಚ ಮೂಲಕೇ ॥ ॥ ೮೦ ॥

ಅನ್ಯೈ [ನ್ಯ] ಕುಮ್ಭೇ ಚ ವಾಸ್ಯೇ ಚ
ಯುಕ್ತಂ ಮನ್ತ್ರಸ್ಯ ವಾಹನಮ್ ।
ಏವಂ ನವದಶ ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ಮನ್ತ್ರಜಾತಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಮ್ ॥ ॥ ೮೧ ॥

ಮನ್ತ್ರ ಜಾತಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ಮನ್ತ್ರ ಕೀಲಮಥ ಶೃಣು ॥ ॥ ೮೨ ॥

ಇತಿಶ್ರೀವಾತುಲತಂತ್ರೇ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ಸಹಸ್ರಗ್ರಂಥ
ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಮಂತ್ರಜಾತಂ ನಾಮ
ನವಮಃ ಪಟಲಃ

ಮನ್ತ್ರವಾಸವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮಂತ್ರವಾಹನವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ಲಿಂಗ, ಪ್ರತಿಮೆ, ಕುಂಭ, ವಾಸ್ತು, ಅಗ್ನಿ, ಮೂಲಸ್ಥಾನ- ॥ ೮೦ ॥

ದೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಪ್ರೋಕ್ಷಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಕಲಶ ಮತ್ತು ವಾಸ-ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಸ್ತು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಾಹನ. ॥ ೮೧ ॥

ಹೀಗೆ ಮಂತ್ರಜಾತವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು.
ಇನ್ನು ಮಂತ್ರಕೀಲವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು.

ಇತಿಶ್ರೀ ವಾತುಲತಂತ್ರೇ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ಸಹಸ್ರಗ್ರಂಥ
ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಮಂತ್ರಜಾತಂ ನಾಮ
ನವಮಃ ಪಟಲಃ

ಅಥ ಮಂತ್ರಕೀಲಪಟಲಃ

ದಶಮಃ

[1]ಸಕಲ ಭುವನ ಭೂತ ಭಾವನಾಭ್ಯಾಂ
ಜನನವಿನಾಶವಿಹೀನವಿಗ್ರಹಾಭ್ಯಾಮ್ ।
ನರವರಯುವತೀವಪುರ್ಧರಾಭ್ಯಾಂ
ಸತತಮಹಂ ಪ್ರಣತೋಽಸ್ಮಿ ಶಙ್ಕರಾಭ್ಯಾಮ್ ॥ ॥ ೧ ॥

[2]ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತ್ರಿಂಶದತೀತಮೇಕ[3]ಮಧಿಕಂ[4] ಶೈವಂಮಹಾತತ್ತ್ವಕಂ
ತದ್ಭೇದಂ[5] ಬಹುಲೀಲಯಾ[6] ಚ ಸಹಿತಂ ನಾನಾವತಾರಾ
ನ್ವಿತಮ್ ।
ಸಾಮಾನ್ಯಾದಿಸಮಸ್ತಶೈವಕುಶಲಂ[7] ವೀರಾಖ್ಯಶೈವಂ[8] ಮಹತ್

ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಕರೂ, ಉತ್ಪತ್ತಿವಿನಾಶ ರಹಿತವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವರೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷ ಶರೀರವನ್ನು ಧರಿಸಿದವರೂ ಆದ, ಪಾರ್ವತೀ ಪರಮೇಶ್ವರರನ್ನು ನಾನು ಸದಾ ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೧ ॥

ದಿವ್ಯಲಿಂಗವನ್ನು ಶಿವಾದಿಯಾದ ಮೂವತ್ತೊಂದು ಭೇದಗಳನ್ನುಳ್ಳದ್ದೆಂದೂ ಶಿವಸಂಬಂಧವಾದ ಮಹಾತತ್ತ್ವಸ್ವರೂಪವಾದುದೆಂದೂ, ನಾನಾ ಲೀಲೆಗಳನ್ನುಳ್ಳದ್ದೆಂದೂ, ಚಂದ್ರಶೇಖರನೇ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದುದೆಂದೂ, ಸಾಮಾನ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ತಶೈವರಿಗೂ ಕ್ಷೇಮಕರವಾದುದೆಂದೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವೀರಶೈವ

---

[1] ಈ ಮಂಗಲಪದ್ಯ ಗ. ಚ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದೆ.

[2] ಈ ಪದ್ಯ—ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದೆ.

[3] ದಧಿಕ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.

[4] ಮಮಿತಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

[5] ತಸ್ಯೇದಂ—ಟ, ಢ, ಧ.

[6] ಬ್ರಹ್ಮಲೀಲಯಾ—ಪ.
ಬಹುಕೀಲಯಾ—ಟ, ಢ, ಥ.

[7] ಶೈವನಿವಹಂ—ಗ.

[8] ವೀರಂ ಚ ಶೈವಂ—ಗ.

ಸಂಶ್ರಿತ್ಯಾತ್ಮನಿ ದಿವ್ಯಲಿಙ್ಗಮನಿಶಂ ಧ್ಯಾಯೇ ತದೀಳೇ ಭಜೇ[1]
॥ ೨ ॥

ಅಥಾತ: ಸಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ
ಮನ್ತ್ರಕೀಲಮಥ[2] ಶೃಣು ।
ಅಕೀಲಂ[3] ಕೀಲಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ
ಕೀಲಮನ್ತ್ರಂ[4] ವಿಸರ್ಜಯೇತ್ ॥ ॥ ೩ ॥

[5]ನೇತ್ರೇ ಲಲಾಟವಕ್ಷಶ್ಚ[6]
ಶ್ರೋತ್ರೇ[7]ಚಾಸ್ಯಂ ಚ ನಾಸಿಕಾ[8] ।
ಪಾದೌ[9] ಬಾಹೂ ಚ ದೇಹಶ್ಚ[10]
ಮನ್ತ್ರ[11] ಉಚ್ಚಾರ್ಯತೇ ಬುಧೈ: ॥ ॥ ೪ ॥

ಸ್ವರೂಪವಾದುದೆಂದೂ ತಿಳಿದು ಆದನ್ನು ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯಗಳಿಂದ ಸದಾ ಭಜಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೨ ॥

ಇನ್ನು ಮಂತ್ರಕೀಲವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ಮಂತ್ರಜಾತವು ಅಕೀಲ ಮತ್ತು ಕೀಲವೆಂದು ಎರಡುವಿಧ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೀಲಮನ್ತ್ರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ॥೩ ॥

ಇದು ನೇತ್ರಮಂತ್ರ, ಇದು ಲಲಾಟಮಂತ್ರ, ಇದು ವಕ್ಷೋಮಂತ್ರ, ಇದು ಶ್ರೋತ್ರಮಂತ್ರ, ಇದು ಆಸ್ಯಮಂತ್ರ, ಇದು ನಾಸಿಕಾಮಂತ್ರ, ಇದು ಪಾದಮಂತ್ರ, ಇದು ಹಸ್ತ ಮಂತ್ರ, ಇದು ದೇಹಮಂತ್ರ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಮಂತ್ರಜ್ಞರು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ॥ ೪ ॥

---

1 ಧ್ಯಾಯೇ ತದೀಶಂ ಭಜೇ—ಗ.
2 ಮತಃ—ತ, ಧ.
3 ಅಖಿಲಂ—ಥ, ಅಕಿಲಂ—ಘ, ಛ, ಟ, ತ, ಕೀಲಕಂ—ದ, ಆಕಾರಂ—ಗ, ಚ.
4 ಕೀಲಮಂತ್ರೇ—ಧ, ಖಿಲಮಂತ್ರಂ—ಥ, ಕೀಲಂ ಮಂತ್ರಂ—ಠ.
5 ಈ ಪದ್ಯ—ಛ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
6 ಲಲಾಟೇ ಚಕ್ಷುಶ್ಚ—ಗ, ಚ.
7 ಶ್ರೋತ್ರಂ—ಗ, ಚ.
8 ಚಾಸ್ಯಂ ಚ ನಾಸಿಕೇ ಝ, ಧ.
ನಾಸಿಕಮಾಸ್ಯಕಂ—ಗ, ಚ.
9 ಕಣ್ಠಂ—ಗ, ಚ.
10 ದೇಹೇಚ—ಗ, ಚ.
11 ಮಂತ್ರಂ—ಕ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಜ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

ಅತ[1] ದೀರ್ಘಾಯತೇ ವೃತ್ತಂ
ಅಥ ದೀರ್ಘಾಕ್ಷ ವೃತ್ಯ ಚ [2]|
ಅರ್ಧಚನ್ದ್ರ ಸಮಾಕಾರಂ
ನಾದಂ [ದಃ] ಆಯಾನ್ತ[3] ನಾದವತ್ || || ೫ ||

[4]ಏವಮಾದಿಸ್ತು [ದಿ ತು][5] ಮನ್ತ್ರಾಣಾಂ
ಸರ್ವದುಃಖವಿನಾಶನಮ್[6] |
ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಪ್ರದಂ ಚೈವ
ಸರ್ವಕಾಮಾರ್ಥಸಾಧನಮ್ || || ೬ ||

ವಿಪರೀತೋ ವಿಪತ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್
ಮನ್ತ್ರರೂಪಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್[7] |
ಗುರೌ ಲಿಂಗೇಽಕ್ಷಮಾಲಾಯಾಂ
ಮನ್ತ್ರೇ ಭಸ್ಮನಿ ಪಂಚಸು || || ೭ ||

ಮಂತ್ರವೃತ್ತವು ದೀರ್ಘದೀರ್ಘತರವಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಮಂತ್ರದ ಈ ದೀರ್ಘಾಯುವು ಮಂತ್ರನೇತ್ರವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಅರ್ಧಚಂದ್ರನ ಆಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಬರುವ ಧ್ವನಿಯಂತಿರುವ ಮಂತ್ರನಾದವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾದಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ. || ೫ ||

ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪವು ಸಮಸ್ತದುಃಖವಿನಾಶಕವೂ, ಭೋಗಮೋಕ್ಷದಾಯಕವೂ, ಸಮಸ್ತ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಸಾಧಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ||೬||

ಇದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಮಂತ್ರಸ್ವರೂಪವು ವಿನಾಶಕರವಾಗುತ್ತದೆ. ಗುರು, ಶಿವಲಿಂಗ ಜಪಮಾಲೆ, ಶಿವ ಮಂತ್ರ, ವಿಭೂತಿ,— || ೭ ||

---

1 ಅಥ—ಕ, ಖ, ಘ, ಟ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
2 ದೀರ್ಘಾಶ್ಚ ವೃತ್ತಕಂ—ಗ, ಚ, ದೀರ್ಘಾದ್ಯ ವೃತ್ತಕಂ—ಖ. ದೀರ್ಘಂ ಚ ವೃತ್ತಕಂ—ಥ, ದೀರ್ಘಾಕ್ಷ ವೃತ್ತ ಚ—ಘ, ಛ, ಟ.
3 ಆಯಾಂತಿ—ಖ, ಝ.
4 ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ' (೭) ವರೆಗೆ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ,ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
5 ಏವಮಾಕಾರ—ಝ.
6 ವಿನಾಶಕೃತ್—ಥ. ವಿಮೋಚನಂ—ಝ.
7 ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ—ಜ:ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೇ ಹತ್ತನೆಯ ಪಟಲ ಸಮಾಪ್ತವೆಂದಿದೆ.

ಏತಾಸು ಶಿವಮುದ್ರಾಸು
ಶಿವವದ್ಭಕ್ತಿಮಾಚರೇತ್[1] ।
ಆತ್ಮೀಯಾನ್ ವಿವಿಧಾನ್ ಭೋಗಾನ್
ಸ್ತ್ರೀಪುತ್ರಪ್ರಮುಖಾನಪಿ ॥ ॥ ೮ ॥

ಸ್ವಾತ್ಮಾನಂ ಚಿತ್ತ ಬುದ್ಧೀ ಚ[2]
ತೇಷಾಂ ಚ ವಶಮಾನಯೇತ್ ।
ಯೋಭೇದಂ ಭಕ್ತಿರ್ವಾನ್[3] ಭಕ್ತ[4] :
ತೇಷು ಮೋಹಾತ್ ಕರೋತಿ ಚ[5] ॥ ॥ ೯ ॥

ಶಿವದ್ರೋಹೀ[6] ಸ ವಿಜ್ಞೇಯ :
ಸರ್ವಕರ್ಮಬಹಿಷ್ಕೃತ : ।

ಈ ಐದು ಶಿವಮುದ್ರೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಾಚರಿಸುವಂತೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಾಚರಿಸಬೇಕು. ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಉಪಭೋಗವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಪತ್ನೀ ಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನೂ,— ॥ ೮ ॥

ತನ್ನನ್ನೂ ತನ್ನ ಚಿತ್ತಬುದ್ಧಿಗಳನ್ನೂ, ಗುರು ಲಿಂಗರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆ ಶಿವಮಂತ್ರ ಮತ್ತು ವಿಭೂತಿಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ತಾನು ಮಹಾಶಿವಭಕ್ತನೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಯಾವ ಭಕ್ತರು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಗುರ್ವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದವನ್ನೆಣಿಸುವನೋ, ॥ ೯ ॥

ಅವನನ್ನು ಶಿವದ್ರೋಹಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅವನು ಸಮಸ್ತ ಶಿವಕಾರ್ಯ

---

1 ಶಿವಭಕ್ತಿಂ ಸಮಾಚರೇತ್—ಗ, ಚ, ಝ.
ಶಿವಸದ್ಭಕ್ತಿಮಾಚರೇತ್—ಪ.
2 ಸ್ವಾತ್ಮಾನಂ ಚ ವಿಶೇಷಣ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
ಚಿತ್ತಬುದ್ಧೀ ವಿಶೇಷೇಣ—ಖ.
3 ಶಕ್ತಿರ್ವಾನ್—ಗ, ಚ.
4 ಭಕ್ತಾಃ—ಗ, ಚ.
5 ಮೋಹಾತ್ ಪ್ರಕುರ್ವತೇ—ಕ, ಘ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ಮೋಹಾತ್ ಕರೋತಿಸಃ—ಗ, ಚ.
6 ಶಿವದ್ರೋಹೀತಿ—ಖ, ಗ, ಘ, ಝ.

ಶೈವಂ ಚತುರ್ವಿಧಂ ಜ್ಞೇಯಂ
ಸಮಾಸಾತ್ ಶೃಣು ಷಣ್ಮುಖ ॥ ॥ ೧೦ ॥
ಸಾಮಾನ್ಯಂ ಮಿಶ್ರಕಂ ಚೈವ
ಶುದ್ಧಂ[1] ವೀರಂ[2] ಯಥಾಕ್ರಮಮ್ ।
ತತ್ರಾದೌ ಸಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ
ಶೈವಸಾಮಾನ್ಯಲಕ್ಷಣಮ್ ॥ ॥ ೧೧ ॥
ಶಿವಲಿಂಗಂ ಯದಾ[3] ಪಶ್ಯೇತ್
ತದಾ[4] ಕುರ್ಯಾತ್[5] ಸಮರ್ಚನಮ್ ।
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಪ್ರಣಾಮಂ ವಾ
ದರ್ಶನಂ[6] ವಾತ್ರ[7] ಕಾರಯೇತ್ ॥ ॥ ೧೨ ॥

ಗಳಿಂದಲೂ ಬಹಿಷ್ಕೃತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಎಲೈ ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಇನ್ನು ಚತುರ್ವಿಧವಾದ ಶೈವವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ॥ ೧೦ ॥

ಶೈವವು— ಸಾಮಾನ್ಯಶೈವ, ಮಿಶ್ರಶೈವ, ಶುದ್ಧಶೈವ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವವೆಂದು ನಾಲ್ಕು ವಿಧ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಸಾಮಾನ್ಯಶೈವದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು. ॥ ೧೧ ॥

ಶಿವಭಕ್ತರು ಸ್ವಯಂಭುಲಿಂಗವನ್ನಾಗಲಿ, ದೇವದಾನವಮಾನವಾದಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಲಿಂಗವನ್ನಾಗಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಕೂಡಲೇ ಆ ಲಿಂಗದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪೂಜೆಯು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ಅದೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನಾಗಲಿ, ಅದೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ದರ್ಶನವನ್ನಾಗಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೧೨ ॥

---

[1] ಶುದ್ಧಃ—ಥ.
[2] ವೀರಃ—ಕ, ಟ.
[3] ಯಥಾ—ಗ, ಚ ಝ.
[4] ತಥಾ—ಗ, ಚ, ಝ, ಸದಾ—ತ.
[5] ಕುರ್ಯಾಃ—ಟ.
[6] ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಚ ಪ್ರಣತಿದರ್ಶನಂ—ಥ.
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ವಾ ಪ್ರಣತಿಂ ದರ್ಶನಂ—ಕ, ಖ, ಛ, ಟ, ತ, ಥ, ಪ.
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ವಾ ಪ್ರಣತಂ ದರ್ಶನಂ—ಟ, ಥ, ದ.
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಪ್ರಣಾಮಂ ಚ ದರ್ಶನಂ—ಗ, ಚ, ಝ.
[7] ಚಾತ್ರ—ಗ, ಚ, ಝ.

ಭಸ್ಮಧಾರಣ ಮಾತ್ರೇಣ[1]
ಶುದ್ಧೋ ಭವತಿ ಸರ್ವದಾ ।
ಶಿವಕೀರ್ತೌ[2] ತದಾಲಾಪೇ[3]
ಪ್ರೀತಿರ್ಮಾ ಶಿವಭಕ್ತಕೇ ॥ ॥ ೧೩ ॥

ಏತೇಷಾಂ ನಿಯತಿರ್ನಾಸ್ತಿ
ಯಥಾಲಾಭಂ[4] ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ಸಾಮಾನ್ಯಲಕ್ಷಣಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ವಕ್ಷ್ಯೇ ಮಿಶ್ರಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಮ್ ॥ ॥ ೧೪ ॥

ಶೈವಂ ಚ ವೈಷ್ಣವಂ ಶಾಕ್ತಂ
ಕೌಮಾರಂ ಗಾಣಪತ್ಯಕಮ್ ।
ಸೌರಂ ಚಾಖಿಲದೈವತ್ಯಂ
ಪೂಜನಂ ಚ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ॥ ೧೫ ॥

ಸಾಮಾನ್ಯಶೈವನು ಶಿವಾರ್ಚನಾದಿ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಭೂತಿಧಾರಣ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಶುದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಶಿವಕೀರ್ತನೆ ಶಿವಾಲಾಪ ಮತ್ತು ಶಿವಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿರಬೇಕು. ॥ ೧೩ ॥

ಈ ಶಿವಾರ್ಚನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ, ಭಸ್ಮಾದಿಗಳು ಲಭ್ಯವಾದಂತೆ ಶಿವಾರ್ಚನಾದಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಮಾನ್ಯಶೈವದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮಿಶ್ರಶೈವದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ॥ ೧೪ ॥

ಶಿವಪೀಠದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನೂ ಆ ಶಿವಲಿಂಗದ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ ವಿಷ್ಣುಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನೂ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಯನ್ನು ಷಣ್ಮುಖನನ್ನೂ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನ್ನನ್ನೂ ಸೂರ್ಯನನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದ್ಯಖಿಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೫ ॥

---

[1] ಮಂತ್ರೇಣ —ಖ, ಗ, ಚ, ಝ ಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು.

[2] ಶಿವಕೀರ್ತಿಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
ಶಿವಕೀರ್ತಿಃ—ಗ, ಚ, ಝ.

[3] ತದಾಲಾಭೇ—ಪ.
ತಥಾಲಾಪೇ—ಛ, ಥ.

[4] ಯಥಾಲಬ್ಧಂ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.

ಏತೇಷೂಕ್ತೇಷು ಸರ್ವೇಷು[1]
ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೇಷು ಮಿಶ್ರಕಾ [ಣಾ] ತ್[2] |
ಸಮ[3]ಭಕ್ತಿ ಸಮಾಯುಕ್ತಃ[4]
ಸರ್ವಾಣಿ ಲಿಂಗೇನ[5] ಭಾವಯೇತ್ ॥ ॥ ೧೬ ॥

ಮಿಶ್ರಶೈವಮಿತಿ[6] ಪ್ರೋಕ್ತಂ
ಶುದ್ಧ ಶೈವಮಥ[7] ಶೃಣು |
ಶುದ್ಧತ್ವಂ[8] ಶಿವಮುದ್ದಿಶ್ಯ[9]
ಶಿವಾಜ್ಞಾತಂ[10] ಹಿ ಶೈವಕಮ್ ॥ ॥ ೧೭ ॥

ವಿಷ್ಣ್ವಾದಿ ಸಕಲ ದೇವತಾ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವವರ್ಣಾಧಿದೇವತೆಗಳ ಸಂಭವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಶಿವಮಂತ್ರಾಕ್ಷರವು ಬೆರೆತಿರುವುದರಿಂದ ಅತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಶಿವಾರ್ಚಕರಾದ ವಿಷ್ಣ್ವಾದಿ ಪಂಚ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅನುಕ್ತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದಿ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಶಿವಲಿಂಗದೊಡಗೂಡಿ ಆ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೬ ॥

ಮಿಶ್ರಶೈವವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು, ಇನ್ನು ಶುದ್ಧಶೈವವನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು. ಶಿವತತ್ತ್ವವನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶುದ್ಧವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿವನಿಂದ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದುದರಿಂದ ಶೈವವೆನಿಸುತ್ತದೆ ॥ ೧೭ ॥

---

1 ಶಾಸ್ತ್ರೇಷು—ಥ.
2 ಮಿಶ್ರಿತಾಃ—ಗ, ಚ, ಝ, ಮಿಶ್ರವಾಃ—ಛ.
ಮಿಶ್ರಿಕಾಃ—ಥ. ಮಿಶ್ರಕಾಃ—ಪ.
ಸಮ್ಯಕ್—ಗ, ಚ, ಝ.
3 ಸಮಾಯುಕ್ತಾಃ—ಥ.
4 ಸಮಾಯುಕ್ತಂ—ಘ, ಥ.
5 ಸರ್ವಾಲಿಂಗೇನ—ಕ.
6 ಮಿಶ್ರಂ ಶೈವಮಿದಂ—ಥ.
7 ಮತ—ಥ, ಧ.
8 ಶುದ್ಧತತ್ತ್ವಂ—ಘ.
ಶುದ್ಧತ್ವಾತ್—ಗ, ಚ, ಝ.
9 ಶಿವಮುದ್ದಿಷ್ಟಾತ್—ಕ, ಖ, ಘ, ಟ, ಠ, ತ, ಧ, ಪ.
10 ಶಿವಾಖ್ಯಾತಂ—ಥ.

ಶುದ್ಧಶೈವಸಮಾಯೋಗಾತ್[1]
ಶುದ್ಧಶೈವ[2]ಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್ ।
ಶಿವೇನೋತ್ಪದ್ಯತೇ ಶೈವಃ[3]
ತಸ್ಮಾಜ್ಜಾತಃ ಶಿವದ್ವಿಜಃ[4] ॥ ॥ ೧೮ ॥

ಕಾಮಿಕಾದಿಷು ತನ್ತ್ರೇಷು
ಚಾಷ್ಟಾ[5]ವಿಂಶತಿಷು ಕ್ರಮಾತ್ ।
ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾದಿ[6]ವಿದ್ಯಾಸು[7]
ಕೃತಾಭ್ಯಾಸಃ ಶಿವವ್ರತೀ[8] ॥ ॥ ೧೯ ॥

ಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ಶೈವಗಳ ಸಮಾಯೋಗದಿಂದ ಶುದ್ಧಶೈವವೆಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿವನಿಂದ ಶೈವವು ಉದಯಿಸುತ್ತದೆ. ಶೈವದಿಂದ ಶಿವದ್ವಿಜನು ಜನಿಸುತ್ತಾನೆ. ॥ ೧೮ ॥

ಶಿವವ್ರತಿಯು ಕಾಮಿಕಾದಿ ವಾತುಲಾಂತವಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಆಗಮಗಳನ್ನೂ ಋಗಾದಿವೇದಗಳನ್ನೂ ಮನ್ವಾದಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ,— ॥ ೧೯ ॥

---

[1] ಶೈವ ಶಿವಯೋಗಾತ್— ತ.

[2] ಶುದ್ಧಂ ಶಿವ—ಗ, ಚ, ಛ.

[3] ಶೈವಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

[4] ಇದರ ನಂತರ—ಕ, ಖ, ಗ, ಘ, ಚ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ—
"ವೀರಾಗಮೇ—
ಶಿವದ್ವಿಜಾಸ್ತು ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ! ಹ್ಯಾದಿಶೈವಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
ಕೌಶಿಕಃ ಕಾಶ್ಯಪಶ್ಚೈವ ಭಾರದ್ವಾಜೋಽತ್ರಿರೇವ ಚ ।
ಗೌತಮಶ್ಚೇತಿ ಸಂಜ್ಞೈತೇ ಪಂಚ ವಕ್ತ್ರೇಷು ದೀಕ್ಷಿತಾಃ ।
ಏಷಾಂ ಋಷೀಣಾಂ ವಂಶೇಷು ಜಾತಾಸ್ತೇ ಹಿ ಶಿವದ್ವಿಜಾಃ ।
ಪುನರ್ದೀಕ್ಷಾಂ ನ ಚಾರ್ಹಂತಿ ಕೃತಾ ಚೇತ್ ಸಾ ತು ನಿಷ್ಫಲಾ ॥
ಇತಿ ॥" ಎಂದು ಅಧಿಕಪಾಠವಿದೆ.

[5] ಅಷ್ಟಾ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

[6] ಶಾಸ್ತ್ರೇಷು—ಟ.

[7] ಸರ್ವೇಷು—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

[8] ಕೃತ್ವಾಽಭ್ಯಾಸಂ ಶಿವಂ ಪ್ರತಿ—ಗ, ಚ, ಝ.

ಕರ್ಷಣಾದಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂತಂ
ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದ್ಯುತ್ಸವಾಂತಕಮ್ ।
ಉತ್ಸವಾತ್ಪ್ರಾ[1]ಯಶ್ಚಿತ್ತಾಂತಂ
ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸರ್ವಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ॥ ೨೦ ॥

ಮಂತ್ರಯಂತ್ರ[2]ಕ್ರಿಯಾ ಮುದ್ರಾ[3]
ನ್ಯಾಸಾ[4] ವಾಹನ ಕಾದಿಭಿ :[5] ।
ಉಪಚಾರೈ : ಬಹುವಿಧೈ :
ಲಿಂಗಂ ಸಿಂಹಾಸನೇ ಯಜೇತ್ ॥ ॥ ೨೧ ॥

ಆತ್ಮಾರ್ಥಂ ಚ ಪರಾರ್ಥಂ ಚ
ಪೂಜಾ ದ್ವಿವಿಧಮುಚ್ಯತೇ ।
ದತ್ತೇ ಚ ಗುರುಣಾ ಲಿಂಗೇ
ಸ್ಥಣ್ಡಿಲೇ ಸ್ವಯಮಾ [ಸ್ವಸ್ಯ ಚಾ]ತ್ಮನಿ ॥ ॥ ೨೨ ॥

ಶಿವಾಕರ್ಷಣದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಶಿವಲಿಂಗಸ್ಥಾಪನೆ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನೆ, ಶಕ್ತಿದೇವತಾ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಪರಿವಾರ ದೇವತಾದಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗಳವರೆಗಿನ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಶಿವಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ ಶಿವೋತ್ಸವಗಳವರೆಗಿನ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಎಲ್ಲಾ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ॥ ೨೦ ॥

ಪ್ರಾಸಾದ ಪ್ರಣವಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಪ್ರಾಸಾದ ಪಂಚಾಕ್ಷರ್ಯಾದಿ ಯಂತ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದಲೂ, ಅಸ್ತ್ರಮುಖಾದಿ ಮುದ್ರೆಗಳಿಂದಲೂ, ಬೀಜಾದಿನ್ಯಾಸಗಳಿಂದಲೂ ಆವಾಹನಸಂಸ್ಥಾಪನಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದಲೂ, ಗಂಧಮಾಲ್ಯಾದ್ಯುಪಚಾರಗಳಿಂದಲೂ ಸಿಂಹಪೀಠದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ॥ ೨೧ ॥

ಶುದ್ಧಶೈವಪೂಜೆಯು ಆತ್ಮಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಪರಾರ್ಥವೆಂದು ಎರಡುವಿಧ ತನಗೆ ಗುರುವು ಕರುಣಿಸಿದ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಾಗಲಿ ಸ್ಥಂಡಿಲೋದ್ಧೃತವಾದ ಶಿವಚಕ್ರ ಅಥವಾ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಾಗಲಿ, ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಾಗಲಿ ಮಾಡುವ ಪೂಜೆಯು ಆತ್ಮಾರ್ಥ ಪೂಜೆ ॥ ೨೨ ॥

---

[1] ಉತ್ಸವಾದಿ ಪ್ರಾ—ಗ, ಚ, ಝ.

[2] ಪ್ರಾಸಾದಾದಿಗಳೇ ಯಂತ್ರಗಳಿಗೂ (ಚಕ್ರ) ಪರ್ಯಾಯನಾಮಗಳು.
ಪ್ರಾಸಾದಯಂತ್ರ, ಪಂಚಾಕ್ಷರೀಯಂತ್ರ. ಶಿವಯಂತ್ರ, ಅಘೋರಸ್ತ್ರಯಂತ್ರ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಯಂತ್ರ—ಇತ್ಯಾದಿ.

[3] ಸುಪ್ರಭೇದೋಕ್ತವಾದ ಅಸ್ತ್ರ ಮುದ್ರಾದಿಗಳು.

[4] ಬೀಜನ್ಯಾಸ ಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಾದಿಗಳು.

[5] ಆವಾಹನ, ಸಂಸ್ಥಾಪನ, ಸಂನಿಧಾನ, ಸಂನಿರೋಧಗಳು.

ಆತ್ಮಾರ್ಥಮಿದ[1]ಮಾಖ್ಯಾತಂ
 ಪರಾರ್ಥಂ ತು[2]ತತ: ಶೃಣು ।
ಗ್ರಾಮಾದೌ ಸ್ಥಾಪಿತೇ ಲಿಂಗೇ[3]
 ಯದ್ವಾ ದೇವಾದಿನಿರ್ಮಿತೇ ॥ ॥ ೨೩ ॥

ಪರಾರ್ಥಮಿತಿ ವಿಜ್ಞೇಯಂ[4]
 ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿ ಹಿತಾವಹಮ್ ।
[5]ಶಿವದ್ವಿಜೇನ[6] ಕರ್ತವ್ಯಾ
 ದ್ವಿಧಾ ಪೂಜೇತಿ ಚೋದಿತಾ ॥ ॥ ೨೪ ॥

ಅನ್ಯೇಷಾಂ ಸ್ವಾರ್ಥಯಜನಂ[7]
 ನ ಕುರ್ಯಾತ್ತು[8] ಪರಾರ್ಥಕಮ್[9]

ಆತ್ಮಾರ್ಥಪೂಜೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಪರಾರ್ಥಪೂಜೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ದೇವ ಋಷಿ ದಾನವ ಮಾನವಾದಿಗಳಿಂದ ಗ್ರಾಮ ಪುರ ಸಮುದ್ರತೀರ ನದೀತೀರ ಗಿರಿಗುಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾದ ಶಿವಲಿಂಗದ ಪೂಜೆಯು ಪರಾರ್ಥಪೂಜೆ. ॥೨೩॥

ಈ ಪೂಜೆಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿತದಾಯಕವಾದುದು. ಹೀಗೆ ಶಿವದ್ವಿಜನು ಆಚರಿಸುವ ಪೂಜೆಯು ಎರಡು ವಿಧ. ॥ ೨೪ ॥

ಶಿವದ್ವಿಜನು ಶಿವಾವರಣದ ಹೊರಗಡೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಸ್ವಾರ್ಥಪೂಜೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಪರಾರ್ಥಪೂಜೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಮಾಡಬಾರದು. ಶಿವಾಧಿಕ್ಯಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆಯೋ, ಕುಟುಂಬಭರಣನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ದ್ರವ್ಯದ ಆಸೆಯಿಂದಲೋ,

---

1 ಮೇವ—ಥ.
2 ಪರಾರ್ಥಸ್ಯ—ಫ.
 ಪರಾರ್ಥಂ ಚ—ಫ.
3 ಲಿಂಗಂ--ಛ.
4 ಹಿ ಜ್ಞೇಯಂ—ಫ.
5 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
6 ಶುದ್ಧಶೈವೇನ—(ಆದಿಶೈವೇನ) ಗ, ಜ.
 ವೀರಶೈವೇನ—ಝ.
7 ಸ್ವತ್ಮಾರ್ಥಾಯ—ಪ.
8 ನ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್—ಛ.

ಸೋಹಾಲ್ಲೋಭಾಚ್ಚ[1] ಕುರ್ವೀತ
ರಾಜ್ಞೋ ೯ ರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ದುಃಸ್ಥಿತಿ : ॥ ॥ ೨೫ ॥

ಶಿವಾ[2]ವರಣ ದೇವಾಂಶ್ಚ
ಸರ್ವಾ[3] ಸಂಪೂಜಯೇದ್ಗುಹ[4] ।
ಪೃಥಕ್ ಸ್ಥಾನ[5]ಸ್ಥಿತಾ : ಸರ್ವಾ :[6]
ನಾರ್ಚಯೇದನ್ಯದೇವತಾ :[7] ॥ ೨೬ ॥

ಮನ್ತ್ರಪಿಣ್ಡಹೃದಂಭೋಜೇ
ವಾಸಮನ್ತ್ರಸ್ಯ ಭಾವತ :[8] ।

ಶಿವಾವರಣದ ಹೊರಗಡೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ವಿಷ್ಣುಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ರಾಜನಿಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೂ ಅನಿಷ್ಟ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೨೫ ॥

ಪರಾರ್ಥಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ ಶಿವದ್ವಿಜನು ಶಿವಾವರಣದಲ್ಲಿರುವ ವಿಷ್ಣು ಬಹ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು ಶಿವನ ಪರಿವಾರವೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಶಿವಾವರಣದ ಹೊರಗಡೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ವಿಷ್ಣುಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬಾರದು. ॥ ೨೬ ॥

ಶಿವಮಂತ್ರ ಪಿಂಡರೂಪವಾದ ಹೃತ್ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಶಿವ

---

1 ಮೋಹ ಲೋಭಾಚ್ಚ—ಕ, ಝ, ಘ, ಪ.
2 ಶೈವಾ—ಗ, ಚ, ಝ.
3 ಮಹಾ—ಝ.
4 ಯೇತ್ ಕ್ರಮಾತ್—ಗ, ಚ, ಝ.
5 ಪೃಥ್ವಿ ಸ್ಥಾನ—ಗ, ಚ, ಝ.
ಪೃಥಕ್ ಸ್ಥಾನೇ—ತ, ಪ.
6 ಸ್ಥಿತಾ ಸರ್ವಾ—ಕ, ಘ, ಟ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.
7 ದೇವತಾಂ—ಥ.
8 ಸ್ವ ಭಾವನಾ:—ಗ, ಚ.
ಸ್ವಭಾವತಃ—ಥ.

ಆವಾಹನಾತ್[1] ಸಮಾಯುಕ್ತೇ[2]
ಲಿಂಗೇ[3] ಪೂಜಾದಿಕಂ ಚರೇತ್[4] ॥ ॥ ೨೭ ॥

ಮಂತ್ರಲಿಂಗ ಶರೀರಃ ಸ್ಯಾತ್[5]
ಸ ಏವ ಪರಮಶ್ಶಿವಃ ।[6]
ಶುದ್ಧಶೈವಮಿದಂ[7] ಪ್ರೋಕ್ತಂ[8]
ವೀರಶೈವಮಥ[9] ಶೃಣು ॥ ॥ ೨೮ ॥

ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ವರ್ಣನ್ಯಾಸನೊದಲ್ಗೊಂಡು ಶಿವನ್ಯಾಸವರೆಗಿನ ಉತ್ತಮವಾದ ನ್ಯಾಸಮಂತ್ರದ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮಾನಸಿಕ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ॥ ೨೭ ॥

ಹೃತ್ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿಸಿಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸಿದ ಶಿವಲಿಂಗವು ಮಂತ್ರಲಿಂಗರೂಪವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳದ್ದು, ಇದೇ ಪರಮಶಿವ. ಶುದ್ಧಶೈವವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ವೀರಶೈವ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ॥ ೨೮ ॥

---

1 ಆವಾಹ್ಯೈನ—ಪ.
2 ಸಮಾಯೋಗೇ—ಗ, ಜ, ಝ.
3 ಲಿಂಗಂ—ಘ, ಟ, ತ.
4 ಪೂಜಾಧಿಕ್ಯಂ—ಕ.
ಪೂಜಾಧಿಕಂ—ಪ.
5 ಶರೀರಸ್ಯ–ಗ, ಜ, ಝ.
ಶರೀರೀ ಸ್ಯಾತ್–ಟ, ತ.
6 ಸ್ವಯಮೇವ ಪರಃ ಶಿವಃ—ಛ
7 ಮಿತಿ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
8 ಪ್ರೋಕ್ತಃ—ಧ.
9 ಮತಃ—ಧ.
ತತಃ—ಕ, ಖ, ಘ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ.

[1]ಜ್ಞಾನಗಮ್ಯಂ ರಹಸ್ಯಂ ಚ
ಕೈವಲ್ಯಪದಕಾರಣಮ್ ।
ವೀರಶೈವಮಿತಿ ಜ್ಞೇಯಂ
ಏತಲ್ಲಕ್ಷಣ[2] ಮುಚ್ಯತೇ ॥ ॥ ೨೯ ॥

ಏಕ ಏವಾಯಮೇತಸ್ಮಿನ್[3]
ಸರ್ವಸ್ಮಿನ್ ಜಗತೀತಿ ಯಃ[4] ।

ವೀರಶೈವವು ಅನುಭವೈಕವೇದ್ಯವೂ, ರಕ್ಷಣೀಯವೂ ಮುಕ್ತಿದಾಯಕವೂ ಆದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು, ಇನ್ನು ಅದರ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ॥ ೨೯ ॥

---

[1] ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು—ಗ, ಚ, ಝ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ—
'ಸರ್ವೇಷಾಮಪಿ ಶೈವಾನಾಂ ವೀರಶೈವಂ ಮಹೋತ್ತಮಂ ।
ಸುಲಭಂ ದೇವಪೂಜಾಯಾಂ ಸುಲಭಂ ಚ ಕ್ರಿಯಾಹವಂ'
ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವಿದೆ.
ಇಲ್ಲೇ—"ವೀರಾಗಮೇ—
ಸರ್ವೇಷಾಮಪಿ ಶೈವಾನಾಂ ವೀರಶೈವಂ ಮಹೋತ್ತಮಂ ।
ಸುಲಭಾ ದೇವಿ ಪೂಜಾಯಾಂ ಸುಲಭಂ ಚ ಕ್ರಿಯಾವಹಂ ।
ಅಲ್ಪಕ್ರಿಯಂ ಬಹುಫಲಂ ವೀರಶೈವಂ ಮಹೇಶ್ವರಿ !
ಅನ್ಯಶೈವಂ ತು ತತ್ಸರ್ವಂ ಫಲಮಲ್ಪಂ ಕ್ರಿಯಾ ಬಹು ।
ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರಂ ಶುಭಂ ॥"
ಎಂದು ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಉದ್ಧೃತವಾದ ಅಧಿಕಪಾಠವಿದೆ.
ಇಲ್ಲೇ—ಖ. ಪುಸ್ತಕದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ—
"ಸರ್ವೇಷಾಮಪಿ ಶೈವಾನಾಂ ವೀರಶೈವಂ ಮಹೋತ್ತಮಂ ।
ಸುಲಭಾ ದೇವಪೂಜಾ ಚ ಸುಲಭಂ ಚ ಕ್ರಿಯಾವಹಂ"
ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವಿದೆ.

[2] ತೇಷಾಂ ಲಕ್ಷಣ—ಗ, ಚ, ಝ.
ಯತ್ತಲಕ್ಷಣ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಥ, ತ.

[3] ಏವಮೇಕಾಯನೇ ಯಸ್ಮಾತ್—ಗ, ಚ, ಝ.
ಏಕಮೇವಾಯಿತೇ ತಸ್ಮಿನ್—ಪ.
ಏವಮೇಕಾಯತೇ ಯಸ್ಮಾತ್—ಝ.

[4] ಜಗದೀಶ್ವರಃ—ಗ, ಚ, ಝ.

ವಿಶಿಷ್ಟ ಈರ್ಯತೇ[1] ಯಸ್ಮಾತ್
ವೀರ ಇತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ ॥ ॥ ೩೦ ॥

ಶಿವೇನ ಸಹ ಸಂಬನ್ಧಂ [ಃ]
ಶೈವಮಿತ್ಯಾದೃತಂ [ಃ] ಬುಧೈ :[2] ।
[3]ಉಭಯೋ : ಸಂಪುಟೀಭಾವಾತ್
ವೀರಶೈವಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್ ॥ ॥ ೩೧ ॥

ಶಿವಾರ್ಥಾರ್ಪಿತಜೀವತ್ವಾವಿತ್
ವೀರತನ್ತ್ರ ಸಮುದ್ಭವಾತ್[4] ।
ವೀರಶೈವಸಮಾಯೋಗಾತ್
ವೀರಶೈವಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಮ್ ॥ ॥ ೩೨ ॥

ಈ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವನೊಬ್ಬನು ವಿಶೇಷಗುಣವುಳ್ಳವನೆಂದು ನುಡಿಯಲ್ಪಡುವನೋ, ಅವನೇ ವೀರ. ॥ ೩೦ ॥

ಶಿವನ ಸಂಬಂಧವಾದುದು ಶೈವ, ವೀರ ಮತ್ತು ಶೈವಶಬ್ದಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ವೀರಶೈವವೆಂದಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೩೧ ॥

ಶಿವನಿಗೇ ಜೀವವನ್ನರ್ಪಿಸುವುದರಿಂದಲೂ, ವೀರಾಂಗಮದ ದೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉದಯವಾಗುವುದರಿಂದಲೂ, ವೀರ ಮತ್ತು ಶೈವ ಶಬ್ದಗಳ ಸಮಾಯೋಗದಿಂದಲೂ ವೀರಶೈವವೆಂದಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೩೨ ॥

---

[1] ವಿಶಿಷ್ಟಂ ವೀಯತೇ—ಗ, ಜ, ಝ.
[2] ಚ್ಛೈವಮಾದೃತ್ಯ ತಂ ಬುಧೈ:—ಗ, ಜ, ಝ.
ಯಚ್ಛೈವ ಮಿತ್ಯಾದೃತಂ ಬುಧೈ—ಥ, ತ, ದ.
ಯಚ್ಛೈವ ಮಿತ್ಯಾ ದೃತಂ ಬುಧೈ—ಥ.
ಯಚ್ಛೈವ ಮಿತ್ಯಾದೃತಂ ಬುಧೈ:—ಕ, ಛ, ಟ, ಠ, ಪ.
[3] ಇಲ್ಲಿಂದ 'ವೀರತಂತ್ರ ಸಮುದ್ಭವಾತ್' ವರೆಗೆ ಗ, ಜ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.
[4] ಶಿವಾ ನ್ವಿತಂ ಜೀವಯಿತ್ವಾ ವೀರತಂತ್ರಸಮುದ್ಭವಾಃ—ಝ.
ಶಿವಾರ್ಥಾರ್ಪಿತವೀರತ್ವಾತ್ ವೀರತಂತ್ರಸಮುದ್ಭವಾತ್—ಥ, ಧ.

ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರಂ ತನ್ತ್ರಂ [ತತ್ತ್ವಂ]
ಜ್ಞಾತವ್ಯಂ ತ್ರಿವಿಧಂ[1] ಸುತ[2] ।
ಸಾಮಾನ್ಯಂ ಚ ವಿಶೇಷಂ ಚ
ನಿರಾಭಾರಂ[3] ಕ್ರಮಾದ್ಭವೇತ್ ॥ ॥ ೩೩ ॥

ತತ್ರಾದೌ[4] ಸಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ
ವೀರಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣಮ್ ।
ಹಸ್ತಮಸ್ತಕಸಂಯೋಗಾತ್
ಭೂತಿಪಟ್ಟಸ್ಯ ಧಾರಣಾತ್ ॥ ॥ ೩೪ ॥

[5]ಶಿವದೇಹೀತಿ ವಿಜ್ಞೇಯ[6] :
ಸರ್ವಪಾಶೈ : ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ[7] ।

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಸಾಮಾನ್ಯವೀರಶೈವವನ್ನೂ ಲಕ್ಷಣವನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸುವೆನು. ವೀರ ಮಾಹೇಶ್ವರತತ್ತ್ವವು ಸಾಮಾನ್ಯವೀರಶೈವ, ವಿಶೇಷವೀರಶೈವ, ನಿರಾಭಾರವೀರಶೈವವೆಂದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೂರುವಿಧ ॥ ೩೩ ॥

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಸಾಮಾನ್ಯ ವೀರಶೈವದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು— ವೀರಶೈವಾಚಾರ್ಯನು ತನ್ನ ಹಸ್ತವನ್ನು ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರ ಶಿಷ್ಯನ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದರಿಂದಲೂ 'ನೀನು ವೀರಶೈವ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸು' ಎಂದು ಶಿಷ್ಯನ ಲಲಾಟದಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸುವುದರಿಂದಲೂ,— ॥ ೩೪ ॥

—ಆ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು 'ಶಿವಲಿಂಗದೇಹಿ' ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಶ್ರೀ ಗುರು ಕರ ಸಂಜಾತನಾದ ಆ ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರ ಶಿಷ್ಯನು ಸಕಲ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತನಾಗು

---

1 ವಿವಿಧಂ—ಗ, ಚ, ಝ.
2 ಸ್ಮೃತಃ—ಠ.
ಸ್ಮೃತಂ—ಕ, ಗ, ಚ, ಝ.
3 ನಿರಾಧಾರಂ—ಝ, ಥ.
4 ತಂತ್ರಾದೌ—ಪ.
5 ಈ ಪದ್ಯಾರ್ಧ ಠ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
6 ವಿಜ್ಞೇಯಃ—ಕ.
7 ಸಮುಚ್ಯತೇ—ಭ.

ಗುರುಣಾ ದತ್ತಲಿಂಗಂ[1] ತು
ಶಿವಮಂತ್ರೇಣ ಧಾರಯೇತ್ ॥ ॥ ೩೫ ॥

ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಕಣ್ಠೇ ಭುಜೇ ಹಸ್ತೇ
ಹೃತ್ಸ್ಥಲೇ ನಾಭಿಮಣ್ಡಲೇ ।
ಏತೇಷಾಮೇಕದೇಶೇ[2] ತು
ಧಾರಯೇಚ್ಛಿವಲಿಂಗಕಮ್ ॥ ॥ ೩೬ ॥

ಏಕಕಾಲಂ ದ್ವಿಕಾಲಂ ವಾ[3]
ತ್ರಿಕಾಲಂ ವಾ ಸಮರ್ಚಯೇತ್[4] ।
ಗುರೌ ಲಿಂಗೇ ಸದಾ ಭಕ್ತಿಂ
ಕಾರಯೇತ್ ಭಸಿತವ್ರತೀ[5] ॥ ॥ ೩೭ ॥

ವೀರಸಾಮಾನ್ಯಮಾಖ್ಯಾತಂ
ವಿಶೇಷಂ ಚ ತತಃ ಶೃಣು[6] ।

ತ್ತಾನೆ. ಗುರುವು ಕರುಣಿಸಿದ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತನ್ನಂಗದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ॥ ೩೫ ॥

ಶಿರಸ್ಸು ಕಂಠ ಭುಜ ಹಸ್ತ ಉರಃಸ್ಥಲ ನಾಭಿಯು ಊರ್ಧ್ವಪ್ರದೇಶ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ॥ ೩೬ ॥

ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಾಗಲೀ ಪ್ರಾತಃ ಸಾಯಂಕಾಲಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ಪ್ರಾತರ್ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಾಯಂಕಾಲಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಭಸ್ಮಧಾರಣ ವ್ರತವನ್ನುಳ್ಳವನಾಗಿ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸದಾ ಭಕ್ತಿಯನ್ನುಳ್ಳವನಾಗಿರಬೇಕು. ॥ ೩೭ ॥

ಸಾಮಾನ್ಯ ವೀರಶೈವವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ವಿಶೇಷ ವೀರಶೈವ

---

1 ದತ್ತಲಿಂಗೇ—ಛ.
2 ಮೇಕವೇಶಂ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ತ, ಥ.
3 ಚ—ಗ, ಜ, ಝ.
4 ಸಮಾಚರೇತ್—ಧ.
5 ಭಸೀತೇ ಪ್ರತೀ—ಕ, ಖ, ಘ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
6 ವಿಶೇಷಂ ಶೃಣು ಷಣ್ಮುಖ!—ಗ, ಜ, ಝ.

ಶಿವಕುಮ್ಭಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ
ಸ್ಥಣ್ಡಿಲಾದಿಷು[1] ಪೂರ್ವವತ್ ॥ ॥ ೩೮ ॥

ಶಿವಕುಮ್ಭೇ[2] ಶಿವಂ ಪೂಜ್ಯ[3]
ಭಕ್ತಾನನ್ನೇನ[4] ತೋಷಯೇತ್ ।
ಶೇಷಂ ದೀಕ್ಷೋಕ್ತವತ್ ಕೃತ್ವಾ
ಮಲಪಾಶಾದಿ ಮೋಚನಮ್[5] ॥ ॥ ೩೯ ॥

ಗುರು : ಶಿಷ್ಯಂ ಸಮಾಲೋಕ್ಯ
ತತ್ತ್ವ ದೇಹಂ ವಿಚಿನ್ತಯೇತ್ ।
ಶಿವಕುಮ್ಭಸ್ಥ[6] ತೋಯೇನ
ಅ [ತ್ವ] ಭಿಷಿಂಚೇಚ್ಛಿವಾಣುನಾ ॥ ॥ ೪೦ ॥

ವನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು. ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷಾ ಕರ್ತೃವಾದ ಆಚಾರ್ಯನು ಹಿಂದೆ ಶುದ್ಧ ಶೈವ ದೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಸ್ಥಂಡಿಲಾದಿ ಶುದ್ಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತ ವಾದ ಶಿವಕಲಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ,— ॥ ೩೮ ॥

ಆ ಶಿವಕಲಶದಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ದೀಕ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಚರಲಿಂಗ ಭಕ್ತರನ್ನು ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆಯಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಬೇಕು. ವೀರಶೈವಾಚಾರ್ಯನು ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರ ದೀಕ್ಷಾಪಟಲಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವಂತೆ ಉಳಿದ ದೀಕ್ಷಾಕರ್ಮ ವನ್ನೂ ಸಮಸ್ತ ಮಲಪಾಶಾದಿಗಳ ವಿಮೋಚನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿ,— ॥ ೩೯ ॥

ಶಿಷ್ಯನ ಮೇಲೆ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀರಿ, ಅವನು ಶಿವತತ್ತ್ವ ದೇಹಿಯಾಗು ವಂತೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ಶಿವಕುಮ್ಭದಲ್ಲಿರುವ ಪವಿತ್ರೋದಕವನ್ನು ಶಿಷ್ಯನ ಉತ್ತ ಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದೂರ್ವಾಂಕುರದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ॥ ೪೦ ॥

---

[1] ಸ್ಥಂಡಿಲಾದೀನಿ—ಪ.

[2] ಶಿವಕುಂಭಂ—ಥ.

[3] ಪೂಜ್ಯಂ—ಕ.

[4] ನನ್ನೇನ—ಘ, ಛ, ತ, ದ, ಧ, ಪ.

[5] ಪಾಶಾವಿಮೋಚನಂ—ಥ.

[6] ಕುಂಭ ಸು—ಪ.

ನಾದಂ ಬಿನ್ದುಂ ಕಲಾಂ ಚೈವ[1]
ತತ್ತತ್ ಸ್ಥಾನೇಷು ವಿನ್ಯಸೇತ್ ।
ಷಟ್ಚಕ್ರಂ ಚ ಷಡಙ್ಗಂ ಚ
ಷಡಧ್ವಾನಂ ಷಡಾನನ ॥ ॥ ೪೧ ॥

ತತ್ತತ್ ಸ್ಥಾನೇಷು ವಿನ್ಯಸ್ಯ
ಪಂಚ ಬ್ರಹ್ಮ ನ್ಯಸೇತ್ತತಃ ।
ಮೂಲಮಂತ್ರಂ ತೂಪದಿಶೇತ್[2]
ತತೋ ಲಿಂಗಂ ಪ್ರದಾಪಯೇತ್ ॥ ॥ ೪೨ ॥

ಶೇಷಾಣಿ ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣಿ
ದೀಕ್ಷಾಽಥ್ಯೋಕ್ತ ಕ್ರಮಾಚ್ಚರೇತ್[3] ।

ನಾದರೂಪನಾದ ಶಿವನನ್ನೂ, ಬಿಂದುರೂಪವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ, ಕಲಾರೂಪವಾದ ಶಿವಾವಯುವಗಳನ್ನೂ ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಸ್ಥಾನಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನಾಚರಿಸಿ, ಪೀಠಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ಥಲದ ಶಲಾಕಾ ಪೀಠಕಾವಯುವವೆಂಬ ಆಯಾ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಎಲೈ ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಮೂಲಾಧಾರಾದಿ ಷಟ್ಚಕ್ರಗಳನ್ನೂ ಶಿವಾಂಗಾದಿ ಷಡಂಗಗಳನ್ನೂ ಭುವನಾಧ್ವಾದಿ ಷಡಧ್ವಗಳನ್ನೂ;— ॥ ೪೧ ॥

ಆಯಾಯ ಶಿವಲಿಂಗಾವಯುವಗಳಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಿ ತರುವಾಯ ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಶಿವತತ್ತ್ವ, ಸದಾಶಿವತತ್ತ್ವ, ಮಹೇಶ್ವರತತ್ತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವತತ್ತ್ವವೇ ಮೂಲತತ್ತ್ವವಾದುದರಿಂದ ಆ ಚತುರ್ಥ್ಯಂತವಾದ ಶಿವಶಬ್ದವು ನಮೋಂತವಾಗಿರುವ 'ಶಿವಾಯನಮಃ' ಎಂಬ ಶಿವಮಂತ್ರವೇ ಮೂಲಮಂತ್ರ. ಈ ಮೂಲಮಂತ್ರವಾದ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀಮಂತ್ರವು ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಉಪದೇಶಾರ್ಹವಾದುದು. ಈ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶದ ತರುವಾಯ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ॥ ೪೨ ॥

ಉಳಿದ ಸಮಸ್ತ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷಾಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರು

---

[1] ನಾದಬಿಂದು ಕಲಾದೀನಿ—ಗ, ಚ, ಝ.
ನಾದಬಿಂದು ಕಲಾ ನೀತ್ವಾ—ಖ, ಛ, ಟ, ಠ, ಫ.
ನಾದಬಿಂದು ಕಲಾನ್ವಿತಂ—ಕ, ಘ.

[2] ಮೂಲಮಂತ್ರಂ ಸಮುಪದಿಶೇತ್—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಪ.

[3] ನಿಧ್ಯುಕ್ತ ಕ್ರಮಮಾಚರೇತ್—ಗ, ಚ, ಝ.

ದೇಹಪ್ರಾಣಂ[1] ಸಮಾಯೋಜ್ಯ
ಪ್ರಾಣ[2]ಲಿಂಗೇ [3]ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್ ॥ ॥ ೪೩ ॥

ಅವಿನಾಭಾವಸಂಯೋಗಾತ್
ತಸ್ಮಾ ದೈಕ್ಯಂ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್ ।
ಅನ್ಯದೃಷ್ಟಿನಿಪಾತಂ ಯತ್
ತದ್ದ್ರವ್ಯಂ[4] ಪರಿವರ್ಜಯೇತ್ ॥ ॥ ೪೪ ॥

ಶುದ್ಧದ್ರವ್ಯಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ[5]
ಲಿಂಗಾನಾಂ ಚ[6] ಸಮರ್ಪಣಮ್[7] ।
ಇತಿ ವ್ರತಸಮಾಯುಕ್ತ:
ವೀರಶೈವೋ ನಿಶಿಷ್ಯತೇ ॥ ॥ ೪೫ ॥

ವಂತೆ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷಿತನಾದ ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರನು ದೇಹಪ್ರಾಣಗಳ ವರ್ತನೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗದಂತೆ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ॥ ೪೩ ॥

ಈ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಗಳ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇತರರು ದೃಷ್ಟಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಬಾರದು. ॥ ೪೪ ॥

ಇತರರು ನೋಡದ ಶುದ್ಧವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾದ ವ್ರತವನ್ನುಳ್ಳ ವೀರಶೈವನು ವಿಶೇಷ ವೀರಶೈವ. ॥ ೪೫ ॥

---

1 ದೇಹೇ ಪ್ರಾಣಂ—ಗ, ಚ, ಯ.
ದೇಹಂ ಪ್ರಾಣೇ—ಥ.
ದೇಹಪ್ರಾಣೌ—ಖ.
2 ಪ್ರಾಣಂ—ಗ, ಚ, ಝ.
3 ಲಿಂಗಂ – ಥ.
4 ಅನ್ಯ ದೃಷ್ಟಿನಿಪಾತನಂ ತದ್ದ್ರವ್ಯಂ—ಘ.
5 ಸಮಾಪದ್ಯ—ಥ, ಪ.
ಸಮಾಪಾದ್ಯ—ಕ, ತ, ದ
6 ಲಿಂಗಾಗಾನಾಂ—ಕ, ಚ, ಛ, ಟ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.
7 ಪ್ರಸರ್ಪಣಂ—ಕ, ಖ, ಘ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ದ, ಪ.

ವಿಶೇಷಶ್ಶೈವ ಮಾಖ್ಯಾತಂ
ನಿರಾಭಾರಂ[1] ತತ: ಶೃಣು ।
ಸರ್ವಸಂಸಾರ[2] ಸೌಖ್ಯಾನಿ
ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ[3] ಶಿವೇಽರ್ಪಯೇತ್[4] ॥ ॥ ೪೬ ॥

ದಣ್ಡಕೌಪೀನಕಾಷಾಯ
ಜಟಾವಲ್ಕಲಧಾರಕ:[5] ।
ಮುಣ್ಡೀ ವಾ ಶಿವಚಿಹ್ನಾನಿ
ಧಾರಯೇದಜಿನಾದಿಕಮ್ ॥ ॥ ೪೭ ॥

ಭಿಕ್ಷಾಶೀ ನಿಯತಾಹಾರ:
ಸುಖ ಸಂಸಾರವರ್ಜಿತ: ।

ಎಲೈ ಕುಮಾರನೇ ! ಈವರೆಗೆ ವಿಶೇಷ ವೀರಶೈವವೆಂಬ ಭಕ್ತಸ್ಥಲವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ನಿರಾಭಾರ ವೀರಶೈವವೆಂಬ ಜಂಗಮಸ್ಥಲವನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು. ನಿರಾಭಾರವೀರಶೈವನು ಸಂಸಾರದ ಸಮಸ್ತ ವಿಷಯ ಸುಖಗಳನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿ ತನ್ನ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಲಯಗೊಳಿಸಬೇಕು. ॥ ೪೬ ॥

ದಂಡ ಕೌಪೀನ ಕಾಷಾಯವಸ್ತ್ರ ಜಟೆ ನಾರುಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಯಾಗಲಿ, ಮುಂಡನ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಾಗಲಿ, ಭಸ್ಮ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ವ್ಯಾಘ್ರಾಜಿನ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವೇ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ॥ ೪೭ ॥

ಭಿಕ್ಷಾನ್ನವನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವವನೂ, ಕ್ಲುಪ್ತವಾದ ಆಹಾರವುಳ್ಳವನೂ ಅಲ್ಪಸುಖದಾಯಕವಾದ ಸಂಸಾರದಿಂದ ನಿರ್ಮುಕ್ತನೂ ಆದವನನ್ನು ನಿರಾಭಾರಿ ವೀರಶೈವ

---

1 ನಿರಾಧಾರಂ—ಗ, ಚ, ಝ.

2 ಸಂಹಾರ—ಗ, ಚ, ಝ.

3 ಲಿಂಗಂ—ಥ.

4 ಶಿವೇ ಲಯೇತ್—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಧ, ಪ.

5 ಧಾರಕಾ—ಥ.

ನಿರಾಭಾರೀತಿ ವಿ[1]ಜ್ಞೇಯಃ[2]
ಸ ಏವ ಪರಮಃ ಶಿವಃ[3] ॥ ॥ ೪೮ ॥

ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರಾಣಾಂ ಚ
ಸಾಮಾನ್ಯ[4] ವ್ರತಮುಚ್ಯತೇ[5] ।
ಪೂರ್ವೋಕ್ತಶಿವಮುದ್ರಾಸು
ತದ್ಧಾರಿಷು[6] ಚ ಸರ್ವತಃ ॥ ॥ ೪೯ ॥

ಅರ್ಥತಃ ಪ್ರಾಣತಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ
ಭಕ್ತಿಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ದೃಢಾಂ[7] ಸುತ ।
ಪಾಪಂ ತೇಷು ನ ವಕ್ತವ್ಯಂ
ಸ್ವಯಮೇವ ಕದಾಚನ ॥ ॥ ೫೦ ॥

ನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ನಿರಾಭಾರಿ ವೀರಶೈವನೇ ಪರಮಶಿವನು. ॥ ೪೮ ॥

ಇನ್ನು ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು, ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಾದ ಶಿವಮುದ್ರೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಇಂದ್ರಾದಿ ಸಮಸ್ತರಲ್ಲಿಯೂ— ॥ ೪೯ ॥

ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರ ಭಕ್ತನು ಧನದಿಂದಲೂ ಪ್ರಾಣದಿಂದಲೂ ದೃಢವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಶಿವಸಂಬಂಧವಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ತಾನೆಂದೂ ಪಾಪವಚನವನ್ನು ನುಡಿಯಬಾರದು. ॥ ೫೦ ॥

---

1 ನಿರಾಧಾರೇತಿ—ಥ.
ನಿರಾಭಾರ ಇತಿ—ಕ, ಖ, ಘ, ತ, ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದವಲ್ಲ.
ನಿರಾಭಾರೇತಿ—ಛ, ಟ, ದ.
ನಿರಾಹಾರೇತಿ——ಗ, ಚ, ಝ
2 ಚ. ಜ್ಞೇಯಃ —ಗ, ಚ, ಝ.
3 ಸ್ಥೂಲ ವೃತ್ತೋತ್ತಮಃ ಶಿವಃ—ಗ, ಛ, ಝ.
4 ಸಾಮಾನ್ಯಂ—ತ.
5 ಮಾಚರೇತ್—ತ.
6 ತದಾದಿಷು—ಥ.
ತತ್ತ್ವಾದಿಷು—ಗ, ಚ, ಝ.
7 ದೃಢಂ—ಗ, ಚ, ಝ,

ಕೃತೇ ಪರೇಣ ಚೇತ್ ಪಾಪೇ[1]
ನೋಪೇಕ್ಷೇತ್[2] ಕರಣೈ ಸ್ತ್ರಿಭಿ: ॥
ಬಲವಾ್ ರಕ್ಷಯೇತ್ ತತ್ರ
ದುರ್ಬಲಶ್ಚೇತ್ ವ್ರಜೇತ್ತತ: ॥ ॥ ೫೧ ॥

ಕರಣೈಸ್ತು[3] ವಿಹೀನಶ್ಚೇತ್
ಬುದ್ಧಿಂ ತತ್ರ ನ ನಿಕ್ಷಪೇತ್[4] ।
ಸ್ವೀಕರೋತಿ ಯದಾ[5]ಲಿಂಗಂ
ಗುರುಣಾ ದೀಕ್ಷಯಾsಣುನಾ । ॥ ೫೨ ॥

ತದಾಪ್ರಭೃತಿ[6] ಲಿಂಗೈಕ್ಯಂ
ಅವಿನಾಭಾವಯೋಗತ: ।

ಶಿವಾಚಾರರಹಿತರಾದವರು ಶಿವಧರ್ಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಾಪವನ್ನಾಚರಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯಗಳಿಂದಲೂ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಬಾರದು. ತಾನು ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ದಂಡಿಸಿ ಶಿವಧರ್ಮವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಒಂದುವೇಳೆ ತಾನು ದುರ್ಬಲನಾದರೆ ಆ ಸ್ಥಳದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಬೇಕು. ॥ ೫೧ ॥

ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯಗಳಿಂದ ದುರ್ಬಲನಾದರೆ ಶಿವಧರ್ಮ ದ್ರೋಹಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಅವರ ನಿಂದಾವಚನಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಯಾವ ಶಿವಭಕ್ತನು ಸದ್ಗುರುವಿನಿಂದ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನದಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪನೆಂದು ಎಂದಿನಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆಯೋ,— ॥ ೫೨ ॥

ಅಂದಿನಿಂದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಅವಿನಾಭಾವಸಂಬಂಧ

---

[1] ಪಾಪಂ—ಧ.
[2] ನೇಕ್ಷೇತ—ಗ, ಚ, ಝ.
[3] ಕರಣೈಶ್ಚ—ಧ.
[4] ವಿನಿಕ್ಷಿಪೇತ್—ಗ, ಚ, ಝ.
[5] ಯಥಾ—ಢ, ದ, ಪ.
[6] ತಥಾ ಪ್ರಭೃತಿ—ದ.

ದೇಹಂ ಪ್ರಾಣೇನ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ[1]
ಪ್ರಾಣಂ ಲಿಂಗೇನ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥ ॥ ೫೩ ॥

ಪ್ರಾಣೇನ ನಿ[2]ಕ್ಷಿಪೇಲ್ಲಿಂಗಂ
ಪೃಥಗ್ಭಾವಂ ನ ಕಾರಯೇತ್ ॥
ವೀರಶೈವಕ್ರಮಃ[3] ಪ್ರೋಕ್ತಃ[4]
ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿವರ್ಜಿತಃ ॥ ॥ ೫೪ ॥

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗೀ[5] ವ್ರತೇ ಲುಪ್ತೇ
ಹಸ್ತಖಡ್ಗಾದವಂಚರ್ಯ |
ಮುಖಂ[6] ಪಙ್ಕಜವತ್ ಛಿಂದ್ಯಾತ್[7]
ವೀರ[8] ಭೃತ್ಯಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಮ್ ॥ ॥ ೫೫ ॥

ದಿಂದ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರಾಣವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಲಿಂಗವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಭಾವಿಸಬೇಕು. ॥ ೫೩ ॥

ಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರಾಣವನ್ನಾಗಿಯೂ ಭಾವಿಸಬೇಕು, ದೇಹ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಭೇದವನ್ನೆಣಿಸಬಾರದು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಲ್ಲದ ವೀರಶೈವವು ನಿರೂಪಿತವಾಯಿತು. ॥ ೫೪ ॥

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಯು ತನ್ನ ವ್ರತವು ಉಪ್ತವಾಗಲು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಖಡ್ಗದಿಂದ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಕಮಲದಂತೆ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರ ಭೃತ್ಯನ ಲಕ್ಷಣ. ॥ ೫೫ ॥

---

[1] ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯಂ—ಕ.
[2] ಪ್ರಣವೇನ—ಪ.
[3] ಕ್ರಮಂ—ಛ, ಠ.
[4] ಪ್ರೋಕ್ತಂ—ಛ.
[5] ಪ್ರಾಣಲಿಂಗೇ—ಖ, ತ, ಧ, ಪ.
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ—ಘ, ಛ, ಟ, ಢ, ಥ, ದ.
[6] ಮುಖ—ಗ, ಚ, ಝ.
[7] ಛೇದ್ಯೋ—ಕ.
[8] ಜೀವ—ಪ.

ಯೋ ವಾ ಚೋತ್ಪಾಟಯೇಜ್ಜಿಹ್ವಾಂ
ಶಿವನಿನ್ದಾರತಸ್ಯ ತು[1] ।
ತ್ರಿಃ ಸಪ್ತ[2]ಕುಲ ಮುದ್ಧೃತ್ಯ
ರುದ್ರಲೋಕಂ[3] ಸ ಗಚ್ಛತಿ ॥ ॥ ೫೬ ॥

[4]ಶಿವನಿನ್ದಾಕರ್ತೃಶಿಕ್ಷಾ
ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿವರ್ಜಿತಃ [ತಾ] ।
ಶುದ್ಧಶೈವೋ ವಿಶೇಷೇಣ
ಮಂತ್ರಯಂತ್ರಪ್ರಚಾರಣಾತ್ ॥ ॥ ೫೭ ॥

ಶುದ್ಧೋ ಭವತಿ ಲೋಪೇಷು[5]
ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ವಿಧಾನತಃ ।
[6]ಸ್ವೇಷ್ಟಲಿಂಗೇ ಪರಿಭ್ರಷ್ಟೇ
ನಷ್ಟೇ ದಗ್ಧೇ ಹೃತೇಽಪಿ ವಾ ॥ ॥ ೫೮ ॥

ಶಿವನಿಂದಕನ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಕೀಳುವ ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಕುಲಗಳನ್ನುದ್ಧರಿಸಿ ರುದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ॥ ೫೬ ॥

ವೀರಮಾಹೇಶ್ವರನು ಶಿವನಿಂದಕನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಲ್ಲ. ಶುದ್ಧ ಶೈವನು ಲಿಂಗಪತನವೇ ಮುಂತಾದ ಶೈವವ್ರತಲೋಪವುಂಟಾದರೆ ಅಘೋರಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳ ಮತ್ತು ಯಂತ್ರಗಳ ವಿಶೇಷಪ್ರಯೋಗದಿಂದಲೂ — ॥ ೫೭ ॥

ಆಯಾ ಲೋಪಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಚರಣೆಯಿಂದಲೂ ಶುದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಪತಿತವಾದರೂ ನಷ್ಟವಾದರೂ ದಗ್ಧವಾದರೂ ಚೋರರಿಂದ ಅಪಹೃತವಾದರೂ, ॥ ೫೮ ॥

---

1 ನಿಂದಾಕರಸ್ಯ ತುಃ—ಗ, ಛ, ಝ.
2 ತ್ರಿಸಪ್ತ—ಗ, ಚ, ಝ.
3 ಶಿವಲೋಕಂ—ಛ.
4 ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.
5 ಲೋಕೇಕ್ಷು—ಗ, ಚ, ಝ.
6 ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಪಿಂಡಿಕಾಯಾಂ ತಥೈವ ಚ' ವರೆಗೆ—ಗ, ಚ, ಝ, ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ನೀತೇ ವಾ ಮೂಷಿಕಾದ್ಯೈಶ್ಚ
  ಕಾಕಕೌಲೇಯವಾನರೈ : ।
ಜಪ್ತ್ವಾ ಲಕ್ಷಮ ಘೋರಸ್ಯ
  ವಿಧಿನಾ [1]ಲಿಂಗಕಾನ್ತರಮ್ ॥ ॥ ೫೯ ॥

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ನಯೇಚ್ಛುದ್ಧಿಂ[2]
  ಪಿಣ್ಡಿಕಾಯಾಂ[3] ತಥೈವ ತು ।
ವ್ರತಸ್ಯ ಚ[4] ಕ್ರಿಯಾಲೋಪೇ
  ನಿಯಮಸ್ಯ ವಿಲೋಪನೇ ॥ ॥ ೬೦ ॥

ಗಾಯತ್ರ್ಯಷ್ಟ[5] ಶತೇನೈವ
  ವಿಶುದ್ಧಿಮಧಿ ಗಚ್ಛತಿ ।
ಸಾಮಾನ್ಯಂ ಮಿಶ್ರಕಂ ಚೈವ
  ಶುದ್ಧಂ ವೀರಂ ಚತುರ್ವಿಧಮ್[6] ॥ ॥ ೬೧ ॥

ಇಲಿ ಗಿಡಗ ಕಾಗೆ ನಾಯಿ ಕೋತಿ ಮೊದಲಾದುವು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋದರೂ ಶುದ್ಧಶೈವನು ಅಘೋರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಲಕ್ಷಸಾರಿ ಜಪಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯನ ಮೂಲಕ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಿಧಿಯಂತೆ ಮತ್ತೊಂದು ಲಿಂಗವನ್ನು — ॥ ೫೯ ॥

ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವುದು. ಪಿಂಡಿಗೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಶೈವವ್ರತದ ಕ್ರಿಯಾಲೋಪವಾದರೂ, ನಿಯಮ ಲೋಪವಾದರೂ, ॥ ೬೦ ॥

ನೂರೆಂಟು ಸಾರಿ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿದರೆ ಆ ವ್ರತವು ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದು. ಶೈವವು ಸಾಮಾನ್ಯಶೈವ ಮಿಶ್ರಶೈವ, ಶುದ್ಧಶೈವ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವವೆಂದು ನಾಲ್ಕುವಿಧ. ॥ ೬೧ ॥

---

1 ವಿಧಾನಾತ್—ಢ.
2 ನಯೇ ಲ್ಲಿಂಗಂ—ಥ.
3 ಪೀಠಿಕಾಯಾಂ—ಖ, ಗ, ಛ, ಟ, ಢ, ಥ, ದ, ಪ.
4 ತು—ಗ, ಚ, ಝ.
5 ಗಾಯತ್ರಾಷ್ಟ—ಗ, ಚ, ಝ.
6 ಯಥಾಕ್ರಮಂ—ಥ.

ತತ್ಸರ್ವಂ ಹಿ ಸಮಾಸೇನ
ತವ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಷಡಾನನ !
ತತ್ತ್ವಾದಿ ಕೀಲಕಾನ್ತಾನಾಂ[1]
ಪಟಲಾನಾಂ ದಶ ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ॥ ೬೨ ॥

ಏವಂ[2] ಶುದ್ಧಾಖ್ಯತನ್ತ್ರಂ ತು[3]
ಕಥಿತಂ[4] ತವ ಸುವ್ರತ ।
[5]ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಪ್ರದಂ ನೃಣಾಂ
ಸರ್ವಕಾಮಾರ್ಥಸಾಧನಮ್ ॥ ॥ ೬೩ ॥

ಎಲೈ ಷಣ್ಮುಖನೇ ! ಈ ಚತುರ್ವಿಧಶೈವವನ್ನು ನಿನಗೆ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದೆನು, ತತ್ತ್ವಭೇದಪಟಲದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಮಂತ್ರಕೀಲಪಟಲದವರೆಗಿನ ಹತ್ತು ಪಟಲಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವಾದಿ ಭೇದಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದೆನು. ॥ ೬೨ ॥

ಎಲೈ ಸದ್ವ್ರತಸ್ಥನಾದ ಕುಮಾರನೇ ! ಹೀಗೆ ಮಾನವರಿಗೆ ಭೋಗದಾಯಕವೂ ಮೋಕ್ಷದಾಯಕವೂ ಸಮಸ್ತ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಸಾಧಕವೂ ಆದ ವಾತುಲಶುದ್ಧವೆಂಬ ಈ ತಂತ್ರವನ್ನು ನಿನಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದೆನು. ॥ ೬೩ ॥

---

[1] ಕೇವಲಾಂತಾನಾಂ—ಧ.
ಕೀಲಕಾಂತಶ್ಚ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಢ, ಥ.

[2] ಭೇದೇ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಢ.
ಭೇದಾಃ—ಖ.
ಶೈವಂ—ಝ, ಥ.
ಶುಭೇ—ಥ.
ಭೇದೋ—ತ.

[3] ತಂತ್ರಸ್ಯ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಝ, ಡ, ಢ, ತ, ಥ, ದ, ಪ.

[4] ಕಥಿತಃ—ಕ, ಘ, ಛ, ಟ, ಠ, ಥ, ಧ.
ಕಥಿತಾಃ—ಖ.

[5] ಈ ಅರ್ಧಪದ್ಯ—ಕ, ಖ, ಘ, ಛ, ಝ, ಟ, ಠ, ಢ, ತ, ಥ, ಧ, ಪ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಾತುಲತನ್ತ್ರೇ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ಸಹಸ್ರಗ್ರನ್ಥಸಂಹಿ
ತಾಯಾಂ ಮಂತ್ರಕೀಲೋನಾಮ
ದಶಮಃ ಪಟಲಃ[1]
ತಂತ್ರಂ ಚ ಸಮಾಪ್ತಮ್

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವಾತುಲತಂತ್ರೇ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ಸಹಸ್ರಗ್ರಂಥ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಮಂತ್ರ ಕೀಲೋ ನಾಮ ದಶಮಃ ಪಟಲ ಃ

---

[1] ಇದರ ನಂತರ—ಟ, ಥ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ—
"ಯೇ ಸರ್ವಶೈವಾಧಿಕ ವೀರಶೈವಾಃ
ಪರಂ ವಿಧಿಜ್ಞಾನ ಸುವೀರಮಾರ್ಗೇ।
ಪ್ರವರ್ತಯಂತ್ಯನ್ವಯ ಭಕ್ತಿಯೋ ಗಾಂ [ಗಂ]
ತೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ವಿಶ್ವ ಪವಿತ್ರಕೃದ್ಭ್ಯಃ"
ಯಥಾ ಮಂತ್ರಂ ಸಮುತ್ತಾರ್ಯ
ನ ತ್ಯಜೇದ್ದೇಹ ಮಂದಿರೇ।
ಯಥಾ ಮಂತ್ರಂ ಚ ಲಿಂಗಂಚ
ಮೇಲನಂ ಪ್ರಾಣ ಲಿಂಗಿನಾಮ್॥ ಎಂದಿದೆ.
ಥ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ—
"ದಶಭಿಃ ಪಟಲಾನಾಂ ಸಮುತ್ಕನ್ವಯ ಭಕ್ತಿ ಯೋಗಾತ್
ತೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ವಿಶ್ವ ಪವಿತ್ರಕೃದ್ಯಃ" ಎಂದಿದೆ.
(ಕ. ಟ) ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ—
"ಶ್ರೀ ದಶಭಿಃ ಪಟಲಾನಾಂ ಸಂಯುತಂ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯ ತಂತ್ರಕಂ।
ಕರ್ಣಾಟ ಭಾಷಾನ್ವಿತಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ ಶೈವ ವಲ್ಲಭಂ॥
ನಮಸ್ತೇ ಬಸವಾ ಖ್ಯಾಯಾಮುರಗುಂಡಾದಿದೇಶಿಕಃ।
ತಂತ್ರವೇತ್ತೇ ಸತಾಂ ನೇತ್ರೇ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿಣೇ॥
ಯೇ ಸರ್ವಶೈವಾಧಿಕ ವೀರಶೈವಂ
ಪರಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸಮವೀರ ಮಾರ್ಗೇ।
ಪ್ರವರ್ತಯಂತ್ಯನ್ವಯ ಭಕ್ತಿಯೋಗಾ
ತೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ವಿಶ್ವ ಪವಿತ್ರಕೃದ್ಭ್ಯಃ।
ಶಾಂತ ಸೋಮೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ
ವಾತೂಲ ತಂತ್ರಂ ಸಮಾಪ್ತಮ್
ಮಂಗಳ ಮಹಾ ⊚ ⊚ ⊚ ⊚ ⊚
(ಆದಿತ್ಯವಾರದ ಪಂಚಮಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಟು ತಾಸಿನಲ್ಲಿ
ವಾತುಲತಂತ್ರ ಮುಗಿಯಿತು)
ಎಂದಿದೆ.

ವಾತುಲಶುದ್ಧಾಗಮದ

ಅನುಬಂಧಗಳು

ಅನುಬಂಧಗಳು

ಸರ್ವಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಧಿಪಟಲಃ

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಧಿಂ [ವಕ್ಷ್ಯೇ] ಸರ್ವಸಂಪತ್ಕರಂ ನೃಣಾಂ ।
ಪ್ರಾಯೋ ವಿನಾಶ ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸಂಧಾನಂ ಚಿತ್ತಮೇವ ವಾ ॥ ೧ ॥

ಕ್ರೂರಸಾಂತ್ವನಕಂ ಚೈವ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಂ ।
ಮಂದಿರೇ ಚಲಿತೇ ಭಿನ್ನೇ ಪತಿತೇ ನಾಶಿತೇ ಭವೇತ್ ॥ ೨ ॥

ತದ್ರಾಷ್ಟ್ರನಾಶನಂ ಕೃತ್ವಾ ನೃಪಸ್ಯ ಮರಣಂ ಧ್ರುವಂ ।
ಬಾಲಹರ್ಮ್ಯಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ಥಾಪಯೇದ್ವಿಧಿಪೂರ್ವಕಂ ॥ ೩ ॥

ಪೂರ್ವವದ್ಭವನಂ ಕೃತ್ವಾ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಮಥಾಚರೇತ್ ।
ಲಿಂಗೇ ಆಧಾರಪಾದ್ಯೈಃ [ದೇ] ಚ ನದ್ಯಾವರ್ತಸ್ಥಲೇऽಪಿ ಚ ॥ ೪ ॥

ಶುದ್ಧದ್ವಾರಸ್ಯ ದ್ವಾರೇ ತು ಚಲನ್ಯೈರ್ನ ತು ಕಾರಯೇತ್ ।
ತದ್ರಾಷ್ಟ್ರ ನಾಶನಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ನೃಪತಿಸ್ತ್ವನ್ಯಥಾ ಭವೇತ್ ॥ ೫ ॥

ಬಾಲಹರ್ಮ್ಯಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಪುನಃ ಸಂಧಾನಮಾಚರೇತ್ ।
ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಜಪೇತ್ ಪಾಶುಪತಂ ಶತಂ ॥ ೬ ॥

ಭವನೇ ಹೀನಕರ್ತವ್ಯಂ ಲಿಂಗಪೀಠವಿಹೀನಕೇ ।
ಲಿಂಗಪೀಠವಿಹೀನೇ ಚ ಯಾಮಹೀನಂ ನ ಕಾರಯೇತ್ ॥ ೭ ॥

ತತ್ತದ್ಧೀನಂ ತು ಸಂಯೋಜ್ಯ ಜಿಹ್ಮಹೀನಂ ನ ದೋಷಭಾಕ್ ।
ಹರ್ಮ್ಯಸ್ಯ ಚಲಿತಸ್ಯ ಸ್ಯಾತ್ ಸುಷ್ಮ ಹರ್ಮ್ಯಂ ಸಮಾಚರೇತ್॥ ॥ ೮ ॥

ಬಾಲಹರ್ಮ್ಯಕ್ರಮಂ ಕೃತ್ವಾ ಪೂಜಾಯೋಗ್ಯಂ ತು ಕಾರಯೇತ್ ।
ಪುನರ್ಭವನಕಂ ಕೃತ್ವಾ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಸಂಯುತಂ ॥ ೯ ॥

ಮಸೂರಾದಿಸ್ಥೂಪಿಪರ್ಯಂತಂ ವರ್ಗಂ ಪ್ರತಿ ವಿಶೇಷತಃ ।
ಅಲಕ್ಷಣಂ ಚ ಜೀರ್ಣಂ ಚ ಲಕ್ಷಣೋಕ್ತ ಕ್ರಮೇಣ ತು ॥ ೧೦ ॥

ಏತದ್ವರ್ಗೇಣ ದೇವಾನಾಂ ಬಾಲಲಿಂಗೇ ತು ಯೋಜಯೇತ್ ।
ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ತು ನಮಸ್ಕೃತ್ವಾ ತ್ರಿಪಕ್ಷೇ ಚ ತ್ರಿಮಾಸಕೇ ॥ ೧೧ ॥

ಅಬ್ದೇ ತೃತಿಯೇ ಕರ್ತವ್ಯಂ ವಿಜ್ಞಾಪಯೇತ್ತು ಸಂನಿಧೌ ।
ಅಧಿಷ್ಠಾನಸ್ಯ ವರ್ಗೇತು ಜೀರ್ಣಾತೇ ಸಂಭವೇ ಯದಿ ॥ ೧೨ ॥

ಏಕಾದಿಸಪ್ತಪರ್ಯಂತಾಂಗುಲಾನಾಂ ಗುಲಿಕಂ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ನ್ಯೂನೇ ತಜ್ಜೀರ್ಣಿತೇ ಚ್ಛೈವ ತಸ್ಯ ವರ್ಗಂ ನ ದೋಷಭಾಕ್ ॥ ೧೩ ॥

ತದೂರ್ಧ್ವೇ ಹೀನಕರ್ತವ್ಯಂ ಪುನಃ ಸಂಧಾನಮಾಚರೇತ್ ।
ಪಾದವರ್ಗಂ ತ್ರ್ಯಂ ಗುಲಂ ತು ಜೀರ್ಣಿತೇ ಸ್ಪಂದಿತೇಽಪಿ ವಾ ॥ ೧೪ ॥

ತದ್ವರ್ಗಂ ಸಂಹಿತಂ ಕೃತ್ವಾ ತದೂರ್ಧ್ವಂ ನ ಚ ಕಾರಯೇತ್ ।
ಪ್ರಸ್ತರಸ್ಯ ಗಲೇ ವರ್ಗ ತ್ರ್ಯಂಗುಲಸ್ಯ ವಿಹೀನಕೇ ॥ ೧೫ ॥

ತದ್ವರ್ಗಂ ಸಂಹಿತಂ ಕೃತ್ವಾ ತದ್ವರ್ಗಂ ನ ವಿಕಾರಯೇತ್ ।
ಪುನಃ ಸಂಧಾನಕಂ ಕೃತ್ವಾ ಶಿಖರಂತು ತತ್ತ್ರ್ಯಂಗುಲಂ ॥ ೧೬ ॥

ಸ್ಫುಟಿತೇ ಖಂಡಿತೇ ಭಿನ್ನೇ ದೋಷಯುಕ್ತಂ ನ ದೋಷಭಾಕ್ ।
ಸ್ಥೂಪಿವರ್ಗಸ್ಯ ಚಾಂಗುಲ್ಯಂ ದ್ವ್ಯಂಗುಲಂ ತು ವಿಹೀನಕೇ ॥ ೧೭ ॥

ದೋಷಾಶ್ರಯಂ ನ ಕರ್ತವ್ಯಮೂರ್ಧ್ವೇ ಸಂಧಾನಮಾಚರೇತ್ ।
ಹೀನಾಧಿಕ್ಯಂತು ಯದ್ವರ್ಗಂ ರಾಜಾ ರಾಷ್ಟ್ರಂ ವಿನಶ್ಯತಿ ॥ ೧೮ ॥

ತದ್ದೋಷ ಶಮನಾರ್ಥಾಯ ಸ್ನಪನಂ ಶಾಂತಿ ಹೋಮಕಂ ।
ಪ್ರಸಾದಮು ಖ್ಯೈಶ್ಚ ಜಪೇನ್ಮಂತ್ರಂ ಪಾಶುಪತಂ ಶತಂ ॥ ೧೯ ॥

ಸ್ಥೂಪಿಪ್ರಧಾನಮೂಲಸ್ಯ ಚಲಿತೇ ಚಕ್ರಭಿನ್ನಕೇ ।
ಪಿಪ್ಪಲಕೋಟಿಕೈ ಶ್ಚೈವ ಪುರಾ ಪಾತೋಽರ್ಥ ಹೀನಕೇ ॥ ೨೦ ॥

ರಾಜ ರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಶೋಕಂ ಚ ಶ್ವಭ್ರಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾತು ಸಂಭವೇತ್ ।
ಏವಮನ್ಯಂ ಪರಿಗ್ರಾಹ್ಯ ಲಕ್ಷಣೋಕ್ತ ಕ್ರಮೇಣ ತು ॥ ೨೧ ॥

ಪತ್ಮಂ [ದ್ಮಂ] ಕರ್ಣಸ್ಯ ಕುಂಭೇತು ಪಾಲಿಕಾ [ಯಾಂ] ಚ ಕುಧ್ಮ [ಡ್ಮ]ಲಂ ।
ಷಡಂಗಸಂಹಿತಂ [ಕೃತ್ವಾ] ಸಂಧ್ಯಾ [ಧಾ] ನೇನ ತು [ಸ] ಮಾಚರೇತ್
॥ ೨೨ ॥

ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಶಾಂತಿಹೋಮಂ ಶತಂ ಜಪೇತ್ ।
ತದ್ವರ್ಗಸ್ಫುಟಿತೇ ಭಿನ್ನೇ ನಾಶಿತೇ ಚೈವ ಹೀನಕೇ ॥ ೨೩ ॥

ತದ್ [ಗ್ರಾಮ] ವಾಸಿನಃ ಸರ್ವೇ ರೋಗಶೋಕಭಯಾಪಹಂ ।
ಪುನಃ ಸಂಧಾನಕಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ನಪನಂ ಚೈವ ಹೋಮಕಂ ॥ ೨೪ ॥

ಶಿಖಾಮಂತ್ರಂ ಸಹಸ್ರಂ ಚ ಜಪೇತ್ ಪಾಶುಪತಂ ಶತಂ ।
ಶಿಖರಾಕೃತಿಭಿಃ ಷ....................ಮಥಾಪಿ ವಾ ॥ ೨೫ ॥

ಗ್ರಾಮಶ್ರೀಸ್ತ್ವನ್ಯಥಾ ಕೃತ್ವಾ ಧಾಮಶ್ರೀಸ್ತ್ವನ್ಯಥಾ ಭವೇತ್ ।
....................ಕುಂಭಾಭಿಷೇಚನಂ................ ॥ ೨೬ ॥

ಕರ್ಣೇ ಚ ಪ್ರಸ್ತರಾವಾದೇ ಅಧಿಷ್ಠ................ವರ್ಗಕೇ ।
............ನೇ ಪದ್ಮವಿಚ್ಛೇದೇ............ ॥ ೨೭ ॥

....................ಂಗುಷ್ಠನಾಸಿಕಂ ।
ಬಲದಂಡಸ್ಯ ವಿಚ್ಛೇದೇ ಮಾಬಾಜೋಧಿಕ ಬಾ ಪಾಲಿತೇ ॥ ೨೮ ॥

ಕಂಪೇ ಚ ....ಹೀನೇ ಸಸ್ಯನಾಶಂ ನ ಸಂಶಯಃ ।
ಪುನಃ ಸಂಧಾನಕಂ ಕೃತ್ವಾ ಶಾಂತಿಹೋಮಂ ತು ಕಾರಯೇತ್ ॥ ೨೯ ॥

............ತ್ತಾ ಶಿಖರೌ ದೇವಾನ್ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ರಮಂ ಕುರು ।
ಭವೇನೇ [ದೇ]ವ........ದಗ್ಧೇ ಚ ವಹ್ನೀನಾಂ ತು ಭಯಂ ಭವೇತ್ ॥ ೩೦ ॥

ವ್ಯಪೋಹ್ಯಾಂಗಾರ (ಕಾರ) ಕಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಪಶ್ಚಾತ್ಸಂಧಾನ
ಮಾಚರೇತ್ ।
ಶಾಂತಿಹೋಮಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯೇತ್ ತತಃ ॥ ೩೧ ॥

ಲಿಂಗೇ ಚ [1]ಪ್ರತಿಮೇ ಚೈವ ವಹ್ನಿನಾ [2]ದಗ್ಧಸಂಭವೇತ್ ।
ಜ್ವರವ್ಯಾಧಿನಿಪೀಡಂ [ಡಾಂ] ಚ ಲೋಕಸ್ಯ ಭಯಮಾವಹೇತ್ ॥ ೩೨ ॥

ಕ್ಷೀರಧಾರಾಭಿಷೇಕಂ ತು ಜಲಧಾರಾಭಿಷೇಚನಂ ।
ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಶಾಂತಿಹೋಮಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ೩೩ ॥

---

1 ಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ.

2 ದಗ್ಧ ಸಂಭವೇ.

ಅಗ್ನಿದಗ್ಧೇ ಚ ಯದ್ಬಿಂಬಂ ತದ್ಬಿಂಬೇ ದೂಷಿತೇ ಸತಿ |
ನೃಪಸ್ಯ ಮರಣಂ ಘೋರಮುಷ್ಣರೋಗೇಣ ಸಂಭವೇತ್ ॥ ೩೪ ॥

ಬಿಂಬ[ಮ]ನ್ಯನ್ನವಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತೈರ್ಲಕ್ಷಣೈರ್ಯುತಂ |
ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಶಾಂತಿಹೋಮಂ ತು ಕಾರಯೇತ್ ॥ ೩೫ ॥

ಅಗ್ನಿನಾ ಸ್ಫುಟಿತೇ ಭಿನ್ನೇ ಪ್ರತ್ಯಂಗೋಪಾಂಗಹೀನಕೇ |
ಮಾಷ ಮಾತ್ರತ್ರಿ[ತ್ರ]ಯಂ ಚೈವ ತಿಲಮಾತ್ರತಿಲಂತಥಾ ॥ ೩೬ ॥

ಇದಂ ವ[ತು] ದೃಷ್ಟವತ್ಕೃತ್ವಾ ಪೂಜಾಕಾರ್ಯಂ ನ ದೋಷಭಾಕ್ |
ಸದ್ಯೇನ ಶಾಂತಿಕುಂಭಂ ತು ಕೃಷ್ಣಲೋಹನ ಮಾಚರೇತ್ ॥ ೩೭ ॥

ಅಥವಾ ಲೋಹಜೇ ಬಿಂಬೇ ಪೂರ್ವವತ್ ಪರಿಕಲ್ಪಯೇತ್ |
ಲೋಹಜಾನಾಂ ತು ಬಿಂಬಾನಾಂ ವಿಶೇಷಂ ಕಿಂಚಿದಸ್ತಿಭೀಃ ॥ ೩೮ ॥

ಕರ್ಣೋದರಶಿರೋವಕ್ಷೋಬಾಹು ಕೋ[ಕೂ]ರ್ಪರಪಾಣಯಃ |
ಕಟಿಜಂಘೇ ಮಹಾಂಗಾನಿ ಜೀರ್ಣೈಶ್ಚೈವ ತು ಕಾರಯೇತ್ ॥ ೩೯ ॥

ರಾಜರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ನಾಶಂ ಚ ಭೂಪತಿಸ್ತ್ವನ್ಯಥಾ ಭವೇತ್ |
ಜೀರ್ಣಬೇರಂ ತು [1]ಯೋಜಿತ್ವಾ ತದ್ದೇವಂ ಕುಂಭಮಾ[2]ರಭೇತ್ ॥ ೪೦ ॥

ತದ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತತ್ಪ್ರಮಾಣೇನ ತದ್ಬಿಂಬಂ ಪೂರ್ವವದ್ಭವೇತ್ |
ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಕಾರಯೇತ್ತತಃ ॥ ೪೧ ॥

ಅಂಗಹೀನೇ ತು ಯತ್ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಕ್ಷುದ್ಭಯಂ ಗ್ರಾಮವಾಸಿನಾಂ |
ನೇತ್ರಂ ಚ ನಾಸಿಕಂ ಚೋಷ್ಠಂ ತಾಲುಂ[ಲು] ಚೈವ
ತು ಕಾರಯೇತ್ ॥ ೪೨ ॥

ಕರ್ಣಂ ಚಾಂಗುಲಿಮಂಗಾನಿ ಪುನಃ ಸಂಧಾನಮಾಚರೇತ್ |
ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ತಿಥಿವಾರಂ ವಿನಾ ಚರೇತ್ ॥ ೪೩ ॥

[3]ಅಥ ವಾಸನಾನಿ ಯತ್ಕರ್ಮ ಸದ್ಯಃ ಸರ್ವಂ ಸಮಾಚರೇತ್ |
ಕೇಸರೋ ನಖಭೂಷಾಶ್ಚ ಜಟಾಮಾಲೇಂದುಶೇಖರಂ ॥ ೪೪ ॥

---

[1] ಯೋಜಯಿತ್ವಾ.

[2] ಆರಭೇತ.

[3] ಅಧಿವಾಸನಾನಿ.

[1]ಶಿರಸೇ ಭೂಷಣೇ ಯೇ[ಚ್ಛೈ]ತತ್ ಪ್ರಸ್ಸಾಂ [ತ್ಯಂ] ಗಂ ಚ ವಿಹೀನ ಕೇ ।
ತದ್ಗ್ರಾಮ ನೃಪತಿ[ತೇ]ರ್ಗೇಹೇ ಶೋಕದುಃಖಭಯಾವಹಂ ॥ ೪೫ ॥

ಪೂರ್ವಂ ಸಂಧಾನ[ಕಂ] ಯೇತ್ ಕೃತ್ವಾ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಮಥಾಚರೇತ್ ।
ಪಾದುಕಾವಾಹನಸ್ರುಗ್ವಿಲೇಪನಂ ನರವಾಹನಂ ॥ ೪೬ ॥

ನಖವೇಡಮರುಭ....ಮಕುಟಂ [2]ಭೂಷಣತಾ ಚೇರೇ ।
ಶಂಖಚಕ್ರಶಿರಶ್ಚಕ್ರಂ ಹರಿಣಂ ಟಂಕಶೂಲಕಂ ॥ ೪೭ ॥

ಅಕ್ಷಮಾಲಾಗ್ನಿಕಂ ಚೈವ ಪಾಶಪದ್ಮಾಯುಧಾನ್ಯಪಿ ।
[3]ಪೀಠಂ ಪ್ರಭಾವಚ್ಛತ್ರಾ ಚ ಪ್ರತ್ಯಂಗಂ ಚ ವಿಹೀನಕೇ ॥ ೪೮ ॥

ರಾಜಾ[ಜ್ಞಿ] ವಾಹನಹೀನೇ ತು ಚತುರಂಗವಿಹೀನಕೇ ।
ಶೇಷಾಣ್ಯಲಂಕೃತಾನಾಂ ಚ ನಾಶನಂ ಭವತಿ ಧ್ರುವಂ ॥ ೪೯ ॥

ಪುನಃ ಸಂಧಾನಕಂ ಕೃತ್ವಾ [ಸಂ] ಪ್ರೋಕ್ಷಣಮಥಾಚರೇತ್ ।
ಯಾವತ್ಕಾಲೇಽನ್ಯಕಾಲೇ ವಾ ಪ್ರತಿಮಾಪತಿತೇ ಭುವಿ ॥ ೫೦ ॥

ನೃಪಸ್ಯ ಮರಣಂ ಶೀಘ್ರಂ ದುರ್ಭಿಕ್ಷಂ ಜಾಯತೇ ಭುವಿ ।
ಸ್ನಪನಂ ಶಾಂತಿ ಹೋಮಂಚ ಜಪೇತ್ ಪಾಶುಪತಂ ಶತಂ ॥ ೫೧ ॥

ಪುನರ್ಯಾನ ಕ್ರಮೇಣೈವ ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇನೈವಮಾಚರೇತ್ ।
ಪರಿವಾರವಿಹೀನೇ ಚ ದಾಸೀದಾಸವಿನಾಶನಂ ॥ ೫೨ ॥

ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ಪೂರ್ವವತ್ ಪಶ್ಚಾತ್ ಕೃತ್ವಾ ತು ಸ್ಥಾಪನೋಕ್ತವತ್ ।
ಪರಿವಾರಾಂಗವೈಕಲ್ಯೇ ಪುನಃ ಸಂಧಾನಮಾಚರೇತ್ ॥ ೫೩ ॥

ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೇಣ ಸಂಯುಕ್ತಂ ಸಮಿದ್ಭಿಸ್ಸರ್ಪಿಸರ್ಷಪಾತ್ [ನ್] ।
ಚರುಣಾ ಜುಹುಯಾದ್ಧೀಮಾನ್ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂತು ಶತಂ ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೫೪ ॥

ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಗಂಧಾದ್ಯೈಃ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯೇತ್ತತಃ ।
ಆಸ್ಥಾನಮಂಡಪಾ [ಪೇ] ಹೀನೇ ಭೂಷಣಾಲಂಕೃ [ತೌ]
ತಿಸ್ತಥಾ॥ ॥ ೫೫ ॥

---

1 ಶಿರಸಿ.
2 ಭೂಷಣಾಂಬರೇ.
3 ಪೀಠಂ ಪ್ರಭಾವಲಿಂ ಛತಂ.

ಅಗ್ನಿದಗ್ಧೇ ಚ ಯದ್ಬಿಂಬಂ ತದ್ಬಿಂಬೇ ದೂಷಿತೇ ಸತಿ ।
ನೃಪಸ್ಯ ಮರಣಂ ಘೋರಮುಷ್ಣರೋಗೇಣ ಸಂಭವೇತ್ ॥ ೩೪ ॥

ಬಿಂಬ[ಮ]ನ್ಯನ್ನವಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತೈರ್ಲಕ್ಷಣೈರ್ಯುತಂ ।
ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಶಾಂತಿಹೋಮಂ ತು ಕಾರಯೇತ್ ॥ ೩೫ ॥

ಅಗ್ನಿನಾ ಸ್ಫುಟಿತೇ ಭಿನ್ನೇ ಪ್ರತ್ಯಂಗೋಪಾಂಗಹೀನಕೇ ।
ಮಾಷ ಮಾತ್ರತ್ರಿ[ತ್ರ]ಯಂ ಚೈವ ತಿಲಮಾತ್ರತಿಲಂತಥಾ ॥ ೩೬ ॥

ಇದಂ ವ[ತು] ದೃಷ್ಟವತ್ಕೃತ್ವಾ ಪೂಜಾಕಾರ್ಯಂ ನ ದೋಷಭಾಕ್ ।
ಸದ್ಯೇನ ಶಾಂತಿಕುಂಭಂ ತು ಕೃಷ್ಣಲೋಹನ ಮಾಚರೇತ್ ॥ ೩೭ ॥

ಅಥವಾ ಲೋಹಜೇ ಬಿಂಬೇ ಪೂರ್ವವತ್ ಪರಿಕಲ್ಪಯೇತ್ ।
ಲೋಹಜಾನಾಂ ತು ಬಿಂಬಾನಾಂ ವಿಶೇಷಂ ಕಿಂಚಿದಸ್ತಿಭೀಃ ॥ ೩೮ ॥

ಕರ್ಣೋದರಶಿರೋವಕ್ಷೋಬಾಹು ಕೋ[ಕೂ]ರ್ಪರಪಾಣಯಃ ।
ಕಟಿಜಂಘೇ ಮಹಾಂಗಾನಿ ಜೀರ್ಣೈಶ್ಚೈವ ತು ಕಾರಯೇತ್ ॥ ೩೯ ॥

ರಾಜರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ನಾಶಂ ಚ ಭೂಪತಿಸ್ತ್ವನ್ಯಥಾ ಭವೇತ್ ।
ಜೀರ್ಣಬೇರಂ ತು [1]ಯೋಜಿತ್ವಾ ತದ್ದೇವಂ ಕುಂಭಮಾ[2]ರಭೇತ್ ॥ ೪೦ ॥

ತದ್ದ್ರವ್ಯಾತ್ತು ತತ್ಪ್ರಮಾಣೇನ ತದ್ಬಿಂಬಂ ಪೂರ್ವವದ್ಭವೇತ್ ।
ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಕಾರಯೇತ್ತತಃ ॥ ೪೧ ॥

ಅಂಗಹೀನೇ ತು ಯತ್ರಾಪ್ತೇ ಕ್ಷುದ್ಭಯಂ ಗ್ರಾಮವಾಸಿನಾಂ ।
ನೇತ್ರಂ ಚ ನಾಸಿಕಂ ಜೋಷ್ಠಂ ತಾಲುಂ[ಲು] ಚೈವ
ತು ಕಾರಯೇತ್ ॥ ೪೨ ॥

ಕರ್ಣಂ ಚಾಂಗುಲಿಮಂಗಾನಿ ಪುನಃ ಸಂಧಾನಮಾಚರೇತ್ ।
ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ತಿಥಿವಾರಂ ವಿನಾ ಚರೇತ್ ॥ ೪೩ ॥

[3]ಅಥ ವಾಸನಾನಿ ಯತ್ಕರ್ಮ ಸದ್ಯಃ ಸರ್ವಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ಕೇಸರೋ ನಖಭೂಷಾಶ್ಚ ಜಟಾಮಾಲೇಂದುಶೇಖರಂ ॥ ೪೪ ॥

---

1 ಯೋಜಯಿತ್ವಾ.
2 ಆರಭೇತ.
3 ಅಧಿವಾಸನಾನಿ.

[1]ಶಿರಸೇ ಭೂಷಣೇ ಯೇ[ಚ್ಛೈ]ತತ್ ಪ್ರಸ್ನಾಂ [ತ್ಯಂ] ಗಂ ಚ ವಿಹೀನ ಕೇ ।
ತದ್ಗ್ರಾಮ ನೃಪತಿ[ತೇ]ರ್ಗೇಹೇ ಶೋಕದುಃಖಭಯಾವಹಂ ॥ ೪೫ ॥

ಪೂರ್ವಂ ಸಂಧಾನ[ಕಂ] ಯೇತ್ ಕೃತ್ವಾ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಮಥಾಚರೇತ್ ।
ಪಾದುಕಾವಾಹನಸ್ರುಗ್ವಿಲೇಪನಂ ನರವಾಹನಂ ॥ ೪೬ ॥

ನಖವೇಡಮುರುಭ....ಮಕುಟಂ [2]ಭೂಷಣತಾ ಬೇರೇ ।
ಶಂಖಚಕ್ರಶಿರಶ್ಚಕ್ರಂ ಹರಿಣಂ ಟಂಕಶೂಲಕಂ ॥ ೪೭ ॥

ಅಕ್ಷಮಾಲಾಗ್ನಿಕಂ ಚೈವ ಪಾಶಪದ್ಮಾಯುಧಾನ್ಯಪಿ ।
[3]ಪೀಠಂ ಪ್ರಭಾವಛತ್ರಾ ಚ ಪ್ರತ್ಯಂಗಂ ಚ ವಿಹೀನಕೇ ॥ ೪೮ ॥

ರಾಜಾ[ಜ್ಞಿ] ವಾಹನಹೀನೇ ತು ಚತುರಂಗವಿಹೀನಕೇ ।
ಶೇಷಾಣ್ಯಲಂಕೃತಾನಾಂ ಚ ನಾಶನಂ ಭವತಿ ಧ್ರುವಂ ॥ ೪೯ ॥

ಪುನಃ ಸಂಧಾನಕಂ ಕೃತ್ವಾ [ಸಂ] ಪ್ರೋಕ್ಷಣಮಥಾಚರೇತ್ ।
ಯಾವತ್ಕಾಲೇಽನ್ಯಕಾಲೇ ವಾ ಪ್ರತಿಮಾಪತಿತೇ ಭುವಿ ॥ ೫೦ ॥

ನೃಪಸ್ಯ ಮರಣಂ ಶೀಘ್ರಂ ದುರ್ಭಿಕ್ಷಂ ಜಾಯತೇ ಭುವಿ ।
ಸ್ನಪನಂ ಶಾಂತಿ ಹೋಮಂಚ ಜಪೇತ್ ಪಾಶುಪತಂ ಶತಂ ॥ ೫೧ ॥

ಪುನರ್ಯಾನ ಕ್ರಮೇಣೈವ ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇನೈವಮಾಚರೇತ್ ।
ಪರಿವಾರವಿಹೀನೇ ಚ ದಾಸೀದಾಸವಿನಾಶನಂ ॥ ೫೨ ॥

ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ಪೂರ್ವವತ್ ಪಶ್ಚಾತ್ ಕೃತ್ವಾ ತು ಸ್ಥಾಪನೋಕ್ತವತ್ ।
ಪರಿವಾರಾಂಗವೈಕಲ್ಯೇ ಪುನಃ ಸಂಧಾನಮಾಚರೇತ್ ॥ ೫೩ ॥

ತತ್ತನ್ಮೂರ್ತಿಮಂತ್ರೇಣ ಸಂಯುಕ್ತಂ ಸಮಿದ್ಭಿಸ್ಸರ್ಪಿಸರ್ಪಪಾತ್ [ನ್] ।
ಚರುಣಾ ಜುಹುಯಾದ್ಧೀಮಾನ್ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂತು ಶತಂ ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೫೪ ॥

ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಗಂಧಾದ್ಯೈಃ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯೇತ್ತತಃ ।
ಅಸ್ಥಾನಮಂಡಪಾ [ಪೇ] ಹೀನೇ ಭೂಷಣಾಲಂಕೃ [ತೌ]
ತಿಸ್ತಥಾ॥ ॥ ೫೫ ॥

---

[1] ಶಿರಸಿ.

[2] ಭೂಷಣಾಂಬರೇ.

[3] ಪೀಠಂ ಪ್ರಭಾವಲಿಂ ಛತಂ.

ಪರಿವೇಷವಿಹೀನೇ ಚ ನೃ [ತ್ರ] ಪೋ ದುರ್ಜಯಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ।
ಸ್ನಪನಂ ಚ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಪುನಃ ಸಂಧಾನಮಾಚರೇತ್ ॥ ೫೬ ॥

ಸಿಂಹಾಸನಂಚ ಪರ್ಯಂಕಂ ಶಿಬಿಕಾಬಾಧಹೀನಕೇ ।
ಸ್ತಂಭಭೂಷಣಹೀನೇ ಚ ವಿತಾನ ಧ್ವಜಹೀನಕೇ ॥ ೫೭ ॥

ಮುಕ್ತಾಸ್ರಕ್ ಪುಷ್ಪಮಾಲಾನಾಂ ಮಂಗಲಾಂಕುರ ಹೀನಕೇ ।
ಸಸ್ಯಾನಾಂ ನಾಶನಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಗವಾನಾಂ ನಾಶನಂ ಭವೇತ್ ॥ ೫೮ ॥

ತನ್ಮಂತ್ರೇಣ ಶತಂ ಜಪ್ತ್ವಾ ಪುನರ್ಭೂಷಣಮಾಚರೇತ್ ।
ನೃತ್ತಾವಾದ್ಯಂ ಚ ಕಾಲೇ ತು ಕಲಹಂ ಯತ್ರಸಂಭವೇತ್ ॥ ೫೯ ॥

ತದ್ಗ್ರಾಮವಾಸಿನಃ ಸರ್ವೇ ಗ್ರಹಪೀಡಾಭಯಾವಹಾಃ ।
ತನ್ಮೂಲೈಶ್ಚ ಶತಂ ಜಪ್ತ್ವಾ ಜಪೇತ್ ಪಾಶುಪತಂ ಶತಂ ॥ ೬೦ ॥

ತತ್ಕಾಲೇ ಚಾಗ್ನಿದಗ್ಧೇ ಚ ಸ್ಥಾಪ್ಯ ಮಂಡಪಮಾದಿಶೇತ್ ।
ತರಂಗೈಶ್ಚ ವಿತಾನೈಶ್ಚ ಸ್ತಂಭಭೂಷಣವಹ್ನಿನಾ ॥ ೬೧ ॥

ಶಿಬಿಕಾಮಾಸನಾದ್ಯಾದಿ ಅಗ್ನಿದಗ್ಧೇ ತಮಾವಹೇತ್ ।
ಗ್ರಾಮಶ್ರೀ ಸ್ತ್ವನ್ಯಥಾ ಚೈವ ಗ್ರಾಮಶ್ರೀ ಸ್ತ್ವನ್ಯಥಾ ಭವೇತ್ ॥ ೬೨ ॥

ಪ್ರತಿಮಾಮನ್ಯತಃ ಸ್ಥಾಪ್ಯ [ಪ್ಯ] ಶೀಘ್ರಗಂ ಛಿನ್ನಕೇತನಂ ।
ವ್ಯಪೋಹ್ಯಾಂಗಾರಕಾನ್ ಕೃತ್ವಾ ಭೂಷಯೇತ್ ಭೂಷಣಾರ್ಹಕಂ ॥ ೬೩ ॥

ಗೋಮಯಾಲೇಪನಂ ಕೃತ್ವಾ ಪಿಷ್ಟಚೂರ್ಣೈರಲಂಕೃತಂ ।
ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಪಂಚಗವ್ಯೈಶ್ಚ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇತ್ತು ಶಿವಾಂಭಸಾ ॥ ೬೪ ॥

ಸ್ನಪನಂ ಕಾರಯೇದ್ಧೀಮಾನ್ ಶಾಂತಿಹೋಮಂ ತು ಕಾರಯೇತ್ ।
ಪುನರ್ವಿಜ್ಞಾಪ್ಯ ದೇವೇಶಂ ವಿಶೇಷಸ್ಥಾನಮಂಡಪೇ ॥ ೬೫ ॥

[1]ಭುವನೇ ಶಯನಸ್ಥಾನಹೀನೇ ರಾಷ್ಟ್ರಭಯಂಕರಂ ।
ಭೋಗಪೂಜಾ ವಿಹೀನೇ ಚ ರಾಜಜನ್ಮ ವಿನಶ್ಯತಿ ॥ ೬೬ ॥

---

1 ಭವನೇ

ಪುನಃ ಸಂಧಾನಕಂ ಕೃತ್ವಾ ಮಂಡಪಂ ಪೂಜಯೇತ್ತತಃ !
ಪರ್ಯಂಕಮುಪಧಾನಂ ಚ ಊರ್ಧ್ವಾಧಶ್ಚಾ [ಶ್ಯಾ] ಯನಾಯ ಚ ॥ ೧೭ ॥

ಕಟ್ವಾ ಯುಕ್ತಂ ವಿತಾನೇನ ತರಂಗೈಶ್ಚ ವಿಹೀನಕೇ ।
ತದ್ಗ್ರಾಮ ವಾಸಿನಃ ಸರ್ವೇ ರೋಗಾದಿ ಪೀಡನಾರ್ತಿಕಂ ॥ ೧೮ ॥

ಶಿವಮಂತ್ರಂ ಶತಂ ಜಪ್ತ್ವಾ ಏತದ್ದ್ರವ್ಯೈಶ್ಚ ನ್ಯೂನಕಂ ।
ಕೃತ್ವಾ ತು ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇತ್ತು ಶಿವಾಂಭಸಾ ॥ ೧೯ ॥

ಚೋರೈರ್ವಾ ಅಗ್ನಿದಗ್ಧೈರ್ವಾಗ್ರಾಹ್ಯೇ ತದ್ಭೂಷಣಾರ್ಹಕಂ ।
ತದ್ಗ್ರಾಮ[1]ನಾಶನಂ ಹಂತಿ ಸಸ್ಯಾನಾಂ ನಾಶನಂ ಭವೇತ್ ॥ ೨೦ ॥

ಸ್ಥಾನ ಶುದ್ಧಿಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಮಂಡಪಾರಾಧನಂ ಕುರು ।
ಶಯ್ಯಾಗೃಹೇ ತು ಸಂಯೋಜ್ಯ ಪಾದುಕಾಂ ಖಡ್ಗಮೇವ ಚ ॥ ೨೧ ॥

ಪಾದುಕಾರಾಧನೇ ಹೀನೇ ಶಿಬಿಕಾದ್ಯಾದಿ ಹೀನ ಕೇ
ತನ್ಮಂತ್ರೇಣ ಶತಂ ಜಪ್ತ್ವಾ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಪಂಚಗವ್ಯಕೈಃ ॥ ೨೨ ॥

ನೃತ್ತಗೀತಾದಿವಾದ್ಯೇ ಚ ಹೀನೇ ಸ್ಥಾನಬಲಕ್ಷಯಂ ।
ತದ್ದೋಷ ಶಮನಾರ್ಥಾಯ [2]ಶಾಂತಿ ಕುಂಭಾಭಿಷೇಚಯೇತ್ ॥ ೨೩ ॥

ಭಕ್ತಾದಿಸ್ತೋತ್ರಹೀನೇ ತು ಸಾಚ ಭಕ್ತಿರ್ವಿನಶ್ಯತಿ ।
ತದ್ದೋಷಶಮನಾರ್ಥಾಯ [3]ಶಾಂತಿಕುಂಭಾಭಿಷೇಚಯೇತ್ ॥ ೨೪ ॥

ಸ್ವಸ್ತಿಸೂಕ್ತಂ ಚ ಖಡ್ಗಂ ಚ ಖೇಟಕಾಯುಧಮಿತ್ಯಪಿ ।
ಛತ್ರಚಾಮರ [4]ಕಾಲಾಂ ಚ್ಛೈ ಹೀನೇ ರಾಷ್ಟ್ರಭಯಾವಹಂ ॥ ೨೫ ॥

ತನ್ಮಂತ್ರೇಣ ಶತಂ ಜಪ್ತ್ವಾ ಜಪೇತ್ ಪಾಶುಪತಂ ಶತಂ ।
ಆವಾಹನಾರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿ [ದೌ] [5]ಪುಷ್ಪಾಸ್ರಗ್ಧಾ ಮಾದಿಷು ॥ ೨೬ ॥

---

1 ವಾಸಿನೋ

2 ಶಾಂತಿ ಕುಂಭಾಭಿಷೇಚನಂ ।

3 ಶಾತಿಕುಂಭಾಭಿಷೇಚನಂ ।

4 ತಾತ್ರಿಶ್ಚ ।

5 ಪುಷ್ಪಸ್ರಜ್ಜಣಧಾಮುನಿ

ತಾಂಬೂಲಾಪೂಪನೈವೇದಂ [ದ್ಯೇ] ಪಾನೀಯಂ [ಯೇ]
ಮುಖವಾಸಕಂ [ಕೇ] ।
ಕರ್ಪೂರವರ್ತಿತದ್ದೀಪಂ [ಪೇ] ಹೀನೇ ಧೂಪಾದಿಹೀನಕೇ ॥ ೭೭ ॥

ಜಾಯಾನಾಂ ನಾಶನಂ ಚೈವ ಬಾಲಾನಾಂ ನಾಶನಂ ಭವೇತ್ ।
ತತ್ತದ್ದ್ರವ್ಯೇಣ ಸಂಯೋಜ್ಯ ತನ್ಮಂತ್ರೇಣ ಶತಂ ಜಪೇತ್ ॥ ೭೮ ॥

ಶಾಯನಾಹ್ವಾನಸಾನಿಧ್ಯೇ ಸುಪ್ತೇ ವಾ ಯದಿ ಸಂಭವೇತ್ ।
ಚೋರೈರ್ವಾ ಅಗ್ನಿದಗ್ಧೈರ್ವಾ ರಾಜ್ಞಶ್ಶೋಕಭಯಾವಹಂ ॥ ೭೯ ॥

ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ತತ್ತದ್ದೇವಾನ್ ಸುಪೂಜಯೇತ್ ।
ಮೂಲೇನ ದೇವಂ ದೇವೀಶ್ಚ ಸ್ನಪನಂ ಶಾಂತಿಹೋಮಕಂ ॥ ೮೦ ॥

ತನ್ಮಂತ್ರೇಣ ಶತಂ ಜಪ್ತ್ವಾ ಜಯೇ [ಪೇ]ತ್ ಪಾಶುಪತಂ ಶತಂ ।
ಸುರಾಮಾಂಸಂ ಚ ಪಿಷ್ಟಾದೀನ್ ಶ್ವಾನಗರ್ದಭಕುಕ್ಕುಟೈಃ ॥ ೮೧ ॥

ಸೂಕರೈರ್ವಾನರೈ ಶ್ಚೈವ ಪ್ರತಿಲೋಮರಜಸ್ವಲೈಃ ।
ನರಪಕ್ಷಿಮೃತೇ ಜಾತೇ ತಿರ್ಯಗ್ಜಾತೇ ಮೃತೇ ತಥಾ ॥ ೮೨ ॥

ಗರ್ಭಗೇಹೇ ಪ್ರವೇಶಂ [ಶೇ] ಚ ಸ್ಪೃಷ್ಟೇ ಲಿಂಗೇ ಚ ಕೌತುಕಂ[ಕೇ] ।
ನೃಪವಾಹನಹೀನೇ ಚ ತದ್ರಾಷ್ಟ್ರಂ ಶೋಕಮಾವಹಂ ॥ ೮೩ ॥

ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಶತಾಷ್ಟಕಲಶಾನ್ವಿತಂ ।
ವಕ್ತ್ರಮಂಡಪಸಂಯುಕ್ತಂ ಪ್ರತಿಮಾಮಂಡಪಂ ವಿಶೇತ್ ॥ ೮೪ ॥

ಗ್ರಾಮಶ್ರೀ ಸ್ತ್ವನ್ಯಥಾ ಕೃತ್ವಾ ಧಾಮಶ್ರೀಸ್ತ್ವನ್ಯಥಾ ಭವೇತ್ ।
ಸ್ಥಾನ ಶುದ್ಧಿಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ತಂತ್ರಾದೀಂಶ್ಚ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ೮೫ ॥

ಸ್ನಪನಂ ಶಾಂತಿಹೋಮಂ ಚ ಜಪೇತ್ ಪಾಶುಪತಂ ಶತಂ ।
ಕಶಿಕಸ್ಯ ತು ದೇವಾನಾಂ ಸ್ನಪನಂ ಕಾರಯೇ ದ್ಬುಧಃ ॥ ೮೬ ॥

ಸ್ನಾನಮಂಡಪವೇಶಾ ಚ[ಯು]ಪುಣ್ಯಾ ಹಂ ಪಂಚಗವ್ಯಕೈಃ ।
ಶಾಂತಿಹೋಮಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ನಪನಂ ಕಾರಯೇದ್ಬುಧಃ ॥ ೮೭ ॥

[1]ಸ್ನಾನಮಂಡಪವೇಶಾಯ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಪಂಚಗವ್ಯಕೈಃ ।
ಶಾಂತಿಹೋಮಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ನಪನಂ ಕಾರಯೇಚ್ಛಿವಃ [ಬುಧಃ] ॥ ೮೮ ॥

ಅಂತರ್ಮಂಡಲಸಾಲಂ ಚ ಅಭ್ಯಂತರೇ ಪ್ರವೇಶಯೇತ್ ।
ಸ್ನಪನಂ ಶಾಂತಿಹೋಮಂ ಚ ಪುನಃ ಕರ್ಮ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ೮೯ ॥

[2]ಅಂತರ್ದಾರ ಪ್ರವೇಶಂ[ಶೇ]ಚ [3]ಮಧ್ಯಹಾರಪ್ರವೇಶಕಂ[ತೇ]
ಸಂಮಾರ್ಜನಸ್ಯ ಲೇಪಂ [ಲೋಪೇ]ಚ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಪಂಚಗವ್ಯಕೈಃ ॥ ೯೦ ॥

[4]ಪಚನಾಲಯೇ ನಿವೇಶಂ ಚ ನಾರೀಣಾಂ ತು ಭಯಂ ಭವೇತ್ ।
ಸ್ಥಲಶುದ್ಧಿಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇತ್ಪಂಚಗವ್ಯಕೈಃ ॥ ೯೧ ॥

ಅನ್ನಪೂರ್ಣೇಶ್ವರೀಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ನಪನಂ [5]ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇದ್ಬುಧಃ ।
[6]ಅಗ್ನಿನ್ನ ಕೇತುನಾ ತ್ವಾತ್ತು ಪುನಃ ಸಂಧಾನಮಾಚರೇತ್ ॥ ೯೨ ॥

ಸಂಸ್ಕಾರಂ ಚ ಕ್ರಮೇಣೈವ [7]ಹುನೇತ್ ಪಾಶುಪತಂ ಶತಂ ।
ವಜ್ರಾದಿಯುದ್ರಸಾಲೈಃ[ಲೇ] ಚ ರುಧಿರಸ್ರಾವಮೇವ ಚ ॥ ೯೩ ॥

ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಭಯಂ ಚೈವ [8]ಶೀಘ್ರ ರಂಧ್ರಾಣಿ ಘಟ್ಟಯನ್ ।
ವ್ಯಪೋಹ್ಯ ವಾಸ್ತುಶುದ್ಧಿಂಚ ದೇವಸ್ಯ ಸ್ನಪನಂ ಕುರು ॥ ೯೪ ॥

ರಕ್ತಸ್ರಾವೇ ತು ಪತಿತೇ ರಾಷ್ಟ್ರೇಕ್ಷುದ್ಭಯವಾಸಿನಾಂ[ನಃ] ।
ಶಿಲಾಯಾಂ ತು ಶಿಲಾಘರ್ಷೇ ಭೂಮಿರ್ವಾ ಸರ್ವಶುದ್ಧಯೇ ॥ ೯೫ ॥

ಇಷ್ಟಿಕಾ ಚ [9]ಸುಧಾಯೈರ್ವಾ ಪ್ರಾದೇಶಮವಟಂ ತ್ಯಜೇತ್ ।
ಪುನಃ ಸಂಧಾನಕಂ ಕೃತ್ವಾ ನೀತ್ವಾ ಭೂಮಿನಿವಾರಿಣಾಂ ॥ ೯೬ ॥

---

1 ಈ ಪದ್ಯವು 87 ನೆಯ ಪದ್ಯದ ಪುನರುಕ್ತಿಯಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.
2 ಅಂತರ್ದ್ವಾರ.
3 ಮಧ್ಯದ್ವಾರ.
4 ಪಚನಾಲಯನೇಶೇ ಚ.
5 ಕಾರಯೇತ್.
6 ವಿಚ್ಛಿನ್ನಕೇತುಕತ್ವೇ ತು.
7 ಜುಹುಯಾತ್.
8 ಶೀಘ್ರಂ.
9 ಸುಧಾ ಚೈವ.

ಶಿಲಾಸ್ಥಾನಂ ಚ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ ಸುಧಾಯಾ ಇಷ್ಟಿಕಾಮಯಂ ।
ಅಚ್ಛೇದೇದಹನಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ರಮಂ ಕುರು ॥ ೯೭ ॥

ದ್ವಿತೀಯಾವರಣೇ ಪೀಠೇ ಅಭ್ಯಂತರೇ ನಿವೇಶಯೇತ್ ।
ಅಥವಾ ಭದ್ರಪೀಠಂ[ಠೀ] ಚ ಗೋಪುರಾಭ್ಯಂತರೇಽಪಿ ವಾ ॥ ೯೮ ॥

ರಕ್ತಸ್ರಾವೇ ಪ್ರವೇಶಂ ಚ ಧಾಮಶ್ರೀಸ್ತ್ವನ್ಯಥಾ ಭವೇತ್ ।
ತದ್ದೋಷ ಶಮನಾರ್ಥಾಯ ಸಂಮಾರ್ಜನಂ ಚ ಲೇಪಯೇತ್ ॥ ೯೯ ॥

ತತ್ಖನನ್ಮೃತ್ಯ [ತ್ಸ] ಘ [ಖ] ನಿತ್ವಾ ತು ತಾಲಮಾತ್ರೇಣ ಕಾರಯೇತ್ ।
ಆವಟಂ ಸೇಚಯೇದ್ಗವ್ಯೈಃ [1]ಸಿಕತೈಃ ಪೂರಯೇದ್ಬುಧಃ ॥ ೧೦೦ ॥

ಬಲಿಪೀಠೇ[ಠಂ]ತು ಯತ್ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಜಾ ದುರ್ಜಯಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ।
ಪಾಲಯೇದ್ಬಲಿ ಪೀಠೇ [ಠಂ] ತು ಬಿಲ್ವಪತ್ರೇಣ ಘರ್ಷಯೇತ್ ॥ ೧೦೧ ॥

ವಕ್ತ್ರಸ್ಥಾನಾದಿಕಂ ಕುಂಭಂ ಸ್ಥಾಪಯೇದ್ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕಂ ।
ಗರ್ಭಗೇಹೇ ಚ ಲಿಂಗೇ ಚ ಪೀಠೇ ಚ ಕೌತುಕೇ ತಥಾ ॥ ೧೦೨ ॥

[2]ಪ್ರವೇತ್ಯಸ್ತ್ರಾವ ತು ರುಧಿರ ಶಾ[ಶ]ಸ್ತ್ರಪಾಷಾಣ ಗಾ[ಕಾ]ದಿಭಿಃ ।
ತಾಲುಮೂಲೇ ಚ ಕರ್ಣೌ[ರ್ಣೇ] ಚ ನರಾಣಾಂ ರುಧಿರಂ ವಿಶೇತ್ ॥ ೧೦೩ ॥

ತದ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭೂತವೇತಾಲಪಿಶಾಚಾಃ ಪ್ರೇತರಾಕ್ಷಸಾಃ ।
ಏತಾಶ್ಚ ದೇವತಾಸ್ಸರ್ವೇ ಆಶ್ರಯಂತಿ ನ ಸಂಶಯಃ ॥ ೧೦೪ ॥

ರಾಜರಾಷ್ಟ್ರಭಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಭೂಪತಿ ಸ್ತ್ವನ್ಯದೇಶತಃ ।
ಶೀಘ್ರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ತತ್ಕಾಲೇ ಉಷ್ಣೋದಕಂ ತು ಸೇಚಯೇತ್ ॥ ೧೦೫ ॥

ತುಲಸೀಬಿಲ್ವಪತ್ರಂಚ ದೂರ್ವಾ[3]ಗೋಮಯ ಘರ್ಷಯೇತ್ ।
ಶುದ್ಧಾಭಿಷೇಕೈಸ್ಸಂ ಸ್ನಾಪ್ಯ ತೈಲಪಿಷ್ಟಾಮಲಾದಿನಾ ॥ ೧೦೬ ॥

ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕಃ ಕರ್ತವ್ಯೋ ಭಾರಂ ಭಾರಾರ್ಧಕಂ ವಿದುಃ ।
ಶಿವಮಂತ್ರಂ ಸಹಸ್ರಂ ಚ ಮೂಲಮಂತ್ರಂ ತದರ್ಧಕಂ ॥ ೧೦೭ ॥

---

[1] ಸಿಕತಾಭಿಃ.

[2] ಸ್ರವೇದ್ಯದ್ವಾತು ರುಧಿರಂ.

[3] ಗೋಮಯಂ.

ಪಾಶುಪದ್ಯೈಃ [ತ್ಯೈಃ] ತದರ್ಧಂ ಚ ಜಪೇತ್ ಸಂಖ್ಯಾಂ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ।
ಪಕ್ವಕ್ಷೀರಂ ನಿವೇದ್ಯಂ ಚ ಕದಲೀಗುಡಸಂಯುತಂ ॥ ೧೦೮ ॥

ಪಂಚಶುದ್ಧಿಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಪಾರ್ವತೀ ಮಂತ್ರಕಂ ಶತಂ ।
ರುದ್ರಸ್ಯ ಕವಚಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಾದೇಶೋ ಬಾಹ್ಯಮೇವ ಹಿ ॥ ೧೦೯ ॥

[1]ಪಾಚಕಂ ಗವ್ಯ ಸೇಚಿತ್ವಾ ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ದೇಶಿಕಃ ।
ದರ್ಭಮಾಲಾವೃತಂ ಚೈವ ಪಟ್ಟಸೂತ್ರಸ್ಯ ವೇಷ್ಟಯೇತ್ ॥ ೧೧೦ ॥

ಪ್ರಸಾದಶುದ್ಧಿದಂ ಕೃತ್ವಾ ಜೀವಸೂಕ್ತೇನ ಮಂತ್ರತಃ ।
ಅಷ್ಟಮೃತ್ಸಲಿಲಿಂಗೇನ ಅವಗಾಹಸಲಿಂಗಕೇ ॥ ೧೧೧ ॥

ಆಶೀಕ್ಷ್ಯ ಶಾಂತಿಹೋಮಂಚ ತ್ರಿರಾತ್ರಂ ಏಕರಾತ್ರಿಕೇ ।
ಅವಗಾಹನೇ ಮೋ (?) ಪಂಚ ಸಹಸ್ರಕಲಶೈರ್ಯುತಂ ॥ ೧೧೨ ॥

ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ದಿಶಾಹೋಮಂ ಚ ಕಾರಯೇತ್ ।
ಗೋಪುರಾಭ್ಯಂತರೇ ಸಾಲೇ ತದ್ವೃತ್ತಂ ತು ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ೧೧೩ ॥

ತತ್ರಚೈಘ್ರಂ ತು ಕರ್ತವ್ಯಂ.............ಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ಕುರು ।
ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಮೂರ್ತಿಂ ಚ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇತ್ಕಲಶೈರಪಿ ॥ ೧೧೪ ॥

ಪಾಶುಪತಂ ಸಹಸ್ರಂ ಚ ಜಪೇದಾಚಾರ್ಯಮೂರ್ತಿಕಃ ।
ಆಖುಭುಜಮೂತ್ರಪೀತಾ ಚ ಉತ್ಕಾರಜಾತುತಕೇ ಮೃತೇ ॥ ೧೧೫ ॥

................ಗೇ ಚ ಪೀಠಕೇ................ಪ್ರತಿಬಿಂಬಕೇ ।
[2]ಪ್ರವೇಶಸ್ಪೃಷ್ಟಿತೇ ಚೈವ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಕ್ಷುದ್ರಯಂ ಭವೇತ್ ॥ ೧೧೬ ॥

ಸ್ಥಾನಹೀನಂ ತು ಕರ್ತವ್ಯಂ ಶಮನಾರ್ಥಂ ವಿಶೇಷತಃ ।
ಮೃದ್ಭಾಂಡಾನಿ ವಿಸೃಜ್ಯಾಥ ವಸ್ತ್ರಾದೀನ್ ಶೂಕಸಂಸ್ಥಿತಂ [ತಾನ್] ॥೧೧೭॥

ಸ್ಥಲ ಶುದ್ಧಿಕ್ರಮೇಣೈವ ಲಿಂಗಶುದ್ಧಿಂ ತು ಪೂರ್ವವತ್ ।
ಪೀಠಂ [3]ಪಾಶುಪತಕ್ಷಾಲ್ಯ [4]ತುಲಸೀ ಬಿಲ್ವ ಘರ್ಷಯೇತ್ ॥ ೧೧೮ ॥

---

[1] ಪಾಚಿತಂ ಗವ್ಯೇನ ಸೇಚಯಿತ್ವಾ.

[2] ಪ್ರವೇಶಸ್ಪೃಷ್ಟಕೆ–

[3] ತುಲಸೀ ಬಿಲ್ವೈಃ ಘರ್ಷಯೇತ್–

[4] ಪಾಶುಪತೇನ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ–

ಪಂಚಗವ್ಯಾಭಿಷೇಕಂ ತು [1]ತದಭೀಭಸ್ಮೈಸ್ತು ಲೇಪನಂ ।
ತನ್ಮೂರ್ತಿಂ ಕುಂಭ ಆವಾಹ್ಯ ಕಲ್ಪಿತೈ [2]ಷ್ಣೋಡಶೈರ್ಯುತಂ ॥ ೧೯ ॥

ಸರ್ವಬೀಜೇನ [3]ಯೋಜಿತ್ವಾ ತತ್ತ್ವಮೂರ್ತಿಂ ತು ಯೋಜಯೇತ್ ।
ಕುಂಭನ್ಯಾಸಕ್ರಮೇಣೈವ ಸಾಧಯೇತ್ಸಾಧಕೋತ್ತಮಃ ॥ ೧೧೦ ॥

ತೈಲಾಭ್ಯಂಗಾದಿತಃ [4]ಸ್ನಾಪ್ಯ ಜಲಸ್ನಾನಾಂತರಾಂತರೇತ್ ।
ಕುಂಭಾಭಿಷೇಕಃ ಕರ್ತವ್ಯಶ್ಶಾಂತಿಹೋಮಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ೧೧೧ ॥

[5]ಉರಗೋತ್ಕಾರಮಂಡಂ ಚ ಜನನೀಪ್ರಸೂತಸಂಭವೇ ।
ಸ್ಪೃಷ್ಟೇ ಚ ಕೌತುಕೇ ಲಿಂಗೇ ತತ್ತದ್ಗರ್ಭೇ ತು ಸಂಭವೇ ॥ ೧೧೨ ॥

ರಾಜರಾಷ್ಟ್ರಭಯಂ ಕ್ರೂರಂ ದೋಷಯೇಚ್ಛಾಂತಿಮಾಚರೇತ್ ।
ಸ್ನಪನಂ ತತ್ರ ಕುರ್ವೀತ ಶಾಂತಿಹೋಮಂ ತು ಕಾರಯೇತ್ ॥ ೧೧೩ ॥

ಪುನಃ ಸಂಧಾನಕಂ ಕೃತ್ವಾ ಜಪೇತ್ ಪಾಶುಪತಂ ಶತಂ ।
ಅನ್ಯೇಷು ಪರಂ ಗವ್ಯಾಪಿ ಕಲ್ಪಜಂ ತುಚ್ಛ ವೇಶಯೇತ್ ॥ ೧೧೪ ॥

ಜಾತೇ ಮೃತೇ ತು ಯದ್ದೋಷೇ ಸ್ನಾನಗವ್ಯೈಶ್ಚ ಕಾರಯೇತ್ ।
ಗೋಧಿಕಾಗೃಹಗೋಧಿಶ್ಚ ಸಂಭವೇ ಹರ್ಮ್ಯಲಿಂಗಕೇ ॥ ೧೧೫ ॥

ಜಾತೇ ಮೃತೇಽಂಡಕೇ ಚೈವ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ತು ಸ್ನಾನಶುದ್ಧಯೇತ್ ।
ತದ್ದೋಷ ಶಮನಾರ್ಥಾಯ ಸ್ನಾಪಯೇತ್ಪಂಚಗವ್ಯಕೈಃ ॥ ೧೧೬ ॥

ಲಿಂಗಪೀಠಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ತು ಸ್ಥಲರಂಧ್ರಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮೇ ।
ಆದಿಪ್ರಸಾದಹರ್ಮ್ಯೇ ಚ ಗೋಪುರೇ ಪರಿವಾರಕೇ ॥ ೧೧೭ ॥

ಶಾಲಾಂತರೇ ಚ ಬಾಹ್ಯೇ ಚ ಧ್ವಜಪಂಡಸ್ಯ ವಾ ಪುನಃ ।
ಧ್ವಜಪೀಠಾಂತರೇ ಭದ್ರೇ ರಕ್ತಕನ್ಯಾಸಮುತ್ಥಿತೇ ॥ ೧೧೮ ॥

---

[1] ಅಭಿತೋ ಭಸ್ಮ ಲೇಪನಂ.

[2] ಷೋಡಶಭಿಃ.

[3] ಯೋಜಯಿತ್ವಾ.

[4] ಸ್ನಾಪಯಿತ್ವಾ.

[5] ಉರಗೋತ್ಕಾರೇ ಅಂಡೇ ಚ.

ಮಹಸ್ತ್ರೀ ಮುಖವೇಶಿತ್ವಾ ಧನಧಾನ್ಯವಿಹೀನಕೇ ।
ಲಿಂಗಸ್ಯಾಷ್ಟದಲೇ ಚೈವ ಥೇ [ಶ್ವೇ] ತಕನ್ಯಾಸಮುತ್ಥಿತೇ ॥ ೧೨೯ ॥

ಆರಾಧೇ ಅಷ್ಟಭಾಂಡಂ ಚ ಹೀನೇ ರಂಧ್ರಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮೇ ।
ತದ್ರಾಷ್ಟ್ರ ನಾಶನಂ ಕುರ್ಯಾನ್ನೃಪಸ್ಯ ಮರಣಂ ಧ್ರುವಂ ॥ ೧೩೦ ॥

[1]ಉಷ್ಣರೋಗಸಮುತ್ಪನ್ನೇ ತದ್ಗ್ರಾಮವಾಸಿ[2]ನಾವಹೇ ।
[3]ಶಮನಾರ್ಥಂ ತು ತದ್ದೋಷಂ [4]ತನ್ಮೃದುಸ್ಪರ್ಶ [5]ಮುದ್ಧರೇ ॥ ೧೩೧ ॥

ಆಧಿವಾಸನಕುಂಭಂ ತು ಕಾರಯೇದ್ದೇಶಿಕೋತ್ತಮಃ ।
[6]ನದೀವಾಲುಕಪೂರಿತ್ವಾ [7]ಜಲೇ ಸೇಚನಚಿಕ್ಕಣೇ ॥ ೧೩೨ ॥

ಅತೋಽಷ್ಟಬಂಧನಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಯೋಜಯೇನ್ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಕುಂಭಕೈಃ ।
ಸ್ನಪನಂ ತತ್ರ ಕುರ್ವೀತ ಶೀತಕುಂಭಂ ನ ಧಾರಯೇತ್ ॥ ೧೩೩ ॥

ಲಿಂಗಸ್ಯ [8]ಪ್ರತಿಮೇ ಚೈವ ಯೋಜಯೇತ್ತು ವಿಶೇಷತಃ ।
ಅನ್ಯಸ್ತ್ರೀ ಪಿಂಗಲೀ ಚೈವ ತತ್ಪ್ರದೇಶೇ [ಶಂ] ತು ಶೋಧಯೇತ್ ॥ ೧೩೪ ॥

ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ತತಃ ।
ಪ್ರಾಕಾರಾಭ್ಯಂತರೇ ಬಾಹ್ಯೇ ವಲ್ಮೀಕೇ ತು ಸಮುತ್ಥಿತೇ ॥ ೧೩೫ ॥

[9]ತತ್ರಸ್ಥಾನಿ ಚ ಖಾನಿತ್ವಾ ಪಂಚಹಸ್ತಾವಟಂ ಬುಧಃ ।
[10]ಸಿಕತೈರ್ಲವಣೈರ್ಗವ್ಯೈಃ [11]ಪೂರಿತೇರವಟೇ ಬುಧಃ ॥ ೧೩೬ ॥

---

1 ಉಷರೋಗೇ.
2 ಬಾಧಕೇ.
3 ತದ್ದೋಷ ಶಮನಾರ್ಥಂತು.
4 ತನ್ಮೃಜುಃ.
5 ಉದ್ಧರೇತ್.
6 ನದೀ ವಾಲುಕಾಭಿಃ ಪೂರಯಿತ್ವಾ.
7 ಜಲಸೇಚನ ಚಿಕ್ಕಣಂ.
8 ಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ಚ.
9 ತತ್ತಸ್ಥಾನಂ ಚ ಖನಿತ್ವಾ.
10 ಸಿಕತಾಭಿಃ.
11 ಪೂರಯೇದವಟಂ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ತತ್ರ ಸ್ನಪನಂ ಶಾಂತಿಹೋಮಕಂ ।
ಪ್ರಸಾದೇ ಗೋಪುರೇ, ಸಾಲೇ ಸನ್ನಿಧಾವೃಕ್ಷಹೀನಕೇ ॥ ೧೩೭ ॥

ಧ್ವಜಸ್ಯ ವೃಕ್ಷಹೀನಸ್ಯ ದಂಡಾಗ್ರೇ ವೃಷಹೀನಕೇ ।
ಕ್ರಿಯಾಯಾ ಮಂತ್ರನಾಶಂ [ಶೇ] ಚ ಗವಾನಾಂ ನಾಶನಂ ಭವೇತ್ ॥ ೧೩೮ ॥

ಪುನಃ ಸಂಧಾನಕಂ ಕೃತ್ವಾ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಮಥಾಚರೇತ್ ।
ಆರೋಪ್ಯಮನ್ಯಕಾಲೇ ತು ವೃಷಭಂ [ಭೇ] ಪತಿತೇ ಭುವಿ ॥ ೧೩೯ ॥

ರಾಷ್ಟ್ರಾಣಾಂ ನಾಶನಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ರಾಜಾ [ಜ್ಞೋ] ವಾಹನಹೀನಕೇ ।
ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಪುನಸ್ಸಂಧಾನಮಾಚರೇತ್ ॥ ೧೪೦ ॥

ಧ್ವಜದಂಡಾಗ್ರ ಉಕ್ಷೇ ತು ಉತ್ಥಿತೇ ನಾಸಿ [ಶಿ] ತೇ ಯದಿ ।
ಧ್ವಜದಂಡ [ಸ್ಯ] ಮೂಲಂ [ಲೇ] ಚ ಇಷ್ಟಕಾವೃದುಪೀಠಕೇ ॥ ೧೪೧ ॥

ಅದುಷ್ಟಬೇರಂ ಕೃತ್ವಾ ತು ಮೂಲಮಾವಾಹ್ಯ ತನ್ಮಯಂ ।
ಪೂರ್ವವತ್ಪೂಜನಂ ಕೃತ್ವಾ ದಂಡಮೂಲೇ ತು ಯೋಜಯೇತ್ ॥ ೧೪೨ ॥

ತತ್ತದಾವಾಹನಹೀನೆ ತತ್ತದ್ವಾಹನಹೀನಕೇ ।
[1]ಅಂಗೋಪಾಂಗ ಪ್ರ ತ್ಯಂಗಹೀನೇ ಸ್ಥಾನವಿಹೀನಕೇ ॥ ೧೪೩ ॥

ಪುನಸ್ಸಂಧಾನಕಂ ಕೃತ್ವಾ [2]ತತ್ಕುಂಭಾಷ್ಟಾಭಿಷೇಚಯೇತ್ ।
ತನ್ಮಂತ್ರಂ ಚ ಶತಂ ಜಪ್ತ್ವಾ ತತ್ತಸ್ಥಾನೇ ತು ಯೋಜಯೇತ್ ॥ ೧೪೪ ॥

ಕಾಕಾದಿಪಕ್ಷವಿಷ್ಠಾ ಚ [ಷ್ಟ] ಆಘ್ರಾಣಮುಪಹಾರಣಂ ।
ಬೇರೇ ಚ ಬಲಿಪೀಠೇ ಚ ಕ್ಷಾಲಯೇಚ್ಛುದ್ಧವಾರಿಣಾ ॥ ೧೪೫ ॥

ಗವ್ಯೇನ [3]ಸ್ನಾಪಯೇತ್ ಕೃತ್ವಾ ತೈಲಪಿಷ್ಟಾಮಲಾದಿನಾ ।
ಶಿವಕುಂಭಸ್ಯ ವರ್ಧನ್ಯಾಂ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ತು ಪ್ರಯತ್ನತಃ ॥ ೧೪೬ ॥

ಕಾಕೈರ್ವಾ ಕೌಶಿಕೈರ್ವಾಪಿ ನೈವೇದ್ಯಂ [4]ತಂಡುಲೇನ ಚ ।
ನೈವೇದ್ಯತಂಡುಲಗ್ರಾಣಂ [ಘ್ರಾಣೇ] ಪುನಸ್ತಂಡುಲಮಾಚರೇತ್ ॥ ೧೪೭ ॥

---

[1] ಅಂಗೈರುಪಾಂಗೈಃ ಪ್ರತ್ಯಂಗೈಃ.
[2] ಕುಂಭಾನಷ್ಟಾಭಿಷೇಚಯೇತ್.
[3] ಸ್ನಪನಂ.
[4] ತಂಡುಲಸ್ಯ ಚ.

ನೈವೇದ್ಯಪಾತ್ರೇ [1]ನ್ಯಸ್ತ್ವಾತು ಪುನಃ ಪಚನಮಾ[2]ರಭೇತ್ ।
ತತ್ಪಾತ್ರಂ ಶ್ವಾನಜಾತಿಶ್ಚ ಸಂಸ್ಕಾರೇಣ ತು ಯೋಜಯೇತ್ ॥ ೧೪೮ ॥

ಅನ್ನಂ[3]........ಯ ಕಾಲೇ ತು ಪತಿತಂ ಪಕ್ಷಿವಿಷ್ಠಯಾ ।
ನೈವೇದ್ಯಮನ್ಯಥಾ ಕೃತ್ವಾ ಪುನಃ ಪಚನಮಾ[4]ರಭೇತ್ ॥ ೧೪೯ ॥

ಪಚನೇ ಶೇಷಮನ್ನಂ ಚ ಶಿವಾಗ್ರೇ ಶೇಷಮಾಚರೇತ್ ।
ಮಧ್ಯೇ ತು ಸ್ಪರ್ಶನಂ ಚೈವ ತಚ್ಛೇಷಂ ವರ್ಜಯೇತ್ಕಮಾತ್ ॥ ೧೫೦ ॥

ಶಿವಾಗ್ರೇ ಸ್ಥಾಪನಂ ಚೈವ ಶಿವಪೂಜಾವಿಧಿ[5]ಕ್ರಮಂ ।
ಸೂಚಿತಂ ತಸ್ಯ ಕರ್ಮಣೀ ಚ ಜಲಮನ್ನಂ ಚ ಯೋಜಯೇತ್ ॥ ೧೫೧ ॥

ಪ್ರಮಾದಾದ್ದೋಷ ಉತ್ಪನ್ನೇ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಧಿಂ ಕುರು ।
ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಕಾರಯೇದ್ಬುಧಃ ॥ ೧೫೨ ॥

ನದೀಸ್ರೋತತಟಾಕೇ ತು ಸಂಕಟಂ ಸ್ಥಾನನಿರ್ಣಯಂ ।
ಏಕಪಾರ್ಶ್ವೇ ದ್ವಿಪಾರ್ಶ್ವೇ ವಾ ತ್ರಿಪಾರ್ಶ್ವೇ ಸ್ಥಾನ ಸಂಕಟಂ ॥ ೧೫೩ ॥

ಯಸ್ಮಿನ್ ದೇಶೇ ಪ್ರಕಾಶೇ ತುಸ್ತ[ತ] ತ್ರೈ ವಾಭಿಮುಖಂ ಭವೇತ್ ।
ಸ್ವಸ್ಥಾನೇ ಭವನಂ [6]ಕಲ್ಪ್ಯ ಬೇರಂ ತತ್ರೈವ ಯೋಜಯೇತ್ ॥ ೧೫೪ ॥

ಪೌರಾಣಿಕೇ ಪೌರುಷೇಯೇ ಕ್ಷೇತ್ರೇ ಪೂರ್ವದೃಥಕ್ರಮಾತ್ ।
[7]ಕೂಪಪಾನೇ ತಟಾಕೇ ಚ ಸ್ಥಾನಂ ತತ್ರೈವ ಯೋಜಯೇತ್ ॥ ೧೫೫ ॥

ಅವಧಿಕ್ಷಂ ಬಲಕ್ಷಿಣ್ಯಾಂ ಪ್ರಮಾಣಂ ಚೈವ ಯದ್ಭವೇತ್ ।
ನ ದೋಷಾಯ ಭವೇತ್ಸರ್ವಂ ತತ್ತದಾಯುರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ೧೫೬ ॥

---

[1] ನ್ಯಸ್ಯ.
[2] ಆರಭೇತ್.
[3] ಪಾಕಾಯ: ಪಚನ.
[4] ಆರಭೇತ.
[5] ಕ್ರಮಾತ್.
[6] ಕಲ್ಪಯಿತ್ವಾ.
[7] ವಾಪೀಕೂಪ ಅಥವಾ ಉದಪಾನೇ

ನದೀಸ್ರೋತೇ ತಟಾಕೇ ಚ ಚರ್ಚಿತೇ ಹರ್ಮ್ಯಬೇರಯೋಃ ।
ನೃಪತಿಸ್ತ್ವನ್ಯಥಾ ಚೈವ ತದ್ಗ್ರಾಮಂ[ಮೇ] ಭವತಿ ಧ್ರುವಂ ॥ ೧೫೭ ॥

ನದೀತಟಾಕೇ ಚಲಿತೇ ಶತದಂಡಂ ವ್ಯಪೋಹ್ಯ ಚ ।
ತತ್ಸ್ಥಾನೇ ಚೋತ್ತರೇ ಚೈಂದ್ರ ಈಶೇ ಪಶ್ಚಿಮಮೇ [ಕೇ] ತಥಾ ॥ ೧೫೮ ॥

[1]ಸ್ಥಾಪ್ಯ ಬೇರಾ [ರಂ] ಶುಚೌದೇಶೇ ಭವನಂ ಕಾರಯೇತ್ತತಃ ।
ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕರ್ಮ ಕಾರ್ಯಂ ಚ ತದ್ದೋಷಶಮನಾಯ ಚ ॥ ೧೫೯ ॥

ಹರ್ಮ್ಯೇ ಚ ಗೋಪುರೇ ದ್ವಾರೇ ಭಿತ್ತಿಪ್ರಾಕಾರ [ಏ] ಮೇವ ಚ ।
ಮಧುಸರ್ಪಪ್ರವೇಶಂ [ಶೇ]ಚ ಪರಚಕ್ರಾದ್ಭಯಂ ಭವೇತ್ ॥ ೧೬೦ ॥

ತದ್ರಾಷ್ಟ್ರಕಲಹಂ [ಃ] ಚೈವ ತದ್ದೋಷಶಮನಾಯ ಚ ।
ಸ್ನಪನಂ ಪಂಚವಿಂಶತ್ಯಾ ಶಾಂತಿಹೋಮಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ೧೬೧ ॥

ಕ್ವಚಿತ್ಪ್ರಮಾದ [ಉ] ಮುತ್ಪನ್ನೇ [2]ಚಂಡಮಾರಂ ಚ ಮುಚ್ಯತೇ ।
ಭೂಮಿ [ಮೇಃ] ವಾ ಕಂಪನಂ ಚೈವ [3]ತಟೇಸ್ಪರ್ಶಲ ಸಂಕವೇ ॥ ೧೬೨ ॥

ಪ್ರಾಸಾದಂ[ದೇ] ಪತಿತೇ ಬಿಂಬೇ ಪೀಠೇ ವಾ ಸ್ಥಂಡಿಲಾಂತಿಕೇ ।
ವಾಹನಂ [ನೇ] ಪರಿವಾರಂ [ರೇ] ಚ ಶಿವಕರ್ಮಾದಿಹೀನಕೇ ॥ ೧೬೩ ॥

[4]ಸುಧಾರ ಇಷ್ಟಿಕರ್ಮಂ ಚ ದಾರು[5]ಕರ್ಮಂ ಚ ದಗ್ಧಕೇ ।
ಸುವರ್ಣಸ್ಪರ್ಶತಟಕೇ ಸ್ಫೋಟಿ[ಟ]ನಾದಿ ವಿಹೀನಕೇ ॥ ೧೬೪ ॥

ಯಥೋಕ್ತವಿಧಿವಚ್ಚೈವ ಶೀಘ್ರಂ ಸಂಧಾನಮುಚ್ಯತೇ ।
ನ್ಯೂನಾತಿರಿಕ್ತಂ ತತ್ಸರ್ವಂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ೧೬೫ ॥

ದೋಷನಾಶಸಮುತ್ಪತ್ತಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ವಿಧೀಯತೇ ।
ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಹೀನೇ ತು ಗ್ರಾಮೇ ವಾ ನಗರೇಽಪಿ ವಾ ॥ ೧೬೬ ॥

---

1 ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ.
2 ಚಂಡಮಾರುತ ಉಚ್ಯತೇ.
3 ತ ಟಿತ್ಸ್ಪರ್ಶನಸಂಕಟಂ.
4 ವಿದೀರ್ಣ ಇಷ್ಟಿಕರ್ಮ ಸ್ಯಾತ್.
5 ಕರ್ಮ.

ಕೇಟಕೇ ಕುಬ್ಜಕೇ ಚೈವ ಪುರೇ ವಾ [1]ರಾಜಧಾನಿಕೇ ।
ಶೂನ್ಯೇऽ[ಸ್ಯಾ]ಷ್ಟಾಯತ[ನೇ]ನೋ ಬೇರಂ ಪಿಶಾಚಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಾಃ ॥ ೧೬೭ ॥

ಭೂತಪ್ರೇತಾಶ್ಚ ನಾಗಾಶ್ಚ ಆಶ್ರಯಂತಿ ನ ಸಂಶಯಃ ।
ತದ್ಗ್ರಾಮನಾಶನಂ ಚೈವ ಸರ್ವಸ್ಥಾನೇ ಜನಾನ್ [2]ಹನೇತ್ ॥ ೧೬೮ ॥

ತ್ರ [ಯೋ] ಯಾ ರೋಗ [ಗಾಃ] ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ರಾಜರಾಷ್ಟ್ರಂ ವಿನಶ್ಯತಿ ।
ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ೧೬೯ ॥

ಶಿವಾರ್ಚನಸ್ಯ ಕಾಲೇತು ಯಥಾ ದೋಷಂ [ಃ] ಪ್ರವರ್ತತೇ ।
ಲಿಂಗಂ ವಾ ಪ್ರತಿಮಾ [ಂ] ವಾಪಿ ಪರಶುಂ ಶೂಲಮುಚ್ಯತೇ ॥ ೧೭೦ ॥

ಖಂಡಂ ಚ ಕಲಶಶ್ಚೈವ ಧನುಃ ಖಡ್ಗಂ ಚಮೇ[3]ವಚ ।
ಅ[4]ನ್ಯೈಶ್ಚಾಯುಧಸಂಯುಕ್ತಂ ಬಲಿಕಾಲೇ ಪ್ರದಗ್ಧನಂ ॥ ೧೭೧ ॥

ಮಾನುಷೈರ್ವಾಪಿ ರೋಧಃಸ್ಯಾತ್ಕಾಲಾದಿ ಕ್ರಮಣಂಭವೇತ್ ।
ಅನ್ಯೈರ್ವಾ ಯತ್ರಹೀನಂ ತು ಪ್ರಮಾದಾದ್ದೋ[5]ಷಮುದ್ಭವಂ ॥ ೧೭೨ ॥

ತದ್ದೋಷಶಮನಾರ್ಥಾಯ ಜಲಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ಕುರು ।
ತತ್ರಶ್ಚಾಂತಿವಿಹೀನೇ ತು ಪ್ರಜಾನಾಂ ನಾಶನಂ ಭವೇತ್ ॥ ೧೭೩ ॥

ನಿತ್ಯೋತ್ಸವಬಲಿಹೀನೇ [6]ಸಂಧಾನೇತ್ಸ್ತಥೈವ ಚ ।
ತಸ್ಯಹೋಮಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಪುನಸ್ಸಂಧಿಂಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ೧೭೪ ॥

ಯಸ್ಯ ಹೋಮವಿಹೀನೇ ತು ತಸ್ಯಶಾಂತಿಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ಕಾಲಾಧಿಕ್ಯಂ ಭವೇತ್ತತ್ರ ಹೋಮಾಧಿಕ್ಯಂ ಭವೇತ್ತತಃ ॥ ೧೭೫ ॥

---

1 ರಾಜಧಾನ್ಯಂ.
2 ಹನ್ಯಾತ್.
3 ಚರ್ಮ ಚ.
4 ಅನ್ಯಚ್ಚಾಯುಧಸಂಯುಕ್ತಂ.
5 ದೋಷ ಉದ್ಭವೇತ್.
6 ಽಪ್ಯಸಂಧಾನೇ ತಥೈವಚ.

ಯಸ್ಯ ಹೋಮವಿಹೀನೇ ತು ತಸ್ಯಶುದ್ಧಿಂ [1]ನ ಕಾರಯೇತ್ ।
ಗ್ರಾಮಂ [ಮೇ] ವಾ ನಗರಂ [ರೇ] ವಾಪಿ ನರಾಣಾಂ ವ್ಯಾಧಿಪೀಡಿತಂ ॥ ೧೭೬ ॥

ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಶಾಂತಿಂಕುರ್ಯಾ ದ್ವಿ ಚಕ್ಷಣಃ ।
ನೃತ್ಯಗೇಯವಿಹೀನೇತು ವಾದ್ಯಹೀನಂ [ನೇ] ತಥೈವ ಚ ॥ ೧೭೭ ॥

[2]ಕರಣಂ ಮುದ್ರಾವಿಹೀನಂ ತು ಶಾಂತಿಹೋಮಂತು ಕಾರಯೇತ್ ।
ನೃತ್ತಕಾಲೇಪ್ರಮಾದಂ [ಃ] ತು ನರಾಣಾಂ [3]ಪತಿತಾನಿ ಚ ॥ ೧೭೮ ॥

ತತೋ ಹೋಮಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ [4]ಪಾಶುಪತೇ ಶತಂ ಜಪೇತ್ ।
ಆಜ್ಯಾಹುತಿಸಹಸ್ರಂ ವಾ ಕ್ಷೇತ್ರಶಾಂತಿಂ ತಥಾ ಕುರು ॥ ೧೭೯ ॥

ತಸ್ಮಾದ್ಭೂತಂ[5] ಸಮಾರಭ್ಯ ಪ್ರಾಗಾದೀನಾಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ।
ಬಲಿಪ್ರವೇಶಕಾಲೇತು ಭೇರಿತಾಡನಹೀನಕೇ ॥ ೧೮೦ ॥

ಮಾರ್ಜನಂ [ನೇ] ಲೇಪನಂ [ನೇ] ಹೀನಂ [ನೇ] ಉತ್ಸವಂ ವರ್ಜಯೇತ್ತತಃ ।
[6]ಹೀನೇತುಮುತ್ಸವಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸ್ಥಾನನಾಶಂ [ಶೋ] ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ೧೮೧ ॥

ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ಶಾಂತಿಹೋಮಂ ವಿಚಕ್ಷಣಃ ।
ತತಸ್ತು ಶೇಷಮಾತೋದ್ಯಂ ಪಟಹಾದಿ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ॥ ೧೮೨ ॥

ಉತ್ಸವಸ್ಯ ತು ಕಾಲೇಚ ನರಾದಿಪಕ್ಷ [ಕ್ಷಿ] ಲಂಘನೇ ।
ಪ್ರಮಾದಾಲ್ಲಂಘಯಿತ್ವಾ ತು ಸ್ನಪನಂ ಶಾಂತಿಹೋಮಕಂ ॥ ೧೮೩ ॥

ಮಹಾದೋಷಾಃ ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ದೇವದಾಸೀ ರಜಸ್ವಲಾ ।
ದೋಷಾನುರೂಪ [ಪಂ] ಸಂವಕ್ಷ್ಯೇ ಸ್ನಪನಂ ಶಾಂತಿಹೋಮಕಂ ॥ ೧೮೪ ॥

---

1 ಚ.

2 ಮುದ್ರಾಕರಣಹೀನೇ ತು.

3 ಪತನೇऽಪಿ ಚ.

4 ಶತಂ ಪಾಶುಪತಂ.

5 ಭೂತಬಲಿಂ.

6 ವಿಹೀನಮುತ್ಸವಂ.

ಯಾನಕಾಲೇ ತು ತಲ್ಲಿಂಗಾ [ಗೇ] ಯಾನತೇ [ತಃ] ಪತಿತೇಭುವಿ ।
ಪೂರ್ವವತ್ ಸ್ಥಿತಕಂ ಕೃತ್ವಾ [1]ಅಘೋರೇಣ ಶತಂ ಜಪೇತ್ ॥ ೧೮೫ ॥

ಬೇರಾದಿ [ದೌ] ಪತಿತೇ ಭೂಮೌ ತಲ್ಲಿಂಗಂತುವಿಸರ್ಜಯೇತ್ ।
ನವಲಿಂಗಂ ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಿಧಿನಾ ಸಹ ॥ ೧೮೬ ॥

ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಶೇಷ [ಷಂ] ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕುರು ।
ತದ್ಬಿಂಬೇ ಪತಿತೇ ಭೂಮೌ ಸ್ನಾಪಯೇತ್ಪಂಚಗವ್ಯಕೈಃ ॥ ೧೮೭ ॥

ಸ್ನಪನಂ ಕಾರಯೇದಂತೇ ಶಾಂತಿಹೋಮಂ ತು ಕಾರಯೇತ್ ।
ಚರುಪಾತ್ರಂ [ತ್ರೇ] ವಿಹೀನೇ ಚ ಚರುಣಾ ಪತಿತೇನ ಚ ॥ ೧೮೮ ॥

ಅಘೋರೇಣ ಚರುಂ ಹುತ್ವಾ ಶೇಷಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕುರು ।
ಬಲಿದೀಪವಿಹೀನೇ ತು ತತ್ ಕೃತ್ವಾ[2]ಸ್ತ್ರಯು ಮಂತ್ರತಃ ॥ ೧೮೯ ॥

ದೀಪಮಾರೋಪಯೇದ್ವಿದ್ವಾನ್ ತದ್ದೋಷಶಮನಾಯ ಚ ।
ಭೇರೀತಾಡನಹೀನೇ ಚ ಬಲಿತಾಲವಿಹೀನಕೇ ॥ ೧೯೦ ॥

ಸ್ಥಾನಭ್ರಂಶೋ ಭವೇತ್ತತ್ರ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ವರುಣಮಾಲಿಖೇತ್ ।
ಪೀಠಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ನೇಷ್ಟಂ[3] ಸ್ಥನಕಾವಾದ್ಯ ವರ್ಜಯೇತ್ ॥ ೧೯೧ ॥

ಸುಷಿರಂ (ಗಾನಂ) ಘನಂ ವಾದ್ಯಂ ವರ್ಷಕಾಲೇ ಪ್ರಸೇವಿತಂ ।
[4]ಚರ್ಮಂ ವಿವರ್ಜಯಿತ್ವಾತು ಅನ್ಯಕಾಲೇ ಪ್ರಸೇವಿತಂ ॥ ೧೯೨ ॥

ಪಾಶುಪತೇನ ಮಂತ್ರೇಣ [5]ಶತಮಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತಂ ।
[6]ದಶತಾಲವೀಹೀನೇ ಚ ತದ್ದಶಾ ದೇವಮಂತ್ರತಃ ॥ ೧೯೩ ॥

ಆಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ಹುತ್ವಾ ತದ್ದೋಷಶಮನಾಯ ಚ ।
ದೇವಾನಾಂ [7]ಶ್ಪರ್ಶನಂ ಚೈವ ಸ್ನಪನಂ ಕಾರಯೇತ್ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೧೯೪ ॥

---

1 ಅಘೋರಸ್ಯ.

2 ಚಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರತಃ.

3 ಚೇಷ್ಟಂ.

4 ಚರ್ಮ.

5 ಜಪೇದಷ್ಟೋತ್ತರಂ ಶತಂ.

6 ದಶಾ.

7 ಸ್ಪರ್ಶನಂ.

ದೇಶಿಕಸ್ಪರ್ಶನಂ ಚೈವ ತು........ಮೇವ ವಾ ।
ಆಚಾರ್ಯದಕ್ಷಿಣಾಹೀನೇ ಸ್ಥಾನನಾಶಂ [ಃ] ಧನಕ್ಷಯಂ [ಃ] ॥ ೧೯೫ ॥

ತದ್ದೋಷಶಮನಾರ್ಥಾಯ ಉಪನಿಷ್ಕಸುವರ್ಣಕಂ ।
ಅಪ್ಯೋಗ್ನಿನಾ ಚ ಕಾರ್ಯಂ ಚ ಅನ್ಯದಕಲ್ವಬ್ಜಕುಬ್ಜಕಾಂ ॥ ೧೯೬ ॥

ಶಿಬಿವಿಷ್ಟ ಬಹಿರ್ಬಿಜಾನ್ ಮುಖೇ........... ।
ಯದ್ಧ್ರಮಂ ಕ್ರೋಧನಂ ಚೈವ ಆಹಿಚಾರಕುಕ್ಕುಟಕಾನ್ ॥ ೧೯೭ ॥

ತದ್ದೋಷಂ [ಃ] ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಪುತ್ರನಾಶಂ ಕುಲಕ್ಷಯಂ ।
[1]ಪಂಚ ಸ್ನಪನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಯಥೋಕ್ತಂವಿಧಿವತ್ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೧೯೮ ॥

[2]ಮಂತ್ರಹೀನಾರ್ಚನಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ [ನೇ] ತತಃಪರಂ ।
ಪರಚಕ್ರ ಬಲಂ ಚೈವ ಸುಚಕ್ರಮುಬಲಾತ್ ಕ್ಷಯಂ[3] ॥ ೧೯೯ ॥

ನಿತ್ಯಾರ್ಚನಂ ಚ ತತ್ಕಾಲೇ ತ್ವನ್ಯದೀಕ್ಷಾ [ಕ್ಷಾಂ] ಪ್ರದರ್ಶಯೇತ್ ।
ಅನ್ಯದೀಕ್ಷ [ಷಾ] ಪ್ರವೇಶಂ [ಶೇ] ತು ನಾಶನಂ ಭವತಿ ಧ್ರುವಂ ॥ ೨೦೦ ॥

ತದ್ದೋಷಶಮನಾರ್ಥಾಯ ಅನ್ಯಕಾಲೇ ವಿವರ್ಜಯೇತ್ ।
ಮಂತ್ರಹೀನೇ ತು ಮರಣಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನೇ ತು ರುಗ್ಭವೇತ್ ॥ ೨೦೧ ॥

ನೈವೇದ್ಯಹೀನೇ ದುರ್ಭಿಕ್ಷಂ ಅಗ್ನಿಹೀನೇ ತು ಸಂಕಟಂ ।
ಬಲಿಹೀನೇ ಗ್ರಾಮನಾಶಂ [ಃ] (ಸ್ಯಾತ್) ನೃತ್ತಹೀನೇ ತು ದುಃಖಿತಃ
॥ ೨೦೨ ॥

ತದ್ದೋಷಶಮನಾರ್ಥಾಯ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಧಿಕ್ರಮಂ [ಃ] ॥
ಇತಿ ವಾತುಲೇ ಶುದ್ಧಾಖ್ಯೇ ಶತಸಹಸ್ರಿಕಾಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಸರ್ವ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಧಿಪಟಲಃ ॥

ಶ್ರೀ ಗುರುಭ್ಯೋನಮಃ । ವಿಕಟಚಕ್ರವಿನಾಯಕಾಯನಮಃ । ಕಾಂಚೀಪುರಂ ಅಯ್ಯಂಜ್‌ಗುರುಕ್ಕಳ್ ತಿರುವಾಲಕ್ಕೋವಿಲಿಲೇ ಇನ್ಮತಕುಂಜ್ಪನ್ ಸ್ವಹಸ್ತ ಲಿಖಿತಂ ॥

---

[1] ಸ್ನಪನಂ ಪಂಚ.

[2] ಮಂತ್ರಹೀನೇಽರ್ಚನಾಹೀನೇ.

[3] ಸ್ವಚಕ್ರಸ್ಯಬಲಕ್ಷಯಃ.

ಪುಣ್ಯಾಹವಿಧಿಃ

ಉತ್ತಮಂ ಸ್ವರ್ಣಪಾತ್ರಂತು ತಾಮ್ರಪಾತ್ರಂ ತು ಮಧ್ಯಮಂ ।
ಅಧಮಂ ಮೃಣ್ಮಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪಾತ್ರಲಕ್ಷಣಮುಚ್ಯತೇ ॥ ೧ ॥

[1]ದ್ವಾದಶಾಂಗುಲಮಾಯಾಮಂ [2]ನಾಹ ದ್ವಾವಿಂಶತಾಂಗುಲಂ ।
ಓಷ್ಠದ್ವಯಂ [3]ಗುಲಿಂಶ್ಚೈವ (?) [4]ಯುಗವಿಸ್ತಾರಮುಚ್ಯತೇ ॥ ೨ ॥

ಘ್ರಾಣಂ ವೇದಾಂಗುಲಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪಾತ್ರಲಕ್ಷಣಮುಚ್ಯತೇ ।
ಕಾಲಂ ಭಿನ್ನಂ ಚ ಕೋಣಂ ಚ ವರ್ಜಯೇದ್ದೇಶಿಕೋತ್ತಮಃ ॥ ೩ ॥

ಸಲಕ್ಷಣಮಿತಿಪ್ರೋಕ್ತಂ ಯಾವತ್ಪಾತ್ರೇಣ ಯೋಜಯೇತ್ ।
[5]ಬಿಂಬಫಲ ಸಮಾಕಾರಂ ವರ್ಧನಿ [6]ಗ್ರಾಹ್ಯ (?) ದೇಶಿಕಃ ॥ ೪ ॥

ತಂತುನಾ ವೇಷ್ಟಯೇತ್ಪಾತ್ರಂ ಗವಾಕ್ಷಸದೃಶಂ ಕುರು ।
ಪಾತ್ರಾಣಾಮಧಿದೈವತ್ಯಂ [7]ಪ್ರಿಷ್ಠೇ [8]ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೈವತಂ ॥ ೫ ॥

[9]ಮಧ್ಯಮೇ ವಿಷ್ಣುದೈವತ್ಯ [10]ಮೋಷ್ಠಂ ವೈ ರುದ್ರದೈವತಂ ।
[11]ಪಾರ್ಶ್ವಯೋರ್ನಗ್ನಿಕಾಲೌ ಚ ಮಧ್ಯಮೇ ಸಪ್ತತೀರ್ಥಕಂ ॥ ೬ ॥

---

1 ದ್ವಾದಶಾಂಗುಲ ಆಯಾಮಃ

2 ನಾಹೋ ದ್ವಾವಿಂಶದಂಗುಲಃ

3 ಅಂಗುಲಂ

4 ಯುಗವಿಸ್ತಾರಃ

5 ಬಿಂಬಫಲ ಸಮಾಕಾರಾಂವರ್ಧನೀಂ.

6 ಸಂಗೃಹ್ಯ ಅಥವಾ ಸಂಗ್ರಾಹ್ಯ.

7 ಪೃಷ್ಠೇ.

8 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೈವತಂ.

9 ಮಧ್ಯಮಂ

10 ಓಷ್ಠೇ

11 ಪಾರ್ಶ್ವಯೋರಗ್ನಿಕಾಲೌ

[1]ಘ್ರಾಣಂ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರಂ ಚೈವ [2]ಇತ್ಯೇ ತೇ ಅಧಿದೇವತಾಃ ।
ಪಾತ್ರಪಕ್ಷಾಲನಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇಚ್ಛುದ್ಧ ವಾರಿಣಾ ॥ ೭ ॥

[3]ವರ್ಧನ್ಯಾ ಧೋಮುಖಂ [4]ಸ್ಥಾಪ್ಯ ದರ್ಭೈರುಭಯವರ್ಮಣಾ ।
[5]ಪಾತ್ರಮುದ್ಧಾರಣಂ ಚೈವ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇಚ್ಛುಲುಕೇನ ತು ॥ ೮ ॥

[6]ಹುಂಫಟಂತಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ಧೂಪ[7]ಧೂಮ್ರೇಣ (?) ಪೂರಯೇತ್ ।
[8]ಪ್ರತ್ಯಂ (?) ಶಿರಸಿಮಂತ್ರೇಣ ಶುಧ್ಧತೋಯೇನ ಪೂರಯೇತ್ ॥ ೯ ॥

ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಕೂರ್ಚಸಂಯುಕ್ತಂ ಸ್ವರ್ಣಮಿತ್ಯಪಿಧೀಯತೆ ।
ಶಿವತಂಡುಲಮೇವೋಕ್ತಂ ಮಧ್ಯಮಂತು ತದರ್ಧಕಂ ॥ ೧೦ ॥

ದ್ವಿಪ್ರಸ್ಥಂ ಕನ್ಯಸಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತಂಡುಲಂತು ವಿಧೀಯತೇ ।
ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರೇಣ [9]ತುಂಡುಲ್ಯಂ (?) ಕ್ರಮುಕಫಲಸಂಯುತಂ ॥ ೧೧ ॥

[10]ತಾಂಪೂಲಂ ದರ್ಭಸಂಯುಕ್ತಂ ಬೃಹತೀಫಲಸಂಯುತಂ ।
ಗಂಧೈಃಪುಷ್ಪೈಸ್ತಥಾ ಧೂಪೈರ್ದೀಪೈರಘ್ಯೈಶ್ಚ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ೧೨ ॥

ಚತುರ್ವಿಪ್ರಂ ತತೋऽಹೀನಮೇ[11]ಕಾದ ಶ್ಯಾಂ ಪರಾನ್ನಹಿ (?) ।
ಅಭ್ಯಂಗಂ ಚ [12]ತಥಃ ಕೃತ್ವಾ ಪಶ್ಚಾತ್‌ಸ್ನಾನಂ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ॥ ೧೩ ॥

ಶುಕ್ಲವಸ್ತ್ರೇಣ ಸಂವೇಷ್ಟ್ಯ ಶುಕ್ಲಯಜ್ಞೋಪವೀತಕಂ ।
ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ ಕೃತ್ವಾ ಆಲಯಂ ತು ಪ್ರವೇಶಯೇತ್ ॥ ೧೪ ॥

---

1 ಘ್ರಾಣೇ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರಶ್ಚೈವ
2 ಇತ್ಯೇತಾಃ
3 ವರ್ಧನೀಂ.
4 ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ.
5 ಪಾತ್ರಸ್ಯೋದ್ಧಾರಣಂ.
6 ಹುಂಫಡಂತಾಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರೇಣ.
7 ಧೂಮ್ರೇನ.
8 ಪಾತ್ರಂ.
9 ತಂಡುಲಂ.
10 ತಾಂಬೂಲಂ.
11 ಏಕಾದಶಪರಾನ್
12 ತತಃ

ಭೂಸುರಾನ್—ಕೃತ್ವಾ [1]ತಾಂಪೂಲಂ ತದನಂತರಂ ।
ಆಚಾರ್ಯಭೂಷಣಂ ಕೃತ್ವಾ ವಸ್ತ್ರಹೇಮಾಂಗುಲೀಯಕೈಃ ॥ ೧೫ ॥

ಹೇಮಾಂಗುಲೀಯ ಕಟಕೈರ್ಹಾರಕುಂಡಲಮಂಡಿತಂ ।
ಹೇಮಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಚ ಪಂಚಾಂಗಯುತಭೂಷಣಂ ॥ ೧೬ ॥

[2]ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕೇ ಚೈವ ಕಾಮ್ಯೇ ಚೈವ ತು ಕಾರಯೇತ್ ।
ಕರ್ಮಾರಂಭಸ್ಯ ತತ್ಕಾಲೇ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಚೈವ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ॥ ೧೭ ॥

ಭೂಸುರಾನ್ ಹಸ್ತಮೇವೋಕ್ತಂ ದೇಶಿಕಂ ದರ್ಭಸಂಯುತಂ ।
ತತ್ಕಾಲಸ್ಯೈವ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ಯಾವತ್ಕರ್ಮ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ೧೮ ॥

[3]ದರ್ಭಾಶ್ಚೈವ ದ್ವಯಂ ಕೃತ್ವಾ ದ್ವಾದಶಾಂಗುಲಮುನ್ನತಂ ।
ಆಚಾರ್ಯದಕ್ಷಿಣೇ ಹಸ್ತೇಽನಾಮಿಕಾಯಾಂ ಸುಯೋಜಯೇತ್ ॥ ೧೯ ॥

ಯಾವತ್ಕ[4]ರ್ಮಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ದರ್ಭೋದ್ವಾಸನಮುತ್ತರೇ ।
ಏವಂ ಕ್ರಮೇಣ ಚೇತ್ಯುಕ್ತಂ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯಮಿತಿ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ॥ ೨೦ ॥

[5]ಆಪಪ್ರಯೋಗಮಾಚಾರ್ಯಂ ಶಿವಾಪಸ್ಸ್ವರವಾಕ್ಯಕಂ ।
ಗಂಧಾಶ್ಚೈವ ತು [6]ಆಚಾರ್ಯಂ ಸುಗಂಧಾಃ ಪ್ರತಿವಾಚಕಂ ॥ ೨೧ ॥

ದೇಶಿಕಸ್ಸ್ವಮನಶ್ಚೈವ [7]ಸೌಮನಸ್ಯೈವ ಭೂಸುರಾನ್ ।
ಅಕ್ಷತಂ ದೇಶಿಕಶ್ಚೈವ ವಿಪ್ರೈಸ್ತು ಪ್ರತಿವಾಚಕಂ ॥ ೨೨ ॥

ದೇಶಿಕಂ ತು—ಜಪಿತ್ವಾ ಯೋ ಭೂಸುರಾಯಾನ್ ಜಪೇದ್ಬುಧಃ (?) ।
ಯಾವತ್ಸೂತ್ರಪ್ರಕಾರೇಣ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಚೈವ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ॥ ೨೩ ॥

---

1 ತಾಂಬೂಲಂ.

2 ನಿತ್ಯೇ.

3 ದರ್ಭಾಂಶ್ಚೈವ.

4 ಕರ್ಮ.

5 ಅಪಃ ಪ್ರಯೋಗಮಾಚಾರ್ಯಃ

6 ಆಚಾರ್ಯಃ

7 ಸೌಮನಸ್ಯಂ ತು ಭೂಸುರಾಃ.

ಸ್ವಸ್ತಿಮಧ್ಯೇ ತು ಯತ್ಕರ್ಮ [1]ತತ್ಕರ್ಮಂ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚಕಂ ।
ಏವಂ ಕ್ರಮೇಣ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಕಾರಯೇದ್ದೇಶಿಕೋತ್ತಮಃ ॥ ೨೪ ॥

ಭೂಸುರಾನ್ ದಕ್ಷಿಣಾ ಪ್ರೋಕ್ತಮಾಚಾರ್ಯಷಡ್ಗುಣಂಭವೇತ್ (?) ।
[2]ಆಚಾರ್ಯಮನಸಾ ತೃಪ್ತಿ ದೇವಸಾನ್ನಿಧ್ಯಕಾರಣಂ ॥ ೨೫ ॥

ಚಲಸಂ [3]ಮನಸಾ ಚೈವ ದೇವಸಾನ್ನಿಧ್ಯನಿಷ್ಫಲಂ (?) ।
ಪೂರ್ವಾಹ್ನೇ [4]ಅಭಿಷೇಕಂ ತು ಕ್ಷತ್ರಸ್ಯೈವ [5]ವರ್ಧನಂ ॥ ೨೬ ॥

ಸಾಯಾಹ್ನೇ [6]ಅಭಿಷೇಕಂ ತು ವೈಶ್ಯಾನಾಂ [7]ವರ್ಧನಂಕ್ರಮಾತ್ ।
ಅ[8]ರ್ಧಯಾಮಂ ತಥಾ [9]ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಶೂದ್ರವರ್ಗಸ್ಯ [10]ವರ್ಧನಂ ॥ ೨೭ ॥

ಭೂಸುರಾನ್ ಸ್ನಾಪಯೇತ್ಕುರ್ಯಾತ್ ಪುತ್ರ[11]ಪಾತ್ರಾದಿವರ್ಧನಂ ।
ಕ್ಷತ್ರಿಯಂ ಸ್ನಾಪಯೇತ್ಕುರ್ಯಾದ್ಭೋಗ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದಾಯಕಂ ॥ ೨೮ ॥

ವೈಶ್ಯಾನಾಂಸ್ನಾಪಯೇತ್ಕ್ರ[12]ತ್ವಾ [13]ದಾಶಿದಾಶಸ್ಯವರ್ಧನಂ ।
ಶೂದ್ರಾಶ್ಚ ಸ್ಥಾಪನಂ ಚೈವ ಧನಧಾನ್ಯ [14]ಸಮೃದ್ಧಿತಂ ॥ ೨೯ ॥

ಪುಣ್ಯಾಹಫಲಮೇವೋಕ್ತಂ [15]ಸರ್ವಶಾಂತಿಂ ತಥೈವ ಚ ।
ಆದಿಶ್ಚೈವ ಇತಿಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಕಾರಯೇದ್ಬುಧಃ ॥ ೩೦ ॥

---

1 ತತ್ಕರ್ಮ.
2 ಆಚಾರ್ಯಮನಸಸ್ತೃಪ್ತಿಃ
3 ಮನಸಶ್ಚೈವ
4 ಅಭಿಷೇಕಃ
5 ವರ್ಧನಃ
6 ಅಭಿಷೇಕಃ
7 ವರ್ಧನಃ
8 ಅರ್ಧಯಾಮೇ.
9 ಪ್ರೋಕ್ತಃ
10 ವರ್ಧನಃ
11 ಪೌತ್ರಾಭಿವರ್ಧನಂ.
12 ಕುರ್ಯಾತ್.
13 ದಾಸೀದಾಸಸ್ಯ.
14 ಸಮೃದ್ಧಿದಂ.
15 ಸರ್ವಶಾಂತಿಃ.

[1]ಗೋಗರ್ಣಗಾತ್ರವಿಪುಲಂ ಕುಶಾಗ್ರಂ ಪಾಣಿಶೋಧನಂ !
ಮಾಷಮಗ್ನಜಲಂ [2]ಗ್ರಾಹ್ಯ ದೇಹಶುದ್ಧಿಂ ತಥೈವ ಚ ॥ ೩೧ ॥

[3]ಪುಣ್ಯಾಹಂ ತು [4]ವಿಧಿ[5]ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪಂಚಗವ್ಯವಿಧಿಂ ಶೃಣು ॥
ಇತಿ ವಾತುಲೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾತಂತ್ರೇ ಪುಣ್ಯಾಹ ವಿಧಿಪಟಲಃ ॥ ಹರಿಃ ಓಂ ।
ಶುಭಮಸ್ತು ।

---

1 ಗೋಕರ್ಣಗಾತ್ರವಿಪುಲಂ.

2 ಗೃಹೀತ್ವಾ,

3 ಪುಣ್ಯಾಹಸ್ಯ.

4 ವಿಧಿಃ.

5 ಪ್ರೋಕ್ತಃ.

ಪಂಚಗವ್ಯವಿಧಿಃ

ಅಥವಕ್ಷ್ಯೇ ವಿಶೇಷೇಣ ಪಂಚಗವ್ಯವಿಧಿಕ್ರಮಂ ।
ಪಕಾರಃ [1]ಪಾಪನಾಶಂ ಸ್ಯಾಚ್ಚಕಾರಃ ಪುತ್ರ[2]ವರ್ಧನಂ ॥ ೧ ॥

[3]ಗಕಾರಂ ಮೋಕ್ಷಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ [4]ವ್ಯಕಾರಂ ವ್ಯಾಧಿ[5]ನಾಶನಂ ।
[6]ಸರ್ವಲೋಕನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಸರ್ವಶಾಂತಿಕರಂ ಶುಭಂ ॥ ೨ ॥

ಸರ್ವಯಜ್ಞಫಲಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸರ್ವದೇವಪ್ರಿಯಾವಹಂ ।
[7]ದುರ್ಭಿಕ್ಷಂ ತು ವಿನಾಶಾಯ ಧನಧಾನ್ಯ [8]ಸಮೃದ್ಧಿತಂ ॥ ೩ ॥

[9]ಗ್ರಾಮಂ ಚ [10]ರಾಜರಾಷ್ಟ್ರಂಚ ಸರ್ವಲೋಕಸುಖಾವಹಂ ।
ಬ್ರ[11]ಹ್ಮ ಹತ್ತಿವಿನಾಶಯು [12]ಗೋವಹತ್ತಿ ವಿನಾಶನಂ ॥ ೪ ॥

ಉತ್ತಮಂ ಮಧ್ಯಮಂ ಚೈವ ಅಧಮಂ ತು ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ ।
ಉತ್ತಮಂ ದ್ರೋಣಮೇವೋಕ್ತಂ ಮಧ್ಯಮಂ ತು ದರ್ಧಕಂ ॥ ೫ ॥

[13]ಅಧಮುಮಾಢಕಂ ಚೈವ ತ್ರಿವಿಧಂ ಪರಿಕಲ್ಪಯೇತ್ ।
ದೇವಸ್ಯಾಗ್ರೇ ವಿಶೇಷೇಣ ಮಂಡಪಂ ಚತುರಶ್ರಕಂ ॥ ೬ ॥

---

1 ಪಾಪನಾಶಃ
2 ವರ್ಧನಃ
3 ಗಕಾರಃ
4 ವ್ಯಕಾರಃ
5 ನಾಶನಃ
6 ಸರ್ವರೋಗನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ.
7 ದುರ್ಭಿಕ್ಷಸ್ಯ.
8 ಸಮೃದ್ಧಿದಂ.
9 ಗ್ರಾಮಸ್ಯ.
10 ರಾಜರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ.
11 ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾವಿನಾಶಾಯ.
12 ಗವಹತ್ಯವಿನಾಶನಂ.
13 ಅಧಮಂ.

ವಿಸ್ತಾರೇಣ ಸಮಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಮಂಡಪಂ ಕಾರಯೇದ್ಬುಧಾಃ[1] ।
[2]ಚತುರ್ದ್ವಾರಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಚತುಸ್ತೋರಣ ಸಂಯುತಂ ॥ ೭ ॥

ಮಾರ್ಜನಂ ಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ಚೈವ ಗೋಮಯೇನಾನುಲೇಪನಂ ।
ಚಿತ್ರವಸ್ತ್ರೈ [3]ರ್ವಿಧಾನೈಶ್ಚ ದುಕೂಲವಸನೈಸ್ತಥಾ ॥ ೮ ॥

ದರ್ಭಮಾಲ್ಯೈಶ್ಚ ಕರ್ತವ್ಯ[4]ಮಶ್ವತ್ಥೋ ದಲಸಂಯುತಂ ।
ಪುಷ್ಪ ಮಾಲ್ಯೈರಲಂಕೃತ್ಯ ಛತ್ರ ಚಾಮರಮೇವ ಚ ॥ ೯ ॥

[5]ದರ್ಪಣಂ ತು [6]ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ ಶ್ವೇತ[7]ತಾಂಪೂಲ ಮೇವ ಚ ।
[8]ನಾರದೋಲಿ ಕುಜ್ಯೈಶ್ಚೈವ ಕದಲೀ ನಾಲಿಕೇ ರಕಂ ॥ ೧೦ ॥

ದಾಡಿಮೀಫಲ ಸಂಯುಕ್ತಂ ದಿಕ್ಷುದಿಕ್ಷು ಧ್ವಜೈಃ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ನಾನಾವಿಧೈ ರಲಂಕೃತ್ಯ ನಾನಾಪುಷ್ಪೈಶ್ಚ ಶೋಭಿತಂ ॥ ೧೧ ॥

ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ ಸ್ನಾನಂ ಚೈವ ತು ಕಾರಯೇತ್ ।
ಪ್ರಸಾದಂ ತು ಪ್ರವೇಶಾಯ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ [9]ಕುರು ॥ ೧೨ ॥

ಆಚಮ್ಯ ವಿಧಿನಾಚೈವ ಮಂಡಪಂ ತು ಪ್ರವೇಶಯೇತ್ ।
ಶುಕ್ಲವಸ್ತ್ರೇಣ ಸಂವೇಷ್ಟ್ಯ ಶುಕ್ಲಯಜ್ಞೋಪವೀತಕಂ ॥ ೧೩ ॥

ಅಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರೇಣ ಕರ್ತವ್ಯಂ [10]ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇ ಚ್ಛುದ್ಧವಾರಿಣಾ ।
ಶಾಲಿಪಿಷ್ಟೇನ ರಜ್ಜುಂ ಸ್ಯಾತ್ ತೋಯಮಂತ್ರೇಣ ಕಾರಯೇತ್ ॥ ೧೪ ॥

---

1 ಬುಧಃ
2 ಚತುರ್ದ್ವಾರಸಮಾಯುಕ್ತಂ
3 ವಿತಾನೈಶ್ಚ.
4 ಅಶ್ವತ್ಥ ದಲಸಂಯುತಂ.
5 ದರ್ಪಣಃ.
6 ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಃ.
7 ತಾಂಬೂಲಂ.
8 ನಾರಂಗ
9 ಕುರ್ಯಾತ್.
10 ಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ.

ಪ್ರಾಕ್ಸೂತ್ರಂ ಯುಗಸೂತ್ರಂ ಸ್ಯಾದುದುಕ್ಸೂತ್ರಂ ತಥೈವ ಚ ।
ಸೂತ್ರಾತ್ಸೂತ್ರಾಂತರಂ ತಾಲ ನವಕೋಷ್ಠೇನ ಲೇಖಯೇತ್(?) ॥ ೧೫ ॥

ಉತ್ತಮಂ ತು [1]ಚತುಪ್ರಸ್ಥಂ ಮಧ್ಯಮಂತು ತದರ್ಧಕಂ ।
ಅಧಮಂ ಪ್ರಸ್ಥಶಾಲಿಂತು ಪ್ರತ್ಯೇಕೆಂತು ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ॥ ೧೬ ॥

ಆಚಾರ್ಯಭೂಷಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಸ್ವರ್ಣಯಜ್ಞೋಪವೀತಕಂ ।
ಕಟಕಂ ಮಣಿಬಂಧಂಚ ಕಂಠಭೂಷಣಮೇವ ಚ ॥ ೧೭ ॥

ಹಾರಕೇಯೂರಸಂಯುಕ್ತಮಂಗುಲೀಯಕ ಸಂಯುತಂ ।
ಅಂಜನಂ ತು ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ ಪಂಚಮುದ್ರೈ ರಲಂಕೃತಂ ॥ ೧೮ ॥

ಭಸ್ಮನಾ ಪೂರ್ವವತ್ಕು ರ್ಯಾತ್ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಂ ತತ್ಸಯೋಜಯೇತ್ ।
ಉಭಯೇನ ಪವಿತ್ರೇಣ [2]ಸವರ್ಣಂ ಕುಶಸಮನ್ವಿ ತಂ ॥ ೧೯ ॥

[3]ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಂ ಚ [4]ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕರನ್ಯಾಸಂ ತು ಕಾರಯೇತ್ ।
[5]ಅಂಗನ್ಯಾಸೇ ವಿಕರ್ತವ್ಯ ಮಷ್ಟತ್ರಿಂಶತ್ಕಲಾ ನ್ನಸೇತ್ ॥ ೨೦ ॥

[6]ಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಂ [7]ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ ವ್ಯೋಮವ್ಯಾಪಿಂ ತಥೈವ ಚ ।
ತಿಲಕಂ ಚಂದನಂ ಚೈವ ದೇಶಿಕಂ ಶಿವಭಾವಯೇತ್(?) ॥ ೨೧ ॥

[8]ಶಂಖದುಂದುಭಿ ನಿರ್ಘೋಷೈ [9]ಭೇರೀಪಟಕಮರ್ದಲೈ ।
ಕದಲೀ ಫಲ ಸಂಯುಕ್ತಂ ನಾಲಿಕೇರಂ ನಿವೇದಯೇತ್ ॥ ೨೨ ॥

ಸರ್ವವಿಘ್ನ ವಿನಾಶಯ [10]ತಾಂಪೂಲಂತು ನಿವೇದಯೇತ್ ।
ವೇದಧ್ವನಿಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಸ್ತೋತ್ರ ಧ್ವನಿ ಸಮಾಯುತಂ ॥ ೨೩ ॥

---

1 ಚತುಃ ಪ್ರಸ್ಥಂ.
2 ಸುವರ್ಣಂ.
3 ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಃ
4 ಕರ್ತವ್ಯಃ
5 ಅಂಗನ್ಯಾಸೋಽಪಿ ಕರ್ತವ್ಯಃ.
6 ಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಃ
7 ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಃ.
8 ಶಂಖದುಂದುಭಿ ನಿರ್ಘೋಷೈಃ
9 ಭೇರೀ ಪಟಹಮರ್ದಲೈಃ
10 ತಾಂಬೂಲಂ.

ಪಾದ್ಯಮಾಚಮನಂ ಚಾರ್ಘ್ಯಂ ಸ್ನಾಪಯೇತ್ತು ವಿಶೇಷತಃ ।
ವಿಘ್ನೇಶ್ವರಂ ತು ಕರ್ತವ್ಯ ಮರ್ಚಯಿತ್ವಾ ವಿಶೇಷತಃ(?) ॥ ೨೪ ॥

ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಪೂರ್ವವತ್ಕುರ್ಯಾತ್ [1]ಪಂಚಗವ್ಯ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ಭೂತಸಂಖ್ಯಾಕುಶೈಶ್ಚೈವ ಪೂರ್ವಾದಿ ಪರಿಕಲ್ಪಯೇತ್ ॥ ೨೫ ॥

ಮಧ್ಯಮೇ ಶಿವತತ್ತ್ವಂತು ಪೂರ್ವಕೋಷ್ಠೇ ಸದಾಶಿವಂ ।
ವಿದ್ಯಾತತ್ತ್ವಂತು [2]ದಕ್ಷಿಣ್ಯಾಂ [3]ಪುರುಷತತ್ತ್ವಂ ತಥೋತ್ತರೇ ॥ ೨೬ ॥

ಪಶ್ಚಿಮೇ ಕಾಲತತ್ತ್ವಂತು [4]ಪೃಥಿವತತ್ತ್ವಂತು ಪಾವಕೇ ।
ಅಪ್ತತ್ತ್ವಂ [5]ನಿರ್ಋತಿ ಕೋಷ್ಠೇಷು ವಾಯುಕೋಷ್ಠೇ ಮರುತ್ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೨೭ ॥

ಈಶೇ [6]ಪ್ರಕೃತಿ ಕೋಷ್ಠಂಚ [7]ಕೋಷ್ಠಪೂಜಾಂ ವಿಧೀಯತೇ ।
ಉತ್ತಮಂ ಸ್ವರ್ಣಪಾತ್ರಂತು ತಾಮ್ರ ಪಾತ್ರಂತು ಮಧ್ಯಮಂ ॥ ೨೮ ॥

ಅಧಮಂ ಮೃಣ್ಮಯಂ ಚೈವ ಪಾತ್ರ ಲಕ್ಷಣ ಮುಚ್ಯತೇ ।
ಥರ್ಮಾಂಗುಲೋನ್ನತಂ(?) ಚೈವ [8]ನಾಹಂ [9]ಸಪ್ತದಶಾಂಗುಲಂ ॥ ೨೯ ॥

[10]ಗಲ[11]ದ್ವಯಂ ಗುಲಂ ಚೈವ [12]ಓಷ್ಠಮೇ[13]ಕಾಂಗುಲಂ ಭವೇತ್ ।
[14]ಮುಖವಿಸ್ತಾರ [15]ಕರ್ತವ್ಯಂ [16]ವೇದಾಂಗುಲಂ ತಥೈವ ಚ ॥ ೩೦ ॥

---

1 ಪಂಚಗವ್ಯಂ.
2 ದಕ್ಷಿಣೇ.
3 ಪುರುಷಂತು.
4 ಪೃಥಿವೀತತ್ತ್ವಂ.
5 ನಿರ್ಋತಿಕೋಷ್ಠೇ.
6 ಪ್ರಕೃತಿತತ್ತ್ವಂ.
7 ಕೋಷ್ಠಪೂಜಾ.
8 ನಾಹಃ
9 ಸಪ್ತದಶಾಂಗುಲಃ
10 ಗಲಃ
11 ದ್ವ್ಯಂಗುಲಃ
12 ಓಷ್ಠಃ
13 ಏಕಾಂಗುಲಃ
14 ಮುಖವಿಸ್ತಾರಃ
15 ಕರ್ತವ್ಯಃ
16 ವೇದಾಂಗುಲಃ

ಉತ್ತಮಂ ಪಾತ್ರಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಮಧ್ಯಪಾತ್ರಮಿಹೋಚ್ಯತೇ ।
ವೇದಾಂಗುಲಂ ತು ಮಾನೋಚ್ಚಂ [1]ನಾಹಂ [2]ಸಪ್ತದಶಾಂಗುಲಂ ॥ ೩೧ ॥

[3]ಕಂಠ[4]ತ್ರಿಯಂಗುಲಂ ಚೈವ [5]ಯುಗವಿಸ್ತಾರ ಮುಚ್ಯತೇ ।
ಏವಮೇವ ಕ್ರಮೇಣೈವ ತ್ರಿವಿಧಂ ಪಾತ್ರಮುಚ್ಯತೇ ॥ ೩೨ ॥

ಪೂರ್ವಾದಿಯುಗಪಾತ್ರೈಶ್ಚ ದ್ರವ್ಯ ಪೂರ್ಣಮಥಾಚರೇತ್(?) ।
[6]ಕಿಂಶುಕಾಕುಸುಮಂ ವರ್ಣೇ [7]ಲಕ್ಷಣಂ ಪಾತ್ರಮುಚ್ಯತೇ ॥ ೩೩ ॥

ತಂತುನಾ ವೇಷ್ಟಯೇತ್ಕುಂಭಂ [8]ಗವಾಕ್ಷಸದೃಶಂ ಭವೇತ್ ।
ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ ಹೃದಯೇನೈವ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇದಸ್ತ್ರಮೇವ ಚ(?) ॥ ೩೪ ॥

ದರ್ಭೈಃ ಕುಂಭ[9]ಮಥೋ [10]ಸ್ಥಾಪ್ಯ [11]ವರ್ಮಣಾಂ ಚೈವ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ।
ವಾಮದೇವೇನ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ [12]ಕುಂಭಮುದ್ಧೃತ್ಯಮೇವ ಚ ॥ ೩೫ ॥

ಶೀ ತಾರಿ ಧೂಮ್ರಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಮಧ್ಯಮೇ ಕೂರ್ಚಸಂಯುತಂ(?) ।
[13]ಪ್ರಧಾನ ಕುಂಭದೇವತ್ಯಂ [14]ಪ್ರಷ್ಠೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿದೈವತಂ ॥ ೩೬ ॥

---

1 ನಾಹಃ

2 ಸಪ್ತದಶಾಂಗುಲಃ

3 ಕಂಠಃ

4 ತ್ರಿಯಂಗುಲಃ

5 ಯುಗವಿಸ್ತಾರಃ

6 ಕಿಂಶುಕಕುಸುಮಂ.

7 ಪಾತ್ರಲಕ್ಷಣಂ

8 ಗವಾಕ್ಷಸದೃಶಃ

9 ಅಧಃ

10 ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ.

11 ವರ್ಮಣಾ.

12 ಕುಂಭ ಉದ್ಧಾರ್ಯಃ.

13 ಪ್ರಧಾನ ಕುಂಭದೈವತ್ಯಂ

14 ಪೃಷ್ಠೇ.

ಮಧ್ಯಮೇ ವಿಷ್ಣುದೈವತ್ಯ[1]ಮೋಷ್ಠ ವೈ ರುದ್ರದೈವತಂ ।
[2]ವಿಘ್ನೇಶಂ [3]ಸ್ಕಂದನೋ[4]ಪ್ರೋಕ್ತಂ ದಕ್ಷಿಣೇತು ತಥೈವ ಚ ॥ ೩೭ ॥

[5]ನಂದಿಂ ಚೈವ ಮಹಾಕಾಲೋ ವಾಮಪಾರ್ಶ್ವೇ ತಥೈವ ಚ ।
ಚತುಷ್ಪದಂ ಚತುರ್ವೇದಂ ಕುಂಭಮಿತ್ಯಾಥಿ ದೈವತಂ(?) ॥ ೩೮ ॥

ಮಧ್ಯಮೇ [6]ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಂ ಚ [7]ಸುಶಾಂತಂ ಪೂರ್ವಪಾತ್ರಕೇ ।
[8]ತೇತಜೋ ವೈ ದಕ್ಷಿಣೇ ಚೈವ [9]ರತ್ನೋದಕಂ ತಥೋತ್ತರೇ ॥ ೩೯ ॥

ಅಮೃತಪಾತ್ರೇ ತು [10]ಪಶ್ಚಿಮ್ಯಾಂ [11]ಪಾತ್ರಪೂಜಾಂ ವಿಧೀಯತೇ ।
ಧೂಪದೀಪಂ ತಥಾ ಚೈವ ಅರ್ಘ್ಯಂ ದದ್ಯಾತ್ ಸುದೇಶಿಕಃ ॥ ೪೦ ॥

ಆಜ್ಯಂ ಪ್ರಸ್ಥೇನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ದ್ವಿಪ್ರಸ್ಥಂ [12]ದಧಿರುಚ್ಯತೇ ।
ತ್ರಿಪ್ರಸ್ಥಂ ಕ್ಷೀರಸಂಯುಕ್ತಂ [13]ಚತುಪ್ರಸ್ಥಂ ತು ಗೋಮಯಂ ॥ ೪೧ ॥

ಷಟ್ಪ್ರಸ್ಥಂ ಚೈವ ಗೋಮೂತ್ರಂ ಪಂಚಗವ್ಯೋತ್ತಮಂ ಭವೇತ್ ।
ದ್ವಿಪಾದಂ ಘೃತಸಂಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಸ್ಥಂ ದಧಿಭಿರುಚ್ಯತೇ ॥ ೪೨ ॥

[14]ಪ್ರಸ್ಥಾರ್ಧಂ ಕ್ಷೀರಸಂಯುಕ್ತಂ ದ್ವಿಪ್ರಸ್ಥಂ ಗೋಮಯಂ ಭವೇತ್ ।
ತ್ರಿಪ್ರಸ್ಥಂ ಚೈವ ಗೋಮೂತ್ರಂ ಮಧ್ಯಮಂ ತು ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥ ೪೩ ॥

---

1 ಓಷ್ಠೇ.
2 ವಿಘ್ನೇಶಃ
3 ಸ್ಕಂದಃ
4 ಉಕ್ತಃ.
5 ನಂದೀ.
6 ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಃ
7 ಸುಶಾಂತಃ
8 ತೇಜೋವೈ.
9 ರತ್ನೋದಕಃ.
10 ಪಶ್ಚಿಮೇ.
11 ಪಾತ್ರಪೂಜಾ.
12 ದಧಿ.
13 ಚತುಷ್ಪ್ರಸ್ಥಂ.
14 ಪ್ರಸ್ಥಾರ್ಧಂ.

ಏಕಪಾದಂ ಘೃತಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ದ್ವಿಪಾದಂ [1]ದಧಿರುಚ್ಯತೇ ।
ತ್ರಿಪಾದಂ ಕ್ಷೀರಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಚತುಷ್ಪಾದಂ ತು ಗೋಮಯಂ ॥ ೪೪ ॥

ಷಟ್ಪಾದಂ ಚೈವ ಗೋಮೂತ್ರಂ [2]ಫಲಮಾತ್ರಂ ಕುಶೋಧಕಂ ।
ಏವಮೇವ ಕ್ರಮೇಣೈವ ತ್ರಿವಿಧಂ ಪಂಚಗವ್ಯಕಂ ॥ ೪೫ ॥

ಮಧ್ಯಮೇ ಕ್ಷೀರಸಂಯುಕ್ತಮಾಪ್ಯಾಯಸ್ವೇತಿ ಮಂತ್ರತಃ ।
ಪೂರ್ವೇಣ ದಧಿಸಂಯುಕ್ತಂ ದಧಿಕ್ರಾವಿಣ್ಣೇತಿ ಮಂತ್ರತಃ ॥ ೪೬ ॥

ಶುಕ್ರಮಸೀತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ದಕ್ಷಿಣೇ [3]ಘೃತ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ।
ಸಾವಿತ್ರೀ ಚೈವ ಮಂತ್ರೇಣ ಗೋಮೂತ್ರಮುತ್ತರೇ ತಥಾ ॥ ೪೭ ॥

ಗಂಧದ್ವಾರೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಗೋಮಯಂ ಪಶ್ಚಿಮೇ ತಥಾ ।
[4]ದೇವಸ್ಯತ್ವೇ ತು ಮಂತ್ರೇಣ ಈಶೇ ಕುಶೋದಕಂ ನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೪೮ ॥

ಪ್ರಸ್ಥೇನ ತೈಲಸಂಯುಕ್ತಂ ಪಾವಕೇನ ತು ವಿನ್ಯಸೇತ್ ।
ಕಪಿತ್ಥಫಲಮಾತ್ರೇಣ ಪಿಷ್ಟಾಮಲಕಸಂಯುತಂ ॥ ೪೯ ॥

ಕದಲೀಫಲಮಾತ್ರೇಣ [5]ರಜನೀರಾಕ್ಷಸೇ ನ್ಯಸೇತ್ ।
ನಾಲಿಕೇರಂ ಚ [6]ವಾಯವ್ಯಂ ತತ್ತತ್ಸ್ಥಾಪನಮೇವ ಚ ॥ ೫೦ ॥

ಕುರ್ಯಾತ್ಪುಣ್ಯಾಹಮೇವಂ ತು ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇತ್ಪಂಚಗವ್ಯಕೈಃ ।
ಈಶಾನೇನ ತು ದುಗ್ಧಂ ಸ್ಯಾತ್ [7]ಪಂಚಮಮಭಿಮಂತ್ರಯೇತ್ ॥ ೫೧ ॥

---

[1] ದಧಿ.

[2] ಪಲಮಾತ್ರಂ.

[3] ಘೃತಂ.

[4] ದೇವಸ್ಯತ್ವೇತಿ.

[5] ರಜನೀಂ.

[6] ವಾಯವ್ಯೇ.

[7] ಪಂಚಭಿರಭಿಮಂತ್ರಯೇತ್.

ಪುರುಷೇಣ [1]ದಧಿಂ ಚೈವ [2]ನವಸಂಖ್ಯಾಪಿ ಮಂತ್ರಿ ತಾಃ ।
ಅಘೋರೇಣ ಘೃತಂ ಚೈವ ಧಾತುಸಂಖ್ಯಾ [3]ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥ ೫೨ ॥

ಗೋಮೂತ್ರಂ ವಾಮದೇವೇನ [4]ವಸುಭಿಂ ಚೈವ ಕಾರಯೇತ್ ।
ಗೋಮಯಂ ಸದ್ಯ ಮಂತ್ರೇಣ ನವಸಂಖ್ಯಾಭಿಮಂತ್ರಿತಾಃ ॥ ೫೩ ॥

ನಾಲಿಕೇರೋದಕಂ ಚೈವ ಶಿರೋಮಂತ್ರಂ ವಸುಕ್ರಮಾತ್ ।
ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಂ ಜಪೇತ್ ಪಶ್ಚಾದುದಕೇ ನವ ಭಾವಯೇತ್ ॥ ೫೪ ॥

ಪಾವಕೇತೈಲಸಂಯುಕ್ತಂ ವ್ಯಾಹೃತಿಂ ಚೈವ ಷಡ್ಜಪೇತ್ ।
[5]ಪಿಷ್ಠಾಮಲಕಸಂಯುಕ್ತಂ ಹೃದಯೇನ ತು ಸಪ್ತಕೈಃ ॥ ೫೫ ॥

ಏವಂ ಮಂತ್ರೇಣ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಧೂಪದೀಪಾಸ್ತ್ರಮೇವ ಚ ।
ಗೋಮಯಂ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಂ ಸ್ಯಾದ್ಗೋ ಮೂತ್ರಂ ನೀಲಮೇವ ಚ ॥ ೫೬ ॥

ಕಪಿಲೇನ ಘೃತಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ [6]ಶುಕ್ಲಾ ದಧಿಭಿಸಂಯುತಂ ।
[7]ರಕ್ತವರ್ಣ ಪಯಶ್ಚೈವ ಇತ್ಯೇತೇ [8]ಪಂಚಗವ್ಯಕೈಃ ॥ ೫೭ ॥

ಅಭಾವೇ ಸರ್ವವರ್ಣಾನಾಂ [9]ಕಪಿಲೇಕಾ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ ।
ಗೋಮಯಮಕ್ಷಮಾತ್ರೇಣ ಜಲೇನೈವ ತು ಯೋಜಯೇತ್ ॥ ೫೮ ॥

ತೃಣಮೂಲೇನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ವರ್ಜಯೇತ್ತು ವಿಶೇಷತಃ ।
ಅಭಾವೇ ತೃಣಮೂಲಂ ತು [10]ಯಜಮಾನಂ ವಿನಶ್ಯತಿ ॥ ೫೯ ॥

---

1 ದಧಿ.
2 ನವಸಂಖ್ಯಾಭಿಮಂತ್ರಿತಾಃ
3 ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ.
4 ವಸುಭಿಃ
5 ಪಿಷ್ಟಾಮಲಕ ಸಂಯುಕ್ತಂ.
6 ಶುಕ್ಲೇನ ದಧಿ ಸಂಯುತಂ.
7 ರಕ್ತವರ್ಣಂ
8 ಪಂಚಗವ್ಯಕಾಃ
9 ಕಪಿಲ ಏಕಃ
10 ಯಜಮಾನಃ

ಗಂಧೈಶ್ಚ ಧೂಪದೀಪೈಶ್ಚ ಅರ್ಘ್ಯಂ ದದ್ಯಾತ್ ಸುದೇಶಿಕಃ ।
ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ಚೈವ ಮೂಲಮಂತ್ರಂ ಜಪೇದ್ಬುಧಃ ॥ ೬೦ ॥

ಸುರಭಿ ಮುಕುಲಂ ಚೈವ ದಿಗ್ಬಂಧಮವಕುಂಡನಂ (?) ।
ಗೋಮೂತ್ರಂ [1]ಶ್ರೀಪದಂ ಚೈವ ಗೋಮಯಂ ರೋಗನಾಶನಂ ॥ ೬೧ ॥

ಪಯಸಾ [2]ಶತ್ರುನಾಶಂ ಸ್ಯಾದ್ದಧಿ ಪುತ್ರಸ್ಯ ವರ್ಧನಂ ।
ಘೃತಂ [3]ಮೋಕ್ಷಂ ಚ ಸಂಯುಕ್ತಂ ಪಂಚಗವ್ಯಫಲಂ ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೬೨ ॥

ದ್ವಾರಪೂಜಾಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾದ್ಗರ್ಭಗೇಹಂ ಪ್ರವೇಶಯೇತ್ ।
[4]ಆಸನಂ [5]ಮೂರ್ತಿವಿನ್ಯಸ್ಯ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಯೋಜಯೇತ್ ॥ ೬೩ ॥

ಪಾದ್ಯಂ ದದ್ಯಾತ್ ಸುಪಾದೇನ ನೇತ್ರೇಣಾಚಮನಂ [6]ದದೇತ್ ।
ಅರ್ಘ್ಯಂ ಶಿರಸಿ ವಿನ್ಯಸ್ಯ ಧೂಪದೀಪಂ ಸಮಾಶ್ರುತಂ ॥ ೬೪ ॥

ಪೂಜಾಪರ್ಯುಷಿತಂ ಸರ್ವಂ ಚಂಡೇಶ್ವರಾರ್ಚನಂ ಭವೇತ್ ।
[7]ಶುದ್ಧಾಭಿಷೇಕ [8]ಕರ್ತವ್ಯಂ ವಸ್ತ್ರೇಣೈವ ತು ಮರ್ದಯೇತ್ ॥ ೬೫ ॥

ಅಭ್ಯಂಗಂ ತು ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಪಿಷ್ಟಾಮಲಕಸಂಯುತಂ ।
ಶುದ್ಧೋದಕೇನ ಸಂಯುಕ್ತಂ ಪುಷ್ಪಂ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಸುಯೋಜಯೇತ್
॥ ೬೬ ॥

ಪಂಚಗವ್ಯಂ [9]ತತೋದ್ಧೃತ್ಯ ಪಂಚಶಾಂತಿಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
[10]ಸ್ವಸ್ತಿಸೂತ್ರಂ ಜಪಿತ್ವಾಽಥ ನರಸೂಕ್ತಂ ಜಪೇತ್ಪುನಃ ॥ ೬೭ ॥

---

1 ಶ್ರೀ ಪ್ರದಂ.
2 ಶತ್ರುನಾಶಃ.
3 ಮೋಕ್ಷೇಣ.
4 ಆಸನೇ.
5 ಮೂರ್ತಿಂ.
6 ದದ್ಯಾತ್,
7 ಶುದ್ಧಾಭಿಷೇಕಃ.
8 ಕರ್ತವ್ಯಃ.
9 ತತ ಉದ್ಧೃತ್ಯ.
10 ಸ್ವಸ್ತಿ ಸೂಕ್ತಂ.

ಸ್ತೋತ್ರಮಂಗಲವಾದ್ಯೈಶ್ಚ ಗೀತಧ್ವನಿಸಮಾಯುತಂ ।
ವೇದಧ್ವನಿಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಪಂಚಗವ್ಯಾಭಿಷೇಚಯೇತ್ (?) ॥ ೭೮ ॥

ಧೂಪದೀಪಂ ತತೋ ದದ್ಯಾಚ್ಛು[1]ದ್ಧಾಭಿಷೇಕ ಕಾರಯೇತ್ ।
ರಜನೀ ಚೈವ [2]ಕರ್ತವ್ಯಂ ನಾಲಿಕೇರೋದಕಂ ತಥಾ ॥ ೭೯ ॥

ಶುದ್ಧೋದ ಕೇನ ಸಂಯುಕ್ತಮರ್ಘ್ಯಂದದ್ಯಾತ್ [3]ಸುದೇಶಿಕಂ ।
ಪ್ರಾತಃ ಕಾಲೇತು ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ನೃಪೇ [4]ಮಧ್ಯಾಹ್ನಮೇವ ಚ ॥ ೨೦ ॥

ಸಾಯಾಹ್ನೇ [5]ವೈಶ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಮರ್ಧರಾತ್ರೇ ತು [6]ಶೂದ್ರಯೋಃ ।
ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ಸ್ನಾಪಯೇತ್ಕುರ್ಯಾತ್ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರಾದಿವರ್ಧನಂ ॥ ೨೧ ॥

ಕ್ಷತ್ರಂ ಸ್ನಾಪಯೇತ್ಕುರ್ಯಾತ್ಪ[7]ರ ಚಕ್ರಂ ತು ನಾಶನಂ ।
ವೈಶ್ಯಾನಾಂ ಸ್ನಾಪನಂ ಚೈವ [8]ಧನದಾನ್ಯಂ ಸಮೃದ್ಧಿತಂ ॥ ೨೨ ॥

ಶೂದ್ರಾಣಾಂ ಸ್ನಾಪನಂ ಚೈವ ಭೋಗಮೋಕ್ಷಂ ತಥೈವ ಚ ।
[9]ವ್ಯಾಧಿಕ್ಲೇಶಂ ತು ಕರ್ತವ್ಯಂ ಸರ್ವಕಾಲಂ ವಿಧೀಯತೇ ॥ ೨೩ ॥

ಆದಿಶೈವೇನ ಕರ್ತವ್ಯಂ [10]ಸರ್ವಕರ್ಮಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ಪಂಚಗವ್ಯಫಲಂ ಚೈವ ನ ಭೂತೋ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ೨೪ ॥

ಇತಿ ವಾತುಲೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾತಂತ್ರೇ ಪಂಚಗವ್ಯ
ವಿಧಿಪಟಲಃ ॥ ಹರಿಃ ಓಂ । ಶುಭಮಸ್ತು ।
(4996· ORI P. M. SS· ಪತ್ರ 26b–33a)

---

[1] ಶುದ್ಧಾಭಿಷೇಕಃ.
[2] ಕರ್ತವ್ಯಾ.
[3] ಸುದೇಶಿಕಃ
[4] ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇ.
[5] ವೈಶ್ಯಸ್ಯ.
[6] ಶೂದ್ರಸ್ಯ.
[7] ಪರಚಕ್ರಸ್ಯ.
[8] ಧನದಾನ್ಯಸಮೃದ್ಧಿದಂ.
[9] ವ್ಯಾಧಿಕ್ಲೇಶೇ.
[10] ಸರ್ವಕರ್ಮ.

ವಾತುಲಾಗಮ-ಚರ್ಯಾಪಾದ

ಕುಂಡಸಂಸ್ಕಾರಮೇ [ರಏ] ವೋಕ್ತಂ [ಃ] ಅಗ್ನಿ [ಃ] ಪ್ರಜ್ವಾಲ್ಯಮೇ
[ಏ] ವಚ
ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯವಿಧಿಃ ಪ್ರೋಕ್ತಂ [ಃ] ಪ್ರತಿಕುಂಡಂ ತು ಹೋಮಯೇತ್ ॥ ೧ ॥

ಆಚಾರ್ಯಶಿ [ಶ್ರೀ] ಷ್ಯ ಸಂಯುಕ್ತಂ [ಃ] ಹೋಮಂಕುರ್ಯಾದ್ವಿಚಕ್ಷಣಃ ।
ಪಾ[ಪ] ಲಾಶೋದುಂಬರಂ ಚೈವ ಅಪಾಮಾರ್ಗಂ ಚ ಪ್ಲಕ್ಷಕಾಃ[ಕಂ]॥ ೨ ॥

ಪ [ಪಿಪ್ಪ] ಲ [ಲಂ] ಖಾದಿರಂ ಚೈವ ನ್ಯಗ್ರೋಧಂ ವಹ್ನಿಮೇವ ಚ ।
ವೈಕಂಕತಂ ಚ ಕಾಶ್ಮೀರ್ಯ [ರ್ಯಂ] ಸಮಿದ್ಭಿಸ್ಸಮುದಾಹೃತಂ ॥ ೩ ॥

ಪರಿಸ್ತರೇಣ ದರ್ಭಾಣಾಂ ಪರಿಧಿತ್ರಯಮೇವ ಚ ।
ಪೂರ್ವೇ ಸ........ಥ ಊರ್ಧ್ವಸಮಿಧಾಯಧ್ವ ಮಿಷ್ಟರ ಮೇವ ಚ(?) ॥ ೪ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ದಕ್ಷಿಣೇಽಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಉತ್ತರೇ ತು ಜನಾರ್ದನಂ ।
ಪರಿಷೇಚನಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೀಪಾತ್ರಮೇವ ಚ ॥ ೫ ॥

ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರಂ ಸಮಾದಾಯ ಪೂಜಯೇತ್ತು ಜನಾರ್ದನಂ ।
ಆಜ್ಯಸಂಸ್ಕಾರ ಮೇ [ಏ] ವೋಕ್ತಂ [ಃ] ಸ್ವಾಹಾಸಹಿತಮೇವ ಚ ॥ ೬ ॥

ಹೋಮಾಂತೇತು ಬಲಿಂ ಕುರ್ಯಾನ್ಮೇಖಲೋಪರಿ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ।
ತತ್ತತ್ಸ ನಾಮಮಂತ್ರೇಣ ಲೋಕಪಾಲಬಲಿಂ ಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥ ೭ ॥

ಬಹಿರ್ಬಲಿವಿಧಿಂ ಕುರ್ಯಾದಂತರ್ಬಲಿಮಥಾಚರೇತ್ ।
........ಂಥ ಪಾಲಂ ಚ ಪಾವಕೇ ಚೈವ ಅನ್ತರ್ಬಲಿಹಿ ಬಲಿಂಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥ ೮ ॥

ಪ್ರಥಮಮಷ್ಟನಾಗಂ ಚ ದ್ವಿತೀಯಂ ದ್ವಾದಶ-ದಿಕಂ ।
ನಾಗಾದಿಬಲಿಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಮಥಾಚರೇತ್ ॥ ೯ ॥

ಅಗ್ನಿಮಂತ್ರ ಮನುಸ್ಮೃತ್ಯ ಸ್ವಾಹೇತಿ ಇತಿ ಯೋಜಯೇತ್ ।
ಅಗ್ನಿಮೂರ್ತಿಂ ಸಮಾವಾಹ್ಯ ಕುಂಭಮಧ್ಯೇ ಸುಯೋಜಯೇತ್ ॥ ೧೦ ॥

ಹವಿರ್ನಿವೇದಯೇತ್ತತ್ರ ಸರ್ವದೇವನಿವೇದ್ಯಕಂ ।
ಹೋಮಾಂತೇ ಭೇರಿ ಘೋಷಂ [ಃ] ಸ್ಯಾತ್ ಸಪ್ತತಾಲ ವಿಧಿಂ [ಃ] ಭವೇತ್ ॥ ೧೧ ॥

ಆಹೂಯ ವಾದ್ಯಕಾನ್ ಪಶ್ಚಾದಾಚಾರ್ಯ ಶಿ[ಶ್ಯಿ]ಷ್ಯ ಏವ ವಾ ।
ಯಾಗಾಂತೇ ಭೇರಿಘೋಷಸ್ಸ್ಯಾದ್ವಾಸ್ತುಭೂತಬಲಿಂ ಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥ ೧೨ ॥

ಪ್ರಥಮಮಂತರ್ಬಲಿಂ ಕುರ್ಯಾದ್ದ್ವಿತೀಯಂ ನಂದಿದೇವತಾ ।
ಧ್ವಜಾದಿಬಲಿಪೀಠಾಂತಂ ಬಲಿಭೋಜ್ಯಕ್ರಮಂ ಶೃಣು ॥ ೧೩ ॥

ಉಮಾಸ್ಕಂದೇಶ್ವರಂ ದೇವಂ ಗ್ರಾಮಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ತಥಾ ।
ರಥೇ ವಾ ಶಿಬಿಕಾಯಾಂ ವಾ ಸ್ಥಾಪಯೇದ್ದೇವಮೇವ ವಾ ॥ ೧೪ ॥

ಶಂಖಘೋಷ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷಸಮನ್ವಿತಂ ।
ಸರ್ವವಾದ್ಯಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಸ್ತೋತ್ರಮಂಗಲ ವಾಚಕೈಃ ॥ ೧೫ ॥

ಛತ್ರಾಣಾಂ ಚಾಮರೌ ಚೈವ ವ್ಯಜನಂ ಧ್ವಜಮೇವ ಚ ।
ಸರ್ವದೀಪ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಯಂತ್ರ ದೀ [ಪ] ಮನಂತರಂ ॥ ೧೬ ॥

ಸರ್ವಭಕ್ತಜನಾನಾಂ ತು ಬ್ರಹ್ಮನ್ನೃಪತಿಮೇವ ಚ !
ಆಚಾರ್ಯೋ ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ನೃಪತಿರ್ವಾಮಪಾರ್ಶ್ವಕೇ ॥ ೧೭ ॥

ಮಧ್ಯೇ ರುದ್ರಕನ್ಯಾಯುಕ್ತಂ ಗಾಂಧರ್ವಂ ತು ಶಿವಾಗ್ರಕೇ ।
ಗ್ರಾಮಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕುರ್ಯಾದಾಸ್ಥಾನ ಮಂಡಪಂ ತಥಾ ॥ ೧೮ ॥

ಪಾದ್ಯಮಾಚಮನಂ ಚಾರ್ಘ್ಯಂ ಧೂಪದೀಪಸಮನ್ವಿತಂ ।
ಆರಾತ್ರಿಕಮರ್ಚಯೇದ್ಧೀಮಾನ್ ಭಸ್ಮದಾನಂ ದಾಪಯೇದ್ಬುಧಃ ॥ ೧೯ ॥

ದರ್ಪಣಂ ಚಾಮರಂ ಚೈವ ವ್ಯಜನಂ ಛತ್ರಮೇವ ಚ ।
ಭಸ್ಮಂತು ದಾಪಯೇತ್ಕುರ್ಯಾನ್ನೃಪತಿ ಭಕ್ತಿಜನಾನ್ವಿತಃ ॥ ೨೦ ॥

ನಾ [ರಿ] ಕೇಲ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಪನಸಂ ಕದಲೀಫಲಂ ।
ನಿವೇದಯೇದ್ಧೃದಾ ಮಂತ್ರೀ ತಾಂಬೂಲಂ ತು ನಿವೇದಯೇತ್ ॥ ೨೧ ॥

ತದ್ದಿನಂ ತು ಸಮಾರಭ್ಯ ಯಜ್ಞಂ [ಃ] ಸಪ್ತದಿನಂ ಭವೇತ್ ।
ತದ್ದಿನಾತ್ಸಪ್ತದಿವಸೇ ತೈಲಾಭ್ಯಂಜನ ಕರ್ಮಣಿ ॥ ೨೨ ॥

ಆ ಸ್ಥಾನ ಮಂಡಪಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಗೋಮಯಾಲೇಪಿತೇ ಶುಭೇ ।
ಶು......................ಇತಿ ಕಾರಣೇ ॥ ೨೩ ॥

ಪ್ರಥಮಮಂಕುರಂ ಚೈವ ದ್ವಿತೀಯಂ ವೃಕ್ಷಯಂತ್ರಕಂ ।
ತೃತೀಯಂ ಭೇರಿತಾಡಂ ಚ ಚತುರ್ಥಂ [ತುರ್ಯಂ] ಗ್ರಾಮಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ
॥ ೨೪ ॥

ಧ್ವಜಾರೋಹಣಮೇವಂ ಸ್ಯಾತ್ಪಂಚಮೇ ಚ ನಿಯೋಜಯೇತ್ ।
ಕೌತುಕಂ ಬಂಧಯೇತ್ ಷಷ್ಠೇ ಸಪ್ತಮಂ ಯಾಗಪೂಜನಂ ॥ ೨೫ ॥

ಅಷ್ಟಮಂ ಹೋಮಕರ್ಮಂ (?) ಚನವಮಂಗ್ರಾಮ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ।
ದಶಮಂ ಮಂಡಪ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರವಿತೇದಾಲಯಂ ಪ್ರತಿ(?) ॥ ೨೬ ॥

ದಿನಂ ಪ್ರತಿ ವಿಶೇಷೇಣ ಪೂಜಾ ಹೋಮಬಲಿಂ ದದೇತ್ ।
ಧ್ವಜಾರೋಹಾವರೋಹಾಂತಂ ಪೂಜಾಹೋಮಬಲಿಂಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೨೭ ॥

ಯಾನಮುತ್ಸವಬೇರಾಣಾಂ ಯಾಗದ್ವಾರೇ ವಿಶೇಷತಃ
ಪಾದ್ಯಾಚಮನಧೂಪಾದೀನ್ ಲಾಜಾನ್ [1]ಶುತಿಷ್ಟ್ವನಾನ್ ದದೇತ್ (?)
॥ ೨೮ ॥

ಇತಿ ವಾತುಲಾಗಮೇ ಚರ್ಯಾಪಾದ:
ಸಮಾಪ್ತ :
(P. 4045 (at) O.R.I. Mysore
ಪತ್ರಸಂಖ್ಯೆ—196–197)

---

[1] ಶುತಿದೃಷ್ಟ್ವಾನ್.

ಶಿವೋತ್ಸವ ವಿಧಿಃ

ಶಿವೋತ್ಸವವಿಧಿಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಸಮಾಸಾಚ್ಛೃಣು ಷಣ್ಮುಖ ।
ಸರ್ವದುಃಖಹರಂ ಪುಣ್ಯಂ ಸದಾ ವಿಜಯವರ್ಧನಂ ॥ ೧ ॥

ಸರ್ವರೋಗವಿನಾಶಾರ್ಥಂ ಸರ್ವಭೂತಪ್ರಿಯಾವಹಂ ।
ಧ್ವಜಾಂಕುರಾರ್ಪಣಂ ಪೂರ್ವಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ಚೋತ್ಸವಂ ಕುರು ॥ ೨ ॥

ತೀರ್ಥಾಂಕುರಂ ತೃತೀಯಂ ತು ತ್ರಿವಿಧಂ ಚೋತ್ಸವಂ ಕುರು ।
ಪ್ರಥಮಂ ವೃಷಯಾಗಂತು ದ್ವಿತೀಯಂ ಕೇತುರೋಹಣಂ ॥ ೩ ॥

ತೃತೀಯಂ [1]ಭೇರಿಘೋಷಂ [2]ಸ್ಯಾದ್ಬಲಿದಾನಂ ಚತುರ್ಥಕಂ ।
ಪಂಚಮಂ ಯಾಗಶಾಲಾಂಚ ತೀರ್ಥಾಂಕುರಂ ತು ಷಷ್ಠಕಂ ॥ ೪ ॥

ಸಪ್ತಮಂ ಕೌತುಕಾರಂಭ ಮಷ್ಟಮಂ [3]ಯಾಗಕರ್ಮಣಿ ।
ನವಮಂ ಚೋತ್ಸವಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ದಶಮಂ ಪರಿವೇಷಕಂ ॥ ೫ ॥

ಏಕಾದಶಂ ರಥಾರೋಹಂ ದ್ವಾದಶಂ ಮೃಗಯಾತ್ರಕಂ ।
ಚೂರ್ಣೋತ್ಸವಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ತೀರ್ಥಾರಂಭಂ [4]ಚತುರ್ದಶಃ ॥ ೬ ॥

ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾಚ್ಚಂಡಯಾಗಂತು [5]ಷೋಡಶ ।
ಧ್ವಜಾವರೋಹಣಂ ಪಶ್ಚಾಚ್ಛುದ್ಧ ಸ್ನಾನಮನಂತರಂ ॥ ೭ ॥

ಗೌರೀಯಾಗಂ ತದಂತೇ ತು ಭಕ್ತೋತ್ಸವಮನಂತರಂ ।
ವಿಂಶದ್ಭೇದಮಿತಿ ಖ್ಯಾತಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಕರ್ಮ [6]ಸಮಾರಭೇತ್ ॥ ೮ ॥

---

[1] ಭೇರೀಘೋಷಂ

[2] ತು

[3] ಯಾಗಕರ್ಮ ತು.

[4] ಚತುರ್ದಶಂ.

[5] ಷೋಡಶಂ.

[6] ಸಮಾರಭೇತ.

ನವಾಹಂ ವಾಥ ಸಪ್ತಾಹಂ ಪಂಚಾಹಂ ತ್ರ್ಯಹಂ [1]ತು ವಾ ।
ಏಕಾಹಂ ವಾಽಥ ವೈ ವತ್ಸ ಪಂಚಧಾ ಭೇದ ಉಚ್ಯತೇ ॥ ೯ ॥

ಸಾಕಲ್ಯಂ ಪಾವನಂ ಶಾಂತಂ ಮಾಂಗಲ್ಯಂತು ಚತುರ್ವಿಧಂ ।
ಧ್ವಜೋತ್ಥಾನಾದಿತೀರ್ಥಾಂತಂ ಸಾಕಲ್ಯಂ ಚೇತಿ ಕೀರ್ತಿತಂ ॥ ೧೦ ॥

ವೃಷಧ್ವಜಂ ವಿನಾ ವತ್ಸ ಶೇಷಂ ಪೂರ್ವವದಾಚರೇತ್ ।
ಪಾವನಂ ತತ್ಸಮಾಖ್ಯಾತಂ ಶಾಂತಂ ಸ್ಯಾಚ್ಛೃಣು ಷಣ್ಮುಖ ॥ ೧೧ ॥

ಕೇಚಿದ್ಯದೃಚ್ಛಯಾ ವತ್ಸ [2]ಭಕ್ತ್ಯಾ ಕೇಚಿತ್ಕಾಲೇ ಶಿವೋತ್ಸವಂ ।
ಶಾಂತಮೇವಂ ಸಮಾಖ್ಯಾತಂ ಮಾಂಗಲ್ಯಂಚ ತತಃ ಪರಂ ॥ ೧೨ ॥

ಪೂರ್ವಾಹ್ಣೇ ವಾಽಪರಾಹ್ಣೇವಾ ಕೇವಲಂ ಚೋತ್ಸವಂ ಕುರು ।
ಏತನ್ಮಂಗಲಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಚತುರ್ಥಂ ಪರಿಪಠ್ಯತೇ ॥ ೧೩ ॥

[3]ಸಾರಂ ಚ [4]ಸಾವನಂ ಚೈವ [5]ಚಾಂದ್ರಂ [6]ನಾಕ್ಷತ್ರಮೇವ ವಾ ।
[7]ಏತೆ ಚತುರ್ವಿಧೇ ಮಾಸೇ ತೀರ್ಥೋದ್ದಿಶ್ಯಂ (?) ಶಿವೋತ್ಸವಂ (?)
॥ ೧೪ ॥

[8]ಮುಕ್ತಿದಂ ಚಾಂದ್ರಮಾಸೇ ತು [9]ನಾಕ್ಷತ್ರಂ [10]ಪಾಪನಾಶನಂ ।

---

[1] ಏವ.

[2] ಭಕ್ತ್ಯಾ ಕೇಚಿಚ್ಛಿವೋತ್ಸವಂ.

[3] ಸಾರಃ

[4] ಸಾವನಃ

[5] ಚಾಂದ್ರಃ

[6] ನಾಕ್ಷತ್ರಃ

[7] ಏತಚ್ಚತುರ್ವಿಧೇ.

[8] ಮುಕ್ತಿದಃ

[9] ನಾಕ್ಷತ್ರಃ

[10] ಪಾಪನಾಶನಃ

[1]ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿಕರಂ [2]ಸಾರಂ [3]ಸಾವನಂ [4]ಶಾಂತಿದಂ [5]ಸ್ಮೃತಂ ॥ ೧೫ ॥

ಅರ್ಕಚಂದ್ರಮಸೋರ್ಯೋಗಾ [6]ಚ್ಚಾಂದ್ರಮಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ ।
[7]ಪರ್ವೇ ವಾऽಥ ಚತುರ್ದಶ್ಯಾಂ ಷಷ್ಠ್ಯಷ್ಟಮ್ಯಂತಮೇವ ವಾ ॥ ೧೬ ॥

ಪರ್ವಾಂತಸರ್ವ [ಮಾ] ಸೇ ತು ತೀರ್ಥಾಂತಂ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಕೇ ।
ವೈಶಾಖೇತು ಚತುರ್ದಶ್ಯಾಂ ಮಾಘೇ ಷಷ್ಠ್ಯಂತಮೇವ ವಾ ॥ ೧೭ ॥

[8]ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಷ್ಟಮ್ಯಂತಕಂ ವಾಪಿ ಕಾರಯೇದುತ್ಸವಂ ತತಃ ।
ಪಕ್ಷಯೋರುಭಯೋ ಶ್ಚೈವ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷೇ ವಿಶೇಷತಃ ॥ ೧೮ ॥

ತಿಥಿಪ್ರಧಾನತೀರ್ಥಾಂತಂ [9]ಚಾಂದ್ರಮಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ ।
[10]ಮಾಸೇ ತು [11]ಚೋತ್ತಮಂ ವತ್ಸ [12]ಪೂರ್ಣಚಾಂದ್ರೇಣ [13]ಸಂಯುತಂ
॥ ೧೯ ॥

ಪುಷ್ಯಾಂತಂ ಪುಷ್ಯಮಾಸೇ ತು ಮಾಘಮಾಸೇ [14]ಮಾಘಾಂತಕಂ ।
ಫಾಲ್ಗುನೇ ಚೋತ್ತರಾಂತಂ ತು ಚಿತ್ರೇ ಚಿತ್ರಾಂತಮೇವ ವಾ ॥ ೨೦ ॥

---

1 ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿಕರಃ
2 ಸೌರಃ
3 ಸಾವನಃ
4 ಶಾಂತಿದಃ
5 ಸ್ಮೃತಃ
6 ಚಂದ್ರಃ
7 ಕಿರ್ರಣಿ.
8 ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಷ್ಟಮ್ಯಂತಕಂ
9 ಚಾಂದ್ರಃ
10 ಮಾಸೇಷು.
11 ಉತ್ತಮಃ
12 ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರೇಣ.
13 ಸಂಯುತಃ
14 ಮಘಾಂತಕಂ.

ವೈಶಾಖೇ ಚೈವ ಶೂರ್ಪಾಂತಂ ಮೂಲಾಂತಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸಕೇ ।
ಆಷಾಢೇ ಚೋತ್ತರಾಷಾಢಂ ಶ್ರಾವಣೇ ವೈಷ್ಣವಾಂತಕಂ ॥ ೨೧ ॥

ಪೂರ್ವಾಷಾಢಂ ಹಿತನ್ಮಾಸೇಽಶ್ವಿನೀ [1]ಚಾಶ್ವಯುಜೇ ತಥಾ ।
ಕಾರ್ತಿಕೇ ಕೃತ್ತಿಕಾಂತಂ ಹಿ ಶಿವಾಂತಂ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಕೇ ॥ ೨೨ ॥

ತದ್ದಿನಾತ್ಪರ್ವಯುಕ್ತಂ ತು ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಸಾಮುದ್ರತೀರ್ಥಕಂ ।
[2]ಏತದ್ದಿನ ವಿನಾ[3]ಪರ್ವಂ ತದ್ದಿನಾತ್ಪಾರ್ಶ್ವರೂಕ್ಷಯೋಃ ॥ ೨೩ ॥

ರಾತ್ರಿಯುಕ್ತತಿಥಿರ್ಯಾವತ್ ಸಾ ತಿಥಿಶ್ಚೇತಿ ನಿಶ್ಚಯಃ ।
ದಾನಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಹೋಮಂ ತೀರ್ಥಂ ಸಾಮುದ್ರಕಂ ತಥಾ ॥ ೨೪ ॥

ತತ್ಕಾಲೇ ತು ವಿಶೇಷೇಣ ಕಾರಯೇತ್ಸರ್ವಸಂಪದಂ ।
ತೀರ್ಥಂ ನದೀ ತಟಂ ಚೇತ್ತಾ ವಿನಾ[4]ಪರ್ವಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ೨೫ ॥

ಮಾಸನಕ್ಷತ್ರಮೇಪ್ರೋಕ್ತ [5]ಮುತ್ಸವಂ [6]ತತ್ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ ।
ಭಾಸ್ಕರಸ್ಯ ಗತಿರ್ಯಾವದ್ರಾಶೌ ರಾಶೌ ತು ಷಣ್ಮುಖ ॥ ೨೬ ॥

[7]ಸಂಕ್ರಾಂತಿಮಿತಿ [8]ವಿಖ್ಯಾತಂ [9]ಸೌರಮಾಸಂ [10]ತದೇವ ಹಿ ।
ಪೂರ್ವಾಹ್ಣೇ ವಾಽಥ ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇ ಅಪರಾಹ್ಣೇ ಪ್ರದೋಷಕೇ ॥ ೨೭ ॥

ಅರ್ಧರಾತ್ರೇಽಥ ರಾತ್ರಾಂತೇ [11]ಸಂಕ್ರಮಂ ಸಂಭವೇದ್ಯದಿ ।
ತತ್ಕಾಲೇ ತೀರ್ಥಮಾರಭ್ಯ (?) ತತ್ತೀರ್ಥಂ ಸರ್ವಸಂಪದಂ ॥ ೨೮ ॥

---

1 ಚಾಶ್ವಯುಜೇ
2 ಏತದ್ದಿನಂ
3 ಪರ್ವ
4 ಪರ್ವ.
5 ಉತ್ಸವಃ!
6 ಸಃ
7 ಸಂಕ್ರಾಂತಿಃ
8 ವಿಖ್ಯಾತಾ.
9 ಸೌರಮಾಸ।
10 ಸಃ
11 ಸಂಕ್ರಮಃ.

[1]ಸೌರಮಾನೋತ್ಸವಂ [2]ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ [3]ನಿವಾರಣಂ ।
[4]ರಾಜಾಭಿಕ್ಷೀರ ದೀಕ್ಷಾಂತೇ ಜನ್ಮಾಂತೇ ವಾ ಲಯಾಂತಕೇ ॥ ೨೯ ॥

[5]ಯುದ್ಧಾರಂಭದಿನಾಂತೇ ವಾ ಯಜಮಾನದಿನಾಂತಕೇ ।
[6]ದೇವತಾಸ್ಥಾಪನಾಂತೇ ವಾ [7]ಗ್ರಾಮಾರಂಭಾಂತಮೇವ ವಾ ॥ ೩೦ ॥

ತೇಷು ಜನ್ಮತ್ರಯಂ ವಾಪಿ [8]ತೀರ್ಥಾರ್ಕ್ಷಂ ಸಂಪ್ರಶಸ್ಯತೇ ।
[9]ಸಾವನಂ ಚೋ[10]ತ್ಸವಂ [12]ಜ್ಞೇಯಂ [12]ಸಾ [13]ಪ್ರತಿಷ್ಠೋತ್ಸವಂ ಗುಹ ॥ ೩೧ ॥

ಆದ್ರಾಂತಂ ವೈಷ್ಣವಾಂತಂ ವಾ [14]ರೋಹಿಣ್ಯಾಂತ ಮಥಾಪಿ ವಾ ।
ಸರ್ವಮಾಸೇಷು [15]ಕರ್ತವ್ಯಂ ಮು(?)ತ್ಯ[16]ತ್ಸವಮಿತಿ [17]ಸ್ಮೃತಂ ॥ ೩೨ ॥

ಗ್ರಾಮಾರಿಷ್ಟಂ ತಥಾ ವತ್ಸ ಮಾಸೇ ಚೈಕೈಕಮೇವ ತು ।
ಮಾಸೇ ಮಾಸೇ ತಥಾ ನ್ಯೂನಮಧಿಕೇ ಸಮಮೇವ ವಾ ॥ ೩೩ ॥

---

1 ಸಾರಮಾನೋತ್ಸವಃ
2 ಪ್ರೋಕ್ತಃ
3 ನಿವಾರಣಃ
4 ರಾಜಾಭಿಷೇಕೇ ದೀಕ್ಷಾಂತೇ
5 ಯುದ್ಧಾರಂಭದಿನೇಂತೇ
6 ದೇವತಾಸ್ಥಾನಪನೇಂತೇ
7 ಗ್ರಾಮಾರಂಭೇಂತ ಏವ
8 ತೀರ್ಥರ್ಕ್ಷಂ.
9 ಪಾವನಃ
10 ಉತ್ಸವಃ
11 ಜ್ಞೇಯಃ
12 ಸಃ
13 ಪ್ರತಿಷ್ಠೋತ್ಸವಃ
14 ರೋಹಿಣ್ಯಂತಂ.
15 ಕರ್ತವ್ಯಃ
16 ಉತ್ಸವಃ
17 ಸ್ಮೃತಃ

ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಪರಿಹರೇದ್ವತ್ಸ ತೀರ್ಥರ್ಕ್ಷಂ ನಿಶ್ಚಿತಂ ಸಹ (?) |
[1]ತೀರ್ಥರ್ಕ್ಷ[2]ದ್ವೌ ತು [3]ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾ ಚೈಕಮಾಸೇ ವರಂ [4]ಪರಂ || ೩೪ ||

ನಷ್ಟಂ ತು ಪ್ರಥಮಂ [5]ರುಕ್ಷಂ—ಶ್ಚಿ ರ್ಕ್ಷ(?)ತೀರ್ಥ ಮುಚ್ಯತೇ |
ಕೃತಂ ಚೇತ್ಪೂರ್ವನಕ್ಷತ್ರೇ ತತ್ಕರ್ತಾ ವಾಸ್ತು ನಶ್ಯತಿ || ೩೫ ||

ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ತೀರ್ಥಮಂತ್ಯರ್ಕ್ಷಕೇ ವಿದುಃ |
ಅಂಶಕೇ ಸಪ್ತಮಾತೀತೇ ರಾಶೌ ರಾಶೌ ತು ಭಾಸ್ಕರಃ || ೩೬ ||

ಮಾಸಾಗ್ರಸ್ಯ ಫಲಂ ಕುರ್ಯಾಜ್‌ಜ್ಞಾತ್ವೈವಂ ಚೋತ್ಸವಂ ಕುರು |
ಧ್ವಜೋತ್ಥಾನಾದಿ ತೀರ್ಥಾಂತಮೇಕಮಾಸೇ ಪರಂ [6]ಪರಂ || ೩೭ ||

ಯಾಗಾರಂಭಾಂತಮಧ್ಯೇ ಸ್ಯಾದಂತೇ ತೀರ್ಥಾಧಮಂ ಭವೇತ್ |
ಪೂರ್ವಾಹ್ಣೇ ಚೋತ್ತಮಂ ತೀರ್ಥಂ ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇ [7]ಮಧ್ಯಮಾ ಭವೇತ್ || ೩೮ ||

ಅಪರಾಹ್ಣೇ........ಯಾತ್ರಾಂತೇ ತತ್ತೀರ್ಥಂ ಚಾಧಮಂ ಭವೇತ್ |
[8]ಅರ್ಧನಕ್ಷತ್ರಯತ್ಪೂರ್ವಂ(?) ತತ್ತೀರ್ಥಂ ತೀರ್ಥಮುತ್ತಮಂ || ೩೯ ||

ತೀರ್ಥನಕ್ಷತ್ರಯನ್ಮಧ್ಯೇ(?) ತತ್ತೀರ್ಥಂ ತೀರ್ಥಮಧ್ಯಮಂ |
ತೀರ್ಥ [9]ರುಕ್ಷಾವಸಾನೇ ತು ತತ್ತೀರ್ಥಂ ಚಾಧಮಂ ಭವೇತ್ || ೪೦ ||

ದ್ವಿವಾರೇ ಖಂಡ[10]ರಿಕ್ಷಂ ಚೇದಂತ್ಯರ್ಕ್ಷೇ ತೀರ್ಥಮಾಚರೇತ್ |

---

1 ತೀರ್ಥರ್ಕ್ಷೇ
2 ದ್ವೇ
3 ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ.
4 ವರಂ.
5 ಋಕ್ಷಂ.
6 ವರಂ.
7 ಮಧ್ಯಮಂ.
8 ತೀರ್ಥ.
9 ಋಕ್ಷಾವಸಾನೇ
10 ಋಕ್ಷಂ.

[1]ಏಕಾಹಮುತ್ಸವಂ [2]ಶೈವಂ [3]ತ್ರಿಯಾಹಂ [4]ಗೌಣಮುಚ್ಯತೇ ॥ ೪೧ ॥

[5]ಪಂಚಾಹಂ [6]ಭೂತಿಕಂ [7]ಪ್ರೋಕ್ತಂ [8]ಸಪ್ತಾಹಂ [9]ಭೌವನಂ [10]ಸ್ಮೃತಂ ।
[11]ನವಾಹಂ [12]ದೈವಿಕಂ [13]ಪ್ರೋಕ್ತಂ [14]ಶ್ರೀಕರಂ [15]ದ್ವಾದಶಾಹಕಂ ॥ ೪೨ ॥

[16]ಏಕವಿಂಶದಿನಂ [17]ರೌದ್ರಮೇತೇ ಸಪ್ತವಿಧಾ [18]ಭವೇತ್ ।
[19]ಏಕಾಹಂ ಗ್ರಾಮ ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ [20]ತ್ರಿಯಾಹಂ [21]ಲೋಕಪಾವನಂ ॥ ೪೩ ॥

[22]ಪಂಚಾಹಂ ಭೂತರಕ್ಷಾರ್ಥಂ [23]ಸಪ್ತಾಹಂ [24]ಜಂತುಪಾಲನಂ ।

---

1 ಏಕಾಹ ಉತ್ಸವಃ
2 ಶೈವಃ
3 ತ್ರಿಯಾಹಃ (ತ್ರ್ಯಹಃ).
4 ಗೌಣಃ
5 ಪಂಚಾಹಃ
6 ಭೂತಿಕಂ.
7 ಪ್ರೋಕ್ತಃ
8 ಸಪ್ತಾಹಃ
9 ಭೌವನಃ
10 ಸ್ಮೃತಃ
11 ನವಾಹಃ
12 ದೈವಿಕಃ
13 ಪ್ರೋಕ್ತಃ
14 ಶ್ರೀಕರಃ
15 ದ್ವಾದಶಾಹರಃ.
16 ಏಕವಿಂಶದ್ದಿನಂ
17 ರೌದ್ರಃ
18 ಭವೇಯುಃ
19 ಏಕಾಹಃ
20 ತ್ರಿಯಾಹಃ
21 ಲೋಕಪಾವನಃ
22 ಪಂಚಾಹಃ
23 ಸಪ್ತಾಹಃ
24 ಜಂತುಪಾಲನಃ

[1]ನವಾಹಂ ದೇವತಾ [2]ಪ್ರೀತಿಃ [3]ದ್ವಾದಶಾಹಮನುಭೂತ್ತಿ[4]ಯಂ ॥ ೪೪ ॥
[5]ಏಕಾದಶಾಹಮೇವೋ[6]ಕ್ತಂ ಲೋಕಪಾಲ [7]ಪ್ರಿಯಂ ಭವೇತ್ ।
ಪ್ರತಿಸಂವತ್ಸರಂ ಮಾಸಂ ತಿಥಿಂ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ [8]ಋಕ್ಷಯುಕ್ ॥ ೪೫ ॥

ಪುರಾಶಬ್ದೋ(?)ಸ್ಸ[9]ವೋಹೀನೇ ಯಥೇಷ್ಟೇ ಮಾಸಿ ವಾನಯೇತ್ ।
[10]ಉತ್ತಮಂ ಮಧ್ಯಮಂ ಚೈವ [11]ಕನ್ಯಸಂ [12]ತ್ರಿ[13]ವಿಧಂ ಭವೇತ್ ॥ ೪೬ ॥

[14]ಉತ್ಸವಂ ನವಧಾ [15]ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಕ್ರಮಶೋ ವಿದುಃ ।
ಯದಿ ಸ್ಯಾತ್ತೀರ್ಥನಕ್ಷತ್ರೇ [16]ವ್ಯತ್ಯಾಸೇಽತ್ರ [17]ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥ ೪೭ ॥

ಯಾನಾರಂಭಸ್ಯ ಪೂರ್ವೇ ತು ವ್ಯತ್ಯಾಸೋ ಜ್ಞಾಯತೇ ಯದಿ ।
ಅಂಕುರಾರ್ಪಣಪೂರ್ವೇ ತು ಕಾರಯೇದುತ್ಸವಂ ತತಃ ॥ ೪೮ ॥

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ಚ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಶಾಂತಿಹೋಮಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ಧ್ವಜ ದಂಡಹತಾವೇಶೀ(?) ಧ್ವಜೋ ವಾ ರೋಪಣಂ ತತಃ(?) ॥ ೪೯ ॥

ಅವರೋಪ್ಯ ಧ್ವಜಂ ಪಶ್ಚಾದ್ವೃಷಯಾಗಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ಅತೀತೇ ತೀರ್ಥನಕ್ಷತ್ರೇ ಜ್ಞಾತ್ವೈವಂ ಹಿ ಷಡಾನನ ॥ ೫೦ ॥

---

1 ನವಾಹಃ
2 ಪೀತ್ಯೈ.
3 ದ್ವಾದಶಾಹಃ
4 ಪ್ರಿಯಂ.
5 ಏಕಾದಶಾಹಃ
6 ಉಕ್ತಃ
7 ಪ್ರಿಯಃ
8 ಋಕ್ಷಯುಜಂ
9 ಸವೇ..
10 ಉತ್ತಮಃ
11 ಮಧ್ಯಮಃ
12 ಕನ್ಯಸಃ
13 ತ್ರಿವಿಧಃ
14 ಉತ್ಸವಃ
15 ಪ್ರೋಕ್ತಃ
16 ವ್ಯತ್ಯಾಸಃ
17 ಪ್ರಕೀರ್ತ್ಯತೇ.

ಸಮಾಪ್ಯ ತೀರ್ಥಮನ್ಯತ್ರ ಉತ್ಸವಂ ಪುನರಾ[1]ರಭೇತ್ ।
ಏಕೋತ್ಸವವಿಧಾನೇನ ಆದ್ರಾಂತಂ ತೀರ್ಥಮಾಚರೇತ್ ॥ ೫೧ ॥

ಶಿವೋತ್ಸವಾರಂಭಕಾಲೇ [2]ನೇಷ್ಟ [3]ಮನ್ಯೋತ್ಸವಂ ಗುಹ ।
ಅನ್ಯದೇವೋತ್ಸವೇ ಕಾಲೇ [4]ಮಹಾದೇವೋತ್ಸವಂ [5]ಕೃತಂ ॥ ೫೨ ॥

[6]ಪೂರಾರಬ್ಧಾನ್ಯದೇವಾನಾ [7]ಮುತ್ಸವಂ ಚ ನ ದೋಷಭಾಕ್ ।
[8]ಶಿವಯಾಗಂ [9]ಚಾನ್ಯಯಾಗಮುಕ್ತಕಾಲೇ [10]ಕೃತಂ ಯದಿ ॥ ೫೩ ॥

ವಿಫಲಂ ತದವಾಪ್ನೋತಿ ಏಕಸ್ಮಿನ್ನೇಕವಾಸ್ತುನಿ ।
[11]ಧ್ವಜಾದ್ಧ್ವಜಂ [12]ನ ಕರ್ತವ್ಯಂ [13]ಕರ್ತವ್ಯಂ [14]ವೃಷಭಧ್ವಜಂ ॥ ೫೪ ॥

ದೇವಕಲ್ಯಾಣಕಾಲೇ ತು ನೃಕಲ್ಯಾಣಂ ನ ಕಾರಯೇತ್ ।
ಕಾರಯೇದ್ಯದಿ ಮೋಹೇನ ವ್ಯಾಧಿಶೋಕಭಯಂ ಭವೇತ್ ॥ ೫೫ ॥

ನಗರೇ ಪತ್ತನೇ ವತ್ಸ [15]ರಾಜಧಾನೀಂ ತಥೈವ ಚ ।
ಸರ್ವದೇವೋತ್ಸವಂ ಕುರ್ಯಾದ್ದೋಷೋ ನಾತ್ರ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ೫೬ ॥

---

1 ಆರಭೇತ.
2 ನೇಷ್ಟಃ
3 ನ್ಯೋತ್ಸವಃ
4 ಮಹಾದೇವೋತ್ಸವಃ
5 ಕೃತಃ.
6 ಪುರಾರಬ್ಧಾನ್ಯದೇವಾನಾಂ.
7 ಉತ್ಸವಃ
8 ಶಿವಯಾಗಃ.
9 ಅನ್ಯಯಾಗಃ
10 ಕೃತಃ
11 ಧ್ವಜಾದ್ಧ್ವಜಃ
12 ಕರ್ತವ್ಯಃ.
13 ಕರ್ತವ್ಯಃ
14 ವೃಷಭಧ್ವಜಃ.
15 ರಾಜಧಾನ್ಯಾಂ.

ತ್ರಿವಿಧಂ ತೂತ್ಸವಾರಂಭಂ ಕಾರಯೇತ್ತು ವಿಚಕ್ಷಣಃ ।
ಅಂಕುರಾರ್ಪಣ [1]ಪೂರ್ವಂ ಚ ಭೇರೀಘೋಷಣ[2]ಪೂರ್ವಕಂ ॥ ೫೭ ॥

ಧ್ವಜಾರೋಹಣ [3]ಪೂರ್ವಂ ಚ [4]ತ್ರಿವಿಧಂ [5]ತದುದಾಹೃತಂ ।
ಅಂಕುರಾರ್ಪಣ [6]ಪೂರ್ವಂ ಚ ಸರ್ವಸಂಪತ್ಸ[7]ಮೃದ್ಧಿದಂ ॥ ೫೮ ॥

ಭೇರೀತಾಡನ [8]ಪೂರ್ವಂ ಚ ದೇವತಾನಾಂ [9]ಪ್ರಿಯಾವಹಂ ।
ಧ್ವಜಾರೋಹಣ [10]ಪೂರ್ವಂ ಚೇತ್ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಸು[11]ಖಾವಹಂ । ॥ ೫೯ ॥

ಅಂಕುರ [12]ಪ್ರಥಮಾರಂಭಂ [13]ಭೇರೀಘೋಷಂ [14]ತದಂತರಂ ।
ಧ್ವಜಮಾರೋಪಯೇತ್ಪಶ್ಚಾದಂಕುರಾರ್ಪಣ ಪೂರ್ವಕಂ ॥ ೬೦ ॥

ಏತದುತ್ಸವಮಾರಭ್ಯ ಚೋತ್ಸವಸ್ಯ ದಿನಾದಿತಃ ।
ಭೇರೀಂ ರಾತ್ರೌ ತು ಸಂತಾಡ್ಯ ಧ್ವಜಂ ಪಶ್ಚಾತ್ತು ಲೋಪಯೇತ್ ॥ ೬೧ ॥

[15]ಅಂಕುರಾರ್ಪಣಯೇತ್ಪಶ್ಚಾದ್ಭೇರೀತಾಡನಪೂರ್ವಕಂ ।
ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇ ಧ್ವಜಮಾರೋಪ್ಯ ತದ್ರಾತ್ರೌ [16]ಭೇರಿಘೋಷಣಂ ॥ ೬೨ ॥

ಉತ್ಸವಾರಂಭರಾತ್ರೌ ತು ತೀರ್ಥಾಂಕೂರಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
[17]ಧ್ವಜಮಾರೋಪಣಂ ಪೂರ್ವಂ ಪ್ರೋಕ್ತಮೇವಂ ಷಡಾನನ ॥ ೬೩ ॥

---

1 ಪೂರ್ವಃ.
2 ಪೂರ್ವಕಃ
3 ಪೂರ್ವಃ
4 ತ್ರಿವಿಧಃ
5 ಸ ಉದಾಹೃತಃ
6 ಪೂರ್ವಃ
7 ಸಮೃದ್ಧಿದಃ
8 ಪೂರ್ವಃ
9 ಪ್ರಿಯಾವಹಃ
10 ಪೂರ್ವಃ
11 ಸುಖಾವಹಃ
12 ಪ್ರಥಮಾರಂಭಃ
13 ಭೇರೀಘೋಷಃ
14 ತದನಂತರಂ.
15 ಅಂಕುರಾನರ್ಪಯೇತ್.
16 ಭೇರೀಘೋಷಣಂ.
17 ಧ್ವಜಸ್ಯಾರೋಪಣಂ.

ತೀರ್ಥಂ ತು ಶ್ರಾವಯೇದ್ವತ್ಸ ದೇಶಿಕಃ ಪ್ರೀತಮಾನಸಃ ।
ರಾತ್ರೌ ಚೈವೋತ್ಸವಾರಂಭಂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲೇ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ೬೪ ॥

[1]ಪುಷ್ಕಲಂ [2]ವಿಜಯಂ [3]ಸೌಖ್ಯ [4]ಮುತ್ಸವಂ [5]ತ್ರಿವಿಧಂ ಭವೇತ್ ।
[6]ಪುಷ್ಕಲಂ [7]ಮುಕ್ತಿದಂ [8]ಪ್ರೋಕ್ತಂ [9]ವಿಜಯಂ ತು [10]ಜಯಪ್ರದಂ॥ ೬೫ ॥

[11]ಸೌಖ್ಯಂ [12]ಸುಖದಂ [13]ಜ್ಞೇಯಮೇವಮೇವಂ ವಿಧೀಯತೇ ।
[14]ಪುಷ್ಕಲಂ ಚೋತ್ಸವಾಸೇನ ಪೂರ್ವರಾತ್ರಾಧಿವಾಸಯೇತ್ ॥ ೬೬ ॥

ಪಕ್ಷಶ್ಚೈವ ಋತುಶ್ಚೈವ [15]ಹರಿಭೇ ಚ ಮನುಸ್ತಥಾ ।
[16]ಸ್ಮೃತಿಂ ಚೈವ ವಿಶೇಷೇಣ ದಿನಪಾನಾಂ ವಿಧೀಯತೇ ॥ ೬೭ ॥

ನಿರ್ದಿಷ್ಟದಿವಸಾದ್ರಾತ್ರಿಮಾ[17]ರಭೇದುತ್ಸವಂ ತತಃ ।
ವ್ಯೋಮ ವೇದಾಶ್ಚ ವಿದ್ಯೇಶಾಃ ಸೂರ್ಯಶ್ಚೈವ ತು ಷೋಡಶಃ ॥ ೬೮ ॥

---

1 ಪುಷ್ಕಲಃ
2 ವಿಜಯಃ
3 ಸೌಖ್ಯಃ
4 ಉತ್ಸವಃ
5 ತ್ರಿವಿಧಃ
6 ಪುಷ್ಕಲಃ
7 ಮುಕ್ತಿದಃ
8 ಪ್ರೋಕ್ತಃ
9 ವಿಜಯಃ
10 ಜಯಪ್ರದಃ
11 ಸೌಖ್ಯಃ
12 ಸುಖದಃ
13 ಜ್ಞೇಯಃ
14 ಪುಷ್ಕಲಃ
15 ಹರಿಭಂ
16 ಸ್ಮೃತಿಃ
17 ಆರಭೇತ.

[1]ಬಲಿಸಂಖ್ಯ ಇತಿ [2]ಜ್ಞೇಯಂ [3]ಬಲಿ [4]ಮುಖ್ಯಂ [5]ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ ।
ನಿರ್ದಿಷ್ಟದಿವಸಾತ್ಪೂರ್ವ [6]ಮಾರಭೇತ್ಪೂರ್ವರಾತ್ರಿಕೇ ॥ ೬೯ ॥

ತುರ್ಯಾ ನಾಗಾಶ್ಚ ಸೂರ್ಯಾಶ್ಚ ಷೋಡಶಶ್ಚೈವ ವಿಂಶತಿಃ
ತಿಥಿಪ್ರಧಾನಮೇವಂ ಹಿ(?)ಬಲಿಸಂಖ್ಯಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥ ೭೦ ॥

ವೃಷಯಾಗಂ ಸಮಾರಭ್ಯ ಪೂರ್ವರಾತ್ರೌ ವಿಶೇಷತಃ ।
ಸದ್ಯೋಽಧಿವಾಸನಂ ವಾಪಿ ಕಾರಯೇದ್ವಿಧಿನಾ ತತಃ ॥ ೭೧ ॥

ಪ್ರಥಮಂ ವೃಷಮಾಲಿಖ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಂ ನಯನಮೋಚನಂ(?) ।
ಜಲಾಶಯಸ್ತೃ[7]ತೀಯಂ ಸ್ಯಾತ್ ಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ತು ಚತುರ್ಥಕಂ ॥ ೭೨ ॥

[8]ಪಂಚಮಂ [9]ಶಯನಾರಂಭಂ ಷಷ್ಠಂ ಕುಂಭಾಧಿವಾಸನಂ ।
[10]ಸಪ್ತಮಂ ತು [11]ಕಲಾನ್ಯಾಸಮಷ್ಟಮಂ [12]ಹೋಮಕರ್ಮಣಿ ॥ ೭೩ ॥

ನವಮಂ ಪ್ರತಿಸರಂ ಕುರ್ಯಾದ್ದಂಡಸಂಸ್ಥಾಪನಂ [13]ವರಂ ।
ಘೃತಂ ಶಿರಾರ್ಪಣಂ ಪಶ್ಚಾದ್ಗ್ರಾಮಭ್ರಾಮಮತಃ ಪರಂ ॥ ೭೪ ॥

ಪೂರ್ಣಾ ಹುತಿಂ ತತೋ ದದ್ಯಾತ್ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಕಾರಯೇದ್ಬುಧಃ ।
ಧ್ವಜಮಾರೋಪಯೇತ್ಪಶ್ಚಾತ್ಪೂಜಯೇತ್ತ[14]ದನಂತರೇ ॥ ೭೫ ॥

---

1 ಬಲಿಸಂಖ್ಯಾ.
2 ಜ್ಞೇಯಾ.
3 ಬಲಿಃ
4 ಮುಖ್ಯಃ
5 ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ
6 ಆರಭೇತ.
7 ತೃತೀಯಃ
8 ಪಂಚಮ,
9 ಶಯನಾರಂಭಃ
10 ಸಪ್ತಮಃ
11 ಕಲಾನ್ಯಾಸಃ
12 ಹೋಮಕರ್ಮತು.
13 ಪರಂ.
14 ತದನಂತರಂ.

ಏವಂ ಧ್ವಜಕ್ರಮಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಕಾರಯೇತ್ತು [1]ಶಿಖಿಧ್ವಜಂ ।
ವೃಷಾಗ್ರೇ ವಾ ಶಿವಾಗ್ರೇ ವಾ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಕಾರಯೇತ್ತತಃ ॥ ೭೬ ॥

ಅಷ್ಟದ್ರೋಣೈಸ್ತದರ್ಧೈರ್ವಾ ತದರ್ಧೈ [2]ಶ್ಯಾಲಿನಾ ಕುರು ।
ಧಾನ್ಯಾರ್ಧತಂಡುಲೋಪೇತತಂಡುಲಾರ್ಧತಿ[3]ಲಾದಪಿ ॥ ೭೭ ॥

ದರ್ಭೈಃ ಪುಷ್ಪೋಪಶೋಭಾಢ್ಯೈಃ ಪೂಜಯೇದ್ಗಂಧಪುಷ್ಪಕೈಃ ।
ಧ್ವಜಪಟಂ ನವಹಸ್ತಂ ಸಪ್ತಷಡ್ಢಸ್ತಮೇವ ವಾ ॥ ೭೮ ॥

ಪ್ರಾಸಾದತಾರಮಾನಂ ವಾ ಗರ್ಭಮಾನಸಮಂ ತು ವಾ ।
ದ್ವಾ[4]ರೋ ಚ್ಚ್ಯಂ ವಾಥ ಕರ್ತವ್ಯಮುಕ್ತಮಾದಿಕ್ರಮೇಣ ತು ॥ ೭೯ ॥

ಉಪನಾದುತ್ತರಾಂತಂ ವಾ ಪಾದಗ್ರಾಹ್ಯಸಮಂ ತು ವಾ(?) ।
ಏವಮುತ್ಸೇಧಮಾನಂ ತು ವಿಸ್ತಾರಂ ಶೃಣು ಷಣ್ಮುಖ ॥ ೮೦ ॥

ಆಯತಮ್ಯೃತುಭಾಗೈಕಂ [5]ಭಾಗಂ [6]ವಿಸ್ತಾರಮುಚ್ಯತೇ ।
ಲಂಬನಂ ತತ್ಸಮಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ದ್ವಿತ್ರಿಪ್ರಭವಮಥಾಪಿ ವಾ(?) ॥ ೮೧ ॥

ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಕದಲಿಕಾಕಾರಂ ಪ್ರಭಾರ್ಧಂ ಶಿಖರಾಕೃತಿಂ(?) ।
ಕರ್ಣಾಗ್ರೇ ಚೈವ ಪುಚ್ಛಾಗ್ರೇ [7]ಕಿಂಕಿಣೀರುಪಶೋಭಿತಂ ॥ ೮೨ ॥

[8]ಶ್ವೇತಃ ರಕ್ತಂ ತಥಾ ಪಿತ್ತಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಚೇತಿ ಚತುರ್ವಿಧಂ ।
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಕ್ರಮೇಣೈವ ಧ್ವಜಾನಾಂ [9]ವರ್ಣಮುಚ್ಯತೇ ॥ ೮೩ ॥

---

1 ಶಿಖಿಧ್ವಜ.
2 ಶಾಲಿಭಿಃ
3 ತಿಲೈಃ.
4 ದ್ವಾರೋಚ್ಚಂ
5 ಭಾಗಃ
6 ವಿಸ್ತಾರಃ
7 ಕಿಂಕಿಣೀಭಿರುಪಶೋಭಿತಂ.
8 ಶ್ವೇತಂ.
9 ವರ್ಣಃ

ಮುಖಂ ಪಾದಂಚ ಪೃಷ್ಠಂ ಚ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಮಧ್ಯೇ ವೃಷಂ ಲಿಖೇತ್ ।
[1]ಅಥೋಭಾಗಮುಖಂ [2]ಜ್ಞೇಯ [3]ಊರ್ಧ್ವಭಾಗಂ ತು [4]ಪೃಷ್ಠತಾ ॥ ೮೪ ॥

[5]ಅಥೋಭಾಗವೃಷಂ ಕುರ್ಯಾದ್ದೇಶಿಕಃ ಶಿಲ್ಪಿಭಿಸ್ಸಹ ।
ದೈವಜ್ಞೇನ [6]ಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಮುಹೂರ್ತಂ ತಂ ನಿರೀಕ್ಷಯೇತ್ ॥ ೮೫ ॥

[7]ರಾಜ್ಯಗ್ರಾಮಾನುಕೂಲಕ್ಷ್ಯೈರ್ ಲೇಖಯೇಚ್ಛಿವಸನ್ನಿಧೌ ।
[8]ವರ್ಣಾನಿ [9]ಸಂಗೃಹೀತ್ವಾ ತು ಪೃಥಕ್ ಪಾತ್ರೇ ವಿಚಕ್ಷಣಃ ॥ ೮೬ ॥

[10]ಶಂಖಂ ವೈ ರಾಜತಂ ವಾಪಿ ಗೈರಿಕಂ ತಾಟಲಿಂಗಕಂ ।
ಶ್ಯಾಮಂ ಚ ಪಂಚಧಾ [11]ಜ್ಞೇಯಂ ಜಲೇನಾಲೋಡ್ಯ ಯತ್ನತಃ ॥ ೮೭ ॥

[12]ವರ್ಣಸಂಸ್ಕಾರವತ್ಕೃತ್ವಾ ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರೇ ವಿಚಕ್ಷಣಃ ।
ಹೇಮತೂಲಿಕಯಾ ಯುಕ್ತಂ ಲೇಖಯೇಚ್ಛಿ[13]ಲ್ಪವತ್ತಮಃ ॥ ೮೮ ॥

ವೃಷಧ್ವಜಂ ನ್ಯಸೇನ್ಮಧ್ಯೇ [14]ಪರಿತಸ್ತ್ವ ನ್ಯಕೇತುನಾ ।
ಪೂರ್ವಾಗ್ರೇ ಚೋತ್ತರಾಗ್ರೇ ಚ ಕೃತ್ವಾ ಸರ್ವಂ ಸಮಾಲಿಖೇತ್ ॥ ೮೯ ॥

ಲಿಂಗನಾಹಂ ಚ ಪೀಠಂ ಚ ಗರ್ಭಮಾನಂ ತಥೈವ ಚ ।
ಅನ್ಯಾಧಿಷ್ಠಾನಮಾನಂ ಚ ಪ್ರ....ಗ್ರೀವಮಾನಕಂ ॥ ೯೦ ॥

---

1 ಅಥೋಭಾಗೇ
2 ಜ್ಞೇಯಃ
3 ಊರ್ಧ್ವಭಾಗಃ
4 ಪೃಷ್ಠತಃ
5 ಅಧೋ ಭಾಗೇ.
6 ಸಮಾಯುಕ್ತಃ
7 ರಾಜ್ಯಗ್ರಾಮಾನುಕೂಲಕ್ಷೇ.
8 ವರ್ಣಾನ್.
9 ಸಂಗೃಹ್ಯ.
10 ಶಾಂಖಂ.
11 ಜ್ಞಾತಂ.
12 ವರ್ಣಸಂಸ್ಕಾರವಂತಂ
13 ಶಿಲ್ಪವಿತ್ತಮಃ
14 ಪರಿತಃ.

ನಾಭಿಕಾಸ್ತು ವಿಮಾನಂ ಚ ಯಜಮಾನವಶೇನ ವಾ(?) ।
[1]ಮಾನಧರ್ಮವಿಧಿ [2]ಜ್ಞೇಯಮಿಷ್ಟಮಾನೇನ ಕಾರಯೇತ್ ॥ ೯೧ ॥

ಅಲ್ಪಂ ವಾ [3]ಮಹತಿಂ(?) ವಾಪಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಲಿಂಗವಶಾದ್ವಿ[4]ದೂ ।
[5]ಅಲ್ಪಲಿಂಗಸ್ಯ ಚೋತ್ಸೇಧಂ ದ್ವಿಗುಣತ್ರಿಗುಣವೃದ್ಧಿದಂ ॥ ೯೨ ॥

ವೃಷೋತ್ತುಂಗಾಧಮಂ ಮಧ್ಯ ಚೋತ್ತಮಂ(?)ಚ [6]ಶಿಖಿಧ್ವಜಂ ।
ದೈವಿಕೇ ಗಾಣವೇ ಲಿಂಗೇ ಚಾಪಿಬಾಣಾದಿಲಿಂಗಕೇ ॥ ೯೩ ॥

ಲಿಂಗಾನ್ಯಂ ಚೋನ್ನತಸ್ತಸ್ಯಾಃ ಪೀಠಮಾನೇನ ವಾ ಕುರು(?) ।
ಯದಿ ದೈವಿಕಮಾನುಷ್ಯಮೂಲಂ ವಾ ದಿವ್ಯಮೇವ ವಾ ॥ ೯೪ ॥

ಪೂಜಾಭಾಗಸ್ಯ ನಾಹಾರ್ಧಮುತ್ಸೇಧಾರ್ಧಮಥಾಪಿ ವಾ(?) ।
[7]ತದುಚ್ಚ್ಯಂ ವಸುಧಾ ಕೃತ್ವಾ ಸಪ್ತಾಂಶಂ ಮಧ್ಯಮಂ ಭವೇತ್ ॥ ೯೫ ॥

ಅಧಮಂ ಚೈಕಭಾಗೇನ ತ್ರಿಧಾ ಮಾನಂ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ ।
ರಸಾಂಶಮಧಮಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ [8]ಪೂಜಭಾಗಸ್ಯ ಮಾನಕಂ ॥ ೯೬ ॥

ಹರಿಹರಸ್ಯೋದಯಂ ಮಾನಂ ದ್ವಿಜಭಾಗಯುತೋಽಪಿ ವಾ(?) ।
ತ್ರಿಭಾಗಮುತ್ತಮಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ದ್ವಿಭಾಗಂ ಮಧ್ಯಮಂ ಭವೇತ್ ॥ ೯೭ ॥

ಅಧಮಂ ಚೈಕಭಾಗೇನ ತ್ರಿಧಾ ಮಾನಂ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ ।
ಲಿಂಗಪೀಠಸ್ಯ ಭಾಗಾರ್ಧಂ ಮಾನೇನೈವೋತ್ತಮಂ ವಿದು: ॥ ೯೮ ॥

ತಸ್ಯಾರ್ಧಮಧಮಂ ಜ್ಞೇಯಂ [9]ತ್ರಯೋರ್ಮಧ್ಯೇಷ್ಟಭಾಜಿಕೇ ।
ಅಧಮಾದೀನಿ ಚೋತ್ತುಂಗನಾಹಮಾನೇನ ಷಣ್ಮುಖ ॥ ೯೯ ॥

---

1 ಮಾನಧರ್ಮವಿಧಿಃ
2 ಜ್ಞೇಯಃ.
3 ಮಹತೀಂ
4 ವಿದುಃ
5 ಅಲ್ಪಂ
6 ಶಿಖಿಧ್ವಜ.
7 ತದುಚ್ಚಂ
8 ಪೂಜಾಭಾಗಸ್ಯ.
9 ಶಯೋಃ

[1]ಪೀಠಕಾರಸಮಂ ಮಾನಮುತ್ತುಂಗಂ ತತ್ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ ।
ತಥೈವ ತುಂಗಮಾನೇನ ಕಾರಯೇದ್ವೃಷಮಾನಕಂ ॥ ೧೦೦ ॥

ಸಕಲಾನಾಂ ವಿಶೇಷೇಣ [2]ತತ್ತದುಚ್ಛ್ರಾಯದುಚ್ಛ್ರಿತಂ ।
[3]ಪೀಠಾ ಮಹತ್ತರಾಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತುಂಗಮಾನೇನ [4]ಕಂ ಕುರು ॥ ೧೦೧ ॥

ಅಲ್ಪಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾವಿಮಾನೇನ(?) ಕಾರಯೇದೇವಮೇವ ತು ।
ಗರ್ಭಾಣಾಂ ಭೂತಭಾಗೈಕಂ ಭಾಗಮಾನೋದಯಂ ವೃಷಂ(?)
॥ ೧೦೨ ॥

......ಂಧ್ರಾಸ್ಟಥಾ [5]ಭಜ್ಯೇ ನವಧಾ ಮಾನಮಿಷ್ಯತೇ ।
ಪ್ರಸ್ತರೋದಯಮಾನಂ ವಾ ಗಲೋದಯಸಮಂ ತು ವಾ ॥ ೧೦೩ ॥

ಶಿಖರೋರ್ಧ್ವ ಸ್ಥಾಪಿತಂಗಂ(?)ವಾ ನಾಸಿತಾರಾರ್ಧಮೇವ ವಾ ।
ಅಲ್ಪಂ ವಾ [6]ಮಹತಿಂ ಮಾನಂ ಜ್ಞಾ[ತ್ವಾ] ಹರ್ಮ್ಯವಶಾದ್ವೃಷಂ॥ ೧೦೪ ॥

ಧ್ವಜತಾರಾಸ್ತಥಾ [7]ಭಜ್ಯ [8]ಷಡಂಶಂ ಮಧ್ಯಮೋ ಭವೇತ್ ।
[9]ದ್ವಯಾಂಶಂ ಪಾರ್ಶ್ವಯೋರ್ನೀತ್ವಾ ವೃಷಮಧ್ಯೇ ಸಮಾಲಿಖೇತ್
॥ ೧೦೫ ॥

ಖುರಾದಿಮಸ್ತಕಾಂತಂ ಯ ದ್ವೃ[10]ಷೋಚ್ಚಮಿತಿ ಭಾಷಿತಂ ।
ತಾರಂ ತುಂಗಸಮಂ ಜ್ಞೇಯಂ ತಾರಾರ್ಧಂ ತಸ್ಯ [11]ಲಾಂಗಲಂ ॥ ೧೦೬ ॥

---

1 ಪೀಠಾಕಾರಸಮಂ.
2 ತತ್ತದುಚ್ಛ್ರಾಯ ಮುಚ್ಛ್ರಿತಂ.
3 ಪೀಠಂ ಮಹತ್ತರಂ.
4 ತಂ
5 ಭಂಕ್ತ್ವಾ
6 ಮಹತೀಂ
7 ಭಂಕ್ತ್ವಾ
8 ಷಡಂಶಃ.
9 ದ್ವ್ಯಂಶಂ.
10 ವೃಷೋಚ್ಚಂ.
11 ಲಾಂಗೂಲಂ.

ಮಸ್ತಕಂ ಮಧ್ಯಮಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಮುಖಾಂಶಂ ಸೂತ್ರಮರ್ಪಯೇತ್ ।
ಯಾನಕಂ ಶಯನಂ ವಾಪಿ ಸ್ಥಾನಕಂ ವಾಪಿ ಕಾರಯೇತ್ ॥ ೧೦೭ ॥

ಯಾನಂ ಮನೋರಥಂ ಜ್ಞೇಯಂ ಶಯನಂ ಸುಖದಂ ಸ್ಮೃತಂ ।
ಸ್ಥಾನಕಂ ಶಾಂತಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತ್ರಿವಿಧಂ ಪರಿಭಾಷಿತಂ ॥ ೧೦೮ ॥

ಶಿವಸ್ಯಾಭಿಮುಖಂ ಕುರ್ಯಾದುತ್ತರಾಗ್ರಂ ಷಡಾನನ ।
ಲಬ್ಧಮಾನೇನ ಚೋತ್ಸೇಧಂ ಭೂತಭಾಗೇನ ಭಾಜಯೇತ್ ॥ ೧೦೯ ॥

ಮುಖಮೇಕೇನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಗ್ರೀವಮರ್ಧಾಂಶ ಮೇವ ವಾ ।
ತತ್ಸಮಂ ಪೀಠಕಂ ವತ್ಸ ಗುಣಾಂಶಂ ಪೃಷ್ಠಮುಚ್ಯತೇ ॥ ೧೧೦ ॥

[1]ಉಕ್ತ್ವಾಯಾಮಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಚತುರ್ಯಾಂಶಂ ತತಃ ಕುರು ।
ನೇತ್ರಂ ದ್ವ್ಯಂಗುಲೇನೈವ ಭ್ರುವೋರ್ಬಾಣಾಂಗುಲಂ ಮತಂ ॥ ೧೧೧ ॥

ನಾಸಾಸುಷಿರಮಂಗುಲ್ಯಂ ತಸ್ಯಾಂತರಂ ಚತುರ್ಥಕಂ ।
ತಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ(?) [2]ಚೋತ್ಸೇಧಮರ್ಧಾಂಗುಲಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಂ ॥ ೧೧೨ ॥

ತತ್ತಾರಂ ಚತುರಂಗುಲ್ಯಂ [3]ದಂತ[4]ಮಷ್ಟಾಂಗುಲಂ ಭವೇತ್ ।
ಅಧರೋಷ್ಠಸ್ಯ [5]ವಿಸ್ತಾರಂ [6]ತ್ರ್ಯಂಗುಲಂ [7]ತದುದೀರಿತಂ ॥ ೧೧೩ ॥

ಉತ್ತರೋಷ್ಠಸ್ಯ ವಿಸ್ತಾರಂ ತದೇವಂ ಪರಿಕಲ್ಪಯೇತ್ ।
[8]ಶೃಂಗ ಮೂಲಂ ತು [9]ವಿಸ್ತಾರಂ [10]ತ್ರ್ಯಂಗುಲಂ ತು ಭವೇದ್ಗುಹ ॥ ೧೧೪ ॥

ಶೃಂಗದ್ವಯಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ತು ತಾರಂ ಷಡಂಗುಲೇನ ತು ।

---

1 ಉಕ್ತ್ವಾಯಾಮಸ್ತ್ವಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತಃ
2 ಉತ್ಸೇಧಃ.
3 ದಂತಃ
4 ಅಷ್ಟಾಂಗುಲಃ
5 ವಿಸ್ತಾರಃ
6 ತ್ರ್ಯಂಗುಲಃ
7 ಸ ಉದೀರಿತಃ
8 ಶೃಂಗಮೂಲಸ್ಯ
9 ವಿಸ್ತಾರಃ
10 ತ್ರ್ಯಂಗುಲಃ

[1]ಸಪ್ತಾಂಗುಲಂ [2]ತದುತ್ಸೇಧಂ ಕಿಂಚಿದ್ವಕ್ರಮಥಾಂತರೇ || ೧೧೫ ||

ಶೃಂಗಾಗ್ರಸ್ಯಾಂತರಂ ವತ್ಸ ಗಣಾಂಗುಲಮುದೀರಿತಂ |
ಶೃಂಗಾತ್ಕರ್ಣಾಂತರಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ವ್ಯೋಮಾಂಗುಲಂ ತು ಮಾನತಃ || ೧೧೬ ||

ವೇದಾಂಗುಲಂ ಕರ್ಣತಾರಂ ಕರ್ಣಪಾಲಿಚತುಷ್ಟಯಂ |
ಪಂಚಾಂಗುಲೇನ ಕರ್ಣೋಚ್ಚಂ ಗುಣಾಂಗುಲಂ ಸುಷಿರಂ ಸ್ಮೃತಂ ||೧೧೭ ||

ಕರ್ಣನೇತ್ರಾಂತರಂ ಮಧ್ಯೇ ಚತುರಂಗುಲಮಾನತಃ |
ಪಟ್ಟಿಕೈಕಾಂಗುಲಂ ತಾರಂ ಮೂಲಭಾಗೇ ತು ಸಪ್ತಕಂ || ೧೧೮ ||

[3]ಪೀಠಕೋಚ್ಛ್ರಯಂ ತದೇವಂ ಸ್ಯಾತ್ಕುಂಡಲಿ ಚೈವ ವೃತ್ತವತ್ |
ಉಕ್ಷ್ವಾಯಾಮಸಮಂ ಕುಕ್ಷಿತಾರಂ ತತ್ಪ್ರತಿ ಪದ್ಯತೇ || ೧೧೯ ||

[4]ಪೂರ್ವಜಂಘಸ್ಯ ದೈರ್ಘ್ಯಂ ತು [5]ಸಪ್ತವಿಂಶಾಂಗುಲಂ ಭವೇತ್ |
ಜಾನೂರೂ ದ್ವಯಮಂಗುಲ್ಯಮುಪಜಂಘಾ ತು ತತ್ಸಮಂ(?) || ೧೨೦ ||

ಅಪರಂ ಚತುರಂಗುಲ್ಯಮೇವಮೇವ ಕ್ರಮೇಣ ತು |
[6]ಉಕ್ಷ್ವಾಯಾಮಂ ತು ವೈ ವತ್ಸ [7]ಪಂಚದಶಾಂಗುಲಂ ಭವೇತ್ || ೧೨೧ ||

[8]ವೃಷಣಂ [9]ಚತುರಂಗುಲ್ಯಂ ದ್ವ್ಯಂಗುಲಂ ನಾಭಿಕುಂಡಲಿ |
ಏವಂ ಲಕ್ಷಣಮಾಖ್ಯಾತಂ ವೃಷಭಸ್ಯ ಶಿಖಿಧ್ವಜ || ೧೨೨ ||

---

1 ಸಪ್ತಾಂಗುಲಃ
2 ತದುತ್ಸೇಧಃ
3 ಪೀಠಕೋಚ್ಛ್ರಂ.
4 ಪೂರ್ವಜಂಘಾಯಾಃ.
5 ಸಪ್ತವಿಂಶತ್ಯಂಗುಲಂ.
6 ಉಕ್ಷ್ವಾಯಾಮಃ
7 ಪಂಚದಶಾಂಗುಲಃ.
8 ವೃಷಣಃ
9 ಚತುರಂಗುಲಃ

ಶಂಖವರ್ಣನಿಭಂ ದೇಹಂ [1]ಶೃಂಗೌ [2]ಚಾಪೋಪಮಸ ಪ್ರಭಂ ।
[3]ಡಾಡಿಮೀ ಕುಸುಮಪ್ರಖ್ಯಂ ಶ್ರೋತ್ರಯೋರುಭಯೋರಪಿ ॥ ೧೩ ॥

ಸಿತಕೃಷ್ಣದ್ವಿನೇತ್ರಂ ಸ್ಯಾ [4]ದ್ಭ್ರುವೋ [5]ಮಂಜರಸಂನಿಭೌ ।
ಆಸ್ಯಮಂಘ್ರಿತಲಂ ಬೀಜಂ ವೃಷಣಂ ಖುರಮೇವ ಚ ॥ ೧೪ ॥

ಜಪಾಪುಷ್ಪ ನಿಭಾಕಾರಮಂಗುಲಂ ಪಿಂಗಸಂನಿಭಂ ।
ಅಂಗುಲಾಗ್ರಾತಿಕೃಷ್ಣಂ ಸ್ಯಾದ್ದೇವಮಾಲಿಖ್ಯ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ॥ ೧೫ ॥

[6]ಜಾನ್ವೌ ತು ನೂಪುರಚ್ಛನ್ನಂ [7]ಗ್ರೀವೇ [8]ಚಾಮರಲಂಬಿತಂ ।
ಕಿಂಕಿಣೀಮೂಲಮಾಭೂಷ್ಯ(?) ಕರೇ ಘಂಟಾವಲಂಬಿತಂ ॥ ೧೬ ॥

ಮಧ್ಯೇ ಶಿವಾಸನಂ ವಾಪಿ ಲಿಂಗಂ ವಾ ಶೂಲಮೇವ ವಾ ।
ಆರ್ಷೇ ವಾ ದೈವಿಕೇ ವಾಪಿ ಕಾರಯೇದೇವಮೇವ ತು ॥ ೧೭ ॥

ಅನ್ಯಲಿಂಗಾನಿ [9]ಚೈ ವತ್ಸ ಕೇವಲಂ ವೃಷಭಂ ಕುರು ।
ಅಷ್ಟಮಂಗಲರೂಪಾಣಿ ಸರಿತಃ ಕಲ್ಪಯೇತ್ಕ್ರಮಾತ್(?) ॥ ೧೮ ॥

ವೃಷೋಚ್ಚ್ಯ ದ್ವೇ ವಾ ಭಾಗೈಕಂ ಭಾಗಂ ಕುರ್ಯಾದ್ವೃಷಾಸನಂ(?) ।
ದಲೇ ಷೋಡಶಭಿರ್ಯುಕ್ತೇ ಕರ್ಣಿಕಾಕೇಸರೈರ್ಯುತಂ ॥ ೧೯ ॥

ದ್ವಿಪಾರ್ಶ್ವೇ ಚಾಮರೌ ದೀಪೌ ಪೂರ್ಣಕುಂಭಂ ತು ವಾಮಕೇ ।
[10]ಅಧಶ್ಚೋರ್ಧ್ವಂ ಲಿಖೇದ್ವಿದ್ವಾನ್ ಲಕ್ಷಣೇನ ಸಮನ್ವಿತಂ ॥ ೨೦ ॥

---

1 ಶೃಂಗೇ.
2 ಚಾಪಸಮಪ್ರಭೇ.
3 ದಾಡಿಮೀ
4 ಭ್ರುವೌ
5 ಮಂಜರಸಂನಿಭೇ.
6 ಜಾನುನೀ
7 ಗ್ರೀವಾ
8 ಚಾಮರಲಂಬಿತಾ
9 ಚೇತ್.
10 ಅಧಶ್ಚೋರ್ಧ್ವಂ.

ನಾಸಾವರ್ಣಸಮಾಯುಕ್ತಂ [1]ಪುನ್ನಾಗಂ ಕುಸುಮಂ ಲಿಖೇತ್ ।
ಯುಗಲೋಚನರಿಕ್ಷಂ(?)ತು ಕಾರಯೇನ್ನೇತ್ರಮೋಚನಂ ॥ ೧೩೧ ॥

ತ್ರಿಮೂರ್ತ್ಯಾಯತನಂ ತೇ ತು ಹಂಸಂ [2]ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಂವೃಷಂ ಲೀಖೇತ್ ।
ಊರ್ಧ್ವೇ ತು ವೃಷಮಾಲಿಖ್ಯ ಕಲ್ಪಯೇತ್ತು ವಿಶೇಷತಃ ॥ ೧೩೨ ॥

ಪ್ರಧಾನಧ್ವಜಮೇವೋಕ್ತಮನ್ಯೇಷಾಂ ಕೇವಲಂ ವೃಷಂ ।
ಅಷ್ಟದಿಗ್ಧ್ವಜಮಾರೋಪ್ಯ ದೈವಿಕೇ ತು ಷಡಾನನ ॥ ೧೩೩ ॥

ಲೋಕಪಾಲಕಲಿಂಗಂ ಚೇತ್ ಪ್ರಧಾನಂ ವೃಷಭಧ್ವಜಂ ।
ಪಾವಕಾದ್ದೈವಪರ್ಯಂತಂ ಲೋಕೇಶಾವಾಹನಾನ್ ಲಿಖೇತ್(?) ॥ ೧೩೪ ॥

ಶಿಲ್ಪಿಕರ್ಮವಿಸೃಜ್ಯಾಥ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದಾಪಯೇತ್ತತಃ ।
ಪ್ರೋಷಯೇದ್ಗಂಥ ತೋಯೇನ ಲಂಬಕೂರ್ಚೋಪರಿ ನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೧೩೫ ॥

ಚಂದನಂ ಚಾಕ್ಷತಂ ಪುಷ್ಪಂ ತೈಲಚೂರ್ಣಂ [3]ದದೇತ್ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಜಲಾಶಯಂ ತು ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ಶಿವಾಗ್ರೇ ಸ್ಥಂಡಿಲೋಪರಿ ॥ ೧೩೬ ॥

ದರ್ಪಣಂ ವಿನ್ಯಸೇನ್ಮಧ್ಯೇ ಯದೃಚ್ಛಾನ್ವಿತಂ ಗೃಹ(?) ।
ಯಾಮಂ ಯಾಮಾರ್ಧಸೂತ್ರಂತು ವಿನ್ಯಸೇತ್ತು ಜಲಾಶಯೇ ॥ ೧೩೭ ॥

ಜಲಾದುತ್ತೀರ್ಯ ಯಾಮಾಂತೇ ವೃಷಯಾಗಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಮಂತ್ರೇಣ ವಿನ್ಯಸೇದಂಘ್ರಿದೇಶಕೇ ॥ ೧೩೮ ॥

ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರಿತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ವೃಷಸ್ಯ ಉಪರಿ ನ್ಯಸೇತ್ ।
ತ್ರಿಯಂಬಕೇನ ಮಂತ್ರೇಣ ವೃಷಪೃಷ್ಠೇ ತು ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೧೩೯ ॥

ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಲಾಂಗೂಲಾಗ್ರೇ ತು ವಿನ್ಯಸೇತ್ ।
ವಿಶ್ವತಃ ಚಕ್ಷುರಿತ್ಯು[4]ಕ್ತಂ ವಿನ್ಯಸೇಚ್ಚಕ್ಷುಮಧ್ಯಮೇ ॥ ೧೪೦ ॥

---

1 ಪುನ್ನಾಗಕುಸುಮಂ.

2 ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಂ.

3 ದದ್ಯಾತ್.

4 ಉಕ್ತ್ವಾ.

ಪ್ರಣವೇನ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಹೃದಯಂ ಚಾಸ್ತ್ರಕೌತುಕಂ ।
ತೀಕ್ಷ್ಣಶೃಂಗಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಶಿರಸಾ ಸಹ ಯೋಜಯೇತ್ ॥ ೧೪೧ ॥

ಚೂಳಿಕೋ ವೇದಪಾಲಾಯ ಧೀಮಹಿ ಕವಚಸ್ತಥಾ ।
ನೇತ್ರಂ ತನ್ನೋ ವೃಷಶ್ಚೇತಿ ಪ್ರಚೋದಯಾದಸ್ತ್ರಮಂತ್ರತಃ(?) ॥ ೧೪೨ ॥

[1]ಷಂಡಂಗಾನ್ ಹೃದಯಾದೀನಿ ವಿನ್ಯಸೇತ್ತು ವಿಚಕ್ಷಣಃ ।
ಪಂಚವಿಂಶತಿತತ್ತ್ವಾನಿ ವಿನ್ಯಸೇತ್ತು ತದಂತಿಕೇ ॥ ೧೪೩ ॥

[2]ಗಂಧಪುಷ್ಪಂ ತಥಾಧೂಪಂ ದೀಪಂ ನೈವೇದ್ಯಕಂ [3]ದದೇತ್ ।
ವೃಷಗಾಯತ್ರಿಮುಚ್ಚಾರ್ಯ ವಿನ್ಯಸೇದ್ವೃಷ ಕುಂಭಕೇ ॥ ೧೪೪ ॥

[4]ಉಕ್ಷಂ ಪೂರ್ವಘಟೇ ನ್ಯಸ್ಯ ಶೃಂಗಿಣಂ ದಕ್ಷಿಣೇ ತಥಾ ।
[5]ನಂದಿಂ ವಾರುಣದಿಗ್ಭಾಗೇ ವೇದಪಾದಂ ತಥೋತ್ತರೇ ॥ ೧೪೫ ॥

ಪಾವಕೇ ಗೋಪತಿಂ ಚೈವ ಉಗ್ರಶೃಂಗಂ ತು ರಾಕ್ಷಸೇ ।
ವಾಯವ್ಯೇ ವೃಷನಾಥಂ ತು ಬ್ರಹ್ಮೋದರಂ ಚೈಶಕೇ ಘಟೇ(?) ॥ ೧೪೬ ॥

[6]ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಗಾಯತ್ರಿಮುಚ್ಚಾರ್ಯ ಮಧ್ಯಕುಂಭೇ ತು ವಿನ್ಯಸೇತ್
ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಂ ಪೂರ್ವಘಟೇ ನ್ಯಸ್ಯ ಗರುಡಂ ದಕ್ಷಿಣೇ ಘಟೇ ॥ ೧೪೭ ॥

ವಾರುಣೇ ಸ್ವರ್ಣಪಕ್ಷಂತು ವೈನತೇಯಂ ತಥೋತ್ತರೇ ।
ಆಗ್ನೇಯ್ಯಾಂ [7]ಸರ್ಪಹಾರೀ ಚ [8]ಗರುತ್ಮಾ ಚೈವ [9]ನೈರುರುತೇ ॥ ೧೪೮ ॥

---

1 ಷಡಂಗಾನಿ.
2 ಗಂಧಂ.
3 ದದ್ಯಾತ್.
4 ಉಕ್ಷಾಣಂ.
5 ನಂದಿನಂ.
6 ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಗಾಯತ್ರೀ.
7 ಸರ್ಪ ಹಾರಿಣಂ.
8 ಗರುತ್ಮಂತಂ.
9 ನೈರ್ಋತೇ.

ವಾಯುವ್ಯಾಂ [1]ನಾಗಹಾರೀ ಚ ವಿಷಾಶನಂ ಚೈಶಕೇ ಘಟೇ ।
[2]ಹಂಸಶುಚೀತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಹಂಸಕುಂಭಂ ತು ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೧೪೯ ॥

[3]ವಿಹಂಗಪೂರ್ವಕುಂಭೇ ತು [4]ವೇದಮಾತಾ ತು ಪಾವಕೇ ।
[5]ವೇದವಿತ್ ದಕ್ಷಿಣೇ ಭಾಗೇ [6]ಪಕ್ಷಿರಾಜಸ್ತು [7]ನೈರುರುತೇ । ॥ ೧೫೦ ॥

ವಾರುಣೇ ತು ಘಟೇ ವಿದ್ವಾನ್ ತುಂಡಶೀರ್ಷಂತಮೇವ ಚ
ಮಾರುತೇ ತು ಘಟೇ ವತ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮವಾಹನಮೇವ ಚ ॥ ೧೫೧ ॥

ಶುಕವಾಹಂ ತಥಾ [9]ಸೌಮ್ಯ ಹಂಸರೂಪಂ ತಥೈಶಕೇ ।
ಏಕೈಕಮಾವೃತಾನಷ್ಟಾ(?) ಕುಂಭಾನ್ ಕುಂಭೇಷು ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೧೫೨ ॥

ಗ್ರಹಾದೀನ್ ಪೂರ್ವವತ್ಕುರ್ಯಾದ್ದೇಶಿಕೇನ [10]ವಿಚಕ್ಷಣ ।
ದೇವತಾಮಂಟಪೇ ವಾಪಿ [11]ವಾಹನಾಮಂಟಪೇಽಪಿ ವಾ ॥ ೧೫೩ ॥

ಗೋಮಯಾಲೇಪನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇದಸ್ತ್ರಮಂತ್ರತಃ ।
ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಶಾಲಿನಾ ಕುರ್ಯಾದೇಕೈಕಂ ತು ಪೃಥ್ಕ್ ಪೃಥಕ್ ॥ ೧೫೪॥

ನವಧ್ವಜಂ ಚೋತ್ತಮಂ ಜ್ಞೇಯ [12]ಮಷ್ಟಕೇತುಂ ಚ [13]ಮಧ್ಯಮೇ ।
ಅಧಮಂ ಧ್ವಜಮೇಕಂ ಸ್ಯಾದ್ಯಥಾವಿತ್ತಾನುಸಾರತಃ ॥ ೧೫೫ ॥

---

1 ನಾಗಹಾರಿಣಂ.
2 ಹಂಸಶ್ಶುಚೀತಿ.
3 ವಿಹಂಗಂ,
4 ವೇದಮಾತರಂ.
5 ವೇದವಿದಂ.
6 ಪಕ್ಷಿರಾಜಂ.
7 ನೈರ್ಋತೇ.
8 ತಮೇವ ಚ.
9 ಸೌಮ್ಯೇ.
10 ವಿಚಕ್ಷಣಃ
11 ವಾಹನಮಂಟಪೇ.
12 ಅಷ್ಟಕೇತು.
13 ಮಧ್ಯಮಂ.

[1]ಮದ್ಯಾದೀಶಾನಪರ್ಯಂತಂ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ನವ ಕಲ್ಪಯೇತ್ ।
ದ್ರೋಣತೋಯೇನ ಸಂಪೂರ್ಣಾನ್ ಕುಂಭಾನ್ ಬಿಂಬಸಮಪ್ರಭಾನ್
॥ ೧೫೬ ॥

ತಂತುನಾ ಚಿತ್ರಿತಾನ್ ಸರ್ವಾನೇ[2]ಕದ್ವಿತ್ರಿಯ ತಂತುಭಿಃ ।
ನವ ಕುಂಭಾನ್ ಸುಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪರಂ ಪ್ರತಿ ವಿಶೇಷತಃ ॥ ೧೫೭ ॥

ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಧ್ವಜಂ ಚೇತ್ತು ಮಧ್ಯೇ ವೃಷಭ ದೈವತಂ ।
ಪರಿತೋಷ್ಟಘಟಂನ್ಯಸ್ತ್ವಾ ವೃಷವಿದ್ಯೇಶ್ವರಾನ್ ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೧೫೮ ॥

ತ್ರಿಮೂರ್ತ್ಯಾಯತನಂ ಚೇತ್ತು ಸ್ಥಂಡಿಲತ್ರಿತಯಂ ಭವೇತ್ ।
ವೃಷಕುಂಭಂ ನ್ಯಸೇನ್ಮಧ್ಯೇ ವೈನತೇಯಂ ತು ದಕ್ಷಿಣೇ ॥ ೧೫೯ ॥

[3]ಉತ್ತರ [4]ಹಂಸಕುಂಭಂ ಸ್ಯಾತ್ ತತ್ರದ್ವಿದ್ಯೇಶಕುಂಭಕಾನ್ ।
ಸ್ಥಂಡಿಲಂ(?) ಪಶ್ಚಿಮೇ ಭಾಗೇ ಧ್ವಜಂ ತಸ್ಯೋಪರಿ ನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೧೬೦ ॥

ಸಸೂತ್ರಾನ್ ಸಾಪಿಧಾನಾಂಶ್ಚ ಗಂಧಾದ್ಯೈರರ್ಚಯೇತ್ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಧೂಪದೀಪಂ [5]ದದೇತ್ಪಶ್ಚಾನ್ನೈವೇದ್ಯಂ ದಾಪಯೇತ್ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೧೬೧ ॥

ನೈವೇದ್ಯಂ ಪಾಯಸಂ [6]ಗೌಶ್ಯಂ [7]ಮುದ್ಗಾಂ ಸಂಪಾದಯೇತ್ ಪೃಥಕ್ ।
ಪೂಜಯೇತ್ತು ವಿಶೇಷೇಣ ತತೋ ಹೋಮಂ [8]ಸಮಾರಭೇತ್ ॥ ೧೬೨ ॥

[9]ಪಂಚಾಗ್ನಿಂ ವಾ ತಥೈಕಾಗ್ನಿಂ ಕಲ್ಪಯೇತ್ಕಲ್ಪವಿತ್ತಮಃ ।
[10]ಪಂಚಾಗ್ನಿಂ ಚೇಚ್ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ಪ್ರಧಾನಂ ಚೈಶದೇಶಕೇ ॥ ೧೬೩ ॥

---

1 ಮಧ್ಯಾತ್.
2 ಏಕದ್ವಿತ್ರೈಃ
3 ಘಟಾನ್.
4 ಉತ್ತರೇ.
5 ಹಂಸಕುಂಭಃ
6 ದದ್ಯಾತ್.
7 ಗಾಲ್ಯಂ
8 ಮುದ್ಗಂ
9 ಸಮಾರಭೇತ.
10 ಪಂಚಾಗ್ನೀನ್.

ಏಕಾಗ್ನಿಂ ಚೇದ್ವಿಶೇಷೇಣ ಪೂರ್ವೇ ವಾ ಚೈಶಕೇಪಿ ವಾ ।
ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯೋಕ್ತ ಮಾರ್ಗೇಣ ವೃಷಾಗ್ನಿಂ ಪರಿಕಲ್ಪಯೇತ್ ॥೧೬೪॥

ಸಮಿದಾಜ್ಯಚರುಂ ಮುದ್ಗತಿಲಸರ್ಷಪಕಾನ್ ಯವಾನ್ ।
ವೃಷಗಾಯತ್ರಿಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ [1]ಪಂಚವಿಂಶತಿ ॥ ೧೬೫ ॥

ಹುತ್ವಾ ಹುತ್ವಾ ತು ವೈ ವತ್ಸ ಸ್ಪರ್ಶಾಹುತಿಮಥಾಚರೇತ್ ।
ಮೂರ್ತಿಗಾಯತ್ರಿಮುಚ್ಚಾರ್ಯ ಹುತ್ವಾ [2]ಚೈಕೈಕ [3]ಮಾಹುತಿಃ ॥ ೧೬೬ ॥

ವೃಷಾಂಗಂ ತು [4]ಹುನೇತ್ ಪಶ್ಚಾ[5]ಜ್ಜಯಾದೀನ್ ತತ್ರಹೂಯತೇ ।
ಅಗ್ನ್ಯಾಧಾನಂ [6]ಹುನೇತ್ ಪಶ್ಚಾ [7]ದ್ರಾಷ್ಟ್ರಭೃಚ್ಚ [8]ಹುನೇತ್ಪುನಃ ॥ ೧೬೭ ॥

ಗರುಡಗಾಯತ್ರಿಮುಚ್ಚಾರ್ಯ [9]ಹುನೇತ್ [10]ಪಂಚದಶಾಹುತಿಃ ।
ಹಂಸಶ್ಶುಚೀತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಹುತ್ವಾ ಚೈವ ತಥಾ ಭವೇತ್ ॥ ೧೬೮ ॥

ಘೃತೇನ ಜುಹುಯಾತ್ಸರ್ವಂ ವ್ಯಾಹೃತಿಂ ಚ [11]ಹುನೇತ್ ಪೃಥಕ್ ।
ಪ್ರಾಣಾಹುತಿಕ್ರಮೇಣೈವ [12]ಹೋಮಯೇತ್ತೃಣವೇನ ತು ॥ ೧೬೯ ॥

[13]ಪರಿಷೇಚತಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪುನಃ ಪುಣ್ಯಾಹಮಾಚರೇತ್ ।
ವೃಷಗಾಯತ್ರಿಮಂತ್ರೇಣ ವೃಷಸ್ಯ ಹೃದಯೇ ನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೧೭೦ ॥

---

1 ಪಂಚವಿಂಶತಿಂ.
2 ಆಹುತಿಂ.
3 ಜುಹುಯಾತ್.
4 ಜಯಾದಿಃ
5 ಜುಹುಯಾತ್
6 ರಾಷ್ಟ್ರಭೃತಂ.
7 ಜುಹುಯಾತ್.
8 ಜುಹುಯಾತ್.
9 ಪಂಚದಶಾಹುತೀಃ.
10 ಏಕೈಕಾಂ.
11 ಜುಹುಯಾತ್.
12 ಜುಹುಯಾತ್.
13 ಪರಿಷೇಚನಂ.

ಪಶ್ಚಾದ್ದಂಡಂತು ಸಂಕಲ್ಯ ಪ್ರಾಸಾದಸ್ಯ ಸಮಂ ಭವೇತ್ ।
ಸ್ಥೂಪ್ಯಂತಂ ನಾಸಿಕಾಂತಂ ವಾ ಕಂಧರಂ ಗೋಪುರಾಂತಕಂ (?) ॥ ೧೭೧ ॥

ಚಂಪಕಂ ಚಂದನಂ ಚೈವ ಬಿಲ್ವಕಂ ಪನಸಂ ತಥಾ ।
ವೈಣವಂ ದೇವದಾರುಂ ಚ ಯಾಜ್ಞಿಕೈಶ್ಚ ತರುಂ ಗುಹ ! ॥ ೧೭೨ ॥

[1]ಜಾತಿ ಚ ಕ್ರಮುಕಂ ಚೈವ ದಂಡಾನ್ಯಂ(?) ಕ್ರೈವ(?) [2]ಸಂಗ್ರಹೇತ್ ।
ತ್ರಿತಾಲನಾಹಮೂಲಂ ಸ್ಯಾತ್ ಕ್ರಮಶೋ ಗ್ರಂಥಿಕಂ ಕೃಶಂ(?) ॥ ೧೭೩ ॥

ಅಂತಸ್ಸಾರಾಣಿ ಸರ್ವಾಣಿ [3]ದಾರವಂ ತತ್ಪುಮಾನ್ವಿದುಃ
ಬಹಿಸ್ಸಾರಾಣಿ [4]ಸರ್ವಾಣಿ ನಾರೀರೂಪಂ [5]ಭವೇದ್ಗುಹ ॥ ೧೭೪ ॥

ಯಾಗಾಂತೇ ವರ್ಜಯೇ [6]ನ್ನಾರೀ ಕಲ್ಪಯಂತಂ ಪುಮಾನ್ವಿದುಃ(?) ।
ಏವಂ [7]ದಂಡಾನಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ವಿಶೇಷಂ ನಿಶ್ಚಿತಂ ತ್ವಿಹ(?) ॥ ೧೭೫ ॥

ಹರ್ಮ್ಯಂ [8]ನವತಲಂ ಚೇತ್ತು ಧ್ವಜಂ [9]ಪ್ರತಿತಲಂ ಕುರು ।
ಉತ್ತಮಂ ತ್ವಿತಿ ವಿಖ್ಯಾತಂ ತ್ರಿತಾಲಾನಾಂ ತು ಮಧ್ಯಮಂ ॥ ೧೭೬ ॥

[10]ತಲ್ಲೈಕಾಧಮಂ ಜ್ಞೇಯಂ ಪ್ರಾಸಾದಮಹತಿರ್ಭವೇತ್ (?) ।
ಕಲ್ಪಪ್ರಾಸಾದಕಂ ಚೇತ್ತು ದ್ವಿಗುಣಂ ದಂಡದೈರ್ಘ್ಯಕಂ ॥ ೧೭೭ ॥

ಮಾನಂ ವಾಪ್ಯೇವಮೇವಂಸ್ಯಾದ್ಯಾಮಾಯಾಮಸಮಂ ಭವೇತ್ ।
ಸ್ಥಾನಾನಿ ಸಕಲಂ ಚೇತ್ತು ಕೋಣಕೋಣಯತದ್ದಿಶಿ (?) ॥ ೧೭೮ ॥

---

1 ಜಾತಿಂ.
2 ಸಂಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್.
3 ದಾರೂಣಿ.
4 ನಾರೀರೂಪಾಣಿ.
5 ಭವೇಯುಃ.
6 ನಾರೀಂ
7 ದಂಡಾನ್.
8 ನವತಾಲಂ
9 ಪ್ರತಿತಾಲಂ
10 ತಾಲೈಕಮಧಮಂ.

ಏಕಾಗ್ನಿಂ ಚೇದ್ವಿಶೇಷೇಣ ಪೂರ್ವೇ ವಾ ಚೈಶಕೇಪಿ ವಾ ।
ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯೋಕ್ತ ಮಾರ್ಗೇಣ ವೃಷಾಗ್ನಿಂ ಪರಿಕಲ್ಪಯೇತ್ ॥೧೬೪॥

ಸಮಿದಾಜ್ಯಚರುಂ ಮುದ್ಗ ತಿಲಸರ್ಷಪಕಾನ್ ಯವಾನ್ ।
ವೃಷಗಾಯತ್ರಿಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ [1]ಪಂಚವಿಂಶತಿ ॥ ೧೬೫ ॥

ಹುತ್ವಾ ಹುತ್ವಾ ತು ವೈ ವತ್ಸ ಸ್ಪರ್ಶಾಹುತಿಮಥಾಚರೇತ್ ।
ಮೂರ್ತಿಗಾಯತ್ರಿಮುಚ್ಚಾರ್ಯ ಹುತ್ವಾ [2]ಚೈಕೈಕ [3]ಮಾಹುತಿಃ ॥ ೧೬೬ ॥

ವೃಷಾಂಗಂ ತು [4]ಹುನೇತ್ ಪಶ್ಚಾ[5]ಜ್ಜಯಾದೀನ್ ತತ್ರಹೂಯತೇ ।
ಅಗ್ನ್ಯಾಧಾನಂ [6]ಹುನೇತ್ ಪಶ್ಚಾ [7]ದ್ರಾಷ್ಟ್ರಭೃಚ್ಚ [8]ಹುನೇತ್ಪುನಃ
॥ ೧೬೭ ॥

ಗರುಡಗಾಯತ್ರಿಮುಚ್ಚಾರ್ಯ [9]ಹುನೇತ್ [10]ಪಂಚದಶಾಹುತಿಃ ।
ಹಂಸಶ್ಶುಚೀತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಹುತ್ವಾ ಚೈವ ತಥಾ ಭವೇತ್ ॥ ೧೬೮ ॥

ಘೃತೇನ ಜುಹುಯಾತ್ಸರ್ವಂ ವ್ಯಾಹೃತಿಂ ಚ [11]ಹುನೇತ್ ಪೃಥಕ್ ।
ಪ್ರಾಣಾಹುತಿಕ್ರಮೇಣೈವ [12]ಹೋಮಯೇತ್ಪ್ರಣವೇನ ತು ॥ ೧೬೯ ॥

[13]ಪರಿಷೇಚತಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪುನಃ ಪುಣ್ಯಾಹಮಾಚರೇತ್ ।
ವೃಷಗಾಯತ್ರಿಮಂತ್ರೇಣ ವೃಷಸ್ಯ ಹೃದಯೇ ನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೧೭೦ ॥

---

1 ಪಂಚವಿಂಶತಿಂ.
2 ಆಹುತಿಂ.
3 ಜುಹುಯಾತ್.
4 ಜಯಾದಿಃ
5 ಜುಹುಯಾತ್
6 ರಾಷ್ಟ್ರಭೃತಂ.
7 ಜುಹುಯಾತ್.
8 ಜುಹುಯಾತ್.
9 ಪಂಚದಶಾಹುತೀಃ.
10 ಏಕೈಕಾಂ.
11 ಜುಹುಯಾತ್.
12 ಜುಹುಯಾತ್.
13 ಪರಿಷೇಚನಂ.

ಪಶ್ಚಾದ್ದಂಡಂತು ಸಂಕಲ್ಯ ಪ್ರಾಸಾದಸ್ಯ ಸಮಂ ಭವೇತ್ ।
ಸ್ತೂಪ್ಯಂತಂ ನಾಸಿಕಾಂತಂ ವಾ ಕಂಧರಂ ಗೋಪುರಾಂತಕಂ (?) ॥ ೧೭೧ ॥

ಚಂಪಕಂ ಚಂದನಂ ಚೈವ ಬಿಲ್ವಕಂ ಪನಸಂ ತಥಾ ।
ವೈಣವಂ ದೇವದಾರುಂ ಚ ಯಾಜ್ಞಿಕೈಶ್ಚ ತರುಂ ಗುಹ ! ॥ ೧೭೨ ॥

[1]ಜಾತಿ ಚ ಕ್ರಮುಕಂ ಚೈವ ದಂಡಾನ್ಯಂ(?) ಕ್ರೈವ(?) [2]ಸಂಗ್ರಹೇತ್ ।
ತ್ರಿತಾಲನಾಹಮೂಲಂ ಸ್ಯಾತ್ ಕ್ರಮಶೋ ಗ್ರಂಥಿಕಂ ಕೃಶಂ(?) ॥ ೧೭೩ ॥

ಅಂತಸ್ಸಾರಾಣಿ ಸರ್ವಾಣಿ [3]ದಾರವಂ ತತ್ಪುಮಾನ್ವಿದುಃ
ಬಹಿಸ್ಸಾರಾಣಿ [4]ಸರ್ವಾಣಿ ನಾರೀರೂಪಂ [5]ಭವೇದ್ಗುಹ ॥ ೧೭೪ ॥

ಯಾಗಾಂತೇ ವರ್ಜಯೇ [6]ನ್ನಾರೀ ಕಲ್ಪಯಂತಂ ಪುಮಾನ್ವಿದುಃ(?) ।
ಏವಂ [7]ದಂಡಾನಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ವಿಶೇಷಂ ನಿಶ್ಚಿತಂ ತ್ವಿಹ(?) ॥ ೧೭೫ ॥

ಹರ್ಮ್ಯಂ [8]ನವತಲಂ ಚೇತ್ತು ಧ್ವಜಂ [9]ಪ್ರತಿತಲಂ ಕುರು ।
ಉತ್ತಮಂ ತ್ವಿತಿ ವಿಖ್ಯಾತಂ ತ್ರಿತಾಲಾನಾಂ ತು ಮಧ್ಯಮಂ ॥ ೧೭೬ ॥

[10]ತಲೈಕಾಧಮಂ ಜ್ಞೇಯಂ ಪ್ರಾಸಾದಮಹತಿರ್ಭವೇತ್ (?) ।
ಕಲ್ಪಪ್ರಾಸಾದಕಂ ಚೇತ್ತು ದ್ವಿಗುಣಂ ದಂಡದೈರ್ಘ್ಯಕಂ ॥ ೧೭೭ ॥

ಮಾನಂ ವಾಪ್ಯೇವಮೇವಂಸ್ಯಾದ್ವ್ಯಾಮಾಯಾಮಸಮಂ ಭವೇತ್ ।
ಸ್ಥಾನಾನಿ ಸಕಲಂ ಚೇತ್ತು ಕೋಣಕೋಣಯತದ್ದಿಶಿ (?) ॥ ೧೭೮ ॥

---

1 ಜಾತಿಂ.
2 ಸಂಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್.
3 ದಾರೂಣಿ.
4 ನಾರೀರೂಪಾಣಿ.
5 ಭವೇಯುಃ.
6 ನಾರೀಂ
7 ದಂಡಾನ್.
8 ನವತಾಲಂ
9 ಪ್ರತಿತಾಲಂ
10 ತಾಲೈಕಮಧಮಂ.

ಪ್ರಧಾನಂ ಪೂರ್ವದಿಗ್ಭಾಗೇ ಶಾಂಕರೇ ವಾ ವಿಶೇಷತಃ ।
ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಧ್ವಜಂ ಕುರ್ಯಾದ್ರಾ[1]ಜ್ಯಾರ್ಥಿ ಚೈವ ವೈ ಗುಹ ! ॥ ೧೭೯ ॥

ಯಷ್ಟಿತ್ರಯಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾದ್ಯಾಜ್ಞಿಕೇಸ್ತ....ಭಿರ್ಭವೇತ್ (?)
ಆಯಾಮಂ ರತ್ನಿಮಾತ್ರಂ ಸ್ಯಾತ್ [2]ತದರ್ಥಂ ವಿಸ್ತರಂ ಭವೇತ್ ॥ ೧೮೦ ॥

ಘನಂ ತು ಕೌಶಿಕಾಂಗುಲ್ಯವರ್ಧಾವಟಮುಷ್ಟೈಕತಃ (?) ।
ಸುಷಿರದ್ವಯಮನ್ಯೇಷಾಂ ಯೋಜಯೇತ್ ಸುದೃಢಂ ಸುಧೀಃ ॥ ೧೮೧ ॥

ಉಪದಂಡಂ ವೈಣವಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪಟೋತ್ಸೇಧಸಮಂ ತು ವಾ ।
ಹರ್ಮ್ಯತಾರಾರ್ಧಮಾನಂ ವಾ ರಂಧ್ರಾಯಾಮಸಮಂ ತು ವಾ ॥ ೧೮೨ ॥

ಧ್ವಜದಂಡಸ್ಯ ಚೋ[3]ತ್ಸೇಧಂ [4]ವೇದಭೂಕರಸಾಂಶಕಂ ।
ಉಪದಂಡಸ್ಯ [5]ಚೋತ್ಸೇಧಂ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ ತು [6]ಶಿ [ಖಿ] ಧ್ವಜಂ ॥ ೧೮೩ ॥

ಷಟ್ಪಂಚಚತುರಂಗುಲ್ಯಂ ನಾಹಮಾತ್ರಪ್ರಮಾಣತಃ ।
ತಸ್ಯೋರ್ಧ್ವೇ ಯೋಜಯೇದ್ವಿದ್ವಾನ್ ಯಂತ್ರಯಷ್ಟಿಂ ವಿಶೇಷತಃ ॥ ೧೮೪ ॥

ವಲಯಂ ಚಾಯಸೇನಾಥಸ್ತರ್ಧಂ ಕೃತ್ವಾರ್ಧಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ।
ಹಸ್ತಮಾತ್ರಾಯತಂ ಕೂರ್ಚಮಗ್ರೇ ಚೈವ ತು ಯೋಜಯೇತ್ ॥ ೧೮೫ ॥

ದರ್ಭಮಾಲಾಭಿರಾವೇಷ್ಟ್ಯ ಸಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಾಚರೇತ್ ।
ಅಗ್ರಾದಿಮೂಲಪರ್ಯಂತಂ ಮೂಲಾದಗ್ರಾಂತಮೇವ ವಾ ॥ ೧೮೬ ॥

ವಲಯೇ ಯೋಜಯೇ ದ್ವಜ್ರಂ ದ್ವಿಗುಣಂ ಮೂಲಮಾಶ್ರಿತಂ ।
ಕನಿಷ್ಠಾಂಗುಲಿಪರೀಣಾಹಂ ತಿ[7]ವೃತ್ತಾಕಾರಯೇದ್ಗುಹ ! ॥ ೧೮೭ ॥

---

[1] ರಾಜ್ಯಾರ್ಥೀ.
[2] ತದರ್ಧಂ.
[3] ಉತ್ಸೇಧಃ
[4] ವೇದಭೂತರಸಾಂಶಕಃ
[5] ಉತ್ಸೇಧಃ
[6] ಶಿಖಿಧ್ವಜ
[7] ತ್ರಿವೃತ್ತಂ

ವೃಷಸ್ಯ ಪುರತೋ ವಾಽಪಿ ಮಹಾಪೀಠಪುರೋಽಪಿ ವಾ ।
ವೃಷಾಪರೇ ಪೀಠಪೃಷ್ಠೇ ಗೋಪುರಸ್ಯಾಪರೇ ಪುರೇ ॥ ೧೮೮ ॥

ಹಸ್ತಮಾತ್ರಾವಟಂ ಖಾತ್ವಾ ಗೋಮಯೇನಾನುಲೇಪಯೇತ್ ।
ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇತ್ಕುಶತೋಯೇನ ಚಂದನಂ ಚಾಕ್ಷತಂ ನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೧೮೯ ॥

ಹೈಮೇನ ಕಚ್ಛಪಂ ವಾಥ ರೌಪ್ಯೇಣ ವೃಷಭಂ ತು ವಾ ।
ವಿಷ್ಣುಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾಽತ್ರ ವೈ ವತ್ಸ ವಿನ್ಯಸೇದ್ದಂಡಮೂಲಕೇ ॥ ೧೯೦ ॥

ಸ್ಥಾಪಯೇದವಟೇ ವಿದ್ವಾನ್ ಪ್ರಾಸಾದಾಭಿಮುಖಾವೃತಾನ್ ।
ಧ್ವಜವೇದಿಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ತತ್ತದ್ದಂಡಸ್ಯ ಮೂಲಕೇ ॥ ೧೯೧ ॥

ಶೈಲಕೇ [1]ಚೇಷ್ಟಕೇ ವಾಥ ಮೃಣ್ಮಯೇ ವಾಪಿ ಕಾರಯೇತ್ ।
ಅ[2]ಧಿಷ್ಠಾನಸಮುತ್ಸೇಧಂ [3]ಮಧ್ಯಮಂ ತಸ್ಯ[4]ವಿಸ್ತರಂ ॥ ೧೯೨ ॥

ಅಥವಾ[5]ರತ್ನಿಮಾತ್ರಂ ಸ್ಯಾದು[6]ತ್ಸೇಧಂ ತದ್ದ್ವಯಂ ತ್ರಿವಿತಿ ।
ಉಪಾನಸ್ಯ ತು ಯತ್ತಾರಂ ಪಿಕಸ್ಯೈವ ತು ತಾರಕಂ ॥ ೧೯೩ ॥

ಉಪನಾತ್ ಪಟ್ಟಿಕಾಂತಂ ಚ [7]ಉತ್ಸೇಧಂ ತ್ರಿವಿತಿ ಚೋಚ್ಯತೇ ।
ತದೂರ್ಧ್ವೇಽಷ್ಟದಲಂ ಪದ್ಮಂ [8]ಕರ್ಣಿಕಾ ಚ ಸಮನ್ವಿತಂ ॥ ೧೯೪ ॥

ದರ್ಪಣೋದರವತ್ಸರ್ವಂ ಗೋಮಯೇನಾನು ಲೇಪಯೇತ್ ।
ಶಿಲ್ಪಿನಸ್ತು ವಿಸೃಜ್ಯಾಥ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇದ್ಧೃದಯೇನ ತು ॥ ೧೯೫ ॥

ಮಂಗಲಾಂಕುರಮಾವೃತ..........ಷ್ಟಕಮಾವೃತಂ (?) ।
ಪೂರ್ಣಕುಂಭೈರಲಂಕೃತ್ಯ ಯಾವದೀಪೈರಲಂಕೃತೈಃ (?) ॥ ೧೯೬ ॥

---

1 ಇಷ್ಟಕಾಯಾಂ
2 ಅಧಿಷ್ಠಾನಸಮುತ್ಸೇಧಃ
3 ಮಧ್ಯಮಃ
4 ವಿಸ್ತರಃ
5 ಅರತ್ನಿಮಾತ್ರಃ
6 ಉತ್ಸೇಧಃ
7 ಉತ್ಸೇಧಃ
8 ಕರ್ಣಿಕಯಾ

ಕೌತುಕಂ ಬಂಧಯೇತ್ಸರ್ವಾನ್ ಸೌವರ್ಣೇನಾಥ ತಂತುನಾ ।
ಏವಂ ರಾ.........ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ಪ್ರಭಾತೇ ವಿಮಲೇ ಗುಹ ॥ ೧೯೭ ॥

ನಿತ್ಯಸಂಧ್ಯಾವಸಾನೇ ತು ವೃಷಭಂ ಶೂಲಮರ್ಚಯೇತ್ ।
ಪೂಜಯೇತ್ಪೂರ್ವವತ್ಸರ್ವಾನಗ್ನಿ ಮೂರ್ತಿಂ ಸಮರ್ಚಯೇತ್ ॥ ೧೯೮ ॥

ಶೇಷದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಸರ್ವಾಣಿ [1]ಹೋಮಯೇತ್ತು ಷಡಂಗಕೈಃ ।
[2]ಜಯಾದಿರಭ್ಯಾತಾನಾಂ ಶ್ಚ [3]ರಾಷ್ಟ್ರಭೃಚ್ಚಕ್ರಮಾದ್ಧು[4]ನೇತ್ ॥ ೧೯೯ ॥

ವೃಷಗಾಯತ್ರಿಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಕಂ [5]ಹುನೇತ್ ।
ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ತತೋ ದದ್ಯಾದ್ಧೋ[6]ಮಯೇನ್ಮೂಲ ಮಂತ್ರತಃ ॥ ೨೦೦ ॥

ಅಗ್ನಿಮೂರ್ತಿಂ ವಿಸೃಜ್ಯಾಥ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇದಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರತಃ ।
ಧ್ವಜಾದಿದೇವಾನ್ ಸಂಪೂಜ್ಯ ತತ್ತನ್ಮೂಲೇನ ಮಂತ್ರವಿತ್ ॥ ೨೦೧ ॥

ಪಂಚವಿಂಶತಿತತ್ತ್ವಾಂತಂ ವೃಷರೂಪಂ ಷಡಾನನ ।
ರಾಗಾಂತಂ ವೈನತೇಯಂ ಸ್ಯಾತ್ ತತ್ತ್ವಂ ಸ್ಯಾತ್ಪಂಚವಿಂಶತಿ (?) ॥ ೨೦೨ ॥

ಪ್ರಣವಂ ವಿನ್ಯಸೇನ್ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಉಕಾರಂ ಮಧ್ಯಮಸ್ತಕೇ ।
ಕೌಷಿಕಾರಂ [7]ವಿನ್ಯಸೇಚ್ಛ್ರೋ[7]ತ್ರೌ [8]ಶೃಂಗಾರಂ ಶೃಂಗ ಮೂಲಕೇ ॥ ೨೦೩ ॥

ಗಕಾರಂ ದಕ್ಷಿಣೇ ನೇತ್ರೇ ಯಕಾರಂ ವಾಮಲೋಚನೇ ।
ವಿಕಾರಂ [9]ನಾಸಿಕಾದಕ್ಷೇ ದ್ಮಕಾರಂ [10]ತಸ್ಯ ವಾಮಕೇ ॥ ೨೦೪ ॥

ಹೇಕಾರಂ ಗಲಮಧ್ಯೇತು ವೇಕಾರಮಧರೋಷ್ಠಕೇ ।
ದಕಾರಂ ತಾಲು ಮಧ್ಯೇ ತು[11]ವೇಕಾರಮಧರೋಷ್ಠಕೇ ॥ ೨೦೫ ॥

---

1 ಜುಹುಯಾತ್
2 ಜಯಾದೀನ್
3 ರಾಷ್ಟ್ರಭೃತಂ
4 ಜುಹುಯಾತ್
5 ಜುಹುಯಾತ್
6 ಜುಹುಯಾತ್
7 ಶ್ರೋತ್ರೇ
8 ಶೃಂಕಾರಂ
9 ನಾಸಿಕಾ ದಕ್ಷಿಣೇ ಭಾಗೇ
10 ತಸ್ಯಾಃ
11 ಈ ಪಾದವು ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದ ಉತ್ತರ ಪಾದದ ಪುನರುಕ್ತಿ

[1]ದಕಾರಂ ತಾಲುಮಧ್ಯೇತು ವಕಾರ ಮುತ್ತರೋಷ್ಠಕೇ ।
ದಾಕಾರಂ ದಂತಪಂಕ್ತೌತು ಯಕಾರಂ ಹೃದಯೇ ನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೨೦೬ ॥

ಧೀಕಾರಂ ನಾಭಿದೇಶೇ ತು ಮಕಾರಂ ವೃಷಣೇ ನ್ಯಸೇತ್ ।
ಹಿಕಾರಂ ಬೀಜದೇಶೇ ತು ತಕಾರಂ [2]ದಕ್ಷಿಣೇ [3]ಪಿಕೇ ॥ ೨೦೭ ॥

ಣಕಾರಂ ಚಾಪಕೇ [4]ದಕ್ಷೇ ಪಾದೇ ವಿನ್ಯಸ್ಯ ಷಣ್ಮುಖ (?) ।
ವೃಕಾರಂ ಪಾದಮೂಲೇತು ಷಕಾರಂ ಪೃಷ್ಠದೇಶಕೇ ॥ ೨೦೮ ॥

ಜೋಕಾರಂ ಪುಚ್ಛದೇಶೇ ತು ದಕಾರಂ ತಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮೇ ।
ಚಾತ್ಕಾರಂ ಲಾಂಗುಲಾಗ್ರೇ ತು ಕ್ಷಕಾರಂ ಖುರಮೂಲಕೇ ॥ ೨೦೯ ॥

ಏವಮಕ್ಷರವಿನ್ಯಾಸಂ ಪುನರಂಗಾನಿ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ।
ಯಸ್ಯ ಶೃಂಗಾದಿವೃಷಭೇ ಮಂತ್ರಂ ನ್ಯಸ್ತ್ವಾತು ಮಧ್ಯಮೇ (?) ॥ ೨೧೦ ॥

ಗಂಧಾದೀನ್ ಪೂಜಯೇತ್ಪಶ್ಚಾಚ್ಛೂಲಂ ಚಕ್ರಂ ಸರೋರುಹಂ ।
ಘೃತಂ ಶಿರೋರ್ಪಣಂಕುರ್ಯಾ[5]ನ್ನಿಶಿ ಚೂರ್ಣಂ ಸಮರ್ಚಯೇತ್ ॥ ೨೧೧ ॥

ಕೂರ್ಚಾನುದ್ಧೃತ್ಯ ಶಿರಸಾಧಾರಯೇತ್ಸದನಾವೃತಾನ್ ।
ಕುಂಭಾ[6]ದ್ಬಿಬೇಂ ಸಮಾದಾಯ ವಾಹನಾನ್ (?) ಹೃದಯೇ ನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೨೧೨ ॥

ತತ್ಕುಂಭಸ್ಯೋದಕೇನೈವ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇತ್ತಾನ್ ಸ್ವಮಂತ್ರಕೈಃ ।
[7]ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಸಂಯುಕ್ತ ಸರ್ವಾತೋದ್ಯಸಮಾಯುತಂ ॥ ೨೧೩ ॥

ಗ್ರಾಮಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ತ್ರಿಶೂಲೇನ ಸಮಾಯುತಂ ।
ಸಕುಂಭಂ ಚ ವಿಕುಂಭಂ ಚ ದ್ವಿವಿಧಂ ಸರ್ವಮೇವ ಚ ॥ ೨೧೪ ॥

---

1 ಈ ಪಾದವು ಪೂರ್ವಶ್ಲೋಕದ ತೃತೀಯ ಪಾದದಪುನರುಕ್ತಿ
2 ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯಾಂ
3 ಸ್ಫಿಚಿ
4 ದಕ್ಷಿಣೇ
5 ನಿಶಾಚೂರ್ಣಂ
6 ಬಿಂಬಂ
7 ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಸಂಯುಕ್ತಂ

ಸಕುಂಭಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯೋಕ್ತಂ ವಿಕುಂಭಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಂ ತಥಾ |
ಶೂಲಂ ಚಕ್ರಂ ಚ ಪದ್ಮಂಚ ಕೇವಲಂ ಶೂಲ ಮೇವ ಚ || ೨೧೫ ||

ಧ್ವ ಜಾಂತಿಕಂ ನ್ಯಸೇದ್ವತ್ಸ ದಂಡಾಗ್ರೇವಾ ಶಿವಾಗ್ರಕೇ |
ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಪೂರ್ವವದ್ವತ್ಸ ನ್ಯ[1]ಸ್ತ್ವಾ ಪೂರ್ವವದಾಚರೇತ್ || ೨೧೬ ||

[2]ಯಷ್ಟ್ವಾ ಯಂತ್ರ ಕ್ರಮೇಣೈವ ಬಂಧಯೇತ್ಸುದೃಢಾಯುತಂ |
ಘಂಟಾಂಚಪುಷ್ಪ ಮಾಲಾಂಚ ಬಂಧಯೇ ದ್ಧೃದಯೇನ ತು || ೨೧೭ ||

ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ಚತುರ್ವೇದೈಃ ಕುರ್ಯಾದಧ್ಯಯನಂ ತತಃ |
ನೃತ್ತಗಾನಂ ಚ ವಾದ್ಯಂ ಚ ಶಂಖಕಾಹಳನಾದಕೈಃ || ೨೧೮ ||

ಜಯಶಬ್ದಂ [3]ಭೇರಿಶಬ್ದಂ ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷ ಸಮಾಕುಲಂ !
ವೃಷತಾಲಂ ತು ಸಂತಾಡ್ಯ ಧ್ವಜಮಾರೋಪಯೇತ್ಪುನಃ || ೨೧೯ ||

ಭಿನ್ನಂ ಭಿನ್ನಂ ತಥಾ ಜೀರ್ಣಂ [4]ಸದ್ಯೋ [5]ಸಂತ್ಯಾಜ್ಯ ಷಣ್ಮುಖ |
ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತೋಕ್ತವತ್ಕುರ್ಯಾ ಚ್ಛಾಂತಿಹೋಮಂ ಸಮಾಚರೇತ್ || ೨೨೦ ||

ಧ್ವಜಮನ್ಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾತು ಲೇಖಯೇ ದ್ವೃಷದೈವತಂ |
ಸನದ್ಯಾಧಿವಾಸನಂ(?) ಕುರ್ಯಾಚ್ಛುದ್ಧ[6] ಪುಣ್ಯಾಹಮಾಚರೇತ್ || ೨೨೧ ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ತು ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾರೋಪಯೇದ್ಧ್ವಜಂ |
[7]ವೃಷಕುಂಭಾಭಿಷಿಚ್ಯಾಥ (?) ದಂಡಮೂಲೇ ವಿಶೇಷತಃ || ೨೨೨ ||

[8]ಪರಿವಾರಘಟಾಶ್ಚೈವ ತತ್ತದ್ದಿಕ್ಷ್ವಭಿಷೇಚಯೇತ್ |
ಪೂಜಯೇತ್ಪೂರ್ವವದ್ಧೀಮಾನ್ [9]ನಂಧಾದೀನಿಯಥಾಕ್ರಮಂ || ೨೨೩ ||

---

1 ನ್ಯಸ್ಯ
2 ಇಷ್ಟ್ವಾತ
3 ಭೇರೀಶಬ್ದಂ
4 ಸದ್ಯಃ
5 ಸಂತ್ಯಜ್ಯ
6 ಶುದ್ಧಿಪುಣ್ಯಾಹಂ
7 ವೃಷಕುಂಭಂ
8 ಪರಿವಾರಘಟಾನ್
9 ಗಂಧಾದಿಭಿಃ

ವೃಷೋಚ್ಛಿಷ್ಟಂ [1]ದದೇನ್ನಿತ್ಯಂ ವಂಧ್ಯಾವಾ [2]ರೋಗಿ ವಾಪ್ಯಥ
ತತ್ಪಿಂಡಂ ಪ್ರಾಶಯೇ[3]ನ್ನಾರೀ [4]ಅಪುತ್ರೀಪುತ್ರಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥ ೨೨೪ ॥

ವ್ಯಾಧಿಘ್ನಂ ಸರ್ವದೋಷಘ್ನಂ ವೃಷೋಚ್ಛಿಷ್ಟಂ ಶಿಖಿಧ್ವಜ.
ಧ್ವಜದೇವಂ ವೃಷಂ ವಿದ್ಯಾದ್ಘಂಟಾನಾದಂ ಷಡಾನನ ॥ ೨೨೫ ॥

ದಂಡಸ್ಯ [5]ವಿಷ್ಣುದೇವತ್ಯಂ ಮಾಲಾ[6]ವೇದಮಯಂ ತಥಾ ।
ವಿದಿಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತ್ಯಂ (?) ಪೂಜಯೇತ್ತು ಸ್ವನಾಮತಃ ॥ ೨೨೬ ॥

[7]ವೃಷ ವೃಷಭದೈವತ್ಯಂ [8]ವೃಷನಾಥ ತ್ರಿಮೂರ್ತಯಃ ।
[9]ತ್ರಿ ಸಂಧ್ಯಾಮರ್ಚಯೇ ದ್ವಿದ್ವಾನ್ ವೃಷಗಾಯತ್ರಿಮುಚ್ಚರನ್ ॥ ೨೨೭ ॥

ಅಥವಾ ಪೂಜಯೇದ್ವತ್ಸ [10]ದ್ವೌ ಸಂಧ್ಯಾವೇಕಮೇವವಾ ।
ರಾತ್ರೌ [11]ಭೇರಿಂ ತು ಸಂತಾಡ್ಯ ಸರ್ವದೇವಪ್ರಿಯಾರ್ಥಕಂ ॥ ೨೨೮ ॥

ಬೇರಿಕಾಲಕ್ಷಣಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಶೃಣುಷ್ವೈತತ್ತು ಷಣ್ಮುಖ ।
ಖಾದಿರಂ ಪನಸಂ ವಾಪಿ ಆಮ್ರಂ ಬಿಲ್ವಂ ತಥೈವ ಚ ॥ ೨೨೯ ॥

[12]ಜಾತಿವೃಕ್ಷ ಶಿರೀಷಂಚ [13]ಚಂಪಕಾರ್ಜನಮೇವ ಚ ।
ಅಸನಂ ವಕುಳಂ ಚೈವ [14]ಉಶಿರಂ ಚಂದನಂ ತಥಾ ॥ ೨೩೦ ॥

---

1 ದದ್ಯಾತ್
2 ರೋಗೀ
3 ನಾರೀಂ
4 ಅಪುತ್ರಾ
5 ವಿಷ್ಣುದೈವತ್ಯಂ
6 ವೇದಮಯೀ
7 ವೃಷಃ
8 ವೃಷನಾಥಃ
9 ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಂ
10 ದ್ವಿಸಂಧ್ಯಂ
11 ಭೇರೀಂ
12 ಜಾತಿವೃಕ್ಷಂ
13 ಚಂಪಕಾರ್ಜುನಂ
14 ಉಶೀರಂ

ದ್ವಿಜಾ[1]ಉಶಿಲಕಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಂ ವಕುಳಂ ತಥಾ ।
[2]ನ್ಯಗ್ರೋಡಂ ವೈಶ್ಯಜಾತೀನಾಂ ಪ್ಲಕ್ಷಂ ಶೂದ್ರಸ್ಯ ಕೀರ್ತಿತಾಃ (?)
॥ ೨೩೧ ॥

[3]ಏವಮಾದೀನಿ [4]ವೃಕ್ಷಾಣಿ ಸಾರಂ [5]ಸಂಗ್ರಾಹ್ಯ ಯತ್ನತಃ ।
[6]ಉತ್ತಮಂ [7]ಸಪ್ತತಾಲಂ ಸ್ಯಾನ್ಮ[8]ಧ್ಯಮಂ [9]ಪಂಚತಾಲಕಂ ॥ ೨೩೨ ॥

[10]ಅಧಮಂಚ [11]ತ್ರಿ ತಾಲಂಸ್ಯಾ [12]ದ್ಭೇರೀಯಾಮಂ ತ್ರಿಧಾ ಭವೇತ್ ।
[13]........ಯಾಮಸಂಯುಕ್ತಂ ದ್ವಿಮುಖಂ ಚ ಕರಿಷ್ಯತಿ ॥ ೨೩೩ ॥

ಮುಖಯೋರ್ನಾ[14]ಹ ಮು[15]ದ್ದಿಷ್ಟಂ [16]ದ್ವಾತ್ರಿಂಶಾಂಗುಲ [17]ಮುತ್ತಮಂ ।
ಅಷ್ಟಾವಿಂಶದಂಗುಲಂ .... ॥ ೨೩೪ ॥

.... ।
.... ವದ್ವಾಮಸ್ಯ ಮುಖಂ ಭವೇತ್ ॥ ೨೩೫ ॥

---

1 ಉಶೀರಕಾಃ
2 ನ್ಯಗ್ರೋಧಂ
3 ಏವಮಾದಯಃ
4 ವೃಕ್ಷಾಃ
5 ಸಂಗೃಹ್ಯ
6 ಉತ್ತಮಃ
7 ಸಪ್ತತಾಲಃ
8 ಮಧ್ಯಮಃ
9 ಪಂಚತಾಲಕಃ
10 ಅಧಮಃ
11 ತ್ರಿತಾಲಃ
12 ಭೇರ್ಯ್ಯಾಯಾಮಃ
13 ಏವಮಾಯಾಮಸಂಯುಕ್ತಂ
14 ನಾಹಃ
15 ಉದ್ದಿಷ್ಟಃ
16 ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದಂಗುಲಃ
17 ಉತ್ತಮಃ

[1]ಭೇರೀ ಮಧ್ಯಮನಾಹಂ ಸ್ಯಾತ್–ಷಷ್ಟಿ[2]ಮುತ್ತಮಂ ಭವೇತ್ ।
[3]ಮಧ್ಯಮಂತು ಚತುಷ್ಷ ಷ್ಟಿ [4]ದ್ವಿಷಷ್ಟಿಶ್ಚಾಧಮಂ [5]ಸ್ಮೃತಂ ॥ ೨೩೬ ॥

ಭೇರಿಕಾವಲಯಂ ತತ್ರ ಏಕಾಂಗುಲಮಿತಿಸ್ಮೃತಂ ।
ಉತ್ತಮಂ ತದ್ವಿಜಾನೀಯಾನ್ಮಧ್ಯಮಂ ಯವಹೀನಕಂ ॥ ೨೩೭ ॥

ಅಧಮಂ [6]ತುರ್ಯಜವಂ ವಿದ್ಧಿ ಓಷ್ಠಮಾನಂ ತ್ರಿಧಾ ಭವೇತ್ ।
[7]ಮಧ್ಯ ತಸ್ಯಾವಧೌ ತತ್ರ ಕ್ರಮೇಣ ಕೃಶತಾಂ ನಯೇತ್ ॥ ೨೩೮ ॥

ಉದರಂ ಸುಷಿರಂ ಚೈವ ಸರ್ವತ್ರೈವ ತು ಕಾರಯೇತ್ ।
ವಲಯಂ ವಕ್ತ್ರೋಪರಿ ಕುರ್ಯಾತ್ತಾಮ್ರಮಾಯಸಮೇವ ವಾ ॥ ೨೩೯ ॥

ಯವಾಧಿಕಂ ತು ವಲಯಂ ಓಷ್ಠೋಪರಿ ಸಮಂತತಃ ।
ಸುಷಿರಸ್ಯ ಕ್ಷಯಂ ಯುಕ್ತಮಷ್ಟಾದಶನವಂ ಬುಧಃ (?) ॥ ೨೪೦ ॥

ಸುಷಿರಂ ಸಪ್ತದಶಂ ಚತುರ್ದಶಾಧಮಂ ಭವೇತ್ (?) ।
ಅಷ್ಟಾದಶೇ ತು ವಾಮೇ ತು ದಕ್ಷಿಣೇ ಸಮಂತತಃ (?) ॥ ೨೪೧ ॥

ವಲಯಂ [8]ಗ್ರಾಹ್ಯ ಯತ್ನೇನ ತದಲಾಭೇ ತು ಕಾಷ್ಠಜಂ ।
ತಿಂತ್ರಿಣೀ ಕರವೀರಂಚ ಅಶೋಕಾ ಚಾವ ಸಂತಿಕಾ (?) ॥ ೨೪೨ ॥

ಏವಂ [9]ಯಷ್ಟಿ ಸಮಾದಾಯ ವಲಯಂ ತತ್ರ ಕಾರಯೇತ್ ।
[10]ರಜ್ಜುನಾ ವೇಷ್ಟಯೇತ್ಪಶ್ಚಾತ್ [11]ಸುಶ್ಲಕ್ಷ್ಣೇನ ದೃಢೀಕೃತಂ ॥ ೨೪೩ ॥

---

1 ಭೇರೀಮಧ್ಯಮನಾಹಃ
2 ಉತ್ತಮಃ
3 ಮಧ್ಯಮಃ
4 ಅಧಮಃ
5 ಸ್ಮೃತಃ
6 ಚತುರ್ಯವಂ
7 ಮಧ್ಯೇ
8 ಗೃಹೀತ್ವಾ
9 ಯಷ್ಟಿಂ
10 ರಜ್ಜ್ವಾ
11 ಸುಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಯಾ

ದ್ವಿಜಾ[1]ಉಶಿಲಕಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಂ ವಕುಳಂ ತಥಾ ।
[2]ನ್ಯಗ್ರೋಡಂ ವೈಶ್ಯಜಾತೀನಾಂ ಪ್ಲಕ್ಷಂ ಶೂದ್ರಸ್ಯ ಕೀರ್ತಿತಾಃ (?)
॥ ೨೩೧ ॥

[3]ಏವಮಾದೀನಿ [4]ವೃಕ್ಷಾಣಿ ಸಾರಂ [5]ಸಂಗ್ರಾಹ್ಯ ಯತ್ನತಃ ।
[6]ಉತ್ತಮಂ [7]ಸಪ್ತತಾಲಂ ಸ್ಯಾನ್ಮ[8]ಧ್ಯಮಂ [9]ಪಂಚತಾಲಕಂ ॥ ೨೩೨ ॥

[10]ಅಧಮಂಚ [11]ತ್ರಿ ತಾಲಂಸ್ಯಾ [12]ದ್ಭೇರೀಯಾಮಂ ತ್ರಿಧಾ ಭವೇತ್ ।
[13]........ಯಾಮಸಂಯುಕ್ತಂ ದ್ವಿಮುಖಂ ಚ ಕರಿಷ್ಯತಿ ॥ ೨೩೩ ॥

ಮುಖಯೋರ್ನಾ[14]ಹ ಮು[15]ದ್ದಿಷ್ಟಂ [16]ದ್ವಾತ್ರಿಂಶಾಂಗುಲ [17]ಮುತ್ತಮಂ ।
ಅಷ್ಟಾವಿಂಶದಂಗುಲಂ .... ॥ ೨೩೪ ॥

.... ।
.... ವದ್ವಾಮಸ್ಯ ಮುಖಂ ಭವೇತ್ ॥ ೨೩೫ ॥

---

1 ಉಶೀರಕಾಃ
2 ನ್ಯಗ್ರೋಧಂ
3 ಏವಮಾದಯಃ
4 ವೃಕ್ಷಾಃ
5 ಸಂಗೃಹ್ಯ
6 ಉತ್ತಮಃ
7 ಸಪ್ತತಾಲಃ
8 ಮಧ್ಯಮಃ
9 ಪಂಚತಾಲಕಃ
10 ಅಧಮಃ
11 ತ್ರಿತಾಲಃ
12 ಭೇರ್ಯ್ಯಾಯಾಮಃ
13 ಏವಮಾಯಾಮಸಂಯುಕ್ತಂ
14 ನಾಹಃ
15 ಉದ್ದಿಷ್ಟಃ
16 ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದಂಗುಲಃ
17 ಉತ್ತಮಃ

[1]ಭೇರೀ ಮಧ್ಯಮನಾಹಂ ಸ್ಯಾತ್–ಷಷ್ಟಿ[2]ಮುತ್ತಮಂ ಭವೇತ್ ।
[3]ಮಧ್ಯಮಂತು ಚತುಷ್ಟ ಷ್ಟಿ [4]ದ್ವಿಷಷ್ಟಿಶ್ಚಾಧಮಂ [5]ಸ್ಮೃತಂ ॥ ೨೩೬ ॥

ಭೇರಿಕಾವಲಯಂ ತತ್ರ ಏಕಾಂಗುಲಮಿತಿಸ್ಮೃತಂ ।
ಉತ್ತಮಂ ತದ್ವಿಜಾನೀಯಾನ್ಮಧ್ಯಮಂ ಯವಹೀನಕಂ ॥ ೨೩೭ ॥

ಅಧಮಂ [6]ತುರ್ಯವಂ ವಿದ್ಧಿ ಓಷ್ಠಮಾನಂ ತ್ರಿಧಾ ಭವೇತ್ ।
[7]ಮಧ್ಯ ತಸ್ಯಾವಧೌ ತತ್ರ ಕ್ರಮೇಣ ಕೃಶತಾಂ ನಯೇತ್ ॥ ೨೩೮ ॥

ಉದರಂ ಸುಷಿರಂ ಚೈವ ಸರ್ವತ್ರೈವ ತು ಕಾರಯೇತ್ ।
ವಲಯಂ ವಕ್ತ್ರೋಪರಿ ಕುರ್ಯಾತ್ತಾಮ್ರಮಾಯಸಮೇವ ವಾ ॥ ೨೩೯ ॥

ಯವಾಧಿಕಂ ತು ವಲಯಂ ಓಷ್ಠೋಪರಿ ಸಮಂತತಃ ।
ಸುಷಿರಸ್ಯ ಕ್ಷಯಂ ಯುಕ್ತಮಷ್ಟಾದಶನವಂ ಬುಧಃ (?) ॥ ೨೪೦ ॥

ಸುಷಿರಂ ಸಪ್ತದಶಂ ಚತುರ್ದಶಾಧಮಂ ಭವೇತ್ (?) ।
ಅಷ್ಟಾದಶೇ ತು ವಾಮೇ ತು ದಕ್ಷಿಣೇ ಸಮಂತತಃ (?) ॥ ೨೪೧ ॥

ವಲಯಂ [8]ಗ್ರಾಹ್ಯ ಯತ್ನೇನ ತದಲಾಭೇ ತು ಕಾಷ್ಠಜಂ ।
ತಿಂತ್ರಿಣೀ ಕರವೀರಂಚ ಅಶೋಕಾ ಚಾವ ಸಂತಿಕಾ (?) ॥ ೨೪೨ ॥

ಏವಂ [9]ಯಷ್ಟಿ ಸಮಾದಾಯ ವಲಯಂ ತತ್ರ ಕಾರಯೇತ್ ।
[10]ರಜ್ಜುನಾ ವೇಷ್ಟಯೇತ್ಪಶ್ಚಾತ್ [11]ಸುಶ್ಲಕ್ಷ್ಣೇನ ದೃಢೀಕೃತಂ ॥ ೨೪೩ ॥

---

1 ಭೇರೀಮಧ್ಯಮನಾಹಃ
2 ಉತ್ತಮಃ
3 ಮಧ್ಯಮಃ
4 ಅಧಮಃ
5 ಸ್ಮೃತಃ
6 ಚತುರ್ಯವಂ
7 ಮಧ್ಯೇ
8 ಗೃಹೀತ್ವಾ
9 ಯಷ್ಟಿಂ
10 ರಜ್ಜ್ವಾ
11 ಸುಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಯಾ

ಸೂತ್ರೇಣ ವೇಷ್ಟನಂ ಕೃತ್ವಾಯವಾ ತರಮನಂತರಂ ।
ವಲಯಂ ಕ್ಷಾಲಯೇತ್ತತ್ರ ಮನೇನ (?) ಸಹಯೋಜಿತಂ ॥ ೨೪೪ ॥

ಕಪಿಲಾಯಾನಚರ್ಮೇಣ (?) ಜರಾವತ್ಸಯಥಾಪಿ ವಾ ।
ಗಾವಂ ವತ್ಸಂತು ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ದೋಷಮಂತ್ರಂ ಪರೀಕ್ಷ್ಯ ಚ (?) ॥ ೨೪೫ ॥

ಚರ್ಮ [1]ಸಂಗ್ರಾಹ್ಯ ಯತ್ನೇನ ಕ್ಷಾಲಯೇಚ್ಛುದ್ಧವಾರಿಣಾ ।
ಅನ್ನಕಲ್ಕೇನ ಸಂಯೋಜ್ಯ ವಲಯೇನೈವ ಸಂಯುತಂ ॥ ೨೪೬ ॥

ಸಂಯೋಜ್ಯ ಮತಿಮಾನ್ ಸಮ್ಯಗ್ವಾಮಾದಿಕ್ರಮಯೋಗತಃ ।
ಚರ್ಮಣಾ ವೇಷ್ಟಯೇದ್ವಕ್ತ್ರಂ ಚರ್ಮಸೂತ್ರೇಣ ವೇಷ್ಟಯೇತ್ ॥ ೨೪೭ ॥

ವಾಮವಕ್ತ್ರೇತು ಸರ್ವಂ ಸ್ಯಾನ್ನವಯಂತ್ರೇಷು ಯೋಜಿತಂ ।
ಯಂತ್ರ ಲೋಹಮಮುಂ ಚೈವ ತಾಮ್ರಮಾಯಸ ಮೇವ ವಾ ॥ ೨೪೮ ॥

ಯಸ್ಮಿನ್ ಸುಷಿರ ಸಂಯುಕ್ತಂ.ದಕ್ಷಿಣೇ ಮುಖಸಂಸ್ಥಿತಂ ।
ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯ ಮುಖೇ ಚೈವ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾತು ಚತುರಂಗುಲಂ ॥ ೨೪೯ ॥

ಯಂತ್ರಸ್ಯಾಂತೇ ಚಪ್ಯೈಕುರ್ಯಾನ್ನವಯಂತ್ರಂ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್ ।
ಚರ್ಮಸೂತ್ರ ಕ್ರಮಾತ್ತೇಷು ದಕ್ಷಿಣೇ ಬಂಧಯೇತ್ಪುನಃ ॥ ೨೫೦ ॥

ವಾಮ ದಕ್ಷಿಣ ಸಂಯೋಜ್ಯ (?) ಚರ್ಮಸೂತ್ರೇಣ ಬಂಧಯೇತ್ ।
ಪಿಶಿತಸ್ಯಾಪಿ ವಿನ್ಯಸ್ಯ ಚರ್ಮಸೂತ್ರೇಷು ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ॥ ೨೫೧ ॥

ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಕಲ್ಪಯೇದ್ವಿದ್ವಾನ್ ಪಿಶಿತಂ ತತ್ರ ಯೋಜಯೇತ್ ।
ಏವಂ ಕರ್ಮಕ್ರಿಯಾಯುಕ್ತಂ ಲಕ್ಷಣೇನ ಸಮನ್ವಿತಂ ॥ ೨೫೨ ॥

ಭೇರೀಂ ಚ [2]ವಿಷ್ಣುದೈವತ್ಯಂ ಪೂಜಯೇದ್ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ ।
ದಕ್ಷಿಣೇ ರುದ್ರಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ವಾಮೇ ವಿಷ್ಣುಂ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ॥ ೨೫೩ ॥

ಭೇರೀಮಧ್ಯೇ ತತೋ ಧ್ಯಾಯೇದ್ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಲೋಕಕಾರಣಂ ।
ಅನಂತೋ ವಲಯಶ್ಚೈವ ಚಂದ್ರಾರ್ಕೌ ಮುಖಬಂಧನೌ ॥ ೨೫೪ ॥

•

---

[1] ಸಂಗೃಹ್ಯ

[2] ವಿಷ್ಣುದೈವತ್ಯಾಂ

ಚರ್ಮಸೂತ್ರೇಷು ಸರ್ವೇಷು ವಾಸುಕ್ಯಾದ್ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾಃ ।
ವಾಗೀಶ್ವರೀ ಕ್ರಿಯಾಕೀರ್ತಿ[1]ರ್ಲಕ್ಷ್ಮಿಸ್ಸೃಷ್ಟಿಸ್ತಥೈವ ಚ ॥ ೨೫೫ ॥

ವಿದ್ಯಾ ಕಾಂತಿಶ್ಚ ದುರ್ಗಾ ಚ [2]ಗಣೇಶಂ ಚ ತಥೈವ ಚ ।
ವನಯಂತ್ರೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಸ್ವನಾಮಭಿಃ ॥ ೨೫೬ ॥

[3]ಅತ್ರಿ [4]ಭೃಗುವಶಿಷ್ಠಶ್ಚ [5]ಕಾಶ್ಯಪೋದುಂಬರಸ್ತದಾ ।
ಗೌತಮಶ್ಚ [6]ಭರಧ್ವಾಜ ಅಗಸ್ತ್ಯಶ್ಚ ಪರಾಶರಃ ॥ ೨೫೭ ॥

ಹಂಶಕಾ ನವಕೇ ಸೂತ್ರೇ ದೇವತಾನಾಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ (?) ।
ಚರ್ಮಪುಟಾಶ್ರಯೋದ್ಭೂತಾಃ [7]ಕೇಚಿಚಾಪಪುಟಾಶ್ರಯಾಃ ॥ ೨೫೮ ॥

ಇತ್ಯೇವಂ ಮುಖಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಸರ್ವದೇವನತಾದಿತಃ (?) ।
ಸರ್ವದೇವಮಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸರ್ವಪ್ರೀತಿಕರಂ ಶುಭಂ ॥ ೨೫೯ ॥

ಷೋಡಶಾಂಗುಲಮಾಯಾಮಂ (?) ಕೋಣೇ [8]ಕೌಜೋದಕೀಂ ನ್ಯಸೇತ್ ।
ಭೇರೀಂ ಚ ಜೀವಕಾಷ್ಠೇನ ಜೀವಂ ವೈ ಚರ್ಮಕಾಷ್ಠಕಂ (?) ॥ ೨೬೦ ॥

ಜೀವಾಜೀವನ ಜೀವಾನಾಂ ಜೀವಸ್ಥಾನೇ ತು ಯೋಜಯೇತ್ ।
ಅಜೀವೇ [9]ಜೀವಸಂಯೋಜ್ಯ ತಾಡಯೇತ್ [10]ಸಾಧಕೋತ್ತಮಂ ॥ ೨೬೧ ॥

ಚರ್ಮಂ ಚರ್ಮೇಣ ಸಂಬಂಧಂ ಸೀರೇಣಾಸ್ಯೈರ್ಯಕಂ ತಥಾ (?) ।
ಕಾಂಸ್ಯಂ ಕಾಂಸ್ಯೇನ ವೈ[11]ವತ್ಸಂ ಕರ್ಣ್ಯಂ ಕರ್ಣ್ಯೇನ ಭಾಷಿತಂ (?)
॥ ೨೬೨ ॥

---

1 ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ
2 ಗಣೇಶಃ
3 ಅತ್ರಿಃ
4 ಭೃಗುಃ
5 ಕಾಶ್ಯಪೋದುಂಬರೌ
6 ಭರದ್ವಾಜಃ
7 ಕೇಚಿತ್
8 ಕೌಮೋದಕೀಂ
9 ಜೀವಂ
10 ಸಾಧಕೋತ್ತಮಃ
11 ವತ್ಸ

ಸುಷಿರಂ ಸುಕ್ಷಿರೇಣ್ಯೈವ [1]ಪ–ಶಬ್ದಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
ರಾತ್ರೌ ಸಂಧ್ಯಾವಸಾನೇತು ಮಧ್ಯರಾತ್ರೇಽಥವಾ ಪುನಃ ॥ ೨೬೩ ॥

ಶಿವಾಗ್ರೇ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಯುಷ್ಟ್ವೌ (?) ಕುರ್ಯಾದ್ದ್ರೋಣಾಷ್ಟ ಶಾಲಿಭಿಃ ।
ಚೇರಿಕಾ ಪೂರ್ವದಿಗ್ಭಾಗೇ ಶೂಲಂ ಪಶ್ಚಿಮಕೇ ನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೨೬೪ ॥

ಅನ್ನಲಿಂಗಂ ತಥಾ ಚಂದ್ರಶೇಖರಂ ಪಶ್ಚಿಮೇ ನ್ಯಸೇತ್ ।
ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇದ್ಧೃದಯೇನೈವ ವಾದ್ಯಕಂ ಪೂಜಯೇತ್ತತಃ ॥ ೨೬೫ ॥

ಆಚಾರ್ಯೋ ಭೇರೀಂ ಸಂತಾಡ್ಯ ಪ್ರಾಸಾದೇವ ತು ಮಂತ್ರತಃ ।
ಟಮಶ್ಚ ಟಟಮಶ್ಚೈವ ಟಾಟಮಶ್ಚ ತಥೈವ ಚ ॥ ೨೬೬ ॥

ಟಮಸ್ತ್ರಿಯಸ್ಫಕೇನೈವ (?) ತಾಡಯೇತ್ಪ್ರಥಮಂ ಗುಹ ।
ಇದಂ ವಿಷ್ಣ್ವಿತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಟಟ್ಟಮಂ ತಾಡಯೇದ್ಬುಧಃ ॥ ೨೬೭ ॥

ತೃತೀಯಂ ಟಂಟಮಂ ತಾಡ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಮಂತ್ರಿತಃ ।
ಏವಂ ತು ತಾಡಯೇ ದ್ವಿದ್ವಾನ್ ವಾದ್ಯಕಂ ತಾಡಯೇತ್ತತಃ ॥ ೨೬೮ ॥

ಹಸ್ತೇತು ತಾಡ್ಯಂ ಶಿವಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಾನ್
ಹಸ್ತೇನ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿನಾ ಪ್ರವೇಶಾನ್ ।
ಯತ್ಸರ್ವತಾಳಂ ಸುಖಘೋಷವಾದ್ಯಂ
ಗಂಧಂ ಚಪುಷ್ಪಂಚ ಸುಧೂಪದೀಪಂ ॥ ೨೬೯ ॥

ಭವಂತು ವೇದ್ಯಾಂಜಲಿ ದಾಪಯೇತ್ತು
ತಾಂಬೂಲ[2]ಮಾ–ವ್ಯತು ತಂ ಸುಮಂತ್ರಂ ।
ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಮುದ್ರಾಂ ಚ ದಶೋಪಚಾರಾನ್
ಅಷ್ಟಾದಶಾನಾಂ ಗಣದೇವತಾನಾಂ ॥ ೨೭೦ ॥

ಚರಾಚರಂ ಭೂತಭೂತೇಂದ್ರ ಗುಪ್ತಂ
ವಿಂಶದ್ದ್ವಿನೈಕಂ ಶಿವಯೋಗತೀರ್ಥಂ ।
ತದರ್ಥಮಾಹ್ವಾನಸುರಾಧಿಪಾನಾಂ
ಧ್ವಜೋದ್ಧೃತಂ ಚೈವ ತು ಶೈವಯೋಗಂ ॥ ೨೭೧ ॥

---

1 ಪಂಚಶಬ್ದಾಃ

2 ಆಚಮ್ಯ

ಚಚ್ಚಪುಪುಟಾಃ ಸಂಭೂತಾಶ್ಚ ಕೇಚಿತ್ ಚಾಚಪುಟಾದಿಷು ।
ಇತ್ಯೇತೇ ಪ್ರತಿತಾಲಂ ತು ವಾದ್ಯಕಂತು ವಿಶೇಷತಃ (?) ॥ ೨೭೨ ॥

ಸಮಂ ಚೈವ [1]ದ್ರುವಂ ಚೈವ ಅತಿಧ್ರುವಸಮಂ ತಥಾ ।
ಕಾಲಂ ಚಪ್ರೋಕ್ತ ಮಾರ್ಗೇಣ ಕ್ರಮಾತ್ತಾಲಂವದೇತ್ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೨೭೩ ॥

ಯಕ್ಷಾಶ್ಚ ರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚೈವ ತಥಾ ಕಿನ್ನರ ಏವ ಚ ।
ನಾಗಾಶ್ಚ ಪಿತರಶ್ಚೈವ ಗಂಧರ್ವಾ ಗರುಡಸ್ತಥಾ ॥ ೨೭೪ ॥

ವಿದ್ಯಾಧರಾಸ್ತು ಸರ್ವೈತೇ [2]ಆಗತಃ ಶೀಘ್ರ ಮತ್ರವೈ ।
ದೇವತಾಶ್ಚ ಷಡಂಗಾಶ್ಚ (?) ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚಾಪಿ ತಥೈವ ಚ ॥ ೨೭೫ ॥

ವಿಶ್ವೇದ್ವಿಪಾಗ್ನಿವಾಸಾಶ್ಚ (?) ಆಗತಾಃ ಶೀಘ್ರ ಮತ್ರವೈ ।
ಪರ್ವತಾಶ್ಚ ಸಮುದ್ರಾಶ್ಚ ನದ್ಯಶ್ಚೈವ ವಿಶೇಷತಃ ॥ ೨೭೬ ॥

ಸರ್ವೇ ವಿದ್ಯಾಧರಾಶ್ಚೈತೇ ಆಗತಾಶೀಘ್ರ ಮತ್ರವೈ ।
ಭೂಮ್ಯಂತರಿಕ್ಷ ಸ್ವರ್ಗಾಶ್ಚ[3]ಸ್ಥಲಪಾತಾಲವಾಸಿನಾಂ ॥ ೨೭೭ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕನಿವಾಸಾಶ್ಚ ಮಹಾಮೇರು ನಿವಾಸಿನಃ ।
ವಿಷ್ಣುಪೂಜಾಶ್ರಯಾಶ್ಚೈವ ಆಗತಾಃ ಶೀಘ್ರ ಮತ್ರ ವೈ ॥ ೨೭೮ ॥

ಮುನಯಃ ಪಿತರಶ್ಚೈವ ಮಹೇಶಾ ಭುವಿ ಮಾನವಾಃ ।
[4]ಅನ್ಯೈಶ್ಚ [5]ಸಮಯಶ್ಚೈವ [6]ಆಗತಃ ಶೀಘ್ರಮತ್ರ ವೈ ॥ ೨೭೯ ॥

[7]ತಸ್ಮಾನ್ನೈವ ತು ಕಾಲೇತು ಶಂಖಧಾರಾಸಮನ್ವಿತಂ ।
ಘೋಷಯಂತಃ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಪೂರಯಂತೋ ದಿಶೋ ದಶ ॥ ೨೮೦ ॥

---

1 ಧ್ರುವಂ
2 ಆಗತಾಃ
3 ಸ್ಥಲಪಾತಾಲವಾಸಿನಃ
4 ಅನ್ಯೇಚ
5 ಸಮಯಾಃ
6 ಆಗತಾಃ
7 ತಸ್ಮಿನ್

ಭೇರೀತಾಡನ ಮೇವೋಕ್ತಂ ಬಲಿನಾಮಕ್ರಮಂ ಶೃಣು ।
ಪ್ರಥಮಂ ಬಲಿತಾಲಂ ತು ಬಲಿಮುದ್ದಿಶ್ಯಕಾರಯೇತ್ ॥ ೨೮೧ ॥

ಪ್ರಥಮಂ ಮಂಗಿಣಿತಾಳಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ವೃಷತಾಲಕಂ ।
ತೃತೀಯಂ ಚಂದ್ರತಾಲಂಚ ಟಂಕರೀ ಚ ಚತುರ್ಥಕಂ ॥ ೨೮೨ ॥

ಪಂಚಮಂ ಜೋತ್ಕಟಂ ಚೈವ ಪುನ್ನಿತಾಲಂತು [1]ಷಷ್ಠಮೇ ।
ಶರ್ವರೀ ಸಪ್ತತಾಲಂತು ಅಷ್ಟಮಂ ಗಾರುಡಂ ತಥಾ ॥ ೨೮೩ ॥

[2]ಸಪ್ತಮಂ ತಟಪ್ರಹಾರಂ ಸ್ಯಾದ್ದಶಮಂ ಹಂಸತಾಲಕಂ ।
ದ್ವಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಾವೃತ್ಯ ಗೋಪುರೇಣ ಪ್ರವೇಶಯೇತ್ ॥ ೨೮೪ ॥

ಜಯಶಬ್ದಾದ್ಬಹಿರ್ಗಜ್ಘೋ ದ್ಘೋಷಯೇಚ್ಛಂಕಕಾಹಳೇ ।
ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಸಮತಾಲಂ ತು ಬದ್ಧಾ ವರ್ಣ ತಥಾನಲೇ ॥ ೨೮೫ ॥

ಯಮಸ್ಯ ಭಂಗಿಣೀತಾಲಂ ಮಲ್ಲತಾಳಂ ತು [3]ನೈರರುತೇ ।
ನವತಾಲಂತು ವಾರುಣ್ಯಾಂ ಸರ್ವತಾಲಂ ತು ವಾಯವೇ ॥ ೨೮೬ ॥

ಕೌಶಿಕಂ ತು ಕುಬೇರಂ ಸ್ಯಾದೀಶಾನ್ಯೇ ಬಕ್ಕರೀ ತಥಾ ।
ಏವಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಉಚ್ಚರಂಸ್ತತ್ರ ಘೋಷಯೇತ್ ॥ ೨೮೭ ॥

ತಾಲಾನಾಂ ತು ಸಮಾಹೂಯಾ ದೋಷ್ಟಾನ್ಯಂ ಪರೀಕ್ಷ್ಯ ಚ (?) ।
[4]ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶೂದ್ರಕನ್ಯಾಯಾಂ ಜಾತಃ ಪಾರಶವಃ ಸ್ಮೃತಃ ॥ ೨೮೮ ॥

ಸ್ನಾನುಷ್ಠಾನಪರೋ ನಿತ್ಯಂ ತದ್ವದ್ದೇವಸ್ಯ ಭಕ್ತಿಮಾನ್ ।
ರೂಪಯೌವನಸಂಪನ್ನಃ ವಿಶಾಲಕುಶಲಾನ್ವಿತಃ ॥ ೨೮೯ ॥

ಸ್ನಾತ್ವಾಚಮ್ಯ ಶುಚಿರ್ಭೂತ್ವಾ ಶುದ್ಧವಾಸಾ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ।
ವಸ್ತ್ರಾನುಲೇಪನೈಃ ಪುಷ್ಪೈ ಭೂಷಣೈರು[5]ಪ ಶೋಭಿತೇ ॥ ೨೯೦ ॥

---

1 ಷಷ್ಠಂ
2 ನವಮಂ
3 ನೈರ್ಋತೇ
4 ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತ್
5 ಉಪಶೋಭಿತಃ

[1]ಯಜ್ಞೋಪವೀತಸಂಯುಕ್ತಂ ಶಿವದೀಕ್ಷಾಭಿಷಿಕ್ತಕಃ ।
ತತ್ರ ವ್ರತಂ ಚ ಭೇರ್ಯಾದಿ ತಾಳಯೇತ್ಪತ್ರಮೇವ ವಾ (?) ॥ ೫೧ ॥

ಏವಮೇವ ದ್ವಿ[2] ಸಂಧೌ ಚ ಕೃತ್ವಾ ಲೋಕಸ್ಯ ಶಾಂತಿಕಂ ।
ಆಯುಷ್ಯಂ ಶ್ರೀ[3] ಬಲಂ ಚೈವಮಾರೋಗ್ಯಂ ಪುತ್ರವರ್ಧನಂ ॥ ೫೨ ॥

ಇತ್ಯೇವಂ ಬಲಿಶಾಲಂತು [4]ರಾಜಾರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯವರ್ಧನಂ ।
ಲಿಂಗಬೇರಗಣೇಶಾದೀನ್ ಪೂಜಯೇತ್ತು ವಿಧಾನತಃ ॥ ೫೩ ॥

[5]ವಾಸ್ತುಸ್ಥಾನ್ [6]ದೇವತಾನ್ [7]ಸರ್ವಾನ್ [8]ಪೂಜಾದ್ವಿಗುಣಮಾಚರೇತ್ ।
ನವಾಹಂವಾಥ ಸಪ್ತಾಹಂ ಪಂಚಾಹಂ ತ್ರಿಯಹಂ ತು ವಾ ॥ ೫೪ ॥

[9]ಯಾಗಾರಂಭ ಸಮಾರಭ್ಯ [10]ಯಥಾವಿಧಿ ಪುರಸ್ಕರಂ ।
ಯಾಗಶಾಲಾಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾ ದೈಶಾದ್ಯಾ ಪಾವಕೇ ತಥಾ ॥ ೫೫ ॥

[11]ನೈಋ ಋತ್ಯಾಂ ವಾಯುವೇ ಸೋಮೇ ಚಾಂತರಾಲೇऽಥವಾ ಪುನಃ ।
ಸಪ್ತಹಸ್ತಾಷ್ಟಹಸ್ತಂ ವಾ ನವದ್ವಾದಶಕಂ ತು ವಾ ॥ ೫೬ ॥

ಸಮಂ ವೈ ಚತುರಶ್ರಂ ತು ಮಧ್ಯೇ ನಂದಪದಂ ಕುರು ।
ಕೂಟಂ ವಾ ಮಂಟಪಂ ವಾಪಿ ಪ್ರಪಾಂ ವಾऽಪಿ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್ ॥ ೫೭ ॥

ದಕ್ಷಿಣೇ ದಕ್ಷಿಣದ್ವಾರಮುತ್ತರೇ ಚೋತ್ತರಂ ತಥಾ ।
ಪ್ರಧಾನರಂಧ್ರಮೇವೋಕ್ತಮನ್ಯೇಷಾಂ ಜಾಲಕಾಕೃತಿಃ ॥ ೫೮ ॥

---

1 ಯಜ್ಞೋಪವೀತಸಂಯುಕ್ತಃ
2 ದ್ವಿಸಂಧ್ಯಂ
3 ಶ್ರಿಯಂ
4 ರಾಜರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ
5 ವಾಸ್ತುಸ್ಥಾನಾಂ
6 ದೇವತಾನಾಂ
7 ಸರ್ವಾಸಾಂ
8 ಪೂಜಾಂ
9 ಯಾಗಾರಂಭಂ
10 ಯಥಾವಿಧಿಪುರಸ್ಸರಂ
11 ನೈಋರ್ತ್ಯಾಂ

[1]ವಿಶೇಷಮಿತಿ [2]ವಿಖ್ಯಾತಂ ಸರ್ವಂ ಸಾಮಾನ್ಯಮೇವ ತು ।
ಮಂಟಪಂ ತು ತ್ರಿಧಾ [3]ಭಜ್ಯ ಮಧ್ಯಭಾಗೇ ತು ವೇದಿಕಾ ॥ ೯೯ ॥

ರತ್ನಿಮಾತ್ರಸಮುತ್ಸೇಧಂ ದರ್ಪಣೋದರಸಂನಿಭಂ ।
ಪರಿತಶ್ಚೋಪವೇದಿಂ ತು ಚತುರಂಗುಲಮೇವ ವಾ ॥ ೬೦೦ ॥

ಕುಂಡಾನಿ ಪರಿತಶ್ಚೈವ ನವಪಂಚೈ[4]ಕ ವಾ ಪುನಃ ।
ಚತುರಶ್ರಂ ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ವಿದಿಕ್ಷು ವೃತ್ತಕುಂಡಕಂ ॥ ೬೦೧ ॥

[5]ಇಂದ್ರ ಈಶಾನಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಧಾನಂ ಪದ್ಮಕುಂಡಕಂ ।
ಪಂಚಾಗ್ನಿಂ ಚೇತ್ತು ಪೈ ವತ್ಸ ಚತುರಶ್ರಂ [6]ಚತುರ್ದಿಶಿ ॥ ೬೦೨ ॥

ಪದ್ಮಕುಂಡಂ ತಥೇ[7]ಶಾನ್ಯಂ ಕಲ್ಪಯೇದೇವಮೇವ ತು ।
ಏಕಾಗ್ನಿಂ ಚೇತ್ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಪೂರ್ವೇ ವಾ ದಕ್ಷಿಣೇಽಪಿ ವಾ ॥ ೬೦೩ ॥

ಪಶ್ಚಿಮೇ ಚೋತ್ತರೇ ವಾಽಪಿ ಕಾರಯೇತ್ತು ಶಿಖಿಧ್ವಜ ।
ಲಿಂಗಪೀಠಾಕೃತಿಂ ಯಾವತ್ ತಾವತ್ಪ್ರಾ[8]ಧಾನಕುಂಡಕಂ ॥ ೬೦೪ ॥

ವೃತ್ತಂ ಚೇದ್ವೃತ್ತರಂ [9]ಸರ್ವೇ [10]ದಾತ್ರಂ ಚೇದಾಶ್ರಮೇವ ಚ ।
ದರ್ಪಣೋದರವತ್ಕುರ್ಯಾನ್ನಿಮ್ನೋನ್ನತ ವಿವರ್ಜಿತಂ ॥ ೬೦೫ ॥

ಗೋಮಯೇನೋಪಲಿಪ್ಯಾಥ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇತ್ಪುರುಷೇಣ ತು ।
ಷೋಡಶಸ್ತಂಭಸಂಯುಕ್ತಂ ದ್ವಾದಶಸ್ತಂಭಮೇವ ವಾ ॥ ೬೦೬ ॥

---

1 ವಿಶೇಷಃ
2 ವಿಖ್ಯಾತಃ
3 ವಿಭಜ್ಯ
4 ಏಕಂ
5 ಇಂದ್ರೇಶಾನಯೋಃ
6 ವಿಶೇಷಃ
7 ಈಶಾನ್ಯಾಂ
8 ಪ್ರಧಾನಕುಂಡಕಂ
9 ಸರ್ವಂ
10 ಆಶ್ರಂ

ವಿತಾನೇನೋರ್ಧ್ವಮಾಚ್ಛಾದ್ಯ ದಿಗ್ಧ್ವಜೈಶ್ಚ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್ ।
ದರ್ಭಮಾಲಾಭಿರಾವೇಷ್ಟ್ಯ ಮುಕ್ತಾ[1]ದಾಮೈರಲಂಕೃತಂ ॥ ೩೦೭ ॥

ಸ್ತಂಭಾನಾವೇಷ್ಟ್ಯವಸ್ತ್ರೈಶ್ಚ ತರಂಗೇಣಾ[2]ವೃತಾದ್ಬಹಿಃ ।
ಶಿಲ್ಪಿನಂ ತು ವಿಸೃಜ್ಯಾಥ ಪುನಃ ಪುಣ್ಯಾಹಮಾಚರೇತ್ ॥ ೩೦೮ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ತತ್ರ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇಚ್ಛಂಖತೋಯಕೈಃ ।
ವಾಸ್ತುಹೋಮಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ [3]ಪರ್ಯಗ್ನೀಕರಣಂ ಕುರು ॥ ೩೦೯ ॥

ವಾಚಯೇಚ್ಛು[4]ದ್ಧ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಸಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಶೋಭಿತಂ ।
ಧೂಪದೀಪೈರಲಂಕೃತ್ಯ [5]ಮಂಗಳಾಕುರಮಾವೃತೈಃ (?) ॥ ೩೧೦ ॥

[6]ಮಂಗಳಾಧಿಪತಿರ್ಯ[7]ಷ್ಟ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನಮಂತ್ರತಃ ।
ತೀರ್ಥಾಂಕುರಾರ್ಪಣಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಉತ್ಸವಸ್ಯ ದಿನಾದಿತಃ ॥ ೩೧೧ ॥

[8]ಸಾಯಾಹ್ನ ಸಮಯಾರಭ್ಯ [9]ಚಾಂಕುರಾರ್ಥಂ ತಥೋತ್ಸವಂ ।
[10]ದೀಕ್ಷಿತಂ ಶಿವಭಕ್ತೈಶ್ಚ ಅಲಾಭೇ ಭೂಸುರೈರಪಿ ॥ ೩೧೨ ॥

ಶಿರೋ ವಸ್ತ್ರೇಣ ಸಂವೇಷ್ಟ್ಯ ಪಾಲಿಕಾದೀನಿ ಕಾರಯೇತ್ ।
ಕುದ್ದಾಲಿಂ ವಸ್ತ್ರ ಮಾತ್ರೈಶ್ಚ ಭೂಷಯೇದಪರಾನಯೇತ್ (?) ॥ ೩೧೩ ॥

ನದ್ಯಾಂ [11]ವಾಪಿತಟಾಕೇವಾ ಕೇದಾರೇ ಪರ್ವತೇ ವನೇ ।
ಶುದ್ಧ ಸ್ನಾನಮನುಪ್ರಾಪ್ಯ ಶೋಧಯೇದಸ್ತ್ರಮಂತ್ರತಃ ॥ ೩೧೪ ॥

---

1 ಮುಕ್ತಾದಾಮಭಿಃ
2 ಅನ್ವಿತಾನ್
3 ಪರ್ಯಗ್ನಿಕರಣಂ
4 ಶುದ್ಧಿ ಪುಣ್ಯಾಹಂ
5 ಮಂಗಳಾಂಕುರಂ
6 ಮಂಗಳಾಧಿಪತಿಂ
7 ಇಷ್ಟ್ವಾ
8 ಸಾಯಾಹ್ನಸಮಯೇ
9 ಅಂಕುರಾರ್ಥಂ
10 ದೀಕ್ಷಿತೈಃ
11 ವಾಪ್ಯಾಂ

ಮೃದಂ [1]ಗ್ರಾಹ್ಯೇತು ವಾಮೇನ ಪಾಲಿಕಾದೀನಿ ಪೂರಯೇತ್ ।
ಅವಟಂ ಪೂರಯೇತ್ತತ್ರ ಹೃದಯೇನ ಶಿಖಿಧ್ವಜ ॥ ೩೧೫ ॥

ಗ್ರಾಮ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ಪ್ರವಿಶೇದ್ಯಾಗ ಮಂಟಪಂ ।
ಮಂಟಪಸ್ಯೋತ್ತರೇ ಭಾಗೇ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಶಾಲಿನಾ ಕ಼ುರು ॥ ೩೧೬ ॥

[2]ಅಂಕುರಾರ್ಪಣಯೇದ್ವಿದ್ವಾನ್ ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಿಧಿನಾ ಸಹ ।
ಶಿವಮಾರಾಧಯೇತ್ಪಶ್ಚಾದ್ಯಥಾವಿತ್ತಾನುಸಾರತಃ ॥ ೩೧೭ ॥

ಶಿವಾಗ್ರೇ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇದಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರತಃ ।
ನವಕುಂಭಾನ್ ಸಮಾದಾಯ ತ್ರಿಸೂತ್ರೇಣ ವಿಚಿತ್ರಿತಾನ್ ॥ ೩೧೮ ॥

ಪೂರಯೇದ್ಗಂಧ ತೋಯೇನ ಸ್ಥಂಡಿಲೋಪರಿ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ।
ವರ್ಧನೀಮುತ್ತರೇ[3]ಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪರಿತೋಽಷ್ಟ [4]ಘಟಾನಿ ವೈ ॥ ೩೧೯ ॥

ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಘಟಾನ್ನ್ಯ[5]ಸ್ತ್ವಾ ವಿಧಿನಾಕಾರಯೇದ್ಗುಹ ।
ಪಿಧಾನ ಕೂರ್ಚವಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಂ [6]ಸೌವರ್ಣಂ ಪಂಕಜಾನ್ವಿತಾನ್ ॥ ೩೨೦ ॥

ವಜ್ರಾದಿಶೂಲ ಪರ್ಯಂತಂ ವಿನ್ಯಸೇತ್ತು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ।
ಪದ್ಮಂ [7]ಚಕ್ರಯುತೋವಾಪಿ ವಿಧಿನಾ ಶೂಲಮೇವ ಚ ॥ ೩೨೧ ॥

ಸೌವರ್ಣಂ ರಜತಂ ತಾಮ್ರಂ [8]ದಾರುಜೇನೈವ ವಾ ಕುರು ।
[9]ಲೋಹಜೇನಾಯುಧಾನ್ ಕುರ್ಯಾಲ್ಲಕ್ಷಣೇನೈವ ಕಾರಯೇತ್ ॥ ೩೨೨ ॥

---

1 ಗೃಹೀತ್ವಾ
2 ಅಂಕುರಾನರ್ಪಯೇತ್
3 ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ
4 ಘಟಾಂಶ್ಚ
5 ನ್ಯಸ್ಯ
6 ಸೌವರ್ಣಪಂಕಜಾನ್ವಿತಾನ್
7 ಚಕ್ರಯುತಂ
8 ದಾರುಜಂ
9 ಲೋಹಜಾನ್

ದಾರವಂ ಯಾಜ್ಞಿಕೈರ್ವೃಕ್ಷೈರ್ಹಸ್ತಮಾತ್ರ ಪ್ರಮಾಣತಃ ।
ನಾಹಂ ಚ ದ್ವ್ಯಂಗುಲಂ ಮಾನಮಾತ್ರಾಂ ಗುಲ್ಫೇನ ಕಾರಯೇತ್ ॥ ೩೧೩ ॥

ಪ್ರಾಗಾದೀಶಾನಪರ್ಯಂತಂ ವಿನ್ಯಸೇತ್ತು ಶಿಖಿಧ್ವಜ ।
ವಸ್ತ್ರೈರ್ಗಂಧೈರ್ಮಾಲ್ಯೈಶ್ಚ ಧೂಪದೀಪೈಶ್ಚ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ೩೧೪ ॥

ಕೌತುಕಂ ಶಾತಕುಂಭೇನ [1]ರಜತಂವಾಥ ತಂತುನಾ ।
ಕಾರಯೇತ್ತು ವಿಶೇಷೇಣ ಷೋಡಶಾಂಗುಲಮಾನತಃ ॥ ೩೧೫ ॥

ಲಿಂಗನಾಹಸಮಂ ಸೂತ್ರಂ ಪ್ರಧಾನಂ ಕೌತುಕಂ ವಿದುಃ ।
ಸ್ಥಾಲಿಕಾಂ ಪೂರಯೇದ್ವತ್ಸ ತಂಡುಲೈಶ್ಚ ತಿಲೈರಪಿ ॥ ೩೧೬ ॥

ಭಸ್ಮತಾಂಬೂಲಸಂಯುಕ್ತಂ ಮಧ್ಯೇ ಪದ್ಮಂ ಸಮಾಲಿಖೇತ್ ।
ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಪೂರ್ವವತ್ಕುರ್ಯಾಜ್ಜ[2]ನಾನ್ [3]ಸರ್ವಾನ್ ಪ್ರದಾಪಯೇತ್ ॥ ೩೧೭ ॥

ನಮೋಂತಂ ಸರ್ವಮಂತ್ರೇಣ ಪೂಜಯೇತ್ ಕೌತುಕಂ ಗುಹ ।
[4]ತ್ರ್ಯಂಬಕೇನ ಮಂತ್ರೇಣ [5]ಭಸ್ಮ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ಕೌತುಕಂ ॥ ೩೧೮ ॥

ಶಂಖಂ ವೈ ಚಕ್ರಧಾರೀ ಚ ವಜ್ರಾದೀನಿ ಯಥಾಕ್ರಮಂ (?) ।
ಚಂಡೇಶಂ ಚ ವಿಶೇಷೇಣ ಬಂಧಯೇದ್ವತ್ಸ ವಾರ್ಧಕಂ (?) ॥ ೩೧೯ ॥

[6]ಏಕಬೇರ ದ್ವಿಬೇರಂ ವಾ ತ್ರಿಬೇರಂ ಸರ್ವಮೇವ ವಾ ।
ಗ್ರಥಿತಂ ಕೌತುಕಂ ಯತ್ತು ತತ್ ಕೌತುಕ ಮುದಾಹೃತಂ ॥ ೩೨೦ ॥

ತೇನ ಕುರ್ಯಾತ್ತು ತೀರ್ಥಂ ತ ಮುತ್ಸವಂ ಕಾರಯೇದ್ಗುಹ ।
ಬೃಹತ್ಸಾಮೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ [7]ತ್ರ್ಯಂಬಕೇನೈವ ಮಂತ್ರತಃ ॥ ೩೨೧ ॥

---

1 ರಜತೇನ
2 ಜನಾನಾಂ
3 ಸರ್ವೇಷಾಂ
4 ತ್ರ್ಯಂಬಕೇಣ
5 ಸಭಸ್ಮ
6 ಏಕಬೇರಂ
7 ತ್ರ್ಯಂಬಕೇಣ

ತ್ರಿಭಿರಾವೃತಂ ನೀತ್ವಾ ದಾಪಯೇತ್ತು ಮುಖೇ ಮುಖೇ (?)
ದೇವಾನಾಂ ದಕ್ಷಿಣೇ ಹಸ್ತೇ ಶಕ್ತೀನಾಂ ವಾಮಕೇ ಕರೇ ॥ ೩೩೨ ॥

ಶೂಲಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮೇ ಪತ್ರೇ [1]ಪದ್ಮಚಕ್ರೌ ಚ ಕಂಠಕೇ ।
ಬಂಧಯೇತ್ ಕೌತುಕಂ ತತ್ರ ಭಸ್ಮ ದತ್ವಾಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ॥ ೩೩೩ ॥

ತಾಂಬೂಲಂ ದಾಪಯೇದ್ವಿದ್ವಾನ್ [2]ಜನಾನ್ [3]ಸರ್ವಾನ್ ಪ್ರದಾಪಯೇತ್ ।
ಶಿವಕುಂಭೇ ಶಿವಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ವರ್ಧನ್ಯಾಂತು ಮನೋಜನಿಂ ॥ ೩೩೪ ॥

ಲಿಂಗಮೂರ್ತ್ಯಾ ಸಮಾವಾಹ್ಯ ವಿನ್ಯಸೇತ್ಕುಂಭ ಮಧ್ಯಮೇ ।
ಪೀಠಾನ್ಮನಿ ನ್ಯಸ್ತಾತ್ವ (?) ವರ್ಧನ್ಯಾ ವಿನ್ಯಸೇದ್ಗುಹ ॥ ೩೩೫ ॥

[4]ಲೋಕಪಾಲಾ ನ್ಯಸೇದಷ್ಟ ಕುಂಭ ಮಧ್ಯೇ ಷಡಾನನ ।
ನವರತ್ನಂ ಪಂಚರತ್ನಂ ವಿನ್ಯಸೇಚ್ಛಿ[5]ವವರ್ಧನೀಂ ॥ ೩೩೬ ॥

[6]ನಿಷ್ಕಂ ವಾರ್ಧಾರ್ಧ ಹೈಮೇನ ಪಂಕಜಂ ವಿನ್ಯಸೇದ್ಘಟೇ ।
ಚಂದನಂ ಚಾಕ್ಷತಂ ಪುಷ್ಪಂ ಧೂಪದೀಪಂ ನಿವೇದ್ಯಕಂ ॥ ೩೩೭ ॥

ದೇಶಿಕೋ ಮೂರ್ತಿಪೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ಪೂಜಯೇತ್ತು ವಿಶೇಷತಃ ।
ಶಿವಕುಂಭಂ ಸಮಾದಾಯ ಧಾರಯೇಚ್ಛಿರಸೋಪರಿ ॥ ೩೩೮ ॥

ಶಿಷ್ಯಾಣಾಂ ಪರಿಚಾರಾಣಾಂ ಧಾರಯೇತ್ ಸ್ಥಾಪನಂ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ವಜ್ರಾದಿ ಶೂಲ ಪರ್ಯಂತಂ ಶಿವಾಸ್ತ್ರಂ ಪುರತೋ ನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೩೩೯ ॥

ವಿಮಾನ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪ್ರವಿಶೇದ್ಯಾಗ ಮಂಟಪಂ ।
ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ವೇದಿಕಾಮಧ್ಯೇ ಕುರ್ಯಾದ್ದ್ರೋಣಾಷ್ಟ ಶಾಲಿಭಿಃ ॥ ೩೪೦ ॥

ತದರ್ಧಂ ತಂಡುಲೈರ್ಭೂ[7]ಷ್ಯ ತಂಡುಲಾರ್ಧಂ ತಿಲೈರಪಿ ।
[8]ಲಾಜಾಪುಷ್ಪೈಃ ಪರಿಸ್ತೀರ್ಯ [9]ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ನಲಿನಂ ಲಿಖೇತ್ ॥ ೩೪೧ ॥

---

1 ಪದ್ಮಚಕ್ರಯೋಃ
2 ಜನಾನಾಂ
3 ಸರ್ವೇಷಾಂ
4 ಲೋಕಪಾಲಾನ್
5 ಶಿವವರ್ಧನ್ಯಾಂ
6 ನಿಷ್ಕೇಣ
7 ಭೂಷಯಿತ್ವಾ
8 ಲಾಜಪುಷ್ಪೈಃ
9 ಸ್ಥಂಡಿಲೇ

ಯೋಗೇಶಂ ವಿನ್ಯಸೇನ್ಮ ಧ್ಯೇಷ್ವನ್ಯೇಷಾಮಪಿ ಪೂರ್ವವತ್ ।
[1]ಪೂಜಾ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ವಿಧಿನಾ ಸಂಧಾದೀನಿ (?) ಯಥಾಕ್ರಮಂ ॥ ೩೪೨ ॥

ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ಚತುರ್ವೇದೈಃ ಕುರ್ಯಾದಧ್ಯಯನಂ ತತಃ ।
ಅಘೋರಾಸ್ತ್ರಂ ಕ್ಷುರಿಕಾಸ್ತ್ರಂ ಜಪ್ತ್ವಾ ವೈ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರೇ ॥ ೩೪೩ ॥

ನೃತ್ತಗೇಯೈಶ್ಚ ವಾದ್ಯೈಶ್ಚ ಸ್ತೋತ್ರಧ್ವನಿಸಮಾಯುತಂ ।
ಶಿವಾದಿ ಲೋಕ ಪಾಲಾಂತಾಂಸ್ತತ್ತದ್ಧ್ಯಾನಸಮನ್ವಿ ತಾನ್ ॥ ೩೪೪ ॥

ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೇಣ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಯಥೋಕ್ತ ವಿಧಿನಾ ಗುಹ ।
ಅಷ್ಟ ಮಂಗಲರೂಪಾಣಿ ಪರಿತಃ ಕಲ್ಪಯೇತ್ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೩೪೫ ॥

ದರ್ಪಣೇತು ಉಮಾದೇವೀಂ ಪೂರ್ಣಕುಂಭೇತು ಜಾಹ್ನವೀಂ ।
ವೃಷಭೇತು ಧರಾದೇವೀಂ [2]ಕಾವೇರೀ [3]ಯುಗ್ಮಚಾಮರೌ ॥ ೩೪೬ ॥

ಶ್ರೀವತ್ಸೇತು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಸ್ವಸ್ತಿಕೇತು [4]ಸರಸ್ವತೀ ।
ಶಂಖೇ ತು [5]ಶಕ್ತಿದೇವೀ ಚ ದೀಪೇ [6]ಸ್ವಾಹಾಧಿದೇವತಾಃ ॥ ೩೪೭ ॥

ಉರ್ವಶೀ ಮೇನಕಾ ಚೈವ ರಂಭಾ ಚೈವ ತಿಲೋತ್ತಮಾ ।
ಸುಮುಖೀ ಸುಂದರೀ ಚೈವ ಕೌಮುಖೀ ಕಾಮವರ್ಧನೀ ॥ ೩೪೮ ॥

[7]ಏತೇ [8]ಚಾಪ್ಸರಸಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಅಷ್ಟ [9]ಮಂಗುಲಧಾರಿಕಾಃ ।
ಮಂಗಲಾಷ್ಟಕ ದೇವಾನಾ ಮೇವಮೇವೇತಿ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೩೪೯ ॥

---

1 ಪೂಜಾಂ
2 ಕಾವೇರೀಂ
3 ಚಾಮರಯುಗ್ಮೇ
4 ಸರಸ್ವತೀಂ
5 ಶಕ್ತಿದೇವೀಂ
6 ಸ್ವಾಹಾಧಿದೇವತಾಂ
7 ಏತಾಃ
8 ಚಾಪ್ಸರಸಃ
9 ಮಂಗಲ

ವಿತಾನೇ [1]ಚಾಂದ್ರದೈವತ್ಯೇ [2]ದರ್ಭಮಾಲಾ [3]ಸರಸ್ವತೀ |
[4]ದಿಗ್ಧ್ವಜಾ ಲೋಕರಕ್ಷೇಶಾನ್ ಯಜೇದ್ಗಂಧಾದಿಭಿಸ್ಸಹ || ೩೫೦ ||

ಶಂಖಪದ್ಮನಿಧಿಂ ಚೈವ [5]ಮುಕ್ತಾದಾಮಾದಿ ದೈವತಂ |
ಅಂತಸ್ತಂಭ ಚತುಷ್ಕೋಣೇ ಧರ್ಮಾದೀನಾಂತು ದೇವತಾಃ || ೩೫೧ ||

ಅಗ್ನ್ಯಾಧಾನಾದಿಕಂ ಸರ್ವಮಗ್ನಿಕಾರ್ಯೋಕ್ತಮಾಚರೇತ್ |
ಅಗ್ನಿಮೂರ್ತಿಂ ಸಮಾವಾಹ್ಯ ವಿನ್ಯಸೇತ್ಕುಂಡ ಮಧ್ಯಮೇ || ೩೫೨ ||

ಶಿವಾಗ್ನಿಂ ಕಲ್ಪಯೇತ್ಪಶ್ಚಾದ್ರೇಪ (?) ವತ್ಕಾರಯೇತ್ಪುನಃ |
ಅಷ್ಟಬಾಹು ಚತುರ್ವಕ್ತ್ರಂ ಪ್ರತಿವಕ್ತ್ರಂ ತ್ರಿಲೋಚನಂ || ೩೫೩ ||

ಖಡ್ಗಂ ಶೂಲಂ ಚ ವಜ್ರಂ ಚ ಪತಾಕಾಂ ದಕ್ಷಿಣೇ ಕರೈಃ |
ವರದಂ ತ್ವಂಕುಶಂ ಪಾಶಂ ಘಂಟಾ ವೈ ವಾಮಕೈಃ [6]ಕರಃ || ೩೫೪ ||

ರಕ್ತವರ್ಣನಿಭಂ ವಕ್ತ್ರಂ [7]ದೇಹಂ (?) ಸಪ್ತಜಿಹ್ವಾಭಿರಾವೃತಂ |
ಹಿರಣ್ಯಾ ಕನಕಾ ರಕ್ತಾ ಕೃಷ್ಣಾ ಚೈವತು ಸುಪ್ರಭಾ || ೩೫೫ ||

ಅತಿರಕ್ತಾ ಬಹುರೂಪಾ ಸಪ್ತಜಿಹ್ವಾಃಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ |
ಹಿರಣ್ಯಾ ಸದ್ಯವಕ್ತ್ರೇತು [8]ರಕ್ತಾಯಾಂ ವಾಮವಕ್ತ್ರಕೇ || ೩೫೬ ||

ಕೃಷ್ಣಾ [9]ವೈ ವಾಮವಕ್ತ್ರೇತು ಸುಪ್ರಭಾ ಪುರುಷಾನನೇ |
ಅತಿರಕ್ತಾ ಬಹುರೂಪಾ ಕನಕಾ [10]ಶ್ಚೋರ್ಧ್ವ ವಕ್ತ್ರಕೇ || ೩೫೭ ||

---

1 ಚಂದ್ರ

2 ಧರ್ಭಮಾಲಾಂ

3 ಸರಸ್ವತೀಂ

4 ದಿಗ್ಧ್ವಜಾನ್

5 ಮುಕ್ತಾದಾಮಾಧಿದೈವತಂ

6 ಕರೈಃ

7 ಈ ಪದವು ಇಲ್ಲಿ ಅಸಂಗತ

8 ರಕ್ತಾಸ್ಯಾತ್

9 ಚಾಘೋರವಕ್ತ್ರೇ

10 ಚೋರ್ಧ್ವವಕ್ತ್ರಕೇ

ಸದ್ಯಾ ದೀಶಾನ ಪರ್ಯಂತಂ [1]ಜಿಹ್ವಾ ಸ್ಥಾನೇತಿ ಚೋಚ್ಯತೇ |
ಲೋಂ ಧ್ರಾಂ ಕಾಂ ಯೌಂ ಹ್ರಾಂ ಷ್ಟ್ರಾಂ ಸ್ರಾಂ
ಜಿಹ್ವಾ ಮಂತ್ರಮಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಹಿರಣ್ಯಾದಿ ಯಥಾಕ್ರಮಂ || ೩೫೮ ||

ಗಂಧಾದಿನಾಽರ್ಚಯೇತ್ಸರ್ವಾಂಸ್ತತೋ ಹೋಮಂ ಸಮಾಚರೇತ್ |
ಸಮಿದಾಜ್ಯಚರುಂ ಲಾಜಾನ್ ಸರ್ಷಪಂ ಚಯವಾಂಸ್ತಿಲಾನ್ || ೩೫೯ ||

ಸಮಿದಾಹುತಿ[2]ಮೀಶಾನಂ ಪುರುಷೇಣ [3]ಘೃತಾಹುತಿ |
ಚರುಂ ಹುತ್ವಾ ಅಘೋರೇಣ ಲಾಜಾ ವಾಮೇನ [4]ಹೂಯತೇ || ೩೬೦ ||

ಸರ್ಷಪಂ ಹೃದಯೇನೈವ ಶಿಖಾಯಾಂ ಚ [5]ಯವಾಹುತಿಃ |
ಕವಚೇನ ತಿಲಂ ಹುತ್ವಾ ಮುಷ್ಟಿ ಮಾತ್ರಂ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ || ೩೬೧ ||

ಉತ್ತಮಂ ತ್ರಿತಿ ವಿಖ್ಯಾತಂ ತದರ್ಧಂ ಮಧ್ಯಮಾಹುತಿಃ |
ತಸ್ಯಾರ್ಧಮಧಮಂ ಜ್ಞೇಯಂ ಪ್ರಮಾಣಂ ಸರ್ವ (?) [6]ಹೋಮಯೇತ್
|| ೩೬೨ ||

ಶತಮರ್ಧಂ ತದರ್ಧಂ ವಾ ಪ್ರತಿದ್ರವ್ಯಂ ತು ಹೂಯತೇ |
ಸರ್ವದ್ರವ್ಯಂ ಸಮೋಪೇತಂ ಹವ್ಯವಾಹೇತಿ ಹೋಮಯೇತ್ || ೩೬೩ ||

ದ್ರವ್ಯಾಂತೇ ವ್ಯಾಹೃತಿಂ ಹುತ್ವಾ ಹುತ್ವಾ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಪುನಃ |
ಹವೀ–ಷ್ವಾ (?) [7]ಕೃತಾಂತೇತು ಯದಸ್ಯೇತಿ ಚ [8]ಹೋಮಯೇತ್
|| ೩೬೪ ||

[9]ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ [10]ತ್ರ್ಯಂಬಕೇನೈವ ಹೊ[11][ಮ]ಯೇತ್ |
ಬ್ರಹ್ಮಜಜ್ಞಾನ ಮಂತ್ರೇಣ ವ್ಯೋಮವ್ಯಾಪಿದಶಾಕ್ಷರೈಃ || ೩೬೫ ||

---

1 ಜಿಹ್ವಾಸ್ಥಾನಂ
2 ಈಶಾನೇನ
3 ಘೃತಾಹುತಿಂ
4 ಹೂಯಂತೇ
5 ಯವಾಹುತಿಂ
6 ಜುಹುಯಾತ್
7 ಕೃತ್ವಾ
8 ಜುಹುಯಾತ್
9 ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿತಿ
10 ತ್ರ್ಯಂಬಕೇಣೈವ
11 ಜುಹುಯಾತ್

ಗೌರೀನಿಮಾಯಮಂತ್ರೇಣ ಅತಿರಕ್ತೇತಿಹೂಯತೇ ।
ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ [1]ಹೂಯತೇತಿ ವಿಚಕ್ಷಣಃ ॥ ೩೬೬ ॥

ಈಶಾನಃ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಾಂ ಬಹುರೂಪೇತಿ [2]ಹೋಮಯೇತ್ ।
ವಜ್ರಾದಿಶೂಲಪರ್ಯಂತಂ ತತ್ತನ್ನಾಮ್ನೈವ ಹೂಯತೇ ॥ ೩೬೭ ॥

[3]ಜಯಾದಿರಭ್ಯಾತಾನಂಶ್ಚ [4]ರಾಷ್ಟ್ರ ಭೃಚ್ಚಾಹುತಿಂ ಪುನಃ ।
[5]ಪುನ-ತ್ಯಂಬೇಕೇನೈವ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಹುತೀರ್ದಶ ॥ ೩೬೮ ॥

[6]ಶಿವಪ್ರಸಾದ ಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರಣವೇನ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ।
[7]ಏಕೈಕಮಾಹುತಿಂ ಹುತ್ವಾ ವ್ಯಾಹೃತಿಂ ಜುಹುಯಾದ್ಗುಹ ॥ ೩೬೯ ॥

ಪೂರ್ಣಂತು ಮಿಶ್ರಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರತಿದ್ರವ್ಯಂ ಷಡಾನನ ।
ವಿತ್ತಮಾದಿಕ್ರಮೇಣೈವ ಸಮಿಧಾರ್ಕಾಂಗುಲಾನಿ ಚ ॥ ೩೭೦ ॥

ಕಲಾಂ ಗುಲಂ ಚೋತ್ತಮಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಮನ್ವಂಗುಲಂ ತು ಮಧ್ಯಮಂ ।
...............................[8]ಫಮಿಧಾಯಾಂತು ಲಕ್ಷಣಂ ॥ ೩೭೧ ॥

ಕರ್ಷಂ ಕರ್ಷಾರ್ಧಮಾತ್ರಂ ಚ ಕರ್ಷದ್ವಯಮಥಾಪಿ ವಾ ।
ಉತ್ತಮಾದಿ ಕ್ರಮೇಣೈವ ಘೃತಾಹುತಿಮಥಾಚರೇತ್ ॥ ೩೭೨ ॥

ಸ್ರುವಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣೇನ ವ್ಯಾಹೃತಿಂ ಜುಹುಯಾತ್ಪುನಃ ।
ಸ್ರುವಯೋಗೇನ ಸಂಪೂರ್ಣಂ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಮಥಾಚರೇತ್ ॥ ೩೭೩ ॥

ಕ್ಷೀರಂ ದಧಿ [9]ಮಧು [10]ಸ್ಸರ್ಪಿ ಸ್ರುವಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣತಃ ।
ಅನ್ನಮಕ್ಷಪ್ರಮಾಣೇನ ಮೂಲಂ (?) ಬಿಲ್ವಸ್ಯಪತ್ರವತ್ ॥ ೩೭೪ ॥

---

1 ಹೂಯತೇsತಿವಿಚಕ್ಷಣೈಃ
2 ಜುಹುಯಾತ್
3 ಜಯಾದಿಮಭ್ಯಾತಾನಾಂಶ್ಚ
4 ರಾಷ್ಟ್ರಭೃದಾಹುತಿಂ
5 ಪುನಶ್ಚತ್ರ್ಯಂಬಕೇನೈವ
6 ಶಿವಪ್ರಾಸಾದ
7 ಏಕೈಕಾಂ
8 ಸಮಿಧಾಯಾಮ
9 ಮಧು
10 ಸರ್ಪಿಃ

ಅಪೂಪಂ ಚ ಫಲಂ ಚೈವ ಶಮೀಪತ್ರಪ್ರಮಾಣತಃ ।
ಏವಮೇವ ಪ್ರಮಾಣೇನ ಹೋಮಂ ಕೃತ್ವಾತ್ರ ಷಣ್ಮುಖ ॥ ೩೭೫ ॥

ಹೊಮಾಂತೇ ಬಲಿಮಾರಭ್ಯ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಸಂಯುತಂ ।
ತರಂಗ (?) ಶಿಬಿಕಾಯಾಂ ವಾ ರಥೇ ವಾರೋಪಯೇದ್ಗುಹ ॥ ೩೭೬ ॥

[1]ವೃಷಭಂ ಪೂರ್ವತೋಗಚ್ಛೇದ್ಯಂತ್ರದೀ[2] ಪಮು[3]ನಂತರೇ ।
[4]ಗಣೇಶಂ ಯಂತ್ರಲಿಂಗಂ ಚ [5]ಯಂತ್ರದಂತಿ ಮ[6]ನಂತರೇ ॥ ೩೭೭ ॥

[7]ಯಂತ್ರಾಶ್ಚ [8]ಯಂತ್ರವಾದ್ಯಾಶ್ಚ ಯಂತ್ರನೃತ್ತ [9]ಮನಂತರೇ ।
ದೇಶಿಕೋ ಬಲಿಪಾತ್ರಾದಿ ಬಲಿದ್ರವ್ಯ [10]ಮನಂತರೇ ॥ ೩೭೮ ॥

ತದಂತೇ ಚಂ[11]ಸ್ತ್ರಮೂರ್ತಿನಾ ಮುನ್ನಲಿಂಗ ಮ[12]ನಂತರೇ ।
[13]ಚಂದ್ರಮೌಳಿ ತದಂತೇತು ಸೋ[14] ಮಾಸ್ಕಂದಮ[15]ನಂತರೇ ॥ ೩೭೯ ॥

[16]ನಂದೀಶಂ ಚಾಪರೇ ವಾಪಿ ದೂರೇ ವಾಪಿ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್ ।
ಭಕ್ತಬಿಂಬಾಸ್ತದಂತೇ ತು [17]ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಮನಂತಪರೇತಿ ಚ ॥ ೩೮೦ ॥

---

1 ವೃಷಭಃ
2 ದೀಪಃ
3 ಅನಂತರಂ
4 ಗಣೇಶಃ
5 ಯಂತ್ರದಂತೀ
6 ಅನಂತರಂ
7 ಯಂತ್ರಾಣಿ
8 ಯಂತ್ರವಾದ್ಯಾನಿ
9 ಅನಂತರಂ
10 ಅನಂತರಂ
11 ಅಸ್ತ್ರಮೂರ್ತಯಃ
12 ಅನಂತರಂ
13 ಚಂದ್ರಮೌಲಿಃ
14 ಸೋಮಾಸ್ಕಂದಃ
15 ಅನಂತರಂ
16 ನಂದೀಶಃ
17 ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಮನಂತರಂ

ನೃಪಾಣಾಂ ಚ ಪರೇ ಗತ್ವಾ [1]ವಣಿಜ್ಯಾನಾಮ[2]ನಂತರೇ ।
ಶೂದ್ರಾಣಾಮಪತೀಗತ್ವಾ ಪಾಷಂಡಾನಾ [3]ಮನಂತರೇ ॥ ೩೮೧ ॥

ವ್ರತಿನಾಂ ಚಾಪರೇ ಗತ್ವಾ ಯೋಗಿನಾಂ [4]ತದನಂತರೇ ।
[5]ಸಮಯಿೀನಾಂ ತದಂತೇ ತು ವಾದ್ಯನೃತ್ತಮ[6]ನಂತರೇ ॥ ೩೮೨ ॥

[7]ಭಾಷಾಷ್ಟಾದಶಕಂ ಸ್ತೋತ್ರೈರ್ನಾನಾಲಂಕಾರ ಸಂಯುತೈಃ ।
ಬಲಿಪಾತ್ರೇ ಸಮಾಸೇನ ಬಲಿದ್ರವ್ಯಂ ವಿನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥ ೩೮೩ ॥

ಚಂದನಂ ಚಾಕ್ಷತಂ ಪುಷ್ಪಂ [8]ಧೂಪದೀಪಂ ತಥೈವಚ ।
ಪಾದ್ಯಮಾಚಮನಂ ಚಾರ್ಘ್ಯಂ ಪಾತ್ರೇ ಪಾತ್ರೇ ನಿಧಾಪಯೇತ್ ॥ ೩೮೪ ॥

ಲಡ್ಡುಕಾ ಚೈವ ಮುದ್ಗಾನಾಂ [9]ಗಲಸತ್ತಿಲಪಿಷ್ಟಕಂ ।
ಪ್ರಥಮೇಽಹನಿ ದಾತವ್ಯಮವಿಘ್ನಶ್ಚೇತಿ ಮಂತ್ರತಃ ॥ ೩೮೫ ॥

ಲೋಕಪಾಲಾನ್ ಸಮಾಸೇನ [10]ಬಲಿನಿತ್ಯಂ [11]ದದೇತ್ಕ್ರಮಾತ್ ।
[12]ನಿಶಿಚೂರ್ಣಂ ಯವಂ ಚೈವ ಪಾಯಸಂ ತಿಲಸಂಯುತಂ ॥ ೩೮೬ ॥

ದ್ವಿತೀಯದಿವಸೇ ದದ್ಯಾ ದ್ಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರಮನುಸ್ಮರನ್ ।
[13]ಘೃತಾ ಚ ತಿಲಪಿಷ್ಟಂ ಚ ಕದಲೀಫಲಸಂಯುತಂ ॥ ೩೮೭ ॥

---

1 ವಣಿಜಾಂ
2 ಅನಂತರಂ
3 ಅನಂತರಂ
4 ಅನಂತರಂ
5 ಸಮಯಿನಾಂ
6 ಅನಂತರಂ
7 ಭಾಷಾಷ್ಟಾದಶಕಸ್ತೋತ್ರೈಃ
8 ಧೂಪಂ
9 ಗುಲಸಕ್ತತಿಲಪಿಷ್ಟಕಂ
10 ಬಲಿಂ
11 ದದ್ಯಾತ್
12 ನಿಶಾಚೂರ್ಣಂ
13 ಘೃತಂ

ತೃತೀಯೇಽಹನಿ ದಾತವ್ಯಂ ಭೂತಮಂತ್ರಮನುಸ್ಮರನ್ ।
[1]ನಿಶಿಚೂರ್ಣಂ ನಾಲಿಕೇರಂ [2]ಘೃತೋದನ ಶಿಬಿಧ್ವಜ ॥ ೩೮೮ ॥

ಚತುರ್ಥೇ ದಿವಸೇ ಚೈವ ಗಾಂಧರ್ವಂ ಮಂತ್ರ ಮುಚ್ಚರನ್ ।
ಪ್ರಿಯಂಗು ಘೃತಸಂಯುಕ್ತ [3]ಮಿಂದ್ರವಲ್ಲೀ [4]ಶಮೀತಥಾ ॥ ೩೮೯ ॥

ಪಂಚಮೇಽಹನಿ ದಾತವ್ಯಮೈಂದ್ರ ಮಂತ್ರ ಮನುಸ್ಮರನ್ ।
[5]ವೇಣ್ವಾನ್ನಂ ಘೃತಸಂಯುಕ್ತಂ ಸಕ್ತು [6]ಲಾಜಾವಿಮಿಶ್ರಿ ತಂ ॥ ೩೯೦ ॥

[7]ಷಷ್ಠ್ಯಮೇಽಹನಿ ದಾತವ್ಯಮೃಕ್ಷೀಣಾಂ ಕುಶಯಾ ಸಹ ।
ಶುದ್ಧಾನ್ನಂ [8]ಬೃಹತೀಯುಕ್ತಂ ಗುಲ[9]ಸರ್ಪಿವಿಮಿಶ್ರಿತಂ ॥ ೩೯೧ ॥+

ನವಮೇಽಹನಿ ದಾತವ್ಯಂ ಶೈವಮಂತ್ರಮನುಸ್ಮರನ್ ।
[10]ಯೇಷಾಂ [11]ದ್ರವ್ಯಮಲಾಭೇ ತು ಶುದ್ಧಾನ್ನಂ ದಧಿಸಂಯುತಂ ॥ ೩೯೨ ॥

ಪ್ರಥಮಾದಿ [12]ದಿನಾಂತಂ ಚ ಬಲಿದ್ರವ್ಯಮಿಹೋಚ್ಯತೇ ।
[13]ಪ್ರಥಮಂ ಗಣನಾಥಸ್ತು [14]ದ್ವಿತೀಯಂ [15]ಕಮಲಾಸನ ॥ ೩೯೩ ॥

---

1 ನಿಶಾಚೂರ್ಣಂ
2 ಘೃತೋದನಂ
3 ಇಂದ್ರವಲ್ಲೀಂ
4 ಶಮೀಂ
5 ವೇಣ್ವನ್ನಂ
6 ಲಾಜವಿಮಿಶ್ರಿತಂ
7 ಷಷ್ಠೇ
8 ಬೃಹತೀಯುಕ್ತಂ
9 ಸರ್ಪಿರ್ವಿಮಿಶ್ರಿತಂ
10 ಏಷಾಂ
11 ದ್ರವ್ಯಾಣಾಂ
12 ನವಾಂತಂ
13 ಪ್ರಥಮೇ
14 ದ್ವಿತೀಯೇ
15 ಕಮಲಾಸನಃ

+ ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಪ್ತಮ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಮ ದಿವಸಗಳ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಗ್ರಂಥ ಭಾಗವು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

[1]ದ್ವಿತೀಯಂ ಭೂತರಾತ್ರಂ ಚ [2]ಚತುರ್ಥಂ [3]ಗಾಂಧರ್ವಮೇವ ಚ ।
[4]ಪಂಚಮಂ ಚ [5]ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಂ ಮುನೀನಾಂ [6]ಷಷ್ಠಮೋ ಭವೇತ್ ॥ ೩೯೪ ॥

[7]ಸಪ್ತಮಂ [8]ಕೇಶವಂ [9]ಜ್ಞೇಯ[10]ಮಷ್ಟಮಂ [11]ರಾಕ್ಷಸಂತಥಾ ।
[12]ನವಮಂ ಶೈವಮೇವೋಕ್ತಂ ದಿವಸಾನಾಂ ತು [13]ದೇವತಾ ॥ ೩೯೫ ॥

ಇಂದ್ರಾದೀಶಾನಪರ್ಯಂತಂ[14] ವಿಧಿದೇವಾನ್ ಷಡಾನನ ।
[15]ಗಂಧರ್ವೋ [16]ಪ್ರೀತಿ ದೇವತ್ಯ ಮ[17]ನಲೋ [18]ಜ್ವಲನಂ ತಥಾ ॥ ೩೯೬ ॥

ಸೋಮದೇವಾಶ್ಚ ಪಂಚೈತೇ ಬಲಿದ್ರವ್ಯಾಧಿದೇವತಾಃ ।
ಸಾವಿತ್ರೀ ಶಕ್ವರೀ ಚೈವ ಜಗತೀಚ [19]ಗಾಯತ್ರಿಕಂ ॥ ೩೯೭ ॥

ರುದ್ರಃ ಪಿತಾಮಹೋ ವಿಷ್ಣು ರೀಶ್ವರಃ ಶಿವ ಏವಚ ।
ವಿಘ್ನೇಶಾದೀಶಪರ್ಯಂತಂ ಭೌತಿಕಸ್ತದುದಾಹೃತಃ ॥ ೩೯೮ ॥

---

1 ತೃತೀಯೇ
2 ಚತುರ್ಥೇ
3 ಗಂಧರ್ವಃ
4 ಪಂಚಮೇ
5 ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ
6 ಷಷ್ಠೇ
7 ಸಪ್ತಮೇ
8 ಕೇಶವಃ
9 ಜ್ಞೇಯಃ
10 ಅಷ್ಟಮೇ
11 ರಾಕ್ಷಸಃ
12 ನವಮೇ
13 ದೇವತಾಃ
14 ವಿದ್ಧಿ
15 ಗಂಧರ್ವಃ
16 ಪ್ರೀತಿ ದೈವತ್ಯಂ
17 ಅನಿಲಃ
18 ಜ್ವಲನಃ
19 ಗಾಯತ್ರಿಕಾ

ವೈನವಾದಿ ಶಿವಾಂತಂತು ಯದ್ಗೌಣಂ ಸಂಪ್ರಶಸ್ಯತೇ (?) ।
ಶೈವೇ ಶೈವಾಧಿದೈವತ್ಯ ಮೇವಂ ದಿನಾಧಿಪಃ ಸ್ಮೃತಃ ॥ ೩೯೯ ॥

ದಿನಾಧಿದೇವಬೀಜಂತು ಸಂಧಿ ದೇವಾನ್ ಸ್ವ ನಾಮತಃ ।
ಪ್ರಣವಾದಿನಮೋಂತಂ ಚ [1]ಮಂತ್ರಾಃ ಪ್ರತಿದಿನಂ ವದೇತ್ ॥ ೪೦೦ ॥

ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾ ದ್ವಿಶೇಷೇಣ ದಿನಂ ಪ್ರತಿ ದಿನಂ ಪ್ರತಿ ।
ಯಾಗಸ್ಥಾನಮನುಪ್ರಾಪ್ಯ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಳನಂ ಕುರು ॥ ೪೦೧ ॥

ಆಯುಧಾನಸ್ತ್ರ ಮೂರ್ತಿಂ ಚ ವಿನ್ಯ ಸೇದ್ವೇ ದಿಕೋಪರಿ ।
ಅನ್ನಲಿಂಗಂ ವಿಸೃಜ್ಯಾಥ ಬಾಹ್ಯಪೀಠೇ ವಿಶೇಷತಃ ॥ ೪೦೨ ॥

ಆಸ್ಥಾನ ಮಂಟಪೇ ವತ್ಸ ಕೌತುಕಂ ವಿನ್ಯಸೇತ್ಕ್ರಮಾತ್ ।
ದಿನೇ ದಿನೇ ವಿಶೇಷೇಣ ಭವಾನೀಂ ಪೂಜಯೇದ್ಗುಹ ॥ ೪೦೩ ॥

+ಉಮಯಾ ಸಹಿತಂ ಚಂದ್ರಶೇಖರಂ ಪ್ರಥಮೇಽಹನಿ ।
[2]ಸುಖಾಸನ [3]ಹರಿರರ್ಧಂ ದ್ವಿತೀಯದಿವಸೇ ತತಃ ॥ ೪೦೪ ॥

ತೃತೀಯೇ ಚಾ[4]ರ್ಧನಾರೀ ಚ [5]ಗಂಗಾವರಂ ತಥೈವ ಚ ।
ಕಲ್ಯಾನಾ(?) ಸುಂದರಂ ಚೈವ ವೃಷಾರೂಢಂ ತಥೈವ ಚ ॥ ೪೦೫ ॥

ಚಂಡೇ ಶಾನುಗ್ರಹ(?) ಮುಮಾ ಸಂವಾದ ಮೂರ್ತಿನಂ ।
ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ಮಾರೂಢಂ ಪಂಚಮೇ ದಿವಸೇ ವಿದುಃ ॥ ೪೦೬ ॥

ಉನ್ಮತ್ತ ಭೈರವಾಕಾರಂ [6]ವಿಷಾಶೀ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕಂ ।
ಅಷ್ಟಮೇ ದಿವಸೇ ವತ್ಸ ಉತ್ಸವಂ ತತ್ರಕಾರಯೇತ್ ॥ ೪೦೭ ॥

---

[1] ಮಂತ್ರಾನ್

[2] ಸುಖಾಸನಂ

[3] ಹರೇರರ್ಧಂ

[4] ಅರ್ಧನಾರೀಂ

[5] ಗಂಗಾಧರಂ

[6] ವಿಷಾಶಿನಂ

+ ಈ ಉತ್ಸವ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಆರನೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಉತ್ಸವಗಳು ಯಾವುವೆಂಬುದು ತಿಳಿದು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಳು ಮತ್ತು ಎಂಟನೆಯ ದಿವಸಗಳ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಹಿಂದುಮುಂದಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಕೌಲಿಹ ಕೌಲಹಾರೀ(?) ಚ ಗಜೋದ್ಭಿನ್ನಾರ್ಥಕಂ ಹರಂ ।
ಸಪ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ವತ್ಸ ವಿಶೇಷಂ ಚೋತ್ಸವಂ ಗುಹ ॥ ೪೦೮ ॥

ಅಷ್ಟಮೇ ವಾ ನವಾಹೇವಾ ಉತ್ಸವಂ ತತ್ರ ಕಾರಯೇತ್ ।
ಭುಜಂಗತ್ರಾಸರೂಪಂ ವಾ ಭುಜಂಗಲಲಿತಂ ತು ವಾ ॥ ೪೦೯ ॥

ಭುಜಂಗಭೈರವಂ ವಾಥ ಭುಜಂಗವಲಯಂ ತು ವಾ ।
ಭುಜಂಗಕುಂಚಿತಂ ವೃತ್ತಂ ಪಂಚಭೇದಮಿಹೋಚ್ಯತೇ ॥ ೪೧೦ ॥

ಪಂಚಾಹೇ ವಾಥ ಸಪ್ತಾಹೇ ಕಾರಯೇದಂಕುರಾರ್ಪಣಂ ।
ಉತ್ಸವಂ ಪೂರ್ವರಾತ್ರೌ ಚ ಸ್ನಪನಂ ಗಂಧತೋಯಕೈಃ ॥ ೪೧೧ ॥

ಕೌತುಕಂ ಬಂಧಯೇದ್ವತ್ಸ [1]ದಿನದೇವಾನ್ ವಿಶೇಷತಃ ।
ಪೂರ್ವಾಹ್ಣೇ [2]ವಾಥ ಪರಾಹ್ಣೇ ವಾ ಪ್ರದೋಷೇ ರಾತ್ರಿಕೇಽಪಿ ವಾ ॥ ೪೧೨ ॥

ಬಲಿಹೋಮ.......... ನಾ ವತ್ಸ ಕಾರಯೇಚ್ಛಾಂಭವೋತ್ಸವಂ ।
ಆಸ್ಥಾನ ಮಂಟಪೇ [3]ವೇಶ್ಯ ಪರಿವೇಷಕ್ರಮೇಣ ತು ॥ ೪೧೩ ॥

ಶಿವಾಗ್ರೇ ಪಶ್ಚಿಮೇ ವಾಹ್ಯ(?) ದಕ್ಷಿಣೇ ವಾ ತಥೈವ ಚ ।
ತ್ರಿಪಥೇ ಚತುಷ್ಪಥೇ ವಾಪಿ ಸಭಾಸ್ಥಾನೇಽಥವಾ ಪುನಃ ॥ ೪೧೪ ॥

ತೀರ್ಥತೀರೇಽಥ ಕೇದಾರೇ ಚಾನ್ಯದೇಶೇ ಮನೋರಮೇ ।
[4]ಧಾಮಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೇ ಸವ್ಯೇ ಪೂರ್ವೇ ವಾ ಚೋತ್ತರೇ ತತಃ ॥ ೪೧೫ ॥

[5]ಧಾಮಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೇ ಸವ್ಯೇ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖಂ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಸವ್ಯೇ ತು ಪ್ರಾ ಙ್ಮು ಖೋ ಭೂತ್ವಾ ಚಾಸ್ಥಾನ ಮಂಟಪಂ ಕುರು ॥ ೪೧೬ ॥

ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ಹಸ್ತೈರ್ವಾ ಹಸ್ತೈ[6]ರ್ವಿಂಶತಿರೇವ ವಾ ।
ಷೋಡಶೈರ್ದ್ವಾದಶೈರ್ಹಸ್ತೈರ್ದ್ವಿಜಾದೀನಾಮನುಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೪೧೭ ॥

---

[1] ದಿನದೇವಾನಾಂ

[2] ವಾಪರಾಹ್ಣೇವಾ

[3] ಉಪವೇಶ್ಯ

[4] ಧಾಮ್ನಃ

[5] ಧಾಮ್ನಃ

[6] ವಿಂಶತ್ಯಾ

ವಿಸ್ತಾರಂ ಸಪ್ತಧಾ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋದಙ್ಮುಖಂ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ನವಾಂಶಂ ಮಧ್ಯಮೇ ಕುರ್ಯಾದ್ಭಿತ್ತಿಪಾದಾರ್ಧಮಾನವಿತ್ ॥ ೪೧೮ ॥

ಅಥ..........ಥ ತ್ರಿಪಾದಂವಾ [1]ಮುಖಯಾಮಮಿಹೋಚ್ಯತೇ ।
ಷೋಡಶ ಸ್ತಂಭಸಂಯುಕ್ತಂ ದ್ವಾದಶಸ್ತಂಭಮೇವ ವಾ ॥ ೪೧೯ ॥

ಶತಪಾದಯುತಾಂತಂ ವಾ ಕಾರಯೇ [2]ದ್ದೇವ ಮೇವತು ।
[3]ಪಂಚಪಂಕ್ತಿಸ್ತ್ರಿ [4]ಪಂಕ್ತಿರ್ವಾ ಕಾರಯೇತ್ತು ವಿಧಾನತಃ ॥ ೪೨೦ ॥

ಮಂಟಪಂ ವಾ ಪ್ರಪಾಂ ವಾಽಪಿ ಕಾರಯೇತ್ತು ವಿಶೇಷತಃ ।
ಅಧಿಷ್ಠಾನಾನಿವಾಸಸ್ಥಂ(?) ಮಂಟಪಾನಾಂ ತು ಲಕ್ಷಣಂ ॥ ೪೨೧ ॥

ಅಂತಸ್ತಂಭಂ ಚತುಷ್ಕೋಣಂ ತ್ಯಾಜ್ಯಂ ಸರ್ವತ್ರ ಮಂಟಪಂ ।
ಬಾಹ್ಯೇ ಪರಿವೃತಾನ್ ವಿಧಾನ್ ವೈ[5]ಕರ್ತನಾದಿಕಾ ನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೪೨೨ ॥

ಪ್ರಪಾಂ ಕೃತ್ವಾತು ಸರ್ವಾಗ್ರೇ ಕಲಾಸ್ತಂಭಯುತೈಃ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ನಾರಾಯಣಾಯ ಗೋವಿಂದೋ [6]ವಾಸುದೇವಂ ತಥೈವ ಚ ॥ ೪೨೩ ॥

ಮಾಧವೋ [7]ಮಧುಸೂದಂ ಚ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಶ್ಚಾನಿರುದ್ಧಕಃ ।
ಹರಿವಕ್ತ್ರೋ ಗದಾಧಾರೀ ಥಾರ್ಕ್ಷ್ಯದ್ವಯಂ (?) ಚ ತಥೈವ ಚ ॥ ೪೨೪ ॥

ದೇವಾವತಿ (?) ತಥಾ ಚೈವ [8]ಶ್ರಿವತ್ಸಾಂಗಂಚ [9]ಶಾಙ್ಗರ್ಣಂ ।
ಮುಂಜಕೇಶೋ [10]ಮುರಾರೀ ಚ ವೈನತೇಯೋಪರಿಸ್ಥಿತಃ ॥ ೪೨೫ ॥

ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನಾಮಾನಿ ಪೂಜಯೇತ್ತ್ರಿಪಾದಕೇ ।
ವಿತಾನದರ್ಭಮಾಲ್ಯೈಶ್ಚದಿಗ್ಧ್ವಜೈಃ ಪರಿಲಂಭಯೇತ್ ॥ ೪೨೬ ॥

---

1 ಮುಖಾಯಾಮಃ
2 ಏವಮೇವ
3 ಪಂಚಪಂಕ್ತಿಂ
4 ತ್ರಿಪಂಕ್ತಿಂ
5 ಕರ್ತನಾದಿಕಾನ್
6 ವಾಸುದೇವಃ
7 ಮಧುಸೂದಃ
8 ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಕಃ
9 ಶಾರ್ಙ್ಗೀ
10 ಮುರಾರಿಃ

ಚತುರ್ವೇದಮಯಂ [1]ಸರ್ವೇ ಗಂಧಾದ್ಯೈಶ್ಚ ಸಮರ್ಚಯೇತ್ |
[2]ಬ್ರಹ್ಮದೈವಿಕಮಾನುಷ್ಯಂ ಪೈಶಾಚಂ ಚ ಪದಕ್ರಮಾತ್ || ೪೨೭ ||

[3]ಬ್ರಹ್ಮೇ ಸ್ಥಾಪಯೇದ್ದೇವಂ ಚಂಡೇಶಂ ದೈವಿಕೇ ಪರೇ |
[4]ಮಾನುಷೇ ನೃತ್ತವಾದ್ಯಾದೀನ್ ಪೈಶಾಚೇ [5]ಪ್ರೈಷ್ಯಕಾದಿನಾ || ೪೨೮ ||

ರಂಗಪೂಜಾ [6]ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ ದಕ್ಷಾದೇವಿವಿಬಂತಯೇತ್ (?) |
ಪಾ[7]ದುಕಂ ಶಂಖಪಾತ್ರಂ ಚ ಅರ್ಘ್ಯಮಾಚಮನಂ ತಥಾ || ೪೨೯ ||

ಗಂಧಂ ಚ [8]ವಸ್ತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಚ [9]ಧೂಪದೀಪಂ ತಥಾಂಜನಂ |
ದರ್ಪಣಂ ಚಾಮರಂ ಚೈವ–ದ್ಯಾದೀನಾಂತುಧಾರಯೇತ್ || ೪೩೦ ||

ಪ್ರಾದಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ರಮೇಣೈವ ವಿನ್ಯಸೇತ್ತು ದಿನೇ ದಿನೇ |
ಮಂಟಪಸ್ಯ ತು ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಕಲ್ಪಯೇತ್ ಸಿಂಹ [10]ಮಾಸನಂ || ೪೩೧ ||

[11]ಆಸೀನಸ್ಥಂ ಮಹಾದೇವಂ [12]ತ್ರ್ಯಂಬಕೇನ ತು ಪೂಜಯೇತ್ |
ಸ್ನಪನಂ ಕಾರಯೇದಹ್ನಿ ಆದಿರಾತೌ್ರತು ರಾತ್ರಿಕೇ || ೪೩೨ ||

+ [13]ಪ್ರಥಮಂ ಚಂದನಂ ಕುರ್ಯಾದ್ದ್ವಿ[14]ತೀಯಂ ಕುಂಕುಮಂ ತಥಾ |
ತೃತೀಯದಿವಸೇ ಕೋಷ್ಠಂ ಚತುರ್ಥೇ ಜಾತಿಗಂಧಕಂ || ೪೩೩ ||

---

1 ಸರ್ವಂ
2 ಬ್ರಾಹ್ಮ
3 ಬ್ರಾಹ್ಮಿಕೇ
4 ಮಾನುಷ್ಯೇ
5 ಪ್ರೈಷ್ಯಕಾದೀನ್
6 ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಾ
7 ಪಾದುಕೇ
8 ವಸ್ತ್ರಂ
9 ಧೂಪಂ
10 ಆಸನಂ
11 ಅಸನಸ್ಥಂ
12 ತ್ರ್ಯಂಬಕೇಣ
13 ಪ್ರಥಮೇ
14 ದ್ವಿತೀಯೇ

+ ಈ ಅಭಿಷೇಕ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಪಂಚಮ ಮತ್ತು ನವಮ ದಿವಸಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸದಿರುವುದರಿಂದ ಆ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಬೇಕಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಅಸ್ಪಷ್ಟ.

ಉಶೀರಂ ಚೈವ ಕಚೋಲಂ ಲವಂಗಂ ಚಂದನಂ ತಥಾ ।
ಕರ್ಪೂರಚಂದನಂ [1]ಹ್ಯೈವಂ ಯುಕ್ತಂ [2]ಷಷ್ಠದಿನಂ ತಥಾ ॥ ೪೩೪ ॥

ಏಲಾಚ್ಚೈವ ಲವಂಗಂ ಚ ಚಂದನಾಗರುಸಂಯುತಂ ।
[3]ಸಪ್ತಮಾ ದಿವಸೇ ಚೈವ [4]ಗಂಧಮಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ ॥ ೪೩೫ ॥

ವಸಂ ಕುಂಕುಮಕರ್ಪೂರಂ ಕುಟಜಾತಿಮುರಂ ತಥಾ ।
[5]ಹೇಮಂ ಚಾ[6]ಗರುಸಾರಂಚ ಅಷ್ಟಮೇ ದಿವಸೇ ಗುಹ ॥ ೪೩೬ ॥

ಕರ್ಪೂರಚಂದನಂ ಚೈವ [7]ಗಂಧಮಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ ।
ಪದ್ಮಂ ನೀಲೋತ್ಪಲಂ [8]ಜಾತಿಮಲ್ಲಿಕಾ ಚೋತ್ಪಲಂ ತಥಾ । ॥ ೪೩೭ ॥

ಪಾಟಲಂ ಚಾರ್ಕಪುಷ್ಪಂ ಚ ಕರವೀರಂ [9]ಚಕಂ ತಥಾ ।
ನವೈತಾನಿಚ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಪೂಜಯೇತ್ತು ದಿನೇ ದಿನೇ ॥ ೪೩೮ ॥

ಗುಗ್ಗುಲಂ ಚ ಲಘುಂ ಚೈವ ಕುಂಕುಮಂ ಚಂದನಂ ತಥಾ ।
[10]ಬಿಲ್ವನಾಂ ಚೈವ ನಿರ್ಯಾಸಂ ಕರ್ಪೂರೋಶೀರಕಂ ತಥಾ ॥ ೪೩೯ ॥

[11]ಮಧುಂ ಘೃತಗುಲಂ ಮಿಶ್ರಂ ಸರ್ವೇಷು ಚ ಷಡಾನನ ।
ದಿನೇ ದಿನೇ ವಿಶೇಷೇಣ ಧೂಪಂ ದದ್ಯಾದ್ವಿಶೇಷತಃ ॥ ೪೪೦ ॥

ಮುಖವಾಸಂ ಚ ತಾಂಬೂಲಂ [12]ದದೇನ್ನಿತ್ಯಂ ಶಿಖಿಧ್ವಜ ।
ಶೃಂಗಾರಾ [13]ಹಾಸಕರುಣಾ[14]ದ್ಭುತಸ್ಯಭಯಾನಕಂ ॥ ೪೪೧ ॥

---

1 ಹ್ಯೇಮುಯುಕ್ತಂ

2 ಷಷ್ಠದಿನೇ

3 ಸಪ್ತಮೋ

4 ಗಂಧಃ

5 ಹೇಮು

6 ಅಗರುಸಾರಃ

7 ಗಂಧಃ

8 ಜಾತಿಃ

9 ಪಿಚ್ಚಕಂ

10 ಬಿಲ್ವಾನಾಂ

11 ಮಧು

12 ದದ್ಯಾತ್

13 ವೀರ

14 ಅದ್ಭುತಹಾಸ್ಯಭಯಾನಕಾನ್

ಬೀಭತ್ಸ [1]ಭೂತಶಾಂತಿಶ್ಚ ದಿನೇ ದಿನೇ ವಿಶೇಷತಃ ।
ನವ ನಾಟ್ಯದಿನೇ ಕುರ್ಯಾದ್ದೇವದೇವಸ್ಯ ಸನ್ನಿಧೌ ॥ ೪೪೨ ॥

ಷಡ್ಜಂ ಚ ಋಷಭಂ ಚ್ಚೈವ ನಿಷಾದಂ ಗಾಂಧಾರ ದೇವತಂ ।
ತಥಾ ಮಧ್ಯಮಂ ಪಂಚಮಂ ಚೇತಿ ಕೌಮಾರಂ (?) ಚೇತಿ ಸಪ್ತಧಾ ॥ ೪೪೩ ॥

ನವನಾಟ್ಯಂ ಗಮಂ (?) ಚ್ಚೈತೇ ಗಾನಾ (?) ಸಪ್ತಸ್ವರಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ ।
ಭೇರೀಂ ಚ ಮರ್ದಲಂ ಚ್ಚೈವ [2]ಝಲ್ಲರೀ ಮುರವಂ ತಥಾ ॥ ೪೪೪ ॥

[3]ಡುಕ್ಕಾ [4]ಢಕ್ಕಾ ಚ [5]ವಲ್ಲೀ ಚ [6]ವೇಣು [7]ವಿಣಾ ತಥಾ ನವ ।
ಕುರ್ಯಾತ್ಪಂಚ ಮಹಾಯಜ್ಞಂ [8]ಶಬ್ದ ಶ್ರಾವಯೇತ್ತು ದಿನೇ ದಿನೇ ॥ ೪೪೫ ॥

[9]ಕಾಘ್ನಂ ಪ್ರಥಮಂ ನಾಟ್ಯಂ ಮುಂಡನಂ ತು ದ್ವಿತೀಯಕಂ ।
ತೃತೀಯಂ ಜಲಂಧರಘ್ನಂ ತ್ವಘಘ್ನಂತು ಚತುರ್ಥಕಂ ॥ ೪೪೬ ॥

ಪಂಚಮಂ ದಕ್ಷಯಾಗಂ ಚ [10]ಷಷ್ಮಮಂ ತದ್ವಿಲಾಸಕಂ ।
ಸಪ್ತಮಂ ಕಾಲಕೋಪಂ ಚ ತ್ರಿಪುರಘ್ನಂ ತಥಾಷ್ಟಕಂ ॥ ೪೪೭ ॥

ಚಂಡೇಶಾನುಗ್ರಹಂ ಪಶ್ಚಾನ್ನವೈತೇ ದಿನ ನಾಟ್ಯಕಂ ।
ನಾದಂ ಕಾಲಂ ಚ ಶಬ್ದಂ ಚ ಮಾನಮರ್ದಂ ತಥೈವ ಚ ॥ ೪೪೮ ॥

ತಾಲಂ ದಿವ್ಯಂ ಚ ನೃತ್ತಂ ಚ ಗಾನೇ [11]ಘ ನವಧಾರ[12]ಸಂ ।
ವಿಘ್ನೇಶಾದೀಶಪರ್ಯಂಕಂ ಶ್ರಾವಯೇದ್ದೇವಸನ್ನಿಧೌ ॥ ೪೪೯ ॥

---

1 ಕೌದ್ರಶಾಂತಾನ್
2 ಝಲ್ಲರೀಂ
3 ಡುಕ್ಕಾಂ
4 ಢಕ್ಕಾಂ
5 ವಲ್ಲೀಂ
6 ವೇಣುಂ
7 ವೀಣಾಂ
8 ಇದು ಅಧಿಕಪದ
9 ಕಾಲಘ್ನಂ
10 ಷಷ್ಮಂ
11 ಚ
12 ರಸಃ

ಲಕ್ಷಣೇನ ತು ಕರ್ತವ್ಯಮಲಕ್ಷ್ಯಮಶುಭಾವಹಂ ।
ತೋರಣಂ ಮಕರಂ ಚೈವ ಪುಷ್ಪಪ್ರಭಾತಥೈವ ಚ ॥ ೪೫೦ ॥

ಪುಷ್ಪದಾಮ ಗಜಾರೂಢಂ ಸಿಂಹಾರೂಢಂ ತತಃ ಪರಂ ।
ಯಂತ್ರಲಿಂಗಂ ಚ ರಂಗಂ ಚ ಮೃಗಯಾತ್ರಾ ತಥೈವಚ ॥ ೪೫೧ ॥

ಏವಂ ದಿನೇ ದಿನೇ ಕುರ್ಯಾದ್ಗಣೇಶಾದಿಶಿವಾಂತಕಂ ।
ರಥಾರೋಹಂ ವಿಶೇಷೇಣ ಕಾರಯೇಲ್ಲಕ್ಷಣಾನ್ವಿತಂ ॥ ೪೫೨ ॥

ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಸಂಯುಕ್ತಂ ಸರ್ವಾತೋದ್ಯ ಸಮಾಯುತಂ ।
ಇಕ್ಷುದಂಡಂ ಚ ಖಂಡಂ ಚ ಪೃಥುಕಾಪೂಪಮೇವ ಚ ॥ ೪೫೩ ॥

ಗ್ರಾಮಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕುರ್ಯಾದ್ವಿಘ್ನೇಶಂ ಪೂಜಯೇತ್ತತಃ ।
ದಾರುಸಂಗ್ರಹಣಂ ಕುರ್ಯಾಲ್ಲ ಕ್ಷಣೇನ ಸಮನ್ವಿತಂ ॥ ೪೫೪ ॥

ರಥಂ ಕೃತ್ವಾತ್ರ ವೈ ವತ್ಸ ದೃಢಂ ವೈ ಶಿಲ್ಪಿನಾಸಹ ।
ಗವ್ಯೇನ ಸ್ನಾಪಯೇದ್ವಿ ದ್ವಾನ್ ಪುನಃ ಪುಣ್ಯಾಹ ಮಾಚರೇತ್ ॥ ೪೫೫ ॥

ಹೋಮಂ ಕೃತ್ವಾ ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ವಿಧಿನಾ ತಂತ್ರ ಮಾಚರೇತ್ ।
ನಾನಾವಸ್ತ್ರೈರಲಂಕೃತ್ಯ ಗಂಧಮಾಲ್ಯೈಶ್ಚ ಭೂಷಯೇತ್ ॥ ೪೫೬ ॥

ದೇವೇಶಂ ಗಂಧತೋಯೇನ ಸ್ನಾಪಯೇತ್ತು ವಿಚಕ್ಷಣಃ ।
ವಸ್ತ್ರೈರಾಭರಣೈರ್ಗಂಧೈಃ [1]ಪುಷ್ಪಧೂಪಂ ಚ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ೪೫೭ ॥

ಪಾಯಸಾನ್ನಂ [2]ದದೇತ್ಪಶ್ಚಾತ್ ತಾಂಬೂಲಂ ತು ನಿವೇದಯೇತ್ ।
ತದಗ್ರೇ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಿಧಿನಾಸಹ ॥ ೪೫೮ ॥

ಲಘು ಚಂದನಕುಷ್ಠಂ ಚ ಘನಂ ಕರ್ಪೂರಮೇವ ಚ ।
ಉಶೀರಂ ಜಾತಿಪತ್ರಂಚ ವಕುಲಂ ಗುಲಮೇವ ಚ ॥ ೪೫೯ ॥

ಏತಾನಿ ಸಮಚೂರ್ಣಾನಿ ಮರ್ದಯೇದ್ಧಿಮ ತೋಯಕೈಃ ।
ಧೂಪಯೇದಗರುಂ ತತ್ರ ನವವಸ್ತ್ರೇಣ ವೇಷ್ಟಯೇತ್ ॥ ೪೬೦ ॥

ಸ್ಥಂಡಿಲಸ್ಯತು ಮಧ್ಯೇತು ವಿನ್ಯಸೇತ್ತು ಶಿಖಿಧ್ವಜ ।
ಪುಂಡರೀಕಾಂಜನಂ ಪೂರ್ವೇ ಕುಂಕುಮಂ ದಕ್ಷಿಣೇ ನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೪೬೧ ॥

---

1 ಪುಷ್ಪಧೂಪೈಃ

2 ದದ್ಯಾತ್

ಕ್ಷುರಿಕಾಂ ದಕ್ಷಿಣೇ ಭಾಗೇ ಪಾದಜಾಲಂ ತಥೋತ್ತರೇ ।
ಪಾದುಕೇನ ಪುರೀಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ನವವಸ್ತ್ರೇಣ ವೇಷ್ಟಯೇತ್ (?) ॥ ೪೬೧ ॥

ಸ್ಥಂಡಿಲಸ್ಯ ತು ಮಧ್ಯೇತು ವಿನ್ಯಸೇತ್ತು ಶಿಖಿಧ್ವಜ (?)
ನ್ಯಸ್ತ್ವಾ [1]ಕನಕ [2]ನೈರರುತೇ .... ॥ ೪೬೨ ॥

ಬಕಪುಷ್ಪಂ ಹಾರಕೇಯೂರಂ ವಿನ್ಯಸೇದ್ವಾ ಯುದೇಶಕೇ ।
ಯಜ್ಞಸೂತ್ರಂ ತಥೈಶಾನ್ಯೇ ವಿನ್ಯಸೇತ್ತು ಕ್ರಮೇಣತು ॥ ೪೬೩ ॥

ಲಲಾಟಪಟ್ಟಮೈಂದ್ರೇ ತು ಕುಂಡಲೇ ಪಾವಕೇ ನ್ಯಸೇತ್ ।
ಭಸ್ಮಾಧಾರಂ ತಥಾಯಾಮ್ಯೇ ಬಾಹು ಮಾಲಾಂಚನೈ[3]ರರುತೇ ॥ ೪೬೪ ॥

ವಾರುಣೇ ಪಾದಕಟಕಂ ನೂಪುರಂ [4]ವಾಯವೇ ಗುಹ ।
ಕರ್ಣಿಕಾ (?) ವಿನ್ಯಸೇಚ್ಛತ್ರಂ ಚಾಮರಂ ಚೈಶಕೇ ನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೪೬೫ ॥

[5]ಗಂಧಾದೀದ್ ಪೂಜಯೇತ್ಸ[6]ರ್ವಾನ್ ಕಾಮಬೀಜಮನುಸ್ಮರನ್ ।
ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯೇತ್ತತ್ರ ಕೌತುಕಂ ಬಂಧಯೇತ್ಪುನಃ ॥ ೪೬೬ ॥

ಧಾಮಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ಸಂಯುತಂ ।
[7]ದೇವದೇ[8]ವಿ ವಿಶೇಷೇಣ [9]ಭೂಷಣಾದೀನಿ ಭೂಷಯೇತ್ ॥ ೪೬೭ ॥

ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ಸುಲಗ್ನೇತು [10]ಗಂಧಮಾಲೇಪನಂ ಗುಹ ।
ಪೂಜಯೇ ತ್ಪುಷ್ಪ ಧೂಪಾದ್ಯೈರ್ಮುದ್ಗಾನ್ನಂ ದಾಪಯೇತ್ತತಃ ॥ ೪೬೮ ॥

ಮುಖವಾಸಂ ಚ ತಾಂಬೂಲಂ ದಾಪಯೇ ದ್ಧೃದಯೇನ ತು ।
[11]ರಥಂ ವಾ ಶಿಬಿಕಾಯಾಂ ವಾರೋಪಯೇತ್ತು ವಿಶೇಷತಃ ॥ ೪೬೯ ॥ ೪೭೦ ॥

---

1 ಕನಕಂ
2 ನೈರ್ಋತೇ
3 ನೈರ್ಋತೇ
4 ವಾಯವ್ಯೇ
5 ಗಂಗಾದಿಭಿಃ
6 ಸರ್ವೈಃ
7 ದೇವಂ
8 ದೇವೀಂ
9 ಭೂಷಣಾದಿಭಿಃ
10 ಗಂಧೇನ
11 ರಥೇ

ಗ್ರಾಮಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ಸಭಾಸ್ಥಾನೇ ಪ್ರವೇಶಯೇತ್ ।
ಪ್ರಾತಃಕಾಲೇ ಚರೇದ್ದೇವಮಾಸ್ಥಾನಂ ಸಂಪ್ರವೇಶಯೇತ್ ॥೪೭೧॥

ಸ್ನಪನಂ ಕಾರಯೇತ್ಪಶ್ಚಾನ್ಮಹಾಹವಿರ್ನಿವೇದಯೇತ್ ।
[1]ನೃತ್ತಗೀತಂ ಚ ವಾದ್ಯಂ ಚ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ೪೭೨ ॥

ರಥಮಾರೋಪಯೇದ್ರಾತ್ರೌ ಕುರ್ಯಾದ್ಗ್ರಾಮಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ।
ಪುನಃ ಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಥ ನವಧಾ ಸ್ನಪನೋಕ್ತವತ್ ॥ ೪೭೩ ॥

[2]ಪ್ರಭೂತಹವಿಷಂ ದತ್ವಾ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ಪೂರ್ವದೇಶಕೇ ।
ಬಲ್ಯಂತಂ ಚೋತ್ಸವಂ ಕುರ್ಯಾತ್ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇನವಿಧಾನತಃ ॥ ೪೭೪ ॥

[3]ಮೃಗಯಾತ್ರಾಂ ತು [4]ಕರ್ತವ್ಯಂ ತದ್ದಿನಾದಪರಾಹ್ಣಕೇ ।
ಕಿರಾತಾರ್ಜುನ ರೂಪಂ ತು ತ್ರಿಪುರಾಂತಕಮೇವ ವಾ ॥ ೪೭೫ ॥

ಗ್ರಂಥಿಂ ಕೌತುಕರದ್ರೂಪಂ (?) ತದ್ರಾತ್ರೌ ಸ್ನಪನಂ ಕುರು ।
ಕಿರಾತರೂಪವತ್ಸರ್ವಾನ್ ವಿಶೇಷಾನ್ ವೇಷಧಾರಯೇತ್ ॥ ೪೭೬ ॥

ಗಜಂ ಚಾಶ್ವಮೃಗಂ ಚೈವ ವರಾಹಂ ಚ ಪಿಕಂ ಪುನಃ ।
ಮಯೂರಕು[5]ಕ್ಕುಟಾದೀನಿ ಪಕ್ಷೀನ್ನಾನಾವಿಧೈ [6]ರ್ಗ್ರಹೇತ್ ॥ ೪೭೭ ॥

ಧನುರ್ಬಾಣಂ ಚ ಖಡ್ಗಂ ಚ ಕ್ಷುರಿಕಾದೀನಿ ಧಾರಯೇತ್ ।
ಕೇಚಿದೂರ್ಧ್ವಾಶ್ರಮೇ ಚೈವ ಕೇಚಿದೂರ್ಧ್ವಸಮೋಽಪಿವಾ (?) ॥ ೪೭೮ ॥

ಕೇಚಿತ್ಪಿಂಛಂ ತು [7]ಸಂಗ್ರಾಹ್ಯ ಶೀಘ್ರಂ [8]ಗಚ್ಛೇತ್ಸಮಾಕುಲಂ ।
ತದ್ರಾತ್ರೌ ಚಾಪರಾತ್ರೌ ಚ ಬಂಧಯೇತ್ಕೌತುಕಂ ಹೃದಾ ॥ ೪೭೯ ॥

---

1 ನೃತ್ತಾಂ
2 ಪ್ರಭೂತಹವಿಃ
3 ಮೃಗಯಾತ್ರಾ
4 ಕರ್ತವ್ಯಾ
5 ಕುಕ್ಕುಟಾದೀನ್
6 ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್
7 ಸಂಗೃಹ್ಯ
8 ಗಚ್ಛೇಯುಃ

ಮೂಲಲಿಂಗಂ ಚ ಶೂಲಂ ಚ ಸರ್ವಾನ್ ಬಿಂಬಾನ್ ವಿಶೇಷತಃ ।
ತೀರ್ಥಸಂಗ್ರಹಣಂ ಚೈವ ರಾತ್ರ್ಯಾಂತೇ ತು ವಿಚಕ್ಷಣಃ ॥ ೪೮೦ ॥

ಸ್ನಾಪಯೇ [1]ದಸ್ತ್ರರಾಜಾನಂ ನವಕುಂಭಾನ್ ವಿಶೇಷತಃ ।
ತೀರ್ಥಂ ಕುರ್ಯಾತ್ತು ತತ್ರೈವ ನವವಸ್ತ್ರೇಣ ವೇಷ್ಟಯೇತ್ ॥ ೪೮೧ ॥

ಗಂಧಾದಿನಾಽ ರ್ಚಯೇತ್ಪಶ್ಚಾ [2]ನ್ನೇವೇದ್ಯಂ ದಾಪಯೇತ್ ಪೃಥಕ್ ।
ಪ್ರಭಾತೇ ವಿಮಲೇ ಧೀಮಾನ್ ನಿತ್ಯಸಂಧ್ಯಾವಸಾನಕೇ ॥ ೪೮೨ ॥

ಹೋಮಾಂತೇ ಚೋತ್ಸವಂ ಕುರ್ಯಾದಾಸ್ಥಾನ ಮಂಟಪಂ ನಯೇತ್ ।
ತಸ್ಯಾಗ್ರೇ ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಿಧಿನಾ ಸಹ ॥ ೪೮೩ ॥

ಸ್ಥಂಡಿಲಂ ಕಾರಯೇ ದ್ವಿದ್ವಾನಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರ ಮನುಸ್ಮರನ್ ।
[3]ಲೂಖಲಂ ಮುಸಲಂ ಶೂಲಂ ಸ್ಥಂಡಿಲೋಪರಿ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೪೮೪ ॥

ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ [4]ಪರ್ಯೂಷಿತಂ ಪುಷ್ಪಂ ಪೂಜಾಂ ಪೂರ್ವವದಾಚರೇತ್ ।
[5]ಪುಣ್ಯಾಹಂ ತತ್ರ [6]ಕರ್ತವ್ಯಂ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇ ದಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರತಃ ॥ ೪೮೫ ॥

ನವವಸ್ತ್ರೇಣ [7]ಲಂಕೃತ್ಯ [8]ಲೂಖಲಂ ಮುಸಲಂ ತಥಾ ।
(?) ಬಿಲ್ವ ಮಪಾಮಾರ್ಗಂ ದೂರ್ವಾಶ್ರೀ ಪತ್ರಮಾಲಯಾ (?) ॥ ೪೮೬ ॥

ವೇಷ್ಟಯೇ [9]ಲ್ಲೂಖಲಂ ತತ್ರ ಮುಸಲಂ ಚ ತಥೈವ ಚ ।
ವಾಚಯೇ [10]ಚ್ಛುದ್ಧ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಘೋಷಯೇತ್ತು ವಿಚಕ್ಷಣಃ ॥ ೪೮೭ ॥

---

[1] ಅಸ್ತ್ರರಾಜಂ
[2] ನೈವೇದ್ಯಂ
[3] ಉಲೂಖಲಂ
[4] ಪರ್ಯುಷಿತಂ
[5] ಪುಣ್ಯಾಹಃ
[6] ಕರ್ತವ್ಯಃ
[7] ಅಲಂಕೃತ್ಯ
[8] ಉಲೂಖಲಂ
[9] ಉಲೂಖಲಂ
[10] ಶುದ್ಧಪುಣ್ಯಾಹಂ

ಘೃತ (?) ಶಿರೋಽರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾದ್ದೂರ್ವಾಂಕುರಾಕ್ಷತೈರಪಿ ।
ಮೂಲಂ ಶೂಲಂ ತಥಾ ಬೇರಂ [1]ಲೂಖಲಂ ಚ [2]ದದೇತ್ಕ್ರಮಾತ್
॥ ೪೮೮ ॥

ಸುಶುಷ್ಕಾಂ ರಜನೀಂ ಶುದ್ಧಾಂ ಚೂರ್ಣಂ ಕೃತ್ವಾಢಕತ್ರಯಂ ।
ತದರ್ಧಂ ಮಧ್ಯಮಂ ಜ್ಞೇಯಂ ತಸ್ಯಾರ್ಧಮಧಮಂ ವಿದುಃ ॥ ೪೮೯ ॥

ತೈಲಸ್ಯೈವಂ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ ತಥೈವ ಪರಿಕಲ್ಪಯೇತ್ ।
[3]ಲೂಖಲಂ ವಿನ್ಯಸೇಚ್ಚೂರ್ಣಂ [4]ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯಂ [5]ದೇಶಿಕಂ ಪುನಃ ॥ ೪೯೦ ॥

ಕರ್ತಾರಸಮುಯಾನಾಂ ಚ ದಾಸೀದಾಸಕುಟುಂಬಯೇತ್ (?) ।
[6]ತಾಂಬೂಲೈಶ್ಚೈವ [7]ಚೂರ್ಣೈಶ್ಚ ತೈಲಂ ಚೈವ [8]ದದೇತ್ಕ್ರಮಾತ್
॥ ೪೯೧ ॥

ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕಂ ಚೈವ ಏವಮೇವ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ಚೂರ್ಣೋತ್ಸವಕ್ರಮಂ ಕುರ್ಯಾನ್ನವಂ ತತ್ರೈವ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೪೯೨ ॥

ಪಿಧಾನ ಕೂರ್ಚವಸ್ತ್ರಾಢ್ಯಂ ವಿನ್ಯಸೇತ್ತು ಯಥಾವಿಧಿ ।
ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರತಿಸರಂ ಪೂರ್ವಂ ಸೂತ್ರ ಮತ್ರೈವ ಷಣ್ಮುಖ ॥ ೪೯೩ ॥

ಸ್ನಾಪಯೇತ್ (?) ಸ್ನಪನಂ ಪಶ್ಚಾತ್ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನಮ[9]ನಂತರೇ ।
ಯತ್ತೀರ್ಥಂ ತೀರಮಾವೇಶ್ಯ ತತ್ತೀರೇ ದಶದಂಡಕೇ (?) ॥ ೪೯೪ ॥

ಶೂಲಂ ಚ[10]ದೇಶಿಕಂ ಚೈವ [11]ಜನಾನ್ [12]ಸರ್ವಾನ್ ವಿಶೇಷತಃ ।
ಸಹ ಸ್ನಾನಂ ಕು ಯತ್ಕುರ್ಯಾತ್ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ ॥ ೪೯೫ ॥

---

1 ಉಲೂಖಲಂ

2 ದದ್ಯಾತ್

3 ಉಲೂಖಲಂ

4 ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ

5 ದೇಶಿಕಃ

6 ತಾಂಬೂಲಂ

7 ಚೂರ್ಣಂ

8 ದದ್ಯಾತ್

9 ಅನಂತರಂ

10 ದೇಶಿಕಃ

11 ಜನಾಃ

12 ಸರ್ವೇ

ಶುದ್ಧಂ ಶುದ್ಧೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪೂಜಯೇದಸ್ತ್ರದೈವತಂ ।
ಗ್ರಾಮಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷಸಮಾಯುತಂ ॥ ೪೯೬ ॥

ಪ್ರವಿಶೇದಾಲಯಂ ಪಶ್ಚಾದ್ಯಾಗಮಂಟಪಮಾವಿಶೇತ್ ।
ಕುಂಭಾನ್ ಕುಂಡಾನಿ ಸಂಪೂಜ್ಯ [1]ಗಂಧಾದೀನಿ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ॥ ೪೯೭ ॥

ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾ [2]ಚ್ಛೇಷದ್ರವ್ಯಾಣಿ ದೇಶಿಕಃ ।
ಅಗ್ನಿಮೂರ್ತಿಂ ವಿಸೃಜ್ಯಾಥ ಪೂಜಯೇ [3]ದ್ಯಾಗಮೂರ್ತಿನಂ ॥ ೪೯೮ ॥

[4]ಯೋಗೇಶಾಶ್ಚಾ[5]ಸ್ತ್ರರಾಜಾನಾಂ ಪ್ರಾಸಾದೇ ತು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ (?) ।
ಪ್ರವಿಶೇದ್ಗರ್ಭಗೇಹಂತು ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ತು ಶಿವಾಗ್ರಕೇ ॥ ೪೯೯ ॥

[6]ಲಿಂಗಂ ಶುದ್ಧಿಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾದಾಸನಂ ಕಲ್ಪಯೇತ್ಪುನಃ ।
ಯಾಗೇಶಂ ಯೋಜಯೇಲ್ಲಿಂಗೇ ವರ್ಧಿನೀಂ ಪಿಂಡಿಕೋಪರಿ ॥ ೫೦೦ ॥

ಲೋಕಪಾಲ ಘಟಾನ್ನ್ಯಸ್ತ್ವಾ ದಶೇದಶೇ (?) ವಿಚಕ್ಷಣಃ ।
ಸ್ನಪನಂ ಚ ತತಃ ಕುರ್ಯಾದ ಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತೇನತು [7]ಚ ॥ ೫೦೧ ॥

[8]ಪ್ರಭೂತಹವಿಷಂ ದತ್ವಾ ತಾಂಬೂಲಂ ತು ನಿವೇದಯೇತ್ ।
ಚಂಡೇಶಂ ಪೂಜಯೇ ದ್ರಾತ್ರೌ ಚಂಡಗಾಯತ್ರಿ ಮುಚ್ಚರನ್ ॥ ೫೦೨ ॥

ಸ್ನಪನಂ ನವಕುಂಭೇನ ಸ್ನಾಪಯೇತ್ತು ವಿಶೇಷತಃ ।
ವೃಷಸ್ಯಾಂತು ವಿಷಯೇ ತ್ರಿ ವೃಷದೇವಂ ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್ (?) ॥ ೫೦೩ ॥

ವೃಷಗಾಯತ್ರಿ ಮುಚ್ಚಾರ್ಯ ವೃಷಮೂಲೇನ ಪೂಜಯೇತ್ ।
[9]ಗಂಧಾನಿನರ್ಚಯೇದ್ವಿದ್ವಾನ್ ವೃಷೇ ವೃಷಂ ಸವಿಸರ್ಜಯೇತ್ (?)
॥ ೫೦೪ ॥

---

1 ಗಂಗಾದಿಭಿಃ
2 ಶೇಷದ್ರವ್ಯೈಃ
3 ಯಾಗಮೂರ್ತಿಂ
4 ಯಾಗೇಶಾನ್
5 ಅಸ್ತ್ರ ರಾಜಾನ್
6 ಲಿಂಗಶುದ್ಧಿಂ
7 ಇದು ಅಧಿಕ
8 ಪ್ರಭೂತಹವಿಃ
9 ಗಂಧಾದಿನಾ

ಧ್ವಜಾವರೋಹಣಂ ಪಶ್ಚಾದಂಡಂ ಟಂಕೇನ ಭೇದಯೇತ್ |
ವಾಸ್ತುದೇವಾನ್ ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾ ದ್ಯಥಾಪೂರ್ವವದೇವತು || ೫೦೫ ||

ವಿಸರ್ಜಯೇತ್ ಕ್ರಮೇಣೈವ ತತ್ತದ್ವಾಸ್ತು ಪದಾಂತರೇ (?)
ಚಂಡೇಶಂ ತು ಪುನಃ ಕುರ್ಯಾಚ್ಛುದ್ಧಸ್ನಾನಮನಂತರಂ || ೫೦೬ ||

[1]ಮಹಾಹವಿಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾದ್ಯಥಾಶ್ರದ್ಧಾನು ಸಂಯುತಃ |
ಗೌರೀಯಾಗಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾದೇಕಾಹಂ ತ್ರ್ಯಹಂ ತು ವಾ || ೫೦೭ ||

ಭಕ್ತೋತ್ಸವಂ ಸಮಾರಭ್ಯ ಭಕ್ತಬಿಂಬಾನ್ ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್ |
ಪಾದುಕಾಯಂತ್ರಬಿಂಬಂ ವಾ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಬೇರಮೇವ ಚ || ೫೦೮ ||

ಕೌತುಕಂ ಬಂಧಯೇತ್ಪೂರ್ವರಾತ್ರೌ ಚೈವಾಧಿವಾಸಯೇತ್ |
ಬಲಿಹೋಮಂ ವಿನಾ ವತ್ಸ ಕಾರಯೇದುತ್ಸವಂ ತತಃ || ೫೦೯ ||

ಸ್ನಾಪಯೇ[2]ನ್ಮೂಲಲಿಂಗೇತು ಮಹಾಹವಿರ್ನಿವೇದಯೇತ್ |
ದೇಶಿಕಂ ಪೂಜಯೇತ್ ಪಶ್ಚಾದ್ದೈವಜ್ಞಂ ಪೂಜಯೇತ್ತತಃ || ೫೧೦ ||

[3]ಭಕ್ತಾನಾಂ [4]ಪರಿವಾರಾಣಾಂ ಜನಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್ |
[5]ಶಿವೋತ್ಸವ ಮಿತಿ [6]ಖ್ಯಾತಮಬ್ದಂಪ್ರತಿ ಭವೇದ್ಗುಹ || ೫೧೧ ||

ಆಯುಷ್ಯಂ ವಿಭವಂ ಪುತ್ರಂ ಪೌತ್ರಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ವಿವರ್ಧಯೇತ್ |
[7]ರಾಜಾರಾಷ್ಟ್ರಹಿತಂ [8]ಸರ್ವಂ ಭೂತಾನಾಂ ತು ಹಿತಂ ಮತಂ || ೫೧೨ ||

ಶಿವಸಾಯುಜ್ಯಮಾಪ್ನೋತಿ ಶಿವವತ್ಸಹಮೋದತೇ ||

ಇತಿ ವಾತೂಲಭೇದೇ ಮಹಾಮುಖಾಖ್ಯೇ ಶಿವೋತ್ಸವಪಟಲಃ ||

(ORI Mss palm leaf Book No. 174; 1 ರಿಂದ 30 ಪತ್ರ.)

---

1 ಮಹಾಹವಿಃ
2 ಮೂಲಲಿಂಗಂ
3 ಭಕ್ತಾನ್
4 ಪರಿವಾರಾನ್
5 ಶಿವೋತ್ಸವಃ
6 ಖ್ಯಾತಃ
7 ರಾಜರಾಷ್ಟ್ರಹಿತಂ
8 ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ

ಬೃಹದ್ವಾತುಲೇ

ಶಿವಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಃ

ಸ್ಕಂದ ಉವಾಚ—

ತ್ರಿಲೋಚನ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ನಮಸ್ತೇ ವೃಷಭಧ್ವಜ ।
(ಶಿವಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಚ ಸಮ್ಯಗುಕ್ತಂ [ಕ್ತಾ] ತ್ವಯಾಶಿವ ॥ ೧ ॥

ಇದಾನೀಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಬಾಣಲಿಂಗಾದಿ ಭೇದತಃ ।)
ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ [ಷ್ಠಾಂ] ತದ್ವಿಧಿಂ ಚೈವ ವಿಸ್ತರೇಣ ವದ ಪ್ರಭೋ ॥ ೨ ॥

ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ—

ಶೃಣು ಪುತ್ರ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ [1]ಶಿವಲಿಂಗಾದಿಭೇದತಃ ।
ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ತದ್ವಿಧಾನಂ ಚ ವಿಸ್ತರೇಣ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ॥ ೩ ॥

ಕರ್ಷಣಾದಿ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ದೇಶೇ ಗ್ರಾಮೇ ವ.ನೋರಮೇ ।
ಶಿಲಾದಿನಿರ್ಮಿತಂ ಗೇಹಂ ಯಥಾಶೋಭಂ ನವಂ ದೃಢಂ ॥ ೪ ॥

ಲಕ್ಷಣಂ ಕಾರಯೇದ್ವತ್ಸ ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇನ ವಿಧಾನತಃ ।
ಪ್ರಾಸಾದಮಂಡಪಾನಾಂ ಚ ಯಥಾವಿಭವವಿಸ್ತರಂ ॥ ೫ ॥

ದೇವಾಲಯಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಶಿವಲಿಂಗಂ ಸಮಾಹರೇತ್ ।
ತತ್ಪೀಠಂ ಪಂಚಸೂತ್ರಾದಿ ಸರ್ವೋಕ್ತೈರ್ಲಕ್ಷಣೈಃ ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೬ ॥

ಲಿಂಗಂ ಸಂಗೃಹ್ಯ ಭಕ್ತ್ಯಾಥ ಗ್ರಾಮಂ [ಮೇ] ವಾ ರಾಷ್ಟ್ರ [ಏ] ಮೇವ ಚ ।
ಶಿಬಿಕಾಯಾಂ ಸಮಾರೋಪ್ಯ ವೇಷ್ಟಯೇ ದ್ವಸ್ತ್ರ ಭೂಷಣೈಃ ॥ ೭ ॥

ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಂ [ಷ್ಪೈಃ] ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಉತ್ಸವಂ ಕಾರಯೇದ್ಗುರುಃ ।
ಈಶಾನ್ಯಾಂ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ಪಶ್ಚಾಜ್ಜಲೇಷ್ವೇವಾಧಿವಾಸಯೇತ್ ॥ ೮ ॥

ಸ್ಥಾಪಯೇ ದ್ವಿಧಿನಾವತ್ಸ ದಿನ ಶೋಧನಮಾಚರೇತ್ ।
ಮಾಘೇ ಫಾಲ್ಗುನ ವೈಶಾಖ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸಾದಿಕೇಷು ಚ ॥ ೯ ॥

---

[1] ಬಾಣಲಿಂಗಾದಿ ಭೇದತಃ

ಶುಭವಾರೇ ಶುಭೇ ಲಗ್ನೇ ಚಂದ್ರವಾರಾನುಕೂಲಕೇ ।
ಸಮಾಲೋಚ್ಯ ನಿಯುಂಜೀತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕರ್ಮ[1]ಕಾರಯೇತ್ ॥ ೧೦ ॥

ಏಕರಾತ್ರಂ ತ್ರಿರಾತ್ರಂ ವಾ ಪಂಚರಾತ್ರ ಮಥಾಽಪಿ ವಾ ।
ಸಪ್ತಾಹಂ ನವರಾತ್ರಂ ವಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಚ ಸುತೋತ್ತಮ ॥ ೧೧ ॥

ರೀಚಯೇ ನ್ಮಂಡಪೈಃ ಪಶ್ಚಾತ್ ಪಂಚಹಸ್ತಾದಿ ಭೇದತಃ ।
ದೇವಾಗ್ರೇ [ಗ್ರ] ಈಶಾನ ದೇಶೇ ವಾ ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇನ ಸುತೋತ್ತಮ
॥ ೧೨ ॥

ಏಕಕುಂಡಂ ತ್ರಿಕುಂಡಂ ವಾ ಪಂಚಕುಂಡಮಥಾಽಪಿ ವಾ ।
ಸಪ್ತಕುಂಡಂ ನವಂ ವಾಽಥ ಏಕರಾತ್ರಾದಿಭೇದತಃ ॥ ೧೩ ॥

ಕುಂಡಂ ಚಕಾರಯೇ ದ್ವತ್ಸ ದ್ವಾರತೋರಣ ಭೂಷಿತೈಃ ।
ಪ್ರತಿಷ್ಠಾರ್ಥಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಯಥಾದೃಷ್ಟಿ ಮನೋಹರಂ ॥ ೧೪ ॥

ದೇಶಿಕೋ ಯಜಮಾನಾದ್ಯೈಃ ಸಮಾಹೂತಃ ಪ್ರತೋಷ್ಯ ಚ ।
ಸರ್ವಾಂಗಂ ಮುಂಡನಂ ಕುರ್ಯಾಃ ಕರ್ಮಾರ್ಥಂ ಚ ಸುತೋತ್ತಮ ॥ ೧೫ ॥

ನದೀಂ ಗತ್ವಾಽಥ [2]ಸುಸ್ನಾತ್ವಾ ಮೃತ್ತಿಕಾಸ್ನಾನಪೂರ್ವಕಂ ।
ತತೋ ದೇವಾಲಯಂಗತ್ವಾ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚರ[ನ]ಮಾರಭೇತ್ ॥ ೧೬ ॥

ಗಣೇಶಂ ಪೂಜಯೇದಾದೌ ಸ್ವರ್ಣಪುಷ್ಪಾದಿಕೈಃ ಫಲೈಃ ।
ತತಃ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ಕರ್ಮಾರ್ಥಂ ನಾಂದೀ ಪುಣ್ಯಾಹಮಾಚರೇತ್ ॥ ೧೭ ॥

ಮಧುಪರ್ಕಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾವಸ್ತ್ರ ಹೇಮಾಂಗುಲೀಯಯುಕ್ತೈಃ ।
ವಿಪ್ರಮುಖ್ಯಾಂಶ್ಚ ವರಯೇದ್ವಿಧಿವದ್ದೇಶಿಕೋತ್ತಮಃ ॥ ೧೮ ॥

ಅಂಕುರಾರ್ಥಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಮೃದಂ ಸಂಗೃಹ್ಯ ದೇಶಿಕಂ ।
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇ ತ್ಪಶ್ಚಾತ್ತದ್ರಾತ್ರೌ ದೇಶಿಕೋತ್ತಮಃ ॥ ೧೯ ॥

ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯೇತ್ತತ್ರ ಗಣೇಶಾರ್ಚನಪೂರ್ವಕಂ ।
ಆಚಾರ್ಯಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ಕರ್ತಾ ಪಶ್ಚಾತ್ಸಹ [3]ಪರಿಗ್ರಹೇತ್ ॥ ೨೦ ॥

1 ಆರಭೇತ
2 ಸುಸ್ನಾಯ
3 ಪರಿಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್

[1]ಶಿಲ್ಪಿಂ ಸಂತೋಷ್ಯ ತದ್ಗೇಹಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇಚ್ಚ ಸುತೋತ್ತಮ |
ಪಂಚೋಪಚಾರೈರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾತ್ಸಮಂತತಃ || ೨೧ ||

ಯಾಗಮಂಡಪಶುದ್ಧಿಂ ಚ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ಕಲಶಾಂಸ್ತತಃ |
ದಿಕ್ಪಾಲಧ್ವಜಪೂಜಾಂ ಚ ದ್ವಾರತೋರಣ ಪೂರ್ವಕಂ || ೨೨ ||

[2]ಹೋಮಯೇ ದ್ವಾಸ್ತುರಾಕ್ಷೋಘ್ನಂ ಬಲಿಂ [3]ವಾಸ್ತೋಸ್ಸಮಾಚರೇತ್ |
ರಕ್ಷಾಬಂಧಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ನೇಶಿಕಃ || ೨೩ ||

ಬೀಜನಿರ್ವಾಪಣಂ ಪಶ್ಚಾದಂಕುರಾರ್ಪಣಮೇವ ಚ |
ತತಃ [4]ಪೀಠಾಂ ತ್ವಮಾದಾಯ ಕ್ಷಾಲಯೇನ್ಮೂಲ ಮಂತ್ರತಃ || ೨೪ ||

ನಿಧಿಂ ಕುಂಭಂ ಚೇಷ್ಟಕಾಖ್ಯಶಿಲಾಂ ಸಂಸ್ಥಾಪಯೇತ್ಸುತ |
ಭೂಪೀಠಂ ವಿನ್ಯಸೇತ್ಪಶ್ಚಾನ್ನವರತ್ನಂ ಸುತೋತ್ತಮ || ೨೫ ||

ದಿಗ್ವಿದಿಕ್ಷು ಚ ಮಧ್ಯೇ ತು ಪ್ರಾಗಾದಿಷು ಯಥಾಕ್ರಮಂ |
ಪುನಃ ಪೀಠದ್ವಯಂ [5]ಸ್ಥಾಪ್ಯ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈರ್ಗುರೂತ್ತಮಃ || ೨೬ ||

ಸಂಪೂಜ್ಯ ಗಂಧಪುಷ್ಪೈಶ್ಚ ಮಧುಪರ್ಕಾದಿಭಿಸ್ಸುತ |
ಕೌತುಕಂ ಬಂಧಯೇತ್ಪಶ್ಚಾದಾಚಾರ್ಯಾದಿದ್ವಿಜೈಸ್ಸಹ || ೨೭ ||

ಅಧಿವಾಸಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾದಾಚಾರ್ಯೋ ಯಜಮಾನಕಃ |
ತಲ್ಲಿಂಗಂ ಚ ಸಮಾದಾಯ ಸರ್ವವಾದ್ಯರವೈಸ್ಸಹ || ೨೮ ||

ಸ್ವಸ್ತಿಸೂಕ್ತೈರ್ಯಥಾಮಂತ್ರೈ ರ್ದೇಶಿಕೋ ಗ್ರಾಹಯೇತ್ತತಃ |
ಶುದ್ಧಿಂ ಕೃತ್ವಾಽಥ ತಲ್ಲಿಂಗಂ ಕ್ಷಾಲನಾದ್ಯೈರ್ಯಥಾಕ್ರಮಂ || ೨೯ ||

ವಿನ್ಯಸೇದ್ವಾರುಣೇ ಭಾಗೇ ಸ್ಥಂಡಿಲೋಪರಿ ದೇಶಿಕಃ |
ಜಲಾಧಿವಾಸನಂ ಕೃತ್ವಾ ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇನ ವಿಧಾನತಃ || ೩೦ ||

---

1 ಶಿಲ್ಪಿನಂ
2 ಜುಹುಯಾತ್
3 ವಾಸ್ತವಃ
4 ಪೀಠಾಂತಂ
5 ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ

[1]ಹೋಮಯೇನ್ಮೂಲ ಮಂತ್ರೇಣ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಮಥಾಚರೇತ್ ।
ತಲ್ಲಿಂಗಂ ಚ ಸಮಾದಾಯ ಮೂಲಮಂತ್ರೈರ್ಗುರೂತ್ತಮಃ ॥ ೩೧ ॥

ಉದ್ವೃತ್ಯಾಮಲಕೀ ಚೂರ್ಣೈ ರುದ್ರಸೂಕ್ತೈ ಸ್ತತಃ ಪರಂ ।
ಸಿಂಚೇತ್ತನ್ನಾಮಭಿಃ ಕುಂಭೈರ್ವಾರುಣಾ ಖ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರಕೈಃ ॥ ೩೨ ॥

ಪಂಚೋಪಚಾರೈರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಸುಗಂಧಕುಸುಮಾಕ್ಷತೈಃ ।
ಲಿಂಗಮಾದಾಯ ಮೂಲೇನ ವಿನ್ಯಸೇ [2]ಚ್ಛಾಂಕರೇದಿಶಿ ॥ ೩೩ ॥

ಧಾನ್ಯರಾಶೌ ನಿಗೂಹ್ಯಾಽಥ ಭೂಸೂಕ್ತೇನ ತತಃ ಪರಂ ।
[3]ಹೋಮಯೇನ್ಮೂಲ ಮಂತ್ರೇಣ ಸೇಚಯೇತ್ಕಲಶೋದಕೈಃ ॥ ೩೪ ॥

ಉಪಚಾರೈಸ್ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ತಂಡುಲೇ ಚ ತತಃ ಪರಂ ।
ನಿಗೂಹಯೇ ನ್ಮುಹೂರ್ತಾಂತೇ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ [4]ಹೋಮಯೇತ್ ॥ ೩೫ ॥

ಕಲಶೈಃ ಸ್ನಾಪಯೇದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪೂಜಯೇಚ್ಚ ಶಿಖಿಧ್ವಜ ।
ಫಲಪುಷ್ಪೈರ್ನಿಗೂಹ್ಯಾಽಥ ಮುಹೂರ್ತಾಂತಂ ಗುರೂತ್ತಮಃ ॥ ೩೬ ॥

ತನ್ಮೂಲೇನೈವ ಹುತ್ವಾಽಥ ಸೇಚಯೇತ್ಕಲ ಶೋದಕೈಃ ।
ಶಯ್ಯಾಂ ವಿನ್ಯಸ್ಯ ಪರ್ಯಂಕೇ ಲಿಂಗಂ ತತ್ರ ವಿನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥ ೩೭ ॥

[5]ಹೋಮಯೇನ್ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಸ್ನಾಪಯೇತ್ಕಲಶೋದಕೈಃ ।
ಪಂಚೋಪಚಾರೈರಭ್ಯ ರ್ಚ್ಯ ವಿನಿದ್ರಾಂ ಕಾರಯೇತ್ಸ್ವತ ॥ ೩೮ ॥

ವೇದಮಂಗಲನಿರ್ಘೋಷೈಃ ಆಚಾರ್ಯೋ [6]ಋತ್ವಿಜೈಸ್ಸಹ ।
ತತಃ ಪ್ರಾತಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ [7]ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾದಿಕಾನ್ ಕ್ರಿಯಾನ್ ॥ ೩೯ ॥

---

1 ಜುಹುಯಾತ್
2 ಶಾಂಕರ್ಯಾಂ
3 ಜುಹುಯಾತ್
4 ಜುಹುಯಾತ್
5 ಜುಹುಯಾತ್
6 ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ
7 ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾದಿಕಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ

ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ ಪ್ರಾಗ್ವಿಶೇದ್ಗೇಹಂ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯೇತ್ತತಃ ।
[1]ಹೋಮಯೇಚ್ಛಕ್ತಿತತ್ತ್ವಂ ಚ ತತ್ತತ್ಕುಂಭಾಂಶ್ಚ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೪೦ ॥

ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಸಂಪಾತಂ ಚಾರ್ಚಯೇದ್ಗುರುಃ ।
ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ಚ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಸರ್ವವಾದ್ಯೈರವೈಸ್ಸಹ ॥ ೪೧ ॥

ವೇದಘೋಷೈಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ಸೂಕ್ತೈರ್ಭೂಸುರೈಸ್ಸಹ ದೇಶಿಕಃ ।
ಗೃಹೀತ್ವಾ ಚೈವ ತಲ್ಲಿಂಗಂ ಶಿಬಿಕೋಪರಿ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೪೨ ॥

ಗೇಹಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ ದ್ವಾರೇ ಚಾರ್ಘ್ಯಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ಲಿಂಗಮಂತಃ [2]ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಥ ಮೂಲ ಮಂತ್ರಮನುಸ್ಮರನ್ ॥ ೪೩ ॥

ತನ್ನಾಲೇ ವಿನ್ಯಸೇತ್ಪಶ್ಚಾದ್ಯಜಮಾನಾನ್ವಿತೋ ಗುರುಃ ।
ಭೂಸುರೈಸ್ಸಹ ಸಂಯುಕ್ತಃ ಧ್ರುವಾದ್ಯೌರಿತಿ ಮಂತ್ರತಃ ॥ ೪೪ ॥

ಲಿಂಗಂ ಪೀಠೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಯಂತ್ರಸ್ಯೋಪರಿ ದೇಶಿಕಃ ।
ತತಃ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ದತ್ವಾ ಆಚಾರ್ಯಾ ದಿದ್ವಿಜೈಸ್ಸಹ ॥ ೪೫ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥಯೇದ್ಬಹುಧಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸ್ವರ್ಣಪುಷ್ಪೈರ್ವಿಶೇಷತಃ ।
ಯಜಮಾನಕರಂ ಧೃತ್ವಾ ಇಮಂ ಮಂತ್ರಮುದೀರಯೇತ್ ॥ ೪೬ ॥

ಯಾವಚ್ಚಂದ್ರಶ್ಚ ಸೂರ್ಯಶ್ಚ ಯಾವಲ್ಲಿಂಗಂ [3]ಪ್ರತಿಷ್ಠತಿ ।
ತಾವತ್ತ್ವಂ ಪ್ರೀತಿ ಭಾವೇನ ಲಿಂಗೇಽಸ್ಮಿನ್ [4]ಸನ್ನಿಧೋ ಭವ ॥ ೪೭ ॥

ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಯಾವತ್ತಿಷ್ಠತಿ [5]ಭೂತಲೇ ।
ತಾವತ್ತ್ವಂ ಪ್ರೀತಿಭಾವೇನ ಲಿಂಗೇಽಸ್ಮಿನ್ [6]ಸನ್ನಿಧೋ ಭವ ॥ ೪೮ ॥

ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ವಂಶವೃದ್ಧಿಕರೋತ್ತಮ ।
ಶಿಲಾಮಯನವಾಗಾರೇ ಸದಾಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವ ॥ ೪೯ ॥

---

1 ಜುಹುಯಾತ್

2 ಪ್ರವೇಶ್ಯ

3 ಪ್ರತಿಷ್ಠತೇ

4 ಸನ್ನಿಹಿತೋಭವ

5 ಭೂತಲಂ

6 ಸನ್ನಿಹಿತೋಭವ

ಯಾವದ್ದೇವಾಶ್ಚ ತಿಷ್ಠಂತಿ ಋಷಯೋ ವಸವಸ್ತಥಾ ।
ತಾವತ್ತ್ವಂ ಶಿವಲಿಂಗೇಽಸ್ಮಿನ್ ತಿಷ್ಠ ತಿಷ್ಠ ಸದಾಶಿವ ॥ ೫೦ ॥

ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ತತ್ಕರ್ತಾ ಆಚಾರ್ಯೋ ಭೂಸುರೈಸ್ಸಹ ।
ಲಿಂಗಮೂರ್ಧ್ನಿ ವಿನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲ್ಯಾದಿಕಂ ಸುತ ॥ ೫೧ ॥

ಯಜಮಾನೋ ಬಹಿಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪ್ರಣಮೇ ದ್ಭೂಸುರೈಸ್ಸಹ ।
ಸುದೃಢಂ ಬಂಧಯೇದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಲಿಂಗಮೂಲೇ ಚ ನಾಲಕೇ ॥ ೫೨ ॥

ವ್ಯಾಲಾಕಾರಂ ತದೂರ್ಧ್ವಂ ಸ್ಯಾದ್ದ್ವ್ಯಂಗುಲಂ ತ್ರ್ಯಂಗುಲಂ ತುವಾ ।
ಪೂಜಯೇ ದ್ವಿಧಿವತ್ಪಶ್ಚಾತ್ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾದಿಕೈ ರ್ಗುರುಃ ॥ ೫೩ ॥

ಉಪಚಾರೈಸ್ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಸುವಸ್ತ್ರೇಣ ಚ ಮಂತ್ರತಃ ।
ಲಿಂಗಪೀಠಂ ಚ ಸಂವಾದ್ಯ ದರ್ಭದಾಮ್ನಾ ಚ ವೇಷ್ಟಯೇತ್ ॥ ೫೪ ॥

ದ್ವಾರಮಾಚ್ಛಾದಯೇತ್ಪಶ್ಚಾ ದಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೈರ್ಗುರೂತ್ತಮಃ ।
ವೃಷಯಾಗಂ ತತೋ ಹುತ್ವಾ ಧ್ವಜಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ॥ ೫೫ ॥

ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇನ ವಿಧಾನೇನ ಪಟಮಾರೋಪಯೇತ್ತತಃ ।
ಸಂಪೂಜ್ಯ ಧ್ವಜದೇವಾಂಶ್ಚ ಸಮಾಪ್ಯ ವಿಧಿನಾ [1]ಬಲೀ ॥ ೫೬ ॥

ತತಃ ಶಿಖರಮಾರೋಪ್ಯ ತತ್ಕುಂಭಂ ಸ್ಥಾಪಯೇದ್ಗುರುಃ ।
ವಿಧಿವತ್ಪೂಜಯೇದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ತನ್ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಗುರೂತ್ತಮಃ ॥ ೫೭ ॥

ವಸ್ತ್ರೇಣಾಚ್ಛಾದಯೇತ್ಕುಂಭಂ ತನ್ಮೂಲೇನೈವ [2]ಹೋಮಯೇತ್ ।
ಮಹಾಪೀಠಂ ತು ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಾದಿಕಾನ್ ಸುತ ॥ ೫೮ ॥

ಬಲಿಪೀಠಾಂಶ್ಚ ಚಂಡೇಶಂ ದ್ವಾರಪಾಲೌ ಗುರೂತ್ತಮಃ ।
ಲಿಂಗಾಗ್ರೇ ವೃಷಭಂ ಪಶ್ಚಾತ್ ಸ್ಥಾಪಯೇಚ್ಚ ಪುರೋಕ್ತವತ್ ॥ ೫೯ ॥

ಪರಿತಃ ಪರಿವಾರಾಂಶ್ಚ ವಿಘ್ನೇಶಾದಿ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ।
ಸ್ಥಾಪಯೇಚ್ಚ ತತೋ ಮಂತ್ರೀ ಯಾಗಗೇಹಂ ಪ್ರವೇಶಯೇತ್ ॥ ೬೦ ॥

---

1 ಬಲೀನ್

2 ಜುಹುಯಾತ್

ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯೇತ್ಪಶ್ಚಾ ದ್ದ್ವಿತ್ರಿಗ್ಭಿಸ್ಸಹ ದೇಶಿಕಃ ।
ಸೂರ್ಯಕಾಂತೋದ್ಭವಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಮರಣೇರ್ವಾಥವಂ ಭವೇತ್ ॥ ೬೧ ॥

ಶ್ರೋತ್ರಿಯಾಗಾರಜಂ ವಾಪಿ ಪಾವಕಂ ಚ ಸಮಾನಯೇತ್ ।
ಶಿವಾಗ್ನಿಂ ಜನಯೇತ್ಪಶ್ಚಾದ್ವಿಧಿವದ್ದೇಶಿಕೋತ್ತಮಃ ॥ ೬೨ ॥

ತದಗ್ನಿಂ ಸರ್ವಕುಂಡೇಷು ನಿಯಮಾಗ್ನಿಮುಖಂ ಚರೇತ್ ।
ಮೂಲೇನಾದೌ [1]ಹುನೇನ್ಮಂತ್ರೀ ಶಾಂತಿಹೋಮಂ ತತಃ ಪರಂ ॥ ೬೩ ॥

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ಚ ಜುಹುಯಾತ್ಪಂಚ ಬ್ರಹ್ಮಾಖ್ಯಕಂ [2]ಹುನೇತ್ ।
ಗಣಹೋಮಂ ಚಾನ್ನಹೋಮಂ ಚಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ [3]ಹೋಮಯೇತ್
॥ ೬೪ ॥

ಕುಂಡಾಧಿವಾಸಹೋಮಂ ಚ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಜುಹುಯಾತ್ಸುಧೀಃ ।
ಸಹಸ್ರಂ ವಾ ತದರ್ಧಂ ವಾ ಶತಮಷ್ಟೋತ್ತರಂ ತು ವಾ ॥ ೬೫ ॥

ಸಮಿದಾಜ್ಯಚರೂನ್ ಲಾಜಾನ್ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಂ ಚ ಯವಾಂಸ್ತಿಲಾನ್ ।
ವ್ರೀಹಿಸಕ್ತು ಪುನಶ್ಚಾಜ್ಯಂ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೇಣ [4]ಹೋಮಯೇತ್ ॥ ೬೬ ॥

ತತ್ತತ್ಕುಂಭಾಂಶ್ಚ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ವೇದಿಕೋಪರಿ ದೇಶಿಕಃ ।
ಪೂಜಯೇದ್ವಿಧಿವನ್ಮಂತ್ರೀ ಉಪಚಾರೈಸ್ಸಮರ್ಚಯೇತ್ ॥ ೬೭ ॥

ವೇದಪಾರಾಯಣಂ ದಿಕ್ಷು ವಿದಿಕ್ಷುಂಚ ಮನುಂ ಜಪೇತ್ ।
[5]ಪಾಂಚಾಭಿರ್ಗುರು ಮಂತ್ರಾದ್ಯೈಃ ನಾನಾಸೂಕ್ತಾದಿಕೈಸ್ಸಹ ॥ ೬೮ ॥

ಗೃಹಮಂತ್ರೈರ್ಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರೈರ್ದಿಶಾನಾಥಾಣುಭಿಸ್ಸಹ ।
ಮೂಲಮಂತ್ರಂ ಮೃತ್ಯುಜಿತಂ ರಾಕ್ಷೋಘ್ನಂ ವಾಸ್ತುಸಂಜ್ಞಕಂ ॥ ೬೯ ॥

ಗಣೇಶಂ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಂ ಚ ದುರ್ಗಾಮಂತ್ರಂ ಜಪೇತ್ತತಃ ।
ಪ್ರಸಾದಂ ಚ ಜಪೇದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಜಪೇತ್ಸಪ್ತಶತೀಂ ಸುತ ॥ ೭೦ ॥

---

[1] ಜುಹುಯಾತ್

[2] ಜುಹುಯಾತ್

[3] ಜುಹುಯಾತ್

[4] ಜುಹುಯಾತ್

[5] ಪಂಚಭಿಃ

ನಾನಾಸೂಕ್ತಾದಿಭಿರ್ಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರಾಗಾದಿಪರಿತಃ ಕ್ರಮಾತ್ ।
[1]ಜಪೇಯುರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸ್ತೈರ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಹಸ್ರಂ ಚ ಜಪೇತ್ ಪೃಥಕ್ ॥ ೭೧ ॥

ಹೋಮಾಂತೇ ಬಲಿದಾನಂ ಸ್ಯಾದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇದ್ಬಹೂನ್ ।
ತದ್ರಾತ್ರೌ ದೇಶಿಕಾದ್ಯೈಶ್ಚ ಸಂಧ್ಯಾಕರ್ಮ ಸಮಾಪ್ಯ ಚ ॥ ೭೨ ॥

ದೇವಂ ಸಂಪೂಜಯೇತ್ಪಶ್ಚಾನ್ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಹೋಮಯೇತ್ ।
ಧ್ವಜಂ ಯಾಗೇಶ್ವರಂ [2]ಯಷ್ಟ್ವಾ ಬಹುದೀಪಾನ್ ಪ್ರಬೋಧಯೇತ್ ॥ ೭೩ ॥

ಶಂಖ ದುಂದುಭಿನಿರ್ಘೋಷೈಃ ಸರ್ವವಾದ್ಯರವೈಸ್ಸಹ ।
ನರ್ತಕೈರ್ಗಾಯಕಾದ್ಯೈಶ್ಚ ವಿನಿದ್ರಾಮಾಚರೇಜ್ಜನೈಃ ॥ ೭೪ ॥

ತತಃ ಪ್ರಾತಸ್ಸಮುತ್ಥಾಯ ನಿತ್ಯಕರ್ಮ ಸಮಾಪ್ಯ ಚ ।
ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾಽಥ ಪಾರಾಯಣ ಜಪೈಸ್ಸಹ ॥ ೭೫ ॥

ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇನ ವಿಧಾನೇನ ಹೋಮಕರ್ಮ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಹೋತವ್ಯಂ ದಿಶಾಹೋಮಂ ತತಃ ಪರಂ ॥ ೭೬ ॥

ಪ್ರಸಾದಂ [3]ಗೃಹಹೋಮಶ್ಚ ತತಃ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತಂ [4]ಹುನೇತ್ ।
ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ತತೋ ಮಂತ್ರೀ ಸಂಪಾತಂ ಚಾರ್ಚಯೇತ್ಸತ ॥ ೭೭ ॥

ತತಃ ಕುಂಭಾಂಶ್ಚ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪೂಜಯೇಚ್ಚ ಯಥೋಕ್ತವತ್ ।
ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯೇದಾದೌ ನೀರಿಕ್ಷ್ವಾ ಕರ್ಮ ಕಾರಯೇತ್ ॥ ೭೮ ॥

[5]ಸ್ವಸ್ತಿಕಾದ್ಯೈರ್ಲಿಖೇತ್ಪಶ್ಚಾದ್ದ್ರವ್ಯಜಾಲಂ ನ್ಯಸೇತ್ತತಃ ।
ವ್ರೀಹೀಂಶ್ಚ ತಂಡುಲಾಂಶ್ಚೈವ ಗೋಧೂಮಾಂಶ್ಚಣಕಾಂಸ್ತಥಾ ॥ ೭೯ ॥

ಮುದ್ಗಂ ಮಾಷಂ ಕುಲಿತ್ಥಂ ಚ ಶಿಂಬಕಂ ಸರ್ಷಪಂ ತಿಲಂ ।
ಆಢಕಂ ಕಂಗು ನೀವಾರೇ ನಾಲಿಕೇರ ಫಲಾದಿಕಂ ॥ ೮೦ ॥

---

1 ಇಷ್ಟ್ವಾ ವೈ
2 ಜಪೇಚ್ಚ
3 ಗೃಹಹೋಮಂ ಚ
4 ಜುಹುಯಾತ್
5 ಸ್ವಸ್ತಿಕಾದೀನ್

ಘೃತಂ ತೈಲಂ ಚ ಶುದ್ಧಾನ್ನಂ ನಾನಾಭಕ್ಷ್ಯಸಮನ್ವಿತಂ ।
[1]ಕೂಷ್ಮಾಂಡರಾಕರ್ಯೈರ್ಯುಕ್ತಂ ದೀಪವರ್ತಿ ಸಮನ್ವಿ ತಂ ॥ ೮೧ ॥

ಹರಿದ್ರಾ ಚೂರ್ಣ ಸಂಯುಕ್ತಂ ದಧಿಕ್ಷೀರಾದಿಸಂಯುತಂ ।
ಧ್ವಜಮೂಲೇ ಚ ಗಾಂ ಬಧ್ವಾಸವತ್ಸಾಂ ಮಂಡನೈರ್ಯುತಾಂ ॥ ೮೨ ॥

ಗರ್ಭಗೇಹಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಥ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾದಿಕೈರ್ಗುರುಃ ।
ಪಂಚೋಪಚಾರೈರಭ್ಯರ್ಚ್ಯನೇತ್ರೋನ್ಮೀಲನಮಾಚರೇತ್ ॥ ೮೩ ॥

ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೇಣ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ತತ್ತದ್ದ್ರವ್ಯೈಸ್ಸುತೋತ್ತಮ ।
ಗಂಧಪುಷ್ಪೈಸ್ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಧೂಪದೀಪಾದಿ ಕಾರಯೇತ್ ॥ ೮೪ ॥

ಮುಖವಸ್ತ್ರಂ ತ್ಯಜೇತ್ಪಶ್ಚಾನ್ನೀರಾಜನಮಥಾಚರೇತ್ ।
ಬೋಧಯಿತ್ವಾ ಬಹೂನ್ ದೀಪಾನ್ ವೀಣಾವೇಣುರವೈಸ್ಸಹ ॥ ೮೫ ॥

ಭೇರೀ ಮೃದಂಗ ಶಂಖಾದ್ಯೈಃ ಸರ್ವವಾದ್ಯರವೈಸ್ಸಹ ।
ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ತತೋ ದತ್ವಾ ಭೂಸುರೈಸ್ಸಹ ದೇಶಿಕಃ ॥ ೮೬ ॥

ಲಿಂಗಸ್ಯ ಸನ್ನಿಧಾನಾರ್ಥಂ ಕಲಶಾನ್ [2]ಸ್ನಪಯೇದ್ಬಹೂನ್ ।
ವಿಧಿವತ್ಪೂಜಯೇನ್ಮಂತ್ರೀ ವೇದಿಕೋಪರಿ ಮಧ್ಯತಃ ॥ ೮೭ ॥

ಸಹಸ್ರಂ ವಾ ತದರ್ಧಂ ವಾ [3]ಸಹಸ್ರಮಥವಾ ತಥಾ ।
ಸ್ಥಾಪಯೇಚ್ಚ ತತೋ ಮಂತ್ರೀ ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇನ ಸುತೋತ್ತಮ ॥ ೮೮ ॥

ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇನ ವಿಧಾನೇನ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಸ್ಸಹ ದೇಶಿಕಃ ।
ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಹುತ್ವಾಽಥ [4]ಕುಂಡಹೋಮಾದಿಕಂ ಚರೇತ್ ॥ ೮೯ ॥

ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ತತೋ ಹುತ್ವಾ ಸಂಪಾತಂ ಕಲಯೇತ್ಪುನಃ ।
ದೇವಾಲಯಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಥ ಆಚಾರ್ಯೋ[5]ಯತ್ವಿಜೈಸ್ಸಹ ॥ ೯೦ ॥

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾನ್ಯಾಸಜಾಲಂ ವಿಧಾಯ ಚ ।
ಸೃಷ್ಟಿಮಾರ್ಗೇಣ ಕುರ್ವೀತ ತತ್ತ್ವಕುಂಭಂ ಸಮುದ್ಧರೇತ್ ॥ ೯೧ ॥

---

1 ಕೂಷ್ಮಾಂಡೈರಾಕರ್ಯೈಃ

2 ಸ್ನಾಪಯೇತ್

3 ತದರ್ಧಂ (?)

4 ಕುಂಡೇ

5 ಯತ್ವಿಗ್ಭಿಃ

ಸ್ನಾಪಯೇಚ್ಛ ತತೋ ಲಿಂಗಂ ಕಲಾಮಾವಾಹಯೇತ್ತತಃ ।
ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಕುರ್ವೀತ ದೇವಂ ಸಂಯೋಜ್ಯ ದೇಶಿಕಃ ॥ ೯೨ ॥

ಪಂಚೋಪಚಾರೈ ರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ತತ್ತನ್ಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶಯೇತ್ ।
ಸ್ನಾಪಯೇತ್ಕಲಶಾನ್ಮಂತ್ರೈಃ ಶ್ರೀರುದ್ರಪವಮಾನಕೈಃ ॥ ೯೩ ॥

ನಾನಾ ಸೂಕ್ತಾಧಿಕೈರ್ಮಂತ್ರೈರ್ಪ್ರಧಾನಾದಿ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ।
[1]ಲಿಂಗ ಸಂಸ್ನಾಪಯೇದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಕಲಶೈಶ್ಚ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ॥ ೯೪ ॥

ಉದ್ಧೃತ್ಯ ಲೇಪಯೇಲ್ಲಿಂಗಂ ಅಷ್ಟಗಂಧಂ ಸುತೋತ್ತಮ ।
ಮಹಾಪೂಜಾಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸಹಸ್ರೈರ್ನಾಮಭಿಸ್ಸುತ ॥ ೯೫ ॥

ನಾನಾ ಪುಷ್ಪೈಶ್ಚ ಸಂಪೂಜ್ಯ ತದಂತೇ ಸ್ವರ್ಣಪಂಕಜಂ ।
ಸಮರ್ಪ್ಯಧೂಪದೀಪಾದ್ಯೈಃ ಷಡ್ರಸಾನ್ನೈಶ್ಚ ಭೂಕ್ಷಣೈಃ ॥ ೯೬ ॥

ಫಲಂ ಪಕ್ವಂ ನಿವೇದ್ಯಾಽಥ ತಾಂಬೂಲಂ ಚನಿವೇದಯೇತ್ ।
ಗಂಡೂಷಂ ಚ ತತೋ ದತ್ವಾ ನೀರಾಜನಮಥಾಚರೇತ್ ॥ ೯೭ ॥

[2]ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ತತೋ ದತ್ತ್ವಾ ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೈಃ ।
ಸ್ತೋತ್ರಪಾಠಂ ವದೇದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಘ್ಯಂ ಪ್ರದಾಪಯೇತ್ ॥ ೯೮ ॥

ಬಲಿದಾನಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪಂಚವಾದ್ಯರವೈಸ್ಸಹ ।
ದೇವಾಲಯಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಽಥ ಪೂಜಯೇದುಪಚಾರಕೈಃ ॥ ೯೯ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ಪಶ್ಚಾದ್ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಾದಿಕೈಸ್ಸುತ ।
ಇತ್ಯೇವಂ ಕಾರಯೇದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ದೇಶಿಕೋತ್ತಮಃ ॥ ೧೦೦ ॥

[3]ಸ್ನಾಪ್ಯ ಸಂಪೂಜ್ಯ ದೇವೇಶಂ ಮೂಲ ಮಂತ್ರೇಣ ಹೋಮಯೇತ್ ।
ಬಹುದೀಪಾನ್ ಬೋಧಯಿತ್ವಾ ವೀಣಾವೇಣುರವೈಸ್ಸಹ ॥ ೧೦೧ ॥

ಉಪಚಾರೈಸ್ಸಮ ಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ದೇವಾಗ್ರೇ ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ಗುರುಃ ।
ಭೇರೀಂ ಸಂತಾಡ್ಯ ವಿಧಿವತ್ಪಟಹಂ ಪೂಜಯೇತ್ತತಃ ॥ ೧೦೨ ॥

---

1 ಲಿಂಗಂ

2 ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ

3 ಸ್ನಾಪಯಿತ್ವಾ, ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ

ಭೂತಾಹ್ವಾನಂ ತತಃ ಪಶ್ಚಾತ್ ಬಲಿಂ ಚೈವ ತು ದಾಪಯೇತ್ ।
ಬಲ್ಯಂತೇ ಚೋತ್ಸವಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಗ್ರ[1]ಹಾಂತಂ ವೈ ವಿಚಕ್ಷಣಃ ॥ ೧೦೩ ॥

ಪುನರ್ದೇವಾಲಯಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಥಯಿತ್ವಾ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ।
ಪುನರುತ್ಥಾಯ ತತ್ಪ್ರಾತಃ ಚತುರ್ಥೇ ದಿವಸೇ [2]ಹರಿಂಃ ॥ ೧೦೪ ॥

ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕೃತ್ವಾ ದೇವಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಭಕ್ತಿತಃ ।
ಯಾಗಗೇಹಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಥ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಸ್ಸಹ ದೇಶಿಕಃ ॥ ೧೦೫ ॥

ಮೂಲೇನ [3]ಹೋಮಯೇದ್ವತ್ಸ ಅಘೋರಂ ಚೈವ ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ।
ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮನುಂ ಹುತ್ವಾ ಅಧಿವಾಸಂ ಚ[4]ಹೋಮಯೇತ್ ॥ ೧೦೬ ॥

ತಥಾಂಗ ಹೋಮಂ ಹುತ್ವಾಽಥ ಶಿಬಿಕಾದೀನಿ ಕಾರಯೇತ್ ।
ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ತತೋ ಹುತ್ವಾ ಬಲಿದಾನಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ೧೦೭ ॥

ದಂಡಾಕಾರಂ ಚ ವಿಧಿವದ್ಗ್ರಾಮಾಂತೇ ಬಲಿಮಾಹರೇತ್ ।
ರಥಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ವಿಧಿವದ್ದಿಗ್ವಿದಿಕ್ಷು ಬಲಿಂ ಹರೇತ್ ॥ ೧೦೮ ॥

ಮಹೋತ್ಸವಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾದ್ರಥಯಾನಾದಿಕೈಸ್ಸುತ ।
[5]ಆರೋಪಯೇಚ್ಚ ದೇವೇಶಂ ಗ್ರಾಮಾಂತೇ [6]ನಗರಂ ಸುತ ॥ ೧೦೯ ॥

ಅವರೋಪ್ಯ ತತಃ ಪಶ್ಚಾತ್ [7]ಪ್ರವಿಶೇದ್ದಾಲಯಂ ಪ್ರತಿ ।
ಉಪಚಾರೈಸ್ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಕ್ಷಮಸ್ವೇತಿ ತತೋವದೇತ್ ॥ ೧೧೦ ॥

ದ್ವಿಜಾನಾಂ ಭೋಜಯೇತ್ಪಶ್ಚಾತ್ತನ್ನಿಶಿ [8]ಸ್ನಾಪ್ಯದೇಶಿಕಃ ।
ದೇವಂ ಸಂಪೂಜಯೇದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ವಿಧಿವದ್ದೇಶಿಕೋತ್ತಮಃ ॥ ೧೧೧ ॥

ಪ್ರಧಾನ ಕುಂಡೇ ಜುಹುಯಾತ್ತತೋ ಬಲ್ಯುತ್ಸವಂ ಗುರುಃ ।
ಪೂರ್ವೋಕ್ತದ್ರವ್ಯಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಮಹಾಭೂತಬಲಿಂ ಹರೇತ್ ॥ ೧೧೨ ॥

---

1 ಗೃಹಾಂತಂ
2 ಗುರುಃ
3 ಜುಹುಯಾತ್
4 ಜುಹುಯಾತ್
5 ಆರೋಪಯೇಚ್ಚ
6 ನಗರೇ
7 ಪ್ರವಿಶೇದಾಲಯಂ
8 ಸ್ನಾಪಯಿತ್ವಾ

ಗ್ರಾಮವೀಥ್ಯಾದಿ ವಿಕಿರೇತ್ಪಂ ಚವಾದ್ಯರವೈಸ್ಸಹ ।
ತದಂತೇ ಪ್ರವಿಶೇದ್ಗೇಹಂ ಅರ್ಚಯೇಚ್ಚ ಸುತೋತ್ತಮ ॥ ೧೧೩ ॥

ಪುನಃ ಪ್ರಾತಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ಪಂಚಮೇ ದಿವಸೇಸುತ ।
ಗಣೇಶಂ ಪೂಜಯೇದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯೇದ್ಗುರುಃ ॥ ೧೧೪ ॥

[1]ಪೂರ್ಣಾಹುತೀ ತತೋ ಹುತ್ವಾಋತ್ವಿಗ್ಭಿಸ್ಸಹ ದೇಶಿಕಃ ।
ಸ್ನಾಪಯೇದ್ದೇವದೇವೇಶಂ [2]ಸ್ಥಾಪ್ಯ ಕುಂಭೋದಕೈಃ ಶುಭೈಃ ॥ ೧೧೫ ॥

ಪೂಜಾ ಬಲ್ಯುತ್ಸವಂ ನೀತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ತತಃ ।
ಚೂರ್ಣೋತ್ಸವಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾನ್ನಾನಾಭಕ್ತಜನೈಸ್ಸಹ ॥ ೧೧೬ ॥

ಆ ಚಾ ರ್ಯೋ [3]ಋತ್ವಿಜೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ಯಜಮಾನಸ್ಸಹೈವ ತು ।
ತೀರ್ಥಸ್ನಾನಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಕೌತುಕಂ ತು ವಿಸರ್ಜಯೇತ್ ॥ ೧೧೭ ॥

ಪುನರ್ಗೇಹಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಽಥ [4]ಸಂವಾದಂ ವಿಧಿವತ್ಸುತ ।
ಮಹಾಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಹುತ್ವಾಕುಂಡಾಗ್ನಿಂ ಚ ವಿಸರ್ಜಯೇತ್ ॥ ೧೧೮ ॥

ಅವರೋಪ್ಯ ಪಟಂ ಪಶ್ಚಾದ್ದಶದಾನಂ ಪ್ರದಾಪಯೇತ್ ।
ಫಲಂ ಪುಷ್ಪಂ ಚತಾಂಬೂಲಂ ಕನ್ಯಾದಾನಾದಿಕಂ ಸುತ ॥ ೧೧೯ ॥

ದೀನಾಂಧ ಬಧಿರಾದಿಭ್ಯೋ ದಾಪಯೇದ್ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣಾಂ ।
ಆಚಾರ್ಯಂ ಪೂಜಯೇದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ವಸ್ತ್ರ ಹೇಮಾಂಗುಲೀಯಕೈಃ ॥ ೧೨೦ ॥

ಭೂದಾನಂ ಭೂಕ್ಷಣಾದೀನಾಂ ಗುರುಂ ಸಂತೋಷ್ಯದಾಪಯೇತ್ ।
ಜಪಪಾರಾಯಣಾದೀನಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂಚ ಯಥೋಕ್ತವತ್ ॥ ೧೨೧ ॥

ದಾಪಯೇಚ್ಚ ತತೋ ವತ್ಸ ದ್ವಿಜೇಭ್ಯಶ್ಚ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ।
ಇತ್ಯೇವಂ ಕಾರಯೇದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ನವರಾತ್ರಂ ಸುತೋತ್ತಮ ॥ ೧೨೨ ॥

ಸಪ್ತಾಹಂ ಪಂಚರಾತ್ರಂ ವಾ ತ್ರಿರಾತ್ರಂ ಚೈಕಮೇವ ಚ ।
ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕರ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕರ್ತುರ್ವಿಭವವಿಸ್ತರಾತ್ ॥ ೧೨೩ ॥

---

1 ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ

2 ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ

3 ಋತ್ವಿಗ್ಭಿಃ

4 ಸಂಪಾತಂ

ಕರ್ತುರ್ವಿಭವಲೋಪೇಽಪಿ ವಿಸ್ತರಂ ನೈವ ಲೋಪಯೇತ್ ।
ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಶಿವಲಿಂಗಸ್ಯ ಮಯೇತ್ಯು[1]ಕ್ತಂ ಸುತೋತ್ತಮ ॥ ೧೨೪ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ[2]ಪಾಪಾನಾಂ ತತ್ಕ್ಷಣಾದೇವ ನಾಶಯೇತ್ ।
ವಂಶವೃದ್ಧಿಕರಂ ಸೌಖ್ಯಂ ಜಯವೃದ್ಧಿಕರಂ ಮುದಾ ॥ ೧೨೫ ॥

ಸರ್ವಭೋಗಾಂಶ್ಚ ಲಭತೇ [3]ಐಹಿಕೇ ಚ ನ ಸಂಶಯಃ ।
ದೇಹಾಂತೇ ಶಿವಸಾಯುಜ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಸುತೋತ್ತಮ ॥ ೧೨೬ ॥

ಇತಿ ಬೃಹದ್ವಾತುಲೇ ಶಿವಸ್ಕಂದಸಂವಾದೇ ಶಿವ (ಬಾಣ) ಲಿಂಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿರ್ನಾಮ ವಿಂಶತಿಃ ಪಟಲಃ ॥

—o—

1 ಉಕ್ತಾ
2 ಪಾಪಾನಿ
3 ಐಹಿಕಾಂಶ್ಚ

ಏಕರಾತ್ರವಿಧಾನಂ

ಬಿಂಬಪೀಠ[1]ಗ್ರಹಾಲಿಂದ[2]ಪ್ರಾಂಕಣೇಷು ಯಥಾಕ್ರಮಂ ।
ಖನನಂ ಹನನಂ [3]ದಾಹಂ [4]ಪೂರಣಾಂಗಾನಿ ವಾಸನಂ ॥ ೧ ॥

ವಿಪ್ರೋಚ್ಛಿಷ್ಟಂ ಚ ಗವ್ಯಂ ಚ ಸಪ್ತೈತಾಃಸ್ಥಾನಶುದ್ಧಯಃ ।

* ಅಥೈಕಾ[5]ಹೋತ್ಸವಂ *

ಸ್ಕಂದಃ—

ತ್ರಿಲೋಚನ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ನಮಸ್ತೇ ವೃಷಭಧ್ವಜ ॥ ೨ ॥
ಬಂಧಾದಿ [6]ಕರ್ಮಣಾಂ ಕರ್ತುಂ [7]ದಿವಸಾನಾ ಮಿತಂ ಕಥಂ ।

ಕರ್ಮ ಕ್ರಮಃ ಕಥಂ ದೇವ ಕಥಂ ತನ್ಮಂಡಪಾದಿಕಂ ॥ ೩ ॥

ಹೋಮ ಕುಂಭಾರ್ಚನಾದೀನಿ ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣಿ ಶಂಕರ ।
ವಿಸ್ತರಾದ್ಬ್ರೂಹಿ ಭಗವನ್ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂ ಗುರೋ ॥ ೪ ॥

ಶಿವಃ—

ಶೃಣು ಸ್ಕಂದ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ [8]ದಿವಸಾನಾ ಮಿತಂ ಸುತ ।
ಕರ್ಮಮಂಡಪಕುಂಡಾದಿ ಹೋಮಂ ಕುಂಭಾರ್ಚನಾದಿಕಂ ॥ ೫ ॥

---

1 ಗೃಹಾಲಿಂದ
2 ಪ್ರಾಂಗಣೇಷು
3 ದಾಹಃ
4 ಪೂರಣಂ ಗಂಧವಾಸನಂ
5 ಉತ್ಸವಃ
6 ಕರ್ಮಣು
7 ದಿವಸಾನಾಂ
8 ದಿವಸಾನಾಂ

ವೇದ[1]ಘೋಕ್ಷ್ಣಾಣಿ [2]ಸರ್ವಾಣಿ ಚೈಕರಾತ್ರಾದಿಭೇದತಃ |
ಏಕತ್ರಿಃಪಂಚ[3]ರಾತ್ರಿಂ ಚ ಋ ಷ್ಯಾಖ್ಯಂ ನವರಾತ್ರಕಂ || ೬ ||

ದಿವಸಾನಾಂ ಮಿತಂ ಹ್ಯೇವಂ ಸರ್ವಸಂಪತ್ಪ್ರದಂ ನೃಣಾಂ |
ಶುಭಪ್ರದಂ ಚೈಕರಾತ್ರಂ ತ್ರಿರಾತ್ರಂ ಧರ್ಮದಂ ಸುತ || ೭ ||

ಧನಪ್ರದಂ ಪಂಚರಾತ್ರಂ ಋಷ್ಯಾಖ್ಯಂ [4]ಶ್ರೀಪದಂ ಸದಾ |
ಬಹುಭಾಗ್ಯಪ್ರದಂ ಜ್ಞೇಯಂ ನವರಾತ್ರಂ ನೃಣಾಂ ಸುತ || ೮ ||

ಶಿವಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾರ್ಥಂ ಸರ್ವರಾತ್ರಂ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ |
ದುರ್ಗಾಯಾಂ ನವರಾತ್ರಂ ಸ್ಯಾತ್ ಸಪ್ತರಾತ್ರಂ ತು ವೈಷ್ಣವೇ || ೯ ||

ಹರೀಶಯೋಃ ಪಂಚರಾತ್ರಂ ತ್ರಿರಾತ್ರಂ ಗಣಪೇ ಸ್ಮೃತಂ |
ಏಕರಾತ್ರ ಮ[5]ಥಾನ್ಯಾಸಾಂ ದೇವತಾನಾಂ ಪ್ರಶಸ್ತಕಂ || ೧೦ ||

[6]ಸವೇದಿಕಾಂ ಚ ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಷೋಡಶಸ್ತಂಭ ಸಂಯುತಂ |
ವೇದಿಕಾಪಶ್ಚಿಮೇ ಭಾಗೇ ಕುಂಡಂ ಚ ಚತುರಶ್ರಕಂ || ೧೧ ||

ತ್ರಿಮೇಖಲಾ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಖಾತಂ ಚಾರತ್ನಿಮಾತ್ರಕಂ |
ಕುಂಡಸ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮೇ ಯೋನಿಂ [7]ಸನಾಭೀ ಬೋಧಿಪತ್ರವತ್ || ೧೨ ||

ಮಯೋಕ್ತಲಕ್ಷಣೈಃ ಕುರ್ಯಾ[8]ಚ್ಚತುದ್ವಿರಾದಿಭೂಷಣೈಃ |
ಪ್ರಾತಃಕಾಲೇ ಸಮುತ್ಥಾಯ ನಿತ್ಯಂ ನಿರ್ವೃತ್ಯ ದೇಶಿಕಃ || ೧೩ ||

ಗಣೇಶಂ ಪೂಜಯೇ ದಾದೌ [9]ಫಲಪಕ್ಷಸುವರ್ಣಕೈಃ |
ನಾಂದೀ ಮುಖಂ ಚ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯೇತ್ತದನಂತರಂ || ೧೪ ||

---

1 ಘೋಷಾಃ
2 ಸರ್ವೇ
3 ರಾತ್ರಂ
4 ಶ್ರೀಪ್ರದಂ
5 ಅನ್ಯಾಸಾಂ
6 ಸವೇದಿಕಂ
7 ಸನಾಭಿಂ
8 ಚತುರ್ದ್ವಾರಾದಿ ಭೂಷಣೈಃ
9 ಫಲಾಕ್ಷತ ಅಥವಾ ಫಲಪತ್ರ

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾಂಶ್ಚ ವರಯೇನ್ಮಧುಪರ್ಕಕ್ರಿಯಾಂ ತತಃ ।
ಸದ್ಯೋಽಂಕುರಾರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪೂಜಯೇ [1]ನ್ನೈರೃತಿಕ ಧ್ವಜಂ ॥ ೧೫ ॥

ತತ್ರ ಹೋಮಂ [2]ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯೋ ಧ್ವಜಮೂಲೇನ ತಾಂತ್ರಿಕಃ ।
ನಿತ್ಯಾರ್ಚನಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ತತಃ ॥ ೧೬ ॥

ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕೃತ್ವಾ ಮಂಟಪಾರ್ಥಂ ಚ ತನ್ನಿಶಿ ।
ಸಂಸ್ಕೃತಿಂ ಚ ತತಃ ಕುರ್ಯಾದ್ವಿದ್ಯೇಶಾದಿಘಟಾನ್ ನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೧೭ ॥

ವಿದ್ಯೇಶಾನ್ ವರ್ಧನೀಂ ಕುಂಭಂ ಶಿವಕುಂಭಂ ಚ ತೋರಣಂ ।
ದ್ವಾರಕುಂಭಾನ್ ಪತಾಕಾಖ್ಯಂ ಗ್ರಹಾಖ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಸಂಜ್ಞಕಂ ॥ ೧೮ ॥

ತತ್ತ್ವಾಖ್ಯಂ ಚ ಕಲಾಖ್ಯಂ ಚ ತಂಡುಲಾಢ್ಯಂ ಜಲಾಢ್ಯಕಂ ।
ಸ್ಥಾನಶುದ್ಧಾಖ್ಯ ಬಿಂಬಾಖ್ಯಂ ಸಂಕೋಚಾಖ್ಯಘಟಂ ಯಜೇತ್ ॥ ೧೯ ॥

ದಶಕುಂಭಾಂಶ್ಚಸಂಪೂಜ್ಯ ರಾಕ್ಷೋಘ್ನಂ [3]ಹೋಮಯೇತ್ತತಃ ।
ವಾಸ್ತುಹೋಮಂ ಚ ವಿಧಿವದ್ಬಲಿಂ [4]ವಾಸ್ತೋ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ೨೦ ॥

ರಕ್ಷಾಬಂಧಃ ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯೋ ವೇದಮಂಗಲನಿಃ ಸ್ವನೈಃ ।
ಸಂಕೋಚಾಖ್ಯಘಟೇ ದೇವಂ ಸಮಾವಾಹ್ಯ [5]ಯದುತ್ತಮಃ ॥ ೨೧ ॥

ತನ್ಮಂತ್ರೈರಾಹುತೀರ್ಹುತ್ವಾ ಸಂಹಾರೋಕ್ತೇನ ಮಾರ್ಗತಃ ।
ಸಂಶೋಧ್ಯ ದೇವತಾನಾಲಂ ಶಕ್ತಿಮಂತ್ರೇಣ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ॥ ೨೨ ॥

ವಸ್ತ್ರೇಣಾಚ್ಛಾದ್ಯ ತದ್ದ್ವಾರಂ ಕುರ್ಯಾಜ್ಜಾಗರಣಂ ತತಃ ।
ತತಃ ಪ್ರಾತಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯೇದ್ಗುರುಃ ॥ ೨೩ ॥

ವೇದಘೋಷೋ ದೇವದಿಕ್ಷು ಚತುರಶ್ರಂ ವಿದಿಕ್ಷುಚ ।
[6]ಗುರುಂ ಗಣಪತಿಂ ದುರ್ಗಾಂ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಂ ಸರಸ್ವತೀಂ ॥ ೨೪ ॥

---

1 ನೈರೃತಿಕ
2 ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ
3 ಜುಹುಯಾತ್
4 ವಾಸ್ತೋಃ
5 ಗುರೂತ್ತಮಃ
6 ಗುರುಃ

ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಂ ಯಾಗಮಂತ್ರಂ ಚ ಮೂಲಮಂತ್ರಂ ಜಪೇತ್ತತಃ ।
ತದ್ಬಂಧಂ ಪೂಜಯೇತ್ಪಶ್ಚಾನ್ನಾಂದೀಪುಣ್ಯಾಹ ಪೂರ್ವಕಂ ॥ ೨೫ ॥

ಬಂಧಯೇದ್ದೇವತಾನಾಲಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾಽಥ ದೇವತಾಂ ।
ವಸ್ತ್ರೇಣಾಚ್ಛಾದ್ಯ ತಂ ದೇವಂ ಸಶಕ್ತಿಂ ಶಕ್ತಿಮಂತ್ರತಃ ॥ ೨೬ ॥

ವಹ್ನಿಂ ಚಾನೀಯ ವಿಧಿವತ್ ಕುಂಡಯೋನೌ ಚ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ।
ತದಗ್ನಿಂ ಜನಯೇತ್ತತ್ರ [1]ಹೋಮಯೇಚ್ಛಕ್ತಿ ತತ್ತ್ವಕಂ ॥ ೨೭ ॥

ಕಲಾಶುದ್ಧಿಂ ಸ್ಥಾನಶುದ್ಧಿಂ ಬಿಂಬಶುದ್ಧಿಮತಃ ಪರಂ ।
ದಿಙ್ಮಂತ್ರೈರಾಣೀತೀಹುತ್ವಾ ಪಂಚ ಬ್ರಹ್ಮಾಣುಭಿಃ ಸಹ ॥ ೨೮ ॥

ಪೂರ್ಣಮಂತ್ರಾಹುತಿಂ ಪಶ್ಚಾತ್ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ತು ಶಾಂತಿಕಂ ।
ನಿರೀಕ್ಷಣ ಕರ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಮುಖವಸ್ತ್ರಂ ನ್ಯಸೇತ್ತದಾ ॥ ೨೯ ॥

ವಿಧಿವತ್ಸ್ನಾಪಯೇದ್ದೇವಮಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತೈರ್ಘಟೈಃ ।
ಪೂಜಾಬಲ್ಯುತ್ಸವಂ ನೀತ್ವಾ ದಾನಕರ್ಮ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ೩೦ ॥

ಪೂರ್ಣ[2]ಯಾಗಂ [3]ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ ಹುತ್ವಾ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ತತಃ ।
ಕೃಚ್ಛ್ರಂ ದತ್ವಾ ತದಾ ಮಂತ್ರೀ ದೇವಂ ಮೂಲೇನ ಯೋಜಯೇತ್
॥ ೩೧ ॥

ಯಾಗೇಶಾದ್ಯೈರ್ಘಟೈರ್ದೇವಂ [4]ಸ್ನಾಪ್ಯ ಕರ್ಮ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ।
ದ್ವಿಜಾನಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಸಂಭೋಜ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದಾಪಯೇತ್ತತಃ ॥ ೩೨ ॥

ದೇಶಿಕಂ ತೋಷಯೇದಂತೇ ತಂತ್ರೋಕ್ತಕರಣೈಸ್ಸಹ ।
ಏಕರಾತ್ರವಿಧಿ[5]ರ್ದೈವಂ ತ್ರಿ ರಾತ್ರಮಥಕಥ್ಯತೇ ॥ ೩೩ ॥

ಬೃಹದ್ವಾತುಲೇ ಕಾಮ್ಯಕಾಂಡೇ [6]ಕಾಮ ಶಿವಸ್ಕಂದ ಸಂವಾದೇ ಏಕರಾತ್ರವಿಧಾನಂ ನಾಮ ಏಕೋನವಿಂಶತಿತಮಃ ಪಟಲಃ ॥

—O—

[1] ಜುಹುಯಾತ್

[2] ಯಾಗಃ

[3] ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯೋ

[4] ಸ್ನಾಪಯಿತ್ವಾ

[5] ರ್ಹ್ಯೇವಂ

[6] ಶಿವಸ್ಕಂದಸಂವಾದೇ

ತ್ರಿರಾತ್ರಕರ್ಮವಿಧಾನಂ

ಅಥಾಽಪರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತ್ರಿರಾತ್ರಸ್ಯ ವಿಧಿಂ ಸುತ ।
ಗೇಹಸ್ಯ ಪುರತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸಪ್ತ[1]ಹಸ್ತಕಂ ಮಂಟಪಂ ॥ ೧ ॥

ತನ್ಮಧ್ಯೇ ವೇದಿಕಾ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಧಿವತ್ಕುಂಡಕರ್ಮಚ ।
ವೃತ್ತದ್ವಯಂ ಚಕರ್ತವ್ಯಂ ವೇದಿಕಾದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರೇ ॥ ೨ ॥

ಚತುರಶ್ರಂ ಪ್ರಧಾನಾಖ್ಯಂ ಕುಂಡಂ ಚ ಪುರತೋ ಭವೇತ್ ।
ಸಯೋನಿಂ ನಾಭಿಸಂಯುಕ್ತಂ ದ್ವಾರತೋರಣಭೂಷಿತಂ ॥ ೩ ॥

ಪ್ರಾಗುಕ್ತವತ್ ಕ್ಷಣೇ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸಕುಂಡಂ ಮಂಟಪಂ ಗುರುಃ ।
ತಥೈವೋಷಸಿ ಚೋತ್ಥಾಯ ನಿತ್ಯಕರ್ಮ ಸಮಾಪ್ಯ ಚ ॥ ೪ ॥

ಮೂರ್ತಿಪೋ ಮಂತ್ರಿಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಯಜಮಾನಃ ಸದಸ್ಯಕಃ ।
ಸರ್ವಾಂಗಂ ವಾಪಯೇತ್ಪಶ್ಚಾದ್ವಿಧಿವತ್ ಸ್ನಾನಮಾಚರೇತ್ ॥ ೫ ॥

ಪುನಃ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ದೇವಾಗ್ರೇ ಭೂಸುರಾದಿಜನೈಸ್ಸಹ ।
ವಿಘ್ನೇಶಂ ಪೂಜಯೇದಾದೌ ಫಲೈರ್ಹವ್ಯೈಶ್ಚ ಮೋದಕೈಃ ॥ ೬ ॥

ನಾಂದೀಕ್ರಿಯಾಂ ಚ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಸಂವಾಚ್ಯ ವರಯೇದ್ದ್ವಿಜಾನ್ ।
ಕೃಚ್ಛ್ರಂ ದತ್ವಾ ಸುವಿಪ್ರಾಯ ಮಧುಪರ್ಕಂ ಪ್ರದಾಪಯೇತ್ ॥ ೭ ॥

ಧ್ವಜಾರ್ಥಂ ಮೃದಮಾನೀಯ ಯಾಗವೇದ್ಯಾಂ ನ್ಯಸೇದ್ಬುಧಃ ।
ಧ್ವಜಹೋಮಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಧ್ವಜಕುಂಭಾನ್ ಯಜೇತ್ತದಾ ॥ ೮ ॥

ತತ್ಪಟಂ ಪೂಜಯೇತ್ತತ್ರ [2]ಭ್ರಮಯೇದ್ದೇವಮಂದಿರಂ ।
ನೈ[3]ತ್ತಿಕ ಧ್ವಜದಂಡಸ್ಯ ಪಟಮಾರೋಪ್ಯ ಭಕ್ತಿತಃ ॥ ೯ ॥

---

1 ಹಸ್ತಕಮಂಟಪಂ

2 ಭ್ರಾಮಯೇತ್

3 ನೈತ್ಯಿಕ

[1]ವಸ್ತ್ರೇಣ ವೇಷ್ಟ್ಯ ತನ್ಮೂಲಂ ವಿಧಿವತ್ಪೂಜಯೇದ್ಧ್ವಜಂ ।
ದಿಕ್ಪಟಂ ಬಂಧಯೇತ್ಪಶ್ಚಾನ್ಮಂಟಪೇನ ಸಹೈವ ತು ॥ ೧೦ ॥

ನಿತ್ಯಪೂಜಾಬಲಿಂ [2]ಹಿತ್ವಾ ಭೋಜಯೇದ್ಭೂಸುರಾನ್ ಬಹೂನ್ ।
ಸ್ನಾನ[3]ಸಂಧ್ಯಕ್ರಿಯಾಂ ರಾತ್ರೌ ಕೃತ್ವಾಽಥ ವಿಕಟಂ ಯಜೇತ್ ॥ ೧೧ ॥

[4]ನಾಂದಿಕ್ರಿಯಾಂ ಚ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಯಾಗಮಂಟಪಸಂಸ್ಕೃತಿಂ ।
ಬೀಜಾನಿ ವಾಪಯೇದ್ಧೀಮಾನ್ ಬೀಜಮೂಲೇನ ಸುವ್ರತ ॥ ೧೨ ॥

ರಾಕ್ಷೋಘ್ನಂ ವಾಸ್ತುಹೋಮಂ ಚ ಬಲಿಂ [5]ವಾಸ್ತೋಃ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ತಂಡುಲಾಢ್ಯಂ ಜಲಾಢ್ಯಂ ಚ ಸ್ಥಾಪಯೇಚ್ಚ ಘಟದ್ವಯಂ ॥ ೧೩ ॥

ದ್ವಾರತೋರಣವಿದ್ಯೇಶಾನ್ [6]ಯಷ್ಟ್ವಾ ಚ ಶಿವವರ್ಧನೀಂ ।
ಪತಾಕಾಖ್ಯಾನ್ ಗ್ರಹಾಖ್ಯಾಂಶ್ಚ ದಿಕ್ಪಾಲಾಖ್ಯಾನ್ ಸಮರ್ಚಯೇತ್ ॥ ೧೪ ॥

ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಘಟಾನ್ [7]ಯಷ್ಟ್ವಾ ಕಲಾಖ್ಯಂ ತತ್ತ್ವಸಂಜ್ಞಕಂ ।
ಸ್ಥಾನೇ ಬಿಂಬಾದಿಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸಂಪೂರ್ಯ ಚ ಘಟದ್ವಯಂ ॥ ೧೫ ॥

ಸಂಕೋಚಾಖ್ಯಮಥಾಸ್ತ್ರಾಖ್ಯಂ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈರ್ಯಜೇತ್ತದಾ ।
ದರ್ಭದಾಮ್ನಾ ಚ ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಬಂಧಯೇನ್ಮೂಲಮಂತ್ರತಃ ॥ ೧೬ ॥

ಸಂಕೋಚಂ ಕರ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಂ ನಾಲಶುದ್ಧಿಮತಃ ಪರಂ ।
ತತೋ ಜಾಗರಣಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಗೀತನೃತ್ತಾದಿ ನರ್ತಕೈಃ ॥ ೧೭ ॥

ತತ್ಪ್ರಭಾತೇ ಸಮುತ್ಥಾಯ ನಿತ್ಯಂ ನೀತ್ವಾ ಗುರೂತ್ತಮಃ ।
ಘಟಿಕಾಮಂತ್ರಮುದ್ಧಾರ್ಯ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯೇತ್ತತಃ ॥ ೧೮ ॥

---

1 ವಸ್ತ್ರೇಣಾವೇಷ್ಟ್ಯ
2 ಕೃತ್ವಾ
3 ಸಂಧ್ಯಾ
4 ನಾಂದೀ
5 ವಾಸ್ತೋಃ
6 ಇಷ್ಟ್ವಾ
7 ಇಷ್ಟ್ವಾ

ಸ್ಥಾನ ಬಿಂಬಾಂದಿ ಶುದ್ಧಿಂ ಚ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೇಣ ಕಾರಯೇತ್ ।
ದಿಕ್ಷು [1]ಅಧ್ಯಯನಂ ಕುರ್ಯಾಜ್ಜಪೇಯು [2]ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಃ ॥ ೧೯ ॥

ಪಂಚಮಂತ್ರಾಶ್ಚ [3]ಗುರ್ವಾದಿ ಚತುರಶ್ರಂ ಜಪೇತ್ತತಃ ।
ದಿಗ್ಗ್ರಹಂ ಬಹ್ಮಮಂತ್ರಂ ಚ ಯಾಗಮೂಲಂ ಚ ಸೂಕ್ತಕಂ ॥ ೨೦ ॥

ಸುಲಗ್ನೇ ಚೈವ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಯಜೇದ್ಬದ್ಧಂ ತದಾ ಪುನಃ ।
ಭ್ರಾಮಯೇ ದಾಲಯಂ ಪಶ್ಚಾದ್ವಿನ್ಯಸೇದ್ದೇವಸನ್ನಿಧೌ ॥ ೨೧ ॥

ನಾಂದೀಕ್ರಿಯಾಂ ಚ ಸಂಪೂಜ್ಯ ತನ್ನಾಲಂ ಬಂಧಯೇತ್ತತಃ ।
ಸಂಭೂಷ್ಯ ಶಕ್ತಿಪುರುಷೌ ವಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಮೂಲ ಮಂತ್ರತಃ ॥ ೨೨ ॥

ವಿಧಿವಜ್ಜನಯೇದಗ್ನಿಂ [4]ಹೋಮಯೇಚ್ಛಕ್ತಿ ತತ್ತ್ವಕಂ ।
ದಿಶಾಹೋಮಂ ಕಲಾವೃದ್ಧಿಂ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮನುಂ ತಥಾ ॥ ೨೩ ॥

ನಿತ್ಯಾರ್ಚನಾದಿಕಂ ನೀತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ತದಾ ।
ತದ್ರಾತ್ರೌ ಪೂಜಯೇದ್ದೇವಂ ಬಹುದೀಪಾಂಶ್ಚ ಬೋಧಯೇತ್ ॥ ೨೪ ॥

ಪುನರ್ಜಾಗರಣಂ ನೀತ್ವಾ ವೇದ ಮಂಗಲ ನಿಃ ಸ್ವನೈಃ ।
ಪ್ರಾತರುತ್ಥಾಯ ಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯೇತ್ತತಃ ॥ ೨೫ ॥

ನಾನ್ಯಜಾತಂ ಚ ಕರ್ತವ್ಯಂ ವೇದಪಾರಾಯಣಾದಿಕಂ ।
ಮುಖವಸ್ತ್ರಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ನಿರೀಕ್ಷಣಮತಃ ಪರಂ ॥ ೨೬ ॥

ದೇವಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಬಹುಧಾಪರಿವಾರಾರ್ಚನಂ ತತಃ ।
ಬಲ್ಯುತ್ಸವಂ ತದಾ ಕೃತ್ವಾ ಹೋಮಕರ್ಮ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥ ೨೭ ॥

ಮೂಲ ಮಂತ್ರೇಣ ಹೋತವ್ಯಂ ಗ್ರಹಮಂತ್ರಾಹುತಿಂ ಪುನಃ ।
[5]ಸ್ನಪನಾಖ್ಯಂ [6]ಹುನೇತ್ಪಶ್ಚಾತ್ ತನ್ಮಂತ್ರೇಣ ವಿಚಕ್ಷಣಃ ॥ ೨೮ ॥

---

1 ಚಾಧ್ಯಯನಂ
2 ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಾಃ
3 ಗುರ್ವಾದಿಃ (?)
4 ಜುಹುಯಾತ್
5 ಸ್ನಾಪನಾಖ್ಯಂ
6 ಜುಹುಯಾತ್

ಪರಿವಾರಮನುಂ ಹುತ್ವಾ ತತಃ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಗುರುಃ ।
ವಿಧಿವದ್ದ್ವಿಶತ್ಯೈಃ ಕುಂಭೈರಷ್ಟಯುಗ್ಮಾದಿಕೈಸ್ಸಹ ॥ ೨೯ ॥

ಸ್ನಾಪ್ಯ ಸಂಪೂಜ್ಯ ದೇವೇಶಂ ಬಲಿದಾನಾದ್ಯಥೋತ್ಸವಂ ।
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇ ತ್ಪಶ್ಚಾದ್ರಾತ್ರೌದೀಪೋತ್ಸವಾದಿಕಂ ॥ ೩೦ ॥

ಭೇರೀಶಂಖ ಮೃದಂಗಾದ್ಯೈಃ ಪುನರ್ಭೂತಬಲಿಂ ಹರೇತ್ ।
ಪುನರ್ನಾಂದೀಂ ಚ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಶಾಂತಿಂ ಹುತ್ವಾ ತತಃ ಪರಂ ॥ ೩೧ ॥

ಪೂರ್ಣಹೋಮಂ ಚ ಕರ್ತವ್ಯಂ ನಿಶಾಮಂತ್ರೇಣ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ।
ತಥೈವ ಪೂರ್ಣಯಾಗಸ್ಯ ಯಾತ್ರಾಹೋಮಂ [1]ಹುನೇದ್ಗುರುಃ ॥ ೩೨ ॥

[2]ನದೀ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ [3]ಸುಸ್ನಾತ್ವಾ ಪ್ರವಿಶೇದ್ದೇವಮಂದಿರಂ ।
ಕುಂಡೇ [4]ಪೂರ್ಣಾ ಹುತ್ವಾ ತತ್ಪಟಂ ಚಾವರೋಪ್ಯ ಚ ॥ ೩೩ ॥

ತದ್ದಂಡಂ ಖಡ್ಗಮಂತ್ರೇಣ ಛೇದಯೇತ್ತದನಂತರಂ ।
ದಾನಾದಿ ದಶಧಾ ದದ್ಯಾತ್ ಗೋಭೂಮ್ಯಾದಿಪ್ರಭೇದತಃ ॥ ೩೪ ॥

ಕೃಚ್ಛ್ರದಾನಂ ತದಂತೇ ಸ್ಯಾದ್ಯ[5]ಷ್ಟ್ವಾಽಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಸ್ತತಃ ।
ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದಾಪಯೇದಂತೇ ಯಥಾವಿಭವವಿಸ್ತರಂ ॥ ೩೫ ॥

ತಂತ್ರೋ[6]ಪಕಾರಣೈಃ [7]ಸ್ವಣೈಃ ಆಚಾರ್ಯಂ ತೋಷಯೇತ್ಪುನಃ ।
ಬಹುಧಾ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ವಾ ಗಾಂ ಮಹೀಂ ಚಾರಕಾಂಸ್ತಥಾ ॥ ೩೬ ॥

ಮೂಲೇನ [8]ಯೋಜ್ಯ ದೇವೇಶಂ ವೇದವಾದ್ಯಾದಿನಿಃಸ್ವನೈಃ ।
ಪಾದಾಭಿಷೇಚನಂ ಕೃತ್ವಾ ಮಂಟಪಸ್ಯ ಘಟೋದಕೈಃ ॥ ೩೭ ॥

---

1 ಜುಹುಯಾತ್
2 ನದೀಂ
3 ಸುಸ್ನಾಯ
4 ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ
5 ಇಷ್ಟ್ವಾ
6 ಉಪಕರಣೈಃ
7 ಸ್ವರ್ಣೈಃ
8 ಸಂಯೋಜ್ಯ

ಸರ್ವಕರ್ಮ ಸಮಾಪ್ಯಾಽಥ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ಸ್ನಾಪಯೇದ್ಘಟೈಃ ।
ನಿತ್ಯೋತ್ಸವಮತಃ ಕುರ್ಯಾದ್ಭೋಜಯೇ ದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಾನ್
॥ ೩೮ ॥

ತ್ರಿರಾತ್ರಕರ್ಮ ಚೇತ್ಯುಕ್ತಂ ಪಂಚರಾತ್ರಮತಃ ಶೃಣು ॥ ೩೯ ॥

ಇತಿ ಬೃಹದ್ವಾತುಲೇ ಕಾಮ್ಯ [1]ಖಂಡೇ ಶಿವಸ್ಕಂದ ಸಂವಾದೇ ತ್ರಿರಾತ್ರ ಕರ್ಮವಿಧಾನಂ ನಾಮ [2]ವಿಂಶತಿಃ ಪಟಲಃ ॥

—O—

1 ಕಾಂಡೇ

2 ವಿಂಶತಿತಮಃ

ಪಂಚರಾತ್ರವಿಧಿಃ

ಪಂಚರಾತ್ರಕ್ರಿಯಾಜಾಲಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ।
ಆದೌದೇವಾಗ್ರತಃ ಕುರ್ಯಾನ್ನವಹಸ್ತಪ್ರಮಾಣತಃ ॥ ೧ ॥

ಮಂಟಪಂ ವೇದಿಕಾಮಧ್ಯೇ [1]ಪಂಚಕುಂಡಾನಿ ಸಂಯುತಂ ।
ಚತುರಶ್ರಂ ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು [2]ಸಯೋನಿ ನಾಭಿಸಂಯುತಂ ॥ ೨ ॥

ವರುಣಾನಿಲಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಧಾನಂ ವೃತ್ತಮೀರಿತಂ ।
ದ್ವಾರಾಣಿ ತೋರಣಾದೀನಿ ವಿಧಿವತ್ಕಾರಯೇದ್ಗುರುಃ ॥ ೩ ॥

ತತೋ ವಿಪ್ರಾನ್ ಸಮಾಹೂಯ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ್ ವೇದಪಾರಗಾನ್ ।
ಸ್ವಶಾಖೋಕ್ತಯುತಾನ್ ವಿಪ್ರಾನ್ [3]ದರಿದ್ರಾ ನೈಷ್ಠಿಕಾನ್ ದ್ವಿಜಾನ್
॥ ೪ ॥

ಕರ್ಮಾರ್ಥಂ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ತದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಾತರುತ್ಥಾಯ ಸುವ್ರತ ।
ಸದಸ್ಯೋ ಯಜಮಾನಶ್ಚ ಚತ್ವಾರೋ ಹೋತೃಕಾ ಗುರುಃ ॥ ೫ ॥

[4]ಬ್ರಹ್ಮಾಶ್ಚಾಷ್ಟಜನಾಶ್ಚೈತೇ ಕ್ಷೌರಕರ್ಮ [5]ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ನದೀಂ ಪ್ರಾಪ್ಯಾಽಥ [6]ಸುಸ್ನಾತ್ವಾ ಮೃತ್ತಿಕಾಸ್ನಾನಮುಕ್ತವತ್ ॥ ೬ ॥

ಕೃತ್ವಾ ದೇವಾಲಯಂ ಗತ್ವಾ ದ್ವಿಜವರ್ಯೈ[7]ರ್ಮನೂತ್ತಮಃ ।
ವಿಘ್ನೇಶಂ ಪೂಜಯೇದಾದೌ ಸ್ವರ್ಣ್ಯೈಃ ಪಕ್ವಫಲಾದಿಕೈಃ ॥ ೭ ॥

ತತಃ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ನಾಂದ್ಯಾದಿಪುಣ್ಯಾಹಂ [8]ವಾಚ್ಯ ಸುವ್ರತ ।
ಪುನರ್ವಿಪ್ರಾಂಶ್ಚ ವರಯೇನ್ಮಧುಪರ್ಕಾದಿ ಪೂರಕಂ ॥ ೮ ॥

---

1 ಪಂಚಕುಂಡೈಶ್ಚ
2 ಸಯೋನಿಂ
3 ದರಿದ್ರಾನ್
4 ಬ್ರಹ್ಮಾಚ
5 ಸಮಾಚರೇಯುಃ
6 ಸುಸ್ನಾಯ
7 ಗುರೂತ್ತಮಃ; ಮಂತ್ರಜ್ಞೋತ್ತಮಃ
8 ವಾಚಯಿತ್ವಾ

ಕೃಚ್ಛ್ರದಾನಂ ವಿಧಾಯಾಽಥ ಸವಸ್ತ್ರಪ್ರತಿಮಾನ್ವಿತಂ ।
ಮೃತ್ತಿಕಾಂ ವಿಧಿವದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಭ್ರಾಮಯೇದ್ದೇವಮಂದಿರಂ ॥ ೯ ॥

ಯಾಗವೇದ್ಯಾಂ ತತೋ [1]ನ್ಯಸ್ತ್ವಾ ನಿತ್ಯಪೂಜಾಬಲಿಂ ಹರೇತ್ ।
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇನ್ಮಂತ್ರೀ ತದ್ರಾತ್ರೌ ದೇಶಿಕೋತ್ತಮಃ ॥ ೧೦ ॥

ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ಕೃತ್ವಾ ಗಣೇಶಸ್ಯಾರ್ಚನಾದಿಕಂ ।
ಮಂಟಪಸ್ಯಾಽಥ ಸಂಸ್ಕಾರಃ ದ್ವಾರಕುಂಭಾನ್ಯಜೇತ್ಪುನಃ ॥ ೧೧ ॥

ತೋರಣಾ ಖ್ಯಾನ್ ಪತಾಕಾಖ್ಯಾನ್ ತಂಡುಲಾಢ್ಯಜಲಾಢ್ಯಕಂ ।
ರಾಕ್ಷೋಘ್ನಂ ವಾಸ್ತುಹೋಮಂ ಸ್ಯಾದ್ಬಲಿಂ ವಾಸ್ತೋಸ್ತಥೈವಚ ॥ ೧೨ ॥

ರಕ್ಷಾಬಂಧಂ [2]ಪ್ರಕೃತ್ವಾಽಥ ಬೀಜಾನಿ [3]ವಪಯೋದ್ಗುರುಃ ।
ಸಂಕೋಚಕರ್ಮ ನಿರ್ವೃತ್ಯ ನಾಲಶುದ್ಧಿಂ ತಥೈವಚ ॥ ೧೩ ॥

ಗೀತೈರ್ಜಾಗರಣಂ ನೀತ್ವಾ ಪ್ರಾತರುತ್ಥಾಯ ದೇಶಿಕಃ ।
ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾಽಥ ಶುದ್ಧಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ಸ್ಥಾನಬಿಂಬಯೋಃ ॥ ೧೪ ॥

ವೃಷಯಾಗಂ ಧ್ವಜಾರೋಹಂ ದಿಕ್ಪಟಂ ಬಂಧಯೇತ್ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಯಾಗಧಾಮಧ್ವಜಂ ಬದ್ಧ್ವಾ ಸದಂಡಂ ದಿಕ್ಪಟಾನ್ವಿತಂ ॥ ೧೫ ॥

ವೇದಿಕಾಯಾ ಘಟಾನ್ ಪಶ್ಚಾದ್ವಿ ದ್ಯೇಶಾನ್ ವರ್ಧನೀಶಿವಾಂ ।
ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಘಟಾನ್ ಪಂಚನವಗ್ರಹ ಘಟಾನ್ ಯಜೇತ್ ॥ ೧೬ ॥

ಕೃತ್ವಾ ವೃದ್ಧಿಘಟಾನ್ ಪಂಚ ಪಂಚತತ್ವ ಘಟಾಂಸ್ತಥಾ ।
ದಿಗ್ಘಟಾನ್ ಪಂಚ ಸಂಪೂರ್ಯ ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿ ಘಟಾನ್ ಯಜೇತ್ ॥ ೧೭ ॥

ಸ್ಥಾನ ಬಿಂಬಾದಿ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪಂಚ ಪಂಚಘಟಾನ್ ಪೃಥಕ್ ।
ಪಂಚಕುಂಡಘಟಾನ್ [4]ಯಷ್ಟ್ವಾ ಪಂಚಗವ್ಯಘಟಾನ್ ಯಜೇತ್ ॥ ೧೮ ॥

---

1 ನ್ಯಸ್ಯ
2 ಪ್ರಕೃತ್ಯ
3 ವಾಪಯೇತ್
4 ಇಷ್ಟ್ವಾ

ಜಪಪಾರಾಯಣಾರಂಭಃ [1]ಪೃಥಕ್ ಸೂತ್ರಾನ್ ಕ್ರಮಾದಥ ।
ಗುರುಮಂತ್ರಾದಿಕಾನ್ ಪಂಚ ಚತುರಸ್ರಂ ತತಃ ಪರಂ ॥ ೧೯ ॥

ಪಂಚಸೂಕ್ತಘಟಾನ್ ಕೃತ್ವಾ [2]ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮನುಸ್ತಥಾ ।
ದಿಶಾಮಂತ್ರಾನ್ ಗ್ರಹಾನ್ ಮಂತ್ರೀಯಾಗಮೂಲ ಮನುಂ ತತಃ ॥ ೨೦ ॥

ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯೇತ್ಪಶ್ಚಾತ್ ಸರ್ವವಾದ್ಯೈರವೈಸ್ಸಹ ।
ಸಂಪೂಜ್ಯ ವಿಧಿವದ್ಬಂಧಂ ವೇದಘೋಷಾದಿನಿಃಸ್ವನೈಃ ॥ ೨೧ ॥

ತದ್ಬಂಧಂ ಸುದೃಢಂ ಬದ್ಧ್ವಾ ನಾಲಮೂಲೇಚ ದೇಶಿಕಃ ।
ಲಿಂಗಂ ಪೀಠಂ ಚ ವಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಸಂವೇಷ್ಟ್ಯಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಮೂಲತಃ ॥ ೨೨ ॥

ಶಿವಾಗ್ನಿಂ ಜನಯೇತ್ಪಶ್ಚಾದ್ಧೋಮಕರ್ಮ [3]ಸಮಾರಭೇತ್ ।
ತತ್ತ್ವಂ ಶಕ್ತಿಂ ಕಲಾವೃದ್ಧಿಂ ವೇದಘೋಷೈರ್ಜಪಾದಿಕೈಃ ॥ ೨೩ ॥

ಹುತ್ವಾ ದೇವಂ ಯಜೇದಂತೇ ಪುನರ್ವಿಪ್ರಾಂಶ್ಚ ಭೋಜಯೇತ್ ।
ಸ್ಥಾನ ಶುದ್ಧಿಂ ಬಿಂಬಶುದ್ಧಿಂ ಪೂರ್ಣಯಾಗಂ [4]ಹುನೇತ್ಪುನಃ ॥ ೨೪ ॥

ತತೋ ದೇವಂ ಚ ತದ್ರಾತ್ರೌ ಪೂಜಯೇತ್ಕುಸುಮಾದಿಕೈಃ ।
ಬಹುಧಾ ಚೋಪಹಾರಾದ್ಯೈಃ ತೋಷಯೇದ್ದೇವಮವ್ಯಯಂ ॥ ೨೫ ॥

ಭೇರೀಕಹಲಶಂಖಾದ್ಯೈಃ ಬಹುದೀಪಾದಿ ಬೋಧನೈಃ ।
ನಾನಾನೃತ್ತಾದಿಗೀತಾದ್ಯೈಃ ಗಾಯಕೈಃ ಪಾಠಕೈರಪಿ ॥ ೨೬ ॥

ವಿನಿದ್ರಾ ಕರ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲೇ ತತಃ ಪರಂ ।
ನಿತ್ಯಕರ್ಮ[5]ನಿವರ್ತ್ಯಾಥ ಘಟಿಕಾಯಂತ್ರಮರ್ಚಯೇತ್ ॥ ೨೭ ॥

ದಿಶಾಹೋಮಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಮೂಲ[6]ಮಂತ್ರ ನವಗ್ರಹಂ ।
ಪರಿವಾರಮನುಂ ಹುತ್ವಾ ಜಪಪಾರಾಯಣಾದಿಕೈಃ ॥ ೨೮ ॥

---

1 ಪೃಥಕ್ ಸೂತ್ರಂ
2 ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮನೂನ್
3 ಸಮಾರಭೇತ
4 ಜುಹುಯಾತ್
5 ನಿರ್ವೃತ್ಯ
6 ಮೂಲಮಂತ್ರೈಃ

ಸಂಹೃತ್ಯ ದೇವಮಾರಾಧ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ತತಃ ।
ಸ್ನಾನಕ್ರಿಯಾದಿ ತದ್ರಾತ್ರೌ ದೇವಂ ಸಂಹಾರಮಾರ್ಗತಃ ॥ ೨೯ ॥

ವಿಧಿವತ್ಪೂಜಯೇನ್ಮಂತ್ರೀ ವಿನಿದ್ರಾಂ, ಕಾರಯೇಜ್ಜನೈಃ ।
ಚತುರ್ಥೇ ದಿವಸೇ ಪ್ರಾತಃ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯೇತ್ಸ್ನತ ॥ ೩೦ ॥

ನಿರೀಕ್ಷಣಂ ವಿಧಾಯಾಥ ವಸ್ತ್ರತ್ಯಾಗಮನಂತರಂ ।
[1]ಸ್ನಪನಾಖ್ಯಮನುಂ ಹುತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರಾನ್ [2]ಹುನೇತ್ತಥಾ ॥ ೩೧ ॥

ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಯಾಗೇಶಂ ಚತುರ್ದ್ವಾರಮನುಂ ತತಃ ।
ವಿಧಿವತ್ ಸ್ನಾಪಯೇದ್ದೇವಂ ಸಹಸ್ರಾರ್ಧಘಟೋದಕೈಃ ॥ ೩೨ ॥

ಪೂಜಾಬಲ್ಯುತ್ಸವಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಭೋಜಯೇದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಸ್ತತಃ ।
ರಾತ್ರೌ ಭೇರಿಂ ಸಮುತ್ತಾಡ್ಯ ನಾಂದೀ ಕರ್ಮಾದಿ ಪೂರ್ವಕಂ ॥ ೩೩ ॥

ಭೂತಬಲ್ಯಾದಿಕಂ ದತ್ವಾ ಪಂಚವಾದ್ಯರವೈಸ್ಸಹ ।
ವಿನಿದ್ರಾಕರ್ಮ ನಿರ್ವೃತ್ಯ ಪ್ರಾತಸ್ತತ್ಪಂಚಮೇ ದಿನೇ ॥ ೩೪ ॥

ನಿತ್ಯಕರ್ಮಚ [3]ಕರ್ತವ್ಯಾ ತತಃ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನಂ ।
ವೇದಘೋಷೈರ್ಜಯಾದ್ಯೈಶ್ಚ ಪ್ರಾಣಮಂತ್ರಂ [4]ಹುನೇತ್ತತಃ । ॥ ೩೫ ॥

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ಚ ಶಾಂತಿಂ ಚ ಪೂರ್ಣ[5]ಹೋಮ ತತಃ ಪರಂ ।
ಭೋಜಯೇದ್ವಿಪ್ರಮುಖ್ಯಾಂಶ್ಚ ನಿತ್ಯಪೂಜಾಬಲಿಂ ತತಃ ॥ ೩೬ ॥

ಪುನಶ್ಚೂರ್ಣಾದಿ[6]ಯಾಗಾ ಸ್ಯುಃ ಪೂಜಾ ಬಲ್ಯುತ್ಸವಾತ್ಪರಂ ।
ಯಾತ್ರಾಹೋಮಂ ತು ಕೃತ್ವಾತು [7]ನದ್ಯಾಬ್ಧೌ ಸ್ನಾನಮಾಚರೇತ್ ॥ ೩೭ ॥

ದೇವಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಬಹುಧಾ ಪುನರ್ಗೇಹಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಚ ।
ಮಂಟಪೇ ದೇವಮಾರಾಧ್ಯ ಕುಂಡೇಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ [8]ಹುನೇತ್ ॥ ೩೮ ॥

---

1 ಸ್ನಾಪನಾಖ್ಯಮನುಂ
2 ಜುಹುಯಾತ್
3 ಕರ್ತವ್ಯಂ
4 ಜುಹುಯಾತ್
5 ಹೋಮಂ
6 ಯಾಗಾಃ
7 ನದ್ಯಬ್ಧ್ಯೋಃ
8 ಜುಹುಯಾತ್

ಧ್ವಜಂ ವಿಸೃಜ್ಯ ತದ್ದಂಡಂ [1]ಸಂಭಿನೇತ್ ಖಡ್ಗಮಂತ್ರತಃ ।
ದಾನಕರ್ಮಾಣಿ ಕುರ್ವೀತ ಕೃಚ್ಛ್ರಂ ದತ್ವಾ ತತಃ ಪರಂ ॥ ೩೯ ॥

ಸ್ವಸ್ತಿವಾಕ್ಯೈರ್ವಾದ್ಯರಾವೈಃ ವಾದ್ಯ ಘೋಷಾದಿ ನರ್ತನೈಃ ।
ದೇವಮಂತಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಥ ಪೂಜಯೇ ದುಪಚಾರಕೈಃ ॥ ೪೦ ॥

ತತ್ಪರೇ ದಿವಸೇ ಪ್ರಾತಃ ಮಂಟಪಸ್ಥೈರ್ಘಟೋದಕೈಃ ।
ಪಾದಾಭಿಷೇಚನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸರ್ವಕರ್ಮ [2]ಸಮರ್ಥಯೇತ್ ॥ ೪೧ ॥

ದ್ವಿಜೇಭ್ಯೋ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದದ್ಯಾದ್ಯಥಾವಿತ್ತಾನುಸಾರತಃ ।
ಯಾಗೋಪಕರಣೈರಾರ್ಯಂ ತೋಷಯೇದ್ದ್ರವಿಣೈಸ್ಸಹ ॥ ೪೨ ॥

ಪಂಚರಾತ್ರಮಿತಿ ಖ್ಯಾತಂ ಸಪ್ತರಾತ್ರಮಥೋ ಶೃಣು ॥ ೪೩ ॥

ಇತಿ ಬೃಹದ್ವಾತುಲೇ ಸರ್ವಾಗಮಸಾರೇ ಪಂಚರಾತ್ರವಿಧಿಃ ॥ ಇತಿ ಏಕವಿಂಶತಿತಮಃ ಪಟಲಃ ॥

—o—

[1] ಸಂಭಿಂದ್ಯಾತ್
[2] ಸಮರ್ಪಯೇತ್

ಸಪ್ತರಾತ್ರವಿಧಿಃ

[1]ಶ್ರ್ರಣು ವಕ್ಷ್ಯೇ ಚಮೂನಾಥ ಸಪ್ತರಾತ್ರಾನ್ವಿತಂ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಕ್ರಿಯಾರಂಭದಿನಾತ್ಪೂರ್ವಂ ಗೇಹಸ್ಯಾಗ್ರೇ ಗುರೂತ್ತಮಃ ॥ ೧ ॥

ಯಾಗಾರ್ಥಂ ಮಂಟಪಂ ಕೃತ್ವಾ ಅಷ್ಟಹಸ್ತಪ್ರಮಾಣತಃ ।
ತತ್ತ್ರಿಭಾಗೈಕಭಾಗೇನ ತನ್ಮಧ್ಯೇ [2]ವೇದಿಕೋ ಭವೇತ್ ॥ ೨ ॥

ಪರಿತಃ ಸಪ್ತಕುಂಡಾನಿ ಕುಂಡ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವತ್ಸುಧೀಃ ।
ಚತುರಶ್ರಂ ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು [3]ಸುವೃತಂ ಶಂಕರೇಂದ್ರಯೋಃ ॥ ೩ ॥

ಹುತಾಶನೇಂದ್ರಯೋಶ್ಚೈಕಂ ವೃತ್ತಕುಂಡಂ ಶಿಖಿಧ್ವಜ ।
ಪ್ರಧಾನಂ ವೇದಿಕಾ ಮಧ್ಯೇ ವೃತ್ತಂ ವಾ ಚತುರಶ್ರಕಂ ॥ ೪ ॥

ಯೋನಿನಾಭಿಸಮಾಯುಕ್ತಮುಕ್ತಲಕ್ಷಣಸಂಯುತಂ ।
ದ್ವಾರತೋರಣಭೂಷಾದಿ ಸರ್ವಮುಕ್ತವದಾಚರೇತ್ ॥ ೫ ॥

[4]ದ್ವಿಜಾನಾಂ ಹ್ವಾಪಯೇತ್ಪಶ್ಚಾತ್ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ್ನೈಷ್ಠಿಕಾನ್ವಿತಾನ್ ।
ತತಃ ಪ್ರಾತಸ್ಸಮುತ್ಥಾಯ ತೈ[5]ಸ್ಸಾರ್ಥಂ ಸ್ನಾನಮಾಚರೇತ್ ॥ ೬ ॥

ನಿತ್ಯಕರ್ಮವಿಧಾಯಾಥ ದೇವಂ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಭಕ್ತಿತಃ ।
ದೇಶಿಕೋ ಯಜಮಾನಶ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಾ [6]ಷಡ್ಢೋತ್ರಕಾಸ್ತಥಾ ॥ ೭ ॥

ಸರ್ವಾಂಗಂ [7]ವಚನಂ ಕುರ್ಯುಃ ಸದಸ್ಯಾಂತಜನಾ ಇಮೇ ।
ನದೀಂ ಗತ್ವಾಽಥ [8]ಸುಸ್ನಾತ್ವಾ ಮೃತ್ತಿಕಾಸ್ನಾನಪೂರ್ವಕಂ ॥ ೮ ॥

---

1 ಶೃಣು
2 ವೇದಿಕಾ
3 ಸುವೃತ್ತಂ
4 ದ್ವಿಜಾನ್
5 ಸಾರ್ಧಂ
6 ಷಡ್ಢೋತೃಕಾಃ
7 ವಪನಂ
8 ಸುಸ್ನಾಯ

ತತೋ ದೇವಾಲಯಂ ಗತ್ವಾ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನ ಪೂರ್ವಕಂ ।
ಗಣೇಶಂ ಪೂಜಯೇತ್ಪಶ್ಚಾತ್ ಸ್ವರ್ಣಪುಷ್ಪಾದಿಕೈಃ ಫಲೈ ॥ ೯ ॥

ತತಃ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ಕರ್ಮಾರ್ಥಂ ನಾಂದೀ ಪುಣ್ಯಾಹಮಾಚರೇತ್ ।
ವಿಪ್ರಮುಖ್ಯಾಂಶ್ಚ ವರಯೇ ದ್ವಸ್ತ್ರ ಹೇಮಾಂಗುಲೀಯಕೈಃ ॥ ೧೦ ॥

ಮಧುಪರ್ಕಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ತನ್ಮಂತ್ರೇಣೈವ ದೇಶಿಕಃ ।
ಮೃದಮಾನೀಯ ತನ್ಮಂತ್ರೈರ್ವೇದಿಕಾಮಧ್ಯಮೇ ನ್ಯಸೇತ್ ॥ ೧೧ ॥

ನಿತ್ಯಾರ್ಚನಂ ತತೋ ನೀತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ತತಃ ।
ತದ್ರಾತ್ರೌ ವಾಚಯೇನ್ನಾಂದೀಂ ಸಪುಣ್ಯಾಹಂ ಮನೂತ್ತಮಃ ॥ ೧೨ ॥

ಸಂಸ್ಕೃತಿಂ ಮಂಟಪಸ್ಯೋಕ್ತವಿಧಿವನ್ಮಾಂತ್ರಿಕಃ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಪುನರ್ಬೀಜಾನಿ ವಪಯೇತ್ತತಃ ಪುಣ್ಯಾಹಪೂರ್ವಕಂ ॥ ೧೩ ॥

ದ್ವಾರಕುಂಭಾಂಶ್ಚ ಸಂಪೂಜ್ಯ ತೋರಣಾದಿ ಸರಜ್ಜುಕಾನ್ ।
ರಾಕ್ಷೋಘ್ನಂ [1]ಹೋಮಯೇ ದಾದೌ ವಾಸ್ತುಹೋಮಂ ತತಃ ಪರಂ
॥ ೧೪ ॥

ಬಲಿಂ ವಾಸ್ತೋಶ್ಚ ವಿಕಿರೇದ್ರಕ್ಷಾಬಂಧಂ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್ ।
ತಂಡುಲಾಢ್ಯಂ ಜಲಾಢ್ಯಂ ಚ ಹೋಮಾದೌ ಪೂಜಯೇತ್ತತಃ ॥ ೧೫ ॥

ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣವಿಧಾನೇನ ಸಂಕೋಚಂ ಕರ್ಮ ಕಾರಯೇತ್ ।
ನಾಲಶುದ್ಧ್ಯಾದಿಕಂ ಪಶ್ಚಾದ್ದ್ವಾರ ಮಾಚ್ಛಾದಯೇತ್ತತಃ ॥ ೧೬ ॥

ವಿನಿದ್ರಾಂ ವಿಧಿವತ್ಕೃತ್ವಾ ಪುನಃ ಪ್ರಾತಸ್ಸಮುತ್ಥಿತಃ ।
ನಿತ್ಯಕರ್ಮ ನಿರ್ವೃತ್ಯಾಽಥ ಘಟಿಕಾ ಪಾತ್ರ ಮರ್ಚಯೇತ್ ॥ ೧೭ ॥

ಖನನಾದೀನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ತತಃ ಕ್ಷಾಲನ ಮುಚ್ಯತೇ ।
ಸ್ಥಾನ ಶುದ್ಧಿಂ ಬಿಂಬ ಶುದ್ಧಿಂ ಪ್ರಾಸಾದ ಮಂಗ ವೈಕಲಂ (?) ॥ ೧೮ ॥

ಕೃತ್ವಾ ದೇವಸ್ಯ ಪುರತೋ ವೃಷಯಾಗಂ ತತಃ ಪರಂ ।
ಧ್ವಜಮಾರೋಪ್ಯ ವಿಧಿವದ್ದಿಕ್ಪಾಲಾನ್ ಬಂಧಯೇತ್ಪುನಃ ॥ ೧೯ ॥

---

[1] ಜುಹುಯಾತ್

ಧ್ವಜಂ ಚ ದಿಕ್ಪಟೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ಮಂಟಪಾಗ್ರೇ ನ್ಯಸೇತ್ತತಃ ।
ವೇದಿಕಾಯಾಂ ತತಃ ಪಶ್ಚಾ[1]ದ್ಯಷ್ಟ್ವಾ ಚ ಶಿವವರ್ಧನೀಂ ॥ ೨೦ ॥

ವಿದ್ಯೇಶಾನ್ ಪೂಜಯೇದಷ್ಟ ಸಪ್ತ ಬ್ರಹ್ಮಘಟಾನ್ ಯಜೇತ್ ।
ನವಗ್ರಹಘಟಾನ್ ಸಪ್ತ ಕಲಾವೃದ್ಧಿಘಟಾಂಸ್ತಥಾ ॥ ೨೧ ॥

ದಿಗ್ಘಟಾನ್ ದಶ ಸಂಪೂರ್ಯ ಸಪ್ತ ಕುಂಡಘಟಾನ್ ಯಜೇತ್ ।
ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಘಟಾನ್ ಸಪ್ತ ಪಂಚ ಶಾಂತಿ ಘಟಾನ್ ಪುನಃ ॥ ೨೨ ॥

ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ಚ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಬಂಧಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಮೂಲತಃ ।
ತದ್ಬಂಧಂ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ಪಶ್ಚಾನ್ಮಂದಿರಂ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನೈಃ ॥ ೨೩ ॥

ವಿನ್ಯಸೇದ್ದೇವಸಾಮೀಪ್ಯೇ ಶಕ್ತಿಮಂತ್ರೈಃ ಸಮರ್ಚಯೇತ್ ।
ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ತದ್ಬಂಧಂ ಬಂಧಯೇತ್ ಸುದೃಢಂ ತತಃ ॥ ೨೪ ॥

ಲಿಂಗಸ್ಯ ಪರಿತೋ ನಾಲಮೂರ್ಧ್ವತೋ ವ್ಯಾಲವದ್ಗುರುಃ ।
ಬಂಧಯಿತ್ವಾಽಥ ವಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಲಿಂಗಂ ಪೀಠಂ ಚ ಸುವ್ರತ ॥ ೨೫ ॥

[2]ವೇಷ್ಟ್ಯ ಸಂಪೂಜ್ಯ ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ಸಂಹಾರೋಕ್ತಕ್ರಮೇಣ ತು ।
ಶಕ್ತಿತತ್ತ್ವಂ ಚ ದೇವಾಗ್ರೇ ಹುತ್ವಾ ತಚ್ಛೇಷಮರ್ಚಯೇತ್ ॥ ೨೬ ॥

ದೇಶಿಕೋಽಗ್ನಿಂ ಸಮಾನೀಯ ಪಂಚವಾದ್ಯೈರವ್ಯೈಸ್ಸಹ ।
ಕುಂಡಯೋನೌ ನ್ಯಸೇದಗ್ನಿಂ ವಿಧಿವಜ್ಜನಯೇತ್ಪುನಃ ॥ ೨೭ ॥

ಹೋ[3]ತ್ರಿಭಿರ್ವೇದ ಘೋಷಾದ್ಯೈಃ ಚತುರ್ಭಿಶ್ಚಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಕೈಃ ।
ಪಂಚಭಿರ್ಗುರು ಮಂತ್ರಾದ್ಯೈಃ ನಾನಾಸೂಕ್ತಾದಿಕೈಸ್ಸಹ ॥ ೨೮ ॥

ಗ್ರಹಮಂತ್ರೈಃ ಬ್ರಹ್ಮ ಮಂತ್ರೈರ್ದಿಶಾನಾಥಾಣುಭಿಸ್ಸಹ ।
ಯಾಗೇನ ಮೂಲ ಮಂತ್ರೇಣ ಸರ್ವಮಂತ್ರಜಪೈಸ್ಸಹ ॥ ೨೯ ॥

ಹೋಮಕರ್ಮಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ ಮಂತ್ರಪೂಜಾದಿಕೈರ್ಗುರುಃ ॥ ೩೦ ॥

ಇತಿ ಸಪ್ತರಾತ್ರವಿಧಿಃ

—O—

1 ಇಷ್ಟ್ವಾ
2 ಸಂವೇಷ್ಟ್ಯ ಶಿ
3 ಹೋತೃಭಿಃ

ನವರಾತ್ರರಥೋತ್ಸವ ಕರ್ಮವಿವೃತಿವಿಧಾನಂ

ಅಥನವರಾತ್ರವಿಧಿಪ್ರಾರಂಭಃ—

ವಿಸ್ತರಾದಥ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ನವರಾತ್ರಾತ್ಮಿಕಾಂ ಕ್ರಿಯಾಂ ।
ಕರ್ತವ್ಯಂ ಮಂಟಪಂ ಚಾದೌ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಹಸ್ತಕೈಃ ॥ ೧ ॥

ತತ್ರಿಧಾ ಭ[1]ಜ್ಯ ಮ[2]ಧ್ಯಾಂಶಂ ವೇದಿಕಾಂ ಚ ಮನೋಹರಂ ।
ಕುರ್ವೀತ ನವಕುಂಡಾನಿ ವೇದಿಕಾಪರಿತೋ ಗುರುಃ ॥ ೨ ॥

ವಿಧಿವದ್ವರ್ತಯೇದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಮೇಖಲಾಭಿಸ್ತ್ರಿ[3]ಭಿಸ್ಸಹ ।
ಚತುರಶ್ರಂ ತು ಪೂರ್ವಾಯಾಮಾ[4]ಗ್ನೇಯಾಂ ತು ಭ[5]ಗಾಕೃತಿಃ ॥ ೩ ॥

ಅರ್ಧಚಂದ್ರಂತು ಯಾಮ್ಯಾಯಾಂ ನಿ[6]ಯತ್ಯಾಂತು ತ್ರಿಕೋಣಕಂ ।
ವಾರುಣೇ ವರ್ತುಲಂ ಕುಂಡಂ ಷಟ್ಕೋಣಂ ಚೈವ ವಾಯವೇ ॥ ೪ ॥

ಪದ್ಮಕುಂಡಂ ತು ಸಾಮ್ಯಾಯಾಮೀಶಾನೇ ತ್ವಷ್ಟಕೋಣಕಂ ।
ಇಂದ್ರ ಶಂಕರಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ವೃತ್ತಕುಂಡಂ ಪ್ರಧಾನಕಂ ॥ ೫ ॥

ದ್ವಾರಾಣಿ ತೋರಣಾದೀನಿ ಕುಂಡಮಾನಾನಿ ಸುವ್ರತ ।
ಮಂಟಪಂ ಮಂಟಪಸ್ಯೋಕ್ತವತ್ಕುರ್ಯಾದ್ಭೂ[7]ಸುರೋಂ ತತಃ ॥ ೬ ॥

ವಿತ್ತಹೀನಾಂಶ್ಚ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಾಹೂಯ ಪ್ರಿಯಮಾನಸಃ ।
ನದೀಂ ಗತ್ವಾಽಥ ತೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ನೀತ್ವಾ ನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಾಂ ಗುರುಃ ॥ ೭ ॥

---

1 ವಿಭಜ್ಯ
2 ಮಧ್ಯೇಂಶಂ
3 ತಿಸೃಭಿಃ
4 ಆಗ್ನೇಯಾಂ
5 ಭಗಾಕೃತಿಂ
6 ನಿರ್ಋತ್ಯಾಂ
7 ಭೂಸುರಾಂಸ್ತತಃ

ಬ್ರಹ್ಮಾ ಷ[1]ಢೊತ್ರಕಾಶ್ಚೈವ ಸದಸ್ಯೋ [2]ಧನವೋ ಪುನಃ ।
ಕ್ಷೌರಕರ್ಮ ನಿರ್ವೃತ್ಯಾದೌ ಸುಸ್ನಾನಂ ಮೃತ್ತಿಕಾದಿಕೈಃ ॥ ೮ ॥

ಸ್ನಾತ್ವಾ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ಫಲಪಕ್ಷೈಶ್ವಸ್ಸುಮೋದಕೈಃ ।
ಸುವರ್ಣೈಶ್ಚಾಪಿ ವಿಘ್ನೇಶಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಗಣನಾಯಕಂ ॥ ೯ ॥

ನಾಂದೀಮುಖಂ ಚಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾಽಥ ಭೂಸುರಾನ್ ।
ಸ[3]ಂಕಲ್ಪಂ ವರಯೇದ್ವಿಪ್ರಾನ್ ಮಧುಪರ್ಕಕ್ರಿಯಾ ತತಃ ॥ ೧೦ ॥

ಕೃಚ್ಛ್ರಂ ವಿಪ್ರಾಯ ಶಾಂತಾಯ ದತ್ವಾ ಮೂಲಾಣುನಾ ಗುರುಃ ।
ಮೃದಮಾನೀಯ ವಿಧಿವದ್ವೇದಿಕಾಂತಂ ನ್ಯಸೇತ್ಪರಂ ॥ ೧೧ ॥

ವೃಷಯಾಗಂ ಧ್ವಜಾರೋಪಂ ದಿಕ್ಪಟಂ ಮಂಟಪಧ್ವಜಂ ।
ಯಾಗಧಾಮ್ನಿ ದಿಶಾವಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯಾಮುಕ್ತಪ್ರಕಾರತಃ ॥ ೧೨ ॥

ಕೃತ್ವಾ ಸಂಪೂಜ್ಯ ದೇವೇಶಂ ಪುನರ್ನಿತ್ಯೋತ್ಸವಕ್ರಿಯಾಃ ।
ಸಮಾಪ್ಯ ಭೋಜಯೇದ್ವಿಪ್ರಾನ್ ತತ್ಸಾಯಂ ಸ್ನಾನಪೂರ್ವಕಂ ॥ ೧೩ ॥

ವಿನಾಯಕಂ ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಚಾಥ ಮಂತ್ರತಃ ।
ವಿಧಿವದ್ವಿನ್ಯಸೇತ್ಕುಂಭಾನ್ ದ್ವಾರತೋರಣರಜ್ಜುಕಾನ್ ॥ ೧೪ ॥

ಪತಾಕಾಖ್ಯಾಂಶ್ಚ ವಿದ್ಯೇಶಾನ್ [4]ಸಂಜ್ಞಾನಾಗ ಶಿವಾಭಿಧೌ ।
ಶಿವಕುಂಭಂ ವಿಧಾನೇನ [5]ನ್ಯಸ್ತ್ವಾ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಪೂರಯೇತ್ ॥ ೧೫ ॥

ಗ್ರಹಾಭಿಧಾನ್ ದಿಶಾಸಂಜ್ಞಾನ್ ತತ್ಪ್ರಕುಂಭಾನ್ ಕಲಾಭಿಧಾನ್ ।
ಕುಂಡಾಭಿಧಾನ್ ತತ್ತ್ವಘಟಾನ್ ಸ್ಥಾನಬಿಂಬಾಭಿಧಾನ್ ಘಟಾನ್ ॥ ೧೬ ॥

---

1 ಷಡ್ಢೋತೃಕಾಶ್ಚೈವ

2 ಧನದಃ

3 ಸಂಕಲ್ಪಃ

4 ಯಾಗಸಂಜ್ಞಶಿವಾಭಿಧಂ

5 ನ್ಯಸ್ಯ

[1]ಪಿಂಡಿಕಾಖ್ಯಾಂ [2]ಪ್ರಥನ್ ಮಂತ್ರೀ [3]ನವಸಂಖ್ಯಾಂ ಪ್ರಪೂರಯೇತ್ ।
ತಂಡುಲಾಢ್ಯಜಲಾಢ್ಯೌ ಚ [4]ಯಷ್ಟ್ವಾ [5]ರಕ್ಷಭಿಧಾಂ [6]ಹುನೇತ್ ॥ ೧೭ ॥

ವಾಸ್ತುಹೋಮಂ ತದ್ಬಲಿಂ ಚ ವಿಕಿರೇದ್ದರ್ಭಮಾಲಯಾ ।
ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ದೇಹಪರಿತೋ ಬಂಧಯೇನ್ಮೂಲಮಂತ್ರತಃ ॥ ೧೮ ॥

ಭೇರೀಂ ಸಂತಾಡ್ಯ ವಿಧಿವತ್ತದ್ವಿಧಾನೇನ ಮಂತ್ರಿಕಃ ।
[7]ಶಿವಾಗ್ನಿ ಜನಯೇತ್ತತ್ರ ಗರ್ಭಾಧಾನಪುರಸ್ಸರಂ ॥ ೧೯ ॥

[8]ಶಿಬಿಕಾಮರ್ಚಿತಂ ಮಧ್ಯೇ ದೇವಂ [9]ನ್ಯಸ್ತೋತ್ಸವಂ ನಯೇತ್ ।
ವೇದಘೋಷೈಃ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಕ್ಯೈರ್ವಿವಿಧೈ [10]ರ್ವಾಕ್ಯನಿಃಸ್ವನೈಃ ॥ ೨೦ ॥

ಛತ್ರ ಚಾಲ್ಯೈರ್ವಿಜನಾದ್ಯೈರ್ಬಲಿದೀಪಕದಂಬಕೈಃ ।
ಚಾಮರೈ ರ್ಧೂಪಧೂಮಾದ್ಯೈಃ ಪತಕಾದ್ಯೈಶ್ಚ ತೋರಣೈಃ ॥ ೨೧ ॥

ಮುಖಾದ್ಯೈಸ್ತೋತ್ರ ಪಾತಾದ್ಯೈ ರ್ಭೂಮಿಪಾದಿಪ್ರಭೂತ್ತಮೈಃ ।
[11]ಚತುರ್ವರ್ಣೋದ್ಭವಂ ಮತ್ಯೈರ್ಗೀತನೃತ್ತೈಶ್ಚಗಾಯಕೈಃ ॥ ೨೨ ॥

[12]ಆಯುಧೋಘೈ ಗಜಾಶ್ವಾದ್ಯೈಃ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಕದಂಬಕೈಃ ।
ವಿಚಿತ್ರ ವೃತ್ತಸಂಯುಕ್ತೈರ್ಗ್ರಾಮಾಂತಂ ಧಾಮ [13]ಶಂಕರಂ ॥ ೨೩ ॥

---

1 ಪಿಂಡಿಕಾಖ್ಯಾನ್
2 ಪೃಥಕ್
3 ನವಸಂಖ್ಯಾನ್
4 ಇಷ್ಟ್ವಾ
5 ರಕ್ಷೋಭಿದಾ
6 ಜುಹುಯಾತ್
7 ಶಿವಾಗ್ನಿಂ
8 ಅರ್ಚಿತಂ ಶಿಬಿಕಾಮಧ್ಯೇ
9 ನ್ಯಸ್ಯ
10 ವಾದ್ಯನಿಃಸ್ವನೈಃ
11 ಚತುರ್ವರ್ಣೋದ್ಭವೈಃ
12 ಆಯುಧೌಘೈಃ
13 ಶಾಂಕರಂ

ಪರಿತೋ ಮಂಟಪೇ ಪಶ್ಚಾದರ್ಚಕೋ ವಿಧಿನಾ ಬುಧಃ ।
ಅಸ್ತ್ರೇಶ[1]ಮಃರ್ಚ್ಯ [2]ಲಾಂಗೂಲಫಲಾದ್ಯೈಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಉಪೇಭಿನಂ (?) ॥ ೨೪ ॥

ಧಾಮಾಂತಃ ಪ್ರವಿಶೇದಂತೇ ಪೂಜ್ಯದೇವಂ ಚ ಮೂಲತಃ ।
ಗೀತನೃತ್ತಾದಿಕೈರ್ಗೇಹೇ ಜನೋ [3]ನಿದ್ರಾಣಿ ವಾರಯೇತ್ ॥ ೨೫ ॥

ಜನೈಸ್ಸಹೈವ ತತ್ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಾಂ ಗುರುಃ ।
ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ ಘಟಿಕಾರ್ಥಾಯ ಮಾನಂ [4]ಯಷ್ಟ್ವಾ ನ್ಯಸೇತ್ಪುನಃ ॥ ೨೬ ॥

ಗಣೇಶಂ ಚ ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯಾಥ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯೇದ್ಗುರುಃ ।
ಪೂಜಾಬಲ್ಯುತ್ಸವಂ ನೀತ್ವಾ ಯಾಗವೇದ್ಯಾಂ ನ್ಯಸೇಚ್ಛಿವಂ ॥ ೨೭ ॥

[5]ಯಷ್ಟ್ವಾ ದ್ವಾರೇ ವೇದಘೋಷಾನ್ ವದೇ ತ್ರ್ಯೋಣೇ ಮನೂನ್ ಸುತ ।
ಪಂಚ ದೌವಾರಿಕಾನ್ ಮಂತ್ರಾನ್ ಮೂಲಂ ಯಾಗಮನೂನ್ ಗ್ರಹಾನ್
॥ ೨೮ ॥

ಗ್ರಹಾನ್ [6]ಬ್ರಹ್ಮಾನ್ [7]ದಿಶಾನ್ ಮಂತ್ರಾನ್ ಚತುರಸ್ತ್ರಮನೂನಪಿ ।
ಪರಿವಾರಮನೂನ್ ಸೂಕ್ತಾನ್ ಮಂಗಲಾನ್ ಪ್ರಜಪೇತ್ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೨೯ ॥

ಆಯುಧಾಂಶ್ಚ ತಥಾ ಪಶ್ಚಾದ್ಧೋತೃಭಿಸ್ಸಹ ದೇಶಿಕಃ ।
ಧನಸೇನ ಸದಸ್ಯೇನ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಹ ಪಾವಕಂ ॥ ೩೦ ॥

ವಿ[8]ಧಿವದ್ಧೋಮಯೇನ್ಮಂತ್ರೈಃ ಸ ಕುಂಡೇ ಶಿವನಾಮತಃ ।
ತದಗ್ನಿಂ ಶಿವಕುಂಡೇಷು [9]ನ್ಯಸ್ತ್ವಾ ಚಾಗ್ನಿ ಕ್ರಿಯಾಂ ನಯೇತ್ ॥ ೩೧ ॥

---

1 ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ
2 ಲಾಂಗಲೀ ಫಲಾದ್ಯೈಃ (ನಾರಿಕೇಲ)
3 ನಿದ್ರಾಂ ನಿವಾರಯೇತ್
4 ಇಷ್ಟ್ವಾ
5 ಇಷ್ಟ್ವಾ
6 ಬ್ರಾಹ್ಮಾನ್
7 ದಿಶಾಮಂತ್ರಾನ್
8 ಜುಹುಯಾತ್
9 ನ್ಯಸ್ಯ

ಲಿಂಗ ಶುದ್ಧಾ ಖ್ಯಬಿ[1]ಂಬಾಖ್ಯೋಯಾಗಸಂಜ್ಞ ಶಿವಾಭಿಧಂ ।
[2]ಹೋಮಯೇಚ್ಚರುಲಾಜಾದ್ಯೈಃ ದಶದ್ರವ್ಯೈರ್ವಿಚಕ್ಷಣಃ ॥ ೩೨ ॥

ಕಲಾಸಂಖ್ಯಘಟಾನ್ ಪಶ್ಚಾದ್ವೇದಿಕಾಗ್ರೇ ಪ್ರಪೂರ್ಯಚ ।
[3]ನ್ಯಸ್ತ್ವಾ ಸುಧಾರಸಾನ್ ತಸ್ಮಿನ್ ವ್ಯೂಹೇಚ್ಚೈವ ವಿಧಾನತಃ ॥ ೩೩ ॥

ಪೂಜಾ ಸಂಪಾತಮ[4]ಚ್ಯೇಶಂ ಗೇಹಾಂತರ್ವೇಶಯೇ ತ್ಪುನಃ ।
ಪಂಚಾಮೃತೈಶ್ಚ ತೈಃ ಕುಂಭೈಃ ಸ್ನಾಪಯೇತ್ಪೂಜಯೇಚ್ಛಿವಂ ॥ ೩೪ ॥

ಹವಿರ[5]ರ್ಚ್ಯ ಬಲಿಂ ದದ್ಯಾದುತ್ಸವಂ ಪೂರ್ವಮುಕ್ತವತ್ ।
[6]ಪ್ರಚಾರ್ಯ ಪೂಜಯೇ [7]ದ್ವಿಪ್ರಾ ತತ್ಸಾಯಂ ಸ್ನಾನ ಪೂರ್ವಕಂ ॥ ೩೫ ॥

[8]ನಿತ್ಯ ನೀತ್ವಾ ಸ್ವಕುಂಡೇಚ ಕ್ಷೀರಂಚ [9]ತ್ರುಟಿಕಂ ಗುರುಃ ।
ಮರೀಚಂ ಜೀರಕಂ ಪತ್ರಂ ಕುಂಕುಮಂ ರೋಚನಂ ತತಃ ॥ ೩೬ ॥

ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಹೋತವ್ಯಂ ಸರ್ಪಿಷಾ ಸಹ ಭಕ್ತಿತಃ ।
ಶೇಷ [10]ಮರ್ಚ್ಯ ಯಜೇದ್ದೇವೀಂ ದೀಪೌಘಾನ್ ಭ್ರಾಮಯೇತ್ತತಃ ॥ ೩೭ ॥

ಯಂತ್ರಂ ಮಯೂರಸಂಜ್ಞಂ ಚ [11]ಭೂಷ್ಯತಸ್ಮಿನ್ ಯಜೇಚ್ಚಿವಂ ।
ಯಜೇತ್ಪಂಚೋಪಚಾರಾದ್ಯೈರ್ನರ್ತನೈಃಸ್ತೋತ್ರ ಪಾಠಕೈಃ ॥ ೩೮ ॥

[12]ನಿದ್ರಾ ನಿವಾರಯೇಲ್ಲೋಕಃ ಪ್ರಾತರುತ್ಥಾಯ ತತ್ಪರಂ ।
ಗುರುರ್ನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಾಂ ನೀತ್ವಾ ಪೂಜಾಬಲ್ಯುತ್ಸವಂ ತತಃ ॥ ೩೯ ॥

---

1 ಬಿಂಬಾಖ್ಯ
2 ಜುಹುಯಾತ್
3 ನ್ಯಸ್ಯ
4 ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ
5 ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ
6 ಪ್ರಾಚಾರ್ಯಃ
7 ವಿಪ್ರಾನ್
8 ನಿತ್ಯಂ
9 ತ್ರುಟಿಕಂ (ಸೂಕ್ಷ್ಮೈಲಾ)
10 ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ
11 ವಿಭೂಷ್ಯ
12 ನಿದ್ರಾಂ

ನಿರ್ವೃತ್ಯ ವೇದಿಕಾಮಧ್ಯೇ ದೇವಂ [1]ಯಷ್ಟ್ವಾವ ದ್ವಿಜೈಸ್ಸಹ ।
ಹೋಮಂ [2]ಬ್ರಹ್ಮಾಭಿಧಾಮಂತ್ರೈಃ ಘೋರಸಂಜ್ಞಂ ತ್ರಿಯಂಬಕಂ ॥ ೪೦ ॥

ಹುತ್ವಾ ತಚ್ಛೇಷಮ[3]ಚ್ಯೇಶೇ ವೇದಿಕಾದಕ್ಷಿಣೇ ಘಟಾನ್ ।
[4]ಕಲಾಸ್ಥಖ್ಯೈಶ್ಚ ಸಂಪೂರ್ಯ ತಸ್ಮಿನ್ವ್ಯೂಹೇ [5]ಸುಶಾರಸಾನ್ ॥ ೪೧ ॥

[6]ಯಷ್ಟ್ವಾವ ಶಿವಂ ಚ [7]ಧಾಮಾಂತ ಗೇಹ್ಯ[8]ಸಿಂ ಚ ಸುಧಾರಸೈಃ ।
ಪೂಜಿತೈಸ್ತೈರ್ಘಟೈಃ ಪಶ್ಚಾನ್ಮೂಲ ಮಂತ್ರೇಣ ಧರ್ಮವಿತ್ ॥ ೪೨ ॥

ಪೂಜಾಂ ಹವಿರ್ಬಲಿಂ ದತ್ವಾ ಚೋತ್ಸವಂ ಪೂರ್ವಮುಕ್ತವತ್ ।
[9]ಶುಚಿಯುಕ್ಷಪಯಾ[10]ವೇದ್ಯೈಃ ಸ್ವಕುಂಡೇ ಮನುವಿತ್ತಮಃ ॥ ೪೩ ॥

ಗುಪ್ತತೋ (?) ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ [11]ತ್ರುಟಿಕಾದ್ಯೈರ್ಯಥೋಕ್ತವತ್ ।
ಹುತ್ವಾ ದೇವಂ ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಯಾಗಪಂಕೇ (?) ತು ದೇವತಾಂ ॥ ೪೪ ॥

ಡೋಲಾಯಾಂ ಸಮಯೇ [12]ಕೃತ್ಯ ಶೋಧಯಿತ್ವಾ ಯಜೇಚ್ಛಿವಂ ।
ಬಲ್ಯುತ್ಸವಂ [13]ಪರ್ಯಟೇಕೃತ್ವಾ ಮಂಟಪೇ ಚ ಶಿವಾರ್ಚನಂ ॥ ೪೫ ॥

ಅಸ್ತ್ರಂ [14]ಚಾರ್ಚ್ಯ ಕ್ರಮಪ್ರೋಕ್ತವತ್ ಕೃತ್ವಾಽಥ ದಿಗಂತರಂ ।
ಪ್ರವಿಶೇಚ್ಛೈವ ಗೇಹಾಂತಃ ಯಜೇತ್ಪಂಚೋಪಚಾರಕೈಃ ॥ ೪೬ ॥

---

1 ಇಷ್ಟ್ವಾವ
2 ಬ್ರಹ್ಮಾಭಿಧೈರ್ಮಂತ್ರೈಃ
3 ಅಭ್ಯಚ್ಯೇಶಂ
4 ಕಲಾಸಂಖ್ಯಾಂಶ್ಚ
5 ಸುಧಾರಸಾನ್
6 ಇಷ್ಟ್ವಾ
7 ಧಾನ್ಯಾಂತರ್ಗೇಹಂ
8 ಸಿಕ್ತ್ವಾವ
9 ಶುಚಿಯುಕ್
10 ವೇದ್ಯೈಃ
11 ತ್ರುಟಿಕಾದ್ಯೈಃ
12 ಕೃತ್ವಾ
13 ಪರ್ಯಟ್ಯ
14 ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ

ವಿನಿದ್ರಾಂ ವಿಧಿವನ್ಮ[1]ರ್ತ್ಯ ನೀತ್ವಾ ತತ್ಪ್ರಾ[2]ತರಂ ಗುರುಃ |
ಸ್ನಾತ್ವಾ ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ ನಿತ್ಯಾನಿ ಘಟಿಕಾಗಣನಾ[3]ಭಿಧಃ ॥ ೪೭ ॥

ವಾಚಯಿತ್ವಾಽಥ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ಪೂಜಾಬಲ್ಯುತ್ಸವಕ್ರಿಯಾಂ |
ಸಮಾಪ್ಯೇಶಂ ಯಾಗಮಧ್ಯೇ [4]ಯಷ್ಟ್ವಾ ಹೋಮಂ ದ್ವಿಜೈಸ್ಸಹ ॥ ೪೮ ॥

ದಿಶಾಹೋಮಾಂಶ್ಚ ಗಾಯತ್ರೀ[5]ಸಂಜ್ಞಂ ಕೃತ್ವಾ ಶಿವೇ ತತಃ |
ಸಮರ್ಚ್ಯ ಹುತಶೇಷಂ ಚ ವೇದಿಕಾಪಶ್ಚಿಮೇ ಘಟಾನ್ ॥ ೪೯ ॥

ಕಲಾ[6]ಸಂಖ್ಯಾ ಘಟಾನ್ ಪಂಚ [7]ಪೂರ್ಯಾಽ [8]ಪೂಜ್ಯಾಽಥ ಕರ್ಮವಿತ್ |
ಪಶ್ಚಾದ್ವಿಶೇಚ್ಚ ಗೇಹಾಂತಃ ದೇವಂ [9]ಸ್ನಾಪ್ಯ ಸುಧಾರಸೈಃ ॥ ೫೦ ॥

ಕುಂಭೇ [10]ಸಂಸಿಂಚ್ಯ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಹವಿರ್ದತ್ವಾ ಬಲಿಂ ಹರೇತ್ |
ಉತ್ಸವಂ ಚೋಕ್ತವತ್ಪೂರ್ವಂ ಭೋಜಯೇದ್ಭೂಸುರಾನ್ ಬಹೂನ್
॥ ೫೧ ॥

ಸಂಧ್ಯಾಕರ್ಮ [11]ನಿವೃತ್ಯಾ[12]ರ್ಚ್ಯಃ ತದ್ರಾತ್ರೌ ಶುಚಿಯುಕ್ ತತಃ |
ಉಕ್ತದ್ರವ್ಯೈರ್ಹುತೇ ಕುಂಡೇ ಚೋತ್ಸವಂ [13]ತ್ರುಟಿಕಾದಿಕೈಃ ॥ ೫೨ ॥

ಶಿವಂ [14]ಯಷ್ಟ್ವಾಽಥ ಯಾಗೇಶಂ ಧ್ವಜಂ ಚೈವ ಹವಿ[15]ರ್ದದೇತ್ |
ದೀಪಜಾಲೈಃ ಪರಿಭ್ರಾಮ್ಯ ಭೂತಾನಾಹೂಯ ನಿಃಸ್ವನೈಃ ॥ ೫೩ ॥

---

1 ಮರ್ತ್ಯಃ
2 ಪ್ರಾತಃ
3 ಬುಧಃ
4 ಇಷ್ಟ್ವಾ
5 ಗಾಯತ್ರೀ ಸಂಜ್ಞಾನ್
6 ಕಲಾ ಸಂಖ್ಯಾನ್
7 ಆಪೂರ್ಯ
8 ಸಂಪೂಜ್ಯ
9 ಸಂಸ್ನಾಪ್ಯ
10 ಸಂಸಿಚ್ಯ
11 ನಿವರ್ತ್ಯ
12 ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ
13 ತೃಟಿಕಾದಿಕೈಃ
14 ಇಷ್ಟ್ವಾ
15 ದದ್ಯಾತ್

ಬಲಿಂ ದತ್ವಾ ಪರಂ ಮಂತ್ರೀ ಅಶ್ವಯಂತ್ರೇ ಶಿವಂ ಯಜೇತ್ ।
ಉತ್ಸವಂ ಚೋತ್ಸವಂ ಪೂರ್ವಮಸ್ತ್ರೇಶಾರ್ಚಾಂ ವಿಧಾನತಃ ॥ ೫೪ ॥

ನೀತ್ವಾ ದೇವಂ ಚ ಧಾಮಾಂತಃ ವೇಶಯಿತ್ವಾ ಸಮರ್ಚಯೇತ್ ।
ಗೀತನರ್ತನಹಾಸಾದ್ಯೈರ್ವಿನಿದ್ರಾಕರ್ಮ ಕಾರಯೇತ್ ॥ ೫೫ ॥

ನಿತ್ಯಕರ್ಮ ಪುನಃ ಪ್ರಾತಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ದ್ವಿಜೈಸ್ಸಹ ।
ನಿರ್ವೃತ್ಯ ಘಟಿಕಾಮಾನಂ ಸ್ವಸ್ವದೇವಂ ಯಜೇತ್ಪುನಃ ॥ ೫೬ ॥

ಬಲ್ಯುತ್ಸವಂ ಸಮಾಪ್ಯೇಶಂ ಯಾಗಭೂಮೌ ಚ ಮಧ್ಯಮೇ ।
ಸ್ತುತ್ವಾ [1]ಯಷ್ಟ್ವಾ ದ್ವಿಜೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ [2]ಹೋಮಯೇದ್ಧೋತೃಭಿಸ್ಸಹ
॥ ೫೭ ॥

ಬಹ್ಮಾಭಿಧಂ [3]ಫಲಂ ಸಂಜ್ಞಂ ಗ್ರಹಮಂಗಲಸಂಜ್ಞಕಂ ।
ಹೋಮಂ ಹುತ್ವಾ ತದಂತೇ ಚ ತಚ್ಛೇಷಂ ಚಾರ್ಚಯೇತ್ [4]ಪ್ರಭೋ
॥ ೫೮ ॥

ವೇದಿಕಾದಕ್ಷಿಣೇ ದೇಶೇ ನವಕುಂಭಾನ್ ಸುಧಾರಸಾನ್ ।
[5]ಯಷ್ಟ್ವಾ ಚ ವಿಧಿನಾ ದೇವಂ ಮೂಲಪೀಠೇ ನಿವೇಶ್ಯ ಚ ॥ ೫೯ ॥

ಸುಧಾಭಿಃಸ್ವೈರ್ಘಟೈಃ ಪಶ್ಚಾತ್ [6]ಸೇಚ್ಯ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಭಕ್ತಿತಃ ।
[7]ಸೋಪರಾಚಾದಿನೈವೇದ್ಯಮಪಿ ಪಂಚ ನಿವೇದಯೇತ್ ॥ ೬೦ ॥

ಭ್ರಾಮಯಿತ್ವಾ ಚ [8]ದೀಪೌಘೈಃ ಬಲಿದಾನಮಥೋತ್ಸವಂ ।
ಸಮಾಪ್ಯ ಭೋಜಯೇದ್ವಿಪ್ರಾನ್ ತದ್ರಾತ್ರೌ ಶುಚಿಯುಗ್ಗುರುಃ ॥ ೬೧ ॥

[9]ಹೋಮಯೇ ದುಕ್ತವತ್ಪೂರ್ವಂ ಸ್ವಕುಂಡೇ ಮೂಲಮಂತ್ರತಃ ।
ಸಂಪಾತ[10]ಮರ್ಚ್ಯ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಉಕ್ತದ್ರವ್ಯೈರ್ಮರೀಚಕೈಃ ॥ ೬೨ ॥

---

1 ಇಷ್ಟ್ವಾ
2 ಜುಹುಯಾತ್
3 ಫಲಸಂಜ್ಞಂ
4 ಪ್ರಭುಃ (ಗುರುಃ)
5 ಇಷ್ಟ್ವಾ
6 ಸಿಕ್ತ್ವಾ
7 ಸೂಪಶಾಖಾದಿನೈವೇದ್ಯ
8 ದೀಪೌಘೈಃ
9 ಜುಹುಯಾತ್
10 ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ

ಬಲ್ಯುತ್ಸವಂ ಸ್ವನಾಮಾದ್ಯೈ ರ್ವಾದ್ಯಮಂಗಲನಿಃ ಸ್ವನೈಃ ।
ವೃಷಯಂತ್ರೇ ಸಮಾರೋಪ್ಯ ದೇವಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಭಕ್ತಿತಃ ॥ ೧೩ ॥

ಭೂಸುರಾದ್ಯೈ ರ್ಭ[1]ಕ್ತಿಜನ್ಯೈರುತ್ಸವಂ ಗ್ರಾ[2]ಮಪರ್ಯಟನ್ ।
ಪುನರಸ್ತ್ರೇಶ ಪೂ[3]ರ್ವಾಂತಂ ಪೂರ್ವಮುಕ್ತವದಾಚರೇತ್ ॥ ೧೪ ॥

ಅಂತಃ ಪ್ರ[4]ವಿಶ್ಯ ದೇವೇಶಂ ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಚಾಂ ಸಮಾಪ್ಯ ಚ ।
ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ ಭೂಸುರೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ತತೋ ಜಾಗರಣಕ್ರಿಯಾಂ ॥ ೧೫ ॥

ನೀತ್ವಾ ತಸ್ಮಾದುಷಃಕಾಲೇ ಗುರುರುತ್ಥಾಯ ಭಕ್ತಿತಃ ।
ಘಟಿತಾರ್ಥಾಯ ತದ್ರಾತ್ರಂ [5]ನಸ್ಸ್ವಾ ಚಾರ್ಜೇನ್ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ ॥ ೧೬ ॥

ದ್ವಿಜೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ಚ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾ ಗುರುಃ ಸ್ವಯಂ ।
ಪೂಜಾಬಲಿಂ ನಿರ್ವರ್ತ್ಯೇಶಂ ಯಾಗಧಾಮ ಪ್ರವೇಶ್ಯಚ ॥ ೧೭ ॥

[6]ಯಷ್ಟ್ವಾ ಚ ವೇದಿಕಾಮಧ್ಯೇ ವೇದವಿದ್ಭಿಶ್ಚ ಮಂತ್ರಿಕೈಃ ।
ಹೋತೃಭಿಸ್ಸಹ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಹೋಮಕರ್ಮ ವಿಚಕ್ಷಣಃ ॥ ೧೮ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾಭಿಧಂ [7]ದಶಾಹೋಮಮಾಯುಧಾಖ್ಯಂ [8]ಹುನೇತ್ತತಃ ।
ತಚ್ಛೇಷಮರ್ಚಯೇದ್ದೇವಂ ಹೋಮಕರ್ಮ ಸಮಾಪ್ಯಚ ॥ ೧೯. ॥

ವೇದಿಕಾಪಶ್ಚಿಮೇ ದೇಶೇ ಗ್ರಹಸಂಖ್ಯಾನ್ ಘಟಾಂಸ್ತತಃ ।
ತದ್ಘಟಾನ್ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ತು ಕ್ಷೀರಾದಿರಸಪಂಚಕಂ ॥ ೨೦ ॥

ಸ್ವರ್ಚ್ಯ ಬೇರಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಂತಸ್ಸಿಂಚೇತ್ ಪಂಚಾಮೃತೈಃ ಶಿವಂ ।
ನವಭಿಸ್ತೈರ್ಘಟೈಃ [9]ಸ್ನಾತ್ವಾ ಪೂಜಯೇದುಕ್ತಮಾರ್ಗತಃ ॥ ೨೧ ॥

---

1 ಭಕ್ತಜನ್ಯೈಃ
2 ಗ್ರಾಮಂ
3 ಪೂಜಾಂತಂ
4 ಪ್ರವೇಶ್ಯ
5 ನ್ಯಸ್ಯ
6 ಇಷ್ಟ್ವಾ
7 ದಿಶಾಹೋಮಂ
8 ಜುಹುಯಾತ್
9 ಸ್ನಾಪಯಿತ್ವಾ

ವಾದ್ಯಘೋಷೈರ್ಭಕ್ತಜನೈರ್ಬಲಿದಾನಮಥೋತ್ಸವಂ ।
ಸಮಾಪ್ಯ ಭೋಜಯೇದ್ವಿಪ್ರಾನ್ ತದ್ರಾತ್ರೌ ದೇಶಿಕಶ್ಶುಚಿಃ ॥ ೭೨ ॥

[1]ಹೋಮಯೇದುಕ್ತವತ್ಪೂರ್ವಂ ಸ್ವಕುಂಡೇ ಮೂಲಮಂತ್ರತಃ ।
ಸಂಪಾತಮ[2]ರ್ಚ್ಯ ಸಂಪೂಜ್ಯ ದೇವಂ [3]ಯಷ್ಟ್ವಾ ಧ್ವಜೇಶ್ವರಂ ॥ ೭೩ ॥

ಬಲ್ಯುತ್ಸವಂ ಸ್ನಾನಾದ್ಯೈಃ ವಾದ್ಯಮಂಗಲ ನಿಃಸ್ವನೈಃ ।
ಸಿಂಹಯಂತ್ರೇ ಸಮಾರೋಪ್ಯ ದೇವಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಭಕ್ತಿತಃ ॥ ೭೪ ॥

ಭೂಸುರೌಘೈರ್ಭಕ್ತಜನೈರುತ್ಸವಂ [4]ಗ್ರಾಮ ಪರ್ಯಟನ್ ।
ಪುನರಸ್ತ್ರೇಶಪೂಜಾಂತಂ ಪೂರ್ವಮುಕ್ತವದಾಚರೇತ್ ॥ ೭೫ ॥

ಅಂತಃ [5]ಪ್ರವಿಶ್ಯ ದೇವೇಶಂ ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಚಾಂ ಸಮಾಪ್ಯ ಚ ।
ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ ಭೂಸುರೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ತತೋ ಜಾಗರಣಕ್ರಿಯಾಂ ॥ ೭೬ ॥

ನೀತ್ವಾ ತಸ್ಮಾದುಷಃಕಾಲೇ ಗುರುರುತ್ಥಾಯ ಭಕ್ತಿತಃ ।
ಘಟಿತಾರ್ಥಾಯ ತತ್ಪಾತ್ರಂ [6]ಸಪ್ತಾಚಾರ್ಯಸಮಾತ್ಮಜಂ ॥ ೭೭ ॥

ದ್ವಿಜೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ಚ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾ ಗುರುಃ ಸ್ವಯಂ ।
ಪೂಜಾಬಲಿಂ ನಿರ್ವರ್ತ್ಯೇಶಂ ಯಾಗಧಾಮ ಪ್ರವೇಶ್ಯ ಚ ॥ ೭೮ ॥

[7]ಯಷ್ಟ್ವಾ ತು ವೇದಿಕಾಮಧ್ಯೇ ವೇದವಿದ್ಭಿಶ್ಚ ಮಾಂತ್ರಿಕೈಃ ।
ಹೋತೃಭಿಸ್ಸಹ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಹೋಮಕರ್ಮ ವಿಚಕ್ಷಣಃ ॥ ೭೯ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾಭಿಧಂ ಚಾಸ್ತ್ರಹೋಮಂ ಯಾಗೇಶಂ ಶಕ್ತಿಸಂಜ್ಞಕಂ ।
ಶೇಷಂ [8]ಸಮಾಪ್ಯ ಮೂಲೇನ [9]ವೇದಿಕಾ ಚೋತ್ತರೇ ತತಃ ॥ ೮೦ ॥

---

1 ಜುಹುಯಾತ್
2 ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ
3 ಇಷ್ಟ್ವಾ
4 ಗ್ರಾಮಂ
5 ಪ್ರವೇಶ್ಯ
6 ನ್ಯಸ್ಯ ಚಾರ್ಚೇನ್ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ
7 ಇಷ್ಟ್ವಾ
8 ಸಮರ್ಚ್ಯ
9 ವೇದಿಕಾಯಾಃ

ಗ್ರಹಸಂಖ್ಯಾನ್ ಘಟಾನ್ ಪೂ[1]ಜಾನ್ ಕ್ಷೀರಾದಿ ರಸಪಂಚಕಂ ।
[2]ಸೂರ್ಯಜೇರಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಂತಃ ಸಿಂಚೇತ್ಪಂಚಾಮೃತೈಸ್ಸಹ ॥ ೮೧ ॥

ನವಭಿಸ್ತೈರ್ಘಟೈಃ [3]ಸ್ನಾತ್ವಾ ಪೂಜಯೇದುಕ್ತ ಮಾರ್ಗತಃ ।
ಸೂಪಶಾಖಾದಿನೈವೇದ್ಯಮಪಿ ಪಂಚ ನಿವೇದಯೇತ್ ॥ ೮೨ ॥

ಭ್ರಾಮಯಿತ್ವಾಽಥ ದೀರ್ಪ್ಘಾಫೈಃ ಸ[4]ಮಿದಾನಮಥೋತ್ಸವಃ ।
ಸಮಾಪ್ಯ ಭೋಜಯೇ ದ್ವಿಪ್ರಾನ್ ತದ್ರಾತ್ರೌ ದೇಶಿಕಶ್ಶುಚಿಃ ॥ ೮೩ ॥

[5]ಹೋಮಯೇ ದುಕ್ತವತ್ಪೂರ್ವಂ ಸ್ವಕುಂಡೇ ಮೂಲಮಂತ್ರತಃ ।
ಸಂಪಾತಮ[6]ರ್ಚ್ಯ ಸಂಪೂಜ್ಯ ರಥಸಂಜ್ಞಂ ರಥಂ ಪುನಃ ॥ ೮೪ ॥

ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ [7]ಹೋಮ ತನ್ಮಂತ್ರೈರುಕ್ತವಚ್ಚಾಧಿವಾಸಯೇತ್ ।
ಬಲ್ಯುತ್ಸವಂ ಸ್ಪನಾಮಾದ್ಯೈಃ ವಾದ್ಯ ಮಂಗಲನಿಃಸ್ವನೈಃ ॥ ೮೫ ॥

ವೃಷಯಂತ್ರೇ ಸಮಾರೋಪ್ಯ ದೇವಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಭಕ್ತಿತಃ ।
[8]ಭೂಸುರೋಘೈರ್ಭಕ್ತಜನೈರುತ್ಸವಂ [9]ಗ್ರಾಮ ಪರ್ಯಟನ್ ॥ ೮೬ ॥

ಪುನರಸ್ತ್ರೇಶಪೂಜಾಂತಂ ಪೂರ್ವಮುಕ್ತವದಾಚರೇತ್ ।
ಅಂತಃ [10]ಪ್ರವಿಶ್ಯ ದೇವೇಶಂ ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಚಾಂ ಸಮಾಪ್ಯಚ ॥ ೮೭ ॥

ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ ಭೂಸುರೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ತತೋ ಜಾಗರಣಕ್ರಿಯಾಂ ।
ಅಷ್ಟಮೇ ದಿವಸೇ ಪ್ರಾತಃ ಗುರುರುತ್ಥಾಯ ಭಕ್ತಿತಃ ॥ ೮೮ ॥

---

1 ಸಂಪೂಜ್ಯ

2 ಸ್ಪೃಶ್ಯ

3 ಸ್ನಾಪಯಿತ್ವಾ

4 ಬಲಿದಾನಮಥೋತ್ಸವಂ

5 ಜುಹುಯಾತ್

6 ಅಭ್ಯರ್ಚ್ಯ

7 ಹೋಮಂ

8 ಭೂಸುರೌಘೈಃ

9 ಗ್ರಾಮಂ

10 ಪ್ರವೇಶ್ಯ

[1]ಘಟಿಕಾರ್ಥಾಯ ತತ್ಪಾತ್ರಂ [2]ನ್ಯಸ್ತ್ವಾಚಾರ್ಯಮಮಾತ್ಮಜಂ |
ದ್ವಿಜೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ಚ ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾ ಗುರುಃ ಸ್ವಯಂ || ೮೯ ||

ಪೂಜಾಬಲಿಂ ನಿರ್ವರ್ತ್ಯೇಶಂ ಯಾಗಧಾಮ ಪ್ರವೇಶ್ಯ ಚ |
[3]ಯಷ್ಟ್ವಾ ತು ವೇದಿಕಾ ಮಧ್ಯೇ ವೇದವಿದ್ಭಿಶ್ಚ ಮಾಂತ್ರಿಕೈಃ || ೯೦ ||

ಸಮಿದಾಜ್ಯಚರೂನ್ ಲಾಜಾನ್ ಸರ್ಷಪಾಂಶ್ಚ ತಿಲಾನ್ ಯವಾನ್ |
ಸಕ್ತೂನ್ ವ್ರೀಹೀನ್ ಪುನಶ್ಚಾಜ್ಯಂ ದಶದ್ರವ್ಯೈಶ್ಚ [4]ಹೋಮಯೇತ್
|| ೯೧ ||

ತತ್ತ್ವಾಭಿಧಂ ಶಕ್ತಿಸಂಜ್ಞ ಪರಿವಾರ ಕಲಾಭಿಧೌ |
[5]ರಥಸಂಜ್ಞಾಂ [6]ಹುನೇನ್ಮಂತ್ರೀ ಸ್ವಕುಂಡಾದಿಷು ವೈಕ್ರಮಾತ್ || ೯೨ ||

ಶೇಷಂ [7]ಸಮಾಪ್ಯ ಮೂಲೇನ ವೇದಿಕೇಶಾನಭಾಗತಃ |
ಗ್ರಹಸಂಖ್ಯಘಟಾನ್ [8]ಪೂಜ್ಯ [9]ಕ್ಷೀರಾದಿರಸಪಂಚಕೈಃ || ೯೩ ||

ಸ್ವರ್ಚ್ಯ ಬೇರಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಂತಃ ಸಿಂಚೇತ್ಪಂಚಾಮೃತೈಶ್ಶಿವಂ |
ನವಭಿಸ್ತೈರ್ಘಟೈಃ [10]ಸ್ನಾತ್ವಾ ಪೂಜಯೇದುಕ್ತಮಾರ್ಗತಃ || ೯೪ ||

ವಾದ್ಯಘೋಷೈರ್ಭಕ್ತಜನೈರ್ನಾನಾವಿಭವಸಂಯುತೈಃ |
ಸ್ವನಾಮಭಿರ್ಬಲಿಂ ದತ್ವಾ ಮುಷ್ಟಿನಾ ವಿಕಿರೇದ್ಧವಿಃ || ೯೫ ||

ಚಂಡಾದೀನಾಂ [11]ಬಲೀನಾಂ ಚ ದಂಡಾಕಾರಬಲಿಂ ಹರೇತ್ |
ರಥಮೂಲಂ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯ [12]ಪೂಜ್ಯ ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರಂ || ೯೬ ||

---

1 ಘಟಿತಾರ್ಥಾಯ
2 ನ್ಯಸ್ಯ ಚಾರ್ಚೇನ್ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ
3 ಇಷ್ಟ್ವಾ
4 ಜುಹುಯಾತ್
5 ರಥಸಂಜ್ಞಂ
6 ಜುಹುಯಾತ್
7 ಸಮುಚ್ಯ
8 ಸಂಪೂಜ್ಯ
9 ಕ್ಷೀರಾದಿರಸಪಂಚಕಂ
10 ಸ್ನಾಪಯಿತ್ವಾ
11 ಬಲೀನ್
12 ಸಂಪೂಜ್ಯ

ಗುರುಃ ಕುರ್ಯಾದ್ರಥೇಶಸ್ಯ ದಿಗ್ವಿದಿಕ್ಷ್ವನ್ನ ಪೂರ್ವಕಂ ।
ನಿಶಾರಸಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಕದಲೀ ಪಕ್ವಸಂಯುತಂ ॥ ೯೭ ॥

ದೀಪಜಾಲೈಶ್ಚ ಕೂಷ್ಮಾಂಡಶಕಲೈಸ್ಸಂಯುತಂ ಪುನಃ ।
ಜಪಾ[1]ಸಕ್ತೈಶ್ಚ ಸಂಯುಕ್ತಂ ಭೂಸುರಾನರ್ಚಯೇತ್ಪರಂ ॥ ೯೮ ॥

ವೇದಘೋಷೈ [ಶ್ಚ] ಸನ್ನಾದೈಃ ಪಂಚವಾದ್ಯರವೈಸ್ಸಹ ।
ಚಕ್ರಮಂತ್ರೈ ಶ್ಚಾಂಗಮಂತ್ರೈ ಪರಿತಶ್ಚ ಬಲಿಂ ಹರೇತ್ ॥ ೯೯ ॥

ಪಂಚಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಕೃತ್ವಾಽಥ ರಥಪುಂಗವಂ ।
ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಸದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣೇನ ಸುವ್ರತ ॥ ೧೦೦ ॥

ನಮೋ ಮೇರು ಸಮಾಕಾರ ನಮೋ ದ್ವಾದಶಚಕ್ರಿಣೇ ।
ರಥನಾಮ ರಥಶ್ರೇಷ್ಠ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತ ॥ ೧೦೧ ॥

[2]ತವಾನುಜ್ಞಾಂ ದೇಹಿ ದೇವ ಶಂಭು [3]ಮಾರೋಪಿತಂ ತ್ವಯಾ ।
ಪ್ರಾರ್ಥಯಿತ್ವಾ ಚ ಮೇರ್ವಾಖ್ಯಂ [4]ಪಂಚವಾರ ಮನೂತ್ತಮಃ ॥ ೧೦೨ ॥

ದೇವ ಮಾರೋಪಯೇನ್ಮಧ್ಯೇ ದೇಶಿಕಂ [5]ಬೇರವಾಹಿಕಂ ।
ಸದಸ್ಯಹೋತೃಕಾನ್ ಮಂತ್ರಬೋಧಕಾನ್ ಘೋಷಕಾನ್ ಪುನಃ
॥ ೧೦೩ ॥

ಪೃಥಕ್ಪಂಚಜ[6]ನಾಚ್ಛ್ರಿತಾನ್ ರಥಸಂಜ್ಞೇ ನಿವೇಶಯೇತ್ ।
ರಥಮೂಲಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ರಥಹೋಮಾದಿಕೈಃ ಪೃಥಕ್ ॥ ೧೦೪ ॥

ವಿಕೇರೇತ್ಪರಿತಃ ಪಶ್ಚಾಜ್ಜಯಘೋಷೈರ್ನಯೇದ್ರಥಂ ।
ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷೈಃ ಕಂಬುನಾದೈರ್ಗೀತ ನೃತ್ತೈಶ್ಚ ಪಾಠಕೈಃ ॥ ೧೦೫ ॥

ಪ್ರಭೂತ್ತಮೈ ರ್ನೃಪಾದ್ಯೈಶ್ಚ ಸರ್ವವಾದ್ಯರವೈಸ್ಸಹ ।
ವಿವಿಧೈರ್ವಿಭವೈ ಸ್ಸಾರ್ಧಂ ಸುಮೇರೋಶ್ಚ ರಥಂ ಸುತ ॥ ೧೦೬ ॥

---

[1] ಪುಷ್ಪೈಶ್ಚ
[2] ಮಮ
[3] ಆರೋಪಯಿತುಂ ತ್ವಯಿ
[4] ಪಂಚವಾರಂ
[5] ಬೇರವಾಹಕಂ
[6] ಜನಾಂಶ್ಚ್ರಿತಾನ್

ಗ್ರಾಮಾಂತಂ [1]ಗೇಹ ಪರಿತೋ ನೀತ್ವಾ ಭಕ್ತಜನೈಸ್ಸಹ ।
ಮೂಲ ಸ್ಥಾನಂ ನಯೇತ್ ಸ್ಕಂದ ರಥಾದ್ದೇವಂ ತತಂ ಪರಂ ॥ ೧೦೭ ॥

ಸ್ವಸ್ತಿಯುಕ್ತ್ಯೈ[2]ಶ್ಚಾವರೋಹ್ಯ ದೇಶಿಕಾದಿ ಜನೈಸ್ಸಹ ।
ತತೋ ಗಚ್ಛನ್ ಮೃಗಂ ಹಂತುಮುಕ್ತವನ್ಮಂಟಪೇ ಶಿವಂ ॥ ೧೦೮ ॥

[3]ಸಮರ್ಚ್ಯ ಕುಂಕುಮಾದ್ಯೈಶ್ಚ ರಥ್ಯೈ (?) [4]ಸ್ಸೇವ್ಯಾಸ್ತ್ರಪಂ ಯಜೇತ್ ।
ಮೂಲೇ ನಿವೇದ್ಯ ದೇವೇಶಂ ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಘ್ಯಾರ್ಚನಂ ಸುಮೈಃ ॥ ೧೦೯ ॥

ಗುರುಃ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಮಾರ್ಗೇಣ ದತ್ವಾ ಭೂತಬಲಿಂ ಹರೇತ್ ।
ಕ್ಷೇತ್ರೇ [5]ಸಮರ್ಚ್ಯ ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ಶಂಖಕಾಹಲನಿಃಸ್ವನೈಃ ॥ ೧೧೦ ॥

ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ ವಾದ್ಯಘೋಷೈಶ್ಚ [6]ವಿನಿದ್ರಾಂಶ್ಚ ಸುತೋತ್ತಮ ।
[7]ತತ್ಪಟೇ ಪ್ರಾತರು ತ್ಥಾಯ ಗುರುರ್ನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಾಂ ಪುನಃ ॥ ೧೧೧ ॥

ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ ಭೂಸುರೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ಘಟಮಾನಂ ನ್ಯಸೇತ್ಪರಂ ।
ಪ್ರಾತರ್ಬಲ್ಯುತ್ಸವಂ ನೀತ್ವಾ [8]ಹೋಮಯೆನ್ನವಕುಂಡೇಷು ॥ ೧೧೨ ॥

ಪ್ರಾಣಾಭಿಧಂ (?) ಘ್ರಾಣಸಂಜ್ಞಂ ಚೂರ್ಣಾಖ್ಯಂ ಶಾಂತಿಕಾಭಿಧಂ ।
ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ಚ ಹೋಮಂ ಚ ಹುತ್ವಾ ತಚ್ಛೇಷ[9]ಮರ್ಪಯೇತ್
॥ ೧೧೩ ॥

ವೇದಿಕಾಮಧ್ಯಭಾಗೇ ತು ನವಕುಂಭಾನ್ [10]ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ।
ಸುಧಾರಸಂ ತತ್ಸಮೀಪೇ ಪೃಥಕ್ ಪಂಚ ಯಜೇತ್ತತಃ ॥ ೧೧೪ ॥

ರಸೈಸ್ತೈ ಸ್ಸೆ[11]ಚಿತೇ ಕುಂಭೈಃ ಸಿಂಚೇನ್ಮೂಲಾಣುನಾ ಗುರುಃ ।
ಪೂಜಾಬಲಿಂ ಚೂರ್ಣಯಾಗಂ ನೀತ್ವಾ ಸದ್ಮಾಂ [12]ವಿಶೇಚ್ಛಿವಂ ॥ ೧೧೫ ॥

---

1 ಗೇಹಂ
2 ಅವರೋಪ್ಯ
3 ಸಮರ್ಚ್ಯ
4 ಸಂಸೇವ್ಯ
5 ಸಮರ್ಚ್ಯ
6 ವಿನಿದ್ರಾಂಚ
7 ತತ್ಪರೇ
8 ನವಕುಂಡೇಷು ಹೋಮಯೇತ್ ಜುಹುಯಾತ್
9 ಅರ್ಚಯೇತ್
10 ಸಮರ್ಚಯೇತ್
11 ಸೇಚಿತೈಃ
12 ವೇಶಯೇತ್

ಹೋತವ್ಯಂ ತತ್ರ ಯಾತ್ರಾರ್ಥಮುಕ್ತದ್ರವ್ಯೈರ್ವಿಧಾನವಿತ್ ।
ಸ್ನಾತ್ವಾ ನದ್ಯಾಂ ತು ರುದ್ರಂ ವಾ ವಾದ್ಯಘೋಷೈರ್ದ್ವಿಜೈಸ್ಸಹ ॥ ೧೧೬ ॥

ಗೇಹಂ [1]ಪ್ರವಿಶ್ಯ ದೇವಂ ಮಾಂ ಮಂಟಪೇ ಚ ಯಜೇತ್ತಥಾ ।
ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಚ ಕುಂಡೇಷು ಹೋತೃಭಿಸ್ಸಹ ದೇಶಿಕಃ ॥ ೧೧೭ ॥

[2]ನತ್ವಾ [3]ದಾನಾದಿ ದತ್ವಾಂತೇ ಗೋಮಹ್ಯಾದೀನಿ ಸುವ್ರತ ।
ಕೃಚ್ಛ್ರಂ ದತ್ವಾ ಪಟಂ ಪಶ್ಚಾದವರೋಪ್ಯಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರತಃ ॥ ೧೧೮ ॥

ದಂಡಂ ಛೇದ್ಯಾಸ್ತ್ರಪಂ [4]ಯಷ್ಟ್ವಾ ಗೇಹಾಂತರ್ವೇಶಯೇಚ್ಛಿವಂ ।
ಪ್ರೀತಿಯುದ್ಧಕ್ರಮಂ ದ್ವಾರೇ ನೀತ್ವಾ ಮಂತ್ರೀ ವಿಧಾನತಃ ॥ ೧೧೯ ॥

ಪೂಜಯೇದುಕ್ತವದ್ದೇವಂ ಶಿವಂ ಕುಂಭಾದಿಕೈರ್ಯಜೇತ್ ।
ದ್ವಿಜೇಭ್ಯೋ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ವಾ ಪ್ರಭು[5]ರ್ಮೋಹಸಮನ್ವಿತಂ ॥ ೧೨೦ ॥

ಮಾಂತ್ರಿಕಂ ಪೂಜಯೇತ್ಪಶ್ಚಾತ್ ತಂತ್ರೋಪಕರಣೈಸ್ಸಹ ।
ಗಾಂ ಮಹೀಂ ದ್ರವಿಣಂ ರತ್ನಂ ಭೂಷಣಾನಿ ಧನಪ್ರದಃ ॥ ೧೨೧ ॥

ದತ್ವಾ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಸಂತೋಷ್ಯ ತತೋ ವಾದ್ಯರವೈಸ್ಸಹ ।
ಬ್ರಹ್ಮ [6]ಘೋಷೋ ಜನೈಸ್ಸರ್ವೈಃ ಜಯಘಂಟಾದಿನಿಸ್ಸ್ವನೈಃ ॥ ೧೨೨ ॥

ದೀಪಜಾಲೈ [7]ರ್ಮಧೂದ್ಯಾದ್ಯೈಃ ಛತ್ರಚಾಮರ ಸಂಯುತೈಃ ।
ಗಜವಾಹರಥೈ[8]ಸ್ಸಾರ್ಥಂ [9]ಯಥಾವಿಭವವಿಸ್ತರೈಃ ॥ ೧೨೩ ॥

ಕುಂಡಾಗ್ನಿನಾ ಸಹಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ [10]ವಿಶೇದ್ದೇವಾಲಯಂ ಪ್ರಭುಃ ।
[11]ವಾದ್ಯೋಘೈರ್ಮಾನಿನಃ ಸರ್ವಾನ್ [12]ವಿಶೇತ್ತೇಷಾಂ ಪದಂ ಪ್ರತಿ
॥ ೧೨೪ ॥

---

1 ಪ್ರವೇಶ್ಯ
2 ನೀತ್ವಾ
3 ದಾನಾನಿ
4 ಇಷ್ಟ್ವಾ
5 ಹೋಮಸಮನ್ವಿತಂ
6 ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷೈಃ
7 ಧೂಪವಾದ್ಯೈಃ
8 ಸಾರ್ಥಂ
9 ಯಥಾವಿಭವವಿಸ್ತರಂ
10 ವಿಶೇದ್ದೇವಾಲಯಂ
11 ವಾದ್ಯೌಘೈಃ
12 (ವಿಶೇತ್ತೇಷಾಂ) ವೇಶಯೇತ್ತೇಷಾಂ

ಮಧ್ಯಮಾಧಮಕುಂಭೈಶ್ಚ ಸಿಂಚೇಚ್ಛುದ್ಧ್ಯರ್ಥಮೀಶ್ವರಂ ।
[1]ದೈವಿಕೇ ಕರ್ಮ ಚೇತ್ಯುಕ್ತಂ ಪಾಪಜಾಲಹರಂ ನೃಣಾಂ ॥ ೧೫ ॥

ಮಹತ್ಸಂಪತ್ಪ್ರದಂ [2]ಸತ್ಯಃ ಶೋಕರೋಗನಿವಾರಣಂ ।
ಧನಧಾನ್ಯಪ್ರದಂ ದೇಶೇ ಸುಭಿಕ್ಷಂ ಸ್ಯಾಜ್ಜಯಪ್ರದಂ ॥ ೧೬ ॥

[3]ಪುತ್ರಪೌತ್ರಪ್ರಪೌತ್ರಂ ಚ ಪ್ರದಂ ಮೃತ್ಯುಹರಂ ಸುತ ।
ಚತುರ್ವರ್ಣೇಷು ಯೋ ವಾಽಪಿ [4]ಕುರ್ಯಾದ್ರಥೋತ್ಸವಂ ಮುದಾ ॥ ೧೭ ॥

ಸ ನರಃ ಸರ್ವಭೋಗಾಂಶ್ಚ [5]ಐಹಿಕೇ [6]ಭುಜ್ಯತೇ ಸುತ ।
ತಸ್ಮಾ[7]ದ್ಭೂತ್ವಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸಪ್ತಜನ್ಮನ್ಯಸಂಶಯಃ ॥ ೧೮ ॥

ಇತಿ ಬೃಹದ್ವಾತುಲೇ ಶಿವಸ್ಕಂದಸಂವಾದೇ ನೈಮಿತ್ತಿಕ[8]ಖಂಡೇ ನವರಾತ್ರರಥೋತ್ಸವಕರ್ಮವಿವೃತಿವಿಧಾನೋ ನಾಮ ಅಷ್ಟಾದಶಃ ಪಟಲಃ ॥

—○—

(ಶಿವಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾವಿಧಿಯಿಂದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ನವರಾತ್ರರಥೋತ್ಸವ ಕರ್ಮವಿವೃತಿವಿಧಾನದವರೆಗಿನ ಬೃಹದ್ವಾತುಲದ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಜಸಂಸ್ಕೃತಮಹಾಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೈವಾಗಮಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾದ ವಿದ್ವಾನ್ ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮ ಸೋಮಯಾಜಿಗಳವರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ)

—○—

1 ದೈವಿಕಂ
2 ಸದ್ಯಃ
3 ಪುತ್ರಪೌತ್ರ ಪ್ರಪೌತ್ರಾಣಾಂ
4 ಮುದಾಕುರ್ಯಾದ್ರಥೋತ್ಸವಂ
5 ಐಹಿಕಾನ್
6 ಭುಂಕ್ತೇ
7 ಭೂತಿಂ
8 ಕಾಂಡೇ

ಅನುಬಂಧ-೨

ವಾತುಲಶುದ್ಧಾಗಮದ ಮೂಲ ಶ್ಲೋಕಸೂಚಿ

ವಾತುಲಶುದ್ಧಾಗಮದ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಧಗಳ ಅಕಾರಾದಿ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಥ

—೦—

ಅಶುದ್ಧ ಸಂಶೋಧನೀ

ಶುದ್ಧಪಾಠ	ಪು.ಪಂ.
ಅಙ್ಗಭೇದಸ್ತು	೮-೪
ಜಾನುಜಙ್ಘೇ ಚ	೩೯-೧
ಕಾಲಭೇದಸ್ತ್ವಯಂ	೬೯-೨
ಭಾನುಬೀಜಾನಿ	೭೪-೭
ತ್ರಿಮಾತ್ರಸ್ತು	೭೮-೩
ಅಙ್ಗಾನಿ ತ್ರಿ	೮೪-೨
ಶ್ರೀಶಾಜಾಖಿಲ	೧೦೧-೧
ವಿಸ್ತಾರಂ ದ್ವಾದ	೧೦೭-೭
ಚಕ್ರನ್ಯಾಸೋ	೧೧೧-೩
ತಥಾ ಪೈ	೧೨೫-೪
ಅಂಗಭೇದವಿಧಿಂ	೨೪೪-೬
ಪ್ರಣವಮುಚ್ಚಾರ್ಯಂ	೨೪೯-೭
ಘಟ್ಕಾರಂ ಸ್ತಂಭ	೨೯೪-೫
ತೇಷಾಮಂಗಾನಿ ಜೋಕ್ತಾನಿ	೨೭೬-೧೧
ಶ್ಯಾಮಂ ತಥಾ ರಕ್ತಂ	೨೭೯-೫
ಶೇಷಾಃ ರೌದ್ರಾಕೃತಿ	೨೮೧-೫
ಮನ್ತ್ರಜಾತಮಥ	೨೮೮-೧೦
ಚತ್ವಾರಿ ಚತ್ವಾರಿ	೨೯೭-೧
ಸಮಾಸಾದ್ಯಂ	೨೯೭-೫
ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣ್ವೀಶ	೨೯೭-೬
ವಿಪ್ರಂ ಸ್ವಾಹಾನ್ತಕಂ	೩೦೯-೩
ಪೌರುಷಂ ರೂಪ	೩೧೨-೧
ಪ್ರಕೃತಿಃ ಶಬ್ದ	೩೧೬-೩
ಜಿಹ್ವಾ ಘ್ರಾಣಂ	೩೧೬-೭
ಸಯಮೋಽಗ್ನಿಶ್ಚ	೩೧೭-೯
ವಸವೋಽಷ್ಟಾ	೩೧೭-೧೨
ದಿತಗೋಚರೇ	೩೧೯-೮

ಶುದ್ಧ ಪಾಠ	ಪೃ.ಪಂ.
ಮತ್ತಃ ಸರ್ವಜ್ಞಃ	೩೨೧-೫
ಸಾಮಾನ್ಯಾದಿ	೩೨೩-೮
ಅತಿದೀರ್ಘಾಯತೇ	೩೨೫-೧
ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸರ್ವಂ	೩೩೧-೪
ಪರಮಶ್ಶಿವಃ	೩೩೪-೪
ಉಭಯೋಃ ಸಂಪುಟೇ	೩೩೬-೫
ಜೀವತ್ವಾತ್	೩೩೬-೬
ದತ್ತಲಿಂಗಂ ತು	೩೩೮-೨
ಗುರುಃ ಶಿಷ್ಯಂ	೩೩೯-೭

—○—

Please Subscribe to the

Annual Journal

THE MYSORE ORIENTALIST

ANNUAL SUBSCRIPTIONS

Rs. 15 Only

Please Address to:

Editor:
THE MYSORE ORIENTALIST
ORIENTAL RESEARCH INSTITUTE
MYSORE–5

O.R.I. PUBLICATIONS

Terms :—

25% discount will be allowed to *bona-fide* book-sellers only. Orders will be complied with on payment of 25% of the cost of the books.

For further particulars please apply to the Director of the Institute, with necessary postage.

Please Address to :

THE DIRECTOR
ORIENTAL RESEARCH INSTITUTE
MYSORE-5

ಕೆ.ಸಂ. ೨೩೬೨೦—ಎಂಯುಪಿಎಂ—೧,೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು—೨೦-೭-೮೫